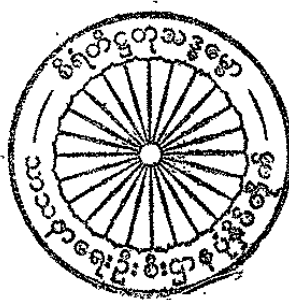

အမရပူရမြို့
မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော်
အရှင်ဇနကာဘိဝံသ
၏

ပဉ္စပကြိက် အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ
ဝါတုကထာ အဋ္ဌကထာဘာသာဋီကာ

ပုဂ္ဂလပညတ္တိ အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ

[ခာတုကထာ မူလဋီကာနိဿယ၊ ပုဂ္ဂလပညတ္တိ မူလဋီကာနိဿယ၊
ခာတုကထာ ပါဠိတော်နိဿယနှင့် ပုဂ္ဂလပညတ္တိ ပါဠိတော်နိဿယ]

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ် လမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဦးစီးဌာန

သာသနာ-၂၅၂၄
ခေတ်-က

ကောဇာ-၁၃၄၂

မတ်လ-၁၉၈၁

ပဉ္စပကြိတ် အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
နိဒါန်းအကျဉ်းချုပ်	 ၃
နိဒါန်း	 ၆၁
ကျမ်းဦးအမူ	

စာတုကထာ အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ

ဂန္ထာရမ္ဘ အဖွင့်—	 ၁
၁။ မာတိကာ အဖွင့်—	
၁-နယမာတိကာ အဖွင့်	 ၈
၅-အဗ္ဗန္တရမာတိကာ အဖွင့်	 ၇
၃-နယမုခမာတိကာ အဖွင့်	 ၈
၄-လက္ခဏမာတိကာ အဖွင့်	 ၁၀
၅-ဗာဟိရမာတိကာ အဖွင့်	 ၁၁
၂။ နိဗ္ဗေသ အဖွင့်—	
၁-ပဌမနယ သင်္ဂဟသင်္ဂပဒ အဖွင့်	
၁-ဓန္ဒပဒ အဖွင့်	 ၁၇
၂-အာယတနပဒါဒိ အဖွင့်	 ၂၂
၆-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒါဒိ အဖွင့်	 ၂၄
၇-တိတပဒ အဖွင့်	 ၂၇
၅-ဇုတိယနယ သင်္ဂဟိတေနအသင်္ဂဟိတပဒ အဖွင့်	 ၂၉
၃-တတိယနယ အသင်္ဂဟိတေနသင်္ဂဟိတပဒ အဖွင့်	 ၃၇

[ကော်]

ပဉ္စပဏ္ဍိတ အဋ္ဌကထာ သာသနဋီကာ

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

၄-စတုတ္ထနယ သင်္ဂဟိတေနသင်္ဂဟိတပဒ အပွင့်	 ၄၂
၅-ပဉ္စမနယ အသင်္ဂဟိတေနအသင်္ဂဟိတပဒ အပွင့်	 ၄၆
၆-ဆဋ္ဌနယ သမ္ပယောဂဝိပ္ပယောဂပဒ အပွင့်	 ၅၂
၇-သတ္တမနယ သမ္ပယုတ္တေနဝိပ္ပယုတ္တပဒ အပွင့်	 ၆၃
၈-အဋ္ဌမနယ ဝိပ္ပယုတ္တေနသမ္ပယုတ္တပဒ အပွင့်	 ၆၆
၉-နဝမနယ သမ္ပယုတ္တေနသမ္ပယုတ္တပဒ အပွင့်	 ၆၇
၁၀-ဒသမနယ ဝိပ္ပယုတ္တေနဝိပ္ပယုတ္တပဒ အပွင့်	 ၆၉
၁၁-ကောဓသမနယ သင်္ဂဟိတေနသမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တပဒ အပွင့်	၇၀
၁၂-ဒုဒ္ဓါသမနယ သမ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတာသင်္ဂဟိတပဒ အပွင့်	၇၃
၁၃-တေရသမနယ အသင်္ဂဟိတေနသမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တပဒ အပွင့်	၇၅
၁၄-စုဒ္ဓသမနယ ဝိပ္ပယုတ္တေနသင်္ဂဟိတာသင်္ဂဟိတပဒ အပွင့်....	၇၆
နိဂမနကထာ အပွင့်	 ၇၇

ပုဂ္ဂလပညတ္တိ အဋ္ဌကထာ သာသနဋီကာ

ဂန္ထခရမ္မ အပွင့်-	 ၇၆
၁။ မာတိကာ အပွင့်-	 ၈၁
၂။ နိဇ္ဈေသ အပွင့်-	
၁-ကေကနိဇ္ဈေသ အပွင့်	 ၆၆
၂-ဒုကနိဇ္ဈေသ အပွင့်	 ၁၇၃
၃-တိကနိဇ္ဈေသ အပွင့်	 ၁၈၄
၄-စတုက္ကနိဇ္ဈေသ အပွင့်	 ၂၂၄
၅-ပဉ္စကနိဇ္ဈေသ အပွင့်	 ၂၆၄
၆-ဆက္ကနိဇ္ဈေသ အပွင့်	 ၂၇၇
၇-သတ္တကနိဇ္ဈေသ အပွင့်	 ၂၇၈
၈-၉-အဋ္ဌက, နဝက နိဇ္ဈေသ အပွင့်	 ၂၈၄
၁၀-ဒသကနိဇ္ဈေသ အပွင့်	 ၂၈၄

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

စာတုကယာ မူလဋီကာ နိဿယ

ဂန္ထာရမ္မ အဖွင့်—

.... ၂၇၆

၁။ မာတိကာ အဖွင့်

၀-နယမာတိကာ အဖွင့်

.... ၂၉၄

၂-အတ္တန္တရမာတိကာ အဖွင့်

.... ၂၉၆

၃-နယမုဒမာတိကာ အဖွင့်

.... ၃၀၁

၄-လက္ခဏမာတိကာ အဖွင့်

.... ၃၀၆

၅-ဗာဟိရမာတိကာ အဖွင့်

.... ၃၀၉

၂။ နိဇ္ဈေသ အဖွင့်—

၁-ပဌမနယ သင်္ကဟာသင်္ကဟပဒ အဖွင့်

၁-ဓန္ဓပဒ အဖွင့်

.... ၃၂၉

၄-သစ္စပဒါဒိ အဖွင့်

.... ၃၃၆

၆-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ အဖွင့်

.... ၃၃၇

၂-ဒုတိယနယ သင်္ကဟိတေနအသင်္ကဟိတပဒ အဖွင့်

.... ၃၄၂

၃-တတိယနယ အသင်္ကဟိတေနသင်္ကဟိတပဒ အဖွင့်

.... ၃၇၉

၄-စတုတ္ထနယ သင်္ကဟိတေနသင်္ကဟိတပဒ အဖွင့်

.... ၃၈၇

၅-ပဉ္စမနယ အသင်္ကဟိတေနအသင်္ကဟိတပဒ အဖွင့်

.... ၃၉၆

၆-ဆဋ္ဌနယ သမ္ပယောဂဝိပ္ပယောဂပဒ အဖွင့်

.... ၄၀၇

၇-သတ္တမနယ သမ္ပယုတ္တေနဝိပ္ပယုတ္တပဒ အဖွင့်

.... ၄၂၀

၈-အဋ္ဌမနယ ဝိပ္ပယုတ္တေနသမ္ပယုတ္တပဒ အဖွင့်

.... ၄၄၀

၉-နဝမနယ သမ္ပယုတ္တေနသမ္ပယုတ္တပဒ အဖွင့်

.... ၄၄၁

၁၀-ဒသမနယ ဝိပ္ပယုတ္တေနဝိပ္ပယုတ္တပဒ အဖွင့်

.... ၄၄၃

၁၁-ကောဓသမနယသင်္ကဟိတေနသမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တပဒအဖွင့်....

၄၄၃

၁၂-ဒွါဒသမနယ သမ္ပယုတ္တေနသင်္ကဟိတာသင်္ကဟိတပဒအဖွင့်

၄၄၅

၁၃-တေရသမနယ အသင်္ကဟိတေနသမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တပဒ အဖွင့်

၄၄၆

၁၄-စုဒ္ဓသမနယ ဝိပ္ပယုတ္တေနသင်္ကဟိတာသင်္ကဟိတပဒ အဖွင့်

၄၅၁

[ကား] ပဉ္စပကြိတ် အဋ္ဌကထာ တာသဝဋ္ဌိကာ

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ပုဂ္ဂလပညတ္တိ မူလဋီကာ နိဿယ

၁။ မာတိကာ အပွင့် ၄၃၃

၂။ နိဇ္ဈေသ အပွင့်

၁-ကေကနိဇ္ဈေသ အပွင့်	 ၄၃၄
၂-ဒုကနိဇ္ဈေသ အပွင့်	 ၅၁၃
၃-တိကနိဇ္ဈေသ အပွင့်	 ၅၁၆
၄-စတုက္ကနိဇ္ဈေသ အပွင့်	 ၅၁၉
၅-ပဉ္စကနိဇ္ဈေသ အပွင့်	 ၅၂၅
၆-ဆက္ကနိဇ္ဈေသ အပွင့်	 ၅၂၇
၇-သတ္တကနိဇ္ဈေသ အပွင့်	 ၅၂၉
၁၀-ဇေသကနိဇ္ဈေသ အပွင့်	 ၅၃၀

ဇာတုကကာ ပါဠိတော် နိဿယ

ဥဇ္ဈေသ—

၁-နယမာတိကာ	 ၅၃၃
၂-အဗ္ဗန္တရမာတိကာ	 ၅၃၃
၃-နယမုခမာတိကာ	 ၅၃၄
၄-လက္ခဏမာတိကာ	 ၅၃၄
၅-ဗာဟိရမာတိကာ	 ၅၃၄
၁-ပဌမနယပါဠိတော် အနက်ပေးပုံ	 ၅၃၄
၂-ဒုတိယနယပါဠိတော် အနက်ပေးပုံ	 ၅၃၅
၃-တတိယနယပါဠိတော် အနက်ပေးပုံ	 ၅၃၅
၄-စတုတ္ထနယပါဠိတော် အနက်ပေးပုံ	 ၅၃၅
၅-ပဉ္စမနယပါဠိတော် အနက်ပေးပုံ	 ၅၃၆
၆-ဆဋ္ဌနယပါဠိတော် အနက်ပေးပုံ	 ၅၃၆
၇-သတ္တမနယပါဠိတော် အနက်ပေးပုံ	 ၅၃၆
၈-အဋ္ဌမနယပါဠိတော် အနက်ပေးပုံ	 ၅၃၇
၉-နဝမနယပါဠိတော် အနက်ပေးပုံ	 ၅၃၇

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁၀-ဒသမနယပါဠိတော် အနက်ပေးပုံ	 ၅၃၇
၁၁-ကောဒသမနယပါဠိတော် အနက်ပေးပုံ	 ၅၃၇
၁၂-ဒ္ဓါဒသမနယပါဠိတော် အနက်ပေးပုံ	 ၅၃၈
၁၃-တေရသမနယပါဠိတော် အနက်ပေးပုံ	 ၅၃၈
၁၄-စုဒ္ဓသမနယပါဠိတော် အနက်ပေးပုံ	 ၅၃၈
နိဇ္ဈေသ—	
၁-ပဌမနယ သင်္ကဏသင်္ကဟပဒနိဇ္ဈေသ	 ၅၃၉
မူလဋီကာအဖွင့်အတိုင်း တနည်းအနက်ပေးပုံ	 ၅၃၉
၂-ဒုတိယနယ သင်္ကဟိတေန အသင်္ကဟိတပဒနိဇ္ဈေသ	 ၅၄၀
ဥစ္စုဒ္ဓါနိဂါထာအနက်	 ၅၄၁
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်နှင့် အကောက်လင်္ကာ	 ၅၄၁
ဓာတုကထာ အိမ်မြှောင်ကဗျာ	 ၅၄၂
၃-တတိယနယ အသင်္ကဟိတေနသင်္ကဟိတပဒနိဇ္ဈေသ	 ၅၄၂
ဥစ္စုဒ္ဓါနိဂါထာအနက်	 ၅၄၂
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်နှင့် အကောက်လင်္ကာ	 ၅၄၃
ဓာတုကထာ အိမ်မြှောင်ကဗျာ	 ၅၄၃
၄-စတုတ္ထနယ သင်္ကဟိတေနသင်္ကဟိတပဒနိဇ္ဈေသ	 ၅၄၄
ဥစ္စုဒ္ဓါနိဂါထာအနက်	 ၅၄၄
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်နှင့် အကောက်လင်္ကာ	 ၅၄၅
ဓာတုကထာ အိမ်မြှောင်ကဗျာ	 ၅၄၅
၅-ပဉ္စမနယ အသင်္ကဟိတေနအသင်္ကဟိတပဒနိဇ္ဈေသ	 ၅၄၅
ဥစ္စုဒ္ဓါနိဂါထာအနက်	 ၅၄၆
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်နှင့် အကောက်လင်္ကာ	 ၅၄၇
ဓာတုကထာအိမ်မြှောင်ကဗျာ	 ၅၄၈
၆-ဆဋ္ဌနယ သမ္ပယောဂဝိပ္ပယောဂပဒနိဇ္ဈေသ	 ၅၄၈
၁-ခန္ဓ	 ၅၄၈
ဥစ္စုဒ္ဓါနိဂါထာအနက်	 ၅၄၈
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်နှင့် အကောက်လင်္ကာ	 ၅၄၉
ဓာတုကထာ အိမ်မြှောင်ကဗျာ	 ၅၅၀

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၇-သတ္တမနယ သမ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တပဒနိဇ္ဈေသ	၅၅၁
ဥဒ္ဓါန်းစဉ်ဂါထာအနက်	၅၅၂
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်နှင့် အကောက်လင်္ကာ	၅၅၂
ဓာတုကထာ အိမ်မြှောင်ကဗျာ	၅၅၃
၈-အဋ္ဌမနယ ဝိပ္ပယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တပဒနိဇ္ဈေသ	၅၅၃
ဥဒ္ဓါန်းစဉ်ဂါထာအနက်	၅၅၃
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်နှင့် အကောက်လင်္ကာ	၅၅၄
ဓာတုကထာ အိမ်မြှောင်ကဗျာ	၅၅၅
၉-နဝမနယ သမ္ပယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တပဒနိဇ္ဈေသ	၅၅၅
ဥဒ္ဓါန်းစဉ်ဂါထာအနက်	၅၅၅
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်နှင့် အကောက်လင်္ကာ	၅၅၆
ဓာတုကထာ အိမ်မြှောင်ကဗျာ	၅၅၆
၁၀-ဓသမနယ ဝိပ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တပဒနိဇ္ဈေသ	၅၅၇
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်နှင့် အကောက်လင်္ကာ	၅၅၇
ဓာတုကထာ အိမ်မြှောင်ကဗျာ	၅၅၇
၁၁-ကောဓသမနယ သင်္ကဟိတေန သမ္ပယုတ္တ ဝိပ္ပယုတ္တပဒနိဇ္ဈေသ	၅၅၈
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်	၅၅၈
ဓာတုကထာ အိမ်မြှောင်ကဗျာ	၅၅၈
၁၂-ဒ္ဓါဒသမနယ သမ္ပယုတ္တေန သင်္ကဟိတာသင်္ကဟိတပဒ နိဇ္ဈေသ	၅၅၈
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်	၅၅၈
၁၃-တေရသမနယ အသင်္ကဟိတေန သမ္ပယုတ္တ ဝိပ္ပယုတ္တပဒ	
နိဇ္ဈေသ	၅၅၈
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်	၅၅၉
ဓာတုကထာ အိမ်မြှောင်ကဗျာ	၅၅၉
၁၄-စုဒ္ဓသမနယ ဝိပ္ပယုတ္တေန သင်္ကဟိတာသင်္ကဟိတပဒ နိဇ္ဈေသ	၅၅၉
၁-ခန္ဓာဗိ	၅၅၉
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်နှင့် အကောက်လင်္ကာ	၅၆၀

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ပုဂ္ဂလပညတ္တိ ပါဠိစာန် နိဿယ

မာတိကာ—

၁-ဥဇ္ဈေသ	... ၅၆၁
ပုဂ္ဂလပညတ္တိ မာတိကာ	... ၅၆၂
၂-ဒုကဉ္စဇ္ဈေသ	... ၅၆၂
၃-တိကဉ္စဇ္ဈေသ	... ၅၆၂
၄-စတုက္ကဉ္စဇ္ဈေသ	... ၅၆၂
၅-ပဉ္စကဉ္စဇ္ဈေသ	... ၅၆၃
၆-ဆက္ကဉ္စဇ္ဈေသ	... ၅၆၄
၇-သတ္တကဉ္စဇ္ဈေသ	... ၅၆၄
၈-အဋ္ဌကဉ္စဇ္ဈေသ	... ၅၆၅
၉-နဝကဉ္စဇ္ဈေသ	... ၅၆၅
၁၀-ဒသကဉ္စဇ္ဈေသ	... ၅၆၅

နိဇ္ဈေသ—

၁-ဧကေက ပုဂ္ဂလပညတ္တိ	... ၅၆၇
၂-ဒုက ပုဂ္ဂလပညတ္တိ	... ၅၇၇
၃-တိက ပုဂ္ဂလပညတ္တိ	... ၅၈၁
၄-စတုက္က ပုဂ္ဂလပညတ္တိ	... ၅၉၅
၅-ပဉ္စက ပုဂ္ဂလပညတ္တိ	... ၆၁၃
၆-ဆက္က ပုဂ္ဂလပညတ္တိ	... ၆၁၉
၇-သတ္တက ပုဂ္ဂလပညတ္တိ	... ၆၂၀
၈-အဋ္ဌက ပုဂ္ဂလပညတ္တိ	... ၆၂၁
၉-နဝက ပုဂ္ဂလပညတ္တိ	... ၆၂၁
၁၀-ဒသက ပုဂ္ဂလပညတ္တိ	... ၆၂၁
မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်အညွှန်း	... ၆၂၃

ပဉ္စပကြိတ် အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ

နိဒါန်း အကျဉ်းချုပ်

အချိန်။ ။ ၁၃၃၆-ခု၊ ဇူလိုင်လ ၁၁ ရက်နေ့၌ စတင် ပို့ချ
ရေးသား၍ ၁၃၃၉-ခု၊ ဝါခေါင်လဆန်း (၁၂) ရက်နေ့၌
ပို့ချရေးသား၍ပြီးဆုံးသည်။ ထနေ့(၁)နာရီပိုချ၏။ ၃-နှစ်နှင့်
၂၅-ရက် ကြာသည်။ သို့သော် အဖိတ် ဥပုသ်နေ့များ စာဝါ
နားသဖြင့် ထိုရက်များနှုတ်နိုင်ပါသေးသည်။

ရေးသားပို့ချပုံ။ ။ ပါဠိတော် နိဿယကို ရဟန်းတပါးက ဆိုရ ရေးရ၏။
အဋ္ဌကထာ နိဿယနှင့် ဘာသာဋီကာကို ၂-ပါးက တာဝန်
ယူ၍ ဆိုရ ရေးရ၏။ မူလဋီကာ နိဿယကို တပါးတာဝန်ယူ၍
ဆိုရ ရေးရ၏။ ပဌမနေ့ ပါဠိ-အဋ္ဌကထာ-မူလဋီကာ-အနက်နှင့်
အဓိပ္ပာယ်များကို စာဆို ပုဂ္ဂိုလ်များက အချော ရေး၍
ဇူလိုင်လ ၁၁ ရက် (၉) နာရီခန့် ဆရာတော်ထံ ထပ်မံ ပြကြ
ရ၏။ အဋ္ဌကထာ၏ ဘာသာဋီကာ [အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုချက်] ကို
ဆရာတော်ကိုယ်တိုင် မချမီ တရက်ကြို၍ အကြမ်းရေးယူ ခဲ့၏။
ထိုရေးခဲ့သော အဓိပ္ပာယ်ကို ပြော၍ ပို့ချ၏။ လိုတိုးပို့လျှော့
ပြုတန်ပြု၏။

တွဲဖက် စာဝါ။ ။ ဤ ပဉ္စ ပကရဏ အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာကို ရေးယမ်း
ပို့ချစဉ်၌ အချိန်မှာ သုတ္တန်ပိဋက သုတ်မဟာဝဂ္ဂ အဋ္ဌကထာ
ဘာသာဋီကာကိုလည်း ပို့ချရေးသားဆဲ ဖြစ်၏။ သုတ် မဟာ
ဝါကို နေ့ (၁၂) နာရီမှ (၁) နာရီထိုးရန် (၁၀) မိနစ်အလို
အထိ ချလေ့ရှိသည်။ ထိုနောက် (၁၀) မိနစ်မျှ ခေတ္တ(ကျင်ငယ်
စွန့်ယှဉ်) အနားယူ၍ နေ့ (၁) နာရီမှ (၂) နာရီအထိ ပဉ္စပ-
ကြိတ် အဋ္ဌကထာကို ပို့ချသည်။

ပဉ္စပကြိတ် တာသာဋီကာ

နိဒါန်း

ပိဋက သုံးသွယ် သုံးလောကထွဋ်တင် သဗ္ဗညုညဏ်ရှင် ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် ၄၅-ဝါကာလပတ်လုံးဟောတော်မူအပ်သော ဓမ္မအပေါင်းကို “ပိဋက” ဟု ခေါ်သည်။ “ပိဋက” ခေါ် ဝါဠိစကားသည် “သင်ယူအပ်-သင်ယူသင့်-သင်ယူထိုက်” ဟူသော အနက်ဟောဖြစ်ရကား “ထိုထိုအနက်-ထိုထိုအကျိုး၏ တည်ရာ” ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဆောင်ပြပေသည်။ ဝိနည်းဖြစ်စေ၊ သုတ္တန်ဖြစ်စေ၊ အဘိဓမ္မာဖြစ်စေ ယင်းဓမ္မများသည် သင်ယူသူ ကျင့်သူများအား အမျိုးမျိုးသော ကောင်းကျိုး ချမ်းသာကို သိစေနိုင် ရစေနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် “ပိဋက” ဟူသော စကားလုံးသည် ဘုရားဟော စကားတော်များ၏ နာမည်ဖြစ်ကြောင်း အထင်အရှားသိနိုင်ပေသည်။ ယင်းပိဋကသည်—

၁။ ဝိနယပိဋက = (ရှင် လူ ရဟန်းတို့ သင်ယူထိုက်သဖြင့် သင်ယူ၍ ကျင့်သူတို့အား ထိုထို ကောင်းကျိုး ချမ်းသာကို ရစေနိုင်သော ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမ တရားစကားတော်။)

၂။ သုတ္တန္တပိဋက = (ပန်းကုံး၌ သီကုံးစရာကြိုး (ပန်းသီကြိုး) အလား တရားတော်များကို ဖရိုဖရဲ ပြန့်ကျဲ မဖြစ်အောင် ထိန်းထားကြောင်း ဖြစ်သော ကြိုးနှင့် အလားတူ ဖြစ်၍ ရဟန်း ရှင် လူ နတ် ဗြဟ္မာ များ၏ အကျိုး စီးပွားကို ပြသော ဗုဒ္ဓ၏ တရားစကားတော်။)

၃။ အဘိဓမ္မာပိဋက = (ဝိနည်း သုတ္တန်တို့ထက် လွန်ကဲ ထူးမြတ်အောင် ရုပ်-နာမ် ဓမ္မများကို အမျိုးမျိုး ဟောပြော ဗုဒ္ဓ၏ တရားစကားတော်) ဟု သုံးမျိုးရှိပေသည်။

ဘာကြောင့် သုတ္တန်ဓမ္မထက် အဘိဓမ္မာက မည်သို့သာလွန် ထူးကဲ
 အဘိဓမ္မာက သာလွန် ရသလဲ မြတ်ရပါလဲဟု မေးလျှင် အချို့သော သုတ္တန် ဓမ္မ၌
 ရုပ်-နာမ်တို့၏သဘောကို အတော်အတန်ကျယ်ဝန်းစွာ
 ဟောထားသော်လည်း အဘိဓမ္မာထက် မကျယ်ဝန်း
 မစုံလင်လှပေ။ ဥပမာ—ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ် (သုတ္တန်) ပါဠိတော်၌ ခန္ဓာငါးပါးနှင့်
 စပ်၍ ကျယ်ကျယ်ဝန်းဝန်း ဟောသင့်သလောက် ဟောထား သော်လည်း
 ခန္ဓာငါးပါးကို လိုရင်း ပဓာနမထားပဲ ယင်းခန္ဓာငါးပါး အပေါ်၌ အနိစ္စ
 သဘော-ဒုက္ခသဘော-အနတ္တသဘောကို ရှုမှတ် နိုင်ရုံလောက်သာ ဦးတည်
 ဟောထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အဘိဓမ္မာမူအား ခန္ဓဝိဘင်း ပါဠိတော်၌ပင်
 ခန္ဓာငါးပါး၏ သဘောကို ကျယ်ဝန်းလှစွာ ဝေဖန်ပိုင်းခြား၍ စေ့စေ့စုံစုံ
 ဟောထားသည်ကို ကြည့်လျှင် သုတ္တန်ဓမ္မထက် အဘိဓမ္မာက လွန်ကဲထူးမြတ်
 ကြောင်း အကြွင်းအကျန်မရှိအောင် ဟောထားကြောင်း ကောင်းကောင်းကြီး
 သိနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အဘိဓမ္မာ၏သုတ္တန်ထက် လွန်ကဲထူးမြတ်ကြောင်း
 ရှင်းလင်းလှပေသည်။ [အဘိ=သုတ္တန်တရားထက် သာလွန်ထူးမြတ် ဆန်းပြား
 သော+ဓမ္မ=တရားတော်။ အဘိ အဘိ ရေကော ဓမ္မော အဘိဓမ္မော။]

အဘိဓမ္မာဘုရားဟော အဘိဓမ္မာ ပိဋကကို သံဂါယနာ တင်သောအခါ ရှေး
 ဟုတ်သမား ဦးစွာ—

- ၁။ အဘိဓမ္မာကို အဘယ်အရပ်မှ ဟောတော်မူပါသနည်း။
- ၂။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူပါသနည်း။
- ၃။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ဟောတော်မူပါသနည်း။

ဤသို့သော နိဒါန်း(အမေးအဖြေ) မပါစောကြောင့် အဘိဓမ္မာပိဋကကို
 “ဘုရားဟောဓမ္မဟုတ်”ဟု ပရဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်များက ငြင်းချက် ထုတ်လာကြသည်။
 ယင်းပြဿနာသည် ပထမ သံဂါယနာတင်ချိန်မှစ၍ စတုတ္ထသံဂါယနာတင်ပြီး
 ချိန်အထိ ဓပေါ်ပေါက်သေးပါ။ ထို့နောက် အဋ္ဌကထာဆရာ အရှင်မဟာ
 ဗုဒ္ဓစောသ ခေတ်မတိုင်မီ နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ (တရာ) ကျော်ခန့် ကာလမှစ၍
 ပေါ်ပေါက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယင်းပြဿနာကို မဏ္ဍလာရာမဝါသီ “အရှင်
 တိဿဘူတ” ဆရာတော်က— “ခန္ဓာ - အာယတန - ဓာတု-သစ္စ-ဣန္ဒြိယ-ပဋိစ္စ
 သမုပ္ပါဒ-သတိပဋ္ဌာန-ဈာန-နာမ-ဓမ္မ” ဟူသော ပဓာနဆယ်ပါးကို အကြွင်း
 မရှိ ကိုယ်တော်တိုင် ထိုးထွင်း၍သိရာ မဟာဗောဓိ ညောင်ပင်သည်ပင် အဘိ
 ဓမ္မာ၏ နိဒါန်းဖြစ်ကြောင်း သိယတ္တနိကယ် ပဓာနသုတ္တန်ကို ကိုးကား၍
 ယင်းပြဿနာကို ဖြေရှင်းပေးခဲ့ပါသည်။

နောက်တဖန် ဂါမဝါသီ “သုမနဒေဝ” ဆရာတော်စာလည်း တရံသော အခါ ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်သည် တာဝတိံသာနတ်ပြည်ဝယ် ပင်လယ်ကသစ်ပင် ရင်း၌ ခင်းထားအပ်သော ပဏ္ဍုကမ္မလာ ကျောက်ဖျာပေါ်တွင် ထက်ဝယ် ဖွဲ့ခွေသီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် “ကုသလာဓမ္မာ-အကုသလာဓမ္မာ-အဗျာကတာဓမ္မာ” စသည်ဖြင့် အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ကို ဟောကြားတော် မူကြောင်း ထောက်ကွက်ပြု၍ ကောက်ချက်ချကာ ပရဝါဒီတို့၏ “နိဒါန်းမပါ၍ အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်သည် ဘုရားဟောမဟုတ်” ဟူသော ယူဆချက်ကို နိဒါန်း ပြု၍ ချေပခဲ့ပါသည်။

ထို့ပြင်- ပိဋကနယ်မြေမှာ နေလအသွင် အလွန်ထင်ရှားသော ဗုဒ္ဓမဟာဉာဏ် (ဘုရားအလိုတော်သိ) အဋ္ဌကထာဆရာကြီး အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဘောသ ကိုယ်တိုင် ဗုဒ္ဓ၏တိုက်ရိုက် မိန့်တော်မူအပ်သော စကားတော်ကို ကိုင်ပြကာ “အဘိဓမ္မာ ဘုရားဟော မဟုတ်” ဟူသော ပရဝါဒီတို့၏ စွဲချက်ကို အောက်ပါ အတိုင်း အထောက်ပြု၍ ချေပခဲ့ပါသည်။

တချိန်မှာ ဂေါသိင်္ဂီသာလဝနဓဇ် အင်ကြင်းတောတွင်သီတင်းသုံးတော် မူစဉ် အရှင်သာရိပုတ္တရာ အရှင်မောဂ္ဂလာန် အဂ္ဂသာဝကကြီး နှစ်ပါးနှင့် အရှင်မဟာဏဿပ- အရှင်အာနန္ဒာ- အရှင်အနုရုဒ္ဓါ- အရှင်ရေဝတ ဟူသော ထင်ရှားသည့် မဟာသာဝကကြီး ၄-ပါးတို့အား ဗုဒ္ဓကိုယ်တော်တိုင် တပါးစီ တပါးစီခွဲခြား၍ မိန့်တော်မူအပ်သော စကားတို့တွင် အရှင်သာရိပုတ္တရာ ဗမးသဖြင့် အရှင်မောဂ္ဂလာန် ပြေဆိုအပ်သော စကားကိုသာ စံထား၍ ပရဝါဒီတို့၏ ယူဆချက်ကို ပယ်ဖျက်ချေပခြင်း ဖြစ်သည်။

အရှင်သာရိပုတ္တရာ။ ။ ငါ့ရှင် မောဂ္ဂလာန်....အတယ်သို့သော ရဟန်းသည် ယခု ငါတို့နေရာ ဒီအင်ကြင်းတောကို တင့်တယ်စေ ပါသနည်း။ (တင့်တယ်အောင်ပြုရာရောက်ပါသနည်း) (သာသနာ တော်ကို အင်ကြင်းတော-ဟု တင်စား ပြောသည်။)

အရှင်မောဂ္ဂလာန်။ ။ ဤ သာသနာတော်ဝယ် ရဟန်းတော် နှစ်ပါး အဘိဓမ္မာ တရားတော်ကို အချင်းချင်း ဆွေးနွေးကာ ပြဿနာ မေးမြန်းယင်း တွန့်တိုးဆုတ်နစ်ခြင်း မရှိလျှင် ၎င်း ရဟန်းနှစ်ပါး၏ စကားသည် ထရားအား လျော် ကန်ပါပေသည်။ ငါ့ရှင်သာရိပုတ္တရာ- အဲဒီလို ရဟန်း မျိုးသည် လပြည့်ဝန်း၏ အရောင်ဖြင့် တွန်းလင်း

တောဝကံပသော ဤ အင်ကြင်းတောကို (သာသနာ
တော်ကို) တင့်တယ်စေပါသည်။ (တင့်တယ်အောင်
ပြုရာ ရောက်ပါသည်-ဟူလို)

အထက်ပါ အရှင်မောဂ္ဂလာန်၏အဖြေကို အရှင်သာရိပုတ္တရာက ဗုဒ္ဓရှင်တော်
မြတ်အား လျှောက်ထားရာ ဗုဒ္ဓကိုယ်တော်တိုင်က “ချစ်သား သာရိပုတ္တရာ
သာဓုသာဓု=ကောင်းပါပေစွ ကောင်းပါပေစွ။ ချစ်သား မောဂ္ဂလာန်သည်
သင်၏အမေးပုစ္ဆာကိုကောင်းစွာအမှန်ဆုံးဖြေဆိုနိုင်ပါပေစွ” ဟု ချီးကျူးတော်
မူပြီး ဆက်လက်မိန့်တော်မူပုံကား ကြက်သီးဆယ့်ပေါ်ပေ။ “ချစ်သား-သာရိ
ပုတ္တရာ... မောဂ္ဂလာန်ဟာ တကယ် ဓမ္မကထိက အစစ်ပါပေ။ အဘိဓမ္မာကို
တကယ်တတ်မြောက်နားလည်သော ရဟန်းတို့သည်သာ ဓမ္မကထိက မည်ပါ
ပေသည်။ အဘိဓမ္မာကို မကျွမ်းကျင် နားမလည်လျှင် တရားဟောနေသော်
လည်း ဓမ္မကထိက အစစ်မဟုတ်ကြ” ဟု ဗုဒ္ဓ၏မိန့်တော်မူချက်ကို ကိုင်ပြု၍
ပရဝါဒီတို့၏စကားကို အဋ္ဌကထာဆရာကြီး အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဆောဆက ချေပ
ခဲ့ပါသည်။ (မူလပဏ္ဏာသ-မဟာဂေါသိကသုတ်)

သာသနာသမိုင်းစဉ်

ပထမသံဂါယနာ။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးနောက် သုံးလကျော်
လေးလတွင်း အရောက် (၃-လနှင့် ၄-ရက်) တွင်
သာသနာအညစ်အကြေးကို သန့်ရှင်းတည်တံ့ ပြန့်ပွားရေးဖြစ်အောင် ရာဇဂြိုဟ်
ပြည်ရှင် ဘုရင်အဇာတသတ်မင်း၏ ကူညီစောင့်ရှောက် ချီးမြှောက် ထောက်ပံ့
မှုကို ခံယူကာ အရှင်ဗောဓိကဿပ ဦးဆောင်သော ရဟန္တာအရှင်မြတ် ၅၀၀-
(ငါးရာ) တို့ ပိဋကသုံးသွယ် နိကာယ်ငါးရပ်ကို ပေါင်းစုရွတ်ကာ ပထမသံဂါ
ယနာ တင်တော်မူခဲ့ကြပါသည်။ ယင်းသို့ သံဂါယနာတင်ရာဝယ် အဘိဓမ္မာ
ပိဋက အပါအဝင်ဖြစ်သော ကထာဝတ္ထု ကျမ်းသည် မာတိကာ (အကျဉ်း)
မျှသာ ရှိပါသေးသည်။

ဒုတိယသံဂါယနာ။ ။ ထို့နောက်— သာသနာတော်နှစ် ၁၀၀ (တရာ)
ရောက်သော အခါ ဝေသာလီပြည် ဝဇ္ဇီတိုင်းတွင်
ကာလာသောကမင်း၏ ကူညီထောက်ပံ့မှုကိုရယူလျက် အရှင်မဟာကဿပ အမှူး
ပြုသော ရဟန္တာအရှင်မြတ် ၇၀၀ (ခုနစ်ရာ) တို့ ပေါင်းစုရွတ်ကာ ဒုတိယ
သံဂါယနာ တင်တော်မူခဲ့ကြပါသည်။ ယင်းသံဂါယနာပွဲသည် ဝိနည်းကိုသာ
အဓိကထား၍ တင်ခြင်းဖြစ်သဖြင့် အဘိဓမ္မာပိဋကမှာ ထူးခြား ပြောင်းလဲမှု
မရှိ၊ ပထမသံဂါယနာ တင်သည့်အတိုင်းပင် လက်ခံခဲ့တည်ပြုကြပါသည်။

တတိယ သံဂါယနာ။ ။ ယင်းသို့သော အခြေအနေဖြင့် ဆက်လက် တည်ရှိ
 နေရာမှ သာသနာနှစ်-၂၃၅ (နှစ်ရာသုံးဆယ့်ငါး)
 ရောက်သောအခါ ပါဠိလိပုတ်ပြည် (အသောကရုံကျောင်းတိုက်) ၌ အသောက
 မင်း၏ ကူညီထောက်ပံ့မှုကိုယူ၍ အရှင်မဟာ မောဂ္ဂလိပုတ္တတိယ ထေရ်ကို
 ဦးစီးတင်မြှောက်ကာ ရဟန္တာအရှင်မြတ် ၁၀၀၀ (တထောင်) စုပေါင်းလျက်
 တတိယသံဂါယနာ တင်တော်မူကြပါသည်။ ယင်းတတိယ သံဂါယနာ၏
 ခေါင်းဆောင် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလိပုတ္တတိယ အရှင်မြတ်က ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်
 မာတိကာ (အကျဉ်း) မျှ ဟောတော်မူခဲ့သော ကထာဝတ္ထုကို (ယခုလက်ရှိ
 မူအတိုင်း) အကျယ်ဟောတော်မူခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် ဆက်လက်၍ အရှင်
 မောဂ္ဂလိပုတ္တတိယ အရှင်မြတ်နှင့် အသောကမင်းတို့ ညှိနှိုင်း တိုင်ပင်ကာ
 ကိုးတိုင်းကိုးဌာနသို့ သာသနာပြု ရဟန်းတော်များကို စေလွှတ်ခဲ့ပါသည်။
 ယင်းတတိယသံဂါယနာတင်ပြီး နောက်တနှစ်ဖြစ်သော သာသနာတော်နှစ်
 ၂၃၆-နှစ်သို့ ရောက်သောအခါ ပါဠိလိပုတ်ပြည် (မဇ္ဈိမဒေသ) မှ အရှင်
 မဟိန္ဒအရှင်မြတ်သည် သီဟိုဠ်သို့ သာသနာပြု ကြွတော် မူပါသည်။ (နောက်
 နား၌ အနည်းငယ်ထပ်ရှင်းပေါ်မည်း) ဤအချိန်ထိ ပိဋကတော်များသည် နှုတ်ငုံ
 ဆောင်ခေတ်သာ ရှိသေး၍ စာအုပ်စာတမ်းခေတ် မရောက်သေးပါ။

စတုတ္ထသံဂါယနာ။ ။ ထို့နောက် သာသနာတော်နှစ်-၄၅၀ (လေးရာ
 ငါးဆယ်) သို့ ရောက်သောအခါ သီဟိုဠ်ကျွန်းမာတုလ
 နေပုဒ်၌ အာလောကလိုဏ်၌ ဝဋ်ဂါမဏိအဘယမင်း၏ ပစ္စည်း လေးပါး
 ထောက်ပံ့ကူညီမှုကို ရယူ၍ မဟာဓမ္မရက္ခိတထေရ်အမှူးရှိသော ရဟန္တာအရှင်
 မြတ်-၅၀၀ (ငါးရာ) တို့ သာသနာတော် သန့်ရှင်းတည်တံ့ ပြန့်ပွားရေးကို
 ရှေးရှုလျက် ပိဋကတော်များကို ပေထက်၌ရေး၍ တညီတညွတ်တည်းရှုတ်ဖတ်
 သရဇ္ဈာယ်ကာ စတုတ္ထသံဂါယနာ တင်တော်မူကြပါသည်။ ထိုအချိန်ရောက်မှ
 အဘိဓမ္မာ ခုနစ်ကျမ်းအပါအဝင် ပိဋကနိကာယ်များ စာအုပ်စာတမ်း (ပေစာ)
 အဖြစ်သို့ ရောက်လာခဲ့ပေသည်။

ပေထက်အကွာရာ စတုတ္ထသံဂါယနာတင်ပြီးနောက် နှစ်ပေါင်းအတော်ကြာ
 ကာလတိုင်အောင် သာသနာတော်တည်တံ့ရေးသည် “ဝိနည်းသာလျှင်အဓိက
 ဖြစ်သည်” ဟူသော ယုံကြည်ချက်ဖြင့် ကျင့်သုံးနေကြ၍ တဖြည်းဖြည်း
 သာသနာရေး၊ တည်ငြိမ်မှု အရှိန်ရပြီးနောက် ကာလအနည်းငယ် ရောက်မှ
 အဘိဓမ္မာကို လေ့လာလိုက်စားမှုများသဖြင့် ပြန့်ပွားကာ သာသနာနှစ် ၅၀၀-
 ကျော်ရောက်သောအခါ အဘိဓမ္မာ ကျမ်းပြုဆရာတော်များ တစတစပေါ်
 ထွက်လာခဲ့ပေသည်။ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ သာသနာနှစ် ၉၃၀-ခန့်တွင် ပထမဆုံး

အဘိဓမ္မာနှင့် အခြားအဋ္ဌကထာ ကျမ်းများကို ပြုစုမ်းနိုင်သည့် အရှင်မဟာ ဗုဒ္ဓစောသမဓရာတော် ပေါ်ထွန်းခဲ့ ပေသည်။ ထိုအရှင် မဟာဗုဒ္ဓစောသမ ပြုစုခဲ့သော အဋ္ဌကထာကျမ်းတို့တွင် အဘိဓမ္မာအဖွင့်ဖြစ်သော—

၁။ အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ=ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော် အဖွင့်၊

၂။ သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ=ဝိဘင်းပပါဠိတော် အဖွင့်၊

၃။ ပဉ္စပကရုဏအဋ္ဌကထာ=ဓာတုကထာစသော နောက် ၅-ကျမ်းအဖွင့်၊
ဤသို့အားဖြင့် အဘိဓမ္မာအဋ္ဌကထာကြီး ၃-စောင် ပေါ်ထွန်းလာခဲ့ပေသည်။ အရှင်မဟာ ဗုဒ္ဓစောသမတိုင်မီ အချိန်ကပင် ဆရာစဉ်ဆက်တို့ ထိုက်သည့် အားလျော်စွာ အဘိဓမ္မာကို လေ့လာလိုက်စား သင်ယူပို့ချခဲ့၍သာ အရှင် မဟာဗုဒ္ဓစောသမဓရာတော်လည်း ဝိနိစ္ဆယအမျိုးမျိုးနှင့် ဆရာနည်းနိဿရည်း အဝဝကို ရရှိခဲ့သဖြင့် ယင်းအဋ္ဌကထာ များတွင် ထည့်သွင်း ရေးသားနိုင်ခဲ့ ကြောင်း မှန်းဆသိခွင့်ရကြပါသည်။

အဘိဓမ္မာ အဘိဓမ္မာတရားတော်သည် အဘယ်သဘောမှ စတည်
ဘယ်ကစခဲ့မည် ဖြစ်ပေါ်လာပါသနည်း—ဟု (သိချင်စရာဖြစ်၍) မေး
လျှင် “သဒ္ဓါတရားက စတည်ဖြစ်သည်” ဟု ပြောရပါ
မည်။ မှန်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့နိယာမသဘောအတိုင်း သတ္တဝါတို့၏ နေ့စဉ်မပြတ်
တွေ့ကြုံခံစားနေကြရသောဘဝဒုက္ခနှင့် ဇာတိ ဇရာ ဗျာဓိ မရုဏဟူသောဝဋ်ဒုက္ခ
အပေါင်းကိုမြင်တော်မူရာ ထိုဒုက္ခအပေါင်းမှ လွတ်မြောက်ရာ လွတ်မြောက်
ကြောင်း နည်းလမ်းကောင်းကို ဉာဏ်ဖြင့်ရှာဖွေကြည့်ပြန်ရာ သဗ္ဗညုတဉာဏ်
တော်ရမူသာ ဒုက္ခအပေါင်း၏ လွတ်မြောက်ရာလွတ်မြောက်ကြောင်းနည်းလမ်း
(ထွက်ပေါက်)ကို ညွှန်ပြနိုင်မည်။ သို့အတွက် ဘဝထွက်ပေါက် ညွှန်ပြစရာ
ကြောင်းကျိုးဆက်ပြသည့် အဘိဓမ္မာသဘောကို သိနိုင်ရေးမှာလည်း သဗ္ဗညုတ
ဉာဏ်တော်သည်သာ အဓိကဖြစ်စရာရှိ၍ ထိုဉာဏ်ရရေးသို့ မိမိစိတ်ကို ရှေးရှု
ညွှတ်အောင် ဆုတောင်းကြောင်း (အားထုတ်ကြောင်း) ဖြစ်သော သဒ္ဓါတရား
သည် အဘိဓမ္မာတရားစတည်ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်ကြောင်း
တွေ့ရှိရပေသည်။ ထို့ကြောင့် “အဘိဓမ္မာအစ၊ သဒ္ဓါတရားက” ဟုဆိုနိုင်ပါသည်။

အဘိဓမ္မာတရား အဘိဓမ္မာတရားကို ရှေးဦးစွာလူ အများကို မဟောပါ။
အဘိဓမ္မာတရား အဘိဓမ္မာတရားကို တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ နတ်ပြဟွာများကိုသာ ရှေးဦး
စွာဟောတော်မူပါသည်။ မှန်ပါသည်။—ဗုဒ္ဓရှင်တော်
မြတ်သည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကိုရ၍ ဘုရားဖြစ်ပြီး
နောက် ခုနစ်ဝါမြောက် (မဟာသက္ကရာဇ် ၁၁၀-ခုနှစ် ဝါဆိုလပြည့်နေ့) ၌

တာဝတ် သာသနာကြံတော်မူပြီး ပင်လယ်ကသစ်ပင်ရင်း၌ ခင်းထားအပ်သော ပဏ္ဍုကမ္မလာ ကျောက်ဖျာပေါ်၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် အစွမ်းသုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော ဘုရားရှင်သည် အဘိဓမ္မာတရားတော်ကို အလွန်ကျယ်ဝန်းစွာ စကြဝဠာတသောင်းမှ ရောက်လာကြသော နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းအား ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး ဟောတော်မူခဲ့ပြီး သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့တွင်လူ့ပြည် (သင်္ကဏ္ဍဂိုဏ်း)သို့ နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်း ခြံရံလျက် သက်ဆင်းတော်မူခဲ့ပြီး နောက် စန္ဒကူးတော်ဝယ် အရှင်သာရိပုတ္တရာအား အကျဉ်းမျှသော အဘိဓမ္မာကို ဟောတော်မူပြန်ပါသည်။ အရှင်သာရိပုတ္တရာမှတစ်ဆင့် လင်းနို့သားဖြစ်ခဲ့ဘူးသော ရတနိုးငါးရာနှင့် အရှင်သဒ္ဓဇီ၊ အရှင်သောဘိတ၊ အရှင်ပိယဇာလိ၊ အစရှိသော တပည့်အဆက်ဆက်တို့ မပျက်အောင် (ပထမသင်္ဂါယနာမှသည် တတိယသင်္ဂါယနာခေတ်တိုင်အောင်) အဘိဓမ္မာကို ဆောင်တော်မူခဲ့ပြီး ထိုအရှင်မြတ်တို့၏ တပည့်အဆက်ဆက် အစဉ်မပျက် ဆောင်ရွက်ချက်ဖြင့် ဇမ္ဗူဒိပ်တွင် ပျံ့နှံ့အောင် အဘိဓမ္မာသာသနာပြုရာမှ ဆက်လက်၍—

- ၁။ အရှင် မဟိန္ဒ
- ၂။ အရှင် ဣန္ဒိယ
- ၃။ အရှင် ဥတ္တိယ
- ၄။ အရှင် သမ္မလ
- ၅။ အရှင် ပဏ္ဍိတ
- ၆။ အရှင် နာမ

ဤ အရှင်မြတ် (၆)ပါးတို့ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ အဘိဓမ္မာတရားတော်ကို ဆောင်ယူတော်မူခဲ့ကြသဖြင့် ကသိရတိုင်း၊ ဂန္ဓာရ၊ မဟိသက၊ မဏ္ဍုယ၊ ဝနဝါသီ၊ အပရန္တက၊ မဟာရဌ၊ ယောနက၊ သုဗဏ္ဏဘူမိ၊ ဟိမဝန္တတိုင်းစသော အခြားဌာနများသို့လည်း အဘိဓမ္မာနှင့်တကွ နိကာယ်ငါးရပ် ပိဋကတော်သာသနာပြန့်ပွားလာရာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပုဂံ၊ မြင်းစိုင်း၊ စစ်ကိုင်း၊ ပင်းယ၊ အင်းဝ၊ ရွှေဘိုနှင့် အမရပူရ၊ မန္တလေးခေတ် (မင်းတုန်းခေတ်ကိုရည်ရွယ်သည်) မှသည် ယနေ့ကျအောင် အနယ်နယ် အရပ်ရပ် မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့ အဘိဓမ္မာသာသနာ ရောင်ဝါနေဝန်း ထွန်းလင်းမှုကား အခြားထေရဝါဒတို့ထက် သာလွန်တောက်ပခြင်းသည် ဂုဏ်ယူဖွယ်တရပ်အနေဖြင့်သတ်မှတ်ကြရမည်သာ။ ယင်းသို့ပြန့်ပွားတည်ရှိနေသော အဘိဓမ္မာသည် ဓမ္မသဘောအားဖြင့် တူရာပေါင်းစုသော အခါ.....

- ၁။ ဓမ္မသင်္ဂဏီ
- ၂။ ဝိဘင်္ဂ
- ၃။ ဓာတုကထာ
- ၄။ ပုဂ္ဂလပဉ္စတ္ထိ

၅။ ကထာဝတ္ထု

၇။ ပဌာန

၆။ ယမက

ဤသို့အားဖြင့် ခုနစ်အုပ်စု (ခုနစ်ကျမ်း) ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။

ဓမ္မသင်္ဂဏီ

ဓမ္မသင်္ဂဏီ။ ။ ကုသိုလ်စသော တရားများကို သိမ်းယူစုစည်း၍ ရေတွက်ပြရာ ကျမ်းကို “ဓမ္မသင်္ဂဏီ” ဟုခေါ်သည်။ [ဓမ္မ=ကုသိုလ်စသော တရားများကို+သိမ်းယူ စုစည်း၍+ဂဏီ=ရေတွက်ပြရာကျမ်း။] ယင်း ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်း၌.....

၁။ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ။

၂။ ရူပကဏ္ဍ။

၃။ နိက္ခေပကဏ္ဍ။

၄။ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍ။

၄-ကဏ္ဍခွဲခြား၍ ဓမ္မယတောများကို ဝေဖန်ပိုင်းခြားကာ ဟောတော်မူပါ သည်။ (အကျယ်ကို ဆိုင်ရာကျမ်းများ၌ ရှိပါ။)

ဝိဘင်္ဂ

ဝိဘင်္ဂ။ ။ ဓမ္မသင်္ဂဏီ၌ အကျဉ်းမျှသာ ဟောတော်မူအပ်သော ခန္ဓာ၊ အာယ တနစသည်ကို အကျယ်ဝေဖန်၍ ဟောတော်မူအပ်သော တရားစုကို ခွဲဖွင့်ပြရာ ကျမ်းကို “ဝိဘင်္ဂပ္ပကရဏ” ဟု ခေါ်သည်။ ၎င်းဝိဘင်္ဂပ္ပကရဏ၌ ခန္ဓ ဝိဘင်္ဂ၊ အာယတနဝိဘင်္ဂ၊ ဓာတုဝိဘင်္ဂစသည်ဖြင့် ၁၈-မျိုးခွဲ၍ ဟောတော် မူထားပါသည်။ [အကျယ်ကို ဆိုင်ရာကျမ်း၌ရှိပါ။]

ဓာတုကထာ

ဓာတုကထာ။ ။ “ဓာတု” ဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော ခန္ဓာအာယတန အစရှိသော ပရမတ္ထသဘာဝဓမ္မများကို ဟောတော်မူရာ ကျမ်းကို “ဓာတုကထာ” ဟု ခေါ်ရသည်။ [ဓာတု=ခန္ဓာအာယတနစသော ပရမတ္ထ သဘာဝဓမ္မများကို+ကထာ = ဟောတော်မူရာကျမ်း။]

အခြား အာတိဓမ္မာ ခြောက်ကျမ်းတို့၌လည်း ခန္ဓာအာယတနစသော သဘာဝဓမ္မများကို ဟောတော်မူရာဖြစ်၍ “ဓာတုကထာ” ခေါ်ထိုက် သော်လည်း မကျယ်ဝန်းလှပါ။ ဤဓာတုကထာ၌ကား နယပေါင်း ၃၄-နယ ခွဲခြားပြီးတပါး ပါးသော နယ၌ပင် ပရမတ္ထသဘာဝဓမ္မများကို လွန်မင်းစွာ ကျယ်ကျယ်ဝန်းဝန်း ဝေဖန်ပိုင်းခြား၍ ဟောတော်မူထားသဖြင့် အခြားကျမ်း

များကို ဓာတုကထာဟုမခေါ်ရပဲ ဤကျမ်းကိုသာ “ဓာတုကထာ” ဟုခေါ်ရပါသည်။ ယင်း ဓာတုကထာ၌ ဥဇ္ဈေသ-နိဇ္ဈေသဟု ၂-မျိုးခွဲခြားပြီး ယင်း ဥဇ္ဈေသကိုပင် “မာတိကာ” ဟု ခေါ်သည်။ ၎င်းမာတိကာသည်.....

- (က) နယမာတိကာ၊ (ခ) အဗ္ဘန္တရ မာတိကာ၊
- (ဂ) နယမုခ မာတိကာ၊ (ဃ) လက္ခဏ မာတိကာ၊
- (င) ဗာဟိရမာတိကာဟု ငါးမျိုးခွဲ၍ အကျယ်ဟောတော်မူပြန်ပါသည်။

(က) နယမာတိကာ။ ။ ခန္ဓာ စသည်တို့၏ ဒေသနာကို ဖြစ်စေခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ထူးခြားမှုကို “နယ” ဟု ခေါ်သည်။ ၎င်း နယသည် “သင်္ဂဟသင်္ဂဟပဒ” စသောအားဖြင့် ၁၄-ပါးရှိသည်။ ၎င်း ၁၄-ပါး၏ အကျဉ်းချုပ်ကို “နယမာတိကာ” ဟု ခေါ်သည်။

(ခ) အဗ္ဘန္တရမာတိကာ။ ။ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ဒွါဒသာယတနာနီ စသော အားဖြင့် အကျဉ်းချုပ်စကားကို မာတိကာဟု ခေါ်ရသည်။ ၎င်း မာတိကာကို ဤ ဓာတုကထာ၏ အတွင်းရောက်မှ ဟောတော်မူအပ်သောကြောင့် “အဗ္ဘန္တရမာတိကာ” ဟု ခေါ်သည်။

(ဂ) နယမုခမာတိကာ။ ။ “တိဟိသင်္ဂဟော - တိဟိအသင်္ဂဟော” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော မာတိကာသည် “နယမုခ မာတိကာ” မည်၏။ [နယ=သင်္ဂဟော-အသင်္ဂဟော စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော ၁၄-ပါးသော နည်းတို့၏+မုခ=ဝင်ရာ ဝင်ကြောင်း တံခါးပေါက်] ဤ ဓာတုကထာ၌ “သင်္ဂဟ-အသင်္ဂဟ” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူရာ၌ တိဟိ-ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် သုံးပါးတို့ဖြင့် ရေတွက် (သိမ်းယူပေါင်းစပ်) ခြင်းကို “သင်္ဂဟ” ဟု၎င်း၊ ထို ၃-ပါးတို့ဖြင့် မရေတွက် (မသိမ်းယူမပေါင်းစပ်) ခြင်းကို “အသင်္ဂဟ” ဟု၎င်း မှတ်။ သမ္ပယောဂ-ဝိပ္ပယောဂ စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူရာ၌လည်း ယှဉ်စပ်ခြင်း၊ မယှဉ်စပ်ခြင်းဟု မှတ်ပါ။ ဤနည်းအတိုင်း ဤ ဓာတုကထာတကျမ်းလုံး၌ပါသော နယတို့အတွက် ဝင်ရာဝင်ကြောင်း တံခါးကိုပြရာဖြစ်၍ မာတိကာ မည်သည်ဟု မှတ်ပါ။ နယ အားလုံးတို့၌ သင်္ဂဟ - အသင်္ဂဟ-သမ္ပယောဂ-ဝိပ္ပယောဂ အားလုံးတို့သည် ဤ အပေါက်ဟူသမျှ၌ ဝင်ရောက်လာကြပါလိမ့်မည်။

- (ဃ) လက္ခဏမာတိကာ။ ။ “သဘာဝေါ - ဝိသဘာဝေါ” ဟူသော မာတိကာကို ပရမတ္ထသဘာဝတို့၏ အမှတ်လက္ခဏာကို အကျဉ်း ပြသောကြောင့် “လက္ခဏမာတိကာ”ဟု ခေါ်သည်။ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်သုံးပါးတို့ဖြင့် ပေါင်းယူရေတွက်ရာ၌ သဘောတူ (သဘာဝ) ဖြစ်မှပေါင်းယူ ရေတွက်ရသည်။ ပရမတ္ထတရားများကို ပေါင်းယူရေတွက်ရာ၌ ဖောက်ပြန်တတ်သော သဘောလက္ခဏာ တူသော ရုပ်ဓမ္မကိုသာ ရူပက္ခန္ဓာ၌ ပေါင်းယူရေတွက်၍ဖြစ်သည်။ သဘောမတူလျှင် ပေါင်း၍ မဖြစ်ပါ။ သဘောမတူ၍ ဝိသဘာဝ ဖြစ်လျှင် ပေါင်းယူရေတွက်၍ မရပါ။ ဤသို့သော သဘော လက္ခဏာများကို ပြ၍ မာတိကာကို “လက္ခဏမာတိကာ”ဟု ခေါ်သည်။
- (င) ဗာဟိရမာတိကာ။ ။ “ဓမ္မသင်္ဂဏိကျမ်း၌ လာသော မာတိကာ အားလုံးသည် ဓာတုကထာ၏ မာတိကာများ ဖြစ်ကြသည်”ဟု ယောတော်မူအပ်သော မာတိကာသည် “ဗာဟိရမာတိကာ” မည်သည်။ [ဗာဟိရ=ဓာတုကထာကျမ်း၏ အပြင်ဘက်၌ဖြစ်သော +မာတိကာ=ခေါင်းစဉ်အကျဉ်းချုပ်စကား။]

ပုဂ္ဂလပညတ္တိ

ပုဂ္ဂလပညတ္တိ။ ။ သတ္တဝါတို့အား သိစေခြင်း၊ သိအောင် ရုပ်ဓမ္မ-နာမ်ဓမ္မ များကို နာမည်တပ်၍ ဟောပြခြင်းကို “ပညတ္တိ”ဟု ခေါ်သည်။ ယင်းပညတ္တိသည်-၁။ ခန္ဓပညတ္တိ၊ ၂။ အာယတနပညတ္တိ၊ ၃။ ဓာတုပညတ္တိ၊ ၄။ သစ္စပညတ္တိ၊ ၅။ ဣန္ဒြိယပညတ္တိ၊ ၆။ ပုဂ္ဂလပညတ္တိဟု ၆-မျိုးခွဲ၍ ဟောတော်မူပါသည်။ ခန္ဓပညတ္တိစသော ခန္ဓငါးပါးကို ဓမ္မသင်္ဂဏိ စသော ခန္ဓကျမ်းများ၌ အကျယ်စေ့ဖန် ဟောကြားပြီးဖြစ်၍ သိနိုင်လောက် ပါပြီ။ ဤကျမ်း၌ကား ခန္ဓကျမ်းများ၌ အကျယ်စေ့ဖန်၍ မပြအပ်သေးသော ပုဂ္ဂလပညတ္တိကိုသာ အကျယ် စေ့ဖန်ဟောကြားခြင်းဖြစ်၍ “ပုဂ္ဂလပညတ္တိ” ကျမ်းဟု ခေါ်ရသည်။ ရူပ ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ ဟူသော ပရမတ္ထသဘာဝတရားတို့သည် ဘုရားပွင့်တော် မမူသော်လည်း ကမ္မဘူနိယာမ သဒ္ဓတာအတိုင်း အလိုအလျောက် ထင်ရှား ရှိနေကြပါသည်။ သို့သော် ၎င်းတရားများကို နာမည်တပ်၍ ပညတ်နိုင်သူ တဦးတယောက်မျှ မရှိသော ကြောင့် အများစု သတ္တဝါများ မသိကြ နားမလည်ကြရပါ။ မှောင်အတိ ကျနေသောအခါ မိမိ၏ ပတ်ဝန်းကျင်၌ အရာဝတ္ထုများစွာ မျိုးစုံစေအောင် ရှိနေသော်လည်း “နေရောင် လရောင် မီးရောင်တို့ မရှိကြသဖြင့် ဘာတရမှ မမြင်ကြ” မသိကြရပါ။ ပုဒ္ဂုရှင်တော်တည်းဟူသော နေမင်း ထွန်းလင်း

ပေါ်ပေါက်လာသောအခါ၌ကား ဤကား ရှုပ၊ ဤကား ဝေဒနာစသည်ဖြင့် နာမည်တပ်ပေးသဖြင့် တတ္ထဝါဒများ သိခွင့်ရရှိလာကြပါသည်။ ယင်းသို့ သိရှိကြရုံတိုင်မက မိမိတို့၏ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းမှပင် ရုပ်နာမ်တို့ ဖြစ်ပျက် နေပုံကို ပညာစက္ခုရှိသူတို့ ဉာဏ်ဖြင့် အထင်အရှား သိမြင်လာကြပါလိမ့်မည်။ ဤသို့အားဖြင့် ထင်ရှားရှိနေသော ခန္ဓာ စသည်တို့ကို မှန်ကန်အောင် နာမည် တပ်၍ ပညတ်ပေးဖို့ ကိစ္စမှာ သာမညဉာဏ်ရှိသူများ မဆောင်စွမ်းနိုင်ပါ။ ဗုဒ္ဓ ကဲ့သို့သော ဉာဏ်ကြီးရှင်များမှသာ ဆောင်ရွက်တော်မူနိုင်ရကား မနှိုင်းယှဉ် အပ်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးတော်ပါပေ။

ခန္ဓပညတ္တိ။ ။အဘိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ရုပ်တရားများကို ရုပ်အစု ဖြစ်သောကြောင့် “ရူပက္ခန္ဓာ” အဘိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ဖြစ်သော ဝေဒနာကို ဝေဒနာအစုဖြစ်သောကြောင့် “ဝေဒနာက္ခန္ဓာ” ဤသို့ စသည်ဖြင့် သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဉ်တို့၌လည်း နည်းတူပြုလျက် အစဉ်အတိုင်း နာမည် ၄၂ မျိုးတပ်လျက် ပညတ်တော်မူခြင်းသည် “ခန္ဓပညတ္တိ” မည်၏။

အာယတနပညတ္တိ။ ။စက္ခုပသာဒရုပ်ကို ဆိုင်ရာ စိတ် စေတသိက်တို့၏ ဖြစ်ဖို့အကြောင်းဖြစ်၍ “စက္ခာယတန”ဟု နာမည် တပ်ပြီး ပညတ်တော်မူခြင်း၊ သောတ ဃာန စသည်တို့၌လည်း နည်းတူပြုလျက် အာယတန ၁၂-ပါးကို သူ့အကြောင်းနှင့်သူ နာမည်တပ်၍ ပညတ်တော် မူခြင်းသည် “အာယတနပညတ္တိ”မည်၏။

ဓာတုပညတ္တိ။ ။သူ၏ ဓာတ်သဘောအတိုင်း ထင်ရှားဖြစ်နေသော စက္ခု ပသာဒရုပ်ကို “စက္ခုဓာတ်”ဟု နာမည်တပ်၍ ပညတ်ခြင်း၊ သောတပသာဒရုပ် စသည်ကိုလည်း နည်းတူပြုလျက် ဓာတ် ၁၈-ပါးကိုလည်း ဆိုင်ရာ နာမည်တပ်၍ ပညတ်တော်မူခြင်းသည် “ဓာတုပညတ္တိ”မည်၏။

သစ္စပညတ္တိ။ ။တဏှာ(လောဘ)မူတပါး ရုပ်နှင့် လောကီစိတ် စေတသိက် တရားဟူသမျှကို အမှန် ခုက္ခဖြစ်သောကြောင့် “ဒုက္ခသစ္စာ” ဟု နာမည်တပ်၍ ပညတ်ခြင်း၊ လောဘ(တဏှာ)ကို ဒုက္ခဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း မှန်သဖြင့် “သမုဒယသစ္စာ”ဟု နာမည်တပ်၍ ပညတ်ခြင်း၊ အသင်္ခတဓာတ် ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို ဒုက္ခသစ္စာနှင့် သမုဒယသစ္စာ ၂-ပါးတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းရာ ကေနိဖြစ်သဖြင့် “နိရောဓသစ္စာ”ဟု နာမည်တပ်၍ ပညတ်ခြင်း၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး မြတ်တရားကို နိရောဓ(နိဗ္ဗာန်)သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သဖြင့် “မဂ္ဂသစ္စာ”ဟု နာမည်တပ်၍ ပညတ်ခြင်း ဤသို့အားဖြင့် ဒုက္ခနှင့် နိရောဓသစ္စာသည် အကျိုး သစ္စာ ၂-ပါး၊ သမုဒယနှင့် မဂ္ဂသစ္စာသည် အကြောင်းသစ္စာ ၂-ပါး ဟု သစ္စာ ၄-ပါးကို ခွဲခြား၍ ပညတ်တော်မူခြင်းသည် “သစ္စပညတ္တိ”မည်၏။

ဣန္ဒြိယပညတ္တိံ ။ စက္ခုပသာဒ ရုပ်ကို မြင်ခြင်း အလုပ်ကိစ္စ၌ အစိုးတရ
ဖြစ်သောကြောင့် “စက္ခုဣန္ဒြိယ” ဟု နာမည်တပ်၍ ပညတ်
ခြင်း၊ သောတ ဃာန ဇီဝါ စသော ဣန္ဒြေ ၂၂-ပါးတို့ကိုလည်း ဆိုင်ရာကိစ္စ၌
အစိုးတရ ဖြစ်သောကြောင့် သူ့အကြောင်းနှင့်ကပ်၍ နာမည်တပ်ပြီး ပညတ်
တော်မူခြင်းသည် “ဣန္ဒြိယပညတ္တိံ” မည်၏။

ပုဂ္ဂလပညတ္တိံ ။ အမျိုးမျိုးသော ပုဂ္ဂိုလ် များကို သူ့အကြောင်းနှင့်သူ
နာမည်တပ်၍ ပညတ်တော် မူခြင်းသည် “ပုဂ္ဂလပညတ္တိံ”
မည်၏။ ဤပုဂ္ဂလပညတ်ခန်း၌ ပုဂ္ဂိုလ်တမျိုးမှ ဆယ်မျိုးတိုင်အောင် ခွဲခြား
ကာ စဉ်ပြီး အကျယ်ဝေဖန်၍ ဟောတော်မူထားသည်။

နောက်တနည်း ၆-မျိုး ။ တလောကလုံး ရှိရှိသမျှ သဘောတရား၊ သက်ရှိ
သတ္တဝါ အားလုံးနှင့် သစ်ပင် တောတောင်
အဆေးကံအညီ ဟူသမျှ တို့သည် ခန္ဓပညတ္တိ စသော သဘာဝပညတ္တိ ၅-မျိုး၌
ဖြစ်စေ ပုဂ္ဂလပညတ္တိ ဟူသော အသဘာဝပညတ္တိနှင့် အခြားကျန်သောပညတ္တိ
၄-မျိုး၌ဖြစ်စေ သက်ဆိုင်ရာတမျိုးမျိုး၌ ပါဝင် ကြလေသည်။ (သဘာဝ
ပညတ္တိကို ဝိဇ္ဇမာန ပညတ္တိဟု၎င်း၊ အသဘာဝပညတ္တိကို အဝိဇ္ဇမာန ပညတ္တိဟု
၎င်း ခေါ်သည်။)

ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိံ ။ အမှန်ထင်ရှားရှိနေသော သဘာဝဓမ္မများကို ဆိုင်ရာ
နာမည်တပ်၍ ပညတ်ခြင်းသည် “ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိံ”
မည်၏။ ခန္ဓပညတ္တိ-အာယတနပညတ္တိ-ဓာတုပညတ္တိ-သစ္စပညတ္တိ-ဣန္ဒြိယပညတ္တိ
ဤ ၆-ပါးသည် ထင်ရှားရှိသောကြောင့် “ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိံ” အမည် ရကြ
သည်။ ပုဂ္ဂလပညတ္တိကား ထင်ရှားမရှိသောကြောင့် “အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိံ” အမည်
ရလေသည်။ (ဝိဇ္ဇမာန=ထင်ရှားရှိနေသော သဘောတရားကို+ပညတ္တိ=
ဆိုင်ရာ နာမည်တပ်၍ ပညတ်ခြင်း၊ အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိကိုကား ထိုကို
ပြောင်းပြန်ပြန်၍ သိပါ။)

အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိံ ။ “မိန်းမ-ယောက်ျား-ပုဂ္ဂိုလ်” ဟူသည် ပရမတ္ထ
အားဖြင့် ထင်ရှားမရှိ၊ ရုပ် ဝေဒနာစသော သဘော
တရားများ အစဉ်အတိုင်း ပေါင်းစုနေမှုကို အစွဲပြု၍ “မိန်းမ-ယောက်ျား-
ပုဂ္ဂိုလ်” ဟု ပညတ်၍သာ ပြောဆိုနေကြရသောကြောင့် ထိုပညတ်မျိုးသည်
“အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိံ” မည်ရပေသည်။

ဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ။ ။ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော တရားနှင့်
 ထင်ရှားမရှိသော တရား ၂-ပါးကို ပေါင်း
 စပ်၍ ပညတ်အပ်သောပညတ်မျိုးသည် “ဝိဇ္ဇမာနေနအဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ” မည်၏။
 “တေဝိဇ္ဇော=ဝိဇ္ဇာသုံးပါးရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်” ဟူရာ၌ “ပု၊ ဒိ၊ အာ” ဟူသော
 ဝိဇ္ဇာဉာဏ်သုံးပါးထင်ရှားရှိ၍ ၎င်းဉာဏ် ၃-ပါးရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကား ထင်ရှား
 မရှိပါ။ ဤသို့တစပ်၍ ပညတ်တော်မူအပ်သော ပညတ်မျိုးသည် “ဝိဇ္ဇမာနေန
 အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ” မည်ရပေသည်။

အဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ။ ။ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော အရာ
 ဝတ္ထုနှင့် ထင်ရှားရှိသော သဘောတရား
 ၂-ပါးကို ပေါင်းစပ်၍ ပညတ်အပ်သော ပညတ်မျိုးသည် “အဝိဇ္ဇမာနေန
 ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ” မည်၏။ “ဣတ္ထိရှုပ် = မိန်းမ၏ အဆင်း” ဟူရာ၌ “မိန်းမ”
 သည် ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိ၊ အဆင်းကား ရုပ်တရားဖြစ်၍ ထင်ရှား
 ရှိသည်။ ဤကဲ့သို့သော ပညတ်မျိုးသည် “အဝိဇ္ဇမာနေန- ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ” မည်
 ရသည်။

ဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ။ ။ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသောတရား ၂-ပါး
 ကို ပေါင်းစပ်၍ နာမည်တပ်ကာ ပညတ်ခြင်း
 သည် “ဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ” မည်၏။ “စက္ခုသမ္ပယော = စက္ခု၌
 မှီသော သမ္ပယ” ဟူရာ၌ စက္ခုလည်းပသာဒရုပ်တရားဖြစ်၍ ထင်ရှားရှိ၊ ဖဿ
 လည်း ဖဿ စေတသိက်နာမ်တရားဖြစ်၍ ထင်ရှားရှိရကား ၂-ပါးလုံးထင်ရှားရှိ
 သောကြောင့် “ဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ” ဟု နာမည်တပ်၍ ပညတ်ရ
 ပေသည်။

အဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ။ ။ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသောအရာ
 ဝတ္ထု ၂-ခုကို ပေါင်းစပ်၍ ပညတ်ခြင်း
 သည် “အဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ” မည်၏။ “ရာဇပုတ္တော =
 မင်းသား” ဟူရာ၌ ရာဇ=မင်းလည်း ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိ၊ ပုတ္တ = သား
 လည်း ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိရကား ဤသို့ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိ
 သောအရာဝတ္ထု ၂-ခုကို ပေါင်းစပ်၍ နာမည်တပ်ကာ ပညတ်အပ်သောကြောင့်
 “အဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ” မည်ရပေသည်။

ကထာဝတ္ထု

ကထာဝတ္ထု။ ။ မှန်ရာပြောသူကို ‘သကဝါဒီ’၊ အမှားပြောသူကို ‘ပရဝါဒီ’
 ပုဂ္ဂိုလ်ဟုခေါ်သည်။ ဗုဒ္ဓ၏အလိုတော်နှင့် မကိုက်ညီသော
 ဝါဒကို လက်ကိုင်ပြု၍ ပြောဆိုသူ (ပရဝါဒီ)တို့၏ လွဲမှားနေသော ဝါဒကို

ထင်ရှားအောင် ဤ‘ကထာဝတ္ထု’ကို ဟောတော်မူထားသည်။ ၎င်းကျမ်းကိုလည်း ကထာဝတ္ထုကျမ်းဟု နာမည်တပ်သည်။ [ကထာ = သကဝါဒီ-ပရဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အခြေအတင်မေး-ဖြေသောအားဖြင့် အမှန်ရောက်အောင်ပြောဆိုကြောင်းစကား၏+ဝတ္ထု = တည်ရာကျမ်း။]

ယင်း ကထာမျိုးပေါင်းမှာ.....

ပထမ	အစဉ်	ဇ-မျိုး
ဒုတိယ	။	၁၁- ။
တတိယ	။	၁၂- ။
စတုတ္ထ	။	၁၀- ။
ပဉ္စမ	။	၁၀- ။
ဆဋ္ဌမ	။	၁၀- ။
သတ္တမ	။	၁၀- ။
အဋ္ဌမ	။	၁၀- ။
နဝမ	။	၁၁- ။
ဒသမ	။	၁၀- ။
ကောဒသမ	။	၁၀- ။
ဒွါဒသမ	။	၁၀- ။
တေရသမ	။	၁၀- ။
စုန္ဒသမ	။	၉- ။
ပန္နရသမ	။	၁၁- ။
သောဠသမ	။	၁၀- ။
သတ္တရသမ	။	၁၁- ။
အဋ္ဌာရသမ	။	၉- ။
ကေုနဝိသတိမ	။	၈- ။
ဝိသတိမ	။	၆- ။
ကေဝိသတိမ	။	၈- ။
ဗာဝိသတိမ	။	၁၀- ။
တေဝိသတိမ	။	၉- ။

အားလုံးစုစုပေါင်း ၂၂၆-မျိုးကို ဤ ‘ကထာဝတ္ထု’ကျမ်း၌ အကျယ်ဟောတော်မူထားသည်။ စကားအချေအတင်ပြ၍ ဆောင်ရွက်ကြရသော ရှေ့နေ၊ ဝတ်လုံ၊ တရားသူကြီးများနှင့် ဝါသနာပါသူအားလုံး ဤကျမ်းကို ကြွေညက်အောင် လေ့လာရန် သင့်လျော်လှပေသည်။

ပထမအစု ပုဂ္ဂလကထာ။ ။ ဤကထာ၌ ပရဝါဒီတို့၏ ယူဆပြောဆိုပုံ၊ သကဝါဒီ
တို့၏ ယူဆပြောဆိုပုံကို ညှိနှိုင်းရှင်းပြီးမှ ကျမ်းစာကို
လေ့လာသောအခါ နားလည်နိုင်ပါမည်။ သို့အတွက်အနည်းငယ် ပုံစံ ထုတ်ပြ
ပါမည်။

ပရဝါဒီ။ ။ ပုဂ္ဂိုလ်ကို “အတ္တ၊ သို့မဟုတ် သတ္တ၊ သို့မဟုတ် ဇီဝ” ဟုခေါ်
သည်။ အဲဒီ “အတ္တ-သတ္တ-ဇီဝ” လို့ခေါ်ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သည်
အစစ်အမှန် ကေန့်တကယ်ရှိသည်။ ဘဝတခုမှ ဘဝတခုသို့သာ ပြောင်းသွား
သည်။ ပုဒ္ဓကလဲ “အတ္တိ ပုဂ္ဂလော အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော = မိမိစီးပွားကိုသာ
ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်ရှိ၏” လို့ သတ္တန်ပိဋကမှာ ဟောထားပါတယ်။ စင်စစ်ကေန့်
အမှန်တကယ်ရှိလို့သာ ဒီလို ဟောတော်မူခြင်း ဖြစ်စရာရှိပါတယ်။ ဤကဲ့သို့
ဗုဒ္ဓ၏တရားတော်ကို ကိုးကားပြီး “ပုဂ္ဂလ၊ အတ္တ၊ သတ္တ၊ ဇီဝ” ဟာ ကေန့်
တကယ် ရှိသည်ဟု ယူဆကြသည်။

သကဝါဒီ။ ။ ပုဂ္ဂလလို့ခေါ်တဲ့ “အတ္တ၊ သတ္တ၊ ဇီဝ” ဟာ ဟောဒီဒီအားကိုယ်
တွင်းမှာ တကယ်ကေန့်မရှိပါ။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက တရားဟောတော်
မူသောအခါ တရားနာသူ လူအများနားလည်အောင် လောကပညတ် အခေါ်
အဝေါ် ဝေါဟာရစကားလုံးကိုယူပြီး “အတ္တိ ပုဂ္ဂလော အတ္တဟိတာယ ပဋိ-
ပန္နော” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူခြင်းသာဖြစ်၍ “ပုဂ္ဂလ” (ပုဂ္ဂိုလ်) ဆိုတဲ့
အရာ ဝတ္ထုကား အမှန်တကယ်မရှိပါ။ ဤသို့ သကဝါဒီက ယူခြင်းဖြစ်သည်။

“သမ္မုတိသစ္စာ-ပရမတ္ထသစ္စာ” ဟု လောကမှာ သစ္စာ ၂-မျိုးရှိပါသည်။ လူ
အများက တဦးနှင့်တဦး စကားပြောကြသောအခါ အများက သမုတ်၍
ခေါ်ဝေါ်လွယ်အောင် (နားလည်အောင်) ပြောဆိုအပ်သော အရာဝတ္ထုသည်
“သမ္မုတိသစ္စာ” ဖြစ်သည်။ လူအများက သမုတ်ထားကြသည်ကား မှန်ပါ
သည်။ သို့သော် ပရမတ္ထအားဖြင့်ကား တကယ်မရှိပါ။ ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊
သင်္ခါရ စသော သဘောတရားတို့ကား တကယ်ကေန့် အမှန်ရှိသောကြောင့်
ပရမတ္ထသစ္စာမည်ကြသည်။ ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်ကား တရားနာ ပုဂ္ဂိုလ်များ
နားလည်နိုင်သော သမ္မုတိသစ္စာဖြင့်သာ (အများအားဖြင့်) ဟောတော်မူသည်။
ဤကား ပထမအစုဖြစ်သော ပုဂ္ဂလကထာ ပုံစံဖြစ်သည်။

ပထမအစု သုဒ္ဓသစ္စိကဋ္ဌကထာ။ ။ လောကသုံးပါးနှင့် မဖက် သစ္စိကဋ္ဌ-
အကြောင်းအရာ သက်သက်ကို အနု
လောမ (အလျော်) ပစ္စကနီက (ဆန့်ကျင်ဘက်) အားဖြင့် အချေအတင်
ပြောဆိုကြောင်းစကားကို “သုဒ္ဓသစ္စိကဋ္ဌကထာ” ဟု ခေါ်သည်။ အချေအတင်
ပြောပုံကား—

သကဝါဒီ မေး။ “ပုဂ္ဂလ”ဟူသောအရာကို မှန်ကန်သောအနက်သဘော၊
မဖောက်မပြန် ဖြတ်သောအနက်သဘောအားဖြင့် ဉာဏ်
ပညာဖြင့်ကပ်၍ သိနိုင်လောက်အောင် ရှိပါသလား။

ပရဝါဒီ ဖြေ။ “ဟုတ်ကဲ့” “ပုဂ္ဂလ” ဆိုတဲ့ အနက်သဘောဟာ ဉာဏ်ပညာဖြင့်
ကပ်၍ သိနိုင်လောက်အောင်ရှိပါရဲ့။ (ဝန်ခံသောအဖြေ
ဖြစ်သည်။)

သကဝါဒီ ဆက်မေး။ “ယင်းသစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထဖြစ်သော သဘောတရား (ရုပ်)
သည် ရှိတယ်လို့သင်ဆိုပါတယ်။

သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထသဘောမျိုးအားဖြင့် အဲဒီ “ပုဂ္ဂလ” ကို ဉာဏ်ပညာဖြင့်ကပ်၍
ရအပ် ရနိုင်ပါသလား [သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထဖြစ်တဲ့ ရုပ် အစရှိတဲ့ သဘောတရား
ရှိသလို၊ သင်ရဲ့ ပုဂ္ဂလဆိုတဲ့ အရာဝတ္ထုရှိပါရဲ့လားလို့ ဆိုလိုသည်။]

ပရဝါဒီ ဖြေ။ “အဲဒီလိုတော့ မဆိုသင့်ပါ။ [သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထဖြစ်တဲ့ ရုပ်
စသော သဘောမျိုး ရှိသလို၊ ပုဂ္ဂလကိုတော့ ရှိတယ်လို့
မဆိုလိုပါ-ဟူလို။]

သကဝါဒီ ပြော။ “ကျွန်ုပ် ချေပပြောဆိုမည့်စကားကို သင် (ပရဝါဒီ) က
လက်ခံပါ။

ပရဝါဒီ။ “ဟုတ်ကဲ့-လက်ခံပါမယ်။

သကဝါဒီ။ “ကောင်းပြီ ဒါဖြင့်ယင် အကယ်၍ ပုဂ္ဂလကို ဉာဏ်ပညာဖြင့်
ကပ်၍ ရအပ် (သိအပ်) တယ်ဆိုလျှင်- (အနုလောမဋ္ဌပနာ
စကား။)

အဲဒီလို ပုဂ္ဂလကို ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကပ်၍ ရအပ်ပါတယ်လို့
ဆိုခြင်းကြောင့်၊ အို-ငါ့ရှင် အကြင်အနက်သည် သစ္စိကဋ္ဌ
ပရမတ္ထဖြစ်၏။ အဲဒီ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထဖြစ်သော အနက်အားဖြင့်
ပုဂ္ဂလကို ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကပ်၍ ရအပ် ရနိုင် (သိအပ် သိနိုင်)
တယ်လို့ ဆိုသင့်ပါတယ်။ (အနုလောမဋ္ဌပနာ စကား။)

“ဟုတ်ကဲ့” လို့ သင်ဖြေတဲ့ ပထမစကားဖြစ်တဲ့ အနုလောမ
အဖို့သာ ပုဂ္ဂလကို သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထအားဖြင့် ဉာဏ်ပညာဖြင့်
ကပ်၍ ရအပ်၏-ဟု ဆိုထိုက်ပါသည်။ အကြင် သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထ
ဖြစ်သော အနက်သည် ရှိ၏။ ထို သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထဖြစ်သော
အနက်အားဖြင့်ကား ထို ပုဂ္ဂလကို ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကပ်၍
ရအပ် (သိအပ်) ၏ဟု မဆိုထိုက်ပါလို့ ယင်က ဆိုထားပါတယ်။

အဲဒီ သင်ရဲစကားဟာ ရွှေနောက် ဆန့်ကျင်၍ ပုဗ္ဗာပရဝိရောဓိ-
ဒေါသအပြစ် ရောက်နေပါတယ် (မှားနေပါတယ်- ဟူလို။)
(ပဋိလောမရောပနာ စကား။)

သို့မဟုတ် အကြင် သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထအနက်သည် ရှိ၏။ ထို
သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထအနက်အားဖြင့် ထို ပုဂ္ဂလကို ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်၍
ရအပ်(သိအပ်)၏-ဟု အကယ်၍ (နောက်စကားကို) မဆို
ထိုက်သည် ဖြစ်အံ့။ (ပဋိလောမရောပနာ စကား။)

ပုဂ္ဂလကို သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထအားဖြင့် ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကပ်၍
ရအပ်(သိအပ်)၏-ဟု ရွှေစကားကို မဆိုထိုက်ပါဘူး။
(ပဋိလောမပေါ်ပနာ စကား။)

“အဲဒီလိုတော့ မဆိုထိုက်ပါဘူး”လို့ ဖြေသော ပဋိလောမ
အဖို့မှာ ပုဂ္ဂလကို သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထအားဖြင့် ဉာဏ်ပညာဖြင့်
တပ်၍ ရအပ်(သိအပ်)၏-ဟု-ဆိုထိုက်ပါသည်။ အကြင် သစ္စိ-
ကဋ္ဌပရမတ္ထဖြစ်တဲ့ အနက်သည် ရှိ၏။ ထိုသစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထ
အနက်အားဖြင့် ထို ပုဂ္ဂလကို ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်၍ ရအပ်(သိအပ်)
၏ ဟုကား မဆိုထိုက်ဟူသော အကြင် စကားကို သင်ဆိုထား
ပါတယ်။ အဲဒီ သင်ရဲစကားဟာ ရွှေနောက် မကိုက်ညီလို့
ပုဗ္ဗာပရဝိရောဓိဒေါသ သင့်နေပါတယ်။ (မှားနေပါတယ်-
ဟူလို။) (ပဋိလောမရောပနာ စကား။)

ဤမှ နောက်၌ ပရဝါဒီ၏ ပစ္စနိက (ဆန့်ကျင်ဘက်) အမေးကို စတင်၍
ပိတိကမ္မတုက္က၊ နိဂ္ဂဟစတုက္က၊ ဥပနယစတုက္က၊ နိဂမတုက္ကတို့ကို ပြ၍ ပထမ
နိဂ္ဂဟစကားကို အဆုံးသတ်စေပါသည်။ ဤသဘောအတိုင်း အမေး အဖြေ
အချေ အတင်ပြ ဝါဒမျှားကို ပြရာကထာပေါင်း ဤကျမ်း၌ ၂၂၆-မျိုးဖြင့်
အကျယ်ဝေဖန် ဟောထားပါသည်။ စူးစိုက်စွာ လေ့လာနိုင်ကြပါစေ။

ယမက

ယမက။ ။ ခန္ဓာ အာယတန စသည်တို့ကို၎င်း၊ ကုသိုလ်ဓမ္မ စသည်တို့ကို၎င်း၊
ပုဂ္ဂိုလ်-သတ္တဝါ-ဇီဝ စသည်တို့ကို၎င်း အမှားမှား အယွင်းယွင်း
ယူဆခြင်း ဟူသော ဝိပရိတဂ္ဂါဟကို ကထာဝတ္ထုကျမ်း၌ မတိမ်းမစောင်း
ရအောင် ဟောပြတော်မူပြီးနောက်၊ ယင်း ဓမ္မတို့ကိုပင် ဆုံးဖြတ်ချက် ချပြီး
သော (သန္နိဋ္ဌာန)အနက်၊ ယုံမှားအပ်သော (သံသယ)အနက်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်
နည်းမျိုးစုံ တတ်ကျွမ်းနားလည်နိုင်သော ဉာဏ်ကို ဖြစ်စေရန် ရည်ရွယ်တော်
မူ၍ ဤ“ယမက”ကျမ်းကို ဟောတော်မူပါသည်။

ယမကအမျိုးမျိုး။ ။အဘယ်ကြောင့် “ယမက” (ယမိက) မည်သနည်း။
“အစုံအတူ” ဟူသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ရှိသောကြောင့်
“ယမက” မည်ပါသည်။ ယင်း အစုံအတူသည် အမျိုးအမည် ခွဲခြားလျှင်....

၁။ အတ္ထယမက (အနက် အစုံအတူ)

၂။ ဓမ္မယမက (ပါဠိဓမ္မ အစုံအတူ)

၃။ ပုစ္ဆာယမက (ပုစ္ဆာ အစုံအတူ) ဟု-သုံးမျိုး ရှိသည်။

မူလယမက၏ အစဆုံး ပါဠိတော်ဖြင့် ဥပမာပြရလျှင်-

(က) ယေ ကေစိ ကုသလာ ဓမ္မာ သဗ္ဗေ တေ ကုသလမူလာ၊

(ခ) ယေဝါ ပန ကုသလမူလာ သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ ကုသလာ။

(က) အကြင် ကုသိုလ်တရားအားလုံး ရှိကြသည်။ အဲဒီ ကုသိုလ်တရား
အားလုံးဟာ “ကုသလမူလ” မည်ကြသလား။

(ခ) အကြင် ကုသိုလ်မူလတရားအားလုံး ရှိကြသည်။ အဲဒီ ကုသိုလ်
မူလတရားအားလုံးဟာ “ကုသိုလ်” မည်ကြသလား။

အတ္ထယမက။ ။ဤ ထုတ်ပြအပ်သော ပါဠိတော်မှာ-(၁) နံပါတ်ပုစ္ဆာဖြင့်
“ကုသိုလ်မူလ” အနက်ကို ပဓာနထား၍ ပြသည်။ (၂)
နံပါတ်ပုစ္ဆာဖြင့် “ကုသိုလ်” အနက်ကို ပဓာနထား၍ ပြသည်။ ဤသို့ ပြအပ်
သော အနက် ၂-မျိုး အစုံအတူသည် “အတ္ထယမက” မည်သည်။ (မူလဋီကာ)
(၁) နံပါတ်ပုစ္ဆာ၌ “ယေ ကေစိ ကုသလာ ဓမ္မာ” ကို ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးသော
ကုသိုလ်မူလဟူသော အနက်ကို ပြသောကြောင့် “သန္နိဋ္ဌာနပဒ” ဟု
ခေါ်သည်။ (၂) နံပါတ်ပုစ္ဆာ၌ “ယေဝါ ပန ကုသလမူလာ” ကိုလည်း
“သန္နိဋ္ဌာနပဒ” ဟုပင် ခေါ်ရသည်။ ယင်း သန္နိဋ္ဌာနပဒ ၂-မျိုးဖြင့် ယူအပ်
သော “ကုသိုလ်-ကုသိုလ်မူလ” အနက် ၂-စုံ ၂-တို့တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်း
“အတ္ထယမက” ဟု အမည်ရပြန်လေသည်-ဟု မူလဋီကာတနည်းဖွင့်ပြသည်။

ဓမ္မယမက။ ။အထက်၌ ပြအပ်ခဲ့ပြီးသော ပါဠိတော်၌ “ယေ ကေစိ
ကုသလာ ဓမ္မာ သဗ္ဗေ တေ ကုသလမူလာ” သည် အလိုက်သင့်
ဟောတော်မူအပ်သော အနုလောမပါဠိတော် ဓမ္မတည်း။ “ယေဝါ ပန
ကုသလမူလာ သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ ကုသလာ” သည် ပြောင်းပြန်
ပြန်၍ ဟောတော်မူအပ်သော ပဋိလောမပါဠိတော် ဓမ္မတည်း။ ဤသို့
အားဖြင့် “အနုလောမဓမ္မ၊ ပဋိလောမဓမ္မ” ဟု ၂-မျိုး အစုံထား၍ ဟော
တော်မူအပ်သောကြောင့် “ဓမ္မယမက” မည်သည်။

ပုစ္ဆာယမက။ ။ ယင်း အထက်ပါ (၁) နံပါတ် ပါဠိတော်သည် ကုသိုလ်
 မူလကို အလိုက်သင့်မေးသောကြောင့် “အနုလောမပုစ္ဆာ”
 မည်သည်။ (၂) နံပါတ်ပါဠိတော်သည် ကုသိုလ်ကို ပြောင်းပြန် လှန်၍
 မေးသောကြောင့် “ပဋိလောမပုစ္ဆာ” မည်သည်။ ဤသို့ အနုလောမ-
 ပဋိလောမပုစ္ဆာအားဖြင့် ပုစ္ဆာ အစုံပြု၍ ဟောတော် မူအပ်သောကြောင့်
 “ပုစ္ဆာယမက” အမည်ရလေသည်။

(ယမကအဋ္ဌကထာ)

ယင်းသို့ အစုံအစုံပြု၍ ဟောတော်မူရာဖြစ်သော ယမကအမည်ရသော ဤ
 ကျမ်း၌ “မူလယမက-ခန္ဓယမက-အာယတနယမက” စသည်အားဖြင့် ၁၀-မျိုး
 ရှိလေသည်။

မူလယမက။ ။ ဤ မူလယမက၌ ‘၁-ကုသလပဒ၊ ၂-အကုသလပဒ၊ ၃-အဗျာ
 တတပဒ၊ ၄-နာမပဒ’ အားဖြင့် ပဒကြီး ၄-ပါးကို အခြေ
 ခံပြီး မူလနှင့်စပ်သော အမေးအဖြေကို စတည် ထားသောကြောင့် ‘မူလ
 ယမက’ ဟု ခေါ်ရလေသည်။ ‘မူလာ’ နေရာဝယ် အဘိဓမ္မာတရားတော်ကိုနာယူ
 ကြသော ဝေနေယျတို့၏ စရိုက်ကြည့်ပြီး ‘ဟေတု-နိဗ္ဗါန-သမ္ဘဝ-ပဘဝ-သမု
 ဌာန-အဟာရ-အာရမ္မဏ-ပစ္စယ-သမုဒယ’ ပုဒ်များကို ဖလှယ်၍ နားလည်အောင်
 ဟောတော်မူပါသည်။ ဒေသနာဉာဏ်တော်၏ ကြီးမားတော် မူပုံကား ဆုံးစ
 မထင် ဉာဏ်တော်မြတ်ကြီး ပါပေတကား။

ခန္ဓယမက။ ။ မူလယမက၌ ဟောတော်မူအပ်သော ကုသိုလ်စသော ဓမ္မများ
 ကိုပင် ခန္ဓာနှင့်စပ်၍ ဟောတော်မူအပ်သောကြောင့် ‘ခန္ဓယမက’
 အမည်ရပေသည်။ ယင်းခန္ဓယမကဝယ် ‘ပဏ္ဏတ္တိဝါရ-ပဝတ္တိဝါရ-ပရိညာဝါရ’
 ဟု ဝါရကြီး ၃-ပါးကို အခြေခံပြီး ဟောတော်မူပါသည်။

ပဏ္ဏတ္တိဝါရ။ ။ ခန္ဓာများ၏ နာမည်ပညတ်ကို ‘ပဏ္ဏတ္တိ’ ဟု ခေါ်သည်။
 (ပဏ္ဏတ္တိနှင့် ပညတ္တိ သဘောတူပင်) ဤ ပဏ္ဏတ္တိဝါရ၌ ‘ရူပ
 ရူပက္ခန္ဓော = ရုပ်တရားသည် ရူပက္ခန္ဓာ မည်သလား’ စသည်ဖြင့် ရူပနာမည်၊
 ရူပက္ခန္ဓာနာမည် စသောအားဖြင့် ‘နာမည်ပညတ်’ ကို ဝေနေယျတို့၏ ဉာဏ်၌
 ရှင်းလင်းအောင် ဟောတော်မူသောကြောင့် ဤဝါရကို ‘ပဏ္ဏတ္တိဝါရ’ ဟု
 ခေါ်သည်။

ပဝတ္တိဝါရ။ ။ ယဿ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ =
 အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်မှာ ရူပက္ခန္ဓာဖြစ်နေဆဲ၊ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်မှာ
 ဝေဒနာက္ခန္ဓာဖြစ်နေဆဲလား၊ ယဿ ရူပက္ခန္ဓော နိရုဇ္ဈတိ၊ တဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော

နိရုဇ္ဈတိ=အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ ရူပက္ခန္ဓာချုပ်နေဆဲ၊ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဝေဒနာက္ခန္ဓာချုပ်နေဆဲလား။ ဤနည်းအားဖြင့် ခန္ဓာတို့၏ ဥပ္ပါဒ် (ဖြစ်ခြင်း) နိရောဓ (ချုပ်ခြင်း) အားဖြင့် ဖြစ်ပုံကို ဝေနေယျတို့၏ ဉာဏ်၌ ရှင်းလင်းအောင် ဟောတော်မူသောကြောင့် ဤဝါရကို ‘ပဝတ္ထိဝါရ’ ဟု ခေါ်သည်။

ပရိညာဝါရ။ ။ (ပိုင်းခြား၍ သိသောဉာဏ်ကို ‘ပရိညာ’ ဟု ခေါ်သည်။)
“ယော ရူပက္ခန္ဓံ ပရိဇာနာတိ၊ သောဝေဒနာက္ခန္ဓံ ပရိဇာနာတိ= အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရူပက္ခန္ဓာကိုပိုင်းခြား၍ သိဆဲ၊ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ကို ပိုင်းခြား၍ သိဆဲလား” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပြအပ်ခဲ့သော အစဉ်အားဖြင့် ဖြစ်ပျက်နေသော ခန္ဓာများ၏ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ဉာဏ စသော ၃-ပါး အော ပရိညာတို့ကို ပြလျက် ဟောတော်မူရာ ဝါရကို ‘ပရိညာဝါရ’ ဟု ခေါ်သည်။ ပရိညာ ၃-ပါးကား ဉာဏပရိညာ-တိရုဏပရိညာ-ပဟာနပရိညာ ဟု ၃-မျိုး ရှိသည်။ ဤတရားကား ရူပက္ခန္ဓာ၊ ဤတရားကား ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည်ကို၎င်း၊ ယင်းခန္ဓာတို့၏ လက္ခဏ-ရသ-ပစ္စုပ္ပန်-ပဋ္ဌာန်များကို၎င်း သိသင့်သိထိုက်သည့် အတိုင်း ပိုင်းခြား၍ သိတတ်သော ဉာဏ်သည် “ဉာဏ ပရိညာ” မည်သည်။ ဤကဲ့သို့ မိမိ သိအပ်ပြီးသော တရားတို့ကို အနိစ္စ-ဒုက္ခ-အနတ္တ အားဖြင့် ဆုံးဖြတ်တတ်သော ဉာဏ်သည် “တိရုဏပရိညာ” မည်သည်။ ယင်းခန္ဓာများ အပေါ်၌ စွဲလမ်းနေသော ဆန္ဒရာဂကို ပယ်သော အားဖြင့် သိတတ်သောဉာဏ်သည် “ပဟာနပရိညာ” မည်သည်။

အာယတနယမက။ ။ မူလယမက၌ ဟောတော်မူအပ်ခဲ့သော ကုသိုလ်စသော တရားများကိုပင် စက္ခယတန စသည်နှင့် စပ်၍ ဝေ နေယျတို့အား သိစေတော်မူခြင်းငှါ အာယတနယမကကို ဟောတော် မူသည်။ ဤအာယတန ယမက၌ “စက္ခယ စက္ခယတနံ=စက္ခယသောသည် စက္ခယတန မည်သလား” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ‘စက္ခယတန’ နာမည်တပ်၍ ဝေနေယျတို့၏ ဉာဏ်၌ ရှင်းအောင် ပညတ်တော်မူခြင်းသည် “မဏ္ဍိဝါရ” မည်၏။ “ယဿ စက္ခယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တဿ သောတာယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ=အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်အား စက္ခယတနဖြစ်ဆဲ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ဟာ သောတာယတန ဖြစ်ဆဲလား” ဤသို့ စသည်ဖြင့် အာယတန တို့၏ ဥပ္ပါဒ် (ဖြစ်ဆဲ) နိရောဓ (ချုပ်ဆဲ) အားဖြင့် ဖြစ်ပုံ-ချုပ်ပုံကို ဟောတော်မူခြင်းသည် “ပဝတ္ထိဝါရ” မည်၏။ “ယော စက္ခယတနံ ပရိဇာနာတိ သော သောတာယတနံ ပရိဇာနာတိ=အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် စက္ခယတနကို ပိုင်းခြား၍ သိဆဲ၊ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ သောတာယတန ကိုပိုင်း ခြား၍ သိဆဲလား” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူခြင်းသည် “ပရိညာဝါရ” မည်၏။ ဤသို့အားဖြင့် ၃-ပါးသော ပရိညာတို့ကို ဝေနေယျ တို့အား သိအောင် ဟောတော်မူခြင်းသည် အာယတနယမက မည်၏။

ဓာတုယမက။ ။ဟောတော်မူအပ်ခဲ့သည့် ကုသိုလ်စသော တရားများကိုပင် ဓာတ်နှင့်စပ်၍ ဝေနေယျတို့အား သိတော်မူခြင်းငှါ “ဓာတုယမက”ကို ဟောတော်မူပါသည်။ ဤ ဓာတုယမက၌ ပဏ္ဏတ္တိစသော ဝါရကြီးများကို ဟောတော်မူပုံမှာ ရှေးယမကများကို နည်းမှီ၍သိပါလေ။

သစ္စယမက။ ။ဟောတော်မူအပ်ခဲ့သည့် ကုသိုလ်စသော တရားများ ကိုပင် သစ္စာ ၄-ပါးနှင့်စပ်၍ ဝေနေယျတို့အားသိစေတော်မူခြင်းငှါ “သစ္စယမက”ကို ဟောတော်မူပါသည်။ ဤ သစ္စယမက၌လည်း ရှေးယမကများအတိုင်း ပဏ္ဏတ္တိဝါရစသော ဝါရကြီး ၃-ပါး ဟောထားပုံကို သိပါလေ။

သင်္ခါရယမက။ ။ဟောတော်မူအပ်ခဲ့သည့် ကုသိုလ်တရားများမှရထိုက်သော တရားများကို ထုတ်နှုတ်၍ “ကာယသင်္ခါရ- ဝစီသင်္ခါရ- စိတ္တသင်္ခါရ”ဟု ၃-မျိုးခွဲပြီး ရှေးနည်းအတိုင်း ပဏ္ဏတ္တိစသော ဝါရကြီး ၃-ပါးဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော ယမကသည် “သင်္ခါရယမက” မည်၏။ [သံ+ကောင်းစွာ+ခါရ (ကရ) ပြုပြင်စီမံအပ်သောတရား။]

ကာယသင်္ခါရ။ ။အာသာသ ပဿာသာ ကာယသင်္ခါရော = ထွက်သက် ဝင်သက် (ရှိုက်သက်+ရှူသက်) ကို “ကာယသင်္ခါရ” ဟု ခေါ်သည်။ ဤရှိုက်သက် ရှူသက် (ထွက်လေ ဝင်လေ) သည် ခန္ဓာကိုယ် ဖြစ်သော ကာယနှင့်ဆက်စပ်၍ ဖြစ်ရသည်။ ကာယ(ကိုယ်) မရှိလျှင် ရှိုက်ရှူ၍ မဖြစ်နိုင်ရကား ယင်းထွက်လေဝင်လေ များကိုပင် “ကာယသင်္ခါရော = ကာယသင်္ခါရော” အရ ကာယသင်္ခါရဟု ခေါ်ရလေသည်။ ကာယ၏ + သင်္ခါရ (ကာယသည်+ပြုပြင်စီမံအပ်သောတရား- ဟူလို။)

ဝစီသင်္ခါရ။ ။ဝိတက္ကဝိစာရာ ဝစီသင်္ခါရော = ဝိတက်ဝိစာရ တရားများကို “ဝစီသင်္ခါရ”ဟု ခေါ်ရသည်။ နှုတ်မှတတုတ်တုတ် ထုတ်ဖော် ပြောဆိုခြင်းသည် ‘ဝစီ’ ယင်းကိုပင် စကားတလုံးနှင့် တလုံးကွဲပြားအောင် ပြောဆိုသော အသံသည် “ဝစီဘေဒသဒ္ဒ” မည်၏။ ၎င်းအသံကို ဝိတက်ဝိစာရက ပြုလုပ်ပေးရလေသည်။ ထို့ကြောင့် ဝိတက်ဝိစာရတရားများကို “ဝစီယာ = ဝစီဟုဆိုအပ်သောအသံကို+သင်္ခါရော = ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ပြုလုပ်စီမံပေး ရသောတရား”များဟု ခေါ်ရလေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် မူလပဏ္ဏာသ၊ စူဠဝေဒလ္လသုတ်၌ “ပုဗ္ဗေ စ ခေါ-အာရုံသော ဝိသာခ-ဝိတက္ကေတွာ ဝိစာ-ရေတွာ ပစ္စာ ဝါစံ ဘိန္နတိ၊ တသ္မာ ဝိတက္ကဝိစာရာ ဝစီသင်္ခါရောဟု ဟော တော်မူပါသည်။

စိတ္တသင်္ခါရ။ ။သညာ စ ဝေဒနာ စ စိတ္တသင်္ခါရော၊ ဌပေတွာ ဝိတက္က-
ဝိစာရေ၊ သဗ္ဗေပိ စိတ္တသမ္ပယုတ္တကာ ဓမ္မာ စိတ္တသင်္ခါရော =
သညာနှင့် ဝေဒနာနာမ်တရားများနှင့် (ဝိတက် ဝိစာရတို့ကိုချန်) ကျန်သော
စိတ်နှင့်ယှဉ်သည့်စေတသိက်တရားအားလုံးသည် “စိတ္တသင်္ခါရ” မည်ကြရလေ
သည်။ စေတသိက် နာမ်တရားများသည် စိတ်မဖြစ်လျှင် လုံးဝမဖြစ်နိုင်ကြ၊
စိတ်ကပြုလုပ် စီမံပေးမှသာ ဖြစ်နိုင်ကြရသောကြောင့် “စိတ္တသ+သင်္ခါရော=
စိတ္တသင်္ခါရော = စိတ်ကပြုလုပ်စီမံပေးမှု ဖြစ်ပေါ်လာရသော စေတသိက်
နာမ်တရားများသည် “စိတ္တသင်္ခါရ” အမည်ရကြလေသည်။ ဤသို့သော နည်းကို
မှီ၍ ကျန်ယမိုက်များကိုလည်း ဆိုင်ရာကျမ်းများ၌ လေ့လာနိုင်ကြပါစေ။

ပဋ္ဌာန

ပဋ္ဌာန။ ။ပဋ္ဌာနဟူသော သဒ္ဓါသည် “အကြောင်းအမျိုးမျိုး” ဟူသော
အနက်ကို ဟော၏။ ၂၄-ပါးသော ပစ္စည်းများစုံမှ “ပဋ္ဌာန်း” ဟု
ခေါ်နိုင်သည့် မဟုတ်ပါ။ တပါး တပါးသော ပစ္စည်းသည်ပင် “အကြောင်း
အမျိုးမျိုးကို” ယောစွမ်းတော်မူနိုင်ပါသည်။ သို့အတွက် တပါးသော ပစ္စည်း
ကိုပင် ပဋ္ဌာန (ပဋ္ဌာန်း) ဟု ခေါ်နိုင်သည်။ ပဋ္ဌာနသဒ္ဓါသည် “ဝေဖန်ခြင်း”
ဟူသောအနက်ကိုလည်း ဟောနိုင်ပြန်၏။ ၂၄-ပါးသော ပစ္စည်းများတွင်
တပါးတပါးသော ပစ္စည်းသည်ပင် ကုသိုလ်စသော တရားများကို ဝေဖန်၍
ဟောတော်မူရာ ဖြစ်သောကြောင့် “ပဋ္ဌာန်း” ဟု ခေါ်နိုင်ပြန်ပါသည်။ ဤမျှ
သာမကသေး ပဋ္ဌာနသဒ္ဓါသည် “သွားခြင်း” အနက်ကိုလည်း ဟောနိုင်ပါ
သေးသည်။ “ဓမ္မသင်္ဂဏီ” အစ “ယမက” အထိ ရှေ့အဘိဓမ္မာကျမ်းများ၌
ဗုဒ္ဓ၏ ဉာဏ်တော်သည် ကျယ်ကျယ်ဝန်းဝန်း လွတ်လွတ်လပ်လပ် မသွားနိုင်ပါ။
(မသွား လောက်ပါ။) ဤ ပဋ္ဌာန်းကျမ်း၌ကား အတိုင်းအတာမရှိ ဉာဏ်တော်ရှိ
သလောက် လွတ်လွတ် လပ်လပ် ကျယ်ကျယ် ဝန်းဝန်း သွားနိုင်ခြင်းကြောင့်
လည်း “ပဋ္ဌာန်း” ဟု ခေါ်နိုင်ပါသည်။

ယင်း ပဋ္ဌာန်းသည်-(က) ဓမ္မအနုလောမ၌ တိကစသော ၆-ကျမ်း၊

(ခ) ဓမ္မပစ္စနိက၌ ၆- ။

(ဂ) ဓမ္မအနုလောမ ပစ္စနိက၌ ၆- ။

(ဃ) ဓမ္မပစ္စနိကာနုလောမ၌ ၆- ။

ဤသို့ ၂၄-ပါးသော ကျမ်းတို့ဖြင့် သမန္တ=အလုံးစုံ ထက်ဝန်းကျင် တန်ဆာ
ဆင်၍ ဟောတော်မူထားပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့ အတိုင်းအတာ အဆုံးအစ မရှိ

ကျယ်ဝန်းဝေဆာစွာ နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သောကြောင့် ဤ ပဋ္ဌာန်းကျမ်းတော်ကြီးကို ‘အနန္တနယသမန္တပဋ္ဌာန်း’ ကျမ်းတော်ကြီးဟု ခေါ်ကြရပါသည်။ ဤပဋ္ဌာန်းကျမ်းတော်ကြီးကို ဗုဒ္ဓဖြစ်ကြောင်း သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ရရှိပြီး မကြာမီပင် ရတနာသရ စတုတ္ထသတ္တဟ၌ အဘိဓမ္မာ (လက်ရှိ ၇-ကျမ်း) တရားတော်ကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်တော်မူရာ ရွှေဓမ္မသင်္ဂဏီစသော ၆-ကျမ်းကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်တော်မူချိန်၌ ထူးခြားမှုမရှိ။ နောက်ဆုံး နူးညံ့သိမ်မွေ့လှသော ဤပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်တော်မူသော အခါ၌ကား ဗုဒ္ဓ၏ကိုယ်တိုင်၌ရှိသော စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော နှလုံးတော်များ ကြည်လင်ပြီး ကိုယ်တော်ရောင် ဝင်းလက်၍ အတောင်ရှစ်ဆယ်ခန့် ရောင်ခြည်တော်များ ကွန့်မြူးထွက်ပေါ်လာသည်အထိ တည်ငြိမ်စွာဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရပါသည်။ ဤမျှလောက်ကြီးကျယ် မြင့်မြတ်လှသော ပဋ္ဌာန်းကျမ်းတော်ကြီးသည်-

- (က) အတိဝိတ္ထာရ ဒေသနာ၊
- (ခ) အတိသင်္ခေပ ဒေသနာ၊
- (ဂ) နာတိဝိတ္ထာရနာတိသင်္ခေပ ဒေသနာဟု ၃-မျိုးရှိပါသည်။

ယင်း ၃-မျိုးတို့တွင် ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်သည် တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ နတ်ဗြဟ္မာများအား ဟောတော်မူအပ်သော ပဋ္ဌာန်း (အဘိဓမ္မာ) ဒေသနာတော်သည် အလွန်ကျယ်ဝန်းသောကြောင့် (က) အတိဝိတ္ထာရ ဒေသနာဖြစ်ပါသည်။

တာဝတိံသာ၌ နိမ္မိတရုပ်ပွားတော် (ကိုယ်စားတော်) ဖန်ဆင်းထားခဲ့ပြီး သီတင်းကျွတ် လပြည့်နေ့၌ လူ့ပြည် (သင်္ကဏ္ဍနဂိုရ်) သို့ ဆင်းကြွတော်မူကာ ရေသုံးသပ် အပန်းဖြေတော်မူပြီးနောက် ခြောက်ကျွန်းသို့ ဆွမ်းခံကြွ-ဆွမ်းသုဉ်းပေးပြီးသောအခါ ဟိမဝန္တာဒေသ စန္ဒကူးတော၌ နေ့ သန့်စင်တော်မူစဉ် ဝတ်ကြီး ဝယ်ငယ်ပြုစုရန် ရောက်လာသော အရှင်သာရိပုတ္တရာအား ဝေဏှာဝဂ္ဂဆောင်ရွက်ယင်းပင် တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ ပဋ္ဌာန်းဒေသနာ ဟောတော်မူခဲ့ပုံကို အကျဉ်းမျှပြန်လည်ဟောပြတော်မူပါသည်။ အကျဉ်းမျှသာ ဟောတော်မူပါသော်လည်း အရှင်သာရိပုတ္တရာကား နည်းမျိုးစုံ ပြုမ်းလျက် ဆန်းပြားကျယ်ဝန်းစွာ ဒေသနာဉာဏ်ရင့်ကျက်ပြီးဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ ကျယ်ဝန်းစွာ နားလည်ပါသည်။ ယင်းသို့ အရှင်သာရိပုတ္တရာအား ဟောတော်မူအပ်သော ပဋ္ဌာန်း (အဘိဓမ္မာ) ဒေသနာတော်သည် အလွန်ကျဉ်းလွန်းသောကြောင့် (ခ) အတိသင်္ခေပ ဒေသနာဖြစ်ပါသည်။

အရှင်သာရိပုတ္တရာက မြတ်စွာဘုရားထံမှ ကြားနာခဲ့ရသောပဋ္ဌာန်း(အဘိဓမ္မာ)ဧသနာတော်ကို ရှေးဘဝက လင်းနို့ များ ဖြစ်ခဲ့ဘူးသော တပည့်ရဟန်း ၅၀၀ (ငါးရာ) တို့အား တဆင့်ပြန်လည်၍ ဟောတော်မူအပ်သော ပဋ္ဌာန်း(အဘိဓမ္မာ) ဧသနာတော်သည် မကျဉ်းမကျယ် အလယ်အလတ်ဖြစ်သောကြောင့် (၁) နာတိဝိတ္တာရနာတိသင်္ခေပ ဧသနာဖြစ်ပါသည်။ ယခုလက်ရှိ သင်ကြားနာယူနေကြသော ပဋ္ဌာန်းဧသနာတော်သည် အရှင်သာရိပုတ္တရာက တပည့်ရဟန်း ၅၀၀ (ငါးရာ) တို့အား ဟောကြားသည့် နာတိဝိတ္တာရနာတိသင်္ခေပ ပဋ္ဌာန်းဧသနာဖြစ်ပါသည်။ ဟေတုစသော ၂၄-ပစ္စည်းသည် ပဋ္ဌာန်း ၂၄-ကျမ်းမဟုတ်ပါ။ “ဓမ္မာနုလောမတိက” စသည်ကိုသာ ပဋ္ဌာန်း ၂၄-ကျမ်း ဖြစ်ကြောင်းနားလည်ပါ။

ဤပဋ္ဌာန်းဧသနာတော်ကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်၍ ဟောတော်မူသဖြင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ဟဒယနှလုံးသားကြည်လင်ရှင်ပျံတော်မူခြင်းကြောင့် ရောင်ခြည်တော်များကိုယ်တော်မှ ထွက်ပေါ်လာသည့်တိုင်အောင် ကျန်းမာချမ်းသာတော်မူသကဲ့သို့ နာယူကြည်ညိုကြရသော ဝေနေယျတို့မှာလည်း ကြည်ညိုစိတ်ကြောင့် နှလုံးအေးချမ်း ရှင်လန်းသော ပီတိ၊ ဝမ်းမြောက်သော ပါမောဇ္ဇတို့၏ အဟုန်သတ္တိတို့သည် ကိုယ်၏ကျန်းမာခြင်း၊ စိတ်၏ချမ်းသာခြင်း စသော အကြောင်းရင်း အခြေခံပြီး လူချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာနှင့် နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာတိုင်အောင် အဆက်ဆက်အကျိုးများရနိုင်ကြောင်းမမှီတ်မသုန် ယုံကြည်သော သဒ္ဓါအပေါင်းတို့ ခညောင်းနိုင်ကြပါစေ။

ဤသို့အားဖြင့် အဘိဓမ္မာခုနစ်ကျမ်း၏ သဘောသွားကို ဉာဏ်သက်ဝင်နိုင်ရန် အမြဲတမ်းမျှသော ဤနိဒါန်းစကားကို ရေးသားဖော်ပြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့သော သဘောတရားများ ကျယ်ဝန်းစွာ အဘိဓမ္မာကျမ်းတိုင်း၌ ပါရှိသည့်အတွက် ဆိုင်ရာကျမ်းများ၌ ပေါက်ရောက်အောင် သင်ယူ လေ့လာကြပါလျှင် ပရမတ္ထသဘာဝကို မုချကေန်တွေ့ရှိကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဆရာတော်သည် အလွန်နက်နဲခက်ခဲသော အဘိဓမ္မာဆိုင်ရာ ပဉ္စပကြိတ် အဋ္ဌကထာ-ဋီကာများကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ် ဆရာနည်းတို့ဖြင့် သောတုဇနတို့ဉာဏ်၌ ဓရင်းမလင်းနိုင်သော အချက်များကို အဓိပ္ပါယ်အဖွင့် (တာသာဋီကာ) အဖြစ်ဖြင့် ၁၃၃၆-ခုနှစ်၊ ဒုတိယဝါဆိုလပြည့်ကျော် (၂) ရက်နေ့၌ စတင်ပို့ချရေးသားခဲ့၍ ၁၃၃၉-ခုနှစ်၊ ဝါခေါင်လဆန်း (၁၂) ရက်နေ့တွင် ပြီးဆုံး ခဲ့ရာ သုံးနှစ်နှင့် ၂၅-ရက် တိုင်တိုင် ကာလ ကြာညောင်းအောင် အားထုတ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုမျှအထိ ပင်ပန်းမှုကို ပဓာနမထားပဲ အားထုတ်ခဲ့သော ဝိရိယဓာတ်အခြေခံ၍ စာချ-စာသင်နှင့် လေ့လာလိုက်စားသူများအပေါ် ထားရှိ

သည့်စေတနာကိုကား မည်၍မည်မျှဟု တိုင်းတာ၍ရစကောင်းမည်မဟုတ်ပါ။ ပါဠိတော် နိဿယကို ရဟန်းတပါးက ဆိုရ-ရေးရ၊ အဋ္ဌကထာ နိဿယနှင့် ဘာသာဋီကာကို ရဟန်း ၂-ပါးတို့က ဆိုရ-ရေးရ၊ မူလဋီကာ နိဿယကို ရဟန်းတပါးက ဆိုရ-ရေးရ၍ ဤကဲ့သို့ ကူညီပိုင်းဝန်းကြသော စာဆိုပုဂ္ဂိုလ် များ၏စေတနာနှင့် လုံ့လဝီရိယ များကိုလည်း ချီးကျူး မကုန်နိုင်သော ကုသိုလ်ပါရမီများဟူလည်း အသိအမှတ်ပြုကြရပါမည်။ အလွန်နက်နဲ ခက်ခဲ လှစွာသော ဤအဘိဓမ္မာဘာသာဋီကာ အဖွင့်ကျမ်းကို ခေတ်အလိုက်နားလည် နိုင်သော အသုံးအနှုန်းတို့ဖြင့် သုံးနှစ်ကျော် ကာလတိုင်အောင် ပင်ပန်းမှုကို လျစ်လျူထား၍ ရေးသားခဲ့သော ဆရာတော်၏စေတနာကို ထောက်ထား၍ အကယ်၍မျှား ချွတ်ချော်တိမ်းပါးမှု တွေ့ရှိပါက မိမိကိုယ်တိုင် ရေးသားပြုစု ထားသည့် ကျမ်းအလားကဲ့သို့ ပြင်ဆင်ပြုကာ ရှုစားတော် မူနိုင်ကြပါစေ သတည်း။

ယဓိ ဥတ္တံ အယုတ္တေတ္ထံ၊ ပမာဒေန ဘမေန ဝါ။

ဝစော ထေရာ ဒယာဝန္တော၊ သန္တော သံသောယေန္တံ၊ တံ။

တ္ထေ-ဘာသာဋီကာ အမည်သာသည့် မှီရာတင့်ဆန်း ဤဋီကာကျမ်း၌၊ ပမာဒေန-သတိလွတ်ကင်း မေ့လျော့ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဘမေန ဝါ- ခန္ဓာကိုယ်အား ဓာတ်ချောက်ချား၍ စိတ်ထားမပြောင့် လွင့်ပျောက်ခြင်း ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အယုတ္တံ-ယုတ္တိမတန် မမှန်ကန်သော၊ ယံ ဝစော- အကြင်စကားကို၊ ထေရာ- ကရုဏာမြော် မေတ္တာဖော်ငြား ဆရာတော် ဘုရားသည်၊ [နာ ကို အာ ပြု] ယဓိ ဥတ္တံ-တကယ်လိုများ ရေးမှား အပ်မိအံ့၊ တံ ဝစော-အမှားကိုပင် အမှန်ထင်လတ် ရေးအပ်မိငြား ထိုစကားကို၊ ဒယာ- ဝန္တော-ကရုဏာတရား မုဒိပွား၍ စိတ်ထားမှန်စေ မေတ္တာမျှောတော် မူကြ ကုန်သော၊ သန္တော- အဘိဇ္ဈာနှင့် ဣဿာသဘော စင်းလုံး ချောသည့် မနောဖြူလွင် သူတော်စင်တို့သည်၊ သံသောယေန္တံ-ကိုယ်တိုင်တီထွင် ရေး စီရင်သည့် ကျမ်းသွင်အလား ပမာထားလျက် ရှုစားတော်မူနိုင် ကြပါစေ သတည်း။

ဂစ္ဆတံ ခလနံ ကွာပိ၊ ဘဝတျေဝ ပမာဒတော၊

ဟယန္တိ ဒုဇ္ဇနာ တတ္ထံ၊ သမာဒဟန္တိ သဇ္ဇနာ။

ကွာပိ-တစိုတရာ ကုန်းသာမြေပြင်၌ ယော်လည်း၊ ဂစ္ဆတံ-အေးအေး သာသာ သွားလာရသူတို့၏၊ ပမာဒတော- သတိလွတ်ကင်း မေ့လျော့ခြင်း ကြောင့်၊ (အမှတ်တမဲ့) ခလနံ-ချွတ်ချော်တိမ်းပါး လဲကျ သွားခြင်းသည်။

[ခဏ]

ပဉ္စပကြိတ် အဋ္ဌကထာ ဘာသာဒီကာ

ဘဝကျေဝ-တရံတခါ ဖြစ်တတ်သေးသည်သာ၊ တတ္ထ-မတော်တဆ ထိုသို့
လဲကျသွားရာ၌၊ ဒုဇ္ဇနာ-စိတ်ထားသေးနှပ် လူညံလူယုတ်တို့သည်၊ ဟသန္တိ-
ပြောင်လှောင်အားရှ ရယ်မောကြကုန်၏၊ သဇ္ဇနာ-ကိုယ်ချင်းစာနာ ဝဲ့ညွှာ
တာ၍ စိတ်မှာရင်းပြီး လူကြီးလူကောင်းတို့သည်ကား၊ သမာဓဟန္တိ- ကူညီ
ဖေးမ ထူပေးကြကုန်၏။

(နိတိ)

အရှင်စန္ဒောဘာသ

(ဦးစီးနာယက)

မဟာဂန္ဓာရုံကျောင်းတိုက်၊

အမရပူရ။

၁၃၄၂-ခုနှစ်၊-တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ် (၅) ရက်၊

၂၇-နိုဝင်ဘာလ၊ ၁၉၈၀-ခုနှစ်

ပဉ္စပကရဏအဋ္ဌကထာဘာသာဋီကာ

ကျမ်းဦးအမှာ

ဇာတိဘာသာဋီကာ ဓာတု -
ကထာ အဋ္ဌကထာဗိနိ
ဝိလသန္တိ ယထာ မာလာ
ယထာကာလံ မနောရမာ။

မနောရမာ-ရနံမ္ဘေ၊ အသွေးလှလျက်၊ ချစ်မက်တူယံတူယံ၊ နှစ်သက်ဖွယ်
ဖြစ်ကုန်သော။ မာလာ-ညွတ်နွဲ့မကွာ၊ ဆွတ်လွဲပါဟု၊ မူရာဟန်ပျိုး၊ ဆန်းရိုး
အဖုံဖုံ၊ ပန်းမျိုးစုံတို့သည်။ ယထာကာလံ-သူ့ရာသီနှင့်၊ အခါသင့်၍၊ အခွင့်
သာလာ၊ ချိန်ခါအလိုက်။ ဝိလသန္တိ-ရှုမဝဘိ၊ ကြည့်မပြေအောင်၊ ဆွဲဆောင်
ချက်ထူး၊ လွန်လူးလှပ၊ ကွန်မြူးကြကုန်လျက်။ ဇာတာ ယထာ-နေရာတစား၊
ဗေဝနာ၌၊ ဝေဆာပြုလျဉ်း၊ အလှကျင်းတာ၊ ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သကဲ့သို့။
(တထာ)-ထိုနည်းထားယူ၊ အလားတူပင်။ ဓာတုကထာ အဋ္ဌကထာဗိနိ-
ဓာတုကထာ၊ ဋ္ဌကထာမှ၊ စကွာခမ်းနား၊ အခန်းခြားလာ၊ ကျမ်းငါးပြာ
တို့၏။ မနောရမာ-အနက် အဓိပ္ပါယ်၊ ခြယ်လှယ်ကုံးပြ၊ အသုံးလှလျက်၊
ချစ်မက်မပြယ်၊ နှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်ကုန်သော။ ဘာသာဋီကာ-အဓိမြန်မာ၊
ကိုယ်ဘာသာဖြင့်၊ ဖွင့်ကာ ဆင်ပြ၊ အမြင်လှသည့်၊ ပဉ္စပကရဏဋ္ဌကထာ၊
ဘာသာဋီကာတို့သည်။ ဝိလသန္တိ-အနက်အဓိပ္ပါယ်၊ တင့်တယ်လွန်လူး၊ ညွှန်
အဖူးဖြင့်၊ ကွန်မြူးစပ်ယံကြကုန်လျက်။ ယထာကာလံ-အခါသင့်လာ၊ အခွင့်
သာက၊ ပေါ်လာကြသည့်၊ ရွေးက ဘာသာ၊ ကျမ်းဋီကာသို့၊ ခုခါသင့်တင့်၊
အခွင့်သာလာ၊ အခါအလျောက်ပင်။ ဇာတာ-အရှင်ဇနကာဘိဝံသ၊ မြတ်
ထေရ၏၊ ဟိတကာမီ၊ မနသိကြောင့်၊ မြန်ပြည့်တလွှား၊ ရှင်လူမျိုးတို့၊
အားထားဖွယ်ရာ၊ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ကုန်ပြီတကား။

ညစ်မြင်ကြီးမား ဥဋ္ဌာရဇ္ဈာသယာနံ နိသမ္မဏာရိနံ ပဋိပတ္တိံ ပရေသံ ဝိဝိဓ-
စိတ်ထားမြတ်သူ ဟိတသုခနိပ္ပာဒနပုယောဇနာ ဥဋ္ဌာရဇ္ဈာသယာနံ၊
မွန်မြတ်ကြီးမား စိတ်ထားအလိုရှိကြကုန်သော။ နိသမ္မ-
ကာရိနံ၊ စူးစမ်းဆင်ခြင် အမြော်အမြင် ကြီးမားစွာဖြင့် ပြုလုပ်လေ့ ရှိကြကုန်
သော ပုဂ္ဂိုလ်မွန် ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့၏။ ပဋိပတ္တိံ၊ ကျင့်ကြံပြုမူချက်သည်။ ပရေသံ၊
တပါးသူတို့၏။ ဝိဝိဓဟိတသုခနိပ္ပာဒနပုယောဇနာ၊ အမျိုးမျိုး အစားစား
စီးပွားချမ်းသာတို့ကို ပြီးမြောက်စေခြင်း အကျိုးရှိပါပေ၏။

[ဓမ္မသင်္ဂဏီအနုဋီကာ]

ပဉ္စပကြိတ်^၁ အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ

ဓာတုကထာ အဋ္ဌကထာ

ဘာသာဋီကာ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

ဂန္ထာရမ္မအဖွင့်

[ဝိဘင်းကျမ်းကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ဓာတုကထာ ကျမ်းကို ဖွင့်ပြလိုသော အရှင်ဗုဒ္ဓ ယောသဆရာသည် အဋ္ဌာရသဟိ-အစရှိသော ပါဠိကို မိန့်]။

မာရဘဉ္စနော-ဒေဝပုတ္တ စသည် အပြား မာရ်ငါးပါးတို့ကို ထွားထွား ညက်ညက် ဖျက်တောက် မူပြီးထသော၊ ဝါ-ဒေဝပုတ္တ စသည်အပြား မာရ်ငါးပါး တို့ကို ထွား ထွားညက်ညက် ဖျက်ခြင်းရှိတော်မူထသော၊ [ဋီကာဖွင့် အတိုင်း ပေးသည်။] မဟာ ဝိရော-ကြီးကျယ်ဆင့်ဆင့် ရဲရင့်ကြောင်း ဝိရိယရှိတော် မူထသော၊ ဓာတု ဘေဒပွ ကာသနော-နှစ်ပါး သုံးပါးစသောအားဖြင့် များစွာသော ဓာတ်အပြားကို ထင်းရှူးပြတော်မူထသော၊ (ဘဂဝါ-ဘုန်းတော်ကြီးမား ငါးတို့ဘုရားသည်။) [ဘဂဝါ ပုဒ်က နာမဝါစက ဖြစ်သောကြောင့် ဘဂဝါ ပုဒ်ကိုသာ ဋီကာ အတိုင်း ထည့်သည်။]^၂ အဋ္ဌာရသဟိ-တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော၊ ဘေဒေဟိ-ခန္ဓဝိဘင်း အာယတနဝိဘင်း

၁။ ပကရဏ။ ။ပကရိယတိ ဝုစ္စတိ အတ္ထော ဧတ္ထာတိ ပကရဏံ (ပ+ကရ+ယု)။ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို အပြားအားဖြင့် ဆိုအပ်ရာဖြစ်သော သဒ္ဓါ အပေါင်း၊ ပဉ္စန္ဒံ +ပကရဏံ ပဉ္စပကရဏံ-ဓာတုကထာ၊ ပုဂ္ဂလပညတ်၊ ကထာဝတ္ထု၊ ယမိုက်၊ ပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် ငါးပါးသော ပါဠိရပ်တို့၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို အပြားအားဖြင့် ဆိုအပ်ရာဖြစ်သောကျမ်း၊ ဤ “ပဉ္စပကရဏ”ကိုပင် မြန်မာဆရာတို့က (သင်္ဂဟ ကို သင်္ဂြိုဟ် ဟု မြန်မာပြန်သကဲ့သို့) “ပဉ္စပ ကြိတ်”ဟု မြန်မာ ပြန်ကြသည်။ ပဉ္စပကရိဏ်းဟုလည်း ဖတ်ကြ၏။ ပဉ္စန္ဒံ နှင့် ပကရဏ အရ ဝါကျ အပေါင်းချည်းရသောကြောင့် အရ မပြားသော်လည်း အဘေဒဘေဒ ပစာရ နည်းအား ဖြင့် အရ ပြားသကဲ့သို့ ယူဆ၍ “ပဉ္စန္ဒံ+ပကရဏံ”ဟု ဝစနတ္ထ ပြုလိုက်ပါသည်။

၂။ အဋ္ဌာရသဟိ ဘေဒေဟိ။ ။ဝိဘင်း ပါဠိတော်ကို ခန္ဓဝိဘင်း၊ အာယတနဝိဘင်း စသော အားဖြင့် တဆယ့်ရှစ်ပါးသော အပြားတို့ဖြင့် ဟောတော်မူခဲ့၏။ ထို့ကြောင့် ဝိဘင်္ဂ-ဟူသော နာမည်တော်နှင့် လျော်အောင် “မာရဘဉ္စနော”ဟု ဘုရားရှင်ကို ချီးမွမ်းတော်မူပြီး၍၊

စသော အပြားတို့ဖြင့်၊ ဝိဘင်္ဂီ-ဝိဘင်းကျမ်းကို၊ ဒေသယိတွာ-ဟောတော်မူပြီး ၍၊ တဿေဝ(တဿ+ဧဝ) ထိုဝိဘင်းကျမ်း၏ပင်၊ အနန္တရံ-အခြားမဲ့ကာလ၌၊ ဝါ-အခြားမဲ့ ဖြစ်သော၊ (ဓာတုကထ-၌စပ်) ယံ ဓာတုကထ- အကြင်ဓာတုကထာကို၊

ဓာတုကထာဟူသော နာမည်တော်နှင့် လျော်အောင် “ဓာတုဘေဒပ္ပကာသနော”ဟုချီးမွမ်းတော်မူပြန်သည်။ [ပကတိ ဟေသာ အာစရိယာနံ-ယဒိဒံအာရမ္မာနုရူပထောမနာ။]

၁။ ဓာတုကထ။ ။“ဓာတု”အရ ခန္ဓာ အစ အရဏ အဆုံးရှိသော တရားတို့ကို ယူရ၏။ ဘာကြောင့်နည်း... ထို တရားတို့သည် ပရမတ္ထဓာတ်သဘော ဖြစ်သောကြောင့်လည်း ကောင်း၊ အဘိဓမ္မကထာ၏ တည်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် လည်းတည်း။ ထိုတွင် ပဌမနည်း၌ ဓာတု သဒ္ဓါသည် သဘာဝဓမ္မ အနက်ဟော၊ ဒုတိယနည်း၌ ဓာတု သဒ္ဓါသည် အဘိဓမ္မကထာ ၏ တည်ရာ အနက်ဟောတည်း။ ကထိယန္တိ ဧတ္ထ ဧတာယ ဝါတိ ကထာ၊ ဓာတူနံ+ကထာ ဓာတုကထာ-ကို ဓာတ်တရားတို့ကို ဟောရာ ဟောကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဤကျမ်းကို ဓာတုကထာကျမ်းဟုခေါ်ရသည်။

တနည်း။ ။ဓာတု အရ အထင် ရှဦး အားဖြင့် ထင်းရှူးပြီး ဖြစ်သော ဓာတ်တဆယ့်ရှစ် ပါးကိုရ၏။ များသော အားဖြင့် ထိုဓာတ်တို့ကို ဟောရာ ဟောကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ယေဘုယျနည်းအားဖြင့် ဓာတုကထာမည်၏။ ဤသို့ မူလဋီကာ၌ ၂-နည်း ပြသည်။

အနုဋီကာ။ ။အနုဋီကာ၌ကဏ္ဍ-ဓာတုသဒ္ဓါသည် သဘာဝ အနက်ကို ဟော၏။ ခန္ဓာ အစ အရဏ အဆုံးရှိသော တရားတို့သည် အကြင်သဘောကြောင့် သင်္ဂဟ အားဖြင့်လည်း ဥဒ္ဓေသ၊ နိဒ္ဓေသ တို့ကို ဟောဖို့ ရနိုင်ကုန်၏။ အသင်္ဂဟ၊ သမ္ပယောဂအားဖြင့်လည်း ဟောဖို့ ရနိုင်ကုန်၏။ ထိုသဘာဝကို ဟောတော်မူရာ ဟောတော်မူကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဓာတုကထာ ကျမ်းဟု ခေါ်ရသည်။

ဤ အနုဋီကာအလို“ဓာတု”အရ သဘာဝဓမ္မဖြစ်တို့ကို မယူပဲ ထို သဘာဝဓမ္မဖြစ်တို့၏ သဘောကိုသာ ယူရလိုက်သိပါ။ သဘာဝတမျိုးတည်းသာ ဖြစ်၍ ဧကဝုဇ် ဖြစ်သောကြောင့် “ဓာတုယာ+ကထာ=ဓာတုကထာ”ဟု ပြုပါ။ [ယေန ဝါသဘာဝေန ဓမ္မာ သင်္ဂဟာသင်္ဂဟ သမ္ပယောဂဝိပ္ပယောဂေဟိ ဥဒ္ဓေသနိဒ္ဓေသေလဘန္တိ၊ သောသဘာဝေါ ဓာတု၊ သာ ဓာတု ဣဓ သာတိသယံ ဒေသိတာတိ သဝိသေသံ ဓာတုယာ ကထနတော ဣမံ ပကရဏံ ဓာတုကထာတိ ဝုတ္တံ]။

ဓာတုကထာပုဒ်၏ အနက်ကျယ်။ ။ဓာတုကထ။ ခန္ဓာအစ အရဏ အဆုံးရှိသော ဓာတ်သဘောတရားတို့ကို ဟောရဟောကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့် ဓာတုကထာ မည်သော၊ (တစ်နည်း) ဓာတုကထ။ အဘိဓမ္မကထာ၏ တည်ရာဖြစ်၍ အဘိဓမ္မာကထာကိုဆောင်တတ်သော ခန္ဓာ အစအရဏ အဆုံးရှိသော တရားတို့ကို ဟောရာ ဟောကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့် ဓာတုကထမည်သော(တစ်နည်း) ဓာတုကထ-ဓာတ်သဘောကို ဟောရာ ဟောကြောင်း၏

အဒေသယိ-ဟောတော်မူပြီ၊ (အဟံ-ငါသည်)၊ တဿာ(ဓာတုကထာယ)-ထိုဓာတုကထာ၏၊ အတ္ထံ-အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒီပယိဿာပိ-ထင်ရှား ပြပေအံ့၊ (တစ်နည်း) ဓာတုကထ-ဓာတုကထာ မည်သော၊ ယံ (ပကရဏံ)-အကြင် ကျမ်းကို၊ အဒေသယိ-ပြီ၊ တဿံ (ပကရဏဿ)-၏၊ အတ္ထံ-ကို၊ ဒီပယိဿာမိ-အံ့၊ တံ (ဒီပနံ)-ထိုထင်းရှားပြကြောင်းစကားကို၊ (တုမော-သောတု အပေါင်း သင် သူတော်ကောင်းတို့သည်)၊ သမာဟိတာ-ကောင်းစွာ အာရုံ၌ ထားအပ်သောစိတ် ရှိကုန်သည်။

အဖြစ်ကြောင့် ဓတုကထာ မည်သော၊ [ဤသို့ အနက်ကျယ်မှတ်ပါ ထိုတွင် ပဌမ-၂-နက်သည် မူလဋီကာနည်း၊ တတိယနည်းကား အနုဋီကာနည်း။]

၁။ တဿတ္ထံ။ ။ “ယံ ဓာတုကထံ”ဟု ပေးရာ၌ “တဿာ+အတ္ထံ”ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ “ဓာတု ကထံ”ကိုစွဲရ၏၊ ဓာတုကထာပုဒ်က ကုတ္တိလိင် ဖြစ်သောကြောင့် “တဿာ”ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရသည်၊ (တစ်နည်း) “ဓာတုကထံ-သော၊ (ပကရဏံ)”ဟု အနက်ပေးရာ ၌ “တဿာ+အတ္ထံ”ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ “တဿ(ပကရဏဿ)”ဟု စွဲရသည်၊ နေရာဌာနက အဘိဓမ္မ ပကရဏတို့ကို အစဉ် အတိုင်း ပြရာ ဌာနဖြစ်သောကြောင့် “ပကရဏံ”ဟုလည်း ထည့်ပါ၍ အဖြစ်ဖြင့် ရနိုင်သည်။

၂။ သုဏာထ။ ။ တံ သဒ္ဓါဖြင့် “ဒီပယိဿာပိ”၌ ဒီပနံ ကို စွဲစေလို၍ “တံ ဒီပနံ”ဟုဋီ ကာဖွင့်၏၊ “ဒီပနံ”အရလည်း ပြခြင်းကြိယာကိုသာ မယူဘဲ သုဏာတနှင့် လိုက်လျောအောင် “ဒီပနဝစန-ပြကြောင်းစကား”ကို ယူရသည်၊ တံသုဏာထ-ထိုပြကြောင်းဖြစ်သော အဖွင့်စကားကို နားထောင်ကြပါ ဟူလို၊ [တံ ဒီပနန္တိ-တံ ဓာတုကထာပကရဏဿ အတ္ထဒီပနံ (အနက်ကို ပြကြောင်း စကားကို)၊ အတ္ထဒီပနာကာရေန ပဝတ္ထံ ဝဏ္ဏနံ (အဖွင့်စကားကို) သုဏာထ-နာယလိုက်ကြကုန်လော့-အနု။]

တစ်နည်း။ ။ “တံ ဝါ အတ္ထံ”ဟု ဋီကာ တစ်နည်းဖွင့်၏၊ တဿတ္ထံ-မှ အတ္ထံ-ကို ပြန်၍ စွဲစေလိုသည်၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို နားဖြင့် နားထောင်၍ မဖြစ်၊ စိတ်ဖြင့်သာ မှတ်သား၍ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “သုဏာထ”အရလည်း ကြားနာခြင်းသာမက၊ ကြားနာသောအားဖြင့် စိတ်၌ မှတ်မှတ် သားသား ဆောင်ထားခြင်း တိုင်အောင် (သိခါပတ္တအနက်ကို) ယူစေလို၍ “တံ ဒီပနဝစနသဝနေနဥပဓာရေထ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ယတ္ထ ဖွင့်သည်။

၃။ သမာဟိတာ။ ။ ဋီကာ၌ ၂-နည်း ဖွင့်ရာဝယ်၊ အဝိက္ခိတ္တစိတ္တာဖြင့် “သံ+အာဟိတ၊ (မပျံ့လွင့်စေပဲ) အာရုံ၌ ကောင်းစွာထားအပ်သော စိတ်ရှိ”ဟူသော အနက်ကို ပြ၏၊ သုဠ+အာဟိတံ (စိတ္တံ)ယေသံ (တုမှာက) န္တိ သမာဟိတာ”ဟု ပြု၊ အတ္တနော စိတ္တေ အာဟိတာ ဝါ”ဟူသော ဒုတိယနည်းဖြင့် သံ-သဒ္ဓါသည် မိမိအနက်ကိုဟောသော ပုဒ်တည်း၊ “စိတ်၌”ဟူသော

ဝါ-မိမိ စိတ်၌ သွင်းထားကြကုန်သည် (ဟုတွာ) သုဏ္ဍာထ-နာယူ လိုက်ကြကုန်လော့၊ (တစ်နည်း) တံ (အတ္တံ) -ကို၊ (တုမော) သမာဟိတာ-ကုန်သည်၊ ဝါ-ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) သုဏ္ဍာထ-နာယူသောအားဖြင့် အရင်းထား၍ မှတ်သားဆောင်ရွက်ကြကုန်လော့၊ ဣတိ-ပဋိညာ ဥယျောဇနဒေသကနှင့် ကာလဒေသကို ပြရာစကားရပ် အပြီးသတ်တည်း။

အနက်ကား အပိုထည့်အပ်သော အနက်တည်း၊ အာဟိတာ ၌ တ. ပစ္စည်း ကိုလည်း ကတ္တားဟောကြပါ၊ ထိုသို့ ကတ္တားဟောကြမှ တုမေ သုဏ္ဍာထနှင့် လိုက်လျောမည်၊ ရှေးနိဿယ၌ “အာဟိတာ-ထားအပ် ကုန်သည်”ဟု အနက် ပေးထားသည်ကို စဉ်းစားပါ။

၁-မာတိကာ အဖွင့်

၁-နယမာတိကာ အဖွင့်

၁။ ဟိ-ချဲ့ဦးအံ့၊ (တစ်နည်း) ဟိ၊ “ဒီပယိဿာမိ”ဟူသော ပဋိညာဉ်မှတစ်ပါး ပဋိညာတ ပကရဏကို ဆိုဦးအံ့၊ သင်္ဂဟောအသင်္ဂဟောတိအာဒိနံ-သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော အစရှိသော ပုဒ်တို့၏၊ ဝသေန-အပြားအားဖြင့်၊ ဣဒံ ပကရဏံ-ဤ ဓာတုကထာကျမ်းကို၊ စုဒ္ဓသဝိဓေန-တဆယ့်လေးပါး အပြားအားဖြင့်၊ ဝိဘတ္တံ-ဝေဖန်အပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တံ-အဋ္ဌသာလီနီ၌ ဆိုအပ်ပြီ၊ (ဆိုခဲ့ပြီ) တံ သဗ္ဗမ္ပိ-ထို အလုံးစုံသော ဓာတုကထာကျမ်းသည်လည်း၊ ဥဒ္ဓေသနိဒ္ဓေနတော-ဥဒ္ဓေသနိဒ္ဓေသ အားဖြင့်၊ ဒွိဓာ-၂-ပါးအပြားအားဖြင့်၊ ဌိတံ-တည်၏၊ တတ္ထ-ထို ဥဒ္ဓေသ နိဒ္ဓေသ ၂-ပါးတို့တွင်၊ မာတိကာ-မာတိကာသည်၊ ဥဒ္ဓေသော-ဥဒ္ဓေသ မည်၏၊ ဝါ-အကျဉ်း ပြအပ်သော စကားရပ်မည်၏၊ သာ-ထိုမာတိကာသည်၊ နယမာတိကာ-နယမာတိကာ

၁။ အာဒိနဉ္စိ။ ။“တဿတ္ထံ ဒီပယိဿာမိ”ဟူသော ပဋိညာဉ်အား လျော်စွာ ပဋိညာတပကရဏကို ပြလိုသောကြောင့် “သင်္ဂဟော(ပေ) အာဒိနဉ္စိ”စသော ပါဌ်ကို မိန့်၊ “တဿတ္ထံ”ဟူသော သင်္ခေပစကားအရ ထို အတ္ထကို အကျယ်ပြသော ဓာတုကထာ အဋ္ဌကထာ တကျမ်းလုံးကို “ဝိတ္ထာရဝါကျ”ဟု မှတ်ပါ၊ အခြားကျမ်းတို့၌ “တ္ထ”စသည်ဖြင့် တက် လာသော ဝါကျမျိုးပင်တည်း၊ [တတ္ထ ကေနဌေန အဘိဓမ္မာ၊ အဋ္ဌသာလီနီ၊ တတ္ထ ဝုတ္တာဘိ ဓမ္မတ္ထ၊ အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟ-စသည်တည်း]။

၂။ စုဒ္ဓ (ပေ) ဝုတ္တံ။ ။အဋ္ဌသာလီနီ ပကရဏ ပရိစ္ဆေဒ အခန်း၌ တဒနန္တရံ ဓာတုကထာပကရဏံ တံ နာမ၊ သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော (ပ) ဝိပ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတံ အသင်္ဂဟိ-တန္တိ စုဒ္ဓသဝိဓေန ဝိဘတ္တံ”ဟု ဆိုခဲ့သည်ကို ရည်ရွယ်၍ “စုဒ္ဓဝိဓေန ဝိဘတ္တန္တိ ဝုတ္တံ”ဟု ဆိုသည် “ထို၌ ဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဤ၌ ထပ်၍ ဆိုဖွယ် မလိုပါ”ဟု လို၊ [“စုဒ္ဓသဝိဓ”အရ “သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော”ဟူသော ၂-ပုဒ်တွဲကို “တပဒ(တဖို့တစု)”ဟု ယူ၍ “သင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တံ ဝိပ္ပယုတ္တံ”စသည်ဖြင့် လာရာ၌ကာ ၃-ပုဒ်တွဲကိုမှ “တပဒ”ဟု ယူပါ]။

၃။ နယမာတိကာ။ ။နယ-၌ နီ. ဓာတ်သည် ပါပန (ရောက်စေခြင်း ရောက်အောင် ဆောင်ခြင်း) အနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် ဆောင်ခြင်း အနက် ကို နယ သဒ္ဒါ၏ မူလအနက် (သဒ္ဓတ္ထ) ဟုမှတ်ပါ၊ ထိုဆောင်ယူခြင်းသည် ဤနေရာ၌ ဖြစ် စေခြင်း (ဖြစ်အောင် ဆောင်ခြင်း) သိစေခြင်း (သိအောင် ဆောင်ခြင်း) တည်း၊ ထို့ကြောင့် မှီကာ၌ “ခန္ဓာဒိနံ ဒေသနာ နိယတိ

လည်းကောင်း၊ အဗ္ဘန္တရမာတိကာ-အဗ္ဘန္တရမာတိကာလည်းကောင်း၊ နယမု
ခမာတိကာ-နယမုခမာတိကာလည်းကောင်း၊ လက္ခဏမာတိကာ၊ ဗဟိရမာတိကာ-
ဗဟိရမာတိကာလည်းကောင်း၊ ဣဒံ-ဤသို့၊ ပဉ္စဝိဓာ-ငါးပါး အပြားရှိ၏။

တတ္ထ-ထိုငါးပါးသော မာတိကာတို့တွင်(သာပဉ္စဝိဓာကို ကြည့်၍ “တတ္ထ-
ထိုငါးပါး အပြားရှိသော မာတိကာတွင်”ဟု ဧကဝုဇ်လည်းပေးကြသည်။) သင်္ဂဟော
အသင်္ဂဟော (ပေ) ဝိပ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတံ အသင်္ဂဟိတန္တိ-သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော
(ပေ) ဝိပ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတံ ဟူ၍၊ စုဒ္ဒသဟိ-တဆယ့်လေးပါးကုန် သော၊
ပဒေဟိ-ပုဒ်တို့ဖြင့်၊ နိက္ခိတ္တာ-ချထားတော်မူအပ်သော၊ အယံ-ဤမာတိကာ သည်၊
နယမာတိကာနာမ-နယမာတိကာမည်၏၊ ဟိ-မှန်၊ အယံ-ဤမာတိကာကို၊
သင်္ဂဟာဒိကေန-သင်္ဂဟ အစရှိသော၊ ဣမိနာ နယေန-ဤနယဖြင့်၊ ဓာတုကထာ
ဓမ္မာ-ဓာတုကထာကျမ်း၌ လာသော ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့ကို၊ ဝိဘတ္တာ-
အကျယ်ဝေဖန်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ဤအနက်ကို၊ ဒေသေတုံ-ပြတော်မူခြင်း
ငှာ၊ ဌိတတ္တာ-ထားတော် မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နယမာတိကာတိ-နယမာ

ပဝတ္တိယတိ ဧတေဟိတိ နယာ” ဟုလည်းကောင်း၊ ခန္ဓာဒေယော ဧဝ ဝါ နိယန္တိ ဉာယန္တိ
ဧတေဟိ ပကာရေဟိတိ နယာ” ဟုလည်းကောင်း ၂-နည်းဖွင့်သည်။ အနက်နှင့် အဓိပ္ပါယ်ကို
ဋီကာနိဿယ၌ ရူပါ၊ [နယနံ ပါပဏံ-တံ ပန ပဝတ္တနံ ဉာပနဉ္စ ဟောတိတိ ပဝတ္တိယန္တိ
ဉာယန္တိတိ စ ဒွိဓာပိ အတ္ထော ဝုတ္ထော၊ အနု၊ ‘နိက္ခိတ္တာ-ချထား’ ဟူသည် ဝေနေယျတို့ သန္တာန်၌
ချထားခြင်းတည်း။

ဆိုလိုရင်းကား-ဤဓာတုကထာကျမ်း၌ ခန္ဓာအစရှိသောတရားတို့ကို သင်္ဂဟ၊အသင်္ဂဟ
စသော တစ်ဆယ့်လေးပါးသော အပြားတို့ဖြင့် ဟောတော်မူရကား ဤ တစ်ဆယ့်လေးပါးသော
အပြားတို့သည် ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့၏ ဒေသနာကို ဖြစ်စေကြောင်းလည်းဟုတ်၏။ ထိုခန္ဓာ
အစရှိသော တရားတို့ကို သိအပ်ကြောင်းလည်းဟုတ်၏။ ထို့ကြောင့် သင်္ဂဟ၊အသင်္ဂဟစသော
တစ်ဆယ့်လေးပါးသော အပြားတို့ကို “နယ”ဟု ခေါ်ရသည် ဟူလို။ [အကျယ်ကို ဋီကာ
အဓိပ္ပာယ်၌ ကြည့်ပါ။]

[ဆောင်] ခန္ဓာအာယတန၊ စသည်များစွာ၊ ဟောပြရာဝယ်၊ ဒေသနာမြတ်၊
ဖြစ်စေအပ်ကြောင်း၊ ၎င်းအပြင်၊ ယခင်ခန္ဓာ၊ အာယတနဓာတ်၊ အရပ်ရပ်ကို၊
သိအပ်ဖို့အကြောင်း၊ အလွန်ကောင်းသဖြင့်၊ ပေါင်းဆယ့်လေးဖြာ၊ သင်္ဂဟာ
သင်္ဂဟ၊ ကျဉ်းကျယ်ပြဖို့၊ နယဆိုဘိ၊ ထို၏အကျဉ်းမျှ၊ ခေါင်းစဉ်ပြ၊
နယမာတိခေါ်။

တိကာဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။ ဧတေသံ ပဒါနံ-ဤသင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော အစရှိသော ပုဒ်တို့၏၊ ဝါ-တို့က၊ (ဓာတုကထာ ပကရဏဿ-၏) မူလဘူတတ္တာ-မူလဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မူလမာတိကာတိပိ-မူလမာတိကာ ဟူ၍လည်း၊ ဝတ္ထု-ဆိုခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-သင့်၏။

၂-အဗ္ဗန္တရမာတိကာ အဖွင့်

၂။ ပဉ္စ-ငါးပါးကုန်သော၊ ခန္ဓာ-ခန္ဓာတို့လည်းကောင်း၊ (ပေ) မနသိကာရော-မနသိကာရလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပဉ္စဝိသာမိကေန^၂-၂၅-ပုဒ်မလွန်ရှိသော၊ ပဒသတေန-ပုဒ်တစ်ရာဖြင့်၊ နိက္ခိတ္တာ-ချထားတော်မူအပ်သော၊ အယံ-ဤမာတိကာသည်၊ အဗ္ဗန္တရမာတိကာနာမ-အဗ္ဗန္တရမာတိကာမည်၏။

ဟိ-မှန်၊ အယံ-ဤမာတိကာကို၊ [အဝတ္တာ၊ ဝုစ္စတိတို့၌စပ်၊]သဗ္ဗာပိ ဓမ္မသင်္ဂဟီ ဓာတုကထာယ မာတိကာတိ-သဗ္ဗာပိ ဓမ္မသင်္ဂဟီ ဓာတုကထာယ မာတိကာဟူ၍ (ဓာတုကထာ မာတိကတော-ဓာတုကထာ မာတိကာ ၄-ရပ်တို့မှ၊ ဗဟိဒ္ဓာ-အပ၌၊

ဧတေသံပဒါနံ (ပေ)ဘူတတ္တာ။ “ပဒါနံ”၌ ပဒဟူသည် အနက်ကို သိကြောင်း ဖြစ်သော “သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော”စသော သဒ္ဓါတို့တည်း။ ပဇ္ဇတေ ဉာယတေ အတ္ထော ဧတေနာတိ ပဒံ”ဟု ပြုရိုးအတိုင်း ဝစနတ္ထပြု၍ ဤ သင်္ဂဟော၊ အသင်္ဂဟော စသောပုဒ်တို့သည် ခန္ဓာအစရှိသည်တို့ကို အကျယ်ဝေဖန်၍ ဟောတော်မူရာဖြစ်သော ဤဓာတုကထာကျမ်း၏ အရင်းမူလ ဖြစ်၏။ ထိုအရင်းမူလဖြစ်သော ခေါင်းစဉ်ကိုပင် “မူလမာတိကာ”ဟုလည်း ခေါ်သင့်သည်။

၂။ ပဉ္စဝိသာ (ပေ)သတေန။ “ပဉ္စက္ခန္ဓာဒွါ ဒဿာယတနာနိ (ပေ) ဗာဝိသတိန္ဒြိယာနိ” တို့၌ သရုပ်မဖော်သော်လည်း ပါဠိတော်ဝယ် လာသည့် အတိုင်း ခန္ဓာ ၅-ပါး၊ အာယတန ၁၂-ပါး၊ ဓာတ် ၁၈-ပါး၊ သစ္စာ ၄-ပါး၊ ဣန္ဒြေ ၂၂-ပါး ” ဟု ရေတွက်ရ၏။ “ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ” ဟူသော ပါဠိတော်၌ကား၊ “အဝိဇ္ဇာ (ပေ) ဇရာ မရဏ” တိုင်အောင် ၁၂-ပါးဟု ရေတွက်ရ၏။ ဇရာမရဏကို တစ်ပါးတည်းယူရခြင်း၊ ဘဝ-အရ၌ ကမ္မဘဝ၊ ဥပပတ္တိဘဝ၊ ကာမဘဝ-စသည်ဖြင့် မခွဲရခြင်း၏အကြောင်း၊ သောကစသည်ကို အင်္ဂါသီးခြား မယူရခြင်း၏ အကြောင်းကို ဋီကာ၌ ကြည့်ပါ။ “စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ” မှ စ၍ သင်္ချာရှိသည့်အတိုင်း သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါး စသည်ဖြင့် ရေတွက်ရ၏။ ဖဿသတ္တကရာသိ၌လည်း သရုပ်အတိုင်း ၇-ပါး ရေတွက်ရ၏။ ဤသို့ ရေတွက်ရသောကြောင့် အဗ္ဗန္တရမာတိကာ ၂၅-ပုဒ် အပိုရှိသော ပုဒ်ပေါင်းတစ်ရာ ဖြစ်သည်။

ဝုတ္တယထာ-ဟောတော်မူအပ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ အဝတ္တာ-ဟောတော်မမူပဲ၊ သင်္ဂဟဒိနာ-သင်္ဂဟအစရှိသော၊ နယေန-နယဖြင့်၊ ဝိဘဇိတဗ္ဗေ-အကျယ်ဝေဘန် ထိုက်ကုန်သော၊ ခန္ဓာဒိဓမ္မေ-ခန္ဓာအစရှိသော တရားတို့ကို၊ သရူပတော-သရုပ် သကောင်အားဖြင့်၊ ဒသေတ္တာ-ပြတော်မူ၍၊ ဓာတုကထာယ-ဓာတုကထာ မာတိကာ ၄-ရပ်၏၊ အပ္ပန္တရေယေဝ-အတွင်း၌သာ၊ ဌပိတတ္တာ-ထားတော်မူ အပ်သည်၏၊ အဖြစ်ကြောင့်၊ အပ္ပန္တရမာတိကာတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ [ဋီကာ၌ နောက်တစ်နည်းလည်း ဖွင့်သေး၏၊] ခန္ဓာဒိပဒါနံ-ခန္ဓာအစရှိသော ပုဒ်တို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ဓမ္မသင်္ဂဟမာတိကာယ-ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတတ္တာ-မသိမ်ယူအပ် ကုန်သည်၏၊ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပကိဏ္ဏကမာတိကာတိပိ-ဟူ၍လည်း၊ ဝတ္ထု-ဆိုခြင်းငှာ၊ ဝုစ္စတိ-သင့်၏။

၃-နယမုခမာတိကာ အဖွင့်

၃။ တိဟိသင်္ဂဟော-၃-ပါးသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူရေ တွက်ပုံကို ပြသော တိဟိသင်္ဂဟော ပုဒ်လည်းကောင်း၊ တိဟိ အသင်္ဂဟော

၁။ ဧဝံ အဝတ္တာ။ “သဗ္ဗာပိ ဓမ္မင်္ဂဏီ ဓာတုကထာယ မာတိကာ” ဟု ဗာဟိရ မာတိကာကို ဟောတော်မူခြင်းသည် ဓာတုကထာ မာတိကာမှ ဗဟိဒ္ဓ အဖြစ်ဖြင့် ဟော တော်မူခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ဗဟိဒ္ဓ အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူခြင်းကို “အဝတ္တာ”ဟု ဆိုသည်။

၂။ အပ္ပန္တရေယေဝ။ “ဤပုဒ်ကို ဋီကာ၌ ၂-နည်း ဖွင့်၏။ ထိုတွင် ပဌမနည်း၌ “အပ္ပန္တရ” ဟူရာဝယ် ဓာတုကထာ တစ်ကျမ်းလုံး၏ အတွင်းမဟုတ်။ ဓာတုကထာကျမ်း၌ မာတိကာ ၄-ပါး သီးခြားရှိ၏။ ထို မာတိကာ ၄-ပါး၏အတွင်းတည်း။ ထို အတွင်း၌ ပဉ္စက္ခန္ဓာ စသည်ဖြင့် အကျဉ်း မာတိကာကို ဟောတော်မူသောကြောင့် အပ္ပန္တရ မာတိကာ [မာတိကာ ၄-ပါးအတွင်း၌ ပါဝင်သော မာတိကာ]ဟု ခေါ်သည်။

တနည်း။ “သဗ္ဗာပိ ဓမ္မသင်္ဂဟ(ပေ)မာတိကာ”ဟူသည် ဤဓာတုကထာကျမ်းမှ အပဖြစ်သော ဓမ္မသင်္ဂဟကျမ်း၌လာသော မာတိကာတည်း။ ထိုသို့မဟောပဲ“ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဒွါဒသာယတနာနိ” စသည်ဖြင့် ဤဓာတုကထာကျမ်း၏ အတွင်း၌ သရုပ်ဖော်၍ ဟောတော် မူအပ်သောကြောင့် ပဉ္စက္ခန္ဓာ စသော မာတိကာကို “အပ္ပန္တရ မာတိကာ”ဟုခေါ်ရသည်။ ဤနည်း၌ “အပ္ပန္တရ” ဟူသည် ဓာတုကထာကျမ်း၏ အတွင်းတည်း။

[ဆောင်] ဓာတုကထာ၊ ကျမ်း၌ပါသည်။ မာတိကာလေးဝ၊ အတွင်းပြသဖြင့်၊ အပ္ပန္တရ၊ နာမမည်မှု၊ တနည်းရှုသော်၊ ဓာတုကထာ၊ ကျမ်းတွင်းမှာပင်၊ ထင်စွာထုတ်ပြန်၊ သရုပ်ဖန်သဖြင့်၊ အပ္ပန္တရ၊ မည်နာမ၊ ခေါ်ရ မာတိကာ။

[ပကိဏ္ဏကမာတိကာ ခေါ်ရပုံကို ဋီကာနိဿယ၌ ကြည့်ပါ။]

-သုံးပါးသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့် မသိမ်းယူ မရေတွက်ပုံကို ပြသော တိဟိ အသင်္ဂဟောပုဒ်လည်းကောင်း၊ စတူဟိ သမ္ပယောဂေါ- လေးပါးသော နာမက္ခန္ဓာတို့နှင့် အညီအမျှ ဧကုပ္ပါဒတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်ပုံကို ပြသော စတူဟိသမ္ပယောဂေါ ပုဒ်လည်းကောင်း၊ စတူဟိ ဝိပ္ပယောဂေါ-လေးပါးသော နာမက္ခန္ဓာတို့နှင့် အညီအမျှ ဧကုပ္ပါဒတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် မယှဉ်ပုံကို ပြသော စတူဟိဝိပ္ပယောဂေါ ပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ စတူဟိ-လေးပါးကုန်သော၊ ပဒေဟိ-ပုဒ်တို့ဖြင့်၊ နိက္ခိတ္တာ-ချထားအပ်သော၊ အယံ-ဤမာတိကာသည်၊ နယမုခမာတိကာ နာမ-နယမုခမာတိကာမည်၏၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ (ကသွာ)-ကြောင့်၊ အယံ-ကို၊ နယမုခမာတိကာတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-နည်း၊ ဌပိတတ္တာ ဟူသော ဟိတ်ကို ကြည့်၍ ဟိ (ကသွာ) ဟုဆရာတို့ အနက်ပေး တော်မူကြသည်၊ ရှေ့မာတိကာ နောက် မာတိကာ အဖွင့်တို့၌လည်း ဤအတူပေး နိုင်၊ အယံ-ကို၊ သဗ္ဗေသုပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ပဉ္စက္ခန္ဓာဒီသု-ပဉ္စက္ခန္ဓာ အစရှိ ကုန် သော၊ (မာတိကာ ဓမ္မေသုစေဝ-အဗ္ဘန္တရ မာတိကာတရားတို့၌လည်းကောင်း။) ကုသလတ္တိကာဒီသု -ကုသလတိက် အစရှိကုန်သော၊ မာတိကာဓမ္မေသု စ-ဗာဟိ ရမာတိကာ တရားတို့၌လည်းကောင်း၊ တိဟိ-ကုန်သော၊ ခန္ဓာယတနဓာတုပဒေ ဟေဝ-ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်ဟူသောပုဒ်တို့ဖြင့်သာလျှင်၊ (သင်္ဂဟော၊ အသင်္ဂဟော-၌စပ်။) ဝါတို့နှင့် သာလျှင်၊ (ယောဇေတဗ္ဗေ-၌စပ်) သင်္ဂဟော စ၊ သင်္ဂဟော ပုဒ်ကိုလည်းကောင်း၊ အသင်္ဂဟော စ-အသင်္ဂဟောပုဒ်ကိုလည်းကောင်း၊ ယောဇေတဗ္ဗေ-ယှဉ်စေထိုက်၏၊ တထာ-ထိုအတူ၊ စတူဟိ-ကုန်သော၊ အရူပက္ခန္ဓေဟိ-နာမခန္ဓာတို့နှင့်၊ သမ္ပယောဂေါ စ-သမ္ပယောဂေါပုဒ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိပ္ပယောဂေါ စ-ဝိပ္ပယောဂေါ ပုဒ်ကိုလည်းကောင်း၊ (ယောဇေတဗ္ဗေ-၏။) ဧတာနိ၊ ဤခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ နာမက္ခန္ဓာ ဟူသော ၄-ပုဒ်တို့သည်၊ သင်္ဂဟာသင်္ဂဟာဒီနိ-သင်္ဂဟ အစရှိကုန်သော၊ ဣမေသံ နယာနံ-ဤတစ်ဆယ့်လေးပါး သော နယတို့၏၊ မုခါနိ- ထွက်ရာအပေါက်ဝတို့တည်း၊ ဣတိ-ဤအနက် အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒသေတု-ငှါ၊ ဌပိ တတ္တာ-ထားတော်မူအပ်သည်၏၊ အဖြစ်ကြောင့်၊ နယ မုခမာတိကာတိ-နယမုခ မာတိကာ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။

၁။ နယ မုခမာတိကာ။ ။ “နယ” ဟူသည် နယမာတိကာ၌ ပြအပ်ခဲ့သော သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော စသောတစ်ဆယ့်လေးပုဒ်တည်း၊ ထို နယတို့ကို ဟောတော်မူသော အခါ သင်္ဂဟ၊ အသင်္ဂဟ (သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း၊ မသိမ်းယူ မရေတွက်ကြောင်း) ဖြစ်သော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် တရားတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သမ္ပယောဂ၊ ဝိပ္ပယောဂဖြစ်ကြောင်း နာမက္ခန္ဓာလေးပါးတို့ဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဒေသနာ ဖြစ်ရ၏။

၄-လက္ခဏာမာတိကာ အဖွင့်

၄။ သဘာဝေါ-တူသော အဖို့ကိုပြသော သဘာဝေါပုဒ်လည်းကောင်း၊
ဝိသဘာဝေါ-မတူသော အဖို့ကို ပြသော ဝိသဘာဝေါပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-
သို့၊ ဒွိတိ-ကုန်သော၊ ပဒေဟိ-တို့ဖြင့်၊ နိက္ခိတ္တာ-သော၊ အယံ-ဤမာတိကာသည်၊
လက္ခဏာမာတိကာ နာမ-မည်၏၊ ဟိ-မှန်၊ အယံ-ကို၊ သဘာဝလက္ခဏေဟိ-
သဘောတူသောလက္ခဏာရှိကုန်သော (တူသောအဖို့ရှိသော လက္ခဏာရှိ
ကုန်သော) ဓမ္မေဟိ-တို့ဖြင့်၊

ဤသို့ နယတို့၏ ဒေသနာတော် ထွက်ပေါ်ကြောင်း ဖြစ်သည့် အတွက် ပါးစပ်ပေါက်
နှင့်တူသောကြောင့်၎င်း၊ အကျဉ်းမျှ ပြအပ်သောကြောင့်၎င်း၊ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်နှင့်
နာမက္ခန္ဓာ လေးပါးတို့ကို “နယမုခမာတိကာ”ဟုခေါ်ရသည်။ [နယာနံ+ပဝတ္တိယာ
(ဒေသနာတော်ဖြစ်ခြင်း)+မုခိ နယမုခိနိ-နယမုခိနိ +မာတိကာ နယမုခမာတိကာ]

ဋီကာ။ ။နယာနံ ပဝတ္တိဒွါရဉာတာ သင်္ဂဟသင်္ဂဟ ဝိယောဂိ သဟယောဂိဓမ္မာ နယမုခိနီတိ
တေသံ ဥဒ္ဓေသော နယမုခမာတိကာ၊ [နယာနံ သင်္ဂဟဒိပ္ပကာရ ဝသေသနံ ပဝတ္တိ
(ဖြစ်ခြင်းဟူသည်) ဒေသနာ(ဒေသနာတည်း) တဿာ ဝနိဂ္ဂမ နဌာနတာယ
(ထွက်ကြောင်းဌာန တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်) ဒွါရိ-ယထာဝုတ္တဓမ္မံ ယထာရဟံ
ခန္ဓာအာယတနဓာတုယော အရူပိနော စ ဓမ္မာတိ တေသံ ဥဒ္ဓေသော နယမုခ
မာတိကာ၊ -အနု၊]

[ဆောင်] တစ်ဆယ့်လေးပါး၊ နယများ၏၊ တရားဒေသနာ၊ ဖြစ်သောခါဝယ်၊ ထွက်ရာမုခ၊
ဖြစ်ကြောင်းပြသဖြင့်၊ ခန္ဓာ ဓာတ် အာ၊ လေးဖြာနာမက်၊ ဤလေးချက်၏၊ အမြွက်အကျဉ်းမျှ၊
ခေါ်ဆိုရ၊ နယမုခမာတိကာ တည်း။

ဆက်ဦးအံ့--ပဉ္စက္ခန္ဓာစသော အတ္တန္တရမာတိကာ၊ ကုသလာဓမ္မာစသော ဗာဟိရမာတိကာ
ပုဒ်တို့ကို အကျယ်ဟောတော်မူသောအခါ “ရူပက္ခန္ဓော ကတိတိ ခန္ဓေဟိ ကတိဟာယတနေဟိ
ကတိတိ ဓာတုဟိ သင်္ဂဟိတော၊ (ပေ) အသင်္ဂဟိတော၊ (ပေ) သမ္ပယုတ္တော၊ (ပေ) ဝိပ္ပယုတ္တော”
စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူရ၏၊ ဤသို့ဟောတော်မူရာ၌ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ကို၎င်း၊
နာမက္ခန္ဓာ လေးပါးတို့ကို၎င်း အကြောင်းပြ၍ ဟောတော်မူရသောကြောင့် ထိုခန္ဓာ၊ အာယတန၊
ဓာတ်တို့နှင့် နာမက္ခန္ဓာတို့ကို နယမုခ (နယတို့၏ ထွက်ပေါက်) ဟုခေါ်ရသည်။

သဘာဝလက္ခဏေဟိ (ပေ) နယော။ ။နယမုခ မာတိကာဝယ် “သင်္ဂဟော
အသင်္ဂဟော”ဟုဟောတော်မူ၏၊ ထို“သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟကို အဘယ်လက္ခဏာရှိသော တရား
တို့ဖြင့် မှတ်ရပါမည်နည်း”ဟုမေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “သဘာဝေါ ဝိဘာဂေါ”ဟု သင်္ဂဟ
လက္ခဏာ (သိမ်းယူကြောင်း အမှတ်အသား) ကို၎င်း အသင်္ဂဟလက္ခဏာ (မသိမ်းယူကြောင်း
အမှတ်အသား) ကိုလည်းကောင်း ဟောတော်မူရမည်၊ သမ္ပယောဂ လက္ခဏာ၊ ဝိပ္ပယောဂ
လက္ခဏာ၌လည်း ဤသဘာဝ ဝိဘာဂပင်တည်း။

သင်္ဂဟနယော-သိမ်းယူ ရေတွက်ကြောင်းနည်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဝိသဘာဂ
လက္ခဏေဟိ-သဘောမတူသောလက္ခဏာ ရှိကုန်သော (မတူသော အဖို့ရှိသော
လက္ခဏာ ရှိကုန်သော)၊ (ဓမ္မေဟိ-တို့ဖြင့်)၊ အသင်္ဂဟနယော-မသိမ်းယူ မရေတွက်
ကြောင်း နည်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ တထာ-တူ၊ သမ္ပယောဂနယော-သမ္ပယောဂ
နည်း၊ ဝပယောဂနည်းကို၊ ယောဇေတဗ္ဗော-ယှဉ်စေထိုက်၏၊ [သဘာဂ
လက္ခဏေဟိ ဓမ္မေဟိ သမ္ပယောဂနယော-ဝိသဘာဂလက္ခဏေဟိ ဓမ္မေဟိ
ဝိပယောဂနယော-ဤသို့ ယှဉ်စေပါ-ဟူလို၊] ဣတိ-သို့၊ သဘာဂဝိသဘာဂ
လက္ခဏာဝသေန-သဘာဂဝိသဘာဂ လက္ခဏာတို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ သင်္ဂဟဒိ
လက္ခဏံ-သင်္ဂဟ အစရှိသော လက္ခဏာကို၊ ဒဿေတုံ-ငှါ၊ ဌပိတတ္တာ-ကြောင့်၊
လက္ခဏမာတိကာတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ [အယံ-ဟူသော ကံ ပုဒ်ကို “ဣမိဿာ”
ဟု ဌပိတတ္တာ-၏ ဟိတ်အဖြစ်ဖြင့် ထည့်နိုင်သည်၊ ရှေးရှေး မာတိကာတို့၌လည်း
နည်းတူ၊]

၅-ဗာဟိရမာတိကာ အဖွင့်

၅။ သဗ္ဗာပိ^၂-အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီ^၂-ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်း၌ လာသော
မာတိကာ သည်၊ ဓာတုကထာယ-ဓာတုကထာကျမ်း၏၊ မာတိကာ-မာတိကာ
တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝါ-ဤအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဆသဋ္ဌိတိကပဒါနိ-ခြောက်ဆယ့်
ခြောက်ပါးသော တိက်ပုဒ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဓမ္မ ဒုကပဒသတာနိစ-နှစ်ရာသော
ဒုက်ပုဒ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သဒ္ဓိပိတွာ-အကျဉ်းချုံး၍၊ နိက္ခိတ္တာ-သော၊ အယံ-

၁။ လက္ခဏမာတိကာ။ ။လက္ခဏဉ္စ + တိ + မာတိကာ စာတိ လက္ခဏ မာတိကာ။
မာတိကာ၊ လက္ခဏဉ္စ၊ သင်္ဂဟသမ္ပယောဂ ဝိပယောဂတို့ကို
မှတ်သားကြောင်းလည်း ဟုတ်၏။ တံ-ထိုမှတ်သားကြောင်းဟူသည်၊ မာတိကာစ-
အကျဉ်းစကားလည်း ဟုတ်၏၊ ဣတိ လက္ခဏ မာတိကာ၊ [“နယမုခါနံ+မာတိကာ”ကဲ့သို့
“လက္ခဏာနံ+မာတိကာ”ဟုလည်း ပြုသင့်၏။]

[ဆောင်] သင်္ဂဟသင်္ဂဟော၊ သမ္ပယောနုဋ်၊ ဝိပယောဂါ၊ ယူကြရာဝယ်၊ သဘာဂါသဘာဂတိ၊
နှိုင်းချိန်တတ်ဖို့၊ အမှတ်လက္ခဏ၊ အကျဉ်းပြု၊ လက္ခဏ မာတိခေါ်။

၂။ သဗ္ဗာပိ ဓမ္မသင်္ဂဏီ။ ။ဤ၌ “ဓမ္မသင်္ဂဏီ” ဟူသော ပါဠိဖြင့် ဓမ္မသင်္ဂဏီတ
ကျမ်းလုံးကို မယူရ၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်း၌ လာသော “ကုသလာ
ဓမ္မာ၊ အကုသလာ ဓမ္မာ၊ (ပေ)အရဏာ ဓမ္မာ”ဟူသော တိက်ဒုကမာတိကာ ကိုသာ ယူရသည်၊
ဧကဒေသျူပစာ စကားတည်း။ [ဓမ္မသင်္ဂဏီသီသေန ဟိ ဓမ္မသင်္ဂဏီယံ အာဂတမာတိကာဝ
ဂဟိဘာတိ။-အနု။]

သည်။ ဗာဟိရမာတိကာနာမ^၁-၏။ ဟိ-မှန်၊ အယံ-သည်။ (ဣမိဿာ-မာတိကာ၏။ ဝါ-ကို။) ပဉ္စက္ခန္ဓာ(ပေ)မနသိကာရောတိ-ပဉ္စက္ခန္ဓာ(ပေ)မနသိကာရော-ဟူ၍၊ (ဓာတုကထာယ-ဓာတိကထာမာတိကာ ၄-ရပ်၏။ အဗ္ဘန္တရေ-အတွင်း၌၊ ဝုတ္တယထာ-ဟောတော်မူအပ်သကဲ့သို့။) ဧဝံ-တူ။ ဓာတုကထာယ-ဓာတုကထာမာတိကာ ၄-ရပ်၏။ အဗ္ဘန္တရေ-၌၊ အဝတ္တာ-ဟောတော်မမူပဲ၊ သဗ္ဗာပိ ဓမ္မသင်္ဂဏီတိ-သဗ္ဗာပိ ဓမ္မသင်္ဂဏီ အစရှိသည်ဟူ၍။ ဧဝံ-သို့။ ဓာတုကထာယ-ဓာတုကထာကျမ်း၏။ မာတိကတော-မာတိကာ ၄-ရပ်မှ၊ ဗဟိ-နောက်ဖြစ်သော အပဉ္စ၊ ဌပိတတ္ထာ-ကြောင့်၊ ဗာဟိရမာတိကာတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

၁။ ဗာဟိရမာတိကာ။ ။ အဗ္ဘန္တရမာတိကာတုန်းက အဗ္ဘန္တရအတွက် “ဓာတု ကထာ မာတိကာ၏ အတွင်း” ဟုလည်းကောင်း၊ “ဓာတုကထာ ကျမ်း၏ အတွင်း” ဟုလည်းကောင်း ၂-နက်ပြသောကြောင့် ဤဗာဟိရအတွက်လည်း “ဓာတုကထာမာတိကာမှ အပ” ဟုလည်း ကောင်း၊ “ဓာတုကထာကျမ်းမှ အပ” ဟုလည်း ကောင်း ၂-နည်းပင် ယူရမည်ဟု ထင်ဖွယ် ရှိ၏။ သို့သော် “သဗ္ဗာပိ ဓမ္မသင်္ဂဏီ ဓာတုကထာယ မာတိကာ” ဟု ဓာတုကထာကျမ်း၌ပင် သရုပ်သကောင်မဖော်သော မာတိကာ တစ်ပါးအဖြစ်ဖြင့် ပြထားသောကြောင့် “ဓာတုကထာ ကျမ်း၏ အပြင်ပ” ဟု မယူရတော့။ အဋ္ဌကထာ၌ “ဓာတုကထာမာတိကတော + ဗဟိ” ဟု တိုက်ရိုက်ဆိုသည့်အတွက် “ဓာတုကထာ မာတိကာ ၄-ရပ်မှ အပြင်ကျသော နောက်၌” ဟုသာ အနက်အဓိပ္ပာယ် ယူရတော့သည်။ [ဧတေန ဌပနာကာရေန ဗဟိ ပိဋိတော ပိတတ္ထာတိ အတ္ထော။ ဋီကာ။]

[ဆောင်] ဓာတုကထာ၊ တိုက်ရိုက်လာသည့်၊ မာတိကာလေးဝ၊ အပြင်ချ၍၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီ၊ ထိုမာတိပင်၊ ဤသည့်ကျမ်းမှာ၊ မာတိကာမို့၊ နောက်ပါ တစ်မျိုး၊ ထပ်၍တိုး၊ ခေါ်ရိုးဗာဟိရ။

မာတိကာငါးပါး စီစဉ်ပုံ။ ။ ဓာတုကထာ နိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူရာ၌ “ဣပက္ခန္ဓော ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ သင်္ဂဟိတော ၊ ပေ၊ အသင်္ဂဟိတော” စသည်ဖြင့် အကျယ်ဟောတော်မူရ ကား “သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟ၊ သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတ” အစရှိသော နယတို့ကို လည်းကောင်း၊ “ပဉ္စက္ခန္ဓာ” စသော အဗ္ဘန္တရတရားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုနယတို့၏ ဒေသနာဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း နယမုခတို့ကိုလည်းကောင်း၊ သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟ သမ္ပယောဂ ဝိပယောဂ လက္ခဏာတို့ကိုလည်းကောင်း အကျဉ်းဥဒ္ဓေသ ပြအပ်ပြီးသော အခါ မာတိကာ အဖြစ်ဖြင့် ဟောထိုက်သမျှ ဟောအပ်ပြီး ဖြစ်ပါပေ၏။ သို့သော် ထိုခန္ဓာအစရှိသော တရားတို့ကို ကုသိုလ်အစရှိသည်ဖြင့် ဝေဖန်၍ မပြရသေးသောကြောင့် “ကုသလာ ဓမ္မာ” စသော ဗာဟိရ မာတိကာကိုလည်း ဟောတော်မူရပြန်သည်။ ထို့ကြောင့် ဓာတုကထာကျမ်းအတွက် မာတိကာ ၅-ပါး ပြတော်မူရသည်။

ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝါ-ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ မာတိကာယ-ဓာတုကထာမာတိကာ၏၊ ပဉ္စဓာ-ငါးပါးအပြားအားဖြင့်၊ ဌိတဘာဝံ-တည်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝိဒိတွာ-သိပြီး၍၊ ဣဒနိ-၌၊ သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟောတိ အာဒိသု-သင်္ဂဟော၊ အသင်္ဂဟော အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗျော၊) [ဝိဒိတွာ၏ စပ်ပုဒ် မရှိသောကြောင့် စပ်ပုဒ် ထည့်ရသည်၊] တာဝံ-အသင်္ဂဟစသည်တို့မှရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌော-သော၊) သင်္ဂဟော-သင်္ဂဟသဒ္ဒါသည်၊ (တစ်နည်း)သင်္ဂဟော-သိမ်းယူ ရေတွက်ခြင်းသည်၊ ဇာတိသဉ္ဇာတိ ကိရိယာဂဏန ဝသေန-ဇာတိသင်္ဂဟ၊ သဉ္ဇာတိ သင်္ဂဟ၊ ကိရိယာသင်္ဂဟ၊ ဂဏနသင်္ဂဟတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ စတုဗ္ဗိဓော-၄ပါး အပြားရှိ၏၊ တတ္ထ-ထို၄ပါးတို့တွင်၊ သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ ခတ္တိယာ-ခတ္တိယာတို့သည်၊ (ခတ္တိယဇာတ်ရှိသူတို့သည်၊) အာဂစ္ဆန္တု-လာကြကုန်လော့၊ သဗ္ဗေ၊ ဗြဟ္မဏာ-ဗြဟ္မဏာတို့သည် (ဗြဟ္မဏဇာတ်ရှိသူတို့သည်၊ အာဂစ္ဆန္တု) သဗ္ဗေ၊ ဝေဿာ-ဝေဿ တို့သည်၊ (ဝေဿဇာတ်ရှိသူတို့သည်၊ အာဂစ္ဆန္တု) သဗ္ဗေ၊ သုဒ္ဓါ-သုဒ္ဓါတို့သည်၊ (သုဒ္ဓါ ဇာတ်ရှိသူတို့သည်၊ အာဂစ္ဆန္တု)၊ [ဤကား လောကီ ဥဒါဟရုဏ်တည်း၊] အာဝုသော ဝိသာခါ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ယာစ သမ္မာဝါစာ-အကြင်ကမ္မာဝါစာသည်လည်း ကောင်း၊ ယောစ သမ္မာကမ္မန္တော-သည်လည်းကောင်း၊ ယောစ သမ္မာအာဇီဝေါ-သည်လည်းကောင်း၊ (အတ္တိ) ဣမေ ဓမ္မာ-ဤတရားတို့ကို၊ သီလက္ခန္ဓေ-သီလဂုဏ် ၌၊ သင်္ဂဟိတာ-သွင်းယူအပ်ကုန်ပြီ၊ [ဤကား သာသနာတော် ဥဒါဟရုဏ်တည်း၊]

အနုဋီကာ။

။ယေဟိ နယေဟိ ဓာတုကထာယ နိဒ္ဒေသော၊ တေသု နယေသု (ထို သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော စသော နယတို့ကိုလည်းကောင်း၊) နယမာတိကာ ကို ဆိုသည်၊ [တေဟိ ဝိဘဇိတဗျေသု ခန္ဓာဒီသု [အပ္ပန္နရမာတိကာကို ဆိုသည်၊] တေသံ နယာနံပဝတ္တိဒ္ဓါရု+လက္ခဏေသုစ [နယမုမနှင့် လက္ခဏ မာတိကာကို ဆိုသည်၊] ဥဒ္ဓိဋ္ဌေသု[အကျဉ်းမာတိကာ အဖြစ်ဖြင့် ပြအပ်ပြီးကုန်လသော်] ဓာတုကထာယ ဥဒ္ဓေသ ဝသေန ဝတ္ထဗ္ဗံ ဝုတ္တမေဝ ဟောတီတိ ယံ ဥဒ္ဓေသ ဝသေန ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ တံ ဝတ္တာ (ထို ဟောတော်မူထိုက် သောမာတိကာ ၄-ပါးကို ဟောတော်မူပြီး၍) ပုန ယထာဝုတ္တာနံ ခန္ဓာဒီနံ ကုသလာဒိဝိဘာဂဒဿနတ္ထံ “သဗ္ဗာပ ဓမ္မသင်္ဂဟီ ဓာတုကထာယ မာတိကာ” တိ ဝုတ္တန္တိ ဧဝံ မေတ္ထ မာတိကာယ နိက္ခေပဝိမိ ဝေဒိတဗျော။

၁။ သင်္ဂဟော တာဝံ (ပေ) စတုဗ္ဗိဓော။

။ ဤဝါကျသည် အဋ္ဌသာလိနီ ရူပကဏ္ဍ၊

ဧကကနိဒ္ဒေ၌လည်းပါခဲ့ပြီ၊ ထို၌ “သဇာ တိ”ဟု ရှိခြင်းနှင့် ဤ၌ သ-သဒ္ဓါမပါပဲ “ဇာတိ”ဟု ရှိခြင်းသာ ထူး၏၊ ထိုသို့ သ-သဒ္ဓါ မပါသော်လည်း အဓိပ္ပာယ်မှာ “သဇာတိ” ဟုပင် ဆိုလိုကြောင်းကို ဋီကာ၌ ဖွင့်သည်၊ ကြွင်း အဓိပ္ပာယ် များကို “အယမိမ အဓိပ္ပေတော” တိုင်အောင် ထို ရူပကဏ္ဍ ဘာသာဋီကာ၌ ပြခဲ့ပြီ။

ဣတိ အယံ-ဤသင်္ဂဟသည်။ ဇာတိသင်္ဂဟော နာမ-မည်၏။ ဝါ-မိမိ၏ ဇာတ်အားဖြင့် ပေါင်း၍ ယူခြင်းမည်း၏။ ဝါ-မိမိဇာတ်ရှိသော တရားတို့ကို ပေါင်း၍ ယူခြင်းမည်၏။ ဟိ-မှန်၊ ဧကဇာတိ ကာ-တူသောဇာတ်ရှိသော ခတ္တိယစသတို့သည်။ အာဂစ္ဆန္တူ။ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တဋ္ဌာနေ ဝိယ-ဆိုအပ်ရာဋ္ဌာန၌ကဲ့သို့၊ ဣဓ-ဤ သဗ္ဗေ ခတ္တိယာ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌ သဗ္ဗေ-အလုံးစုံသော၊ ခတ္တိယာစသတို့သည်။ ဝါ-အလုံးစုံသော တရားတို့သည်။ ဇာတိယာ-ဇာတ်အားဖြင့်၊ ဧကသင်္ဂဟံ-တစ်ပေါင်းတည်း သိမ်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဂတာ-ရောက်ကုန်ပြီ။

သဗ္ဗေ၊ ကောသလကာ-ကောသလတိုင်းသားတို့သည်။ အာဂစ္ဆန္တူ။ သဗ္ဗေ၊ မာဂဓကာ-မဂဓတိုင်းသားတို့သည်။ (အာဂစ္ဆန္တူ)။ သဗ္ဗေ၊ ဘာရုကစ္ဆကာ-ဘာရုကစ္ဆကရွာသားတို့သည်။ အာဂစ္ဆန္တူ။ [ဤကား လောကီ ဥဒါဟရုဏ်တည်း။] အာဝုသော ဝိသာခ၊ ယောစ သမ္မာဝါယာမော၊ ယာစ သမ္မာသတိ၊ ယောစ သမ္မာသမာဓိ-သည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ)။ ဣမေ ဓမ္မာ-တို့ကို၊ သမာဓိက္ခန္ဓေ-သမာဓိဂုဏ်၌၊ သင်္ဂဟိတာ-ကုန်ပြီ၊ [ဤကား သာသနာတော် ဥဒါဟရုဏ်တည်း။ နောက်၌လည်းနည်းတူ။] ဣတိ အယံ-သည်။ သဇ္ဇာတိသင်္ဂဟော နာမ-မည်၏။ ဝါ-ကောင်းစွာ ဖြစ်ရာအရပ်၊ ကောင်းစွာဖြစ်ရာ စိတ္တုပ္ပါဒ်အားဖြင့် သိမ်းယူခြင်းမည်၏။ ဟိ-မှန်၊ ဧကဋ္ဌာနေ-တစ်ခုသော အရပ်၌၊ ဇာတာ-ပေါက်ဖွားသူတို့သည်။ သံဝဇ္ဇာ-ကြီးပွားသူတို့သည်။ အာဂစ္ဆန္တူ။ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝုတ္တဋ္ဌာနေ ဝိယ-၌ကဲ့သို့၊ ဣဓ-သဗ္ဗေ ကောသလကာ အစရှိသော ဤပါဠိရပ်၌၊ သဗ္ဗေပိ-အလုံးစုံသော လူ၊ အလုံးစုံသော တရားတို့သည်လည်း၊ သဇ္ဇာတိဋ္ဌာနေန-ကောင်းစွာ ပေါက်ဖွားရာ ဌာနအားဖြင့်၊ နိဝုတ္တောကာသေန-နေရာအရပ်အားဖြင့်၊ [သဇ္ဇာတိဋ္ဌာနေကို နိဝုတ္တောကာသေန ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။] ဧကသင်္ဂဟံ-သို့၊ ဂတာ-ရောက်ကုန်ပြီ။

သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ ဟတ္ထာရောဟာ-ဆင်စီးသူရဲကောင်းတို့သည်။ အာဂစ္ဆန္တူ။ သဗ္ဗေ၊ အဿရာဟာ-မြင်းစီးသူရဲကောင်းတို့သည်။ (အာဂစ္ဆန္တူ)။ သဗ္ဗေ၊ ရထိကာ-ရထားစီးသူရဲကောင်းတို့သည်။ အာဂစ္ဆန္တူ။ အာဝုသော ဝိသာခ၊ ယာစ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-သည်လည်းကောင်း၊ ယောစ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ-သည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ)။ ဣမေ ဓမ္မာ-တို့ကို၊ ပညာက္ခန္ဓေ-ပညာဂုဏ်၌၊ သင်္ဂဟိတာ-ကုန်ပြီ၊ ဣတိ အယံ-သည်။ ကိရိယာသင်္ဂဟော နာမ-မည်၏။ ဝါ-ပြုအပ်သော ကိစ္စအားဖြင့် သွင်းယူခြင်းမည်၏။ ဟိ-မှန်၊ သဗ္ဗေဝ-ကုန်သော၊ ဧတေ-ဤလူ၊ ဤတရားတို့သည်။ အတ္တနော-မိမိ၏ ပြုဖွယ်ကိစ္စကို ပြုခြင်းအားဖြင့်။ ဧကသင်္ဂဟံ-သို့၊ ဂတာ-ကုန်ပြီ။

စက္ခာယတနံ-စက္ခာယတနသညံ၊ ကတမက္ခန္ဓဂဟဏံ-အဘယ်ခန္ဓာ၌
 ရေတွက်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်သနည်း၊ ဣတိ-ဤကား
 အမေးတည်း၊ စက္ခာတနံ-သည်၊ ရူပက္ခန္ဓဂဟဏံ-ရူပက္ခန္ဓာ၌ ရေတွက်ခြင်းသို့။
 ဝါ-ရူပက္ခန္ဓာ၌ ရေတွက်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏၊ ဣတိ-ဤကား
 အဖြေတည်း၊ စက္ခာယတနံ-သည်၊ ရူပက္ခန္ဓဂဟဏံ-သို့၊ ဝါ-သို့၊ ဟဿိ ဂစ္ဆတိ-
 အကယ်၍ရောက်အံ့၊ တေန-ထိုသို့ရောက်ခြင်းကြောင့်၊ ရေ-ဟယ် ပရဝါဒိ၊
 “စက္ခာယတနံ၊ ပေ၊ သင်္ဂဟိတ”န္တိ-ဟူ၍၊ ဝတ္ထုဗ္ဗေ (ဝတ္ထုဗ္ဗံ) ဝတ-စင်စင်ဧကန်
 အမှန်ဆိုထိုက်၏၊ အယံ-ဤသင်္ဂဟသည်၊ ဂဏနသင်္ဂဟော နာမ-မည်၏၊ ဝါ-
 တစ်ပေါင်းတည်း ရေတွက်ခြင်းအားဖြင့် သိမ်းယူခြင်းမည်၏၊ အယံ-ဤဂဏန
 သင်္ဂဟကို ဣမ-သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော အစရှိသော ဤပါဠိရပ်၌၊ အဓိပ္ပေတော-
 အလိုရှိအပ်၏။ [ဂဏနံ ဟူသည် ၁,၂-စသော သင်္ချာမဟုတ်၊ စက္ခာယတနံကို
 ရူပက္ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်ခြင်းဟူသော ဂဏနမျိုးတည်း၊] တပုဋိပက္ခေန-
 ထိုသင်္ဂဟ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့်၊ အသင်္ဂဟော-အသင်္ဂဟကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-
 သိထိုက်၏။

တေသံ-ထို သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟတို့၏၊ ဝိကပ္ပတော-အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံ
 ပြုစီရင်ခြင်းအားဖြင့်၊ ဝါ-အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံ ပြုစီရင်အပ်သော အပြားအားဖြင့်၊
 သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတာဒိဟိ-သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတ အစရှိသော
 နယပုဒ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ [အာဒိဖြင့် အသင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတံ ဟူသော
 ပဉ္စမနယပုဒ်တိုင်အောင် ယူပါ၊] ဧကုပ္ပါဒေကနိရောဓဧကဝတ္ထုကဧကာရမ္မဏတာ
 ဝသေန-တူသော ဖြစ်ခြင်း ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်၊ တူသောချုပ်ခြင်းရှိကုန်သည်၏
 အဖြစ်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ သမ္ပယောဂေါ-သမ္ပယောဂသည်၊ (ဟောတိ)၊
 တပုဋိပက္ခတော-ထို သမ္ပယောဂ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့်။

၁။တေသံ ဝိကပ္ပတော။

။“ဝိဝိဓကပ္ပနတော” ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ထို သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟ

၂-ပုဒ်တို့က အမျိုးမျိုး ပြောင်းလွဲ၍ ပြုစီရင် နိုင်ခြင်းကြောင့်
 “သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ” စသည်ဖြင့် ဒုတိယနယစသော ပုဒ်များ ဖြစ်ကြရသည်-ဟူလို။
 ထိုဝိကပ္ပဟူသည်လည်း အကျယ်ဝေဖန်အပ်သော အပြားပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့်
 ဝိဝိဓကပ္ပနတော-ကိုပင် “ဝိဘာဂတောတိ အတ္ထော”ဟု ဋီကာ၌ အဖြောင့်အနက်ကိုဖွင့်သည်။
 “သမ္ပယောဂ ဝိပယောဂ” ၂-ပုဒ်တို့၏ ဝိဝိဓကပ္ပနကြောင့် “သမ္ပယုတ္တေန ဝိပယုတ္တံ” စသော
 နယတို့ပြားရပ်ကို လည်းကောင်း၊ သင်္ဂဟအသင်္ဂဟ၊ သမ္ပယောဂ ဝိပယောဂ ၂-မျိုးတို့
 ရောနှော၍ ဝိဝိဓကပ္ပန ဖြစ်သောကြောင့် “သင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တံ ဝိပယုတ္တံ” စသည်ဖြင့်
 ဧကောဒမမ စသောနယတို့ ပြားရပ်ကိုလည်းကောင်းသိပါ။

ဝိပ္ပယောဂေါ-ဝိပ္ပယောဂသည်၊ (ဟောတိ) တေသံ-ထိုသမ္ပယောဂ၊ ဝိပ္ပယောဂ
တို့၏။ ဝိကပ္ပတော-အားဖြင့်၊ ဝါ-အားဖြင့်၊ သမပ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တန္တိအာဒိနိ-
သမ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တံ အစရှိသော နယပုဒ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ) [အာဒိဖြင့်
ဝိပ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တံဟူသော ဒသမနယပုဒ်တိုင်အောင်ယူပါ။] တဒုဘယသံ-
သဂ္ဂဝိကပ္ပတော၊ ထိုသင်္ဂဟိတ အသင်္ဂဟိတ၊ သမ္ပယောဂ ဝိပ္ပယောဂ ၂-ပါးစုံတို့၏
ရောနှောခြင်းဟူသော ဝိကပ်အားဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တံ ဝိပ္ပယုတ္တန္တိအာဒိနိ၊
သင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တံ ဝိပ္ပယုတ္တံ အစရှိသော နယပုဒ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ) [အာဒိ-
ဖြင့် ဝိပ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတံ အသင်္ဂဟိတံ ဟူသော စုဒ္ဒသမ နယပုဒ်တိုင်အောင်
ယူပါ။ ဤတွင် နယမာတိကာအတွက် ထူးခြားသော အနက်တို့ကို ပြရာ စကားရပ်
ပြီးပြီ။]

[နယ မာတိကာအတွက် ထူးခြားသော အနက်တို့ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌
အပ္ပန္နရ မာတိကာအတွက် အနည်းငယ် ထူးခြားသော အနက်တို့ကို ဖွင့်ပြလိုသော
ကြောင့် “ပဉ္စက္ခန္ဓာတိ အာဒိနိ” အစရှိသော ပါဠိကိုမိန့်၊]

ပန-ကား၊ ပဉ္စက္ခန္ဓာတိ အာဒိနိ-ပဉ္စက္ခန္ဓာ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၊ ခန္ဓဝိဘင်္ဂါဒိသု-
ခန္ဓဝိဘင်း အစရှိသော ဝိဘင်းတို့၌၊ ဝုတ္တနယေနော-ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော
နည်းဖြင့်ပင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-ကုန်၏။ ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤအပ္ပန္နရမာတိကာ၌၊
ဖဿဒယော-ဖဿ အစရှိသော တရားတို့ကို၊ သန္နဌာနဝသေန ဝုတ္တသဗ္ဗစိတ္တုပ္ပါဒ-
သာဓာရဏတော-ဆုံးဖြတ်ခြင်းသဘော ဟူသော အဓိမောက္ခနှင့် ယှဉ်ခြင်း၏
အစွမ်းဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ အလုံးစုံသော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့နှင့်
ဆက်ဆံခြင်းကြောင့်၊ (တနည်း၊) သန္နဌာနဝသေန ဝုတ္တသဗ္ဗစိတ္တုပ္ပါဒ်သာဓာရဏတော-
ဆုံးဖြတ်ခြင်းသဘောဟူသော အဓိမောက္ခနှင့် ယှဉ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဟောတော်
မူအပ်သော အလုံးစုံသော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့နှင့် ဆက်ဆံခြင်းကြောင့်၊ (ဘဂဝတော)
ဝုတ္တာ-ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ဤပုဒ်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ဋီကာနိဿယ၌
ကြည့်ပါ။]

မာတိကာဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

၂-နိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၁-ပဌမနယ သင်္ဂဟသင်္ဂဟပဒ အဖွင့်

၁-ခန္ဓပဒအဖွင့်

၆။ ကုဒါနိ-မာတိကာကို အာထုတ်တော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌။ ပဉ္စကုန္ဒာဒိဝသေန-ပဉ္စကုန္ဒာ အစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ [ဝသသဒ္ဓါကို ဘေဒအနက်ဟော ကြပါ။] နိက္ခိတ္တမာတိကံ-ချထားတော်မူအပ်ပြီးသော မာတိကာကို၊ သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟောတိအာဒိဟိ-သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟောအစရှိ ကုန်သော၊ [အာဒိဖြင့်သမ္ပယောဂေါ ဝိပ္ပယောဂေါကို ယူပါ။] နယမာတိကာ ပဒေဟိ-နယမာတိကာပုဒ်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တက္က၊ ယောဇေတွာ-ယှဉ်စေ၍၊ ဒဿေတုံ-ငှာ၊ ရူပက္ခန္ဓော ကတိဟိခန္ဓေဟိတိ အာဒိနာ-ရူပက္ခန္ဓော ကတိဟိခန္ဓေဟိ အစရှိသော၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊ နိဒ္ဒေသဝါရော-နိဒ္ဒေသဝါရကို၊ (ဘဂဝတာ) အာရဒ္ဓေါ-ပြီ၊ [ကုဒါနိ-ကိုထောက်၍ “အာရဒ္ဓေါ-အားထုတ်တော်မူအပ်၏” ဟုလည်း ပစ္စုပ္ပန် အနက်ပေးကြသည်။] တတ္ထ-ထိုနိဒ္ဒေသဝါရ၌၊ [ယသ္မာတသ္မာ တို့၏ အပြင်ဘက်၌ ရှိသော “ဥဒ္ဓဇ္ဇာနိ” ပုဒ်၌စပ်ပါ။] ယသ္မာ-ကြောင့်၊ သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟောတိအာဒိကာယ-အစရှိသော၊ နယမာတိကာယ-၏၊ [နယမာတိကာ အတွက်၊ နယမာတိကာ၌အသုံးပြုဖို့ရာ ဟူလို။] တိဟိသင်္ဂဟော တိဟိအသင်္ဂဟောတိ-ဟူ၍၊ နယမုခမာတိကာ-ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဌပိတာ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ နယမုခမာတိကာ၌ အသုံးပြုဖို့ရာ တိဟိသင်္ဂဟော တိဟိ

၁။ ယသ္မာ (ပေ)ဌပိတာ။ ။ ဤဝါကျဖြင့် နယမာတိကာကို အကျယ်ပြသောအခါ နယမုခ မာတိကာ၌လာသော ပုဒ်များကို အသုံးပြုရပုံကို ပြ၏။ ချဲ့ဦးအံ့- “ရူပက္ခန္ဓော ကတိဟိခန္ဓေဟိ သင်္ဂဟိတော”စသော စကားရပ်၌ “ရူပက္ခန္ဓော” သည် အဗ္ဗန္တရမာတိကာ၌ ပြအပ်သော ပဉ္စကုန္ဒာ၏ အကျယ်တည်း၊ “သင်္ဂဟိတော”သည် နယမာတိကာ၌လာသော သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟောဝယ် သင်္ဂဟော၏ အကျယ်တည်း၊ “ကတိဟိခန္ဓေဟိ အာယတနေဟိ ဓာတူဟိတ”တို့သည် နယမုခမာတိကာ၌လာသော “တိဟိသင်္ဂဟော၊ တိဟိအသင်္ဂဟော”တို့၏ အကျယ်တည်း။

၂။ တသ္မာ (ပေ)ဥဒ္ဓဇ္ဇာနိ။ ။ ထိုသို့ ဥဒ္ဓေသမာတိကာ၌ ပြအပ်သော စကားရပ်တို့ကို ထိုက်သင့်သလို အသုံးပြုသောအားဖြင့် ဤနိဒ္ဒေသ၌ ထုတ်ပြတော်မူရသည်။ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ကိုသာ အသုံးပြု၍ သစ္စာအစရှိသော

အသင်္ဂဟော ဟူ၍ နယမာတိကာ၌ ထားတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ရူပက္ခန္ဓာဒီနံ-ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့၏၊ သင်္ဂဟံ-သင်္ဂဟကို၊ ဒဿေတုံ-ငှာ၊ ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ ကတိဟာယတနေဟိ ကတိဟိ ဓာတူဟိတိ-ဟူ၍၊ တိဟိ-ကုန်သော၊ ခန္ဓာယတနဓာတုပဒါနေဝ-ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်ဟူသော ပုဒ်တို့ကိုသာ၊ ဥဒ္ဓဋ္ဌာနိ-ထုတ်ဆောင်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ။

[ဧဝံ နိဝတ္ထေတဗ္ဗကို ပြလို၍ စတ္တာရိ သစ္စာနိ-စသည်ကို မိန့်၊]

စတ္တာရိ သစ္စာနိတိအာဒိသု-စတ္တာရိ သစ္စာနိ အစရှိသော ပုဒ်တို့တွင်၊ ဧကမ္ပိ-တစ်ပါးသောပုဒ်ကိုမျှလည်း၊ (ဘဂဝတာ)နပရာမဋ္ဌ-သုံးသပ်တော်မမူအပ်၊ စ-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ သဘာဂေါ ဝိသဘာဂေါတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ လက္ခဏမာတိကာ-ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဌပိတာ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ သဘာဂေါ ဝိသဘာဂေါ ဟူ၍ လက္ခဏမာတိကာ၏ ထားတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ဣမဿ ပဉ္စဿ-ရူပက္ခန္ဓော ကတိဟိ ခန္ဓေဟိအစရှိသော ဤပြဿနာ၏၊ ဝိသဇ္ဇနေ-အဖြေ၌၊ ရူပက္ခန္ဓော ဧကေန ခန္ဓေနာတိအာဒိ-အစရှိသော စကားတော်ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ တဿ-ထိုရူပက္ခန္ဓာ၏၊ ဧတေနွာဒယော-ဤခန္ဓာအစရှိသော တရားတို့သည်၊ (ဤခန္ဓာတစ်၊ အာယတန တဆယ့်တစ်၊ ဓာတ် တဆယ့်တစ် ဟူသော အဖြေ၌ လာသော တရားတို့သည်၊) သဘာဂါ-တူသောအဖို့ရှိသော တရားတို့တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏၊ [(တစ်နည်း) ကသ္မာ ဣမဿ ပဉ္စဿ ဝိသဇ္ဇနေ ရူပက္ခန္ဓော ဧကေန ခန္ဓေနာတိအာဒိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိညာယတိ-နည်း၊ ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ တဿ ဧတေနွာဒယော သဘာဂါ-တို့တည်း၊ ဣတိ(တသ္မာ)-ကြောင့်၊ ဣမဿ ပဉ္စဿ ဝိသဇ္ဇနေ ရူပက္ခန္ဓော ဧကေန ခန္ဓေနာတိအာဒိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ၊ ဤသို့လည်းပေးနိုင်၏။]

တတ္ထ-ထိုရူပက္ခန္ဓော ဧကေန ခန္ဓေနအစရှိသော စကားရပ်၌၊ ဧကေန ခန္ဓေနာတိ-ကား၊ ရူပက္ခန္ဓေနော-ရူပက္ခန္ဓာဖြင့်ပင်၊ (သင်္ဂဟိတော-၌စပ်၊)

ပုဒ်တို့တွင် တစ်ပုဒ်ကိုမျှလည်း သင်္ဂဟိတ အသင်္ဂဟ အရာ၌လည်းကောင်း၊ နောက်လာမည့် သမ္ပယောဂ ဝိပုယောဂအရာ၌လည်းကောင်း အသုံးပြုတော်မမူပုံကို ဋီကာအဖွင့်ကြည့်ပါ။ အဖြေဝါကျ၌ “သဘာဂေါ ဝိသဘာဂေါ”ဟူသော လက္ခဏမာတိကာကို ထောက်၍ “ဧကေန ခန္ဓေန”စသည်ဖြင့် ဖြေတော်မူရကား လက္ခဏမာတိကာကို ဤနိဒ္ဒေသ၌ အသုံးပြုရပုံကိုလည်း သိပါ။

၁။ ရူပက္ခန္ဓေနော။

“ရူပက္ခန္ဓော ဧကေန ခန္ဓေန”၌ “ရူပက္ခန္ဓော”ဟူသော ကံပုဒ်နှင့် “ဧကေန ခန္ဓေန”ဟူသော ကရိုဏ်းပုဒ်တို့ အရတူသောကြောင့်

“ရူပက္ခန္ဓေနော”ဟု သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏ ထည့်၍ ဖွင့်သည်။

[“ရူပက္ခန္ဓဘာဝေန၊ ရူပက္ခန္ဓဝစနေ”ဟု ဖွင့်လတ္တံ့ အတိုင်းလည်း အနက် ပေးနိုင်သည်။]

ဟိ-မှန်၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့ဥသည့် အလုံးစုံသော၊ ရူပံ-ကို၊ ဝါ-သည်၊ ရူပက္ခန္ဓသဘာဝတ္တာ-ရူပက္ခန္ဓာအားဖြင့် တူသောအဖို့ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (ရူပက္ခန္ဓာချင်း သဘောတူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ရူပက္ခန္ဓောတွေဝ-ရူပက္ခန္ဓာ ဟူ၍သာ၊ သင်္ဂဟံ-သိမ်းယူရေတွက်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ ကုတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ရုပ်အားလုံး၏ရူပက္ခန္ဓာချင်း သဘောတူသည့်အတွက် ရူပက္ခန္ဓာ ဟူ၍သာ သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ရူပက္ခန္ဓေနော-ဖြင့်သာ၊ ဂဏိတံ-ရေတွက်အပ်ပြီ၊ တံ-ထိုရုပ်ကို၊ ရူပက္ခန္ဓေနော-ဖြင့်သာ၊ ပရိစ္ဆိန္ဒ-ပိုင်းခြား အပ်ပြီ၊ ဧကာဒသဟာယတနေဟိတိ-ကား၊ မနာယတနဝဇ္ဇေဟိ-ကုန်သော၊ ဧကာဒသဟိ-ကုန်သော၊ အာယတနေဟိ-တို့ဖြင့်၊ (“သင်္ဂဟိတော-သိမ်းယူရေတွက် အပ်ပြီ”ဟု ထည့်စပ်၊) ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း)ဟိ(ယသွာ)-ကြောင့်၊ သဗ္ဗောပိ-လည်း

“သဘာကဟိ”စသည်ကား ရူပက္ခန္ဓောဟူသော ကတ္တာပုဒ်အရနှင့် “ဧကေန ခန္ဓေန (ပေ) ဧကာဒသဟိ ဓာတူဟိ”ဟူသော ကရိုဏ်းပုဒ်တို့၏ အရသည် ရူပနသဘောလက္ခဏာချင်း တူကြ၏။ ထို့ကြောင့် ရူပက္ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူရမည့် တရားတို့ကို ပြရာ၌ ထိုသဘာဝ ဖြစ်ကြသော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ကိုသာ ထုတ်ပြတော်မူရသည်။

၁။ ယဉ္စိကိဉ္စိ (ပေ) ဂဏိတံ။ ။ “ရူပက္ခန္ဓေနော”ဟူသော ရှေ့စကား၏ ဒဠိ ဝါကျတည်း။ “ရူပက္ခန္ဓသဘာဝတာ” ဟူသည် ရူပနလက္ခဏာရှိခြင်း အားဖြင့် သဘောတူခြင်းတည်း။ ဤသို့ သဘောတူသောကြောင့် “သဘာဂေါ ဝိသဘာဂေါ” ဟူသော လက္ခဏာ မာတိကာနှင့် အညီ ရုပ်အားလုံးကို ရူပက္ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်ရသည်။ ဤ၌ “သင်္ဂဟိတံ”ကို “ဂဏိတံ”ဟုဖွင့်၏။ ထိုသို့ ဖွင့်ခြင်းဖြင့် “သင်္ဂဟိတံ”အရ ဇာတိသင်္ဂဟ စသော ၄-မျိုးတွင် ဂဏနသင်္ဂဟကို ယူရကြောင်း သိစေသည်။ ထိုဂဏိတံကို ‘ပရိစ္ဆိန္ဒ’ဟု ထပ်၍ ဖွင့်၏။ “ရူပက္ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်လိုက် သောအခါ အခြားသော ဝေဒနက္ခန္ဓာ စသည်တို့နှင့် မရောအောင် ပိုင်းခြားကန့်သတ်အပ်ပြီး ဖြစ်သည်”ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်ကို ဖွင့်ခြင်းဟု မှတ်ပါ။

မေးဖွယ်။ ။ “ရူပက္ခန္ဓော ဧကေန ခန္ဓေန”၌ ရူပက္ခန္ဓောအရနှင့် ဧကေနခန္ဓေန အရသည်ရုပ် ၂၈-ပါးချည်း ရသာကြောင့် “တစ်ဝါကျ၌ အရတူလျှင် ဝိဘတ်တူရသည်”ဟူသော ဥပဒေသနှင့် ဆန့်ကျင်သည် မဟုတ်ပါလောဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ ထိုသို့မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ဋီကာ၌ အရမတူအောင် “ဧကေနခန္ဓေန”အရ “ရူပက္ခန္ဓဘာဝ”ကို ယူဖို့ရန် တစ်နည်း “ရူပက္ခန္ဓသဒ္ဓါ”ကို ယူဖို့ရန် ၂-နည်း ပြထားသည်။ ဋီကာနိဿယ အဓိပ္ပာယ်ကို ကြည့်ပါ။

ဖြစ်သော၊ ရူပက္ခန္ဓာ-သည်၊ ဒဿယတနာနိ-ဆယ်ပါးသော ဩလာရိကာယတနာ တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မာယတန၏ တစ်စိတ်သည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထို့သို့ ရူပက္ခန္ဓာ၏ အာယတနဆယ်ပါး ဓမ္မာယတန တစ်စိတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ဧကာဒသဟာယတနေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဂဏိတော-ရေတွက်အပ်ပြီ၊ ပရိစ္ဆိန္ဓော-ပိုင်းခြားအပ်ပြီ၊ ဧကာဒသဟိ ဓာတူဟိ-ကား၊ သတ္တဝိညာဏဝဇ္ဇာဟိ-သတ္တဝိညာဏ ဓာတ်တို့သည် ကြဉ်အပ်ကုန်သော၊ ဧကာဒသဟိ-ကုန်သော၊ ဓာတူဟိ-တို့ဖြင့်၊ (“သင်္ဂဟိတော” ဟူသော ပါဠိတော်-စပ်။) ဟိ-မှန်၊ ဧတာသု-ဤ တစ်ဆယ့်တစ်ပါးသော ဓာတ်တို့၌၊ အာပရိယာပန္န-အကျုံးမဝင်သော၊ ရူပနာမ-မည်သည်၊ နတ္ထိ။

အသင်္ဂဟနယနိဒ္ဒေသေ^၁-၌၊ ကတိဟိ အသင်္ဂဟိတောတိ-ဟူ၍၊ သင်္ခေပေန^၂-အကျဉ်းအားဖြင့်သာလျှင်၊ ပုစ္ဆာ-ကို၊ (ဘဂဝတာ) ကတာ။ “ခန္ဓေဟိ ကတိဟာယတနေဟိ ကတိဟိ ဓာတူဟိ” တို့ကို ချိုးထားသည်-ဟူလို၊ [စာအုပ်တို့၌ “ပနဿ”ဟု ရှိ၏၊ “အဿ-ထို ရူပက္ခန္ဓာ၏” ဟုလည်း ရှေးနိဿယ ပေးသည်၊ မိမိကား “ပနဿာ” ဟု ရှိသင့်မည် ထင်သည်၊ ပန-ကား၊ အဿာ-ထို ပုစ္ဆာ၏၊ ဝိသဇ္ဇနေ-အဖြေ၌၊ (ဝုတ္တံ-၌ စပ်။) ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ရူပက္ခန္ဓဿ-၏၊ ဝိသဘာဂါ-တူသောအဖို့ မရှိကုန်သော (သဘော မတူကုန်သော)၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ အရူပက္ခန္ဓာ-နာမ်ခန္ဓာတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဧကံ-သော၊ မနာယတနံ-သည်လည်းကောင်း၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ ဝိညာဏဓာတုယော-တို့သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ) တသ္မာ-ကြောင့်၊ စတူဟိ-ခန္ဓေဟိတိအာဒိ-အစရှိသော စကားတော်ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ ကုမိနာ နယေန-ဤနည်းဖြင့်၊ သဗ္ဗပဒေသု-ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသော အလုံးစုံသော ပုဒ်တို့၌၊ သင်္ဂဟာသင်္ဂဟော-သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

၁။ အသင်္ဂဟနယနိဒ္ဒေသေ။ ။ဤ ပဌမ နယ သည် သင်္ဂဟာသင်္ဂဟနယ တည်း။ ထို သင်္ဂဟ၊ အသင်္ဂဟ ၂-ပုဒ်ပေါင်းမှ တစ် နယသာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “အသင်္ဂဟနယ” ဟူသည် သီခြား နယ တစ်မျိုးမဟုတ်၊ ပဌမ နယ ဖြစ်သော သင်္ဂဟအသင်္ဂဟတွင် အသင်္ဂဟ တစ်စိတ်ကိုပင် ဧကဒေသျှပစာရအားဖြင့် “အသင်္ဂဟနယ” ဟု ဆိုထားသည်ဟု မှတ်ပါ။ [အသင်္ဂဟနယနိဒ္ဒေသေတိ က္ကဒံ (ပေ) ဒဌဗ္ဗံ-ဋီကာ။]

၂။ သင်္ခေပေန (ပေ) အာဒိ ဝုတ္တံ။ ။ပါဠိတော်ကို ကြည့်ပါ။ အသင်္ဂဟနယ၌ “ကတိဟိအသင်္ဂဟိတော”ဟု အကျဉ်းပုစ္ဆာကို တွေ့ရလိမ့်မည်၊ အဖြေ၌ကား ရူပက္ခန္ဓာနှင့် ဝိသဘာဂဖြစ်သော နာမ်ခန္ဓာ ၄ -ပါး၊ မနာယတန၊ သတ္တဝိညာဏဓာတ်တို့ကို ဖြေတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် “ဝိသဇ္ဇနေ ပန (ပေ) တသ္မာ စတူဟိ ခန္ဓေဟိတိအာဒိ ဝုတ္တံ”ဟု ဆိုသည်။

ပန-ဆက်၊ ဣမသ္မိံ* ခန္ဓနိဒ္ဒေသေ-ဤ ခန္ဓနိဒ္ဒေသဉ္စ၊ တာဝ-ဒုကမူလက စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌေ-သော၊) ရူပက္ခန္ဓော ကတိဟိ ခန္ဓေဟိတိအာဒိမိ-သော၊ ဧကမူလကေ-ဉ္စ၊ ဝါ-ဝယ်၊ (သင်္ဂဟနယ-ဉ္စ၊ စပ်၊) သင်္ဂဟနယေ-ဉ္စ၊ (သိမ်းလူ ရေတွက်ပုံကို ပြရာနည်း၌၊) သရူပေနေဝ-သရုပ်အားဖြင့်ပင်၊ ဒသိတာ-ပြတော်မူ အပ်ကုန်သော၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ပုစ္ဆာ-အမေးတို့သည်လည်းကောင်း၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ဝိသဇ္ဇနာနိ-အဖြေတို့သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ၊) အသင်္ဂဟနယေ-ဉ္စ၊ သင်္ခေ ပေန-အားဖြင့်၊ ဒသိတာ ပဉ္စ ပုစ္ဆာ၊ ပဉ္စ ဝိသဇ္ဇနာနိ (ဟောန္တိ၊) ဣမိနာ ဥပါယေန-ဤနည်းဖြင့်၊ ဒုကမူလကဒိသုပိ-တို့၌လည်း၊ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနာနိ-တို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-ကုန်၏၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤခန္ဓနိဒ္ဒေသဉ္စ၊ ရူပက္ခန္ဓမူရိသည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒုကတိကစတုက္ကာ-တို့ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဒသိတာ-ကုန်ပြီ၊ ပန-ကား၊ ပဉ္စကေ-ဉ္စ၊ ရူပက္ခန္ဓော စ (ပေ) ဝိညာဏက္ခန္ဓောစာတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဘေဒတော စ-ဘေဒ အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ (ခန္ဓာငါးပါးကို ခွဲထားသောအားဖြင့် လည်းကောင်း၊) ပဉ္စက္ခန္ဓာ ကတိဟိ ခန္ဓေဟိတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ အဘေဒတော-အဘေဒအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဒွိဓာ-နှစ်ပါး အပြားအားဖြင့်၊ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနာနိ-တို့ကို၊ (ဘဂဝတာ) ကတာနိ-ပြုတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဧဝံ-သို့၊ ပါဠိနယော-ပါဠိတော်နည်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော ဣတိ-အပြီးတည်း။

၁။ ဧကမူလကေ။ ။ “ရူပက္ခန္ဓော ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ”စသည်ဖြင့် ခန္ဓာ တစ်ပါး တည်း ကိုသာ စတင်သော သင်္ဂဟနယ၊ အသင်္ဂဟနယကို ဧကမူလက သင်္ဂဟနယ၊ အသင်္ဂဟ နယဟု ဆိုသည်၊ ဤအတူ “ရူပက္ခန္ဓော စ ဝေဒနာက္ခန္ဓော စ ကတိဟိ” စသည်ကို “ဒုကမူလ က”ဟုလည်းကောင်း၊ ခန္ဓာ ၃-ပါး တွဲထားသည်ကို “တိကမူလက”ဟုလည်းကောင်း၊ ခန္ဓာ ၄-ပါးတွဲထားသည်ကို “စတုက္ကမူလက”ဟု လည်းကောင်း၊ ခန္ဓာ ၅-ပါး တွဲထားသည်ကို “ပဉ္စက”ဟုလည်းကောင်း ခေါ်ထားသည်၊ ထိုပဉ္စက၌လည်း ခန္ဓာ ငါးပါးလုံး နာမည်ဖော်ထား သော ပါဠိတော်ကို ဘေဒ၊ နာမည်မဖော်ဘဲ “ပဉ္စက္ခန္ဓာ ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ”စသည်ကို အဘေဒဟု ၂-မျိုး ခွဲထားသည်။

၂။ ပဉ္စ ပုစ္ဆာ ပဉ္စ ဝိသဇ္ဇနာနိ။ ။ သင်္ဂဟနယ၌ ဧကမူလကဝယ် ခန္ဓာငါးပါးအတွက် ပုစ္ဆာ ၅-ပါး၊ ဝိသဇ္ဇနာ ၅-ပါးတို့ကို ပေယျာလ မမြှုပ်ဘဲ သရုပ်ဖော်ထားသည်ကို ရည်ရွယ်၍ “သင်္ဂဟနယေ သရူပေနေဝ ဒသိတာ ပဉ္စ ပုစ္ဆာ ပဉ္စ ဝိသဇ္ဇနာနိ”ဟု ဆိုသည်၊ အသင်္ဂဟနယ ဧကမူလက၌ကား ထို ပုစ္ဆာ ၅-ပါးတို့ကို ပြဆိုထားသော်လည်း “ရူပက္ခန္ဓော၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓော” စသည်ဖြင့် နာမည်သရုပ် မဖော်တော့ဘဲ “ကတိဟိ အသင်္ဂဟိတော”စသည်ဖြင့် အကျဉ်းမျှ ပြတော်မူသည်ကို ရည်ရွယ်၍ “အသင်္ဂဟနယေ သင်္ခေပေန ဒသိတာ (ပေ) ဝိသဇ္ဇနာနိ”ဟု ဆိုသည်။

၂-အာယတနပဒါဒိအဖွင့်

၂၂။ အာယတနပဒနိဒ္ဒေသာဒိသု-အာယတနပဒနိဒ္ဒေသအစရှိသော နိဒ္ဒေသတို့တွင်၊ တာဝ-ဓာတုနိဒ္ဒေသစသည်တို့မှရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌေ) အာယတနပဒနိဒ္ဒေသ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗျော) စက္ခာယတနံ ဧကေန ခန္ဓေနာတိ (ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါရှိ၌၊ (ဝေဒိတဗျ-၌စပ်) ဧကေန-သော၊ ရူပက္ခန္ဓေန-ဖြင့်သာလျှင်လည်းကောင်း၊ [ရူပက္ခန္ဓာ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာရူပနအနက်၊ ရာသီအနက်ဖြင့်သာလျှင်လည်းကောင်း၊ (တနည်း) ရူပက္ခန္ဓသဒ္ဓါဖြင့်သာလျှင်လည်းကောင်း ဤသို့စသည်ဖြင့် နောက်ပုဒ်များ၌လည်း အနက်ပေးနိုင်သည်။] ဧကေန-သော၊ စက္ခာယတနေနေဝ-ဖြင့်သာလျှင်လည်းကောင်း၊ ဧကာယ-သော၊ စက္ခုဓာတုယာဝ-လည်းကောင်း၊ သင်္ဂဟိတံ-ပြီ၊ ဣတိ ဝေဒိတဗျ-။ [ဧဝံ-သဒ္ဓါတို့ဖြင့် အသင်္ဂဟိတ၌ပါသော စတုက္ခန္ဓ၊ ဧကာဒသာယတန၊ သတ္တရသဓာတုတို့ကို ကန့်သည်။] သောတာယတနာဒိသုပိ-အစရှိသော အာယတန တို့၌လည်း၊ ဣမိနာဝနယေန-ဖြင့်ပင်၊ သင်္ဂဟာသင်္ဂဟော-သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟကို၊ ဝေဒိတဗျော-၏။

ပန-အထူးကား၊ အသင်္ခတံ ခန္ဓတော ဌပေတွာတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါရှိ၌၊ (ယသ္မာတို့၏ အပြင်ဘက်၌ရှိသော “ခန္ဓတော ဌပေတွာတိ” ဝုတ္တံ”၌စပ်) ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အသင်္ခတံ-သော၊ ဓမ္မာယတနံ နာမ-ဓမ္မာယတန မည်သည်၊ နိဗ္ဗာန်-တည်း၊ တဉ္စ-ထို နိဗ္ဗာန်သည်လည်း၊ ခန္ဓသင်္ဂဟံ-ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ နဂစ္ဆတိ-မရောက်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ထို နိဗ္ဗာန်၏ ခန္ဓသင်္ဂဟသို့ မရောက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ ခန္ဓတော ဌပေတွာတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ စတုဟိ ခန္ဓေဟိတိ-ကား၊ ရူပဝေဒနာသညာသင်္ခါရက္ခန္ဓေဟိ-ရူပက္ခန္ဓာ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့ဖြင့်၊ (သင်္ဂဟိတံ-သိမ်းယူရေတွက်အပ်ပြီ) ဟိ-မှန်၊ နိဗ္ဗာနဝဇ္ဇ-နိဗ္ဗာန်သည် ကြဉ်အပ်သော၊ ဓမ္မာယတနံ-ကို၊ ဧတေဟိ-ဤရူပက္ခန္ဓာ စသော ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့ဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတံ-၏၊ ပန-ကား၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓေန-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မာယတနဓမ္မဓာတုယော-တို့ကို၊ ဌပေတွာချန်ထား၍၊ သေသာယတနဓာတုဟိ စ-ကြွင်းကုန်သော အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ တံ-ထိုနိဗ္ဗာန်သည် ကြဉ်အပ်သောဓမ္မာယတနကို၊ န သင်္ဂယုတိ-အပ်။

၁။ အသင်္ခတံ(ပေ)ဌပေတွာ။ ။ ဤပါဠိတော်သည်ဓမ္မာယတန အတွက်ပြအပ်သောပါဠိတော်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “အသင်္ခတံ ဓမ္မာယတနံ နာမ နိဗ္ဗာန်”ဟုဓမ္မာယတန အမည်ကိုပြသည်၊ နိဗ္ဗာန်သည် “ဘေဒါဘာဝေန နိဗ္ဗာန်၊ ခန္ဓသင်္ဂဟနိဿိ” ဟူသော အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ၊ သမုစ္စည်းဝိုင်းနှင့်အညီ ခန္ဓာ မဖွဲ့ရသောကြောင့် “အသင်္ခတံ ခန္ဓတော ဌပေတွာ”ဟု သောတော်မူသည်။

တေန-ကြောင့်၊ ဧကေန ခန္ဓေန ဧကာဒသဟာယတနေဟန သတ္တရသဟိ ဓာတူဟိ အသင်္ဂဟိတန္တိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ၊

စ-ဆက်၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက် ခန္ဓ ပဒနိဒ္ဒေသ၌၊ ရူပက္ခန္ဓမူလကာ-ရူပက္ခန္ဓာ ဟူသောမူလရှိကုန်သော၊ တေ(နယာ)-ထို နည်းတို့ကို၊ (ဝိဒိတာ)ယထာ-သိအပ်ကုန် သကဲ့သို့၊ [မုချဖြစ်သောကြောင့် တ-ပစ္စည်းဖြင့် ထားသည်၊] ဧဝံ-တူ၊ ဣဓာပိ- ဤအာယတနပဒနိဒ္ဒေသ ၌လည်း၊ စက္ခာယတနမူလကာဝ-စက္ခာယတနမူလကာ ဖြစ်ကုန်သော၊ နယာ-နည်းတို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏၊ ပန-ထိုသို့ စက္ခာယတန မူလက နည်းတို့ကို သိထိုက်ပါကုန်သော်လည်း၊ ဒုကမတ္ထမေဝ-ဒုက်မျှကိုသာ၊ ပဋိယံ-ပါဠိတော်၌၊ ဒဿေတွာ-၍၊ ဒွါဒသာယတနာနီတိ-ဟူ၍၊ အဘေဒတောဝ- အဘေဒအားဖြင့်သာ၊ ပုတ္တဝိသဇ္ဇနံ-ကို (သင်္ကီတိကာရေပြီ) ကတံ၊ ဓာတုနိဒ္ဒေသေဝိ- ၌လည်း၊ ဧသေဝ(ဧသော ဧဝ)-ဤဆိုအပ် ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်၊ နယော- အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း၊

၄၁။ သစ္စနိဒ္ဒေသေ-၌၊ သဗ္ဗေပိ-အလုံးသုံးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒုကတိက- စတုက္ကာ-တို့ကို၊ ပါဠိယံ-ပါဠိတော်၌၊ ဒဿိတာ-ကုန်ပြီ၊ စ-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဒုကတိကေသု-တို့၌၊ သမုဒယသစ္စ သဒိသမေဝ-သမုဒယသစ္စ၌ အဖြေနှင့် တူသည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ မဂ္ဂသစ္စေပိ-၌လည်း၊ ဝိသဇ္ဇနံ-အဖြေသည်၊ (ဟောတိ) တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ သမုဒယသစ္စကို၊ သမုဒယာနန္တံ-သမုဒယ၏ အခြားမဲ့၌၊ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ၊

၁။ ဒုကမတ္ထမေဝ။ ။ ဧဝ ဖြင့် “တိကမ္မ စ၍ ဧကာဒသက တိုင်အောင် ပြထိုက်သော ပါဠိရပ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဒွါဒသက၌လည်း ဘေဒကို လည်းကောင်း မပြတော့” ဟုကန့်သည်၊ ပါဠိတော်ကိုကြည့်လျှင် ဒုကမူလက အပြီး၌ ဒွါဒသကဘေဒကိုသာ တွေ့ရလိမ့်မည်၊ ဓာတုနိဒ္ဒေသ၌လည်း ဤအတိုင်းပင် (ပါဠိတော်ရှိပုံကို) သိပါ။

၂။ သစ္စနိဒ္ဒေသ။ ။ သစ္စနိဒ္ဒေသ၌ကားခန္ဓနိဒ္ဒေသ တုန်းက ကဲ့သို့ရထိုက်သော ဒုကတိကစတုက္ကတို့ကို ပါဠိတော်၌ အပြည်အစုံ ပြတော်မူ၏၊ အနည်းငယ် ထူးပုံကား-သစ္စာ ၄-ပါးစဉ်ရာ၌ အကျိုးအကြောင်းတွဲ၍ “နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာ” ဟုဟောတော်မူအပ်သော အစဉ်ရှိ၏၊ ထိုအစဉ်အတိုင်းမကျပဲ သမုဒယသစ္စာ၏ အခြားမဲ့၌ မဂ္ဂသစ္စာကို ဟောတော်မူထား၏၊ ထိုသို့ ဟောတော်မူရခြင်းမှာ သမုဒယသစ္စာ၏ ဝိသဇ္ဇနနှင့် မဂ္ဂသစ္စာ၏ ဝိသဇ္ဇနတို့ တူသောကြောင့်တည်း။

၅၀။ ကုန္တိယနိဒ္ဒေသေ-၌၊ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ဒွိဟိ ခန္ဓေဟိတိ(ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ ရူပက္ခန္ဓေန-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ- နာမ်ဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓေန-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သင်္ခါဟိတံ-၏၊ သေသံ- ကြွင်းသော အစိအရင်ကို၊ ဝုတ္တနယာနုသာရေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းသို့ အစဉ်လျှောက်သဖြင့်သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤကုန္တိယနိဒ္ဒေသ၌၊ ပါဠိကိုပိုင်းခြားကန့်သတ်ခြင်းသည်၊ အာယတနဓာတုနိဒ္ဒေသသဒိသမေဝ- အာယတနနိဒ္ဒေသ၊ ဓာတုနိဒ္ဒေသ၌ ပါဠိဝ ဝတ္ထာနနှင့် တူသည်သာ။

၆-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒါဒိ အဖွင့်

၆၁။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒနိဒ္ဒေသ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) အဝိဇ္ဇာ ကတိဟိ ခန္ဓေဟိတိ-ဟူ၍၊ ပုစ္ဆံ-ကို၊ အနာရဘိတွာ-အားထုတ်တော်မမူပဲ၊ အဝိဇ္ဇာ ဧကေန ခန္ဓေနာတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝိသဇ္ဇနမေဝ-ကိုသာ၊ (ဘဂဝတာ) ဒဿိတံ၊ တတ္ထ-ထို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒနိဒ္ဒေသ၌၊ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏန္တိ(ဧတ္ထ)ဟူသောဤပါဌ်၌၊ ပဋိသန္ဓိယံ- ပဋိသန္ဓေအခါ၌လည်းကောင်း၊ ပဝတ္ထေ စ-ပဝတ္ထိအခါ၌လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗမ္ပိ- အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ ဝိပါကဝိညာဏံ-ဝိပါကံဝိညာဉ်ကို၊ (သင်္ခါဟိတံ-၌ စပ်)

မှတ်ချက်။ ။ အဋ္ဌကထာစာအုပ်တို့၌၊ “ယသ္မာ ဒုကတိကေသု” ဟု ဒုကတိကတို့၌ “သမုဒယသစ္စာနှင့် မဂ္ဂသစ္စာတို့အဖြေ တူသောကြောင့်” ဟု အကြောင်းပြ ထား၏၊ ဒုကတိက ၌သာမက ဧကက၌လည်း ထိုသစ္စာ ၂-ပါးတို့ အဖြေ တူပုံကိုပြခြင်း၌ အဋ္ဌကထာ၏ နှလုံးသွင်းကို ဋီကာ၌ ဖော်ပြထားသည်။

၁။ အဝိဇ္ဇာ (ပေ) ဒဿိတံ။ ။ “အဝိဇ္ဇာ ဧကေန ခန္ဓေန၊ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာသင်္ခါရာ ဧကေန ခန္ဓေန” ဟု ရေးသင့်ကြောင်းကို ဋီကာ၌ဆို၏၊ ဋီကာဆရာ၏ လက်ထက်က “အဝိဇ္ဇာ ဧကေန ခန္ဓေန” ဟူသော ပါဠိရှိဟန်မတူ၊ ယခုစာအုပ်တို့၌ ရှိနေ၏၊ ယခု အဋ္ဌကထာစာအုပ်တို့၌ “အဝိဇ္ဇာ ပစ္စယာ သင်္ခါရာ ဧကေန ခန္ဓေန” ဟူသော ပါဠိကားမရှိ၊ ဋီကာအဖွင့်အတိုင်း အဋ္ဌကထာဝယ် ရှိသင့်၏၊ ပါဠိတော်၌လည်း ဋီကာအဖွင့်အတိုင်း အပြည့်အစုံရှိသည်။

၂။ ဝိပါကဝိညာဏံ။ ။ ဝိပါကံဝိညာဉ်သာမက၊ ကုသိုလ်-အကုသိုလ်-ကြိယာ ဝိညာဉ်တို့ကို ပါ “ဝိညာဏ” အရ၌ ယူနိုင်သောကြောင့် “ဝိပါက-ဟူသော ဝိသေသနကို မပြုထိုက်” ဟု ဆိုပြီးလျှင် “ဝိပါကဓမ္မာ” ၏အရနှင့် ဤဝိညာဏ၏အရ သဘောမတူကြောင်းကို ဋီကာဆရာ ထောက်ပြထားသည်။

တေနေဝ-ထို့ကြောင့်ပင်၊ သတ္တဟိ ဓာတူဟိ သင်္ဂဟိတန္တိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝါ) အာဟ၊ နာမရူပမ္ပိ-ကိုလည်း၊ ပဋိသန္တိပဝတ္တိဝသေနေဝ-ပဋိသန္တိ ပဝတ္တိ၏ အစွမ်း ဖြင့်ပင်၊ ဝါ-နှင့်စပ်သဖြင့်ပင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗ-၏၊ တေနေဝ-ထို့ကြောင့်ပင်၊ (ထိုသို့နာမ်ရုပ် ၏လည်း ပဋိသန္တေ ပဝတ္တိ၏အစွမ်းဖြင့်ပင် သိထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) ဧတ္ထ- ဤနာမရူပနိဒ္ဒေသ၌၊ သဒ္ဓါယတနမ္ပိ-ကိုလည်း၊ သင်္ဂဟေတွာ-သိမ်းယူရေတွက်၍၊ ဧကဒသဟိ-ကုန်သော၊ အာယတနေဟိ-တို့ဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတော-သိမ်းယူရေတွက် ခြင်းကို၊ ဒဿိတော-ပြတော်မူအပ်ပြီ၊ ဖဿာဒိသု-ဖဿအစရှိသောပုဒ်တို့၌၊ ခန္ဓဘေဒေါ-ခန္ဓာအထူးအပြားကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဟိ-မှန်၊ အညေနေဝ- ဝေဒနာက္ခန္ဓာမှ တစ်မျိုးတစ်ခြားသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဧကေန-သော၊ ခန္ဓေန- သင်္ခါရက္ခန္ဓာဖြင့်၊ ဖဿော-ကို၊ သင်္ဂဟိတော-ပြီ၊ အညေန(ဧဝ)-သင်္ခါရက္ခန္ဓာမှ တစ်မျိုးတစ်ခြားသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဧကေန-သော၊ ခန္ဓေန-ဝေဒနာက္ခန္ဓာဖြင့်၊ ဝေဒနာ-ကို၊ (သင်္ဂဟိတာ၊) ပန-ကား၊ တဏှာဥပါဒါနကမ္မဘဝါ-တို့ကို၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓေ နေဝ-ဖြင့်သာ၊ သင်္ဂဟိတာ-ကုန်ပြီ။

စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသင်္ဂဟာသင်္ဂဟပဒနိဒ္ဒေသ၌၊ (တစ်နည်း၊) ဧတ္ထ-ဤ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နိဒ္ဒေသ၌၊ ဘဝပဒံ-ဘဝပုဒ်ကို၊ ကမ္မဘဝါဒိနံ-တို့၏၊ ဝသေန-အပြား အားဖြင့်၊ ဧကဒသဓာ-တစ်ဆယ့်တစ်ပါးအပြားအားဖြင့်၊ ဝိဘတ္တံ-ဝေဘန်တော် မူအပ်ပြီ၊ [ကမ္မဘဝ၊ ဥပပတ္တိဘဝနှင့် ကာမဘဝစသော ၉-ပါး၊ ပေါင်း ၁၁-ပါး တည်း၊] တတ္ထ-ထိုတစ်ဆယ့်တစ်ပါးသော ဘဝတို့တွင်၊ ကမ္မဘဝေါ-ကို၊ ဖဿာဒိ ဟိ-ဖဿအစရှိသောပုဒ်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓါသဝိသဇ္ဇနတ္တာ-တူသောအဖြေရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တေဟိ-ထိုဖဿအစရှိသောပုဒ်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ဧကတော- တစ်ပေါင်းတည်း၊ ဒဿိတော-ပြတော်မူအပ်ပြီ၊ ဥပပတ္တိဘဝ ကာမဘဝ သညာဘဝ ပဉ္စဝေါကာရဘဝါ-တို့ကို၊ အညမညသဒသဝိသဇ္ဇနတ္တာ-အချင်းချင်း တူသောအဖြေရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧကတော-တည်း၊ ဒဿိတာ-မူအပ် ကုန်ပြီ၊ စ-ဆက်၊ ယသွာ-ကြောင့်၊ ဧတေ-ဤဥပပတ္တိဘဝ အစရှိသော ဘဝတို့ သည်၊ ဥပါဒန္တကဓမ္မာဝ-ဥပါဒန္တကတရားတို့သာတည်း၊ (တဏှာဒဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်ကုန်သောဝိပါက်တရား

၁။ ဖဿာဒိသု ခန္ဓဘေဒေါ။ ။ ပါဠိတော်ဝယ် ဖဿ ဝေဒနာ တဏှာ ဥပါဒါန ကမ္မဘဝ ကမ္မဘဝ တို့ကို “ဧကေန ခန္ဓေန” ဟု ပေါင်း၍ ပြထားသော်လည်း ခန္ဓာချင်းကားမတူပါ။ ဖဿကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာဖြင့်၊ ဝေဒနာကို ဝေဒနာက္ခန္ဓာဖြင့်၊ တဏှာစသည်ကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူ ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဖဿစသည်တို့အတွက် ခန္ဓာထူးပုံကို သိထိုက်ပါသည်-ဟူလို။

ကမ္မဇရုပ်တရားတို့သာတည်း။) တသွာ-ကြောင့်၊ ဧကဒသဟာယတနေဟိ သတ္တရသဟိ ဓာတူဟိတိ-ဟူ၍၊ (ဘဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ဟိ-မှန်၊ သဒ္ဓါယတနံ-သည်၊ အနုပါဒိန္နံ-ဥပါဒိန္နရုပ် မဟုတ်၊ တံ-ထိုသဒ္ဓါယတနကို၊ ဧတ္ထ-ဤဥပတ္တိဘဝ အစရှိသော ဘဝတို့၌၊ န ဂဟိတံ-ယူတော်မမူအပ်။

၆၈။ ရူပဘဝနိဒ္ဒေသေ-၌၊ ပဉ္စဟာယတနေဟိတိ-ကား၊ စက္ခုသောတမနရူပ ဓမ္မာယတနေဟိ- စက္ခုယတန၊ သောတာယတန၊ မနာယတန၊ ရူပါယတန၊ ဓမ္မာယတန တို့ဖြင့်၎င်း၊ အဋ္ဌဟိ ဓာတူဟိတိ-ကား၊ စက္ခုသောတ စက္ခုဝိညာဏ သောတဝိညာဏ ရူပဓမ္မ မနောဓာတု မနောဝိညာဏဓာတူဟိ-စက္ခုဓာတ်၊ သောတဓာတ်၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်၊ သောတ ဝိညာဏဓာတ်၊ ရူပဓာတ်၊ ဓမ္မဓာတ်၊ မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ (သင်္ဂဟိတော-၌ စပ်)၊ အရူပဘဝါဒယော-အရူပဘဝ အစရှိသော၊ တယောပိ-သုံးပါးသော ဘဝတို့ကို လည်း၊ သဒ္ဓါသဝိသဇ္ဇနတ္တာဝ-တူသော အဖြေရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ ဧကတော-တည်း၊ ဒဿိတာ-ကုန်ပြီ၊ အသညဘဝဧကဝေါကာရဘဝါ-တို့ကို၊ တထာ-ထိုတူသော ဝိသဇ္ဇနရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဧကတော ဒဿိတာ)၊ တတ္ထ-ထိုအသညဘဝနိဒ္ဒေသ၌၊ ဒွိဟာယတနေဟိတိ-ကား၊ ရူပါယတနဓမ္မာယတ နေဟိ-တို့ဖြင့်၊ (သင်္ဂဟိတော-၌စပ်)၊ ဓာတူသုပိ-တို့၌လည်း၊ ဒေသေ နယော- ဤနည်းပင်တည်း၊ [အသညဘဝဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ရူပါယတနကို ထုတ် ဆောင်တော်မူရပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဧကတဝါသိကနဦ”စသည် ကိုမိန့်၊] ဟိ-မှန်၊ ဧကတလဝါသိကာနံ-တစ်ခုတည်းသော အပြင်၌ နေကုန်သော၊ သေသဗြဟ္မာနံ-အသညသတ်ဗြဟ္မာမှ ကြွင်းကုန်သော ဗြဟ္မာတို့၏၊ စက္ခုသဗ္ဗာဝ တော-စက္ခု၏ ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-အတွက်၊ တဿ-ထိုစက္ခု၏၊ အာရမ္မဏတ္တာ-အာရုံ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တတ္ထ-ထိုအသညဘဝနိဒ္ဒေသ၌၊ ရူပါယတနံ- ကို၊ ဥဒ္ဓန္ဓ-ထုတ်ဆောင်တော်မူအပ်ပြီ။

၇၁။ ဇာတိ ဒွိဟိ ခန္ဓေဟိတိ-ကား၊ ရူပဇာတိ-ရုပ်၏ဇာတိကို၊ ရူပက္ခန္ဓေန- ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အရူပဇာတိ-နာမ်၏ဇာတိကို၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓေန-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ (သင်္ဂဟိတာ)၊ ဇရာမရဏေသုပိ-ဇရာမရဏတို့၌လည်း၊ ဒေသေ နယော-ပင်တည်း၊ သောကာဒိသုပိ-သောက အစရှိသော တရားတို့၌လည်း၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော-၌စပ်)၊ ဧကေန ခန္ဓေနာတိ-ကား၊ သောကဒုက္ခဒေါမနဿာနိ-တို့ကို၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓေန- ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပရိဒေဝေါ-ကို၊ ရူပက္ခန္ဓေန-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဥပါယာသာ ဒယော-ဥပါယသ အစရှိသောတရားတို့ကို၊ (အာဒိ-ဖြင့် သတိပဋ္ဌာန၊ သမ္မပ္ပ ဓာနတို့ကို ယူ၊) သင်္ခါရက္ခန္ဓေန-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ (သင်္ဂဟိတာ-ကုန်ပြီ)။

ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ခန္ဓဝိသေသော-ခန္ဓာတို့၏ အထူးကို၊ ဝေဒိတဗျော-၏။

၇၃။ ဣဒ္ဓိပါဒေါ ဒွိဟိတိ-ကား၊ သင်္ခါရဝိညာဏက္ခန္ဓေဟိ-သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ မနာယတနဓမ္မာယတနေဟိ-မနာယတန၊ ဓမ္မာယတနတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မဓာတုမနောဝိညာဏဓာတုဟိ-ဓမ္မဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ (သင်္ဂဟိတော) ဈာန် ဒွိဟိတိ-ကား၊ ဝေဒနက္ခန္ဓသင်္ခါရက္ခန္ဓေဟိ-တို့ဖြင့်၊ (သင်္ဂဟိတံ) အပ္ပဒယော-အပ္ပမညာအစရှိသော တရားကို၊ [အာဒိ-စိတ္တမှတစ်ပါး ဖဿ သတ္တကရာသိကုန်သည့်တိုင်အောင် ယူပါ။] သဒိသုဝိသဇ္ဇနတ္ထာ-တူသော ဝိသဇ္ဇန ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧကတော-တည်း၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ-ညွှန်ပြတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ပန-အထူကား၊ စိတ္တံ-ကို၊ စေတနာနန္တရံ-စေတနာ၏ အခြာမဲ့၌၊ နိက္ခတ္တံ-မာတိကာ၌ ချထားတော်မူအပ်သည်၊ (သမာနံ) ဝိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ အသဒိသဝိသဇ္ဇနတ္ထာသ-မတူသော ဝိသဇ္ဇနရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပစ္ဆာ-မနသိကာရ၏ အနောက်၌၊ ဂဟိတံ-ယူတော်မူအပ်ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုဣဒ္ဓိပါဒအစရှိသည်တို့တွင်၊ အပ္ပမညာဒိသု- အပ္ပမညာ အစရှိသော တရားတို့၌၊ ဧကေန ခန္ဓေနာတိ-ကား၊ ဝေဒနာ-ကို၊ ဝေဒနက္ခန္ဓေန-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သညာ-ကို၊ သညာက္ခန္ဓေန-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သေသာ-ဝေဒနာ၊ သညာမှ ကြွင်းသော တရာတို့ကို၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓေန-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သင်္ဂဟိတာ-ကုန်ပြီ၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ခန္ဓဝိသေသော-ကို၊ ဝေဒိတဗျော-သိထိုက်၏။

၇-တိကပဒအဖွင့်

၇၄။ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝါ-ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ အပ္ပန္နရမာတိကာယ-၌၊ သင်္ဂဟိတံ-သိမ်းယူရေတွက်ပုံကို၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ ဗာဟိရမာတိကာယ-၌၊ သင်္ဂဟိ-ကို၊ ဒဿေတုံ-ငါ၊ ကုသလာ ဓမ္မာတိအာဒိ-ကုသလာဓမ္မာအစရှိသော စကားတော်ကို၊ (ဘဂဝတာ) အာရဒ္ဓံ-အားထုပ်တော်မူအပ်ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုကုသလတိက် အစရှိသည်တို့တွင်၊ ဝေဒနာတ္ထိကေ-ဝေဒနာတိက်၌၊ တိဟိ ဓာတုဟိတိ-ကား၊ ကာယဝိညာဏ မနောဝိညာဏာဓမ္မဓာတုဟိ-ကာယဝိညာဏဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်၊ ဓမ္မတို့ဖြင့်၊ (သင်္ဂဟိတာ)ကုန်ပြီ၊ သတ္တဟိဓာတုဟိ-ကား၊ စက္ခု သောတ ဃာန ဇိဝှိ ဝိညာဏဓာတုဟိစေသု-စက္ခုဝိညာဏဓာတ်၊ သောတ ဝိညာဏဓာတ်၊ ဃာန ဝိညာဏဓာတ်၊ ဇိဝှိ ဝိညာဏဓာတ်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ မနောဓာတု ဓမ္မဓာတု မနောဝိညာဏဓာတုဟိစ-မနောဓာတ်၊ ဓမ္မဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်တို့ဖြင့် လည်းကောင်း၊ (သင်္ဂဟိတာ) ဝိပါကတ္ထိကေ-၌၊ အဋ္ဌဟိဓာတုဟိတိ-ကား၊ ကာယဝိညာဏဓာတုယော-ကာယဝိညာဏဓာတ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-

တကွ၊ တာဟိယေဝ-စက္ခုဝိညာဏဓာတ် အစရှိသော ထို ၇-ပါးသော ဓာတ်တို့ဖြင့် ပင်၊ (သင်္ဂဟိတာ) ပန-ကား၊ ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ-တို့ကို၊ သံကိလိဋ္ဌသံကိလေသိကေဟိ- သံကိလိဋ္ဌသံကိလေသတရားနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ သဒ္ဓိသဝိသဇ္ဇနတ္ထာ-တူသော ဝိသဇ္ဇ နရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧကတော-တည်း၊ ဂဟိတာ-ကုန်ပြီ၊ စ-ဆက်၊ ဧတေ-ဤဝိပါကဓမ္မဓမ္မတို့ကို၊ (သံကိလိဋ္ဌသံကိလေသိကေဟိ သဒ္ဓိ သဒ္ဓိသ ဝိသဇ္ဇ နတ္ထာ ဧကတော ဂဟိတာ) ယထာ-ယူအပ်ကုန်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ သဗ္ဗတိက ဒုကပဒေသု-အလုံးစုံသော အတိက်ပုဒ်၊ ဒုက်ပုဒ်တို့၌၊ (ဝိသဇ္ဇတံ-၌စပ်) ယံယံ ပဒံ-အကြင်အကြင်ပုဒ်သည်၊ ယေနယေန ပဒေန-အကြင်အကြင်ပုဒ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ- တကွ၊ သဒ္ဓိသ ဝိသဇ္ဇနံ-တူသော ဝိသဇ္ဇနရှိသည်၊ ဟောတိ၊ တံတံ-ထိုထိုတူသော ဝိသဇ္ဇနပုဒ်ကို၊ ဥပ္ပဋိပါဋိယာပိ-မာတိကာအစဉ်မဟုတ်သောအာဖြင့်လည်း၊ တေန တေန-ထိုထိုပုဒ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဝိသဇ္ဇိတံ-ဖြေတော်မူအပ်ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုအလုံးစုံသော တိက်ပုဒ် ဒုက်ပုဒ်တို့၌၊ ရှေးနိဿယဝယ် “တတ္ထ-ထို ဗာ ဟိရမာတိကာ နိဒ္ဒေသ၌”ဟု အနက်ပေး၏၊ ဝုတ္တာနုသာရေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းကို အစဉ်လျှောက်သဖြင့်သာလျှင်၊ သင်္ဂဟာ သင်္ဂဟနယော-သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟနည်းကို၊ ဝေဒိတဗော၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

သင်္ဂဟာ သင်္ဂဟပဒဝဏ္ဏနာ-သင်္ဂဟအသင်္ဂဟပဒ၏ အဖွင့်တည်း။

(နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ)

သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတပဒ အဖွင့်

၁၇၁။ ဣဒါနိ-သင်္ဂဟသင်္ဂဟပဒကို အကျယ်ဝေဖန်တော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတပဒ-ကို၊ ဘာဇေတု-အကျယ်ဝေဖန်တော်ခြင်းငှါ၊ စက္ခု ယတနေနာပိ အာဒိ-စက္ခုယတနေန အစရှိသော စကားတော်ကို၊ (ဘဂဝတာ) အာရဒ္ဓံ-အားထုပ်တော်မူအပ်ပြီ၊ တကြ-ထို စက္ခုယတနေန အစရှိသော သင်္ဂဟိ တေနအသင်္ဂဟိတပဒနိဒ္ဒေသ၌၊ [ရှေးနိဿယဝယ် “ထို သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတပဒ၌”ဟုစွဲသည်၊] ဣဒံ-ဤဆိုအံ့လတ္တံ့ကား၊ လက္ခဏာ-မှတ်သားအပ်သော သဘောတည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဣမသ္မိံ ဝါရေ-ဤဒုတိယနယနိဒ္ဒေသ ဝါရ၌၊ (“ပုစ္ဆိတွာ ဝိသဇ္ဇနံ ကတံ”၌ စပ်၊) ယံ-(ဓမ္မဇာတ်)-အကြင်သဘောတရားကို၊ (ကေနစိ-တစ်စုံ တစ်စုံသော၊ သင်္ဂဟကေန-သိမ်းယူရေတွက်အပ်သောတရား သည်၊) ခန္ဓပဒေန-ခန္ဓာဟူသော တရားအဖို့အစုဖြင့်၊ ဝါ-ခန္ဓ ပုဒ်ဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတံ-သိမ်းယူရေတွက်အပ်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ အာယတနဓာတုပဒေဟိ-အာယတနဓာတ်ဟူသော

၁။ ယံ ခန္ဓပဒေန(ပေ) အသင်္ဂဟိတံ။ ။ ဤစကားဖြင့် “စက္ခုယတနေန”ကဲ့သို့သော ရုပ်တချို့ကို ကတ္တားလုပ်၍ ဟောတော်မူအပ်သော ရုပ်တရားတို့၏ “သင်္ဂဟိတ အသင်္ဂဟိတ” ဖြစ်ပုံကိုပြ၏။ “စက္ခုယတနေန ယေ ဓမ္မာ(ပေ) အာယတနဟေန အသင်္ဂဟိတာ၊ ဓာတုသင်္ဂဟေန အသင်္ဂဟိတာ”ဟူသော ပါဠိတော်၏ အရကောက်ကို သတိပြုပါ။

ခန္ဓပဒေန။ ။ ဤ၌ ပဒသဒ္ဒါသည်၊ ကောဌာသ အနက်ဟော၊ တနည်း ပုဒ်ဟူသော အက်ဟော ဟု၂-မျိုးကြံပါ။ ကောဌာသအနက်ကိုဟောရာ၌ ခန္ဓာအဖို့အစုဟူသော အနက်ကိုရ၏၊ ပုဒ် ဟူသော အနက်ကို ဟောရာ၌ ရူပက္ခန္ဓာစသော သဒ္ဒါကို ရ၏၊ ဤသို့ ၂-နည်းရအောင် ပေးခြင်းသည် “ရူပက္ခန္ဓာဘာဝသင်္ခါတေန ရူပက္ခန္ဓစန သင်္ခါတေန စ”ဟူသော ဋီကာဖွင့်ခဲ့သည်အတိုင်း ပေးခြင်းတည်း။

၂။ ခန္ဓာ ယတန ပဒေဟိ ဝါ(ပေ)အသင်္ဂဟိတံ။ ။ ဤစကားဖြင့် “စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ ကဲ့သို့သော စိတ်တချို့ကို ကတ္တားလုပ်၍ ဟောတော်မူအပ်သော တရားတို့၏ “သင်္ဂဟိတ အသင်္ဂဟိတ”ဖြစ်ပုံကို ပြ၏။ “စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ(ပေ)ဓာတုသင်္ဂဟေနအသင်္ဂဟိတာ”ဟူသော ပါဠိတော်၏ အရကောက်ကို သတိပြုပါ။

တရားအဖို့အစုတို့ဖြင့်၊ ဝါ-အာယတနပုဒ်၊ ဓာတုပုဒ်တို့ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတံ-အပ်၊ ဝါ-တနည်း၊ ခန္ဓာယတနပဒေဟိ-တို့ဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတံ-သည်၊ ဟုတွာ ဓာတုပဒေန-ဖြင့်၊ ဝါ-ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတံ-အပ်၊ တဿ(ဓမ္မဇာတဿ)-ထို တရား သဘောကို၊ (အသင်္ဂဟံ-၌ စပ်) ခန္ဓာဒီဟိ-ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟံ-မသိမ်းယူ မရေတွက်ခြင်းကို၊ ပုစ္ဆိတွာ-မေးတော်မူပြီး၍၊ ဝိသဇ္ဇနံ-အဖြေကို၊ (ဘဂဝတာ) ကတံ-ပြုတော်မူအပ်ပြီ။

ပန-ဆက်၊ တံ-ထို အဖြေသည်၊ ရူပက္ခန္ဓာဒီသု-ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့၌ (ရူပ အားလုံး၊ ဝေဒနာ အားလုံးကို ရသောတရားတို့၌) နယုဇ္ဇတိ-မသင့်၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း)ဟိ-ချဲ့၊ ရူပက္ခန္ဓေန-သည်၊ (ရူပက္ခန္ဓာသဒ္ဓါ၏ ဖြစ်ကြောင်း၊ ဖြစ်ရာ ရုပ်အစုသည်၊ ဝါ-ရူပက္ခန္ဓာသဒ္ဓါသည်။) ရပက္ခန္ဓော-ကိုသာ၊ သင်္ဂဟိတော-အပ်၏၊ သော စ-ရူပက္ခန္ဓာသည် သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော ထို ရူပက္ခန္ဓာသည် လည်း၊ ရူပက္ခန္ဓေန-သည်၊ အမေကာဒသဟိ-အခွဲအားဖြင့် တဆယ့်တပါးတုန် သော၊ အာယတနဓာတုဟိ-တို့ဖြင့်၊ (ဩဠာရိကာယတန၊ ဓမ္မာယတန၊ ဩဠာရိက ဓာတ်၊ ဓမ္မဓာတ်တို့ဖြင့်) အသင်္ဂဟိတောနာမ-မသိမ်းယူမရေတွက်အပ်သောတရား မည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓေန စ-သည်လည်း၊ (ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သဒ္ဓါ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဝေဒနာ အစုသည်လည်း၊ ဝါ-ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သဒ္ဓါသည်လည်း) ဝေဒနာက္ခန္ဓော-ကိုသာ၊ သင်္ဂဟိတော-အပ်၏၊ သောပိ-ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော ထို ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည်လည်း၊ ဓမ္မာယတနဓမ္မ ဓာတုဟိ-တို့ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတောနာမ-မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ မည်သည်၊ နတ္ထိ။

ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ အသင်္ဂဟိတတာယ-အသင်္ဂဟိတ အဖြစ်၏၊ အဘာဝတော-မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဧတာနိ(ပဒါနိ)-ဤရူပက္ခန္ဓာဝေဒနာက္ခန္ဓာဟူသော တားအစုတို့ကို လည်းကောင်း၊ အညာနိ-ရူပက္ခန္ဓာ ဝေဒနာက္ခန္ဓာတို့မှ အခြားကုန် သော၊ ဧဝရူပါနိ-ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော၊ မနာယတနဓမ္မာယတနာဒိနိ-အစရှိကုန်သော၊ ပဒါနိ စ-တရားအစုတို့ကိုလည်းကောင်း၊ (ဣမသ္မိဝါရေ-ဤ ဒုတိယနယနိဒ္ဒေသဝါရ၌၊ နဂဟိတာနိ-ယူတော်မမူအပ်ကုန်၊ ပန-အန္တယကား၊ ယာနိ ပဒါနိ-အကြင်တရား အစုတို့သည်၊ အရူပေန-နာမ်နှင့်၊ အသမ္ဘိသံ-မရောနှောသော၊ ပေကဒေသံ-

၁။တဿ(ပေ)အသင်္ဂဟံ။ ။ဤစကားဖြင့်“တေဓမ္မာစတုဟိ ခန္ဓေဟိ(ပေ) အသင်္ဂဟိတာ” ကဲ့သို့သော ပုစ္ဆာ၊ ဝိသဇ္ဇန ကိုပြသည်။

စေတုကထာ ညဝါအကောက်ကို ဆိုပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် ခက်ခဲသော အဓိပ္ပါယ် မရှိပါ။

ရုပ်တစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အညေန-အခြားသောတရားချင့်၊ အသမ္ဘိဿံ-သော၊ ဝိညာဏေကဒေသဉ္စ-ဝိညာဉ်တစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒီပေန္တိ-ပြန့်ကုန်၏၊ တာနိ(ပဒါနိ)-ထို တရားအစုတို့ကို၊ (ရုပ်တချို့၊ စိတ်တချို့ကိုပြသော ထိုတရားအစုတို့ကို) ဣမ-ဤဒုတိယနယ နိဒ္ဒေသ ဝါရ၌၊ ဂဟိတာနိ- ဣဒံ-ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ (တကြ-ထို စက္ခယတနေန အစရှိသော စကားရပ်၌၊ လက္ခဏံ-မှတ်သားအပ်သော သဘောတည်း၊ တကြိဒံ လက္ခဏံကိုပြန်၍ အပ်သည်။)

စ-ဆက်၊ ပရိယောသာနေ-ဒုတိယ နယဆုံးခါနီး၌၊ [မရဏကာလေ စုတိစိတ္တောပရိ သတ္တရသမစိတ္တဿ-စသည်၌ မရဏကာလေကဲ့သို့ သမိယူပစာ၊ ဒဿိတာနိ-၌ စပ်၊ ဒဿယတနာ(ပေ) ဥပါဒါတိ-ဒဿယတနာ(ပေ)ဥပါဒါ ဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဥဒ္ဓါနဂါထာယ-ဥဒ္ဓါနိဂါထာဖြင့် (အထက်ဖြစ်သော နောက်ကာလ၌ မပျောက် မပျက်အောင် စောင့်ရှောက်တတ်သော အကျဉ်းချုပ် ဂါထာဖြင့်) ဒဿိတာနိ ဧဝ-ပြတော် မူအပ်ပြီးကုန်သည်သာ၊ [ဒသ-ဆယ်ပါးကုန်သော၊ အာယတနာ-အာယတနတို့လည်းကောင်း၊ သတ္တရသ-ကုန်သော၊ ဓာတုယော-ဓာတ်တို့ လည်းကောင်း၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ ဣန္ဒြိယာ-ဣန္ဒြေတို့လည်းကောင်း၊ အသညီဘဝေါ-အသညီဘဝလည်းကောင်း၊ ဧကဝေါကာရဘဝေါ-ဧကဝေါကာရဘဝလည်းကောင်း၊ ပရိဒေဝေါ-ပရိဒေဝလည်းကောင်း၊ သနိဒဿနသပ္ပဋိယံ-သနိဒဿနသပ္ပဋိယပုဒ်လည်းကောင်း၊ အနိဒဿနံ-အနိဒဿနသပ္ပဋိယပုဒ်လည်းကောင်း၊ ပုနရေဝ-တဖန် သနိဒဿနပုဒ်လည်းကောင်း၊ သပ္ပဋိယံ-သပ္ပဋိယပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဥပါဒါ-ဥပါဒါပုဒ်လည်းကောင်း၊ (ဣတိ-သို့၊ ဒွေစတ္တာလီသ ပဒါနိ- ၄၂-ပုဒ်တို့ကို၊ ဣမ-ဤဒုတိယ နယ နိဒ္ဒေသ ဝါရ၌၊ ဝုတ္တနိ-ဟောတော်မူ အပ်ကုန်ပြီ။)

တသွာ-ကြောင့်၊ (ထိုပုဒ်တို့၏ ဒုတိယနယဆုံးခါနီး၌ ဥဒ္ဓါနိဂါထာဖြင့် ပြတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) တေသံ-ထိုပုဒ်တို့၏၊ ဝသေန-အပြား

၁။ ယာနိ ပန(ပေ) ဂဟိတာနိ။ ။ ဤဒုတိယ နယ၌ စက္ခယတနကဲ့သို့ ရုပ်ခန္ဓာ တချို့ကိုသာ အရကောက်ရသောပုဒ်တို့ကို ဟောတော်မူရန်ကိုလည်းကောင်း၊ ရုပ်ကိုကတ္တား လုပ်ရာ၌ ယေဓမ္မာ၏ အစွဲကို ခန္ဓာတူ၍ အာယတနဓာတ် ကွဲသော တရားတို့ကို စွဲရပ်နှင့် စိတ်ကို ကတ္တားလုပ်၍ ဟောတော်မူရာ၌ ယေဓမ္မာ၏ အစွဲကိုခန္ဓာအာယတနတူ၍ ဓာတ်ကွဲသော တရားတို့ကို စွဲရပ်ကိုလည်းကောင်း သိပါ။ ထို့ကြောင့် “ဒုမ္မာဟောဖို့ ရုပ်တချို့နှင့်၊ တချို့စိတ်ရ၊ ယေစွဲပြသော်၊ ရုပ်ကခန့်တူ၊ စိတ်ကမူကား၊ မတူဓာတ်သာ”ဟု ဆရာတို့ မိန့်တော်မူကြသည်။

အားဖြင့်သာလျှင်၊ သင်္ဂဟာ သင်္ဂဟော-သင်္ဂဟ သင်္ဂဟကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဟိ-
 ချဲ့၊ ပညာဝသေန-ပြဿနာ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဣမသ္မိဝါရေ၏ ဤဒုတိယ နယနိဒ္ဒေသ
 ဝါရ၌၊ အာယတနဓာတုဝသေနဝ-အာယတနဓာတ်တို့ နှင့် စပ်သဖြင့်သာလျှင်၊
 သဒိသဝိသဇ္ဇနေ-တူသေ အဖြေရှိကုန်သော၊ ဝိသတိ-နှစ်ဆယ်သော၊ ဓမ္မေ-
 တရားတို့ကို၊ သမောဓာနေတွာ-ပေါင်းတော်မူ၍၊ ဧကော-တစ်ပါးသော၊ ပညော-
 ကို၊ ကတော-ပြီ၊ [ဩဠာရိကာယတန ၁၀-ပါး၊ဩဠာရိက ဓာတ်၁၀-ပါးအားဖြင့်
 ၂၀-ဆယ်သော တရားတို့ကို ပြဿနာတရပ် အဖြစ်ဖြင့် ပြုတော်မူအပ်ပြီ၊ ပါဠိတော်
 ကြည်ပါ။]

(သဒိသဝိသဇ္ဇနာယော-ကုန်သော)သတ္တ-ကုန်သော၊ ဝိညာဏဓာတုယော-
 ဝိညာဏဓာတ်တို့ကို၊ သမောဓာနေတွာ-၍၊ ဧကော-သော၊ (ပညော ကတော)
 (သဒိသဝိသဇ္ဇနာနိ-ကုန်သော)သတ္တ ဣန္ဒြိယာနိ-တို့ကို၊ သမောဓာနေတွာ ဧကော
 (ပညော ကတော)သဒိသဝိသဇ္ဇနေ-ကုန်သော) ဒွေ- ၂-ပါးကုန်သော ၊ ဘဝေ-
 ဘဝတို့ကို၊ သမောဓာနေတွာ ဧကော(ပညော ကတော) (သဒိသဝိသဇ္ဇနေန-သော)
 ပရိဒေဝေန-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဧကော(ပညော ကတော) အနိဒဿန
 သပ္ပဋိယေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဧကော (ပညော ကတော) [ဤ၌ တပုဒ်တည်း ဖြစ်သော
 ကြောင့် သဒိသဝိသဇ္ဇနေ-လိုက်ရန် မလို] သနိဒဿနေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဧကော (ပညော
 ကတော) (သဒိသဝိသဇ္ဇနေဟိ-ကုန်သော၊ သပ္ပဋိယေဟိ စ-တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊
 ဥပါဒါဓမ္မေဟိ စ-တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဧကော(ပညော ကတော)ဣတိ-သို့၊ အဋ္ဌ-
 ကုန်သော၊ ပညာ-တို့ကို၊ (ဘဂဝတာ)ကထာ-ကုန်ပြီ၊

တေသု-ထိုရှစ်ပါးသော ပြဿနာတို့၌၊ ခန္ဓာဒိဝိဘာဂေါ-ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့၏
 အထူးအပြားကို၊ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သော နည်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊
 သေယျထိုဒ်-အဘယ်သို့ သိထိုက်သနည်း၊ တာဝ-ဒုတိယပဉ္စစသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊
 (နိဒ္ဒိဋ္ဌေ-ညွှန်ပြတော်မူအပ်သော) ပဌမပဉ္စေ-ပဌမပြဿနာ၌၊ စတူဟိ ခန္ဓေဟိတိ-

၁။သဒိသဝိသဇ္ဇနေ(ပေ)သမောဓာနေတွာ။ ။စ-ဖော-စ-ဣ-စသည်၌စက္ခာယတန
 စက္ခုဓာတ်တို့နှင့် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန၊
 ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်တို့ကို စ+ဖော ဟု ၂-မျိုး ခွဲထားသော်လည်း ဝိသဇ္ဇန ပြုသောအခါ “စတူဟိ
 ခန္ဓေဟိ ဒွိဟာယတနေဟိ အဋ္ဌဟိ ဓာတူဟိ အသင်္ဂဟိတာ” ဟု အဖြေတူသောကြောင့်
 တပေါင်းတည်းပေါင်း၍ တရပ်အဖြစ် ပြုတော်မူအပ်၏။ ထိုသို့ အဖြေတူသော်လည်း စ-အတွက်
 ယေဓမ္မာ တေဓမ္မာအရ ရုပ်သတ္တဝီ၊ သောကြောင့်တမျိုး၊ ဖော-အတွက် ရုပ်ပဉ္စဝိသ
 ရသောကြောင့်တမျိုး၊ ဤသို့ ၂-မျိုးခွဲ၍စ+ဖော ဟု ဆောင်ပုဒ် ပြုတော်မူကြသည်။

စတူဟိ ခန္ဓေဟိ ဟူသည်ကား၊ အရူပက္ခန္ဓာ တို့ဖြင့်၊ (အသင်္ဂဟိတာ-၌ စပ်) ဒွိဟာယတနေဟိတိ-ဟူသည်ကား၊ စက္ခာယတနာ ဒီသု-စက္ခာယတန အစရှိကုန်သော ဩဠာရိကာယတနတို့တွင်၊ ဧကေကေန-တပါးတပါးသော အာယတနနှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ မနာယတနေန-မနာယတနဖြင့်၊ (အသင်္ဂဟိတာ-၌ စပ်) အဋ္ဌဟိဓာတူဟိတိ-ဟူသည်ကား၊ စက္ခာရာတုအာဒီသု-စက္ခာရာတ် အစရှိသော ဩလာရိကဓာတ်တို့တွင်၊ ဧကေကာယ-တပါးပါးသော ဓာတ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ သတ္တဟိ-ကုန်သော၊ ဝညာဏဓာတူဟိ-ဝိညာဏ ဓာတ်တို့ဖြင့်၊ (အသင်္ဂဟိတာ-၌ စပ်)

တတြ-ထို ပြဿနာတို့၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ နယော-အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်ကြောင်းနည်းတည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ စက္ခာယတနေန-စက္ခာယတနသည်၊ ခန္ဓသင်္ဂဟေန-သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာဖြင့်၊ ရူပက္ခန္ဓာ-ကို၊ သင်္ဂဟိတော-အပ်၏၊ သင်္ဂဟိတေ-သိမ်းယူရေတွက် အပ်ပြီးသော၊ တသ္မိရူပက္ခန္ဓာ-၌၊ ဝါ-တွင်၊ အာယတနသင်္ဂဟေန-ဖြင့်၊ ဧကံ-တပါးသော၊ စက္ခာယတန မေဝ-ကိုသာ၊ သင်္ဂဟိတံ-၏၊ သေသာနိ-စက္ခာယတနမှ ကြွင်းကုန်သော၊ ဒသ-ကုန်သော၊ အာယတနာနိ-ရုပ်အာယတနတို့ကို၊ အသင်္ဂဟိတာနိ-မသိမ်းယူမရေတွက် အပ်ကုန်၊ ဓာတုသင်္ဂဟေနပိ-ဖြင့်လည်း၊ တေန-ထို စက္ခာယတနသည်၊ ဧကာ-သော၊ စက္ခာရာတုယေဝ-ကိုသာ၊ သင်္ဂဟိတာ-၏၊ သေသာ-စက္ခာရာတ်မှ ကြွင်းကုန်သော၊ ဒသ-ကုန်သော၊ ဓာတုယော-တို့ကို၊ အသင်္ဂဟိတာ၊ ဣတိ-သို့၊ တေန-ထို စက္ခာယတနသည်၊ အသင်္ဂဟိတာနိ-ကုန်သော၊ ယာနိဒသာယတနာနိ-အကြင် ဆယ်ပါးသော အာယတန တို့သည်၊ (သန္တိ)တာနိ-ထို ဆယ်ပါးသော အာယတနတို့ကို၊ ဒွိဟိ-ကုန်သော၊ စက္ခာယတန မနာယတနေဟိ-တို့ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတာနိ၊ တေန-ထိုစက္ခာယတနသည်၊ အသင်္ဂဟိတာ-ကုန်သော၊ ဒသ-ကုန်သော၊ ယာပိ ဓာတုယော-တို့သည်လည်း၊ (သန္တိ)တာ-ထိုဆယ်ပါးသော ဓာတ်တို့ကို၊ စက္ခာရာတုယာစေဝ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သတ္တဟိ-ကုန်သော၊ ဝိညာဏဓာတူဟိ စ-တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အသင်္ဂဟိတာ၊ ဣတိ(အယံ)-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ နယော-တည်း၊ ရူပါယတနာဒီသုပိ-ရူပါယတန အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-တည်း။

၁၇၂။ ဒုတိယ ပဉ္စေ-ဒုတိယ ပြဿနာ၌၊ (ဝုတ္တံ-၌ စပ်) ယသွာ-ကြောင့်၊ ယာယကာယစိ-အမှတ်မထား တပါးပါးသော၊ ဝိညာဏဓာတုယာ-သည်၊ သင်္ဂဟိတော-သော၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ-သည်၊ မနာယတနေန-ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတော နာမ-မသိမ်းယူမရေတွက် အပ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်သည်၊ နတ္ထိ၊ တသွာ-ကြောင့်၊

အာယတနသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ၊ ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-
ဤဒုတိယပြဿနာ၌၊ စတူဟိ ခန္ဓေဟိတိ-ကား၊ ရူပါဒီဟိ-ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိကုန်
သော၊ စတူဟိ-ကုန်သော၊ (ခန္ဓေဟိ အသင်္ဂဟိတာ) ဧကောဒသ ဟာယတနေဟိတိ-
ကား၊ မနာယတန ဝဇ္ဇေဟိ-မနာယတနသည် ကြဉ်အပ်ကုန်သော၊ (ဧကောဒသဟိ
အာယတနေဟိ အသင်္ဂဟိတာ) ဒွါဒသဟိ ဓာတူဟိတိ-ကား၊ ယထာနုရူပါ-အကြင်
အကြင် လျော်ကုန်သော၊ [စက္ခုဝိညာဏဓာတ်ကို ကတ္တားပြုလျှင် စက္ခုဝိညာဏ
ဓာတ်မှ တပါသော ဆဝိညာဏဓာတ်ကိုပယ်၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် သင့်လျော်သလို
ပယ်ရမည်ဟု ဆိုလိုသည်။] ဆ-ကုန်သော၊ ဝိညာဏဓာတုယော-တို့ကို၊
အပနေတွာ-ပယ်၍၊ သေသာဟိ-ကုန်သော၊ ဒွါဒသဟိ-ကုန်သော၊ (ဓာတူဟိ
အသင်္ဂဟိတာ) ဟိ-မှန်၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ-သည်၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်မှ
တပါးသော ဆဝိညာဏဓာတ်တို့ကို၊ အသင်္ဂဟိတာ-ကုန်၊ [ဤစကားမျိုးကို နိကာ
ဆရာက မဆိုထိုက်ဟု ပယ်လေသည်။] သောတဝိညာဏဓာတုအာဒိသုပိ-
သောတဝိညာဏဓာတု အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း ဧသေဝ နယော-တည်း။

၁၇၃။တတိယ ပဉ္စေ-တတိယပြဿနာ၌၊ စက္ခုန္တိယအစရှိသော ပုဒ်တို့၏၊
ဝိသုဇ္ဇနံ-အဖြေသည်၊ စက္ခုယတနာဒိ သဒိသမေဝ-စက္ခုယတနအစရှိသော
ပုဒ်တို့၏ အဖြေချင့် တူသည်သာ၊ ပန-အထူးကား၊ ဣတ္ထိန္တိယပုရိသိန္တိယေသု-
တို့၌၊ ဓမ္မာယတနေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ အာယတနာနိ-မနာယတန၊
ဓမ္မာယတနတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဓမ္မာဓာတုယာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ အဋ္ဌ-ကုန်သော၊
ဓာတုယော စ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏၊ [ဒွိဟာယတနေဟိ၊ အဋ္ဌဟိ
ဓာတူဟိ”ပုဒ်တို့၏အဖွင့်။]

၁၇၄။စတုတ္ထပဉ္စေ-၌၊ တိဟာယတနေဟိတိ-ကား၊ ရူပါယတနဓမ္မာယတန
မနာယတနေဟိ-တို့ဖြင့်၊ (အသင်္ဂဟိတာ) ဟိ-မှန်၊ (တနည်း)ဟိ-ချဲ့၊ တေသု
ဘဝေသု-ထို အသညာဘဝ၊ ဧကဝေါကာရဘဝ တို့၌၊ ရူပါယတန
ဓမ္မာယတနဝေသန-တို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ ဒွေဝ- ၂-ပါးသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊
အာယတနာနိ-တို့ကို၊ တေဟိ-ထို အသညာဘဝ၊ ဧကဝေါကာရ ဘဝတို့သည်၊
သင်္ဂဟိတာနိ-ကုန်၏၊ သေသာနိ-ရူပါယတနဓမ္မာယတန တို့မှ ကြွင်းကုန်သော၊
နဝ-ကုန်သော၊ ရူပအာယတနာနိ-စက္ခု စသော ရူပအာယတန တို့သည်၊ (ဟောန္တိ-
၌ စပ်) ဝါ-တို့ကို၊ (အသင်္ဂဟိတာနိ-၌ စပ်)ဒွိဟိ-ကုန်သော၊ တေဟေဝ စ-
ထိုရူပါယတန၊ ဓမ္မာယတန တို့ပင်လဆင်လည်းကောင်း၊ မနာယတနေန စ-
လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ တိဟိ-၃-ပါးကုန်သော အာယတနတို့ဖြင့်၊

အသင်္ဂဟိတာနိ နာမ-မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်ကုန်သည်တို့ မည်သည်၊ ဟောန္တိ၊
 “တေဟေဝ(ပေ)တိဟိ”သည် တိဟာယတနေဟိ၏ အကျယ်အဖွင့်တည်း၊ နဝဟိ
 ဓာတူဟိတိ-ကား၊ ရူပဓာတု ဓမ္မဓာတူဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ သတ္တဟိ-ကုန်သော၊
 ဝိညာဏဓာတူဟိ-တို့ဖြင့်၊ (အသင်္ဂဟိတာ၊)

၁၇၅။ ပဉ္စမပဉ္စေ-၌၊ ဒွိဟာယတနေဟိတိ-ကား၊ ပဌမပဒ်-ပရိဒေဝေန ဟူသော
 ပဌမပုဒ်ကို၊ သန္တာယ-ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ သဒ္ဓါယတနမနာယတနေဟိ-တို့ဖြင့်၊
 (အသင်္ဂဟိတာ၊ ဣတိ ဝတ္ထဗွဲ-ဆိုလိုက်၏။) [သန္တာယ၏ စပ်ပုဒ်မရှိ၍ ထည့်သည်၊]
 ဒုတိယပဒ်-သနိဒဿနသပ္ပဋိယေဟိဓမ္မေဟိ ဟူသော ဒုတိယပုဒ်ကို၊ သန္တာယ-၍၊
 ရူပါယတနမနာယတနေဟိ-တို့ဖြင့်၊ (အသင်္ဂဟိတာ-ဣတိ ဝတ္ထဗွဲ၊) ဓာတုယောဝိ-
 တို့ကိုလည်း၊ (ဝေဒိတဗ္ဗာ-၌ စပ်) တေသံယေဝ-ထိုသဒ္ဓါယတန၊ ရူပါယတန
 တို့တွင်ပင်၊ ဧကေကေန-တစ်ပါးတစ်ပါးသော အာယတနနှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ သတ္တ-
 ကုန်သော၊ ဝိညာဏဓာတုယော-တို့ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊

၁၇၆။ ဆဌပဉ္စေ-၌၊ ဒသဟာယတနေဟိတိ-ကား၊ ရူပါယတန ဓမ္မာယတန
 ဝဇ္ဇေဟိ-ရူပါယတန ဓမ္မာယတန တို့သည် ကြဉ်အပ်ကုန်သော၊ (ဒသဟိ-ကုန်သော၊
 အာယတနေဟိ-ဩဠသဟိ ဓာတူဟိတိ-ကား၊ ရူပဓာတုဓမ္မာဓာတုဝဇ္ဇေဟိ-ကုန်သော၊
 (သောဠသဟိ-ကုန်သော၊ ဓာတူဟိ ဧဝ-ဩဠာရိကာဓာတ် ၉-ပါး၊ သတ္တဝိညာဏ
 ဓာတ်တို့ဖြင့်ပင်၊ အသင်္ဂဟိတာ၊) ကထံ-အဘယ်သို့ မရေတွက်အပ်ကုန်သနည်း၊
 ဟိ-အဖြေကား၊ (တနည်း)ဟိ-ချဲ့၊ အနိ ဒဿန သပ္ပဋိယာ-မြင်ခြင်းကာမရှိ၊
 ထိပါးခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနာမ-တရားတို့မည်သည်၊ နဝ-ကုန်သော၊
 ဩဠာရိကာယတနာနိ-ရူပါရုံသည် ကြဉ်အပ်သော ဩဠာရိကာယတန တို့တည်း၊
 တေဟိ-အနိဒဿနသပ္ပဋိယဓမ္မတို့သည်၊ ခန္ဓသင်္ဂဟေန-သိမ်းယူရေတွက်
 အပ်ပြီးသော်၊ အာယတနသင်္ဂဟေန-သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း အာယတနဖြင့်၊
 နဝ-ကုန်သော၊ တာနိ ဧဝ အာယတနာနိ-ထို ရူပါရုံသည် ကြဉ်အပ်သော ဩဠာရိကာ
 ယတန တို့ကိုပင်၊ သင်္ဂဟိတာနိ-ကုန်၏၊ ရူပါယတန ဓမ္မာယတနာနိ-တို့ကို၊
 အသင်္ဂဟိတာနိ-ကုန်၊ ဓာတုသင်္ဂဟေနပိ-သိမ်းယူ ရေတွက်ကြောင်း ဓာတ်ဖြင့်လည်း၊
 နဝ-ကုန်သော၊ တာဧဝ ဓာတုယော-ထိုရူပါရုံသည် ကြဉ်အပ်သော ဩဠာရိကာ
 ဓာတ်တို့ကို၊ သင်္ဂဟိတာ-ကုန်၏၊ ရူပဓာတုဓမ္မဓာတုယော-တို့ကို၊ အသင်္ဂဟိတာ-
 ကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ တေဟိ-အနိဒဿနသပ္ပဋိယဓမ္မတို့သည်၊ အသင်္ဂဟိတာနိ-
 ကုန်သော၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ယာနိအာယတနာနိ-အကြင် ရူပါယတန ဓမ္မာယတန
 တို့သည်၊ (သန္တိ) တာနိ-ထိုရူပါယတန ဓမ္မာယတန တို့ကို၊ (အသင်္ဂဟိတာနိ-၌ စပ်)

ရူပါယတနဝဇ္ဇေဟိ-ကုန်သော၊ နဝဟိ-ကုန်သော၊ ဩဠာရိကာယတနေဟိ-
တို့လည်းကောင်း၊ မနာယနေန စ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒသဟိ-ဆယ်ပါးသော
အာယတန တို့ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတာနိ-ကုန်၊ တေဟိ-ထို အနိဒဿန သပ္ပဋိယဓမ္မ
တို့သည်၊ အသင်္ဂဟိတာနိ-ကုန်သော၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ယာပိ ဓာတုယော-အကြင်
ရူပဓာတ်၊ဓမ္မဓာတ်တို့သည်လည်း၊ (သန္တိ) တာ(ပိ)-ကုန်သော၊ ဩဠာရိကဓာတုဟိ-
တို့လည်းကောင်း၊ သတ္တဟိ-ကုန်သော၊ ဝိညာဏဓာတုဟိ စ-တို့လည်းကောင်း၊
ဣတိ-သို့၊ သောဠသဟိ-တဆယ့်ခြောက်ပါးကုန်သော ဓာတ်တို့ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတာ၊
ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏။

၁၇၇။သတ္တမပဉ္စေ-၌၊ ဒွိဟာယတနေဟိတိ-ကား၊ ရူပါယတနမနာယတနေဟိ
-တို့ဖြင့်၊ (အသင်္ဂဟိတာ) အဋ္ဌဟိ ဓာတုဟိတိ-ကား၊ ရူပဓာတုယာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊
သတ္တဟိ-ကုန်သော၊ ဝိညာဏဓာတုဟိ-တို့ဖြင့်၊ (အသင်္ဂဟိတာ။)

၁၇၈။အဋ္ဌမပဉ္စေ-၌၊ ဧကာဒသဟာယတနေဟိတိ-ကား၊ သပ္ပဋိယဓမ္မ-
တို့ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ (ဝတ္ထဗွဲ-၌ စပ်) ဓမ္မာယတနဝဇ္ဇေဟိ-ကုန်သော၊ (ဧကာဒသဟိ-
ကုန်သော၊ အာယတနေဟိ-ဩဠာရိကာယတနဆယ်ပါး၊ မနာယတနတို့ဖြင့်၊
အသင်္ဂဟိတာ၊ ဣတိ ဝတ္ထဗွဲ) ဥပါဒါဓမ္မ-ဥပါဒါဓမ္မတို့ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊
ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနဝဇ္ဇေဟိ-ကုန်သော၊ (ဧကာဒသဟိ-ကုန်သော၊ အာယတနေဟိ-
ဩဠာရိကာယတန ၉-ပါး၊ မနာယတန ဓမ္မာယတနတို့ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတာ၊ ဣတိ
ဝတ္ထဗွဲ) ဓာတုသုပိ-ဓာတ်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝနယော-ပင်တည်း၊ ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-
ဤ ဒုတိယပဉ္စ စသည်တို့၌၊ (တနည်း)ဧတ္ထ-ဤဒုတိယ နယနိဒ္ဒေသ၌၊
အတ္ထယောဇနာ-အနက်တို့ပကို ယဗဉ်စေခြင်းကို၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊
ဝုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်သာလဆင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏၊ ဣတိ-
အပြီးတည်း။

သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတပဒဝဏ္ဏနာ-သည်၊

နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ၊

၁။အတ္ထယောဇနာ ပနေတ္ထ။ ။“အနက်ချင်း ဆက်သွယ်၍ ယောဇနာပုံကို အောက်၌
ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့် သိပါ”ဟူရာဝယ် ရှေးနိဿယ၌
ပဌမနယကို“အောက်”ဟု ဆို၏၊ “ဧတ္ထ”အရလည်း ဒုတိယနယအားလုံးကို စွဲ၏၊ မိမိကား
ပြဿနာရှစ်ရပ်တွင် ပဌမပြဿနာ၌“တဩယနယော”ဟု အပြည်အစုံ ယောဇနာပုံကို ပြခဲ့၏၊
ထိုနည်းကိုပင် “ဟေဋ္ဌာ”ဟုဆိုလိုပါသည်၊ သို့ဖြစ်လျှင်“ဧတ္ထ”အရကိုလည်း ဒုတိယပဉ္စ
စသည်ကို စွဲရပါလိမ့်မည်။

၃-တတိယ နယ

အသင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတပဒ အဖွင့်

၁၇၉။ က္ကဒါနိ-သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတပဒကို အကျယ် ဝေဖန်တော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ အသင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတပဒ- ကို၊ ဘာဇေတုံ- အကျယ် ဝေဖန်တော်မူခြင်းငှါ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓေနာတိအာဒိ-အစရှိသောစကားတော်ကို၊ (ဘဂဝတာ) အာရဒ္ဓံ-အပ်ပြီ။ တတြ- ထို ဝေဒနာက္ခန္ဓေန အစရှိသော အသင်္ဂဟိတေနသင်္ဂဟိတနယနိဒ္ဒေသ၌။ [“တတြ- ထို အသင်္ဂဟိတေနသင်္ဂဟိတပဒ ၌” ဟု ရှေးနိဿယ စွဲ၏။] က္ကဒံ-ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ လက္ခဏာ-မှတ်သား အပ်သော သဘောတည်း။ ဟိ-ချဲ့၊ ကုမသ္မိ ဝါရေ-ဤတတိယနယ နိဒ္ဒေသဝါရ၌၊ (ပုစ္ဆိတွာ ဝိသဇ္ဇနံ ကတံ-၌ စပ်) ယံ (ဓမ္မဇာတံ)-အကြင်တရားသဘောကို၊ (ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ အသင်္ဂဟိတေန-မသိမ်းယူ မရေတွက်တတ်သော ကတ္တားသည်)၊ ခန္ဓပဒေန-ခန္ဓာဟူသောတရား အဖို့အစုဖြင့်၊ ဝါ-ခန္ဓပုဒ်ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတံ-အပ်သည်။ ဟုတွာ-၍၊ အာယတနဓာတုပဒဟိ-အာယတနဓာတ်ဟူသော တရားအဖို့အစုတို့ဖြင့်၊ ဝါအာယတနပုဒ် ဓာတုပုဒ်တို့ဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတံ-အပ်၏။ တဿ(ဓမ္မဇာတဿ)-ထို တရားသဘောကို၊ ခန္ဓာဒိဟိ-ခန္ဓာ အစရှိတို့ဖြင့်၊ သင်္ဂဟိ-သိမ်းယူရေတွက်ခြင်းကို၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ ဝိသဇ္ဇနံ-ကို၊ (ဘဂဝတာ)ကတံ-အပ်ပြီ။

ပန-ဆက်၊ တံ-ထိုအဖြေသည်၊ ရူပက္ခန္ဓဝိညာဏက္ခန္ဓစက္ခယတနာဒိသု-အစရှိသော တရားတို့၌၊ နယုဇ္ဇတိ-မသင့်၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း)ဟိ-ချဲ့၊ ရူပက္ခန္ဓေန-သည်၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ခန္ဓာ-နာမက္ခန္ဓာတို့ကို၊ ခန္ဓသင်္ဂဟေန-သိမ်းယူ ရေတွက်ကြောင်းခန္ဓာဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတာ-အပ်ကုန်၊ တေသု-ထိုမသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်ကုန်သော တရားတို့တွင်၊ (ဧကဓမ္မောပိ-၌ စပ်) တေန-ထို ရူပက္ခန္ဓသည်၊ ဧကဓမ္မောပိ-တခုသောတရားသည်လည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ အာယတနဓာတုသင်္ဂဟေန-သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း အာယတနဓာတ်ဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတောနာမ-သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်သော တရားမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ။

(အာစရိယ-အရှင် အဋ္ဌကထာဆရာ)နနုစ-စောဒနာပါဦးအံ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ စောဒနာအံနည်း၊) ဝေဒနာဒယာ-အစရှိသော တရားတို့ကို၊ ဓမ္မာယတနေန-သည်၊ သင်္ဂဟိတာ-သိမ်းယူရေတွက်အပ်ကုန်သည် မဟုတ်ပါလော။ က္ကတိ-ဤသို့ စောဒနာ ပါ၏၊ (ဝေဒနာဒယော-တို့ကို၊ ဓမ္မာယတနေန-သည်) သင်္ဂဟိတာ-အပ်ကုန်၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် သိမ်းယူရေတွက်အပ်ပါကုန်သော်လည်း၊ ရူပက္ခန္ဓောဝ-ရူပက္ခန္ဓာ တခုလုံးသည်ပင်၊ န ဓမ္မာယတနံ-ဓမ္မာယူတန မဟုတ်၊ ဟိ-မှန်၊

(တနည်း) (ကသွာ-ကြောင့်၊ ရူပက္ခန္ဓာဝ-သည်ပင်၊ နမ္မေယတနံ-ဓမ္မေယတန မဟုတ်သနည်း)၊ ဟိ(ယသွာ)-ကြောင့်၊ ရူပက္ခန္ဓတော-ရူပက္ခန္ဓာမှ (ရူပက္ခန္ဓာထိမှ) သုခမရူပမတ္တံ-သုခမရုပ်မျှသည် (သုခမရုပ်မျှသာ)၊ ဓမ္မေယတနံ-သို့၊ ဘဇေ- ကပ်ဝင်၏၊ [တသွာ-ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ရူပက္ခန္ဓာထဲမှ သုခမရုပ်မျှသာ ဓမ္မေယတန သို့ ကပ်ဝင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ရူပက္ခန္ဓာဝ န ဓမ္မေယတနံ၊] တသွာ-ကြောင့် (ရူပက္ခန္ဓာ တခုလုံးက ဓမ္မေယတန မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ [တသွာ-ထို- ဟိတ်၏ဖိုလ်၊ စွဲဆိုမြဲထုံးစံ နှင့်အညီ ပေးသည်၊] ယေ-အကြင်တရားတို့ကို၊ (ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ သုခမရုပ်သောဠသ နိဗ္ဗာန်တရားတို့ကို)၊ ဓမ္မေယတနေန-သည်၊ သင်္ဂဟိတာ-ကုန်၏၊ တေ-ထိုတရားတို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ရူပက္ခန္ဓန-သည်၊ သင်္ဂဟိတာနာမ-သိမ်းယူရေတွက်အပ်ကုန်သော တရားတို့မည်သည်၊ န (ဟောန္တိ)- မဖြစ်ကုန်၊ [ဤတိုင်အောင်သော စကားဖြင့် ဤနယ၌ ရူပက္ခန္ဓာ မယူရခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြသည်။]

ဝိညာဏက္ခန္ဓနပိ-သည်လည်း၊ ဣတရ-ဝိညာဏက္ခန္ဓာမှ တပါးကုန်သော၊ စတ္တာဇရာ-ကုန်သော၊ ခန္ဓာ-ရူပက္ခန္ဓာ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့ကို၊ အသင်္ဂဟိတာ-အပ်ကုန်၊ တေသု+ထိုလေးပါးသောခန္ဓာတို့တွင်၊ တေန-ထိုဝိညာဏက္ခန္ဓာသည်၊ ဧကောပိ-တပါးသော ခန္ဓာသည်လည်း၊ ဝါ- ကိုလည်း၊ အာယတန ဓာတုသင်္ဂဟေန-သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း အာယတန ဓာတ်ဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတောနာမ-သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော ခန္ဓာမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ ဧဝံ-သို့၊ သင်္ဂဟိတတာယ-အာယတနဓာတ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်အပ်သည်၏ အဖြစ်၏၊ အဘာဝတော-မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဧတာနိ-ဤရူပက္ခန္ဓာ ဝိညာဏက္ခန္ဓ တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အညာနိ-ရူပက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့မှ အခြားကုန်သော၊ ဧဝရူပါနိ-ဤသို့သဘောရှိကုန်သော၊ စက္ခာယတနာဒီနိ-အစရှိကုန်သော၊ ပဒါနိ စ-ပုဒ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဣမသ္မိဝါရေ-ဤတတိယ နယနိဒ္ဒေသဝါရ၌၊ (ဘဂဝတာ) န ဂဟိတာနိ-အပ်ကုန်၊ ပန-အန္ဓယကား၊ ယာနိ ပဒါနိ-အကြင် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသောပုဒ်တို့သည်၊ ဝိညာဏေန ဝါ-ဝိညာဉ်နှင့်လည်းကောင်း၊ ဩဠာရိကရူပေန ဝါ-ဩလာရိကရူပနှင့်လည်းကောင်း၊ အသမ္ဘိဿ-မရောနှော သော၊ ဓမ္မေယတနေကဒေသံ-ဓမ္မေယတန တစိတ်ကို၊ ဒီပေန္တိ-ပြနိုင်ကုန်၏၊ တာနိ(ပဒါနိ)-ထိုဝေဒနာက္ခန္ဓာအစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၊ ဣဓ-တတိယနယနိဒ္ဒေသ ဝါရ၌၊ (ဘဂဝတာ) ဂဟိတာနိ-ကုန်ပြီ၊ (ဣဒံ-ဤဆိုအပ်ပြီး ကား၊ လက္ခဏံ- တည်း)“တတြိဒံ လက္ခဏံ”ဟူသော စကားကို ပြန်၍ အုပ်သည်။

ဣဒ်-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊တောသံ-ထိုယူတော်မူအပ်ကုန်သော ပုဒ်တို့၏၊
ဥဒ္ဒါနံ-ဥဒ္ဒါနံးတည်း၊ တယော-၃-ပါးကုန်သော၊ သစ္စာ-သမုဒယသစ္စာ၊
နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာ၊ တို့သည်လည်းကောင်း၊ သောဠသ-တဆယ့်ခြောက်ပါး
ကုန်သော၊ ဣန္ဒြိယာနိ ၈-ပသဒိန္ဒြေ၊ မနိန္ဒြေသည် ကြဉ်အပ်သော ဣန္ဒြေတို့သည်
လည်းကောင်း၊ ပစ္စယာကာရေ-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၊ စုဒ္ဒသ-တဆယ့်လေးပါးကုန်သော
ပုဒ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ [အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရ ဖဿ ဝေဒနာ တဏှာ ဥပါဒါန် ကမ္မဘဝ
ဇာတိ ဇရာမရဏ သေက ဒုက္ခ ဒေါမနဿ ဥပါယာသ ပုဒ်တို့ကိုဆိုသည်၊] ဥပရိ-
အထက်၌၊ စုဒ္ဒသ-တဆယ့်လေးပါးကုန်သော၊ ပဒါနိ-ဣဒ္ဓိပါဒ် စိတ္တသည်ကြဉ်အပ်
သော ပုဒ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဒသသု-ဆယ်ပါးကုန်သော၊ ဂေါစ္ဆကေသု-
ဂေါစ္ဆကတို့၌၊ သမတိသ-အတိကျ သုံးဆယ်သော၊ ပဒါ-တရားကိုယ်သာ
ရကောင်းသော ပုဒ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ အထ-ထိုမှတပါး၊
စူဠန္တရဒုကာ-စူဠန္တရဒုကာ၊ ဒုဝေ-အပ္ပစ္စ၊ အသင်္ခတ ၂-ပုဒ်တို့သည်လည်းကောင်း၊
မဟန္တရာ-မဟန္တရဒုကာ၊ အဋ္ဌ-ရှစ်ပါးကုန်သော စေတသိက် ကိုသာ ရကောင်းသော
ပုဒ်၊ စေတသိက်နှင့်တကွ ဝိညာတ်ဒွေးကိုပါ ရကောင်းသော ပုဒ်တို့သည်
လည်းကောင်း၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ (ဣတိ-သို့၊ ဧတာနိ နဝုတိပဒါနိ-ဤ၉၀-
သော ပုဒ်တို့ကို၊ ဣမသ္မိဝါရေ-ဤတတိယ နယ် နိဒ္ဒေသဝါရ၌၊ ဘဂဝတာ-သည်၊
ဝုတ္တာနိ-အပကုန်ပြီ၊) ဣတိ(ဣဒ်)-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ (ဥဒ္ဒါနံ-တည်း၊)

ပန-ဆက်၊ ဧတေသု ပဒေသု-ဤ၉၀-သော ပုဒ်တို့တွင်၊ သဒိသဝိသဇ္ဇနာနိ-
တူသော အဖြေရှိကုန်သော၊ ပဒါနိ-တို့ကို၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ကတွာ-
ပြုတော်မူ၍၊ သဗ္ဗေပိ-အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွါဒသ-ကုန်သော၊ ပဉ္စာ-
တို့ကို၊(ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ-အပ်ကုန်ပြီ၊ တေသု-ထို ၁၂-ပါးသော ပြဿနာတို့၌၊
ဧဝံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သောနည်းဖြင့်၊ ခန္ဓဝိဘာဂေါ-ခန္ဓာအထူးအပြားကို၊
ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ပန-ကား၊ အာယတန ဓာတုသု-တို့၌၊ ဘေဒေါ-အထူး
အပြားသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ [ဓမ္မာယတန ဓမ္မာ ဓာတ်ချည်းသာဖြစ်၍ အထူးအပြား
မရှိပါ။-ဟူလို၊] တတ္ထ-ထိုတဆယ့်နှစ်ပါးသော ပြဿနာတို့တွင်၊တာဝ-ဒုတိယ
ပြဿနာ စသည်တို့ပမ္မ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌေ-ညွှန်ပြတောမူအပ်သော၊) ပဌမ ပဉ္စေ-
၌၊ တိဟိ ခန္ဓေဟိတိ-ကား၊ ရူပသညာသင်္ခါရက္ခန္ဓေဟိ-ရူပက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊
သင်္ခါရက္ခန္ဓာ တို့ဖြင့်၊ (သင်္ဂဟိတာ-အပ်ကုန်၏၊) ပန-ကား၊ အာယတနဓာတုယော-
တို့ကို၊ ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတုဝသေန-ဓမ္မာယတန၊ မေထ ၀၁၇၄ ဓာတ်တို့၏
အဖြစ်ဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏၊

တကြ-ထိုပြဿနာတို့၌၊ အယံ-ကား၊ နယော-အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်ကြောင်းနည်းတည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓေန-သည်၊ နိဗ္ဗာနဉ္စ-ကို၎င်း၊ သုခမရူပသညာသင်္ခါရာ ၈-သုခမရူပ သညာ သင်္ခါရ တို့ကို၎င်း၊ ခန္ဓ သင်္ဂဟဖြင့်၊ အသိဟိတာ-ကုန်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ အာယတနဓာတုသင်္ဂဟေန-အာယတန သင်္ဂဟဓာတုသင်္ဂဟဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတာ-ကုန်၏၊ တေသု-ထို နိဗ္ဗာန် သုခမရူပ သညာ သင်္ခါရတို့တွင်၊ နိဗ္ဗာန်-သည်၊ ခန္ဓသင်္ဂဟ-ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူ ရေတွက် အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ န ဂစ္ဆတိ-မရောက်၊ သေသာ-နိဗ္ဗာန်မှ ကြွင်းကုန်သော သုခမရူပ သညာ သင်္ခါရတို့သည်၊ ရူပသညာသင်္ခါရက္ခန္ဓဟိ-တို့ဖြင့်၊ သင်္ဂဟ-သိမ်းယူရေတွက်အပ် ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆန္တိ-ကုန်၏၊ ပန-ကား၊ အာယတနဓာတုသင်္ဂဟ-အာယာ တနသင်္ဂဟ ဓာတုသင်္ဂဟသို့၊ နိဗ္ဗာနဗျ-သည်လည်း၊ ဂစ္ဆတေဝ-ရောက်သည်သာ၊ တေန- ထိုကြောင့်၊ အသင်္ခတံ ခန္ဓတော ဌပေတွာ (ပေ) သင်္ဂဟိတာတိ- ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-အပ်ပြီး၊ ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ ပဌမ ပြဿနာ၌၊ သညာက္ခန္ဓ ပက္ခေ-သညာက္ခန္ဓာအဖို့၌၊ သညာက္ခန္ဓံ-ကို၊ အပနေတွာ-ပယ်၍၊ ဝေဒနာယ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ တယော-ကုန်သော၊ ခန္ဓာ-ရူပက္ခန္ဓာ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့ကို၊ (ဝေဒိတဗျာ-ကုန်သော) သင်္ခါရာဒိသု-အစရှိသော တရားတို့၌၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓံ-ကို၊ အပနေတွာ-၍၊ ရူပဝေဒနာသညာဝသေန-တို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ တယော- ကုန်သော၊ ခန္ဓာ-တို့ကို၊ ဝေဒိတဗျာ-ကုန်၏။

၁၈၀။ ဒုတိယေ-နိရောဓသစ္စေန ယေဓမ္မာ အစရှိသော ဒုတိယပြဿနာ၌၊ စတူဟိ ခန္ဓေဟိတိ-ကား၊ ဝိညာဏဝဇ္ဇေဟိ-ဝိညာဉ်သည် ကြဉ်အပ် ကုန်သော၊ (စတူဟိ-ကုန်သော၊ ခန္ဓေဟိ-တို့ဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတာ-အပ်ကုန်၏) ဟိ-မှန်၊ နိရောဓေန- နိရောဓ သစ္စာသည်၊ တေ-ထို ရူပက္ခန္ဓာ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ တို့ကို၊ ခန္ဓ သင်္ဂဟေန-ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတာ-ကုန်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ အာယတနဓာတု သင်္ဂဟေန-ဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတာ-အပ်ကုန်၏။

၁၈၁။ တတိယေ-ဇီဝိတိန္ဒြိယေန ယေ ဓမ္မာ အစရှိသော တတိယ ပြဿနာ၌၊ ဒွိဟိတိ-ကား၊ ဝေဒနာသညာက္ခန္ဓေဟိ-တို့ဖြင့်၊ (သင်္ဂဟိတာ) ဟိ-မှန်၊ ရူပါရူပဇီဝိတိန္ဒြိယေန- ရုပ် ဇီဝိတိန္ဒြိယ၊ နာမ်ဇီဝိတိန္ဒြိယသည်၊ ဝေဒနာသညာ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ ၈-တို့ကိုလည်း၊ ခန္ဓသင်္ဂဟေန-ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတာ-အပ်ကုန်၊ ပန- ဆက်၊ တေသု-ထို ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့တွင်၊ ဝေဒနာ သညာဝ-တို့ကိုသာ၊ အာယတနဓာတုသင်္ဂဟေန-ဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတာ-အပ်ကုန်၏၊ တေန-ကြောင့်၊ ဝေဒနာသညာက္ခန္ဓေဟိတိ-ဟူ၍၊ (မယာ) ဝုတ္တံ-အပ်ပြီး၊ ဣမိနာ

ဥပါယေန-ဤ ကပ်၍ သိကြောင်း နည်းဖြင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ပြဿနာတို့၌၊ ခန္ဓဘေဒေါ-ခန္ဓာတို့၏ အထူးအပြားကို၊ ဝေဒိတိဗ္ဗော-၏၊ဟိ-မှန်၊ ဣတော-ဤ တတိယပြဿနာမှ၊ ပရံ-နောက်၌၊ (နောက်ဖြစ်သော စတုတ္ထပြဿနာ စသည်၌) ခန္ဓာနံ-တို့၏၊ နာမ မတ္တမေဝ-နာမည်မျှကိုသာ၊ ဝက္ခာမ-ဆိုကုန်တော့အံ့။

၁၈၂။စတုတ္ထေ-ဣတ္ထိန္ဒြိယေန ယေ ဓမ္မာအစရှိသော စတုတ္ထပြဿနာ၌၊ တိဟိခန္ဓေဟိတိ-ကား၊ ဣတ္ထိန္ဒြိယ ပုရိသိန္ဒြိယသု-တို့၌၊ ဝေဒနာသညာသင်္ခါရေဟိ-တို့ဖြင့်၊ (သင်္ခါဟိတာ) ဝေဒနာ ပဉ္စကေ-ဝေဒနာပဉ္စက၌၊ ရူပသညာသင်္ခါရေဟိ-တို့ဖြင့်၊ (သင်္ခါဟိတာ) သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒိသု-သဒ္ဓိန္ဒြိယအစရှိ ကုန်သော၊ ဖဿပရိယော-သာနေသု-ဖဿ အဆုံးရှိသော တရားတို့၌၊ ရူပဝေဒနာသညာကုန္ဓေဟိ-တို့ဖြင့်၊ (သင်္ခါဟိတာ) ဝေဒနာယ-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဝယ် ပါဝင်သော ဝေဒနာ၌၊ ဝေဒနာကုန္ဓာ သဒိသောဝ-ဝေဒနာကုန္ဓာ၌ အဆုံးအဖြတ်နှင့် တူသည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ (ဝိနိစ္ဆယော-သည်၊ ဟောတိ-၏၊) တဏှုပါဒါနကမ္မဘဝတို့၌၊ သင်္ခါရကုန္ဓာ သဒိသောဝ-သင်္ခါရကုန္ဓာ၌ အဆုံးအဖြတ်နှင့် တူသည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ ဝိနိစ္ဆယော-သည်၊ (ဟောတိ)

၁၈၃။ပဉ္စမေ-ဇတိယာ ယေ ဓမ္မာ အစရှိသော ပဉ္စမ ပြဿနာ၌၊ ဇာတိဇရာ မရဏေသု-တို့၌၊ ဇီဝိတိန္ဒြိယသဒိသောဝ-ဇီဝိတိန္ဒြိယ အဆုံးအဖြတ်နှင့် တူသည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊(ဝိနိစ္ဆယော ဟောတိ)ပန-အထူးကား၊ ဈာနေန-သည်၊ နိဗ္ဗာန်-ကိုလည်းကောင်း၊ သုခမရူပံ-ကိုလည်းကောင်း၊ သညာစ-ကိုလည်းကောင်း၊ ခန္ဓသင်္ဂဟေန-ဖြင့်၊ အသင်္ခါဟိတာ-အပ်ကုန်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ-ထို သုခမရူပံ၊ သညာဟူသော တရားအပေါင်းကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ရူပကုန္ဓာသညာကုန္ဓာနံ-တို့၏၊ ဝသေန-အပြားအားဖြင့်၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ခန္ဓာ-တို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏၊

၁၈၄။ဆဋ္ဌေ-သောကေန ယေ ဓမ္မာ အစရှိသော ဆဋ္ဌပြဿနာ၌၊ သောကာဒိတ္ထယေ-သောက အစရှိသော တရားသုံးပအါးအပေါင်း၌၊ ဝေဒနာယ-၌၊ သဒိသော-အဆုံးအဖြတ်နှင့်တူသော၊(ဝိနိစ္ဆယော ဟောတိ) ဥပါယာသာဒိသု-အစရှိသော တရားတို့၌၊ သင်္ခါရသဒိသော-သင်္ခါရကုန္ဓာ၌ အဆုံးအဖြတ်နှင့် တူသော၊(ဝိနိစ္ဆယော ဟောတိ) ပန-တဖန်၊ ဝေဒနာယ-ဖဿသတ္တကရာသိဝယ် ပါဝင်သော ဝေဒနာ၌၊ ဝေဒနာကုန္ဓသဒိသော-သော၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဟောတိ) သညာယ-၌၊ သညာကုန္ဓသဒိသော-သော၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဟောတိ)စေတနာဒိသု-အစရှိသော တရားတို့၌၊ သင်္ခါရကုန္ဓသဒိသော-သော၊ ဝိနိစ္ဆယော-သည်၊ (ဟောတိ)

ဣမိနာ ဥပါယေန-ဤကပ်၍ သိကြောင်းနည်းဖြင့်၊ သတ္တမပညာဒီသု-
သတ္တမပြဿနာ အစရှိသည်တို့၌၊ သင်္ဂဟသင်္ဂဟော-သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟကို၊
ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

အသင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတပဒဝဏ္ဏနာ-သည် နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

၄-စတုတ္ထ နယ

သင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတပဒ အဖွင့်

၁၉၁။ ဣဒါနိ-အသင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတပဒကို အကျယ် ဝေဖန်တော်မူပြီးရာ
ယခုအခါ၌၊ သင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတပဒ-ကို၊ ဘာဇေတုံ-ငှါ၊ သမုဒယ
သစ္စေနာတိအာဒိ-အစရှိသော အကားတော်ကို၊ (ဘဂဝတာ)အာရဒ္ဓံ-အပ်ပြီ၊
တတ္ထ-ထို သမုဒယသစ္စေန အစရှိသော သင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတပဒနိဒ္ဒေသ၌၊
ယံ(ဓမ္မဇာတံ)-အကြင် တရားသဘောကို၊ ခန္ဓာဒီဟိ-ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ (ခန္ဓာ၊
အာယတန၊ ဓာတ်တို့ဖြင့်၊) သင်္ဂဟိတေန-သိမ်းယူ ရေတွက်အပ်သော တရားသည်၊
ခန္ဓာဒီဝသေန-ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတံ-အပ်၏၊ ပုန-တဖန်၊
တဿေဝ(ဓမ္မဇာတဿ)-ကိုပင်၊ ခန္ဓာဒီဟိ-တို့ဖြင့်၊ သင်္ဂဟံ-ခြင်းကို၊ ပုစ္ဆိတွာ-
မေးတော်မူ၍၊ ဝိသဇ္ဇနံ-ကို၊ ကတံ-အပ်ပြီ။

၁။ ယံ ခန္ဓာဒီဟိ(ပေ)ကတံ။ ။ “သမုဒယသစ္စေန ယေ ဓမ္မာ(ပေ)သင်္ဂဟိတာ-တေဟိ ဓမ္မေဟိ
ယေ ဓမ္မာ(ပေ)သင်္ဂဟိတာ” ဤသို့ ပါဠိတော်၌ သင်္ဂဟိတေန
သင်္ဂဟိတပဒ ဖြစ်သည်နှင့်အညီ သင်္ဂဟိတ ၂-ပုဒ်၏ကတ္တာ ၂-ပုဒ်၊ ကံ ၂-ပုဒ် ပါနေသည်ကို
ရှေးဦးစွာသတိပြုပါ။ ယံ-ဖြင့် သမုဒယသစ္စေန ကဲ့သို့သော တရားကိုညွှန်ပြ၏။ ခန္ဓာဒီဟိ
သင်္ဂဟိတေနဖြင့် သမုဒယသစ္စာသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်စသည်တို့ဖြင့်
သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော သမုဒယသစ္စာသည် ကြင်အပ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါး
စသည်ကိုပြ၏။ ခန္ဓာဒီဝသေနသင်္ဂဟိတံဖြင့် ထိုသင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါးစသည်တို့က ခန္ဓာစသည်
တို့၏အစွမ်းဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်အပ်သော သမုဒယသစ္စာကဲ့သို့သော တရားကိုပြ၏။ ပုန
တဿေဝ(ပေ)ကတံဖြင့် ထိုသမုဒယသစ္စာကဲ့သို့သော တရားကို တဖန် “ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ”
စသည်ဖြင့် မေး၍ “ဧကေန ခန္ဓေန”ဟသည်ဖြင့် ဖြေတော်မူသည်။

တံ-ထိုအဖြေသည်၊ ခန္ဓာယတနဓာတုသု-တို့တွင်၊ ဧကမ္မိ-တပါးလည်း ဖြစ်သော၊ သကလကောဋ္ဌာသံ-အလုံးစုံသော အဖို့အစုကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဌိတ ပဒေသု-တည်သောပုဒ်တို့၌၊ န ယုဇ္ဇတိ-မသင့်၊ “ရူပက္ခန္ဓာဖြစ်လျှင် ရူပအားလုံးကို၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဖြစ်လျှင် ဝေဒနာအားလုံးကို” ဤသို့ စသည်ဖြင့် အလုံးစုံသော အဖို့အစုကို ယူနိုင်သော ရူပက္ခန္ဓာ စသောပုဒ်၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသော ပုဒ်တို့၌ ဤအဖြေ မရနိုင်-ဟူလို၊ (ကသွာ-ကြောင့်၊ တံ ခန္ဓာယတနဓာတုသု ဧကမ္မိ သကလကောဋ္ဌာသံ ဂဟေတွာ ဌိတပဒေသု န ယုဇ္ဇတိ-နည်း၊ ဟိ(ယသွာ)-ကြောင့်၊ သကလေန-အလုံးစုံကို ဟောနိုင်သော၊ ခန္ဓာဒိပဒေန-ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော ပုဒ်သည်၊ ဝါ-ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားအစုသည်၊ (သင်္ဂဟိတံ နာမ-၌ စပ်)ယံ- အကြင် တရားအစုသည်၊ အတ္တဇနာ-မိမိကို၊ သင်္ဂဟကံ-သိမ်းယူရေတွက် တတ်သော တရားကို၊ သင်္ဂဟိတွာ-သိမ်းယူရေတွက်ပြီး၍၊ ပုန-တဖန်၊ (တေန ခန္ဓာဒိပဒေန- ထိုခန္ဓာအစရှိသော တရားအစုသည်၊) တေနော-ထိုခန္ဓာ အစရှိ သည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတံ နာမ- သိမ်းယူရေတွက်အပ်သည် မည်သော၊ (တံ-ထိုသို့သဘောရှိသော တရားအစုသည်၊)နတ္ထိ-မရှိ၊ (ကသွာ တံ ခန္ဓာယတန ဓာတုသု ဧကမ္မိသကလကောဋ္ဌာသံ ဂဟေတွာ ဌိတပဒေသု န ယုဇ္ဇတိ။)

တသွာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့တွင် တပါးလည်းဖြစ်သော အလုံးစုံသော အဖို့အစုကိုယူ၍တည်သောပုဒ်တို့၌ ထိုအဖြေ၏မသင့်မြတ်သည်၏

၁။ သကလေန(ပေ)နတ္ထိ။ ။ ရူပအားလုံးကို ဟောနိုင်သော ရူပက္ခန္ဓာပုဒ်သည်(မိမိက ရူပအားလုံးကို သိမ်းယူပြီးဖြစ်သောကြောင့်) ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ဖြင့် အခြား သိမ်းယူစရာတရား မရှိတော့၊ ဝေဒနာအားလုံးကို ဟောနိုင်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာပုဒ်၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာပုဒ်စသည်တို့က သိမ်းယူဖို့ရာ အခြား တရားမရှိပုံကိုလည်း ချဲ့ထွင်ကြည်ရပါ။

၂။ ယံ အတ္တဇနာ(ပေ)ဂစ္ဆေယျ။ ။ အနိယမဝါကျတို့၏ ထုံးစံမှာ နိယမဝါကျကို အထူးပြု သော ဝိသေသနဖြစ်၏။ ဥပမာ-“ယောပန ဘိက္ခု(ပေ) မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝေယျ၊ အယမ္မိ ပါရာဇိကောဟောတိ အသံဝါသော”၌ “ယော ပန ဘိက္ခု(ပေ)မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝေယျ”သည် “သိက္ခာမချပဲ မေထန်မှီဝဲသော ဤရဟန်းသည်လည်း”ဟု အယမ္မိ-ကို အထူးပြုသော ဝိသေသနဖြစ်သကဲ့သို့တည်း၊ ထို့အတူ “ယံ အတ္တဇနာ(ပေ)ဂစ္ဆေယျ”ဝါကျလည်း“(တံ) အညံ ခန္ဓာဒိပဒေန သင်္ဂဟိတံ နာမ”ကို အထူးပြုသောဝိသေသန ဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် ယံ-စသော ဝါကျကို“တေန ခန္ဓာဒိပဒေန”ဟု ထည့်ပါ၌နှင့်တကွ မြန်မာပြန်သောအခါ-

အဖြစ်ကြောင့်)တထာရူပါနိ-ထိုသို့ သဘောရှိသော၊ ပဒါနိ-တို့ကို၊ ဣမသို့ ဝါရေ-
 ဤစတုတ္ထနယနိဒ္ဒေသဝါရ၌၊ (ဘဂဝတာ) န ဂဟိတာနိ-အပ်ကုန်၊ ပန-အန္တယကား၊
 ယာနိ ပဒါနိ-တို့သည်၊ အညေန-သင်္ခါရမှတပါး အခြားသော တရားနှင့်၊
 အသမ္ဘိသံ-မရောနှောသော၊ သင်္ခါရကေသေဝံ ဝါ-သင်္ခါရ တစ်စိတ်ကို သော်
 လည်းကောင်း၊ (အညေန-ဝေဒနာမှ တပါး အခြားသောတရားနှင့်၊ အသမ္ဘိသံ-
 သော) သုခမရူပံ ဝါ-သုခမ ရုပ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ [ဤ၌ ဧကဒေသ-သဒ္ဓါ
 မပါပုံကို သတိပြုခဲ့ပါ၊ ဋီကာဖွင့်လိမ့်မည်၊] (အညေန၊ သဒ္ဓါ-မှ တစ်ပါး အခြားသော
 တရားနှင့်၊ အသမ္ဘိသံ-သော)၊ သဒ္ဓေကဒေသံ ဝါ-သဒ္ဓ ရုပ် တစ်စိတ်
 ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဒီပေန္တိ-ပြနိုင်ကုန်၏၊ တာနိ-ထိုကဲ့သို့သော ပုဒ်တို့ကို၊ ဣမ-
 ဤစတုတ္ထနယနိဒ္ဒေသဝါရ၌၊ (ဘဂဝတာ) ဂဟိတာနိ-အပ်ကုန်။

ဣဒံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံသော၊ တေသံ-ထိုပုဒ်တို့၏၊ ဥဒ္ဓါနံ-တည်း၊ ဒွေ-ကုန်
 သော၊ သစ္စာ-သမုဒယ သစ္စာ၊ မဂ္ဂ သစ္စာတို့လည်းကောင်း၊ ပန္နရသ-ကုန်သော၊
 ဣန္ဒြိယာ-ဣတ္ထိန္ဒြေ၊ ပုရိသန္ဒြေ၊ သုခိန္ဒြေ၊ ဒုက္ခိန္ဒြေ၊ (ပေ) အညာတာဝိန္ဒြေတို့လည်း
 ကောင်း၊ ဧကောဒေသ-ကုန်သော၊ ပဋိစ္စပဒါ-အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ ဖဿ၊ တဏှာ၊ ဥပါ
 ဒါနိ၊ ကမ္မဘဝ၊ သောက၊ ပရိဒေဝ၊ ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပါယာသ ဟူသော ပဋိစ္စ
 သမုပ္ပါဒ်တို့လည်းကောင်း၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်၌၊ ဧကောဒေသ-ကုန်သော

“မိမိကို သိမ်းယူရေတွက်တတ်သော တရားအစုကို(မိမိက တဖန်)သိမ်းယူရေတွက်၍
 ထိုခန္ဓာ အစရှိသော တရားအစုသည် ခန္ဓာ အာယတနဓာတ်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်ပင်
 သိမ်းယူအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သော အခြားသော ထိုသင်္ခါရတရားမည်သည်
 မရှိ”-ဟု ဖြစ်၏။

တေန ခန္ဓာဒီပဒေန ထည့်ရခြင်း။ ။ဋီကာ၌ “တေန ခန္ဓာဒီပဒေန”ကို ယှဉ်စေရ
 (ထည့်ရ) မည်ဟု ဆို၏၊ မှန်၏-“သမုဒယသစ္စေန ယေ ဓမ္မ”စသည်ကို ပုစံထုတ်၍ ကြည့်သော
 အခါ “သမုဒယသစ္စာသည် သိမ်းယူအပ်သော အခြားတရား”ဟူသည် သမုဒယသစ္စာကို ပြန်၍
 သိမ်းယူလျက် ထို သမုဒယသစ္စာကိုပင် ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ဖြင့် ရေတွက်တတ်သော
 သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါး ဖြစ်၏၊ ဤ၌လည်း ရူပက္ခန္ဓာသည် သိမ်းယူအပ်သော အခြားတရား
 ဟူသည် ရူပက္ခန္ဓာကို ပြန်၍ သိမ်းယူလျက် ခန္ဓာ စသည်တို့ဖြင့် ရေတွက်နိုင်သော တရားတမျိုး
 ဖြစ်ရမည်၊ ထို့ကြောင့် “တေန ခန္ဓာဒီပဒေန”ဟု ထည့်ပါ၌ မပါလျှင် ထို အဓိပ္ပါယ် မဖြစ်နိုင်
 သောကြောင့် “အညံ ခန္ဓာဒီပဒေန သင်္ခါရတံ နာမ နတ္ထိ”ဟု မဆိုသင့်ကြောင်းကို ဋီကာဆို
 သည်။

သတိပဋ္ဌာန်၊ သမ္မပ္ပဓာန်၊ အပ္ပမညာ၊ ဣန္ဒြေ၊ ဗိုလ်၊ ဗောဇ္ဈင်၊ မဂ္ဂင်၊ ဖဿ၊ စေတနာ၊ အဓိမောက္ခ၊ မနသိကာရ တို့လည်းကောင်း၊ တိသဝိဓံ-၃၀-အပြားရှိသော၊ ဂေါတ္တကပဒံ-တရားကိုယ်သာရကောင်းသော ဂေါတ္တက ပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ (ဣမိနာ ပဘေဒေန)-ဤသို့သော အပြားအားဖြင့်၊ (ဧကေနသတ္တတိပဒါနိ-တစ်ခု ယုတ် ခုနစ်ဆယ်သော ပုဒ်တို့ကို) ဧတ္ထ-ဤ စတုတ္ထနယနိဒ္ဒေသဝါရ၌၊ (ဘဂဝတာ ဝုတ္တာနိ)၊ ဣတိ(ဣဒံ)-ကား၊ ဥဒ္ဓါနံ-တည်း။

ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ စတုတ္ထနယနိဒ္ဒေသဝါရ၌၊ ပဉ္စာ-တို့သည်၊ ဒွေယေဝ-နှစ်ပါးတို့သည်သာ၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ တတ္ထ-ထို ၂-ပါးတို့၌၊ ယံ ပဒံ-အကြင် သမုဒယသစ္စာ အစရှိသော ပုဒ်ကို၊ ပုစ္ဆာယ-၌၊ ဝါ-ပုစ္ဆာအလို့ငှါ၊ ဥဒ္ဓန္တံ-ထုတ်ဆောင်တော် မူအပ်ပြီ၊ တဒေဝ-ပုစ္ဆာ၌ ထုတ်ဆောင်တော်မူအပ်သော သမုဒယသစ္စာ အစရှိသော ထိုပုဒ်ကိုပင်၊ ယေဟိ ဓမ္မေဟိ-အကြင် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါး အစရှိသောတရားတို့သည်၊ ခန္ဓာဒိဝသေန-ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတံ-သိအပ်၏၊ တေဓမ္မေ-ထို သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါး အစရှိသော တရားတို့ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ပုဒ်တို့၌၊ ဧကေန ခန္ဓာနာတိအာဒိ-အစရှိသော စကားတော်ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-အပ်ပြီ၊ တတြ-ထို ဧကေန ခန္ဓာ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ နယော-အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ သမုဒယသစ္စေန-သည်၊ တဏှာဝဇ္ဇာ-တဏှာသည် ကြဉ်အပ်ကုန်သော၊ သေသာ-သမုဒယသစ္စာမှ ကြွင်းကုန်သော၊ သင်္ခါရာ-၄၉-ပါးသော သင်္ခါရတို့ကို၊ ခန္ဓာဒိသင်္ဂဟေန-သိမ်းယူ ရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာ အစရှိသည်ဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတာ-အပ်ကုန်၏၊ ပန-တဖန်၊ တေဟိ-ထို တဏှာသည် ကြဉ်အပ်ကုန်သော ၄၉-ပါးသော သင်္ခါရတို့သည်၊ တဏှာဝ-သမုဒယသစ္စာ ဟူသော တဏှာကိုပင်၊ သင်္ဂဟိတာ-အပ်၏၊ သာတဏှာ-ထို သမုဒယသစ္စာ ဟူသော တဏှာကို၊ ပန-တဖန်၊ သင်္ခါရေဟေဝ-တဏှာသည် ကြဉ်အပ်သော ၄၉-ပါးသော သင်္ခါရ တို့သည်ပင်၊ ခန္ဓာဒိသင်္ဂဟေန-ဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတာ-အပ်၏၊ ဣတိ (အယံ)-ကား၊ (နယော-တည်း)၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ပုဒ်တို့၌၊ ဒေဝေဝ (ဒေဝော ဧဝ)-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်၊ နယော-အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။

ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤစတုတ္ထနယနိဒ္ဒေသဝါရ၌၊ အရူပဓမ္မပုစ္ဆာသု-နာမ်တရားတို့၏ ပုစ္ဆာတို့၌၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓော ဝါ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဝါ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဧကော-တပါးသော၊ ခန္ဓောနာမ-မည်၏၊ ရူပဓမ္မပုစ္ဆာသု-ရုပ်တရားတို့၏ ပုစ္ဆာတို့၌၊ ရူပက္ခန္ဓော-သည်၊ (ဧကော ခန္ဓော နာမ)

ပရိဒေဝပုစ္ဆာယ-၌၊ သဒ္ဓါယတနံ-သည်၊ ဧကံ-သော၊ အာယတနံနာမ-မည်၏။ သဒ္ဓ
ဓာတု-သည်၊ ဧကာ-သော၊ ဓာတုနာမ-မည်၏။ သေသဌာနေသု-ကြွင်းသော ဌာန
တို့၌၊ ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတဝသေနေဝ-အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိ
တဗ္ဗော၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

သင်္ဂဟိတေနသင်္ဂဟိတပဒဝဏ္ဏနာ-သည်၊

နိဋ္ဌိတာ- ပြီးပြီ။

၅-ပဉ္စမနယ

အသင်္ဂဟိတေနအသင်္ဂဟိတပဒ အဖွင့်

၁၉၃။ ဣဒါနိ-သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတပဒကို အကျယ် ဝေဖန်တော်
မူပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတပဒ-ကို၊ ဘာဇေတုံ-ငှါ၊ ရူပက္ခန္ဓ
နာတိအာဒိ-အစရှိသော စကားတော်ကို၊ (ဘဂဝတော) အာရဒ္ဓံ-အပ်ပြီ၊ တတ္ထ-
ထို ရူပက္ခန္ဓေန အစရှိသော အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတပဒနိဒ္ဒေသ၌၊ ယံ (ဓမ္မ
ဇာတ်)-အကြင် တရားသဘောကို၊ ခန္ဓာဒီဟိ-ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ (ခန္ဓာ
အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့်)၊ အသင်္ဂဟိတေန-အသိမ်းယူမရေတွက်အပ်သော
တရားသည်၊ ခန္ဓာဒိဝသေန-ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတ-
မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်၊ ပုန-တဖန်၊ တဿေဝ (ဓမ္မဇာတဿ)၊ ထို
တရားသဘောကိုပင်၊ ခန္ဓာဒီဟိ-ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိ-ခြင်းကို၊
ပုစ္ဆိက္ခာ-၍၊ ဝိသဇ္ဇနံ-ကို၊ (ဘဂဝတာ) ကတံ-အပ်ပြီ၊ တံ-ထို အဖြေသည်၊
(နယုဇ္ဇတိ-၌ စပ်) ပဉ္စက္ခန္ဓဂါဟ ကေသု-ခန္ဓာ ငါးပါးလုံးကို ယူနိုင်ကုန်သော၊
ဒုက္ခသစ္စာဒီသု-အစရှိကုန်သော၊ (ပဒေသု-တို့၌လည်းကောင်း) ဝိညာနေန-နှင့်၊
သဒ္ဓိ-တကွ၊ သုခမရူပဂါဟကေသု- သုခမရုပ်ကို ယူနိုင်ကုန်သော၊ အနိဒဿန
အပ္ပဋိယာဒီသု- အစရှိကုန်သော၊ ပဒေသုစ-တို့၌လည်းကောင်း၊ န ယုဇ္ဇတိ-မသင့်။

၁။ ပဉ္စက္ခန္ဓ (ပေ) ဝိညာဏေန (ပေ) ဂါဟပေသု။ ။ ဤ စကားကို ဓာတုကထာ

အချိုးတို့၌ “စိတ္တသုခမ်

မဆုံ” ဟုလည်းကောင်း၊ “ခန္ဓာ တစိတ်သာတည်း” ဟုလည်းကောင်းဆိုသည်။ “စိတ်နှင့် သုခမ
ရုပ် တို့ ဆုံလျက် ပါဝင်နေသော အနိဒဿန အပ္ပဋိယ ကဲ့သို့သော ပုဒ်များကိုလည်းကောင်း၊
ခန္ဓာ ၅ ပါးလုံး ပါဝင်နေသော ဒုက္ခသစ္စာ တရားတို့ကိုလည်းကောင်း ဤ နယ၌ မဟောပါ-
ဟူလို။

ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) (ကသွာ တံ ပဉ္စက္ခန္ဓာဂ္ဂါဟကေသု ဒုက္ခသစ္စာဒီသု၊ ဝိညာဏေန သဒ္ဓိ သုခမရူပဂ္ဂါဟကေသု အနိဒဿနအပ္ပဋိယာဒီသု ပဒေသု စ နယုဇ္ဇတိ-နည်း) ဟိ (ယသွာ)-ကြောင့်၊ တာဒိသေန-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ပဒေန-ဒုက္ခသစ္စာ အစရှိသော ပုဒ်သည်၊ (သင်္ဂဟ-၌ စပ်) နိဗ္ဗာန်-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ခန္ဓသင်္ဂဟမတ္တံ-ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်ခြင်းမျှသို့၊ နဂစ္ဆေယျ-မရောက်ရာ၊ သေသာ-နိဗ္ဗာန်မှ ကြွင်းကုန်သော၊ ခန္ဓာဒီဟိ-တို့ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတဓမ္မာနာမ-မသိမ်းယူ မရေတွက် အပ်သော တရားတို့မည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိကုန်၊ (တသွာ တံ (တံ) နယုဇ္ဇတိ) တသွာ-ကြောင့်၊ (ထို့သို့ ထိုအဖြေ၏ ခန္ဓာငါးပါးလုံးကို ယူနိုင်သော ဒုက္ခသစ္စာ အစရှိသောပုဒ်၊ ဝိညာဉ်နှင့်တကွ ဖြစ်သော သုခမရူပကို ယူနိုင်သော အနိဒဿနအပ္ပဋိယ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌ မသင့်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) တထာရူပါနိ-ကုန်သော၊ ပဒါနိ-ဒုက္ခသစ္စာ အစရှိသောပုဒ်တို့ကို၊ ဣမသ္မိ ဝါရေ-ဤ ပဉ္စမနယနိဒ္ဒေသဝါရ၌၊ (ဘဂဝတာ) နဂဟိတာနိ-အပ်ကုန်၊ ပန-အနွယ်ကား၊ ယာနိ- (ပဒါနိ)-တို့သည်၊ ပဉ္စက္ခန္ဓာ-ခန္ဓာငါးပါးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ သုခမရူပေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ဝိညာဏဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ န ဒီပေန္တိ-မပြနိုင်ကုန်၊ တာနိ- (ပဒါနိ) တို့ကို၊ ဣဓ-ဤ ပဉ္စမနယနိဒ္ဒေသဝါရ၌၊ နဂဟိတာနိ-အပ်ကုန်။

ဣဒံ-ကား၊ တေသံ-ထို ပုဒ်တို့၏၊ ဥဒါနံ-တည်း၊ သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ ခန္ဓာ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ (ဉာတဗ္ဗာ-၌ စပ်) တထာ-ထို့ အတူ အလုံးစုံကုန်သော၊ အာယတနဓာတုယော-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သစ္စတော-သစ္စာမှ၊ တယာ-ကုန်သော၊ (ပဒါနိ- သမုဒယသစ္စာ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကိုလည်းကောင်း။) သဗ္ဗာနိပိ-အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဣဒြိယာနိ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပဋိစ္စတော-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌၊ တေဝီသတိ-သော၊ (ပဒါနိ-အဝိဇ္ဇာအစရှိသော ပုဒ်တို့ကို လည်းကောင်း။) ပရတော-နောက်၌၊ သောဠသ-ကုန်သော၊ ပဒါ-သတိပဋ္ဌာန် အစရှိသောပုဒ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ တိကေ-တိက်၌၊ တေစတ္တာလီသကံ-လေးဆယ့်သုံးပါးသော၊ (ပဒါနိ-ကုသလာဓမ္မာ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊) ဂေါစ္ဆကေ-ဂေါစ္ဆက၌၊ သတ္တတိ-ခုနစ်ဆယ်လည်း ဖြစ်သော၊ ဒေဝ-နှစ်ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ (ပဒါနိ-ဟေတုဓမ္မာ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊) စူဠန္တရေ-စူဠန္တရဒုတ်၌၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ ပဒါ-အပ္ပစ္စယာဓမ္မာ အစရှိသောပုဒ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ မဟန္တရေ-မဟန္တရဒုတ်၌၊ ဝုတ္တာ-အပ်ကုန်သော၊ အဋ္ဌာရသ-ကုန်သော၊ ပဒါ-သာရမ္ပဏာဓမ္မာ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ တတော-ထို မဟန္တရဒုတ်မှ၊ ပရံ-နောက်ဖြစ်သော ပိဋိဒုတ်၌၊ အဋ္ဌာရသေဝ-

တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးပင်လျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ (ပဒါနိ-ဒဿေနေန ပဟာတဗ္ဗာ ဓမ္မ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို လည်းကောင်း၊) ဉာတဗ္ဗာ-သိထိုက်ကုန်၏၊ သေသာ- ဆိုအပ်ပြီးသော ပုဒ်တို့မှ ကြွင်းကုန်သော ပုဒ်တို့ကို၊ ဣဓ-ဤပဉ္စမနယနိဒ္ဒေသဝါရ၌၊ (ဘဂဝတာ) န ဘာသိတာ-အပ်ကုန်၊ ဣတိ (ဣဒံ)-ကား၊ (ဥဒ္ဓါနံ-တည်း၊) [“သစ္စတော တယော” စသည်တို့၏ သရုပ်အရကို “ဇူ-ဝေ-ဝိ-စ-သ-အ” ဟူသော ဆောင်ပုဒ်၏ အကျယ် အကောက်ကို ရလျှင် သိနိုင်ပါသည်။]

ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤပဉ္စမနယနိဒ္ဒေသ၌၊ ပညာ-ပြဿနာ တို့သည်၊ ဝါ- သိစေခြင်းငှာ အလိုရှိအပ်သော အနက်တို့သည်၊ သဒိသဝိသဇ္ဇနာနံ ၂-တူသော အဖြေရှိကုန်သော ပုဒ်တို့၏၊ ဝသေန-အစွမ်းဖြင့်၊ သမောဓာနေတွာ ၂-ပေါင်း၍၊ ကတေဟိ-ပြုအပ်ကုန်သော ပြဿနာတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ သဗ္ဗေပိ-အလုံးစုံသော ပြဿနာတို့သည်လည်း၊ စတုတ္ထိသ-သုံးဆယ့်လေးပါးသည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ တတ္ထ-ထို ပြဿနာတို့၌၊ ယံ ပဒံ-အကြင်ပုဒ်ကို၊ ပုစ္ဆာယ-ပုဒ်စွာ၌၊ ဝါ-အလိုငှာ၊ ဥဒ္ဓမ္မ-ထုတ်ဆောင်တော်မူအပ်ပြီ၊ တဒေဝ-ထို ပုစ္ဆာအလိုငှာ ထုတ်ဆောင်အပ် သော ပုဒ်ကိုပင်၊ ယေဟိ(ဓမ္မေဟိ)-အကြင်တရားတို့သည်၊ ခန္ဓာဒီဟိ-တို့ဖြင့်၊ (ခန္ဓာအာယတနဓာတ်တို့ဖြင့်။) အသင်္ဂဟိတံ-အပ်၊ တေဓမ္မေ-ထို တရားတို့ကို၊

၁။ ပညာပနေတ္ထ (ပေ) စတုတ္ထိသ။

။ကထေတုကမ္ပတာ ပုစ္ဆာကို ပြရာ၌ ဝဒန္တ

ပုဂ္ဂိုလ်ကသိစေခြင်းငှာ အလိုရှိအပ်သော

အနက်ကို “ပဉ္စ” ဟု ခေါ်၏၊ သုဏန္တ ပုဂ္ဂိုလ်က သိလို၍ မေးရာ၌ကား သိခြင်းငှာ အလိုရှိ အပ်သော အနက်ကို “ပဉ္စ” ဟု ခေါ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဤနေရာ၌ “ဇူပက္ခန္ဓေန ယေ ဓမ္မာ (ပေ) တေ ဓမ္မာ ဧကေန ခန္ဓန ဧကေနာယတနေန သတ္တဟိ ဓာတူဟိ အသင်္ဂဟိတာ” တိုင်အောင်သော စကားရပ်အားလုံးကို ဘုရားရှင်က သိစေလို၍ မိန့်တော်မူအပ်သော ကြောင့် “ပဉ္စ (ပြဿနာ)တစ်ရပ်” ဟု မှတ်ပါ၊ [ဇူပက္ခန္ဓေနာတိ- အာဒိ သဗ္ဗမ္မိ ဝါ ဝိညာပေတုံ ဣစ္ဆိတဘာဝေန (ပဉ္စ၏ အနက်ပြု) ဝစနံ ပညာဘဝတော ပုစ္ဆာ၊ တေနာဟ အဋ္ဌကထာယံ “ပညာပနေတ္ထ (ပေ) စတုတ္ထိသ ဟောန္တိတိ။-အနု။]

၂။ သဒိသဝိသဇ္ဇနာနံ (ပေ) သဒ္ဓိ။

။ပါဠိတော်၌ ဝိသဇ္ဇနလည်း တူ၊ နီးကပ်လည်း

နီးကပ်နေသော ပုဒ်များကို တစ်ပေါင်တည်း

ပြုထား၏၊ နီးကပ်သော်လည်း သဒိသဝိသဇ္ဇန မဟုတ်သော ပုဒ်များကိုကား တစ်ပါးစီ အသီး အသီး ဝိသဇ္ဇန ပြုထား၏၊ ပေါင်း၍ ပြုရာ၌ အပေါင်းတစ်စုကို “ပြဿနာတစ်ရပ်” ဟု မှတ်ပါ၊ ဤသို့ ပေါင်းအပ်သော ပြဿနာ , မပေါင်းအပ်သော ပြဿနာ , ဤ ၂-ရပ်ကို ရေတွက်ရာ၌ စတုတ္ထိသ ရှိသည်ဟု ဆိုသည်၊ ယခုစာအုပ်များ၌ကား ပဉ္စတ္ထိသ ရှိနေ ပါသည်၊ [ဤသို့ ၃၅-ပါး ဖြစ်ရပ်ကို ဋီကာနိဿယ အဓိပ္ပာယ်၌ မှတ်ချက် ပြထား၏။]

သန္ဓာယ-၍၊ ဧကေန ခန္ဓေနာတိအာဒိ-အစရှိသော စကားတော်ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-အပ်ပြီ။

တကြ-ထို ပြဿနာတို့၌၊ [ရှေးနိဿယဝယ် “ပဌမပဉ္စ” ဟု ပေး၏။] အယံ-ကား၊ နယော-တည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ ရူပက္ခန္ဓေန-သည်၊ (ပဌမပုဒ်စွာ၌ ပါဝင်သော ရူပက္ခန္ဓာသည်၊) စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ခန္ဓာ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာနဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ခန္ဓသင်္ဂဟေန-ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတာ-အပ်ကုန်၊ ပန-ကား၊ အာယတနဓာတုသင်္ဂဟေန-ဖြင့်၊ ဝိညာဏံ-ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ အဝသေသာ-ဝိညာဏက္ခန္ဓာမှ ကြွင်းကုန်သော ခန္ဓာသုံးပါး နိဗ္ဗာန်တို့ကို၊ သင်္ဂဟိတာ-အပ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ဝိညာဏက္ခန္ဓာမှ ကြွင်းကုန်သော ခန္ဓာ ၃-ပါး နိဗ္ဗာန်တရားတို့၏ အသင်္ဂဟိတ မဖြစ်ပဲ သင်္ဂဟိတ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ဝိညာဏမေဝ-ဝိညာဏက္ခန္ဓာ တစ်ပါးသည်သာ၊ [ဧဝံဖြင့် ကျန်ခန္ဓာသုံးပါးနှင့် နိဗ္ဗာန်တို့ကို ကန့်သည်၊] တိဟိပိ-ကုန်သော၊ ခန္ဓသင်္ဂဟာဒိဟိ-တို့ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတံ နာမ-မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်သည် မည်၏၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ (ပြန်၍)၊ တေန ဝိညာဏေန-သည်၊ နိဗ္ဗာနေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ခန္ဓာ-တို့ကို၊ ခန္ဓာဒိသင်္ဂဟေန-ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတာ-အပ်ကုန်၊ သဗ္ဗေပိ-ကုန်သော၊ တေ-နိဗ္ဗာန်နှင့် တကွ ခန္ဓာ ၄-ပါး ထိုတရားတို့ကို၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဝိညာဏေန-ဝိညာဏက္ခန္ဓာ သည်ပင်၊ ခန္ဓာဒိသင်္ဂဟေန-ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတာ-ကုန်၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ ဧကေန-သော၊ ခန္ဓေန-ဝိညာဏက္ခန္ဓာဖြင့်၊ ဧကေန-သော၊ အာယတနေန-မနာယတနဖြင့်၊ သတ္တဟိ-ကုန်သော၊ ဓာတူဟိ-ဝိညာဏဓာတ်တို့ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတာ နာမ-မသိမ်းယူ မရေတွက်အပ်ကုန်သော တရားတို့ မည်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။

၁။ ရူပက္ခန္ဓေန ၊ပေ၊ ဟောန္တိ။

။ “ယံ ပုစ္ဆာယ ဥဒ္ဓန္ဓံ ပဒံ” စသော အကျဉ်းကို အကျယ် ပြသော စကားတည်း၊ ထိုသို့ ပြရာ၌ ပဌမ ပုစ္ဆာကို

ဥဒါဟရဏံ အဖြစ်ဖြင့် ပြလိမ့်မည်၊ ရူပက္ခန္ဓေနသည် ပုစ္ဆာယ ဥဒ္ဓန္ဓပဒ (ပြဿနာ အလိုငှာ ထုတ်အပ်သော ပုဒ်) တည်း၊ [ပုစ္ဆာကို “ပုစ္ဆနတ္ထံ” ဟု အနုဋီကာ ဖွင့်သည်၊] သို့သော် ပုစ္ဆာတစ်ရပ်လုံးနှင့် ဆိုင်သောကြောင့် “ပုစ္ဆာ၌” ဟုလည်း ပေးပါ၊ ဝိညာဏမေဝ တိဟိ ၊ပေ၊ အသင်္ဂဟိတံ နာမ သည် “တဒေဝ ယေဟိ ၊ပေ၊ အသင်္ဂဟိတံ”၏ အကျယ်တည်း၊ “ပုန တေန ဝိညာဏေန သဒ္ဓိ ၊ပေ၊ အသင်္ဂဟိတာ”မှစ၍ “အသင်္ဂဟိတာ နာမ ဟောန္တိ” တိုင်အောင်သော စကားရပ်သည် “ဧတေ ဓမ္မေ သန္ဓာယ ဧကေန ခန္ဓေနာတိ အာဒိ ဝုတ္တံ” ဟူသော အကျဉ်း၏ အကျယ်စကားရပ်တည်း။

အထဝါ^၁-ထို့ပြင်တစ်နည်းကား၊ ရူပက္ခန္ဓေန-သည်၊ ယဒေတံ ဝိညာဏမေဝ-
အကြင် ဝိညာဉ်ကိုသာ၊ တိဟိ-ကုန်သော၊ ခန္ဓာဒိသင်္ဂဟေဟိ-သိမ်း ယူ ရေတွက်
ကြောင်း၊ ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတံ-အပ်၊ တေဟိပိ ဝိညာဏ ဓမ္မေဟိ-
ထို ဝိညာဉ်တရားတို့သည်လည်း၊ တေရူပဓမ္မာဝ-ထို ရုပ် တ ရား တို့ကိုသာ၊ [ဇေ-
ဖြင့် ပဌမနည်းကဲ့သို့ ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ နိဗ္ဗာန် တရားတို့ ကို မယူရဟု
ကန့်သည်၊] တိဟိ-ကုန်သော၊ သင်္ဂဟေဟိ-သိမ်းယူရေတွက်ကြောင်း၊ ခန္ဓာ
အာယတန ဓာတ်တို့ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတာ-အပ်ကုန်၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ တေ ဓမ္မာ-ထို
ရုပ်တရားတို့ကို၊ ဝိညာဏေနဝ-ဝိညာ ဏက္ခန္ဓာ သည်ပင်၊ တိဟိ-ကုန်သော၊
သင်္ဂဟေဟိ-တို့ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတာ-အပ်ကုန်၊ ဝိညာ ဏဉ္စ-သည်လည်း၊ ခန္ဓတော-
အားဖြင့်၊ ဧကော-သော၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ-သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ အာယတနတော-
အားဖြင့်၊ ဧကံ-သော၊ မနာယတနံ-သည်၊ (ဟောတိ) ဓာတုတော-အားဖြင့်၊ သတ္တ-
ကုန်သော၊ ဝိညာဏဓာတုယော-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ) တသွာ-ကြောင့်၊ ဧကေန
ခန္ဓေနာတိအာဒိ-အစရှိသော စကားတော်ကို၊ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ-အပ်ပြီ။

၁။ အထဝါ။ ။ ဤနည်း၌လည်း ပါဠိတော်ဝယ် လာသော “ဧကေန ခန္ဓေန ဧကေနာယတနေန
သတ္တဟိ ဓာတုဟိ အသင်္ဂဟိတာ”ဟူသော အဖြေအတိုင်း ရ၏။ ထို့ကြောင့်
တစ်နည်း ဖွင့်ပြသည်။ ရှေ့နည်း၌ “တေဟိ ဓမ္မေဟိ ယေ ဓမ္မာ”၌ ယေဓမ္မာအရဝယ်
နိဗ္ဗာန်နှင့်တကွ ခန္ဓာ ၄-ပါး ရ၏။ ဤနည်း၌ကား ယေ ဓမ္မာအရဝယ် မူလအသင်္ဂါဟက
ဖြစ်သော ရုပ်တရားသာ ရ၏။ ထိုသို့ အရကွဲသော်လည်း ဝိညာဏပုဒ်က ကတ္တား
ဖြစ်သောကြောင့် “ဧကေန ခန္ဓေန ဧကေနာယတနေန သတ္တဟိ ဓာတုဟိ
အသင်္ဂဟိတာ”ဟူသော အဖြေပင် ရသည်။ ယခု အကောက်များ၌ကား ရှေးနည်းအတိုင်းသာ
ဆိုရိုးပြုကြသည်။

မှတ်ချက်။ ။ ဒုတိယနည်း၌ ပုစ္ဆာအလိုငှာ ထုတ်အပ်သော ရူပက္ခန္ဓာသည် ပဌမ မ
က အသင်္ဂါဟက ကတ္တား ဖြစ်၍ “တေဟိ ဓမ္မေဟိ ယေ ဓမ္မာ”အရ၌ အသင်္ဂဟိတက ကံ
ဖြစ်၏။ ပုစ္ဆာအလိုငှာ မထုတ်အပ်သော ဝေဒနာ စသော တရားတို့ကား အသင်္ဂါဟက ကတ္တား
မဖြစ်ကြပဲ အသင်္ဂါဟက ကံသာ ဖြစ်ကြရ၍သို့ ဝေဒနာ စသည်တို့က ၂-ဘက်လုံး မရကြ
သောကြောင့် ဝေဒနာ စသည်တို့ကို ချန်၍ အသင်္ဂါဟက၊ အသင်္ဂဟိတ ၂-ဘက်ရသော ရုပ်
တရားတို့ကိုသာ ယူထားသည်။ ဤ ဒုတိယနည်းသည် “အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ”ဟူသော
စကားနှင့်သာ သာ၍ လျော်သကဲ့သို့ ထင်၏။

ဋီကာ တေဟိပိ ဝိညာဏဓမ္မေဟိ တေ ရူပဓမ္မာဝ တိဟိ သင်္ဂဟေဟိ အသင်္ဂဟိတာတိ
ပုစ္ဆာယ ဥဒ္ဓဋ္ဌာ တိဟိပိ သင်္ဂဟေဟိ အသင်္ဂါဟကာ ဟုတွာ အသင်္ဂဟိတာတိ အဓိပ္ပါယော၊
အနုဒ္ဓဋ္ဌာ ဝေဒနာယောပိ ဟိ အသင်္ဂဟိတာ ဧဝါတိ။

ဣမိနာ ဥပါယေန-ဤ ကပ်၍ သိကြောင်းဖြစ်သော နည်းဖြင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ပြဿနာတို့၌၊ ပုစ္ဆာယ-၌၊ ဝါ-ငါ၊ ယံ ပဒံ-ကို၊ ဥဒ္ဓုဋ်-အပ်ပြီ၊ တဒေဝ-ထို ပုဒ်ကိုပင်၊ ယေဟိ ဓမ္မေဟိ-တို့သည်၊ ခန္ဓာဒိဝသေန-ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတံ-အပ်၊ တေသံ ဓမ္မာနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့နှင့်၊ ဝသေန-အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-စပ်သဖြင့်၊ ခန္ဓာဒယော-တို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏၊ တတ္ထ-ထို ပဉ္စမနယ၌၊ (တနည်း) တတ္ထ-ထို ပြဿနာတို့တွင်၊ တာဝ-တတိယ ပဉ္စ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒဋ္ဌေ-သော) ဒုတိယဥေ-ဝေဒနာက္ခန္ဓေန ယေ ဓမ္မာ အစရှိသော ဒုတိယ ပြဿနာ၌၊ ရူပဝိညာဏာနံ-ဩဠာရိကရုပ်၊ ဝိညာဉ်တို့၏၊ ဝါ-တို့နှင့်၊ ဝသေန-အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-စပ်သဖြင့်၊ (ခန္ဓာဒယော-တို့ကို) ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏၊ ဟိ-မှန်၊ ဝေဒနာဒယော-တို့ကို၊ ရူပဝိညာဏေဟေဝ-ဩဠာရိကရုပ် ဝိညာဉ်တို့သည်ပင်၊ [“ရူပ” အရ ဩဠာရိကရုပ်ကိုသာ ယူရပုံကို ဋီကာ၌ ပြထား၏။] ခန္ဓာဒိသင်္ဂဟေန-ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတာ-အပ်ကုန်၊ တေစ-ထို ဩဠာရိကရုပ် ဝိညာဉ်တို့သည်လည်း၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ခန္ဓာ-ရူပက္ခန္ဓာ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဧကာဒေသ-ကုန်သော၊ အာယတနာနိ-ဩဠာရိကာယတနဆယ်ပါး၊ မနာယတနတို့သည်လည်းကောင်း၊ သတ္တ ဝိညာဏ ဓာတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။

၁၉၅။ တတိယ ပဉ္စ ဝိညာဏခန္ဓေန ယေ ဓမ္မာ အစရှိသော တတိယ ပြဿနာ၌၊ ဝိညာဏံ-ဝိညာဉ်ကို၊ ရူပါဒိဟိ-ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိကုန်သော၊ စတူဟိ-လေးပါးသော ခန္ဓာတို့ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတံ-အပ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တေသံ-ထို လေးပါးသော ခန္ဓာတို့၏၊ ဝါ-တို့နှင့်၊ ဝသေန-အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-စပ်သဖြင့်၊ ခန္ဓာဒယော-တို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏။

၁၉၆။ စတုတ္ထပဉ္စေ၊ စက္ခာယတနေန ယေ ဓမ္မာ အစရှိသော စတုတ္ထပြဿနာ၌၊ စက္ခာယတနံ-ကို၊ (“စက္ခာယတနေန ယေ ဓမ္မာ” ဟု ပုစ္ဆာထုတ်အပ်သော စက္ခာယတနကို။) ဝေဒနာဒိဟိ-ကုန်သော၊ စတူဟိ-လေးပါးသော ခန္ဓာတို့ဖြင့်၊ (အသင်္ဂဟိတံ-အပ်) ဣတိ ဣမိနာ နယေန-ဤနည်းဖြင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ပြဿနာတို့၌၊ ခန္ဓာဒယော-တို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏၊ [“စက္ခာယတနံ” အရ ပုစ္ဆာအလို့ငှာ ထုတ်အပ်သော “စက္ခာယတနေန” ကို ယူရကြောင်းကို ဋီကာ၌ ပြထား၏။]

ပရိယောသာနေန-အဆုံးနား၌၊ ရူပဉ္စ ဓမ္မာယတနန္တိ-ဟူ၍၊ ဥဒါနဂါထာယ-ဥဒါနဂါထာဖြင့်။ ဒသိတဓမ္မာယေဝ-ပြအပ်ပြီးသော တရာတို့ကိုပင်၊ အညေန-

သော၊ အာကာရေန-အခြင်းအရာဖြင့်၊ သင်္ခိပိတ္တာ-ချုံး၍၊ (သင်္ခိတိကာရေဟိ-တို့သည်။) ဒဿိတာ-အပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ-အပြီးတည်း။

အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိပဒဝဏ္ဏနာ-သည်။ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီး။

၆။ ဆဋ္ဌနယ

သမ္ပယေညဂဝိပ္ပယောဂပဒ အဖွင့်

၂၂၈။ ဣဒါနိ၊ အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတပဒကို အကျယ်ဝေဖန် တော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ သမ္ပယောဂဝိပ္ပယောဂပဒ-ကို၊ ဘာဇေတုံ-ငှာ၊ ရူပက္ခန္ဓာတိအာဒိ-အစရှိသော စကားတော်ကို၊ (ဘဂဝတာ) အာရဒ္ဓံ-အပ်ပြီ၊ တတ္ထ-ထို ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော သမ္ပယောဂဝိပ္ပယောဂ ပဒနိဒ္ဒေသ၌၊ ယံ-အကြင်သမ္ပယောဂ ဝိပ္ပယောဂပုဒ်ကို၊ လဗ္ဘတိ-ရအပ်၏၊ ယဉ္ဇ-အကြင်သမ္ပယောဂ ဝိပ္ပယောဂ ပုဒ်ကိုလည်း၊ နလဗ္ဘတိ-မရအပ်၊ တံ သဗ္ဗ-ရအပ် မရအပ်သော ထို အလုံးစုံသော သမ္ပယောဂဝိပ္ပယောဂပုဒ်ကို၊ ပုစ္ဆာယ-၌၊ (ဘဂဝတာ) ဂဟိတံ-အပ်ပြီ၊ ပန-ကား၊ ဝိသဇ္ဇနေ-၌၊ ယံ-အကြင် သမ္ပယောဂပုဒ်ကို၊ နလဗ္ဘတိ- အပ်၊ တံ-ထို ပုဒ်ကို၊ နတ္ထိတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ပဋိက္ခိတ္တံ-ပယ်တော်မူအပ်ပြီ၊ [“ရူပက္ခန္ဓာ ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ ကတိဟာယတနေဟိ ကတိဟိ ဓာတူဟိ သမ္ပယုတ္တောတိ၊ နတ္ထိ” ဤသို့ စသည်ဖြင့် သမ္ပယောဂပုဒ် မရသောကြောင့် “နတ္ထိ”ဟု ပယ်တော်မူအပ်ပြီ။] ဟိ-မှန်၊ စတူဟိ သမ္ပယောဂေါ (ပေ) ဝိသဘာဂေါတိ-ဟူ၍၊ ဝစနတော-ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊ (နယမုခမာတိကာ၊ လက္ခဏာမာတိကာ တို့၌ ဟောတော်မူခဲ့ခြင်းကြောင့်။) စတူဟိ-ကုန်သော၊ အရူပက္ခန္ဓေဟေဝ-နာမ်ခန္ဓာတို့နှင့်သာလျှင်။

၁။ ရူပဉ္စ ဓမ္မာယတနန္တိ။ ။ ဤ ပုဒ်ကို သင်္ခိပိတ္တာ ဒဿိတာ-၌စပ်။ “ဥဒ္ဓါနဂါထာယ ဒဿိတဓမ္မာယေဝ” ၌ ဥဒ္ဓါနဂါထာဟူသည်၊ “သဗ္ဗေ ခန္ဓာ တထာယတနာ”စသော ဂါထာတည်း။ ထို ဂါထာ၌ ပြအပ်ပြီးသော တရားတို့တွင် အစဦးဆုံး ရူပက္ခန္ဓာနှင့် အဖြေတူသော တရားတို့ကို “ရူပဉ္စ ဓမ္မာယတနံ” စသော ၂-ဂါထာဖြင့် တိုက်ရိုက်ပြ၍ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည်နှင့် အဖြေတူသော တရားတို့ကို နယဒါအားဖြင့် ပြသည်” ဟု ဋီကာမိန့်သည်။ ထို့ကြောင့် “အညေန အာကာရေန သင်္ခိပိတ္တာ” ဟူသည် တိုက်ရိုက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ နယဒါအားဖြင့် လည်းကောင်း ဥဒ္ဓါနဂါထာ၌လာသော တရားတို့ကို အကျဉ်းပြခြင်းဟု မှတ်ပါ။ [ဤ အဖွင့်ကို ထောက်၍ ပါဠိတော်စာအုပ်များဝယ် “ရူပဉ္စ ဓမ္မာယတနံ” ၏ ရှေ့က “သဗ္ဗေ ခန္ဓာ” စသော ဥဒ္ဓါနဂါထာ ရှိရဦးမည်ဟု မှတ်ပါ။]

သဘာဂါနံ-တူသောအဖို့ ရှိကုန်သော၊ ဝါ-သဘောတူကုန်သော၊ ဧကသန္တာနသ္မိ-
တစ်ယောက်တည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ခန္ဓာအစဉ်၌၊ ဧကက္ခဏေ-တစ်ခုတည်းသော
ခဏ၌၊ ဥပ္ပန္နာနံ-ဖြစ်ကုန်သော၊ အရူပက္ခန္ဓာနံယေဝ-နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့၏သာ၊
အညမည-အချင်းချင်း၊ သမ္ပယောဂေါ-သမ္ပယုတ်ကို၊ လဗ္ဘတိ-အပ်၏၊ [စတူဟိ-
၄-ပါးသော နာမက္ခန္ဓာတို့နှင့်၊ သမ္ပယောဂေါ-အညီအမျှ ဧကုပ္ပါဒတာ အစရှိသော
အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ) စတူဟိ- ၄-ပါးသော နာမက္ခန္ဓာတို့နှင့်၊
ဝိပ္ပယောဂေါ-ဧကုပ္ပါဒတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် မယှဉ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)
သဘာဂေါ-သဘာဂလက္ခဏာ သည်လည်းကောင်း၊ ဝိသဘာဂေါ-ဝိသဘာဂ
လက္ခဏာသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)။]

ပန-ကား၊ ရူပဓမ္မာနံ-တို့၏၊ ရူပေန ဝါ-နှင့်လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာနေန ဝါ-
နှင့်လည်းကောင်း၊ (သဒ္ဓိ-ကွ၊ သမ္ပယောဂေါနာမ-သမ္ပယုတ် မည်သည်၊ နတ္ထိ။)
နိဗ္ဗာနဿ စ-၏လည်း၊ ရူပေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ သမ္ပယောဂေါ နာမ-မည်သည်၊
နတ္ထိ-မရှိ၊ တထာ-ထို့အတူ၊ ရူပနိဗ္ဗာနာနံ-တို့၏၊ အရူပက္ခန္ဓေဟိ-နာမ်ခန္ဓာ ၄-
ပါးတို့နှင့်၊ (သဒ္ဓိ သမ္ပယောဂေါ နာမ နတ္ထိ။) ဟိ-မှန်၊ တေ-ထို ရုပ်နိဗ္ဗာန်တို့သည်၊
တေသံ-ထို နာမက္ခန္ဓာ တို့၏၊ ဝိသဘာဂါ-တို့တည်း၊ (တနည်း) တေ-ထို နာမက္ခန္ဓာ
တို့သည်၊ တေသံ-ထို ရုပ်နိဗ္ဗာန်တို့၏၊ ဝိသဘာဂါ-တို့တည်း။

စ-ဆက်၊ အရူပက္ခန္ဓာနံ-တို့၏၊ ရူပနိဗ္ဗာနေဟိ-တို့နှင့်၊ (သဒ္ဓိ သမ္ပယောဂေါ
နာမ နတ္ထိ။) ယထာ-မရှိသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ဘိန္ဒသန္တာနေဟိ-ကွဲပြားသော

၁။ သဘာဂါနံ (ပေ) ဥပ္ပန္နာနံ။ ။ သဘာဂါနံကိုပင်၊ “ဧကသန္တာနသ္မိ ဧကက္ခဏေ ဥပ္ပန္နာနံ”
ဟု သရုပ်ဖော်သည်။ အရူပက္ခန္ဓာ ၄-ပါးသည် အချင်းချင်း
သမ္ပယောဂ အဖြစ်ကို ရအပ်ပါ သော်လည်း တစ်ယောက်တည်းသောပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်ဝယ်
တစ်ခဏတည်းဖြစ်မှ ဧကုပ္ပါဒတာ စသော လက္ခဏာ ၄-ပါးနှင့် ညီမျှသောကြောင့် သဘာဂ
ဖြစ်ကြသည်-ဟူလို၊ ထို့ကြောင့်ပင် နောက်၌ “အရူပက္ခန္ဓာနံ (ပေ) ဘိန္ဒသန္တာနေဟိ (မောင်ဖြူ
သန္တာန်၌ ဖြစ်သော နာမ်ခန္ဓာတို့၏ မောင်မဲသန္တာန်၌ ဖြစ်သော နာမ်ခန္ဓာတို့နှင့်လည်းကောင်း၊)
နာနက္ခဏိကေဟိ- (မောင်ဖြူ သန္တာန်တစ်ခုတည်းမှာလည်း ရှေ့ခဏ၌ ဖြစ်သော နာမ်ခန္ဓာတို့၏
နောက်ခဏ၌ ဖြစ်သော နာမ်ခန္ဓာတို့နှင့်လည်းကောင်း၊) နတ္ထိယေဝ (သမ္ပယောဂ အဖြစ်
မရှိသည်သာ)” ဟု ဆိုသည်။ သန္တာန်ချင်း ကာလချင်း ကွဲရုံမျှဖြင့် နာမ်-နာမ်ချင်း ဝိပ္ပယုတ်
ဖြစ်လျှင် ကာမဘုံ၌ ဖြစ်သော နာမ်နှင့် အကုသိုလ်ဇာတ် အဗျာကတ ဇာတ်ဖြစ်သော နာမ်တို့၏
လည်းကောင်း၊ ဝိပ္ပယုတ် ဖြစ်ပုံမှာ အထူးဆိုဖွယ်မရှိတော့၊ [သန္တာန်ခါလွဲ ဘုံဇာတ် ကွဲလည်း
နာမ် လဲ ဝိယုတ်။]

သန္တာန်ရှိကုန်သော၊ နာနာကွဏိကေဟိ-အမျိုးမျိုးသော ဖြစ်ရာ ခဏ ရှိကုန်သော၊ အရူပဓမ္မဟိပိ-နာမ်တရားတို့နှင့် သော်မှလည်း၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ (သမ္ပယောဂေါ နာမ) နတ္ထိယေဝ-မရှိသည်သာ၊ ဟိ-မှန်၊ တေပိ-ထို နာမ်တရားတို့ သည် လည်း၊ တေသံ-ထိုနာမ်ခန္ဓာတို့၏၊ သန္တာနကွဏဝိသဘာဂတာယ-သန္တာန်၊ ဖြစ်ရာခဏအားဖြင့် မတူသောအဖို့ ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိသ ဘာ ဂေါယေဝ-ဝိသဘာဂ၏ အဖြစ်သည်၊ သင်္ဂဟဋ္ဌေန-သင်္ဂဟအနက်နှင့်၊ ဝါ-သင်္ဂဟ အဖြစ်နှင့်၊ ဝိရုဇ္ဈနတော-ဆန့်ကျင်ခြင်းကြောင့်၊ သင်္ဂဟနယေ-သင်္ဂဟနည်း၌၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဟိ-မှန်၊ ဂဏနူပဂမတ္ထံ-ရေတွက်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းမျှသည်၊ သင်္ဂဟဋ္ဌော-သင်္ဂဟ၏ အနက်တည်း၊ ပန-ကား၊ (အယံ ဝိသဘာဂတာ-သည်) သမ္ပယောဂနယေ-သမ္ပယောဂနည်း၌၊ အတ္ထိ-၏၊ ဟိ-မှန်၊ ဧကုပ္ပါဒတာဒိလက္ခဏံ-ဧကုပ္ပါဒတာ အစရှိသော လက္ခဏာသည်၊ သမ္ပယောဂဋ္ဌော-သမ္ပယောဂ၏ အနက်တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏။

ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဝါ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ ဧတ္ထ-ဤဆဌနယ နိဒ္ဒေသ၌၊ ယဿ-အကြင်တရား၏၊ ဧကဓမ္မေနပိ-တစ်ပါးသော တရားနှင့်လည်း၊ သမ္ပယောဂ လက္ခဏံ-သမ္ပယုတ်လက္ခဏာသည်၊ [သမ္ပယောဂလက္ခဏာဟူသည် “သဘာဂေါ ဝိသဘာဂေါ” ဟူသော လက္ခဏာမာတိကာနှင့်အညီ ဧကုပ္ပါဒတာ အစရှိသောအားဖြင့် သဘောတူခြင်းတည်း၊] န ယုဇ္ဇတိ-မသင့်၊ တဿ-ထို တရား ကို၊ ပုစ္ဆာယ-၌၊ သင်္ဂဟံ-သိမ်းယူခြင်းကို၊ ကတွာပိ-ပြုတော်မူ၍လည်း၊ နတ္ထိတိ-မရှိဟူ၍၊ ပဋိက္ခေပေါ-ပယ်ခြင်းကို၊ (ဘဂဝတာ) ကတော-အပ်ပြီ၊ [ထို့ကြောင့် “ရူပက္ခန္ဓော ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ၊ ပေ၊ သမ္ပယုတ္တောတိ၊ နတ္ထိ”ဟု ပဋိက္ခေပ ဝိဿဇန ပြုတော်မူသည်၊] ယဿ-အကြင်တရား၏၊ ဝိပယောဂလက္ခဏံ-ဝိပယုတ်လက္ခဏာသည်၊ [ဧကုပ္ပါဒတာ အစရှိသောအားဖြင့် သဘောမတူခြင်းဟူ သော လက္ခဏာကို ဝိပယောဂလက္ခဏာဟု ဆို၏၊] ယုဇ္ဇတိ-သင့်၏၊ တဿ-ထို တရား၏၊

၁။ အယံ ပန၊ ပေ၊ သင်္ဂဟနယေ နတ္ထိ။ ။ဤ သန္တာနဝိသဘာဂတာ၊ ခဏဝိသဘာဂတာ သည်ပြုအပ်ခဲ့သော သင်္ဂဟနယ၌ မရှိနိုင်။ ဂဏနူပဂမတ္ထံ ဟိ သင်္ဂဟဋ္ဌော-သိမ်းယူရေတွက်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းမျှသည် သင်္ဂဟ၏ အနက်တည်း။ မတ္ထဖြင့် သန္တာန်တူဖို့လည်း မလို၊ ခဏ တူဖို့လည်း မလိုပါ-ဟု ကန့်သည်။ ထို့ကြောင့် စက္ခာယတနက ရုပ်သတ္တဝီသကို ခန္ဓာဖြင့် ရေတွက်ရာ၌ သန္တာန်၊ ကာလ မတူစေကာမူ ရုပ်ချင်း သဘောတူလျှင် ရူပက္ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူနိုင် ရေတွက်နိုင်သည်။

ဝိပ္ပယောဂေါ-ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဒဿိတော-ပြတော်မူအပ်ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ ယာနိ ပဒါနိ-အကြင်ပုဒ်တို့သည်၊ (ဒီပေန္တိ ဌာဝပ်) သတ္တေသု-ကုန်သော၊ ဝိညာဏ ဓာတုသု-တို့တွင်၊ ဧကာယပိ-တပါးသော ဝိညာဏဓာတ်နှင့်သော်မှလည်း၊ အဝိ ပ္ပယုတ္တေ-ဝိပ္ပယုတ် မဟုတ်ကုန်သော၊ ရူပေန ဝါ-နှင့်သော်၎င်း၊ နိဗ္ဗာနေန ဝါ- နှင့်သော်၎င်း၊ မိဿကဓမ္မေ-ရောသောတရားတို့ကို၊ ဒီပေန္တိ-ပြနိုင်ကုန်၏၊ တာနိ- ထိုပုဒ်တို့ကို၊ ဝါ-တို့သည်၊ သဗ္ဗထာပိ-အားလုံးစုံသောအခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း၊ ဣဓ-ဤဆဋ္ဌနယ နိဒ္ဒေသ၌၊ န ယဇ္ဇန္တိ-မသင့်ကုန်၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (ဘဂဝတာ) န ဂဟိတာနိ-အပ်ကုန်။

ဣဒံ-ကား၊ တေသံ-ထိုမယူအပ်သော ပုဒ်တို့၏၊ ဥဒါနံ-တည်း၊ ဓမ္မယတနံ- ၎င်း၊ ဓမ္မဓာတု-၎င်း၊ ဒုက္ခသစ္စ-၎င်း၊ ဇီဝိတံ-ဇီဝိတိန္ဒြေ၎င်း၊ သဠာယတနံ-၎င်း၊ နာမ ရူပံ-၎င်း၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ မဟာဘဝါစ-ဥပဝတ္တိဘဝ၊ ကာမဘဝ၊ သညာဘဝ၊ ပဉ္စဝေါကာရဘဝ ဟုဆိုအပ်သော ဘဝကြီးတို့၎င်း၊ [အရကောက် အများဆုံး ဖြစ်သောကြောင့်၊ မဟာဘဝဟုဆိုသည်၊] ဇာတိ-၎င်း၊ ဇရာစ-၎င်း၊ မရဏံ-၎င်း၊ တိကေသု-တို့၌၊ ဧကူနဝိသတိ-တစ်ခုယုတ်နှစ်ဆယ်သော၊ (ပဒါ- အဗျာပါဒ အစရှိကုန်သော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်အကုန်ရသော ပုဒ်တို့၎င်း၊) ဂေါစ္ဆကေသု-တို့၌၊ ပညာသ-ငါးဆယ်သော၊ (ပဒါ)စ-န ဟေတု၊ အဟေတုက အစရှိသော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်အကုန်ရသော ပုဒ်တို့၎င်း၊ စူဠန္တရေ-၌၊ အဋ္ဌ-ကုန်သော၊ ပဒါ-သပ္ပတ္တယ၊ သင်္ခတအစရှိသော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်အကုန်ရသော ပုဒ်တို့၎င်း၊ မဟန္တရေ-၌၊ ပန္နရသ-ကုန်သော၊ (ပဒါ-နောစိတ္တ အစရှိသော ပုဒ်တို့၎င်း၊ တတော-ထိုမဟန္တရဒုတ်မှ၊ အပရေ-နောက်ဖြစ်သော ပဋိဒုတ်၌၊ အဋ္ဌာရသ-ကုန်သော၊ (ပဒါ-နဿနေန ပဟာတဗ္ဗအစရှိသော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်အကုန်ရသော ပုဒ်တို့၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊) တေသံ-ထို နှစ်ဆယ်

၁။ ဧကာယပိ အဝိပ္ပယုတ္တေသု။ ။ “ယာနိ ပဒါနိ”အရ ဥဒါနံး ဂါထာ၌လာသော ဓမ္မယတန စသော ပုဒ်တို့ကို ယူပါ။ ဓမ္မယတန၌ စေတသိတိ သုခု မရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်တရာမျှ ပါဝင်၏။ စေတသိတိအားလုံး ပါဝင်နေသောကြောင့် ဝိညာဏဓာတ် ခုနစ်ပါးတွင် တပါးနှင့်မျှ ဝိပ္ပယုတ် မဖြစ်၊ သုခုမရုပ် နိဗ္ဗာန်ပါဝင်သောကြောင့် သမ္ပယုတ်လည်း မဖြစ်၊ “အဝိပ္ပယုတ္တေ ဟုဆိုသော ကြောင့် သမ္ပယုတ် ဖြစ်၏” ဟုကား မဆိုလို၊ [အဝိပ္ပယုတ္တေတိ ဟိ ယေ ဝိပ္ပယုတ္တာ န ဟေန္တိ၊ တေ ဓမ္မေဟိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ န သမ္ပယုတ္တေတိ-ဋီကာ၊] ဤ အဝိပ္ပယုတ္တေကို မိဿကဓမ္မေဟိ-၌ စပ်ပါ။ ဝိပ္ပယုတ် မဖြစ်စေပဲ ရုပ်သို့မဟုတ် ၂-ပါးစုံနှင့် ရောနှောသော တရားတို့ကို ပြကြ၏။ ထိုကဲ့သို့သော တရားမျိုးကို ဤ ဆဋ္ဌနယ နိဒ္ဒေသ၌ မယူအပ်ကုန်-ဟူလို။

သုံးပုဒ် အလွန်ရှိသော၊ ဧတံ ပဒသတံ-ဤ ပုဒ်တရာကို၊ သမ္ပယောဂေ-သမ္ပယောဂ ဝိပုယောဂ ပဒ နိဒ္ဒေသ၌၊ န လဗ္ဘတိ-မရအပ်၊ ကုတိ(ကုဒ်)-ကား၊ ဥဒါနံ-တည်း၊ [ဤသို့ ၁၂၃-ပဒ်မရသောကြောင့် ၂၄၈-ပုဒ်ရ၏၊ ဋီကာနည်းအားဖြင့်ကား ၂၅၀-သောပုဒ်တို့ကို ရ၏၊ ထို့ကြောင့် “ဝေဒရာ စ နမက္ခာ ဝါ” ဟုဆိုသည်။]

ဟိ-ချဲ့၊ ဓမ္မာယတနံ-သည်၊ ရူပနိဗ္ဗာနမိဿကတ္တာ-ရူပနိဗ္ဗာန်တို့နှင့် ရောနှောသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တသ္မိ-ထိုဓမ္မာယတန၌၊ အပရိယာပနန္တု-အကျိုးမဝင်သော၊ ဝိညာဏေနပိ-ဝိညာဉ်နှင့်သော်မှလည်း၊ သမ္ပယုတ္တန္တိ-သမ္ပယုတ်ဟူ၍၊ ဝတ္တု-ဆိုခြင်းငှါ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊ ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤဓမ္မာယတန၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝေဒနာဒယော-အစရှိသောစေတသိက်တို့သည်၊ ဝိညာဏေန-နှင့်၊ သမ္ပယုတ္တာ-ကုန်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ဝေဒနာအစရှိသော စေတသိက်တို့၏ ဝိညာဉ်နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ဝိပုယုတ္တန္တိပိ-ဟူ၍လည်း၊ ဝတ္တု-ငှါ၊ န သက္ကာ၊ [“ဤသို့ သမ္ပယုတ် ဝိပုယုတ် ၂-ပါးစုံ မရနိုင်သောကြောင့် ဟောတော်မူအပ်” ဟူလို၊] သေသေသုပိ-ဓမ္မာယတနမှကြွင်းကုန်သော ဓမ္မဓာတ် အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-ဤနည်းပင်တည်း၊ ဧဝံ-သို့၊ သဗ္ဗထာပိ-အလုံးစုံသော သမ္ပယုတ် ဝိပုယုတ် အခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း၊ ဧတာနိ-ဤဓမ္မာယတန အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၊ ဝါ-တို့သည်၊ န ယုဇ္ဈန္တိ-မသင့်ကုန်၊ ကုတိ-ကြောင့်၊ ကုဓ-ဤဆဋ္ဌနယနိဒ္ဒေသ၌၊ (ဘဂဝတာ) နဂဟိတာနိ-အပ်ကုန်၊ [စာအုပ်တို့၌ “သဗ္ဗတ္ထာပိ” ဟု တွေ့ရ၏၊ ရှေးနိဿယ၌လည်း “သဗ္ဗတ္ထာပိ-အလုံးစုံသော ပညာတို့၌လည်း” ဟု အနက်ပေး၏၊ သို့သော် ရှေ့၌ “တာနိ သဗ္ဗထာပိ ကုဓ န ယုဇ္ဈန္တိတိ န ဂဟိတာနိ” ဟု ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရှေ့ဝါကျနှင့် စာသွားတူသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ “သဗ္ဗထာပိ” ဟုသာ ရှိသင့်ပါသည်၊] သေသာနိ-ဓမ္မာယတန စသည်တို့မှ ကြွင်းကုန်သော၊ ခန္ဓာဒီနိ-ခန္ဓာအစရှိသောပုဒ်တို့သည်၊ ယုဇ္ဈန္တိ-သင့်ကုန်၏၊ ကုတိ-ကြောင့်၊ တာနိ-ထိုခန္ဓာအစရှိသောပုဒ်တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဧကေကဝသေန စ-တပါးစီ တပါးစီ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ (ဝိသုဇ္ဈန အတူမရှိသော ပုဒ်တို့ကို တပါးစီ တပါးစီအားဖြင့်လည်းကောင်း၊) သမောဓာနေ နစ-အပေါင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ (ဝိဇ္ဇန အတူရှိသော ပုဒ်တို့ကို ပေါင်းခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊) ပဉ္စဝိသုဇ္ဈန-ပြဿနာတို့ကို ဖြေတော်မူခြင်းကို၊ (ဘဂဝတာ) ကတံ-အပ်ပြီ။

တေသု ပဉ္စေသု-တို့တွင်၊ ပဌမေ-ပဌမပြဿနာ၌၊ ဧကေနာယတနေနာတိ-ကား၊ မနာယတနေန-နှင့်၊ (ဝိပုယုတ္တော-၌ စပ်၊) ကေဟိစိတိ-ကား၊ ဓမ္မာယတန ဓမ္မ ဓာတုပရိယာပနန္တုဟိ-ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၌ အကျိုးဝင်ကုန်သော၊ ဝေဒနာသညာသင်္ခါရေဟိ-တို့နှင့်၊ (ဝိပုယုတ္တော-မယှဉ်။)

၂၂၉ ။ ဒုတိယ-ဝေဒနာက္ခန္ဓော ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ အစရှိသော ဒုတိယပြဿနာ၌၊ တိဟိတိ-ကား၊ ပုစ္ဆံ ပုစ္ဆိတံ-မေးအပ် မေးအပ်သော ဝေဒနက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားကို၊ ဌပေတွာ-ချန်ထား၍၊ သေသေဟိ-ကြွင်းသောခန္ဓာ ၃-ပါးတို့နှင့်၊ (သပ္ပ ယုတ္တော-၏။) ကေဟိစိ သပ္ပယုတ္တောတိ-ကား၊ ဝေဒနက္ခန္ဓော-သည်၊ သညာသင်္ခါရေဟိ-သညက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာဟူကုန်သော၊ (ကေဟိစိ-ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သော အချို့သော တရားတို့နှင့်၊ သပ္ပယုတ္တော-၏။) ဣတရေပိ-ဝေဒနက္ခန္ဓာမှ တစ်ပါးသော သညက္ခန္ဓာ အစရှိသောတရားတို့ သည်လည်း၊ အတ္တာနံ-မိမိကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ ဣတရေဟိ-သညက္ခန္ဓာအစရှိသည် တို့မှ တစ်ပါးသော ဝေဒနက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားဟူကုန်သော၊ (ကေဟိစိ-ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သော အချို့သော တရားတို့နှင့်၊ သပ္ပယုတ္တော-၏။) [ဣတရေ-ကို ငဲ့၍ သပ္ပတ္တာ-ဟု ထည့်သည်။] ကေဟိစိ ဝိပ္ပယုတ္တောတိ-ကား၊ ရူပနိဗ္ဗာနေဟိ-ဟူကုန်သော၊ (ကေဟိစိ-ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သော အချို့သောတရားတို့နှင့်၊ ဝိပ္ပယုတ္တော-မယှဉ်၊) ဧဝံ-သို့၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ပြဿနာတို့၌၊ ရူပဿ-၏၊ ဝိပ္ပယောဂေ-ဝိပ္ပယုတ်အရာ၌၊ ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတူသု-တို့တွင်၊ အရူပံ-နာမ်တရားကို၊ (ဒဌဗ္ဗံ-၏။) အရူပဿ-နာမ်တရား၏၊ ဝိပ္ပယောဂေ-၌၊ (ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတူသု-တို့တွင်၊) ရူပံ-ရုပ်တရားကို၊ ဒဌဗ္ဗံ-၏၊ တတိယပညော-ဝိညာဏက္ခန္ဓော ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ အစရှိသော တတိယပြဿနာသည်၊ ဥတ္တာနတ္ထော။

စတုတ္ထေ- စက္ခာယတနံ ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ စတုတ္ထ ပြဿနာ၌၊ ကတိဟိ ခန္ဓေတိဟိအာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အဝတွာ-မဆိုတော့ဘဲ၊ [“ပေယျာ လမြှုပ်၍”ဟူလို၊] သပ္ပယုတ္တန္တိ နတ္ထိတိ-ဟူ၍၊ (သင်္ဂတိကာရေဟိ-သံဂါယနာ တင်ထေရ်တို့သည်၊) ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ တံ-ထိုသပ္ပယုတ် မရှိခြင်းကို၊ ခန္ဓာဒီနံယေဝ-ခန္ဓာအစရှိသည်တို့၏သာလျှင်၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ ပရတောပိ-နောက်၌လည်း၊ ဧဝံပေသု-ကုန်သော၊ ပညေသု-တို့၌၊ ဧသေဝနယော-ပင်တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ အာဒိပညသ္မိ-ရူပက္ခန္ဓော ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ အစရှိသော ပြဿနာ၌၊ သရူပတော-သရုပ်သကောင်အားဖြင့်၊ ဒသေတွာ-၍၊ ပရတော-နောက်၌၊ ပါဠိ-ပါဠိတော်ကို၊ သဒ္ဓိတ္တာ-ချုံးအပ်ပြီ၊ ဣမိနာ နယေန-ဖြင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသောပြဿနာတို့၌၊ အတ္ထယောဇနာ-အနက်ကို ယှဉ်စေခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ပန-ဆက်၊ ယတ္ထ-အကြင်ပြဿနာ၌၊ (အတ္ထယောဇနာ-သည်၊) အတိပါကဋာ-အလွန်ထင်ရှားသည်၊ န ဘဝိဿတိ-မဖြစ်လတ္တံ့၊ တတ္ထ-

ထိုပြဿနာ၌၊ နံ-ထိုအနက်ကို ယှဉ်စေခြင်းကို၊ ပါကဋ်-ထင်ရှားအောင်၊ ကတွာဝ-ပြု၍သာလျှင်၊ ဂမိဿာမ-သွားကုန်အံ့၊ [အနက်ဖွင့်ခြင်းကိုပင် “ဂမိဿာမ”ဟု ဆိုသည်။]

၂၃၄။ သောဠသဟိ ဓာတူဟိတိ-ကား၊ တာဝ-သောတဝိညာဏဓာတ် စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ-သော၊) စက္ခုဝိညာဏဓာတု-သည်၊ အတ္တာနံ-ကို၊ ဌပေတွာ-ချန်ထား၍၊ ဆဟိ-ကုန်သော၊ ဝိညာဏဓာတူဟိ-တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ ဒသဟိ-ကုန်သော၊ ရူပဓာတူဟိ စ-ဩဠာရိကရုပ် ဟူသော ရုပ်ဓာတ်တို့နှင့် လည်းကောင်း၊ (ဝိပ္ပယုတ္တံ-မယှဉ်၊) သေသာသုပိ-စက္ခုဝိညာဏဓာတ်မှ ကြွင်းသောဓာတ်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-ပင်တည်း။

၂၃၅။ တိဟိ ခန္ဓေဟိတိ-ကား၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓ-ကို၊ (သမုဒယသစ္စာဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို၊) ဌပေတွာ-၍၊ သေသေဟိ-ကြွင်းသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့နှင့်၊ (သမ္ပယုတ္တံ-၏၊) ဧကာယ ဓာတုယာတိ-ကား၊ မနောဝိညာဏဓာတုယာ-နှင့်၊ (သမ္ပယုတ္တံ။) ဟိ-မှန်၊ သမုဒယမဂ္ဂါနံ-သမုဒယသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာတို့၏၊ အညာယ-မနောဝိညာဏဓာတ်မှ တစ်ပါသော၊ ဓာတုယာ-နှင့်၊ သမ္ပယောဂေါ-သည်၊ နတ္ထိ။ ဧကေန ခန္ဓေနာတိ-ကား၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓန-နှင့်၊ ဧကေနာယတနေနာတိ-ကား၊ ဓမ္မာယတနေန-နှင့်၊ ဧကာယ ဓာတုယာတိ-ကား၊ ဓမ္မဓာတုယာ-နှင့်၊ (ကေဟိစိ-အချို့သော တရားတို့နှင့်၊ သမ္ပယုတ္တံ-၏၊) ဟိ-မှန်၊ တံ သစ္စဒယံ-ထို သမုဒယသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာ ၂ ပါး အပေါင်းသည်၊ ဧတေသု-ဤသင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်တို့တွင်၊ ကေဟိစိ-အချို့သော တရားတို့နှင့်၊ သမ္ပယုတ္တံ-၏၊ [သမုဒယသစ္စာအတွက် “ကေဟိစိ-သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သော လောဘကြည်သော စေတသိက် ၂၁- ပါး ဟူသော အချို့တို့နှင့်” ဟု လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂသစ္စာအတွက် “ကေဟိစိ-သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၈-ပါးကြည်သော စေတသိက် ၂၈-ပါး ဟူသော အချို့တို့နှင့်” ဟုလည်းကောင်း ပေပါ။]

၂၃၈။ သုခိန္ဒြိယာဒိပဉ္စေ-အစရှိသော ပြဿနာ၌၊ တိဟိတိ-ကား၊ သညာသင်္ခါရဝိညာဏေဟိ-သညာက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့နှင့်၊ (သမ္ပယုတ္တံ-၏၊) ဧကာယ ဓာတုယာတိ-ကား၊ ကာယဝိညာဏဓာတုယာ-နှင့်လည်းကောင်း၊ (သုခိန္ဒြေ၊ ဒုက္ခန္ဒြေတို့ကို ရည်ရွယ်သည်၊) မနောဝိညာဏဓာတုယာ-နှင့်လည်းကောင်း၊ (သောမနဿိန္ဒြေ၊ ဒေါမနဿိန္ဒြေ တို့ကို ရည်ရွယ်သည်၊) (သမ္ပယုတ္တံ။)

၂၃၉။ ဆဟိ ဓာတူဟိတိ-ကား၊ ကာယဝိညာဏဓာတုဝဇ္ဇာဟိ-ကာယ ဝိညာဏဓာတ်သည် ကြဉ်အပ်ကုန်သော၊ (ဆဟိ-ကုန်သော၊ ဓာတူဟိ-တို့နှင့်၊ သမ္ပယုတ္တံ။) [“သုခိန္ဒြိယာဒိပဉ္စေ”ဟု ဥပေက္ခိန္ဒြိယကိုပါ တပေါင်းတည်း ဖွင့်ပြထားသော်လည်း ပါဠိတော်စာအုပ်တို့၌ နံပါတ် သီးခြားရှိသောကြောင့် ဤအဋ္ဌကထာစာအုပ်တို့၌လည်း “၂၃၉။ ဆဟိ ဓာတူဟိတိ” ဟု နံပါတ်သီးခြားရှိမှ ကောင်းမည်။]

၂၄၅။ ရူပဘဝပဉ္စေ-ရူပဘဝပြဿနာ၌၊ သဗ္ဗေသမ္ပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန် သော၊ အရူပက္ခန္ဓာနံ-နာမ်ခန္ဓာတို့၏လည်းကောင်း၊ အရူပယတနာနဉ္စ-နာမ်အာ ယတနတို့၏လည်းကောင်း၊ အတ္ထိတာယ-ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ န ကေ ဟိစိတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-အပ်ပြီ၊ [ရူပဘဝအရ၌ “နာမ်ခန္ဓာ၊ နာမ်အာယ တန၊ အားလုံးပါနေသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရုပ်တစ်ချို့သာပါ၍ရုပ်တစ်ချို့ မပါသော်လည်း၊ ရုပ်ချင်းရုပ်မှာ သမ္ပယုတ်၊ ဝိပွယုတ် မရှိသောကြောင့်လည်း ကောင်း၊ “န ကေဟိစိ ခန္ဓေဟိ န ကေဟိစိ အာယတနေဟိ (ပေ) ဝိပွယုတ္ထော” ဟု ဟောတော်မူအပ်သည်-ဟူလို၊] ပန-ကား၊ ယာန ဇိဝှိ ကာယ ဝိညာဏဓာတူနံ- တို့၏၊ နတ္ထိတာယ- (ရူပဘဝ၌) မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တိဟိ ဓာတူဟိ ဝိပွယုတ္ထောတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-အပ်ပြီ။

၂၅၆။ အဓိမောက္ခပဉ္စေ-၌၊ ဒွိဟိ ဓာတူဟိတိ-ကား၊ မနောဓာတု မနောဝိညာ ဏဓာတူဟိ-တို့နှင့်၊ (သမ္ပယုတ္ထော) ပန္နရသဟိတိ-ကား၊ သေသာဟိ-မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်တို့မှ ကြွင်းကုန်သော၊ ဒသဟိ-ကုန်သော၊ ရူပဓာတူဟိ-ဩ ဠာရိကရုပ်ဟူသော ရုပ်ဓာတ်တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ ပဉ္စဟိ-ကုန်သော၊ စက္ခုဝိညာ ဏာဒိဟိ စ-စက္ခုဝိညာဏဓာတ် အစရှိသော ဓာတ်တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ (ဝိပွယုတ္ထော။)

၂၅၇။ ကုသလပဉ္စေ-၌၊ ကုသလေဟိ-ကုသိုလ်တို့ဖြင့်၊ စတုန္နမ္ပိ-လေးပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ခန္ဓာနံ-နာမ်ခန္ဓာတို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ဂဟိတတ္တာ-ယူအပ်ပြီးကုန်သည် ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သမ္ပယောဂေါ-ကို၊ ပဋိက္ခိတ္ထော-ပယ်တော်မူအပ်ပြီ၊ (“နတ္ထိ”ဟု ပယ်တော်မူအပ်သည်-ဟူလို။)

၂၅၈။ ဝေဒနာတ္ထိကပဉ္စေ-ဝေဒနာတ္ထိကပြဿနာ၌၊ ဧကေန ခန္ဓေနာတိ- ကား၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓေနေဝ-ဝေဒနာက္ခန္ဓာနှင့်သာ၊ (သမ္ပယုတ္ထာ-ကုန်၏။) ပန္နရသဟိတိ-ကား၊ စက္ခု သောတ ယာန ဇိဝှိဝိညာဏဓာတု မနောဓာတူဟိ စေဝ-စက္ခုဝိညာဏ ဓာတ်၊ သောတဝိညာဏဓာတ်၊ ယာနဝိညာဏဓာတ်၊

ဇိဝှါဝိညာဏဓာတ်၊ မနော ဓာတ်တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ ရူပဓာတူဟိ စ-
 ဩဋ္ဌာရိကရုပ်ဟူသော ရုပ်ဓာတ်တို့ နှင့်လည်းကောင်း၊ (ဝိပယုတ္တာ-ကုန်။)

၂၅၉။ ဧကာဒသဟိတိ-ကား၊ ကာယဝိညာဏဓာတုယာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊
 ရူပဓာတူဟိ-တို့နှင့်၊ (ဝိပယုတ္တာ-ကုန်။) [ဤနေရာ၌လည်း “၂၅၉။ ဧကာဒသဟိတိ”
 ဟု နံပါတ်ရှိပါစေ။]

၂၆၀။ နေဝဝိပါကနဝိပါကဓမ္မဓမ္မပဉ္စေ-၌၊ ပဉ္စဟိတိ-ကား၊ စက္ခုဝိညာဏာ
 ဒီဟိ-ကုန်သော၊ (ပဉ္စဟိဓာတူဟိ ဝိပယုတ္တာ။)

၂၆၁။ အနုပါဒိန္ဒူအနုပါဒါနိယပဉ္စေ-၌၊ ဆဟိတိ-ကား၊ မနောဝိညာဏဓာတု
 ဝဇ္ဇာဟိ-မနောဝိညာဏဓာတ်သည် ကြဉ်အပ်ကုန်သော၊ (ဆဟိဓာတူဟိ ဝိပယုတ္တာ။)

၂၆၂။ သဝိတက္ကသဝိစာရပဉ္စေ-၌၊ ပန္နရသဟိတိ-ကား၊ ပဉ္စဟိ-ကုန်သော၊
 ဝိညာဏေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ရူပဓာတူဟိ-ဩဋ္ဌာရိက ရုပ်ဓာတ်ဟူကုန်သော၊
 (ပန္နရသဟိ ဓာတူဟိ ဝိပယုတ္တာ။)

၂၆၅။ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တပဉ္စေ-၌၊ ဧကေန ခန္ဓေနာတိအာဒိ-အစရှိသော
 စကားတော်ကို၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓဝသေနေဝ-ဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။ ဟိ-မှန်၊
 ဒုတိယဇ္ဈာနဝိစာရ-ဒုတိယဈာန်၌ ရှိသော ဝိစာရကို၊ ဌပေတွာ-ချန်ထား၍၊
 သေသာ-ဒုတိယဈာန်၌ရှိသော ဝိစာရမှကြွင်းသော ဒုတိယဈာန် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်၊
 အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တာနာမ-တို့မည်၏၊ (ဝိတက်ကားမရှိ ဝိစာရမျှသာရှိသော
 တရားတို့ မည်၏။) ပီတိ-ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ သေသာ-ပီတိမှကြွင်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်
 တို့သည်၊ ပီတိသဟဂတာ-တို့မည်၏၊ တက္က-ထိုဝိစာရ၊ ပီတိနှစ်ပါးတို့တွင်၊
 ဝိစာရော-ဝိစာရသည်၊ ဝိစာရေန-နှင့်၊ နသမ္ပယုတ္တော-သမ္ပယုတ်မဖြစ်၊ ပီတိစ-
 သည်လည်း၊ ပီတိယာ-နှင့်၊ နသမ္ပယုတ္တာ-မဖြစ်၊ ဣတိ-ဤအကြောင်းကြောင့်၊
 သင်္ခါရက္ခန္ဓဓမ္မာယတနဓမ္မဓာတူသု-တို့တွင်၊ ကေဟိစိ-ဝိစာရဟူသော အချို့သော
 တရားတို့နှင့်၊ ဝါ-ပီတိဟူသော အချို့သော တရားတို့နှင့်၊ သမ္ပယုတ္တာ နာမ-
 သမ္ပယုတ်တို့ မည်၏၊ သောဠသဟိတိ-ကား၊ ဓမ္မဓာတု မနောဝိညာဏဓာတုဝဇ္ဇာ
 ဟေဝ-ဓမ္မဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်တို့သည် ကြဉ်အပ်သည်သာလျှင်
 ဖြစ်ကုန်သော၊ (သောဠသဟိ ဓာတူဟိ ဝိပယုတ္တာ။)

၁။ ဒုတိယဇ္ဈာနဝိစာရ ဟိ။ ။ဤအဋ္ဌကထာ စကားအတိုင်းဆိုလျှင် ဒုတိယဈာန်စိတ် ၁၁၊
 စေတသိက် (နဂို အဋ္ဌတ္တိသတွင် ဝိတက် ဝိစာရ ကြဉ်၍) ၃၆-ပါးသည်သာ အဝိတက္က
 ဝိစာရမတ္တတရားတို့ မည်၏၊ မြန်မာ အကောက် စာအုပ်များ၌ပါသော သဝိတက္က သဝိစာရ
 စိတ်၌ ယှဉ်သော ဝိတက်ကား မပါတော့။ သို့သော် ထိုသို့ ဝိတက်ကို မယူခြင်းကို မူကာ၌
 “ဝိတက္ကသဟိတေပိ” စသည်ဖြင့် အပြစ်ပြုလိမ့်မည်။

၂၆၆။ အဝိတက္က အဝိစာရပဉ္စေ -၌၊ ဧကာယဓာတုယာတိ -ကား၊ မနောဓာတုယာ-မနောဓာတ်ဟူသော၊ (ဧကာယ ဓာတုယာ ဝိပ္ပယုတ္တာ။)

၂၆၇-၈။ သုခသဟဂတာ-သုခသဟဂတတရားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဥပေက္ခာသဟဂတာစ-ဥပေက္ခာသဟဂတတရားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝေဒနာတ္တိကေ-၌၊ (မယာ) ဝုတ္တာဝ-ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးကုန်သည်သာ။

၂၇၁။ ပရိတ္တာရမ္မဏာ^၁-ပရိတ္တာရမ္မဏတရားတို့သည်၊ ဝိပါကဓမ္မသဒိသာ-ဝိပါကတရားတို့နှင့် တူကုန်၏။ ဧကာယဓာတုယာ-ကား၊ ဓမ္မဓာတုယာ-ဟူသော၊ (ဧကာယ ဓာတုယာ ကေဟိစိဝိပ္ပယုတ္တာ။) ကေဟိစိတိ^၂-ကား၊ တက္က-ထိုဓမ္မာယတနဓမ္မဓာတ်၌၊ ယေ-အကြင်တရားတို့သည်၊ ပရိတ္တာရမ္မဏာ-ပရိတ္တာရမ္မဏတရားတို့သည်၊ နဟောန္တိ-မဟုတ်ကုန်၊ တေဟိ-ထို ပရိတ္တာရမ္မဏမဟုတ်ကုန်သော၊ (ကေဟိစိ-၌ စပ်)ပန^၃-သို့သော်လည်း၊ (ထိုသို့ပင် ပရိတ္တာရမ္မဏ မဟုတ်သော တရားတို့ ကေဟိစိအရတွင် ပါဝင်ပါကုန်သော်လည်း၊) ဓမ္မဓာတု-စေတသိက်ဖြစ်သော ဓမ္မဓာတ်သည်၊ (ဘဇတိ-၌ စပ်၊) (ဓမ္မဓာတုယာ-စေတသိက်ဖြစ်သော

၁။ ပရိတ္တာရမ္မဏ(ကာ)။ ။ စာအုပ်တို့၌ “ပရိတ္တာရမ္မဏ”ဟု တွေ့ရ၏။ သို့သော် ပါဠိတော်၌ “ပရိတ္တာရမ္မဏာ”ဟု ပုလ္လင် ဗဟုဝစ် ရှိသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဝိပါကဓမ္မနှင့် ပရိတ္တာရမ္မဏဓမ္မတို့ စာသွားတူပုံကို ညွှန်ပြလိုရင်း ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း “ပရိတ္တာရမ္မဏာ ဝိပါကဓမ္မသဒိသာ”ဟု ပုလ္လင် ဗဟုဝစ် ရှိမှ “မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာဒယော ကုသလသဒိသာဝ”ဟူသော နောက်စကားနှင့် စာသွားတူ၍ မှန်မည်ဟု မှတ်ပါ။

၂။ ကေဟိစိတိ (ပေ)တေဟိ။ ။ “ယေ ပရိတ္တာရမ္မဏာ န ဟောန္တိ၊ တေဟိ”ဟူသော အဖွင့်အလိုအားဖြင့် သုခုမရုပ် နိဗ္ဗာန်သာမက ပရတ္တာ ရမ္မဏမဟုတ်ကြသော မဟဂ္ဂတာ ရမ္မဏ အပ္ပဏာရမ္မဏ ပညတ္တာရမ္မဏ ဖြစ်ကြသော စိတ် စေတသိက်များလည်း ကေဟိစိအရတွင် ပါဝင်နေသည်ဟု မှတ်ပါ။

၃။ ဓမ္မဓာတု ပန (ပေ) ဘဇတိ။ ။ ထိုသို့ ပါဝင်နေလျှင် “စိတ်မှာ စိတ်အချင်းချင်း ဝိပ္ပယုတ်ဟု မဆိုနိုင်သောကြောင့် ကေဟိစိအရ၌ မယူလျှင် ရှိပါစေတော့၊ စေတသိက်တို့ကို ကား အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဓမ္မဓာတု ပန (ပေ) ဘဇတိ”ဟု မိန့်ရပြန်သည်။ စေတသိက်ဖြစ်သော ဓမ္မဓာတ်သည် “သမ္ပယုတ္တာတိ နတ္ထိ”ဟူသော ပဌမပါယ်ခြင်းသို့ ကပ်ရောက်သွားသောကြောင့် ဤ “ကေဟိစိ” အရ၌ မယူတော့ဘဲ သုခုမရုပ် နိဗ္ဗာန်ကိုသာ ယူရတော့သည်။

ဓမ္မဓာတ်၏။ [သင်္ဂဟိတတ္ထာဟူသော ဟိတ်၏ သမ္ပန်ခံသည်။] ဝါ-ကို၊ ပရိတ္တာရမ္မဏာနံ^၁- ကာမတရားဟူသော အာရုံရှိကုန်သော၊ ဆန္ဒ-ကုန်သော၊ စိတ္တုပ္ပါဒါနံ-စက္ခုဝိညာဏဓာတ် စသော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၏၊ ဝါ-တို့နှင့်၊ ဝသေန-အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-စပ်သဖြင့်၊ စတူဟိ-ကုန်သော၊ ခန္ဓေဟိ-တို့ဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတတ္ထာ-သိမ်းယူအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဌပဋိက္ခေပမေဝ-ပဌမပယ်မြစ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့သာ၊ ဘဇေတိ-ကပ်ဝင်၏။

၂၇၂။ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာဒယော- အစရှိသော တရားတို့သည်၊ ကုသလသဒိသာဝ- ကုသိုလ်တရားတို့နှင့် တူကုန်သည်သာ။

၂၇၃။ အနုပ္ပန္နသု-အနုပ္ပန္နတရားတို့၌၊ ပဉ္စဟိ ဓာတူဟိတိ-ကား၊ စက္ခုဝိညာဏာဒိဟိ-အစရှိကုန်သော၊ (ပဉ္စဟိ ဓာတူဟိ ဝိပ္ပယုတ္တာ၊) ဟိ^၂-မှန်၊ တာနိ- ထိုစက္ခုဝိညာဉ် အစရှိသော တရားတို့သည်၊ ဧကန္တေန-ဧကန်အားဖြင့်၊ ဥပ္ပါဒိဓမ္မဘူတာနေဝ-ဥပ္ပါဒိဓမ္မဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သည်သာ၊ (ပြီးပြီးသော အကြောင်းတစိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ မချွတ်ဖြစ်လတ္တံ့ကုန်သော အကျိုးတရားတို့ ဖြစ်ကုန်သည်သာ၊) ပန-ထိုသို့ပင် ဥပ္ပါဒိဓမ္မတို့ ဖြစ်ပါကုန်သော်လည်း၊ ဥပ္ပန္နကောဌာသမ္ပိ-ဥပ္ပန္နအဖို့အစုသို့လည်း၊ (ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင် ဟူသောခဏတ္တယသို့ရောက်ဆဲ အဖို့အစုသို့လည်း၊) ဘဇန္တိ-ကပ်ဝင်ကုန်၏။

၂၇၄။ ပစ္စုပ္ပန္နရမ္မဏာဒယော-အစရှိသော တရားတို့သည်၊ ပရိတ္တာရမ္မဏသဒိသာဝ-ပရိတ္တာရမ္မဏတရားတို့နှင့် တူကုန်သည်သာ။

၂၇၅။ ဟေတုအာဒယော-အစရှိသောတရားတို့သည်၊ သမုဒယသဒိသာဝ-သမုဒယသစ္စာနှင့် တူကုန်သည်သာ။

၁။ ပရိတ္တာရမ္မဏာနံ (ပေ) သင်္ဂဟိတတ္ထာ။ ။“ပရိတ္တာရမ္မဏ ဖြစ်ကြသော ၆-ပါးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့” ဟူသည်၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှာ၊ ကာယ၊ မနောဓာတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့တည်း။ ထို စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့နှင့်စပ်၍ နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးရသောကြောင့် ထို နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးတွင် မဟဂ္ဂတာရမ္မဏစသော စေတသိတ်ဓမ္မဓာတ်တို့ကို သိမ်းယူအပ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ပဌပဋိက္ခေပတွင် ပါဝင်လေပြီ-ဟူလို။

၂။ တာနိ ဟိ (ပေ) ဥပ္ပါဒိဓမ္မဘူတာနေဝ။ ။စက္ခုဝိညာဉ် အစရှိသော တရားတို့သည် အကျိုးတရားဖြစ်သောကြောင့် ဥပ္ပါဒိဓမ္မ (ပြီးပြီးသော အကြောင်းတစိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ မချွတ်ဖြစ်လတ္တံ့သော အကျိုးတရား)များ ဖြစ်ကြ၏။ ထိုသို့ ဥပ္ပါဒိဓမ္မများ ဖြစ်ကြသော်လည်း ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင် ဟူသော ခဏတ္တယသို့ ရောက်ကြရသောကြောင့် ဥပ္ပန္နကောဌာသမ္ပိလည်း ပါဝင်ကြရကုန်၏။

၂၇၉။ သဟေတုကာ စေဝ န စဟေတူပိ- သဟေတုကာ စေဝ န စ ဟေတူ
တရားတို့သည်လည်း၊ ပီတိသဟဂတသဒိသာဝ- ပီတိသဟဂတတရားတို့နှင့်
တူကုန်သည်သာ။

၂၈၀။ ပရာမာသသမ္ပယုတ္တာ-ပရာမာသသမ္ပယုတ္တတရားတို့သည်၊ တထာ-
ထိအတူ၊ (ပီတိသဟဂတသဒိသာဝ- သာ။)

၂၉၃။ အနုပါဒိန္နာ-အနုပါဒိန္နတရားတို့သည်၊ အနုပုန္နသဒိသာဝ-
အနုပုန္နတရားတို့နှင့် တူကုန်သည်သာ။

သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ပြဿနာတို့၌၊ သေသ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊
ဥတ္တာနတ္ထမေဝ-သည်သာ၊ က္ကတိ-ပြီးပြီ။

သမ္ပယောဂဝိပ္ပယောဂပဒဝဏ္ဏနာ-သည်။

နိဌိတာ-ပြီးပြီ။

၇-သတ္တမနယ

သမ္ပယုတ္တေနဝိပ္ပယုတ္တပဒ အဖွင့်

၃၀၆။ ဣဒါနိ-သမ္ပယောဂဝိပ္ပယောဂပဒကိုအကျယ်ဝေဖန်တော်မူပြီးရာ
ယခုအခါ၌၊ သမ္ပယုတ္တေနဝိပ္ပယုတ္တပဒ- ကို၊ ဘာဇေတုံ- ငှာ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓနာတိ-
အာဒိ- ကို၊ (ဘဂဝတာ) အာရဒ္ဓံ- အပ်ပြီ၊ တတြ-ထို ဝေဒနာက္ခန္ဓေန အစရှိသော
သမ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တပဒ နိဒ္ဒေသ၌၊ ဣဒံ- ကား၊ လက္ခဏံ- တည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊
ဣမသ္မိ ဝါရေ-ဤသတ္တမနယနိဒ္ဒေသဝါရ၌၊ ပုစ္ဆာယ-၌၊ ဝါ- ငှာ၊ ဥဒ္ဓုပဒေန-
ထုတ်ဆောင်အပ်သော တရားနှင့်၊ ယေ ဓမ္မာ-တို့သည်၊ သမ္ပယုတ္တာ-ကုန်၏၊
တေဟိ-ထို သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားတို့နှင့်၊ ယေ ဓမ္မာ-တို့သည်၊ ဝိပ္ပယုတ္တာ-
မယှဉ်ကုန်၊ တေသံ-ထို ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားတို့၏၊ ခန္ဓာဒီဟိ- တို့နှင့်၊
ဝိပ္ပယောဂံ-မယှဉ်ခြင်းကို၊ ပုစ္ဆိက္ခာ-၍၊ ဝိသဇ္ဇနံ- ကို၊ ကတံ-အပ်ပြီ၊ ပန-ဆက်၊
တံ-ထို အဖြေသည်၊ ရူပက္ခန္ဓာဒီသု-တို့၌၊ န ယုဇ္ဇတိ-မသင့်၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း)
ဟိ (ယသွာ)-ကြောင့်၊ ရူပက္ခန္ဓေန-နှင့်၊ သမ္ပယုတ္တာနာမ-သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော
တရားတို့မည်သည်၊ နတ္ထိ-ကုန်၊ တသွာ-ကြောင့်၊ တဉ္စ-ထို ရူပက္ခန္ဓာကို
လည်းကောင်း၊ အညာနိ-ရူပက္ခန္ဓာမှ အခြားကုန်သော၊ ဧဝရူပါနိ-ကုန်သော၊
ပဒါနိစ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဣမသ္မိ ဝါရေ-ဤ သတ္တမနယနိဒ္ဒေသဝါရ၌၊
(ဘဂဝတာ) နဂဟိတာနိ-အပ်ကုန်၊ ပန-အနွယ်ကား၊ ယာနိ ပဒါနိ-တို့သည်၊ ဓမ္မ

ဓာတုယာ-နှင့်၊ သမ္ပယုတ္တေ-ကုန်သော၊ ဓမ္မေ- တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အညေန- အခြားသော သမ္ပယုတ် မဟုတ်သော တရားနှင့်၊ အသမ္ဘိသံ- သော၊ ဝိညာဏဉ္စ- ကိုလည်းကောင်း၊ ဒီပေန္တိ-ပြနိုင်ကုန်၏။ တာနိ-ထို ပုဒ်တို့ကို၊ ဣဓ-ဤ သတ္တမနယ နိဒ္ဒေသဝါရ၌၊ (ဘဝဝတာ) ဂဟိတာနိ-အပ်ကုန်ပြီ။

ဣဒံ-ကား၊ တေသံ-ထို ပုဒ်တို့၏၊ ဥဒ္ဓါနံ- တည်း၊ စတ္တာရော- ကုန်သော၊ ခန္ဓာ- နာမ်ခန္ဓာတို့လည်းကောင်း၊ ဧကံ- သော၊ အာယတနဉ္စ-မနာယတန လည်းကောင်း၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ဣန္ဒြိယာနိ-မနိန္ဒြေ ဥပေက္ခိန္ဒြေတို့လည်းကောင်း၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ ဓာတုပဒါနိ-ဝိညာဏဓာတ် ဟူသောပုဒ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ တယော- ကုန်သော၊ ပဋိစ္စာ-ဝိညာဏ်၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ ဟူသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တို့လည်းကောင်း၊ အထ-ထိုမှ၊ ဖဿသတ္တကံ- လည်းကောင်း၊ တိကေ- ၌၊ တယော-သုံးပါးကုန်သော၊ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဓမ္မ၊ သဝိတက္ကသဝိစာရဓမ္မ၊ ဥပေက္ခာသဟဂတဓမ္မတို့လည်းကောင်း၊ မဟန္တရေ- မဟန္တရဒုတ်၌၊ သတ္တ စ-ခုနစ်ပါးသော ဒုတ်ပုဒ်တို့လည်းကောင်း၊ ဧကံ-သော၊ သဝိတက္ကံ-သဝိတက္ကပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဧကံ-သော၊ သဝိစာရံ-သဝိစာရ ပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဥပေက္ခာယ-ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်၊ ယုတ္တံ-ယှဉ်သော၊ ဧကမေဝစ- တစ်ပါးသာလျှင်ဖြစ်သော ပိဋ္ဌိဒုတ်၌ လာသော ဥပေက္ခာသဟဂတ ပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ (ဣမာနိသတ္တတ္ထိသပဒါနိ-ဤ ၃၇-ပုဒ်တို့ကို၊ ဣတိ- (ဣဒံ)-ကား၊ ဥဒ္ဓါနံ-တည်း။

ပရိယောသာနေ-အဆုံးနား၌၊ ခန္ဓာ စတုရောတိ အာဒိနာပိ-အစရှိသော စကားဖြင့်လည်း၊ အယမေဝ အတ္ထော-ဤအနက်ကိုပင်၊ သင်္ဂဟိတော-သိမ်းယူ အပ်ပြီ၊ [ဤ၌ “စတ္တာရော ခန္ဓာယတနဉ္စ ဧကံ” အစရှိသော စကားကိုပင် ပါဠိ တော်၌ “ခန္ဓာ စတုရော အာယတနဉ္စ မေကံ”စသည်ဖြင့် ဆိုထား၏။ ဤဂါထာ ၌ လာသောအနက်ကိုပင်၊ ထို ပါဠိတော်၌ “ခန္ဓာ စတုရော” အစရှိသော ဂါထာ ဖြင့် သိမ်းယူထားသည်-ဟူလို၊] တတ္ထ-ထိုသတ္တမနယနိဒ္ဒေသဝါရ၌၊ ယာနိ ပဒါနိ- တို့သည်၊ သဒိသဝိသဇ္ဇာနာနိ-တူသော အဖြေရှိကုန်၏။ တာနိ-ထို တူသောအဖြေ ရှိသော ပုဒ်တို့ကို၊ ဥပ္ပဋိပါဋိယာပိ-အစဉ်မဟုတ်သောအားဖြင့်လည်း၊ သမောဓာ နေတွာ-ပေါင်း၍၊ [အစဉ်မတူပဲ ပေါင်းထားပုံကို ပါဠိတော် ကြည့်ပါ။] သတ္တ- ကုန်သော၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒိကာ-ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိကုန်သော၊ ပညာ-တို့ကို၊ က တာ-ပြတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ [ပြဿနာ ၁၁-ပါး ရှိသည်တွင် ပေါင်း၍ ပြုအပ်သော ပြဿနာကား ၇-ပါးသာရှိသည်၊ ကျန် ၄-ပါးကား အသီးအခြား တပါးစီသာတည်း၊ ထို့ကြောင့် “သတ္တ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ဒိကာ ပညာ ကတာ” ဟု မိန့်သည်၊ နောက်ပြင်

စာအုပ်တို့၌ “တတ္ထ”ဟု ရှိသည်ကား ပါဠိပျက်၊ တေသု-ထို ပြဿနာတို့၌၊ ဧဝံ-သို့၊ ခန္ဓာဒိဝိဘာဂေါ-ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့၏ ဝေဖန်အပ်သော အထူးအပြားကို၊ ဝေဒိတဗျော-၏၊ တာဝ-စက္ခုဝိညာဏဓာတ် အစရှိသော ပြဿနာတို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌေ-အပ်သော၊) ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒိပဉ္စေ-အစရှိသော ပြဿနာ၌၊ ဧကေနာတိ-ကား၊ မနာယတနေန-ဟူသော၊ (ဧကေန အာယတနေန ဝိပ္ပယုတ္တာ၊) သတ္တဟိတိ-ကား၊ ဝိညာဏဓာတုဟိ-ဝိညာဏဓာတ်ဟူကုန်သော၊ (သတ္တဟိ ဓာတုဟိ ဝိပ္ပယုတ္တာ၊) ကေဟိစိတိ-ကား၊ ဓမ္မာယတနေ-၌၊ (ပရိယာပန္နေဟိ-ကုန်သော၊) ဝေဒနာဒိဟိ-ကုန်သော၊ (ကေဟိစိ ဝိပ္ပယုတ္တာ။)

၃၀၇။ ဝိညာဏဓာတုပဉ္စေ-၌၊ တေ ဓမ္မာ န ကေဟိစိတိ-ကား၊ တေ-ထိုတရားတို့သည် ဟူသည်၊ ပုစ္ဆာယ-၌၊ ဝါ-အလိုငှါ၊ ဥဒ္ဓဇပဒံ-ထုတ်ဆောင်အပ်သော ပုဒ်ဖြစ်သော၊ ဝိညာဏဓာတု-ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ သေသာ-ပုစ္ဆာအလိုငှါ ထုတ်ဆောင်အပ်သော ဝိညာဏဓာတ်မှ ကြွင်းကုန်သော၊ ဆ-ကုန်သော၊ ဝိညာဏဓာတုဓမ္မာ-ဝိညာဏဓာတ် တရားကိုလည်းကောင်း၊ ရူပံ-လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာနဉ္စ-လည်းကောင်းတည်း၊ တေဟိ-ထို ဆဝိညာဏဓာတ်တရား၊ ရူပံ၊ နိဗ္ဗာန်တို့ဖြင့်၊ သဗ္ဗေသံ-ကုန်သော၊ ခန္ဓာယတနာနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ သင်္ဂဟိတတ္တာ-သိမ်းယူအပ်ပြီးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကေဟိစိ-ကုန်သော၊ ခန္ဓေဟိ ဝါ-တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ အာယတနေဟိ ဝါ-တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ န ဝိပ္ပယုတ္တာ-ဝိပ္ပာယုတ် မဖြစ်ကုန်၊ ဧကာယ ဓာတုယာတိ-ကား၊ ယာ ယာ-အကြင် အကြင် ဓာတ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဥဒ္ဓဇာ-ထုတ်ဆောင်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ တာယ တာယ-ထိုထို ထုတ်ဆောင်အပ်သော ဓာနင့်၊ (ဝိပ္ပယုတ္တာ။)

၃၀၉။ ဥပေက္ခိန္ဒြိယပဉ္စေ-၌၊ ပဉ္စဟိတိ-ကား၊ ဥပေက္ခာသမ္ပယုတ္တာဟိ-ဥပေက္ခာ ဝေဒနာနှင့် ယှဉ်ကုန်သော၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတုအာဒိဟိ-အစရှိကုန်သော၊ (ပဉ္စဟိ ဓာတုဟိ ဝိပ္ပယုတ္တာ၊) ဣမိနာ နယေန-ဖြင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ပြဿနာတို့၌၊ ပုစ္ဆာယ-၌၊ ဝါ-ငှါ၊ ဥဒ္ဓဇပဒနေဝ-ထုတ်ဆောင်အပ်သောပုဒ်နှင့်ပင်၊ ဝိပ္ပယုတ္တာနံ-ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၏၊ ဝါ-တို့နှင့်၊ ဝသေန-အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-စပ်သဖြင့်၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗျော-၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

သမ္ပယုတ္တေနဝိပ္ပယုတ္တပဒဝဏ္ဏနာ-သည်၊

နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

၈-အဋ္ဌမနယ

ဝိပ္ပယုတ္တေနသမ္ပယုတ္တပဒ အဖွင့်

၃၁၇။ ဣဒါနိ-သမ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တ ပဒ ကို အကျယ် ဝေဖန်တော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ ဝိပ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တပဒ-ကို၊ ဘာဇေတုံ-၄၊ ရူပက္ခန္ဓေနာတိအာဒိ-အစရှိသောစကားတော်ကို၊ (ဘဂဝတာ) အာရဒ္ဓံ-အပ်ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုရူပက္ခန္ဓေန အစရှိသော ဝိပ္ပယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တပဒနိဒ္ဒေသ၌၊ သဗ္ဗာပိ-အလုံးစုံလည်ဖြစ်သော၊ ပုစ္ဆာ တို့ချဉ်းတာတည်း၊ ဝါ-အဖြေမှ ယုတ်လျော့သော ပုစ္ဆာတို့ချဉ်းတာတည်း၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ-ချဲ့၊ ရူပက္ခန္ဓေန-နှင့်၊ ဝိပ္ပယုတ္တာနာမ-ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်သောတရားတို့မည်သည်၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ခန္ဓာနာမက္ခန္ဓာတို့တည်း၊ တေသံ-ထိုနာမက္ခန္ဓာတို့၏၊ ကေနစိ-တစုံ တခုသော တရားနှင့်၊ သမ္ပယောဂေါ-အညီအမျှ ဧကပ္ပပါဒတာ အစရှိသောအပြားအားဖြင့်ယှဉ်ခြင်းသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓေန-နှင့်၊ ဝိပ္ပယုတ္တံ-ဝိပ္ပယုတ် ဖြစ်သောတရားဟူသည်၊ ရူပလည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာနဉ္စ-လည်းကောင်းတည်း၊ တဿစ-ထိုရုပ်နိဗ္ဗာန်၏လည်း၊ ကေနစိ-နှင့်၊ သမ္ပယောဂေါ-သည်၊ နတ္ထိ၊ သဗ္ဗဒေသု-တို့၌၊ ဧဝံ-ဤအတူပင်တည်း၊ ပန-ထိုသို့ပင် သမ္ပယုတ် မရှိပါသော်လည်း၊ ဝိပ္ပယုတ္တာနံ-တို့၏၊ သမ္ပယောဂါဘာဝေါ-သမ္ပယုတ်၏မရှိပုံကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆာယံ-၏၊ မောဃတ္တာ-အဖြေမှယုတ်လျော့သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သဗ္ဗဝိသဇ္ဇနေသု-တို့၌၊ နတ္ထိ နတ္ထိ ဣစ္စေဝ-နတ္ထိ နတ္ထိ ဟူ၍သာ၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-အပ်ပြီ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

ဝိပ္ပယုတ္တေနသမ္ပယုတ္တ ပဒဝဏ္ဏနာ-တည်း။

နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

၁။ သမ္ပယောဂါဘာဝေါ။ ။ ဝိပ္ပယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တပဒ ဖြစ်သည်အား လျော်စွာ “ရူပက္ခန္ဓာ ယေဓမ္မာ ဝိပ္ပယုတ္တာ” ဟုဟောတော်မူပြီးနောက်၊ ထိုဝိပ္ပယုတ် တရားနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားမရှိခြင်းကြောင့်၊ “တေဟိ ဓမ္မေဟိ ယေဓမ္မာ သမ္ပယုတ္တာ” ဟုဆက်၍ ဟောတော်မူ၊ ထိုသို့ဟောတော်မူခြင်း၏အကြောင်းမှာ ဝိပ္ပယုတ်တရားတို့နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သောတရားတို့၏ မရှိခြင်းပင်တည်း၊ ထိုသို့မရှိပုံ ကို “ရူပက္ခန္ဓေန ယေဓမ္မာဝိပ္ပယုတ္တာ တေဟိ ဓမ္မေဟိ ယေ ဓမ္မာ သမ္ပယုတ္တာ”ဟု ပါဠိ ပြယုတ်လုပ်၍ အရကောက်ကြည့်ပါ။ သမ္ပယုတ်မရှိကြောင်းထင်ရှားပါ လိမ့်မည်။

၂။ ပုစ္ဆာယ မောဃတ္တာ။ ။ မုဟ ဝေစိတ္တေ (တွေဝေခြင်း)+အ-ပစ္စည်း၊ တ-ကို ယ-ပြု၍ ပြီးသော မောဃ-သဒ္ဒါသည် ထောမနိဓိ အဘိဓာန်၌ နိရုတ္တက (အနက်မရှိ)،

၉-နဝမနယ

သမ္မယုတ္တေနသမ္မယုတ္တပဒ အဖွင့်

၃၁၉။ ကုဒါနိ-ဝိပယုတ္တေန သမ္မယုတ္တပဒကို အကျယ်ဝေဖန်တော်မူပြီး ရာ ယခုအခါ၌၊ သမ္မယုတ္တေန သမ္မယုတ္တပဒ-ကို ဘာဇေတုံ-ငါ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓနာတိ အာဒိ-အစရှိသောစကားတော်ကို၊ (ဘာဂဝတာ) အာရဒ္ဓံ-အပ်ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုဝေဒနာက္ခန္ဓေန အစရှိသော သမ္မယုတ္တေန သမ္မယုတ္တပဒနိဒ္ဒေသ၌၊ (ဝိသဇ္ဇနံ ကတံ-၌ စပ်) ယံခန္ဓာဒိဝသေန-°အကြင် ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ- အကြင် ခန္ဓာ အစရှိသူတို့နှင့် စပ်သဖြင့်၊ သမ္မယုတ္တံ-သမ္မယုတံသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပုန-တဖန်၊ တဿေဝ-ထို ခန္ဓာအစရှိသော တရား၏ပင်၊ ခန္ဓာဒိဟိ-ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့နှင့် (ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့နှင့်)၊ သမ္မယောဂံ-အညီအမျှ ဧကုပ္ပါဒတာ အစရှိသော အပြားအားဖြင့် ယှဉ်ခြင်းကို၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ ဝိသဇ္ဇနံ-ကို၊ ကတံ-အပ်ပြီ၊

တံ-ထိုအဖြေသည်၊ ရူပေနဝါ-ရုပ်နှင့်သော်လည်းကောင်း၊ ရူပမိဿဟိ-ရုပ်နှင့် ရောကုန်သော၊ ပဒေဟိဝါ-တရားအစုနှင့်သော်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗာရူပက္ခန္ဓသင်္ဂါဟကေဟိ-အလုံးစုံသောနာမ်ခန္ဓာတို့ကို သိမ်းယူနိုင်ကုန်သော၊ ပဒေဟိဝါ-တရားအစုနှင့်သော်လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ နယုဇ္ဇတိ-မသင့်၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ-ချဲ့၊ ရူပေန-နှင့်သော်လည်းကောင်း၊ ရူပမိဿကေနဝါ-ရုပ်နှင့်ရောသော တရားနှင့်သော်လည်းကောင်း၊ အညေသံ-အခြားတရားတို့၏၊ သမ္မယောဂေါ-အညီအမျှ ဧကုပ္ပါဒတာ အစရှိသော အပြားတို့နှင့်ယှဉ်ခြင်းသည်၊ နတ္ထိ-၊ [“ရူပေန ဝါ ရူပမိဿကာဟိ ဝါ ။ပေ။ နယုဇ္ဇတိ” ၏ ဒဠိ (တနည်း) ဝိတ္ထာရကို ပြပြီး၍ “သဗ္ဗာရူပက္ခန္ဓသင်္ဂါဟကေဟိ ဝါ” ၏ ဒဠိ (ဝိတ္ထာရ)ကို ပြလိုသောကြောင့် “သဗ္ဗာရူပက္ခန္ဓသင်္ဂါဟကေဟိ သဗ္ဗေသံ” စသည်ကိုမိန့်၊] သဗ္ဗာရူပက္ခန္ဓသင်္ဂါဟကေဟိ-အလုံးစုံသော နာမ်ခန္ဓာတို့ကို သိမ်းယူနိုင်ကုန်သော

ဟိန (ယုတ်လျော့)ဟု ၂-နက်ရှိ၏။ ထိုတွင် ဤ နေရာ၌ အဖြေမှ ယုတ်လျော့သောကြောင့် “ဟိန” အနက် ဖြစ်သင့်၏။ မောဟယတိ အဖြေကို ရှာနေသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို တွေဝေစေတတ်၏။ ကုတိ မောယော။

၁။ ယံခန္ဓာဒိဝသေန။ ။ဤ ပုဒ်ကို သမာသ်ပုဒ်ဟု ခိုကာဆို၏။ “ယဿ ခန္ဓာဒိနော-ဝသေန” ဟုလည်း ဆဋ္ဌိတပျူရိသ်သမာသ် အဖြစ်ဖြင့် အနက် ဖွင့်သည်။ “ပုန တဿေဝ” ၌ ထို ခန္ဓာ အစရှိသည်ကိုပင်စွဲရသည်။ ဤစကား၏ ဆိုလိုရင်းကို ခိုကာ၌ “ဣဒံ ပုတ္တံ ဟောတိ (ပေ) နိဒ္ဒါရိတန္တိ”ဟု ပြထားသည်။ [“ယံ ခန္ဓာဒိ” အရ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ စသည်ကို ယူပါ၊ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်ကို မယူပါနှင့်၊ ထို့ကြောင့် ခိုကာ၌ “ရူပက္ခန္ဓာဒိသု အရဏန္တေသု ယေန ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒိနာ သမ္မယုတ္တံ” စသည်ဖြင့် ဆိုသည်။]

ရူပဘဝ စသည်ဖြင့် (ဂဟိတတ္တာ-၌စပ်) သဗ္ဗေသံ-ကုန်သော၊ သမ္ပယောဂါရဟာနံ-
အညီအမျှ ဧကုပ္ပါဒကတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်ခြင်းကိုထိုက်ကုန်သော၊
ခန္ဓာဒီနံ-ခန္ဓာအစရှိသည်တို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ဂဟိတတ္တာ-ယူအပ်ကုန်ပြီး၏ အဖြစ်
ကြောင့်၊ ယံ(ဓမ္မဇာတံ)-အကြင် တရားသဘောသည်၊ တေန-ထိုခန္ဓာအစရှိသော
တရားနှင့်၊ သဟ-ကွ၊ သမ္ပယောဂံ-သို့၊ ဂစ္ဆေယျ-ရောက်ရာ၏၊ အညံ-နာမ်ခန္ဓာ
၄ ပါးမှ တမျိုးတခြားဖြစ်သော၊ (တံ ဓမ္မဇာတံ ဧဝ-ထိုတရားသဘောသည်ပင်၊)
နတ္ထိ၊ တသွာ-ကြောင့်၊ တထာရူပါနိ-ကုန်သော၊ (ရူပ၊ ရူပမိဿက၊ သဗ္ဗာရူပက္ခ
န္ဓသင်္ဂါရဟ ဖြစ်ကုန်သော၊) ပဒါနိ-တို့ကို၊ ဣဓ-ဤ သမ္ပယုတ္တေနသမ္ပယုတ္တ ပဒ
နိဒ္ဒေသ၌၊ (ဘဂဝတာ) နဂဟိတာနိ-အပ်ကုန်၊ ပန-အန္တယကား၊ ယာနိ ပဒါနိ-
တို့သည်၊ ရူပေန-နှင့်၊ အသမ္ပိဿံ-အရောနှောသော၊ အရူပေကဒေသံ-နာမ်တစိတ်
ကို၊ ဒီပေန္တိ-ပြနိုင်ကုန်၏၊ တာနိ-ထိုပုဒ်တို့ကို၊ ဣဓ-ဤ သမ္ပယုတ္တေနသမ္ပယုတ္တ
ပဒ နိဒ္ဒေသ၌၊ (ဘဂဝတာ) နဂဟိတာနိ-ယူတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။

ဣဓ-ကား၊ တေသံ-ထိုပုဒ်တို့၏၊ ဥဒ္ဓါနံ-တည်း၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ အရူ
ပက္ခန္ဓာ-နာမ်ခန္ဓာတို့၎င်း၊ မနာယတနမေဝ စ-မနာယတနသာလျှင်၎င်း၊ သတ္တ-
ကုန်သော၊ ဝိညာဏဓာတုယော-တို့၎င်း၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ သစ္စာ-သမုဒယသစ္စ၊
မဂ္ဂသစ္စာတို့၎င်း၊ စုဒ္ဓသ-ကုန်သော၊ ဣန္ဒြိယာ-မနိန္ဒြေအစ အညာတာဝိန္ဒြေအဆုံး
ရှိသော နာမ်ဣန္ဒြေတို့၎င်း၊ ပစ္စယေ-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒါ၌၊ ဒွါဒသ-ကုန်သော၊ ပဒါ-
အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဉ်၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကမ္မဘဝ၊ သောက၊
ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပါယာသ ပုဒ်တို့၎င်း၊ တတော-ထိုပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မှ၊ ဥပရိ-
အထက်၌၊ သောဠသ-ကုန်သော၊ (ပဒါ-သတိပဋ္ဌာန်အစ အနသိကာရအဆုံးရှိ
သော ပုဒ်တို့၎င်း၊) တိကေသု-တိက်တို့၌၊ အဋ္ဌ-ကုန်သော၊ (ပဒါ-ဝေဒနာတိက်၌
၃ ပုဒ်၊ ဝိတက္ကတိက်၌ ပဌမ၊ ဒုတိယ ၂ ပုဒ်၊ ပီတိတိက်၌ ၃ ပုဒ်တို့၎င်း၊) ဂေါစ္ဆကေ-
၌၊ တေစတ္တာလီသမေဝ-၄၃-ပါးသာလျှင်ဖြစ်သော၊ (ပဒါ)စ-ဟေတုပဒ၊ ဟေတု
စေဝ သဟေတုကပဒ အစရှိသော သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ပုဒ်တို့၎င်း၊ မဟန္တရဒကေ-
၌၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ ပဒါ-စိတ္တ၊ စေတသိက၊ စိတ္တသမ္ပယုတ္တ၊ စိတ္တသံသဌ၊ စိတ္တ
သံသဌသမုဋ္ဌာန၊ စိတ္တသံသဌသမုဋ္ဌာနသဟဘူ၊ စိတ္တသံသဌသမုဋ္ဌာနာနုပရိဝတ္တိ
ဟူသော ပုဒ်တို့၎င်း၊ ပိဋ္ဌိဒုကေသု-တို့၌၊ ဆ-ကုန်သော၊ (ပဒါ-သဝိတက္က၊ သဝိစာရ၊
သပွိတိက၊ ပီတိသဟဂတ၊ သုခသဟဂတ၊ ဥပေက္ခာသဟဂတ ဟူသောပုဒ်တို့
လည်းကောင်း၊) (ဣတိ-ဤသို့) ဧတေ-ဤ ၁၂၀-သောပုဒ်တို့သည်၊ နဝမဿ-
ကိုးခုမြောက်သော၊ ပဒဿ-သမ္ပယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တပဒ၏၊ နိဒ္ဒေသေ-၌၊ သင်္ဂဟံ-

သိမ်းယူအပ်ကုန် သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဂတာ-ရောက်ကုန်၏၊ ဣတိ(ဣဒ်)-ကား၊ ဥဒ္ဓါနံ-တည်း။

ပန-ဆက်၊ သဗ္ဗပဉ္စေသု-တို့၌၊ ယေဓမ္မာ-တို့ကို၊ ပုစ္ဆာယ-၌၊ ဝါ-ငါ၊ ဥဒ္ဓဇ္ဇာ-အပ်ကုန်ပြီ၊ တေ-ထိုပုစ္ဆာအလိုငှါ၊ ထုပ်ဆောင်တော်မူအပ်သော တရားတို့သည်၊ ယေဟိ-အကြင်တရားတို့နှင့်၊ သမ္ပယုတ္တာ-ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ တေသံ-ထိုသမ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားတို့၏၊ ဝါ-တို့နှင့်၊ ဝသေန-အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-စပ်သဖြင့်၊ ခန္ဓာဒိဘေဒေါ-ခန္ဓာအစရှိသည်တို့၏ အထူးအပြားကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-သိထိုက်၏၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ-ချဲ့၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓေန-နှင့်၊ ဣတရေ-ဝေဒနာက္ခန္ဓာမှ တပါးကုန်သော၊ တယော-ကုန်သော၊ ခန္ဓာ-သညာက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာနာက္ခန္ဓာတို့သည်၊ သမ္ပယုတ္တာ-ကုန်၏၊ ပန-တဖန်၊ တေဟိ-ထိုသညာက္ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့နှင့်၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ-သည်၊ သမ္ပယုတ္တော-၏၊ သော-ထိုဝေဒနာက္ခန္ဓာသည်၊ သညာဒိဟိ-ကုန်သော၊ တိဟိ-ကုန်သော၊ တေဟိ ခန္ဓေဟိ-တို့နှင့်၎င်း၊ ဧကေန-သော၊ မနာယတနေန-နှင့်၎င်း၊ သတ္တဟိ-ကုန်သော၊ ဝိညာဏဓာတူဟိ-တို့နှင့်၎င်း၊ ဧကသ္မိံ-သော၊ ဓမ္မာယတနေ-၌၎င်း၊ (ဧကာယ-သော၊) ဓမ္မဓာတုယာစ-၌၎င်း၊ (ပရိယာပန္ဓေဟိ-ကုန်သော၊) ဂေဟိစိ-ကုန်သော၊ သညာသင်္ခါရေဟေဝ-သညာခန္ဓာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့နှင့်သာလျှင်၎င်း၊ သမ္ပယုတ္တော-၏၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ပြဿနာတို့၌၊ ဧသေဝ (ဧသော ဧဝ)-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်၊ နယော-အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်ကြောင်းအစီအရင်ပင်တည်း၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

သမ္ပယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တပဒဝဏ္ဏနာ-သည်၊
နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

၁၀-ဒသမနယ

ဝိပွယုတ္တေန ဝိပွယုတ္တပဒ အဖွင့်

၃၅၃။ ဣဒါနိ-သမ္ပယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တပဒကို အကျယ် ဝေဖန်တော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ ဝိပွယုတ္တေန ဝိပွယုတ္တပဒ- ကို၊ ဘာဇေတုံ-ငှာ၊ ရူပက္ခန္ဓေနာတိအာဒိ-ကို၊ (ဘဂဝတာ) အာရဒ္ဓံ- အပ်ပြီ၊ တတ္ထ-ထို ရူပက္ခန္ဓေန အစရှိသော ဝိပွယုတ္တပဒ နိဒ္ဒေသ၌၊ (နောက်ဥဒ္ဓဇ္ဇာ-၌စပ်) သဝိယောဂဝိပွယောဂနိဒ္ဒေသေ- ၌၊ (ဆဌနယ နိဒ္ဒေသတုန်းက) ရူပက္ခန္ဓာဒယော-အစရှိကုန်သော၊ ယေ ဓမ္မာ-တို့ကို၊ ဥဒ္ဓဇ္ဇာ-ထုတ်ဆောင်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ သဗ္ဗပုစ္ဆာသု-အလုံးစုံသော ပုစ္ဆာတို့၌၊ တေယေဝ-

ထိုရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့ကိုပင်၊ ဥဒ္ဓဋ္ဌာ-အပ်ကုန်ပြီ၊ (ဤဝိပ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တပဒ၌ ထုတ်ဆောင်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊) ပန-ထိုသို့ပင် ထုတ်ဆောင် အပ်သော ပုဒ်ချင်းတူပါသော်လည်း၊ သဒ္ဓိသဝိသဇ္ဇနာနံ-တူသော အဖြေရှိသော ပုဒ်တို့၏၊ ဝါ- တို့ကို၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်းတည်း၊ ဂဟိတတ္တာ-ယူအပ်ကုန်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဒါနိ- တို့သည်၊ အညာယ-ဆဋ္ဌနယ၌လာသော အစဉ်မှ တစ်ပါးသော၊ ပဋိပါဋိယာ-အစဉ်အားဖြင့်၊ အာဂတာနိ-လာကုန်ပြီ၊ [ထုတ်ဆောင်တော်မူအပ်သော တရားချင်းတူသော်လည်း ပါဠိတော်အစဉ်အားဖြင့် မတူပါ-ဟူလို။]

တတ္ထ-ထိုဒသမနိဒ္ဒေသ၌၊ ယံ ပဒံ- ကို၊ ပုစ္ဆာယ-၌၊ ဝါ- ငှာ၊ ဥဒ္ဓဋ္ဌာ-အပ်ပြီ၊ တံ-ထို ပုဒ်သည်၊ ယေဟိ ဓမ္မေဟိ- တို့နှင့်၊ ဝိပ္ပယုတ္တံ-မယှဉ်၊ တေသံ-ထို ယှဉ်ဘက် မဟုတ်သော တရားတို့၏၊ ဝါ-တို့နှင့်၊ ဝသေန-အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-စပ်သဖြင့်၊ ခန္ဓာဒိ ဝိဘာဂေါ-ခန္ဓာအစရှိသည်တို့၏ ဝေဖန်အပ်သော အထူးအပြားကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- ၏၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း)၊ ဟိ-ချဲ့၊ ရူပက္ခန္ဓေန-နှင့်၊ ဝေဒနာဒယော-တို့သည်၊ ဝိပ္ပယုတ္တာ-ကုန်၊ တေဟိ စ-ထို ဝေဒနာ အစရှိသော တရားတို့နှင့်လည်း၊ ရူပက္ခန္ဓော- သည်၊ ဝိပ္ပယုတ္တော- မယှဉ်၊ ပန-ဆက်၊ နိဗ္ဗာနံ-သည်၊ (ရူပက္ခန္ဓာကဲ့သို့ ပင် ဝေဒနာ အစရှိသည်တို့နှင့် မယှဉ်သော နိဗ္ဗာန်သည်။) သုခမရူပဂတိကမေဝ- သုခမရုပ်နှင့် အသွားတူသည်သာ၊ သော ရူပက္ခန္ဓော- သည်၊ စတူဟိ- ကုန်သော၊ ခန္ဓေဟိ-နာမက္ခန္ဓာတို့နှင့်လည်းကောင်း၊ ဧကေန-သော၊ မနာယတနေန- နှင့်လည်းကောင်း၊ သတ္တဟိ-ကုန်သော၊ ဝိညာဏဓာတူဟိ-တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတူသု- တို့၌၊ (ပရိယာပန္ဓေဟိ- အကျုံးဝင်ကုန်သော၊) ဧကဟိစိ- ကုန်သော၊ ဝေဒနာဒိဟိ- ကုန်သော၊ ဓမ္မေဟေဝ- တို့နှင့်သာ၊ [ဧဝ-သဒ္ဓါဖြင့် ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သော အခြားတရားတို့ကို ကန့်သည်၊] ဝိပ္ပယုတ္တော-မယှဉ်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ပြဿနာတို့၌၊ ဧသ နယော-တည်း၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

ဝိပ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တပဒဝဏ္ဏနာ-သည်။
နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

၁၁-ဧကဒသမနယ

သင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တပဒ အဖွင့်

၄၀၉။ ဣဒါနိ- ဝိပ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တပဒကို အကျယ် ဝေဖန်တော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ သင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တပဒံ-ကို၊ ဘာဇေတုံ-ငှာ၊ သသသမုဒယ

သစ္စေနာတိအာဒိ-ကို၊ (ဘဂဝတာ) အာရဒ္ဓံ-အပ်ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုသမုဒယသစ္စေန အစရှိသော သင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တ ဝိပ္ပယုတ္တပဒ နိဒ္ဒေသ၌၊ သင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတပဒနိဒ္ဒေသ-၌၊ (စတုတ္ထ နယ နိဒ္ဒေသတုန်းက၊) သမုဒယသစ္စာဒယောဝ- သမုဒယသစ္စာ အစရှိသည်ပင်လျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ယေ ဓမ္မာ-တို့ကို၊ ဥဒ္ဓဋ္ဌာ- အပ်ကုန်ပြီ၊ [ထပ်နေသောကြောင့် ဧဝ-သဒ္ဓါကို သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏကြသည်၊] သဗ္ဗပုစ္ဆာသု-တို့၌၊ တေယေဝ-ထို သမုဒယသစ္စာ အစရှိသော တရားတို့ကိုပင်၊ ဥဒ္ဓဋ္ဌာ-အပ်ကုန်ပြီ၊ (ဤသင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တ ဝိပ္ပယုတ္တပဒ နိဒ္ဒေသ၌ ထုတ်ဆောင်တော် မူအပ်ကုန်ပြီ) ပန-ထိုသို့ပင် ထုတ်ဆောင် အပ်သော တရားချင်း တူပါသော်လည်း၊ သဒိသဝိသဇ္ဇနာနံ-တူသော အဖြေရှိသော ပုဒ်တို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ဂဟိတတ္ထာ-ကြောင့်၊ ပဒါနိ-တို့သည်၊ အညာယ- စတုတ္ထနယ၌လာသော အစဉ်မှတစ်ပါးသော၊ ပဋိ ပါဋိယာ-အစဉ်အားဖြင့်၊ အာဂတာနိ-လာကုန်ပြီ။

တတ္ထ-ထိုဧကောဒသမနယနိဒ္ဒေသ၌၊ ယေဓမ္မာ-တို့ကို၊ ပုစ္ဆာယ-၌၊ ဝါ-ငါ၊ ဥဒ္ဓဋ္ဌပဒေန-ထုပ်ဆောင်အပ်သောပုဒ်သည်၊ ခန္ဓာဒိသင်္ဂဟေန-သိမ်းယူ ရေတွက်ကြောင်း ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတာ-အပ်ကုန်ပြီ၊ တေသံ-ထို သိမ်းယူရေတွက် အပ်သော တရားတို့၏၊ ယေဟိ-အကြင်တရားတို့နှင့်၊ သမ္ပယောဂေါဝါ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝိပ္ပယောဂေါဝါ-သည်သော်လည်း ကောင်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ တေသံ-ထို သမ္ပယုတ် ဝိပ္ပယုတ်ရှိသော တရားတို့၏၊ ဝါ-တို့နှင့်၊ ဝသေန- အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-စပ်သဖြင့်၊ ခန္ဓာဒိဝိဘာဂေါ- ခန္ဓာအစရှိသည်တို့၏ ဝေဖန်အပ်သော အထူးအပြားကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏။

တတြ-ထိုပြဿနာတို့၌၊ (ရှေးနိဿယဝယ် “တတြ-ထိုသို့ သိခြင်း၌”ဟု ပေး၏) တာဝ-မဂ္ဂသစ္စာ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဓိဋ္ဌေ-သော) သမုဒယသစ္စေန- သည်၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓပရိယာပန္နာ-သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ အကျုံးဝင်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-သမုဒ ယသစ္စာသည် ကြဉ်အပ်သော ၄၉-ပါးတရားတို့ကို၊ ခန္ဓာဒိသင်္ဂဟေန-သိမ်းယူရေ တွက်ကြောင်း ခန္ဓာ အစရှိသည်ဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတာ-အပ်ကုန်၏၊ စ-ဆက်၊ တေ- သင်္ခါရက္ခန္ဓပရိယာပန္န ဖြစ်သော ၄၉-ပါး ထိုတရားတို့သည်၊ သေသေဟိ-မိမိတို့မှ

၁။ တေစ (ပေ) သမ္ပယုတ္တာ နာမ။ ။ တေစ-ဖြင့် ရှေ့ဝါကျ၌ ပြအပ်ပြီးသော သင်္ခါရက္ခန္ဓပရိယာပန္န ဖြစ်သော ၄၉-ပါးတရားတို့ကိုပင် ညွှန်းသည်၊ “သေသေဟိ တိဟိ ခန္ဓေဟိ”ကို သမ္ပယုတ္တာ နာမ-၌ စပ်ပါ၊ [တေစ-ကိုလည်း သမ္ပယုတ္တတ္တာ သမ္ပယုတ္တာ နာမတိုင်အောင် စပ်ပါ။]

ကြွင်းကုန်သော၊တိဟိ-ကုန်သော၊ ခန္ဓေဟိ-ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ဝိညာဏက္ခန္ဓာ တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ ဧကေန-သော၊ မနာယတနေန-နှင့်လည်းကောင်း၊ သတ္တဟိ-ကုန်သော၊ ဝိညာဏဓာတူဟိ-တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ (သမ္ပယုတ္တာ နာမ-တို့မည်၏။) သင်္ခါရက္ခန္ဓ-၌လည်းကောင်း၊ ဓမ္မာယတနဓမ္မဓာတူသု စ-တို့လည်းကောင်း၊ တဏှ-သမုဒယသစ္စာ ဟူသောတဏှာကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ (တေ-ထို သင်္ခါရက္ခန္ဓ ပရိယာပန္န ဖြစ်သော ၄၉-ပါးတရားတို့သည်။) သေသေဟိ-မိမိတို့မှ ကြွင်းကုန်သော တရားတို့နှင့်(သင်္ခါရက္ခန္ဓာ တစိတ်ဖြစ်သော တဏှာ၊ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ် တစိတ်ဖြစ်သော တဏှာ ဝေဒနာ သညာတို့နှင့်၊)သမ္ပယုတ္တတ္တာ-ယှဉ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကေဟိစိ-အချို့သော တရားတို့နှင့်၊ သမ္ပယုတ္တာနာမ-တို့မည်၏။

ပန-ကား၊ ဧကေန-သော၊ ရူပက္ခန္ဓန-နှင့်လည်းကောင်း၊ ဒသဟိ-ကုန်သော၊ ရူပါယတနေဟိ-ရုပ်ဖြစ်သော ဩဠာရိကာယတနတို့နှင့်လည်းကောင်း၊ ရူပဓာတူဟိ စ-တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ ဝိပ္ပယုတ္တာ-မယှဉ်ကုန်၊ ဧကသ္မိ-သော၊ ဓမ္မာယတနေ-၌၊ ဓမ္မဓာတူယာ စ-နှင့်လည်းကောင်း၊ (ပရိယာပန္နေဟိ-ကုန်သော၊) (ရူပနိဗ္ဗာနေဟိ- သုခမရုပ် နိဗ္ဗာန်တို့နှင့်၊ ဝိပ္ပယုတ္တတ္တာ-မယှဉ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကေဟိစိ- ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သော သုခမရုပ် သောဠသနိဗ္ဗာန် ဟူသော အချို့တို့နှင့်၊ ဝိပ္ပယုတ္တာနာမ-တို့မည်၏။ ဣမိနာ ဥပါယေန-ဖြင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ- အလုံးစုံသော ပြဿနာတို့၌၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။ ဣတိ-အပြီးတည်း။

သင်္ဂဟိတေနသမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တပဒဝဏ္ဏနာ-သည်၊

နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

၁။တေစ(ပေ)ဌပေတွာ တဏှံ။ ။“သင်္ခါရက္ခန္ဓ(ပေ)ဌပေတွာ တဏှံ”ကို“တေစ” ဖြင့်ဆိုအပ်သော(သမုဒယသစ္စာတဏှာသည် ကြဉ်အပ်သော)သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါးကို အထူးပြုသော စကားဟုဋီကာ၌ဆို၏။“အထူးပြု”ဟူသည် တဏှာသည် ကြဉ်အပ်သော ထို၄၉-ပါး၏ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်ဖြစ်ကြောင်းကို ထင်ရှားပြခြင်းတည်း။

၂။သေသေဟိ သမ္ပယုတ္တတ္တာ(ပေ)နာမ။ ။“သေသေဟိ”ကို“အတ္ထဝဇ္ဇေဟိ သေသေဟိ” ဟုဋီကာ ဖွင့်၏။ ထိုသို့ဖွင့်သောကြောင့် သေသေ၏ အပါဒါန်ကို တဏှာကို မခံပဲမိမိဟူသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါးကို ခံပါ”ဟု သိစေသည်။ ထိုသင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ပါးမှ ကြွင်းသော တရားတို့ဟူသည် သမုဒယသစ္စာဟူသောတဏှာပင်တည်း။ ထိုသို့ တဏှာတပါးတည်း ဖြစ်သော်လည်း “သေသေဟိ”ဟု ဗဟုဝစ် ဆိုခြင်းမှာ ထိုဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတ်တွင် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ တစိတ်ဖြစ်သော တဏှာနှင့် ဝေဒနက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာတို့လည်း ပါဝင်သော ကြောင့်တည်း။

၁၂-ဒွါဒသမနယ

သမ္ပယုတ္တေနသင်္ဂဟိတာသင်္ဂဟိတပဒ အဖွင့်

၄၁၇။ ကုဒါနိ-သင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တပဒကို အကျယ် ဝေဖန်တော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ သမ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတာ သင်္ဂဟိတ ပဒ-ကို၊ ဘာဇေတုံ-ငှါ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓေနာတိအာဒိ-ကို၊ (ဘဂဝတာ)အာရမ္ဘ-အပ်ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုဝေဒနာက္ခန္ဓေန အစရှိသော သမ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတာသင်္ဂဟိတပဒနိဒ္ဒေသ၌၊ သမ္ပယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တပဒနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (နဝမနယနိဒ္ဒေသ၌) ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒယော-အစရှိကုန်သော၊ ယေဓမ္မာ-တို့ကို၊ ဥဒ္ဓဋ္ဌာ-အပ်ကုန်ပြီ၊ သဗ္ဗပုစ္ဆာသု-တို့၌၊ တေယေဝ-ထိုဝေ နကဇာအစရှိသော တရားတို့ကိုပင်၊ ဥ ဋ္ဌာ-အပ်ကုန်ပြီ၊ တတ - ထိုဒွါဒသမနယနိဒ္ဒေသ၌၊ ယေဓမ္မာ-တို့သည်၊ ပုစ္ဆာယ-၌၊ ဝါ-ငှါ၊ ဥဒ္ဓပပဒေန-ထုတ်ဆောင်အပ်သောပုဒ်နှင့်၊ သမ္ပယုတ္တာ-ကုန်၏၊ တေသံ-ထိုသမ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားတို့ကို၊ ယေဟိ-အကြင်တရားတို့ဖြင့်၊ သင်္ဂဟော(ဝါ)-သိမ်းယူရေတွက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အသင်္ဂဟော ဝါ-မသိမ်းယူ မရေတွက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ၊ တေသံ-ထိုတရားတို့၏၊ ဝါ-တို့နှင့်၊ ဝသေန-အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-စပ်သဖြင့်၊ ခန္ဓာဒိတေဒေါ-ခန္ဓာအစရှိသည်တို့၏ အထူးအပြားကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏။

တတြ-ထိုပြဿနာတို့၌၊ အယံ-ကား၊ နယော-တည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓော-သည်၊ သညာဒိဟိ-တို့နှင့်၊ သမ္ပယုတ္တော-၏၊ တေသညာဒယော-ထိုသညာ အစရှိသော တရားတို့ကို၊ တိဟိ-ကုန်သော၊ သညာဒိက္ခန္ဓဟိ-သညာအစရှိသော ခန္ဓာတို့လည်းကောင်း၊ ဒွိဟိ-ကုန်သော၊ ဓမ္မာတယန မနာယတနေဟိ-တို့လည်းကောင်း၊ ဓမ္မဓာတုယာ စေဝ-လည်းကောင်း၊ သတ္တဟိ-ကုန်သော၊ ဝိညာဏဓာတုဟိစ-တို့လည်းကောင်း၊ (ဣတိ-၌ စပ်)ဣတိ-ဤသို့၊ အဋ္ဌဟိ-ကုန်သော၊ ဓာတုဟိ-ဓာတ်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သင်္ဂဟိတာ-အပ်ကုန်၏၊ သေသာဟိ-မိမိမှတစ်ပါးကုန်သော၊ ခန္ဓာယတနဓာတုဟိ-တို့ဖြင့်(ရူပက္ခန္ဓာ ဩဠာရိကာယတန ဩဠာရိကဓာတ်တို့ဖြင့်)၊ အသင်္ဂဟိတာ-အပ်ကုန်၊ ဣမိနာဥပါယေန-ဖြင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသောပြဿနာတို့၌၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

သမ္ပယုတ္တေနသင်္ဂဟိတာသင်္ဂဟိတပဒဝဏ္ဏနာ-သည်။

နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

ထိုသို့ပါဝင်သော်လည်းဝေဒနက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာတို့မှာတိဟိခန္ဓေဟိအရ၌ပါသွားပြီဖြစ်သောကြောင့်ကေဟိစိအရ၌ ပါဠိတော်ဝယ်မယူရတော့ဟုမှတ်ပါ။

၃-နေရသမနယ

အသင်္ဂဟိတေနသမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တပဒ အဖွင့်

၄၄၈။ ကုဒါနိ-သမ္ပယုတ္တေနသင်္ဂဟိတာသင်္ဂဟိတပဒကို အကျယ်ဝေဖန်
 တော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ အသင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တပဒ-ကို၊ ဘာဇေတုံ-
 ငှါ၊ ရူပက္ခန္ဓနာတိအာဒိ-ကို၊ (ဘဂဝတာ)-အာရဒ္ဓံ-အပ်ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုရူပက္ခန္ဓန
 အစရှိသော အသင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တ ဝိပ္ပယုတ္တပဒနိဒ္ဒေသ၌၊ ပဉ္စမေ-
 ပဉ္စမဖြစ်သော၊ အသင်္ဂဟိတေနအသင်္ဂဟိတပဒနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (နိဒ္ဒေသတုန်းက၊)
 ရူပက္ခန္ဓန-နှင့်၊ သဒိသပဉ္စာ-တူသောပြဿနာရှိကုန်သော၊ ယေဓမ္မာ-
 အကြင်ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်အစရှိသော တရားတို့သည်၊ (သန္တိ) အရူပဘဝေန-
 နှင့်၊ သဒိသာ-တူကုန်သော၊ ယေ(ဓမ္မာ) စ-အကြင်နေဝသညာနာသညာဘဝ၊
 စတုဝေါကာရဘဝ အစရှိသော တရားတို့သည်လည်း၊ (သန္တိ) တေယေဝ-ထို
 ရူပက္ခန္ဓာနှင့်တူသော ပြဿနာရှိသောတရား၊ အရူပဘဝနှင့်တူသော
 တရားတို့ကိုသာ၊ (ဘဂဝတာ) ဥဒ္ဓဋ္ဌာ-အပ်ကုန်ပြီ၊ ပန-ဗျတိရိက်ကား၊ သေသာ-
 ပဉ္စမနယ၌လာသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့မှ ကြွင်းသောတရား
 တို့ကို၊ ဝါ-တို့သည်၊ (ဝိသဇန-ဝိသဇနသို့) နရူဟန္တိ-မတက်ရောက်ကုန်၊ ကုတိ-
 ကြောင့်၊ (ဘဂဝတာ) န ဥဒ္ဓဋ္ဌာ-အပ်ကုန်။

ဟိ ၂-ချဲ့၊ (တနည်း)ဟိ(ယသွာ)-ကြောင့်၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓန-သည်၊
 ခန္ဓာဒိဝသေန-ခန္ဓာအစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ ရူပါရူပဓမ္မာ-ဩဇာရိကရုပ်၊
 ဝိညာဏ် ဟူသောတရားတို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ အသင်္ဂဟိတာ-အပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊

၁။ သေသာပနနရူဟန္တိ။ ။ ပဉ္စမနယ၌ လာသောတရားတို့တွင် ရူပက္ခန္ဓာစသည်
 ကိုလည်းကောင်း၊ အရူပဘဝ စသည်ကိုလည်းကောင်း ဤတေရသမနယ၌ ထုတ်ပြ
 တော်မူအပ်ကုန်၏။ ထိုတရားတို့မှ ကြွင်းသော ပဉ္စမနယ၌ လာသောဝေဒနာက္ခန္ဓာ
 အစရှိသောတရားတို့ကို “သေသ”အရ ယူရသည်။ ထိုတရားတို့မှကြွင်းသော ဓာတုကထာ၌
 လာသမျှတရားတို့ကို “သေသ”အရ မယူစေလိုပါ။ [သေသာတိ သေသာ ပဉ္စမနယေ အာဂတာ
 ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒယော။ ဋီကာ။]

၂။ ဝေဒနာက္ခန္ဓန ဟိ(ပေ)နတ္ထိ။ ။ ထိုသေသအရတွင် ဝေဒနာက္ခန္ဓာတပါးကို ဥဒါဟရုဏ်ပြ၍
 ဤတေရသမနယ၌ ဝိသဇနသို့ မတက်ရောက်ပုံ အခြင်းအရာကို ပြလိုသောကြောင့်
 “ဝေဒနာက္ခန္ဓန ဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ခန္ဓာ စသည်ဖြင့် မသိမ်းယူ
 မရေတွက်နိုင်သော ရူပါနာမ်တို့ဟူသည် ဩဇာရိကရုပ်နာမ် ၂-မျိုးလုံးရောနေသောကြောင့်
 သူတို့နှင့်ယှဉ်ဘက်(သူတို့ယှဉ်စရာ) သမ္ပယုတ်တရားမရှိ-ဟုဆိုသည်။

တေသဉ္စ-ထိုဩဋ္ဌာရိကရုပ် ဝိညာဏ်တို့၏လည်း၊ သမ္ပယောဂေါနာမ-မည်သည်၊ နတ္ထိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယာနိ ပဒါနိ-အကြင် ရူပက္ခန္ဓာအစရှိသောပုဒ် တို့သည်၊ (ဝိသဇ္ဇနံ-သို့၊) ရူဟန္တိ-တက်ရောက်ကုန်၏၊ တာနေဝ-ထို ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသောပုဒ်တို့ကိုသာ၊ သဒိသဝိသဇ္ဇနေဟိ-တူသောအဖြေရှိသော ပုဒ်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ သမောဓနေတွာ-၍၊ (ဘဂဝတာ) ဥဒ္ဓဿနိ-အပ်ကုန်ပြီ၊ တတ္ထ-ထို တေရသမနယ နိဒ္ဒေသ၌၊ ယေ ဓမ္မာ-အကြင်ဝိညာဏက္ခန္ဓာ အစရှိသောတရားတို့ကို၊ ပုစ္ဆယ-၌၊ ဝါ-ငှါ၊ ဥဒ္ဓဿဓမ္မဟိ-ထုတ်ဆောင်အပ်သော ရူပက္ခန္ဓာအစရှိသော တရားတို့သည်၊ ခန္ဓာဒိဝသေန-ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတာ-အပ်ကုန်၊ တေ (ဓမ္မာ)-ထို ဝိညာဏက္ခန္ဓာအစရှိသောတရားတို့သည်၊ ယေဟိ-အကြင် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသောတရားတို့နှင့်၊ သမ္ပယုတ္တာ (စ)-သမ္ပယုတ်လည်းဖြစ်ကုန်၏၊ တေသံ-ထို ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသောတရားတို့၏၊ ဝါ-တို့နှင့်၊ ဝသေန-အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-စပ်သဖြင့်၊ ခန္ဓာဒိဝိဘာဂေါ-ခန္ဓာအစရှိသည်တို့၏ ဝေဖန်အပ်သောအထူးအပြားကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

တတြ-ထိုပြဿနာတို့၌၊ အယံ-ကား၊ နယော-တည်း၊ တာဝ-ဓမ္မာယတန စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဓိဋ္ဌေန-သော) ရူပက္ခန္ဓေန-သည်၊ ဝိညာဏမေဝ-ဝိညာဏ်ကိုသာ၊ တိဟိ-ကုန်သော၊ သင်္ဂဟေဟိ-တို့ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတံ-အပ်၊ တံ-ထို ဝိညာဏ်သည်၊ ဝေဒနာဒိဟိ-ကုန်သော၊ တိဟိ-ကုန်သော၊ ခန္ဓေဟိ-တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတုသု-တို့၌၊ (ပရိယာပန္ဓေဟိ-ကုန်သော၊) ဝေဒနာဒိ ဟေဝ စ-တို့နှင့် ပင်လည်းကောင်း၊ [ဓမ္မေ၌ ဝေဒနာဒိဟိ ပါပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဧဝ သဒ္ဓါကို သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏကြသည်၊] သမ္ပယုတ္တံ-၏၊ ဧကေန-သော၊ ရူပက္ခန္ဓေန-နှင့်လည်းကောင်း၊ ဒသဟိ-ကုန်သော၊ ရူပါယတန ရူပဓာတုဟိ-ရုပ်ဖြစ်သော ဩဋ္ဌာရိကာယတန၊ ရုပ်ဖြစ်သော ဩဋ္ဌာရိကဓာတ်တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတုသု-တို့၌၊ (ပရိယာပန္ဓေဟိ-ကုန်သော၊) ရူပနိဗ္ဗာနဓမ္မဟိ စ-သုခုမရုပ် နိဗ္ဗာန်တရား တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ ဝိပယုတ္တံ-မယျု၊ တံ-ထို ဝိညာဏ်ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ တေဓမ္မာ တိဟိ ခန္ဓေဟိတိအာဒိ-ကို၊ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ-အပ်ပြီ၊ ဣမိနာ နယေန-ဖြင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသောပြဿနာတို့၌၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

အသင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တဝိပယုတ္တပဒဝဏ္ဏနာ-သည်။

နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

၁၄-စုဒ္ဓသမနယ

ဝိပ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတာ သင်္ဂဟိတပဒ အဖွင့်

၄၅၆။ ဣဒါနိ-အသင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တပဒကို အကျယ်ဝေဖန်တော်မူပြီးရာ ယခုအလခူအခါ၌၊ ဝိပ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတာသင်္ဂဟိတပဒ-ကို၊ ဘာဇေတုံ-ငါ။ ရူပက္ခန္ဓနာတိအာဒိ-ကို၊ (ဘဂဝတာ) အာရဒ္ဓံ-အပ်ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုရူပက္ခန္ဓန အစရှိသော ဝိပ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတာသင်္ဂဟိတ ပဒနိဒ္ဒေသ၌၊ ယေသံ ပဒါနံ-တို့၏၊ ဝိပ္ပယောဂေါ-သည်၊ (ဝိသဇ္ဇနံ-သို့) န ရူပာတိ-မတက်ရောက်၊ တာနိ (ပဒါနိ)-တို့ကို၊ ဣမသ္မိ ဝါရေ-ဤစုဒ္ဓသမနယနိဒ္ဒေသဝါရ၌၊ (ဘဂဝတာ) နဂဟိတာနိ-အပ်ကုန်၊ ပန-ပရိဟာရပက္ခ မှတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့၊ တာနိ-ထိုပုဒ်တို့ဟူသည်၊ ကာနိ-အဘယ်တို့နည်း၊ ဣတိ-ဤကားအမေးတည်း၊ (တာနိ-ထိုပုဒ်တို့ဟူသည်) ဓမ္မာယတနာဒိနိ-ဓမ္မာယတန အစရှိသောပုဒ်တို့တည်း၊ (ဣတိ-ဤကားအဖြေတည်း၊) ဟိ-မှန်၊ ဓမ္မာယတနဿ-၏ ခန္ဓာဒီသု-တို့တွင်၊ ဧကေနပိ-တပါးနှင့်လည်း၊ ဝိပ္ပယောဂေါ-သည်၊ (ဝိသဇ္ဇနံ-သို့) န ရူပာတိ-မတက်ရောက်၊ ဓမ္မဓာတုအာဒီသု-တို့၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-ပင်တည်း။

ဣဒံ-ကား၊ တေသံ-ထို မယူအပ်သောပုဒ်တို့၏၊ ဥဒ္ဓါနံ-တည်း၊ ဓမ္မာယတနံ-လည်းကောင်း၊ ဓမ္မဓာတု-လည်းကောင်း၊ ဇီဝိတိန္ဒြိယမေဝ စ-သာလျှင်လည်းကောင်း၊ နာမရူပပဒဉ္စေဝ-နာမရူပပုဒ်လည်းကောင်း၊ သဌာယတနမေဝ စ-သဌာယတနပုဒ်သာလျှင်လည်းကောင်း၊ ဇာတိအာဒိတ္တယံ-ဇာတိ အစရှိသော ပုဒ် ၃ပါးအပေါင်းလည်းကောင်း၊ (အာဒိဖြင့် ဇရာ၊ မရဏကို ယူပါ။) ဝိသတိမေ-၂၀. မြောက်ဖြစ်သော၊ တိကေ-အဇ္ဈတ္တတိက်၌၊ ဧကံ-သော၊ ပဒံ-အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓဓမ္မ ပုဒ်လည်းကောင်း၊ တိကာဝသာနိကံ-တိက်တို့၏ အဆုံးဖြစ်သော၊ ဧကံ-သော၊ (ပဒံ-အနိဒဿန အပ္ပဋိယဓမ္မပုဒ်လည်းကောင်း၊ စူဠန္တရေ-၌၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ ပဒါ-သပ္ပစ္စယ၊ သင်္ခတ၊ အနိဒဿန၊ အပ္ပဋိယ၊ အရူပိ၊ ကေနစိ ဝိညေယျ၊ န ကေနစိ ဝိညေယျ ပုဒ်တို့လည်းကောင်း၊ ဂေါစ္ဆကေ-၌၊ ဒသေဝ-ဆယ်ပါးသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ပဒါ-န ဟေတုအစရှိသော ပဌမဒုက်၏ ဒုတိယပုဒ် အစရှိသော ပုဒ်တို့လည်းကောင်း၊) မဟန္တရမ္ပိ-၌၊ စုဒ္ဓသ-နောစိတ္တ အစရှိသော ဝိပ္ပယုတ် မရကောင်းသော ၁၄. ပါးသောပုဒ်တို့လည်းကောင်း၊ တတော-ထို မဟန္တရဒုက်မှ၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်၌၊ ဆ-ကုန်သော၊ ပဒါနိ-အဝိတက္က၊ အဝိစာရ၊ အပိက၊ န ပီတိ သဟဂတ၊ န သုခသဟဂတ၊ န ဥပေက္ခာသဟဂတ ပုဒ်တို့လည်းကောင်း၊ (ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ ပဒါနိ-တို့သည်၊ ဣဓ-ဤ စုဒ္ဓသမနယနိဒ္ဒေသ၌၊ အယုဇ္ဇမာန

ဝိသဇ္ဇနာနိ-မသင့်သော အဖြေရှိကုန်သည်။) ဟောန္တိ-ကုန်၏။ (ဣတိ-သို့၊) သမာသတော-အကျဉ်းအားဖြင့်၊ စတ္တာလီသဉ္စ-၄၀-လည်းဖြစ်သော၊ သတ္တစ-၇-ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ သဗ္ဗာနိပိ-ကုန်သော၊ ပဒါနိစ-တို့ကိုသာ၊ (ဣဓ-၌)၊ န လဗ္ဘန္တိ-အပ်ကုန်၊ ဣတိ (ဣဒံ)-ကား၊ ဥဒ္ဓါနံ-တည်း။

ပရိယောသာနေစ-ပါဠိတော်၏ အဆုံးနား၌လည်း၊ ဓမ္မာယတနံ ဓမ္မဓာတူတိ ဂါထာဝိ-ဓမ္မာယတနံ ဓမ္မဓာတု အစရှိသော ဂါထာတို့ကိုလည်း၊ ဣမမေဝ အတ္တ-ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုပင်၊ ဒီပေတုံ-ပြခြင်းငှာ၊ (သင်္ဂဟကာရေဟိ) ဝုတ္တာ-အပ်ကုန်ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ ဣမာနိ-ဤ ၄၇-ပုဒ်တို့ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ သေသာနိ-ကုန်သော၊ သဗ္ဗာနိပိ-ကုန်သော၊ (ပဒါနိ-၃၂၄-ပုဒ်တို့ကို)၊ လဗ္ဘန္တိ-အပ်ကုန်၏၊ တေသု-ထိုပုဒ်တို့၌၊ ခန္ဓာဒိဝိဘာဂေါ-ကို၊ ဝုတ္တနယာနုသာရေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းကို အစဉ်လိုက်သဖြင့်သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

ဝိပ္ပယုတ္တေနသင်္ဂဟိတာ သင်္ဂဟိတာ သင်္ဂဟိတပဒဝဏ္ဏနာ-သည်။

နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

နိဂမနကထာ အဖွင့်

စ-စာကိုယ်ပြီးဆုံး ကမ္မတံဖုံး၍ နိဂုံးကို ဆိုဦးအံ့၊ ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှအတိုင်း အရှည်ရှိသော အဌာရသဟိ ဘေဒေဟိ- အစ ဝုတ္တနယာနုသာရေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော တိုင်အောင်သော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ (နိဋ္ဌိတံ ဟောတိ-၌ စပ်)၊ ဓာတုပုဘေဒကုသလော-၂-ပါး ၃-ပါးစသော အားဖြင့် များစွာသော ဓာတ်အပြား၌ ကျွမ်းကျင်တော်မူသော၊ တထာဂတော-ရှေးဘုရားတို့ အတူကြွတော်မူလာသော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ယံ ဓာတုယံ-အကြင်ဓာတုကထာ ပါဠိတော်ကို၊ (ဣတ္ထိလိင်ဖြစ်သောကြောင့် ပကရဏကို မစွဲပဲ ပါဠိတော်ကို စွဲပါသည်)၊ အာဟ-ဟောတော်မူပြီ၊ တဿာ-ထိုဓာတုကထာပါဠိတော်၏၊ နယမုခဘေဒပ္ပကာသနံ-နည်းအမြွက် အထူးအပြားကို ထင်ရှားပြခြင်းသည်၊ ဝါ-နည်းအမြွက် အထူးအပြားကို ထင်ရှားပြရာ ပြကြောင်း စကားရပ်သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-နိဂုံးအရောက် ပြီးမြောက်ခြင်းသည် ဟောတိ။

၁။ နယမုခဘေဒပ္ပကာသနံ။

။နယတိုင်း၏အဖွင့်ကို ပြန်ကြည့်ပါ။ ထိုထိုနယ၌အစ အစဖြစ်သော တပုဒ်၊ သို့မဟုတ် ၂-ပုဒ် ၃-ပုဒ် စသည်ကို သမ္ပယောဂ ဝိပ္ပယောဂ၊ သင်္ဂဟ အသင်္ဂဟအားဖြင့် ဖွင့်ပြထားသည်ကို တွေ့ရပါလိမ့်မည် ထိုသို့ နည်းအမြွက်မျှ ဖွင့်ပြခြင်းကို၊ “နယမုခပ္ပကာသန”ဟု ဆို၍ ဆိုနယ တွေက များသောကြောင့် “နယမုခဘေဒပ္ပကာသန”ဟု ဆိုသည်။

ဟိ-မှန်၊ ဣမိနာ နယမုခဘေဒပ္ပကာသနေန- ဤနည်းအမြွက် အထူအပြား
ကို ထင်ရှား ပြရာ ပြကြောင်း စကားရပ်ဖြင့်၊ ဝိဘာဝိနာ-အကျဉ်းမြင်သော် အကျယ်
ဖော်၍ အလျော်မြင်သိ ပညာရှိသည်၊ သဗ္ဗေပိ-ကုန်သော၊ နယ-နည်းတို့သည်၊
ဝါ-တို့ကို၊ ဉာတုံ-သိခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်းကုန်၏၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ သင်္ခေ
ပကထာဝ-အကျဉ်းကို ဆိုရာ ဆိုကြောင်း စကားကိုသာ၊ (မယာ-ဗုဒ္ဓယောသ ဆရာ
ငါသည်၊ ဝုတ္တာ-ဆိုအပ်ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ ဧကေကဿ-တပါး တပါးသော၊ ပဒဿ-
ပုဒ်၏၊ ဝိတ္တာရမေဝ-အကျယ်ကိုပင်၊ သစေ ဘာသေယျံ-အကယ်၍ ဖွင့်ဆိုငြားအံ့၊
(ဧဝံသတိ-ဤသို့ ဖွင့်ဆိုလသော်၊) ဝစနဉ္စ-ဖွင့်ဆိုကြောင်းစကားသည်လည်း၊ အတိ
ဝိယ-အလွန်သာလျှင်၊ ဗဟု-ကျယ်ဝန်းများပြားသည်၊ [ပဌမန္တဖြစ်၍ နိဂ္ဂဟိတံကား
ဝါစာသိလိဌ၊] ဘဝေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊ စ-ထိုသို့ပင် အလွန်ကျယ်ဝန်း များပြားပါသော်
လည်း၊ အတ္ထော-အနက်ဓိပ္ပါယ်သည်၊ အဝိသေသော-မထူးသည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ-
ဤအကြောင်းကြောင့်၊ ဦနဘာဏဝါရဒ္ဒယာယ-ယုတ်လျော့သော ဘာဏဝါရ
နှစ်ပါးအပေါင်းရှိသော၊ တန္တိယာ-ပါဠိတော်အစဉ်ဖြင့်၊ ဧတံ-ဤအဋ္ဌကထာကို၊
ကုရုနာ-ရေးသားပြုစုသော၊ မယာ-ငါသည်၊ ယံ ပုညံ-အကြင် ဉာဏသမ္ပယုတ်
တိဟိတံဥက္ကဋ္ဌံ၊ ကုသိုလ်မြတ်သည်၊ လောကဿ-လူ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်း
၏၊ သုခါယ-ကောင်းကျိုးချမ်းသာ မင်္ဂလာအကျိုးငှာ၊ ဟောတု-စင်စစ်မသွေ၊ ဖြစ်
ပါစေသတည်း၊ ဣတိ-ဓာတုကထာအဖွင့်အပြီးတည်း။

ဓာတုကထာ အဋ္ဌကထာ-သည်၊

နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

ပုဂ္ဂလပညတ္တိ အဋ္ဌကထာ

သာသာဋီကာ

ဂန္ထာရမ္မအဖွင့်

[ဓာတုကထာကျမ်းကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ပုဂ္ဂပညတ်ကျမ်းကို ဖွင့်ပြလိုသော အရှင်ဗုဒ္ဓ ယောသဆရာသည် နိပုဏတ္ထံ အစရှိသော ပါဠိကို မိန့်]။

ဓာတုဘေဒပ္ပကာသနော-၂-ပါး၊ ၃-ပါးစသောအားဖြင့် မျာစွာသော ဓာတ် အပြားကို ထင်ရှားပြတော်မူထသော၊ သတ္တာ-လူ နတ် ဗြဟ္မာသတ္တဝါတို့၏ ဆရာ ဖြစ်တော်မူထသော၊ လောကေ-သတ္တလောက၊ ဩကာသလောက၌၊ အဂ္ဂပုဂ္ဂလော- အမြတ်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တော်မူထသော၊ ဇိနော-ငါးမာရ်အောင်မြင် ဘုရားရှင်သည်၊ နိပုဏတ္ထံ-သိမ်မွေ့နက်နဲ ခက်ခဲသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ရှိသော၊ ဓာတုကထံ နာမ- ဓာတုကထာမည်သော၊ ပကရဏံ-ပါဠိတော်ကျမ်းကို၊ ဘုရားလယေ-နတ်တို့နေရာ တာဝတိံသာ၌၊ ဒေသယိတွာ-ဟောတော်မူပြီး၍၊ တဿ-တိုဓာတုကထာကျမ်း၏၊ အနန္တရံ-အခြားမဲ့ကာလ၌၊ ဝါ-အခြားမဲ့ဖြစ်သော (ပုဂ္ဂလပညတ္တိ-၌စပ်)၊ ပညတ္တိ ဘေဒဒီပနံ-ခန္ဓပညတ် အစရှိသော ပညတ်အထူးအပြားကို ပြရာ ပြကြောင်းဖြစ် သော၊ ယံ ပုဂ္ဂလပညတ္တိ-အကြင်ပုဂ္ဂပညတ်ပါဠိတော်ကို၊ [နောက်၌တဿာကို ကြည့်၍ ပါဠိတော် စွဲလိုက်ပါသည်]၊ အာဟ-ဟောတော်မူပြီး၊ တဿာ (ပုဂ္ဂပညတ္တိ ယာ)-ထိုပုဂ္ဂပညတ်ပါဠိတော်၏၊ သံဝဏ္ဏနောကာသော-ဖွင့်ခြင်း၏ အခွင့်သည်၊ ဝါ-ဖွင့်ကြောင်း ဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာ၏ အခွင့်သည်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ဥပါဂတော-ကပ်ရောက်ပြီး၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ပုဂ္ဂပညတ်ပါဠိတော်အဖွင့်၏ အခွင့်ရောက်လာသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နံ-ထိုပုဂ္ဂပညတ်ပါဠိတော်ကို၊ ဝဏ္ဏယိဿာမိ-ဖွင့်ပြပေအံ့၊ တံ-ထိုပုဂ္ဂလပညတ်အဋ္ဌကထာကို၊ (တုမေ- သောတုအပေါင်းအသင် သူတော်ကောင်းတို့သည်)၊ နံ-ထိုပုဂ္ဂပညတ်အဋ္ဌကထာကို (တုမေ-သောတုအပေါင်း ထားအပ်သော စိတ်ရှိကြကုန်သည်၊ ဝါ-မိမိစိတ်၌ သွင်းထားကြကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) သုဏာထ-နာယူသောအား အရင့်ထား၍ မှတ်သားဆောင်ရွက်ကြကုန်လော့၊ ဣတိ-ပဋိညာ ဥယျောဇန ဒေသကနှင့် ကာလဒေသကို ပြရာစကားရပ် အပြီးသတ်တည်း၊ [ဓာတုကထာနှင့် လိုက်လျော အောင် “ဓာတုဘေဒပ္ပကာသနော”ဟု လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂပညတ်နှင့် လိုက်လျော အောင် “ပညတ္တိဘေဒဒီပနံ အဂ္ဂပုဂ္ဂ လော”ဟု လည်းကောင်း ဝိသေသနပြုသည်]

မာတိကာ အဖွင့်

၁။ ဆ ပညတ္တိယော ခန္ဓပညတ္တိ (ပေ) ပုဂ္ဂလပညတ္တိတိ-ဆပညတ္တိယော ခန္ဓပညတ္တိ (ပေ) ပုဂ္ဂလပညတ္တိဟူသော၊ အယံ-ဤစကားရပ်သည်၊ တာဝ-နိဒ္ဒေသမှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ-သော) ပုဂ္ဂလပညတ္တိယာ-ပုဂ္ဂလပညတ်ပါဠိတော်၏၊ ဥဒ္ဓေသော-ဥဒ္ဓေသတည်း၊ ဝါ-အကျဉ်းညွှန်ပြအပ်သော ခေါင်းစဉ်စကားရပ်တည်း၊ တတ္ထ-ထိုခေါင်းစဉ်စကားရပ်၌၊ ဆာတိ-ဆဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါ-ဂဏန်းဖြင့် ပညတ်တို့မို့ ပိုင်းခြားကြောင်း သဒ္ဒါတည်း၊ တေန-ထို ဆ-ဟူသော သဒ္ဒါဖြင့်၊ (ဒဿေတိ-၌ စပ်) ယေ ဓမ္မေ-အကြင်ခန္ဓာအစရှိသော တရားတို့ကို၊ ဣဓ-ဤပုဂ္ဂလပညတ်ပါဠိတော်၌၊ ပညပေတုကာမော-ပညတ်ခြင်းငှါ အလိုရှိတော်မူ၏၊ ဝါ-ပညတ်ခြင်း၏ တည်ရာဝတ္ထုအဖြစ်ဖြင့် ပညတ်ခြင်းငှါ အလိုရှိတော်မူ၏၊ တေသံ-ထိုခန္ဓာအစရှိသော တရားတို့၏၊ ဂဏနဝသေန-ဂဏန်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-ဂဏန်းနှင့်စပ်သဖြင့်၊ သင်္ခေပတော-အကျဉ်းအားဖြင့်၊ ပညတ္တိ ပရိစ္ဆေဒံ-ပညတ်၏အပိုင်းအခြားကို၊ ဒဿေတိ-ပြတော်မူ၏၊ ပညတ္တိယောတိ-ပညတ္တိယောဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ပရိစ္ဆိန္နဓမ္မနိဒဿနံ-ဆ-ဟူသော ဂဏန်းဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော ပညတ်တရားတို့ကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဒါတည်း၊ တတ္ထ-ထိုပညတ္တိယောဟူသော သဒ္ဒါ၌၊ (လဗ္ဘမာနာ-ရထိုက်ကုန်သော၊ ပညတ္တိယော-ပညတ်တို့ကို၊ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သောနည်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏) အာစိက္ခတိ-ဟောတော်မူ၏၊ ဒေသေတိ-ညွှန်ပြတော်မူ၏၊ ပညပေတိ-အပြားအားဖြင့် သိစေတော်မူ၏၊ ပဌပေသိ-အပြားအားဖြင့် ဖြစ်စေတော်မူ၏၊ ဣတိ-သို့၊ အာဂတဋ္ဌာနေ-လာသောပါဠိရပ်၌၊ [နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ် အာဟာရဝဂ် ပစ္စယသုတ်၊ ပညာပနာ-အပြားအားဖြင့်သိစေခြင်းသည်၊ ဒဿနာ-ပြခြင်းသည်၊ ပကာသနာ-ထင်ရှားပြခြင်းသည်၊ ပညတ္တိ နာမ-ပညတ္တိမည်၏၊ မဉ္ဇူပိဋ်-ညောင်စောင်းအင်းယျှင်ကို၊ သုပညတ္တံ-ကောင်းစွာ ခင်းထားအပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊

၁။ ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါ။ ။ မူလပဏ္ဏာသ အနင်္ဂဏသုတ် မှီကာ၌ “ဂဏနေနပရိစ္ဆိန္နနံ” ဟုဖွင့်၏။ ထိုအဖွင့်သည် ဤ၌ “ဂဏနဝသေန ပညတ္တိ ပရိစ္ဆေဒံ ဒဿေတိ” နှင့်သဘောတူ၏။ “ဆ” ဟူသောဂဏန်းဖြင့် ပညတ်၏ အပိုင်းအခြားကို ပြ၏။ ထို့ကြောင့်-သဒ္ဒါကို ဂဏနပရိစ္ဆေဒ သဒ္ဒါဟု ဖွင့်သည်။

၂။ ပညာပနာ(ပေ)ပညတ္တိ နာမ။ ။ “ပညတ္တိ-အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်း” ဟူသည် သူတပါးကို သိအောင်ဟောပြခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဒဿနာ ပကာသနာ” ဟုဖွင့်သည်။ ဤအလိုပညတ္တိ-၌ ပ+ဉာ-ဓာတ် ကာရိတ်ကျေ။ တိ-ပစ္စည်းတည်း။ ပညာပေတိ-အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်၏။ ဣတိ ပညတ္တိ။

အာဂတဌာနေ-လာလောပါဠိရပ်၌၊ ပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော် ကာယသံသဂ္ဂ သိက္ခာပုဒ်၊ ဌပနာ-ထားခြင်းသည်၊ နိက္ခိပနာ-ချထားခြင်းသည်၊ ပညတ္တိ နာမ-၏၊ က္ကဓ-ဤပညတ္တိယောဟူသော ပါဠိ၌၊ ဥဘယမ္ပိ- ၂-ပါးစုံသော ပညာပန၊ ဌပနအနက်သည်လည်း၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏။

ဟိ-ချဲ့၊ ဆ ပညတ္တိယောတိ က္ကဓ-ဆ ပညတ္တိယော ဟူသော ဤစကားရပ်၌၊ ပညာပနာ-အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းတို့သည်၊ ဆ- ၆-ပါးတို့တည်း၊ ဒဿနာ-ပြခြင်းတို့သည်၊ ပကာသနာ-ထင်ရှားပြခြင်းတို့သည်၊ ဆ- ၆-ပါးတို့တည်း၊ က္ကတိပိ-ဤအနက်ကိုလည်းကောင်း၊ (ပညာပနာ-ထားခြင်းတို့သည်၊) ဌပနာ-ထားခြင်းတို့သည်၊ ဌပနာ-ထားခြင်းတို့သည်၊ နိက္ခိပနာ-ချထားခြင်းတို့သည်၊ ဆ-တို့တည်း၊ က္ကတိပိ-ဤအနက်ကိုလည်းကောင်း၊ အဓိပ္ပေတမေဝ-အလိုရှိအပ်သည်သာ၊ ဟိ-မှန်၊ နာမ ပညတ္တိ-အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော နာမည် ပညတ်သည်၊ ဝါ-ချထားတတ်သော နာမည်ပညတ်သည်၊ တေတေ ဓမ္မေ-ထိုထိုခန္ဓာအစရှိသော တရားတို့ကို၊ ဒဿေတိပိ-ပြလည်း ပြနိုင်၏၊ တေန တေန ကောဌာသေန-ထိုထို ခန္ဓာ အစရှိသော တရားအဖို့အစုဖြင့်၊ ဌပေတိပိ-ထားလည်း ထားနိုင်၏။

ပန-ဆက်၊ (ပြတ်ပြီးဆက်၊) ခန္ဓပညတ္တိတိအာဒိ-ခန္ဓပပညတ် အစရှိသော စကားရပ်သည်၊ သင်္ခေပတော-အကျဉ်းအားဖြင့်၊ တာသံ ပညတ္တိနံ-ထိုခန္ဓပညတ်အစရှိသောပညတ်တို့၏၊ သရူပဒဿနံ-သရုပ်ကိုပြကြောင်း စကားရပ်တည်း၊ တတ္ထ-ထိုခန္ဓပညတ် အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ခန္ဓာနံ-ခန္ဓာတို့ကို၊ ခန္ဓာတိ-ခန္ဓာတို့ဟူ၍၊ ပညာပနာ-အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းသည်၊ ဝါ-အပြားအားဖြင့် သိစေကြောင်း စကားရပ်သည်၊ ဒဿနာ-ပြခြင်းသည်၊ ဝါ-ပြကြောင်း စကားရပ်သည်၊ ပကာသနာ-ထင်ရှားပြခြင်းသည်၊ ဝါ-ထင်ရှားပြကြောင်း စကားရပ်သည်၊ (ပညာပနာ-ပညတ်ခြင်းသည်၊ ဝါ-ပညတ်ကြောင်း စကားရပ်သည်၊) ဌပနာ-ထားခြင်းသည်၊ ဝါ-ထားကြောင်း စကား

၁။ ဌပနာ(ပေ)ပညတ္တိ နာမ။ ။ “သုပညတ္တံ မဇ္ဇပိဋံ-ညောင်စောင်းနှင့်အင်းပျဉ်ကို ကောင်းစွာ ခင်းထားအပ်၏”ဟူရာ၌ ဌပနာ-ထားခြင်း+နိက္ခိပနာ၊ ချထားခြင်းကို “ပညတ္တိ (ပညတ္တ)”ဟုခေါ်၏။ ဤအလို ပညတ္တိ-၌ ပ+ဉပ-ဓာတ်၊ တိ-ပစ္စည်းတည်း၊ စုရာဒိ ဉပ-ဓာတ်သည် ပ-ဉပသာရရှိရာ၌ နိက္ခိပန-အနက်ကို ဟော၏။ ဤအလို “ပကာရေန-ထိုထိုအပြားအားဖြင့်+ဉပေတိ-ထိုထို တရားတို့ကို ချထားတတ်၏၊ က္ကတိ ပညတ္တိ”ဟု ပြပါ။ ထို့ကြောင့် “တေန တေန ကောဌာသေန ဌပေတိပိ”ဟု နောက်၌ ပြသည်။

ရပ်သည်။ နိက္ခိပနာ-ချထားခြင်းသည်။ ဝါ-ချထားကြောင်း စကားရပ်သည်။
 [ဒဿနာ စသည်တို့ကား ပရိယာယ်စကားဖြစ်သောကြောင့် “၎င်း”ဟု မပေးရ။
 ခန္ဓပညတ္တိ နာမ-ခန္ဓပညတ္တိမည်၏။ ဝါ-ခန္ဓာကို ပညတ်ခြင်း ချထားခြင်းမည်၏။
 [ဒဿနာ ပကာသနာ-တို့သည် ပညာပန-အနက်ဟော၊ ပညတ္တိ၏ အနက်တည်း။
 ဌပနာ နိက္ခိပနာတို့ကား နိက္ခိပန-အနက်ဟော၊ ပညတ္တိ၏ အနက်တည်း။]
 အာယတနာနံ-တို့ကို၊ အာယတနာနိတိ-တို့ဟူ၍၊ ပညာပနာ ဒဿနာ ပကာသနာ၊
 (ပညပနာ)ဌပနာ နိက္ခိပနာ-သည်။ အာယတနပညတ္တိနာမ-အာယတနပညတ်
 မည်၏။ ဝါ-အာယတနကို ပညတ်ခြင်းချထားခြင်းမည်၏။ ဓာတူနံ-တို့ကို၊
 ဓာတုယောတိ-တို့ဟူ၍၊ ပညာပနာ ဒဿနာ ပကာသနာ၊ (ပညပနာ)ဌပနာ
 နိက္ခိပနာ-သည်။ ဓာတုပညတ္တိ နာမ-မည်၏။ ဝါ-မည်၏။ သစ္စာနံ-တို့ကို၊ သစ္စာနိတိ-
 တို့ဟူ၍၊ ပညာပနာ ဒဿနာ ပကာသနာ(ပညပနာ)ဌပနာ နိက္ခိပနာ-သည်။
 သစ္စပညတ္တိ နာမ-မည်၏။ ဝါ-မည်၏။ ဣန္ဒြိယာနံ-တို့ကို၊ ဣန္ဒြိယာနိတိ-တို့ဟူ၍၊
 ပညာပနာ ဒဿနာ ပကာသနာ(ပညပနာ)ဌပနာ နိက္ခိပနာ-သည်။ ဣန္ဒြိယပညတ္တိ
 နာမ-မည်၏။ ဝါ-မည်၏။ [ပေယျာလမြှုပ်ထားအပ်သောကြောင့် ဖော်ပေးသည်။]
 ပုဂ္ဂလာနံ-တို့ကို၊ ပုဂ္ဂလာတိ-တို့ဟူ၍၊ ပညာပနာ-သည်။ ဝါ-သည်။ ဒဿနာ-သည်။
 ဝါ-သည်။ ပကာသနာ-သည်။ ဝါ-သည်။ (ပညပနာ-သည်။ ဝါ-သည်။) ဌပနာ-
 သည်။ ဝါ-သည်။ နိက္ခိပနာ-သည်။ ဝါ-သည်။ ပုဂ္ဂလပညတ္တိ နာမ-မည်၏။ ဝါ-
 မည်၏။

[ပါဠိတော်၌ လာသော ခန္ဓပညတ္တိ စသည်တို့မှတစ်ပါး ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ
 စသည်တို့ကို ပြလို၍ “ပါဠိမုတ္တကေန” စသည်ကို မိန့်။] ပန-ကား၊ ပါဠိမုတ္တကေန-
 ပါဠိတော်မှ အလွတ်ဖြစ်သော၊ အဋ္ဌကထာနယေန-ရှေး အဋ္ဌကထာတို့၌ လာသော
 နည်းဖြင့်၊ အပရာပိ-ခန္ဓပညတ္တိ စသည်တို့မှ တစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊
 ပညတ္တိယော-ပညတ်တို့သည်။ ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ-ဝိဇ္ဇမာနပညတ်လည်းကောင်း၊
 အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ- လည်းကောင်း၊ ဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ- လည်းကောင်း၊
 အဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ- လည်းကောင်း၊ ဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ-
 လည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ- လည်းကောင်း၊ ဣတိ- သို့၊ ဆ-
 ၆-ပါးတို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ တတ္ထ-ထို ၆-ပါးသော ပညတ်တို့တွင်၊ (ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ-
 အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ စသော နာမ-ပါသော ခြောက်ပုဒ်တို့-၌ စပ်။) ကုသလာ-
 ကုသလဿ-ကုသိုလ်အကုသိုလ်၏။ (သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထဝသေန- ဖြင့်၊ ဝိဇ္ဇမာနတ္ထ-
 က္ကဝ-ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကဲ့သို့။) သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထဝသေန-မှန်ကန်သော
 အနက်သဘော၊ မဖောက်မပြန် မြတ်သော အနက်သဘော၏ အဖြစ်ဖြင့်၊

ဝိဇ္ဇမာနဿ-ထင်ရှားရှိသော၊ သတော-ဖြစ်သော၊ သမ္ဘူတဿ-ထင်ရှားဖြစ်သော၊ ဓမ္မဿ-တရားကို၊ (တနည်း) ဝိဇ္ဇမာနဿ-ထင်ရှားရှိသည်ဖြစ်၍၊ သတော-ဖြစ်သော၊ သမ္ဘူတဿ-ထင်ရှားဖြစ်သော၊ ဓမ္မဿ-ကို၊ ပညာပနာ-အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းသည်၊ ဝါ-အပြားအားဖြင့် သိစေကြောင်း နာမည်သည်၊ (တနည်း) ပညာပနာ-ပညတ်ထားခြင်း၊ ဝါ-ပညတ်ထားကြောင်း နာမည်သည်၊ ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ နာမ-ဝိဇ္ဇမာနပညတ် မည်၏၊ (ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော အနက်ကို အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းမည်၏။) ဝါ-သိစေကြောင်း နာမည်မည်၏၊ (တနည်း) ပညတ်ထားခြင်းမည်၏၊ ဝါ-ပညတ်ထားကြောင်း နာမည် မည်၏။

တထာ-ထို သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အဝိဇ္ဇမာနဿ-ထင်ရှား မရှိသော၊ လောကနိရုတ္တိမတ္တသိဒ္ဓဿ ဝ-လောက၌ ထုတ်ဖော်ပြောဆို အပ်သော နာမည်မျှဖြင့် ပြီးစီးသော၊ ဣတ္ထိပုရိသာဒိကဿ-မိန်းမ ယောက်ျား အစရှိသော အနက်ကို၊ ပညာပနာ-အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းသည်၊ ဝါ-အပြားအားဖြင့် သိစေကြောင်း နာမည်သည်၊ အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ နာမ-အဝိဇ္ဇမာန ပညတ်မည်၏၊

သဗ္ဗကာရေနပိ-အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း၊ အနုပလ-

၁။ လောကနိရုတ္တိမတ္တ သိဒ္ဓဿ။ ။မတ္တ-သဒ္ဓါသည် “သုပ္ပေဝဓာရဏေ မတ္တံ”အဘိဓာန် (၁၁၁၈)နှင့် အညီ အခြားအနက်ကို တားမြစ်သော နိဝတ္ထာပနာဝဓာရဏ အနက်ရှိ၏၊ ထို နိဝတ္ထာပနာဝဓာရဏ အနက်ရှိသော မတ္တ-သဒ္ဓါဖြင့် လောကနိရုတ္တိ ဖြစ်သော ပညတ်၏ ပရမတ္ထသဘာဝအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိခြင်း ကိုသာ တားမြစ်သည် မဟုတ်သေး၊ စိတ်ဖြင့် “ဣတ္ထိ၊ ပုရိသ” ဟု မှတ်ယူသောအခါ “ဣတ္ထိ ရှိ၏၊ ပုရိသ ရှိ၏”ဟု စိတ်ဖြင့် မှားမှား ယွင်းယွင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ကိုလည်း တားမြစ်သည်ဟု မှတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ “အနဘိနိဝသေန စိတ္တေန”ဟု ဖွင့်သည်၊ [လောကနိရုတ္တိမတ္တ-သိဒ္ဓဿာတိ ဧတ္ထ မတ္တဂ္ဂဟဏံ တဿ ပညတ္တိဝတ္ထုဿ န ကေဝလံ ဝဇ္ဇမာနသဘာဝတာ-နိဝတ္တနတ္ထမေဝါ အထခေါ ဝိပရိတဂ္ဂါဟနိဝတ္တနတ္ထဗ္ဗိတိ ဒေသေန္တော “အနဘိနိဝသေန စိတ္တေန” တိ အာဟ။- အနု။]

၂။ သဗ္ဗကာရေနပိ။ ။ “သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ ဝသေန”ကို ကြည့်၍ ဟုတ်မှန်သောသဘော အားဖြင့် ရအပ်သော အခြင်းအရာကိုလည်းကောင်း “လောကနိရုတ္တိမတ္တသိဒ္ဓဿ”ကို ကြည့်၍ လောက သင်္ကေတ အားဖြင့် ထင်ရှားသော အခြင်း အရာကိုလည်းကောင်း “သဗ္ဗကာရ”ဟု မှတ်ပါ။ ထိုကဲ့သို့ အခြင်းအရာအားဖြင့် မရအပ် မရနိုင်သည်ကို “အနုပလဘနီယဿ”ဟု ဆိုသည်၊ န+ဥပ+လဘဓာတ်၊ ကံဟော အနီယပစ္စည်း ဖြစ်သောကြောင့် “အနုပလဘနီယ”ဟု ရှိမှသင့်မည် ထင်သည်။]

ဘနီယဿ-မရအပ် မရနိုင်သော၊ ဝါစာဝတ္ထုမတ္ထဿေဝ-စကား၏ တည်ရာမျှသာ ဖြစ်သော၊ ပဉ္စသစ္စာဒိကဿ-ငါးခုမြောက် သစ္စာအစရှိသည်ကိုလည်းကောင်း၊ တိတ္ထိယာနံ-တိတ္ထိတို့၏၊ အဏုပကတိပုရိသာဒိကဿ ဝါ-အဏုမြူ၊ ပကတိ၊ ပုရိသ အစရှိသော အနက်ကိုလည်းကောင်း၊ ပညာပနာပိ-အပြားအားဖြင့် သိစေ ခြင်းသည်လည်း၊ ဝါ-အပြားအားဖြင့် သိစေကြောင်းဖြစ်သော နာမည်သည်လည်း၊ အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိယေဝ-အဝိဇ္ဇမာန ပညတ်သာတည်း၊ ပန-ထိုသို့အဝိဇ္ဇမာန ပညတ် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ သာ-ထို ပဉ္စမ သစ္စာ အစရှိသည်ကို အပြားအားဖြင့် သိစေကြောင်း ဖြစ်သော နာမည်ပညတ်၊ အဏုမြူ ပကတိ ပုရိသ အစရှိသော အနက်ကို အပြားအားဖြင့် သိစေကြောင်း ဖြစ်သောနာမည် ပညတ်သည်၊ သာသ နာဝစရာ-သာသနာတော်၌ သက်ဝင်သည်၊ နဟောတိ-မဖြစ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဣဓ- ဤ ပုဂ္ဂလ ပညတ် အဋ္ဌကထာ၌(ပေါရဏေဟိ-ရှေး၌ ဖြစ်သော ဆရာတို့သည်)၊ နဂဟိတာ-မယူအပ်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဣမေသံ ဝိဇ္ဇမာနာဝိဇ္ဇမာနာနံ-ဤဝိဇ္ဇမာန အနက်တို့ကို၊ ဝိကပ္ပနဝသေန-အမျိုးအမျိုးအဖုံအဖုံပြုစီရင်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ (အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ နာမည်တပ်၍ ပညတ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်)၊ သေသာ-ဝိဇ္ဇမာန ပညတ်၊ အဝိဇ္ဇမာန ပညတ်တို့မှ ကြွင်းသော ဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာန ပညတ် အစရှိသော ၄-ပါးသော ပညတ်တို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏။

ထိုသေသ ပညတ်တို့ကို အကျယ်ပြလို၍ “တေဝိဇ္ဇော ဆဠာဘိညောတိအာဒိ သု”စသည်ကို မိန့်၊ ထိုပညတ်တို့သည်၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ ပစ္စယပရိစ္ဆေဒ၌ လာ သော ပညတ်တို့ ပင်တည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ တေဝိဇ္ဇော-သုံးပါးသော ဝိဇ္ဇာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဆဠာဘိညော-ခြောက်ပါးသော အဘိညာဉ် ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဣတိအာဒိသု-ဤသို့ အစရှိသော စကားရပ်တို့၌၊ တိဿော-ကုန်သော၊ ဝိဇ္ဇာ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဆ-ကုန်သော၊ အဘိညာ စ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝိဇ္ဇမာနာ-သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ-

၁။ ဝါစာဝတ္ထု (ပေ) သစ္စာဒိကဿ။ ။သစ္စာ လေးပါးသာ ထင်ရှားရှိ၏၊ ငါးခု မြောက် သစ္စာ ဟူ၍ ထင်ရှားမရှိ၊ ငါးခု မြောက် သစ္စာဟု ဆိုလျှင် ထို သစ္စာသည် အမှန်ရှိသည် အမှန်ရှိသည် မဟုတ်၊ သစ္စာဟူသော စကား၏ တည်ရာမျှသာ ဖြစ်၏၊ အာဒိဖြင့် ခြောက် ခုမြောက် ခန္ဓာစသည်ကိုယူပါ၊ ခန္ဓာ ငါးပါး သာ ထင်ရှားရှိ၏၊ ခြောက်ခုမြောက် ခန္ဓာ ဟူ၍ ထင်ရှား မရှိ၊ ခြောက်ခုမြောက် ဆန္ဒာဟု ဆိုလျှင် ထိုခန္ဓာသည် အမှန်ရှိသည် မဟုတ်၊ ခန္ဓာဟူသော စကား၏ တည်ရာမျှသာ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “ဝါစာဝတ္ထု မတ္ထဿေဝ ပဉ္စသစ္စာဒိကဿ”ဟု မိန့်သည်။

၂။ အဏုပကတိ ပုရိသာဒိကဿ။ ။အဏုမြူ၊ ပကတိ၊ ပုရိသ စသည်တို့ကိုအဋ္ဌသာလိနီ မူလဋီကာနိဿယ စိတ္တပ္ပိဒ ကဏ္ဍ ကာမကုသိုလ် ပဒဘာဇနီ အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။

အားဖြင့် ထင်ရှားရှိကုန်၏။ ပုဂ္ဂလော-ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အဝိဇ္ဇမာနော-သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှားမရှိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အဿ-တုံပုဂ္ဂိုလ်၏၊ တိဿော-ကုန်သော၊ ဝိဇ္ဇာ-တို့သည်၊ (သန္တိ)၊ ကုတိ-ကြောင့်၊ (သော-ထုံပုဂ္ဂိုလ်သည်)၊ တေဝိဇ္ဇော-တေဝိဇ္ဇ မည်၏၊ အဿ-တုံပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဆ-ကုန်သော၊ အဘိညာ-တို့သည်၊ (သန္တိ)၊ ကုတိ- ကြောင့်၊ (သော-သည်)၊ ဆဋ္ဌဘိညော-မည်၏၊ ကုတိ ဧဝံ-သို့၊ ဝိဇ္ဇမာနေန-သစ္စိ ကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော ဝိဇ္ဇာ၊ ထင်ရှားရှိသော အဘိညာဉ်ဖြင့်၊ အဝိဇ္ဇမာနဿ-သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှား မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ပညာပန တော-အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝရူပါ-ဤသို့ သဘော ရှိသော ပညတ်သည်၊ ဝိဇ္ဇမာနေနအဝိဇ္ဇမာန ပညတ္တိ နာမ-ဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇ မာန ပညတ် မည်၏၊ ဝါ-သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော ဝိဇ္ဇာ၊ အဘိ ညာဉ်ဖြင့် သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှား မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို အပြားအား ဖြင့် သိစေကြောင်း ပညတ် မည်၏။

ပန-ကား၊ ကုတ္တိရူပံ-မိန်းမ၏ အဆင်း၊ ပုရိသရူပံ-ယောက်ျား၏ အဆင်း၊ ကုတိအာဒိသု-ဤသို့ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ ကုတ္တိပုရိသာ-မိန်းမ၊ ယောက်ျားတို့သည်၊ အဝိဇ္ဇမာနာ-သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှား မရှိကုန်၊ ရူပံ-အဆင်းသည်၊ ဝိဇ္ဇမာနံ-သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှားရှိ၏၊ တသ္မာ-ထုံကြောင့်၊ (ထိုသို့ မိန်းမ ယောက်ျားတို့၏ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှား မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်၊ အဆင်း၏ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှား ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ ကုတ္တိယာ-မိန်းမ၏၊ ရူပံ-အဆင်းတည်း၊ ကုတ္တိရူပံ-မိန်းမ၏ အဆင်း၊ ပုရိသဿ- ၏၊ ရူပံ-တည်း၊ ပုရိသရူပံ-မိန်းမ၏ အဆင်း၊ ပုရိသဿ-၏၊ ရူပံ-တည်း၊ ပုရိသ ရူပံ-ယောက်ျား၏အဆင်း၊ ကုတိ ဧဝံ-သို့၊ အဝိဇ္ဇမာနေန-ဝိဇ္ဇမာနဿ-သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှားရှိသောအဆင်းကို၊ ပညာပနတော-အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝရူပါ-ဤသို့ သဘောရှိသော ပညတ်သည်၊ အဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ နာမ-အဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာန ပညတ် မည်၏၊ ဝါ- သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှား မရှိသော ယောက်ျားဖြင့် သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော အဆင်းကို အပြားအားဖြင့် သိစေကြောင်း ပညတ် မည်၏။

စက္ခုသမ္ပယော-စက္ခုပသာဒ၌မှီသော သမ္ပယ၊ သောတပမ္ပယော-သောတ ပသာဒ၌မှီသော သမ္ပယ၊ ကုတိ အာဒိသု-တို့၌၊ စက္ခုသောတာဒယောပိ-စက္ခု ပသာဒ အစရှိသော တရားတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဖဿောပိ-ဖဿသည်လည်း ကောင်း၊ ဝိဇ္ဇမာနာယေဝ၊ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိကုန်သည်သာ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ စက္ခုပသာဒ သောတပသာဒ အစရှိသော တရားတို့၏

လည်းကောင်း၊ ဖဿ၏လည်းကောင်း သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ စက္ခုမှိ-စက္ခုပသာဒ၌၊ (နိဿိတော-မှိသော)၊ သမ္ပဿော-သမ္ပဿတည်း၊ (စက္ခုသမ္ပဿော-စက္ခုပသာဒ၌ မှိသော သမ္ပဿ)၊ (ဝါ-တစ်နည်း)၊ စက္ခုတော-စက္ခုပသာဒကြောင့် ဇာတော-ဖြစ်သော၊ သမ္ပဿော-တည်း၊ (စက္ခု သမ္ပဿော-စက္ခုပသာဒကြောင့်၊ ဇာတော-ဖြစ်သော၊ သမ္ပဿော-တည်း၊ (စက္ခု သမ္ပဿော-စက္ခုပသာဒကြောင့်ဖြစ်သော သမ္ပဿ)၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ စက္ခုဿ-စက္ခု ပသာဒ၏၊ ဖလတူတော-အကျိုးဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ သမ္ပဿော-တည်း၊ စက္ခု သမ္ပဿော-စက္ခုပသာဒ၏ အကျိုးဖြစ်၍ ဖြစ်သော သမ္ပဿ၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဝိဇ္ဇမာနေန-သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော စက္ခုပသာဒ၊ သောပသာဒ အစရှိသော အစရှိသော တရားဖြင့်၊ ဝိဇ္ဇမာနဿ-သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော သမ္ပဿကို၊ ပညာပနတော-ကြောင့်၊ ဧဝုပ္ပါ-သည်၊ ဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ နာမ-ဝိဇ္ဇမာနနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ်မည်၏၊ ဝါ-သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော စက္ခုပသာဒ၊ သောပသာဒ အစရှိသော တရားဖြင့် သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော သမ္ပဿကို အပြားအားဖြင့် သိစေ ကြောင်း ပညတ်မည်၏။

ခတ္တိယပုတ္တော-ခတ္တိယ၏သား၊ ဗြာဟ္မဏပုတ္တော-ပုဏ္ဏား၏သား၊ သေဌိပုတ္တော-သူဌေး၏သား၊ ဣတိ အာဒိသု-တို့၌၊ ခတ္တိယာဒယောပိ-ခတ္တိယအစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပုတ္တောပိ-သားသည်လည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇမာနာ-သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိကုန်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ခတ္တိယအစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏လည်းကောင်း၊ သား၏လည်းကောင်း သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ ခတ္တိယဿ-၏၊ ပုတ္တော-တည်း၊ ခတ္တိယပုတ္တော-ခတ္တိယ၏သား၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အဝိဇ္ဇမာနေန-သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော ခတ္တိယ အစရှိသောပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့်၊ အဝိဇ္ဇမာနဿ-သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော သားကို၊ ပညာပနတော-ကြောင့်၊ ဧဝုပ္ပါ-သည်၊ အဝိဇ္ဇမာနေန-အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ နာမ-အဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ နာမ-အဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာန ပညတ် မည်၏၊ ဝါ-သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော ခတ္တိယ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့် သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော သားကို အပြားအားဖြင့် သိစေကြောင်း ပညတ်မည်၏။

တာသု-ထို ခြောက်ပါးသော ပညတ်တို့တွင်၊ ဣမသ္မိ ပကရဏေ-၍ ပုဂ္ဂလပညတ်ကျမ်း၌၊ ပုရိမာ-ရှေး၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ တိဿောဝ-သုံးပါးသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ပညတ္တိယော-တို့ကို၊ လဗ္ဘန္တိ-ရအပ်ကုန်၏၊ (ဟိ-မှန်) (တစ်နည်း) ဟိ-ချဲ့၊ ခန္ဓပညတ္တိ (ပေ) ဣန္ဒြိယပညတ္တိတိ-ခန္ဓပညတ္တိ (ပေ) ဣန္ဒြိယပညတ် ဟူသော၊

ဣမသ္မိံ ဌာနေ-ဤ ပုဂ္ဂလပညတ် ပါဠိရပ်၌၊ ဝိဇ္ဇမာနသေဝ-သစ္စိကဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့်၊ ထင်ရှားရှိသော ခန္ဓာ အရှိသည်၏သား၊ ဝါ-ကိုသာ၊ ပညာပိတတ္တာ- အပြားအားဖြင့် သိစေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ-ကို၊ လဗ္ဘတိ-၏၊ ပုဂ္ဂလပညတ္တိတိ ပဒေ-ပုဂ္ဂပညတ္တိ ဟူသော ပုဒ်၌၊ အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ-ကို၊ (လဗ္ဘတိ)၊ ပန-ကား၊ ရတော-နောက်၌၊ (ပုဂ္ဂလပညတ်ကို အကျယ်ပြုရာ နောက်နား၌)၊ တေဝိဇ္ဇော သုံးပါးသော ဝိဇ္ဇာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဆဋ္ဌာဘိညော-ခြောက်ပါးသော အဘိညာဉ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဣတိ အာဒိသု-တို့၌၊ ဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ လဗ္ဘတိ-၏၊ ဣတိ-ဤကား ပုရိမာ တိသေဝ ပညတ္တိယော၏ အကျယ် အပြီးတည်း။

ပန-ဝါဒန္တရကား၊ အဋ္ဌကထာမုတ္တကေန-ရှေးအဋ္ဌကထာတို့မှ အလွတ်ဖြစ်သော၊ အာစရိယနယေန-ဆရာတို့၏နည်းဖြင့်၊ (ဆရာတို့၏ အတ္တနောမတိနည်းဖြင့်)၊ အပရာပိ-ဝိဇ္ဇမာနပညတ် စသည်တို့မှ တစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဥပါဒါ ပညတ္တိ-ဥပါဒါပညတ်လည်းကောင်း၊ ဥပနိဓာပညတ္တိ-လည်းကောင်း၊ သမောဓာန ပညတ္တိ-လည်းကောင်း၊ ဥပနိက္ခတ္တပညတ္တိ-လည်းကောင်း၊ တဇ္ဇာပညတ္တိ-လည်းကောင်း၊ သန္တတိပညတ္တိ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဆ-ကုန်သော၊ ပညတ္တိယာ-တို့သည်၊ (သန္တိ-ရှိကုန်သေး၏)၊ တတ္ထ-ထိုခြောက်ပါးသော ပညတ်တို့တွင်၊ [ဥပါဒါနပညတ္တိ နာမ စသော ခြောက်ပါးသော ပညတ်တို့၌-စပ်၊ ဤမှနောက်၌“ယော” ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း၊ “ယော”ဟု ရှေးနိဿယ စွဲသည်မှာလည်း အမှားပင်၊ “ယာ”ဟု ရှိပါစေ၊ ပဋိဘာဂနိမိတ္တန္တိသို့ ရောက်မှ “ယာ”ကု အနက်ပေးမည်၊ ရူပ ဝေဒနာဒိဟိ-ရုပ်ဝေဒနာ အစရှိသောသဘောတို့မှ၊ ဝါ-တို့နှင့်၊ ဧကထွေနေ ဝါ-တစ်ခုတည်း၏ အဖြစ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အညထွေနေ ဝါ-တစ်ပါးတစ်ခြား၏ အဖြစ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ (သစ္စိကဌ ပရမတ္ထေန-မှန်ကန်သော အနက်သဘော၊ မဖောက်မပြန် မြတ်သော အနက်သဘောအားဖြင့်၊ ဥပလဗ္ဘသဘာဝါ-ရအပ်သောသဘော ရှိကုန်သော)၊ ရူပဝေဒနာဒယော ဝိယ-ရူပ ဝေဒနာ အစရှိသော ပညတ်တို့ကဲ့သို့၊ သစ္စိကဌ ပရမတ္ထေန-ဖြင့်၊ အနုပလဗ္ဘသဘာဝါ-ရအပ်သော သဘောမရှိသည်၊ (သမာနာ) ပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ [နောက်၌လာမည့် “ယာပညတ္တိ”နှင့် တွဲပါ၊ ရူပဝေဒနာဒိဘေဒေ-ရုပ် ဝေဒနာ အစရှိသော အပြားရှိကုန်သော၊ ခန္ဓေ-ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို၊ ဥပါဒါယ-ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်ယူ၍၊ ဝါ-စွဲ၍၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ (သတ္တဝါစသော နာမည်တပ်ဖို့ရန် အမှီပြု၍)၊ ကာရဏံ-အကြောင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ (သတ္တဝါ-ဟု နာမည်တပ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြု၍)၊ သမ္ပတော-သမုတ်အပ်သော၊ သတ္တော-သတ္တဝါ ဟူသော အတ္တပညတ်လည်းကောင်း၊ တာနိတာနိ အင်္ဂါနိ-ထိုထို အစိတ်အပိုင်းတို့ကို၊ ဥပါဒါယ-၍၊ ဝါ-၍၊ (နိဿာယ ကာရဏံ

ကတွာ သမ္မတော)၊ [ရှေးက ပုဒ်များကိုလိုက်၍ အနက်ပေးသည်။ ရထော (တိစ)-ရထားဟူသော အတ္ထပညတ်လည်းကောင်း၊ ဂေဟံ (တိစ)-အိမ် ဟူသော အတ္ထပညတ်လည်းကောင်း၊ မုဋ္ဌိ (တိစ)-လက်ဆုပ် ဟူသော အတ္ထပညတ်လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓန္နန္တိ စ-ဖိုခနောက် ဟူသော အတ္ထပညတ်လည်းကောင်း၊ တေ တေယေဝ ရူပါဒယော-ထိုထို ရုပ် အစရှိသောတရားတို့ကိုပင်၊ ဥပါဒါယ-၍၊ ဝါ-၍၊ (နိဿာယ ကာရဏံ ကတွာ သမ္မတော)၊ ယဇ္ဇော-အိုးဟူသော အတ္ထပညတ်လည်းကောင်း၊ ပဇ္ဇော-ပုဆိုးဟူသော အတ္ထပညတ်လည်းကောင်း။

စန္ဒိမသုရိယ ပရိဝတ္တာဒယော-လ၊နေ တို့၏ လှည့်ပတ်ခြင်း အစရှိသည်တို့ကို ဥပါဒါယ-၍၊ ဝါ-၍၊ (နိဿာယ ကာရဏံ ကတွာ သမ္မတော)၊ ကာလော-နံနက် အစရှိသော အခါ၊ ဒိသာ-အရှေ့ အစရှိသော အရပ်၊ တံတံဘူတနိမိတ္တဉ္စေဝ-ထိုထို ပထဝီကသိုဏ်းအစရှိသော ဘူရုပ်နိမိတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဘဝနာနိသံသပ္ပဘာဝနာ၏ အကျိုးကိုလည်းကောင်း၊ ဥပါဒါယ-၍၊ ဝါ-၍၊ နိဿာယ-၍၊ ကာရဏံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ သမ္မတံ-သော၊ တေနတေနာကာရေန-ထိုထို အခြင်းအရာ အားဖြင့်ဥပဋ္ဌိတံ-ကပ်၍တည်သော၊ ဝါ-ထင်လာသော၊ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ-ဥဂ္ဂဟနိမိတ်လည်းကောင်း၊ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ-ပဋိဘာဂနိမိတ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ယာ (ပညတ္တိ)-အကြင် ပညတ်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဧဝရူပါ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ အယံ ဤပညတ်သည်၊ ဥပါဒါပညတ္တိ နာမ-ဥပါဒါနပညတ် မည်၏၊ ဝါ-စွဲမှီ၍ ပညတ် အပ်သော အနက်မည်၏၊ စ-ဆက်၊ ပညပေတဗ္ဗဌေန-အပြား အားဖြင့် သိစေထိုက်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ဧသာ-ဤ ပညတ်သည်၊ ပညတ္တိနာမ-အတ္ထပညတ် မည်၏၊ ပညာပနဌေန-အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသောအနက်ကြောင့်၊ (ပညတ္တိနာမ-နာမ ပညတ်မည်သည်၊ န (ဟောတိ)-မဟုတ်၊ ပန-ကား၊ တဿ အတ္ထဿ-ထို ပညာတဗ္ဗ အနက်ကို၊ ပညာပနာ-အပြားအားဖြင့် သိစေကြောင်း ဖြစ်သော၊ ယာ (ပညတ္တိ)-အကြင် နာမပညတ်မည်သည်၊ (အတ္ထိ) အယံ-ဤနာမပညတ်သည်၊ အဝိဇ္ဇမာန ပညတ္တိယေဝ-အဝိဇ္ဇမာန ပညတ်ပင်တည်း၊ ဤ နာမပညတ် စသည်များ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို အခြေပြု သင်္ဂြိုဟ်၌ ပြခဲ့ပြီ။

ပဌမ ဒုတိယာဒိနိ-ပဌမ အနက် ဒုတိယ အနက် အစရှိသည်တို့သို့၊ ဝါ-တို့ကို၊ ဥပနိဓာယ-ကပ်ထား၍၊ ဝါ-ထောက်စာ၍၊ ဒုတိယံ-ဒုတိယ၊ တတိယံ-တတိယ၊ ဣတိ အာဒိကာ-ဤသို့ အစရှိသော၊ ဝါ-ဤသို့ အတူရှိသော၊ ယာ (ပညာပနာ)-အကြင် အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော နာမည် ပညတ်သည်၊ [ရှေးနိဿယ၌ “အကြင် အပြားဖြင့် သိစေအပ်သော အတ္ထ ပညတ်သည်”ဟု အနက်ပေး၏၊ (အတ္ထိ)၊ အညမည်-အချင်းချင်းသို့၊ ဝါ-ကို၊ ဥပနိဓာယ-၍၊ ဝါ-၍၊ ဒီယံ-အရှည်၊ ရသံ-အတို၊ ဒုရံ-အဝေး၊ သန္တိကံ-အနီး၊ ဣတိ အာဒိကာ-သော၊

ဝါ-သော ယာ ပညာပနာ စ-အကြင် အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သောသော နာမည် ပညတ်သည်လည်းကောင်း၊ (အတ္တိ) အယံ-ဤပညတ်သည်၊ ဥပနိဓာ ပညတ္တိ နာမ-ဥပနိဓာပညတ် မည်၏။ ဝါ-ထောက်စာ၍ အပြားအားဖြင့် သိစေ တတ်သော နာမည် ပညတ်မည်၏။ အဝိ စ-သည်သာ မကသေး၊ ဇော ဥပနိဓာ ပညတ္တိ-ဤ ဥပနိဓာ ပညတ်သည်၊ တဒညာပေက္ခပနိဓာ-တဒညာပေက္ခပနိဓာ ပညတ်လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထဂတူပနိဓာ-လည်းကောင်း၊ သမ္ပယုတ္တပနိဓာ-လည်း ကောင်း၊ သမာဓရာပိတူပနိဓာ-လည်းကောင်း၊ အဝိဒ္ဓရဂတူပနိဓာ-လည်းကောင်း၊ ပဋိဘာဂူပနိဓာ-လည်းကောင်း၊ တဗ္ဗဟူလူပနိဓာ-လည်းကောင်း၊ တဗ္ဗိသိဋ္ဌပနိဓာ- လည်းကောင်း၊ ဣတိ အာဒိနာ-သော၊ ဘေဒေန-အပြားအားဖြင့်၊ အနေကပ္ပကာရာ- တစ်ပါးမက များသော အပြားရှိ၏။

တတ္ထ-ထိုများစွာသော ဥပနိဓာပညတ်တို့တွင်၊ ဒုတိယံ-ဒုတိယ၊ တတိယံ- တိယ၊ ဣတိ အာဒိကာဝ-ဤသို့ အတူရှိသော ဥပနိဓာ ပညတ်သည်ပင်၊ [ရှေ့၌ ပါပြီးဖြစ်၍၊ သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏ ဇေ-ဖြင့်ဆိုသည်၊] တဒညံ-ထိုဒုတိယ တတိယ စသည်မှတစ်ပါးသော ပဌမ၊ ဒုတိယအစရှိသောအနက်ကို၊ အပေက္ခိတော-ရှင်း၍၊ ဝါ- ထောက် စာ၍၊ ဝုတ္တဘာယ - ဆို အပ် သည် ၏ အ ဖြစ် ကြောင့် ၊ တဒညာပေက္ခပနိဓာပညတ် မည်၏။ ဝါ-ထိုမှတစ်ပါးသောအနက်ကို ရှင်း၍ဆိုအပ်သော ဥပနိဓာပညတ်မည်၏။ ဆတ္တပါဏိ-လက်၌ထားရှိသူ၊ သတ္တပါဏိ- လက်၌လက်နက်ရှိသူ၊ ဣတိအာဒိကာ-ဤသို့ အတူရှိသော ပညတ်သည်၊ ဟတ္ထဂတံ-လက်၌ရောက်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုသို့၊ ဝါ-ကို၊ ဥပနိဓာယ-၍၊ ဝါ-၍၊ ဝုတ္တဘာယ-ကြောင့်၊ ဟတ္ထဂတူပနိဓာ နာမ-ဟတ္ထဂတူပနိဓာ ပညတ်မည်၏။ ဝါ- လက်၌ရောက်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုကို ထောက်စာ၍ ဆိုအပ်သော ပညတ်မည်၏။ ကုဏ္ဍလီ-နားချောင်းရှိသူ၊ သိခရီ-ဦးစွန်းရှိသူ၊ ကိရိဋီ-မကိုင်းရှိသူ၊ ဣတိအာဒိကာ- သည်၊ သမ္ပယုတ္တံ-ယှဉ်ဘက်ဖြစ်သော နားချောင်းစသည်သို့၊ ဝါ-ကို၊ ဥပနိဓာယ- ၍၊ ဝါ-၍၊ ဝုတ္တဘာယ-ကြောင့်၊ သမ္ပယုတ္တပနိဓာ နာမ- သမ္ပယုတ္တပနိဓာပညတ်မည်၏။ ဝါ-သမ္ပယုတ်ဖြစ်သောပစ္စည်းဝတ္ထုကို ထောက်စာ၍ ဆိုအပ်သော ပညတ်မည်၏။ ဝါ-ဓညသကဋ်-စပါးတင်အပ်ရာ ဖြစ်သော လှည်း၊ ဝါ-စပါးလှည်း၊ သပ္ပိကုမ္မော-ထောပတ်ထည်အပ်ရာဖြစ်သော အိုး၊ ဝါ-ထောပတ်အိုး၊ ဣတိ အာဒိကာ-သည်၊ သမာဓရာပိတံ-ကောင်းစွာ တင်အပ် တက်ရောက်စေအပ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုသို့၊ ဝါ-ကို၊ ဥပနိဓာယ-၍၊ ဝါ- ၍၊ ဝုတ္တဘာယ-ကြောင့်၊ သမာဓရာပိတူပနိဓာနာမ-သမာဓရာပိတူပနိဓာ ပညတ်မည်၏။ ဝါ-ကောင်းစွာတင်ထားအပ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုကို ထောက်စာ၍ ဆိုအပ်သော ပညတ်မည်၏။

ဣန္ဒြိယာလဂုဟာ-အနီး၌ နပဲပင်ရှိသောလိုဏ်ဂူ၊ ပိယင်္ဂုဂုဟာ-အနီး၌ ပျဉ်းပင်ရှိသော လိုဏ်ဂူ၊ [ရှေးနိဿယ၌ “ပိယင်္ဂု၊ သျှိသျှားပင်” ဟုပေး၏၊ အဘိဓာန်နိဿယသစ်၌ကား “ဥပါသကာ” ဟုပေး၏၊] သေရိသကံ-အနီး၌ ကုက္ကိပင်ရှိသော ဗိမာန်၊ [ရှေးနိဿယ၌ “ကုက္ကိပင်၏အနီး၌ တည်သောမြို့” ဟုပေး၏၊ သေရိသကံဓိမာနဝတ္ထု၌ “သေရိသကံဓိမာန” ဟုရှိ၏] ဣတိအာဒိကာ-သည်၊ အဝိဒ္ဓရဂုဟာ-အနီး၌ဖြစ်သော သစ်ပင်သို့၊ ဝါ-ကို၊ ဥပနိဓာယ-၍၊ ဝါ-၍၊ ဝုတ္တတာယ-ကြောင့်၊ အဝိဒ္ဓရဂုဟာပနိဓာ နာမ-အဝိဒ္ဓရဂုဟာပနိဓာပညတ်မည်၏၊ ဝါ-အနီး၌ဖြစ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုကို ထောက်စာ၍ ဆိုအပ်သော ပညတ်မည်၏၊ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော-ရွှေ၏အဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိသူ၊ ဥသဘာဝိမိ-နွားလား ဥသဘာဝိ သွားခြင်းနှင့်တူသော သွားခြင်းရှိသူ၊ ဣတိ အာဒိကာ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ပဋိဘာဂံ-အတူသို့၊ ဝါ-ကို၊ ဥပနိဓာယ-၍၊ ဝါ-၍၊ ဝုတ္တတာယ-ကြောင့်၊ ပဋိဘာဂူပနိဓာနာမ-ပဋိဘာဂူပနိဓာပညတ်မည်၏၊ ဝါ-တူသောပစ္စည်းဝတ္ထုကို ထောက်စာ၍ ဆိုအပ်သော ပညတ်မည်၏၊ ပဒုမဿဇရာ-ပဒုမ္မာကြာအိုင်၊ ဗြဟ္မဏဂါမော-ပုဏ္ဏားရွာ၊ ဣတိ အာဒိကာ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ တဗ္ဗဟုလံ-ထိုပဒုမ္မာကြာ၊ ပုဏ္ဏားတို့၏ များကုန်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဝါ-ကို၊ ဥပနိဓာယ-၍၊ ဝါ-၍၊ ဝုတ္တတာယ-ကြောင့်၊ တဗ္ဗဟုလူပနိဓာနာမ-တဗ္ဗဟုလူပနိဓာပညတ်မည်၏၊ ဝါ-ထိုပဒုမ္မာကြာ၊ ပုဏ္ဏားတို့၏ များကုန်သည်၏အဖြစ်ကို ထောက်စာ၍ ဆိုအပ်သောပညတ်မည်၏၊ မဏိကဋကံ-ပတ္တမြားလက်ကောက်၊ ဝဇီရကဋကံ-စိန်လက်ကောက်၊ ဣတိ အာဒိကာ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ တဗ္ဗိသိဋ္ဌံ-ထိုပတ္တမြား၊ စိန်တို့ဖြင့် အထူးပြုအပ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုသို့၊ ဝါ-ကို၊ ဥပနိဓာယ-၍၊ ဝါ-၍၊ ဝုတ္တတာယ-ကြောင့်၊ တဗ္ဗိသိဋ္ဌပနိဓာ နာမ-တဗ္ဗိသိဋ္ဌပနိဓာပညတ်မည်၏၊ ဝါ-ထိုဖြင့်အထူးပြုအပ်သည့် ဝတ္ထုကို ထောက်စာ၍ ဆိုအပ်သော ပညတ်မည်၏။

[ဥပနိဓာပညတ်၏ အကျယ်ကို ပြပြီး၍ သမောဓာနပညတ် စသည်တို့၏ အကျယ်ကို ပြလိုရကား “ယာ ပန” စသည်ကို မိန့်၊] ပန-ကား၊ တေသံ တေသံ-ထိုထိုဒဏ္ဍာ၊ ပဒ၊ ဓည၊ ပုပ္ဖ အစရှိသောဝတ္ထုတို့၏၊ သမောဓာနံ-အပေါင်းအစုကို၊ အပေက္ခိတွာ-စိတ်ဖြင့် ရှု၍၊ ဝါ-ထောက်စာ၍၊ တိဒဏ္ဍံ-သုံးချောင်းသော ဒုတ်၊ (တယော ဒဏ္ဍာ တိဒဏ္ဍံ) အဋ္ဌပဒံ-ရှစ်ကွက်ရှိသောပျဉ်ချပ်၊ ဓညရာသိ-စပါးတို့၏ အစု၊ ပုပ္ဖရာသိ-ပန်းတို့၏အစု၊ ဣတိ အာဒိကာ-ဤသို့ အတူရှိသော၊ ယာ ပညာပနာ-သည်၊ (အတ္ထိ) အယံ-ဤပညတ်သည်၊ သမောဓာနပညတ္တိ နာမ-သမောဓာနပညတ်မည်၏၊ ဝါ-အပေါင်းအစုကို ရှု၍ ဆိုအပ်သော ပညတ်

မည်၏။ ပုရိမဿ ပုရိမဿ-ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော တခုနှစ်ခုစသော အရာဝတ္ထု၏။ ဥပနိက္ခိပိတွာ-အနီး၌ကပ်ထား၍၊ ဝါ-ထောက်စာ၍၊ ဒွေ-နှစ်ခုတို့၊ တိဏိ-သုံးခုတို့၊ စတ္တာရိ-လေးခုတို့၊ ဣတိ အာဒိကာ-ဤသို့ အတူရှိသော၊ ယာ ပညာပနာ-သည်၊ (အတ္ထိ)အယံ-သည်၊ ဥပနိက္ခိတ္တပညတ္တိ နာမ-ဥပနိက္ခိတ္တပညတ်မည်၏။ ဝါ-ရှေးရှေး အရာဝတ္ထု၏အနီး၌ကပ်ထား၍ ဆိုအပ်သော ပညတ်မည်၏။ “တခု၏ အနီးသို့ ကပ်ထား၍ နှစ်ခုဟူသော ဖြစ်၏”ဟု စသည်ဖြစ် သိပါ။ တံ တံ ဓမ္မသဘာဝ- ထိုထိုတရားသဘောကို၊ အပေက္ခိတွာ-စိတ်ဖြင့် ရှုခဲ့၍၊ ဝါ-ထောက်စာ၍၊ ပထဝီ-ပထဝီ ဓာတ်၊ တေဇောဓာတ်၊ ကက္ခဋ္ဌတာ-ခက်မာသည်၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ပထဝီဓာတ်၊ ဥဏှတာ-အငွေ့၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ တေဇောဓာတ်၊ ဣတိ အာဒိကာ-သော၊ ယာ ပညာပနာ-သည်၊ (အတ္ထိ) အယံ-သည်၊ တဇ္ဇာပညတ္တိ နာမ-တဇ္ဇာပညတ် မည်၏။ ဝါ-ထို ပရမတ္ထအားလျော်စွာဖြစ်သော ပညတ်မည်၏။

ပန-ကား၊ သန္တတိ ဝိစ္ဆေဒါဘာဝံ-ရုပ်နာမ်ခန္ဓာအစဉ် ပြတ်ခြင်း၏ မရှိခြင်းကို၊ အပေက္ခိတွာ-၍၊ ဝါ-၍၊ အာသီတိကော-အသက်ရှုဆယ် ရှိသူ၊ နာဂုတိကော-အသက်ကိုးဆယ် ရှိသူ၊ ဣတိ အာဒိကာ-သော၊ ယာ ပညာပနာ-သည်၊ (အတ္ထိ) အယံ-သည်၊ သန္တတိပညတ္တိ နာမ-သန္တတိ ပညတ်မည်၏။ ဝါ-ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ အစဉ်ကို စွဲ၍ ဖြစ်သော ပညတ် မည်၏။ “အသက်ရှုဆယ်ရှိသူ”ဟူရာ၌ ကံတခုကြောင့် ဖြစ်လာခဲ့သော ရုပ်နာမ် ခန္ဓာအစဉ်၏ ပြတ်သွားခြင်း မရှိသည်ကို စွဲ၍ အနှစ် ရှစ်ဆယ်ရှိသောအခါ “အာသီတိကော”ဟု နာမည်တပ်၍ ပညတ်နိုင်သည်။ နာဂုတိကော စသည်လည်း နည်းတူ သိပါ။

[ပြအပ်ပြီးသော အဋ္ဌကထာမုတ္တက အာစရိယနယဖြစ်သော ဥပါဒါစသော ပညတ်တို့ကို ပါဠိမုတ္တက အဋ္ဌကထာနယဖြစ်သော ဝိဇ္ဇမာန စသော ပညတ် ခြောက်ပါးတို့တွင် ရသင့်ရာ ပညတ်တို့သို့ သွင်းပြလိုသောကြောင့် “ဧတာသု ပန”စသည်ကို မိန့်သည်။] ပန-ဆက်၊ တဇ္ဇာပညတ္တိ-ထို ပရမတ္ထအားလျော်စွာ ဖြစ်သော အနက်ကို အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော နာမည် ပညတ်သည်။ ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိယေဝ- ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော ပညတ်သာတည်း။ သေသာ-တဇ္ဇာပညတ်မှ ကြွင်းသော ဥပါဒါပညတ်၊ သမောဓာနပညတ်၊ ဥပနိက္ခိတ္တပညတ်၊ သန္တတိပညတ်တို့သည်။ အဝိဇ္ဇမာန ပက္ခဉ္စေဝ-အဝိဇ္ဇမာန ပညတ် အဖို့အစုသို့လည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇမာနနေ အဝိဇ္ဇမာန ပက္ခဉ္စ-

အဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ် အဖို့အစုသို့လည်းကောင်း၊ ဘဇန္တိ-ကပ်ဝင် ကုန်၏။

အဋ္ဌကထာမုတ္တကေန-ရှေးအဋ္ဌကထာတို့မှ အလွတ်ဖြစ်သော၊ အာစရိယ နယေနေဝ-ဆရာတို့၏ အတ္တနောမတိနည်းဖြင့်ပင်၊ [ပဌမအာစရိယနကို ပြုပြီးဖြစ်၍ ထပ်နေသောကြောင့် ဇေဝ-သဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသည်၊] အပရာပိ- ပဌမအာစရိယနယမှ တပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ကိစ္စပညတ္တိ-လည်းကောင်း၊ သဏ္ဌာနပညတ္တိ-လည်းကောင်း၊ လိင်္ဂပညတ္တိ-လည်းကောင်း၊ ဘူမိပညတ္တိ-လည်းကောင်း၊ ပစ္စတ္တပညတ္တိ-လည်းကောင်း၊ အသင်္ခတပညတ္တိ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဆ-ကုန်သော၊ ပညတ္တိယော-တို့သည်၊ (သန္တိ-ရှိကုန်သေး၏၊) တတ္ထ- ထိုခြောက်ပါးသော ပညတ်တို့တွင်၊ [ကိစ္စပညတ္တိနာမ စသော ခြောက်ပါးသော ပညတ္တိတို့၌စပ်] ဘာဏကော-ခန္ဓာစသည်ကိုရွတ်အံသရဇ္ဈာယ်တကသောပုဂ္ဂိုလ်၊ (ခန္ဓဘာဏက၊ သံယုတ္တဘာဏကစသောပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊)ဓမ္မကထိကော-ဓမ္မကထာ ၌ယှဉ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝါ-တရားဟောပုဂ္ဂိုလ်၊ [ဤပုဒ်၏ဝစနတ္ထကို ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ကာ ဘူတဂါမဝဂ် ပဌမသေနာသန သိက္ခာပုဒ်အဖွင့်၌ရှုပါ၊] ဣတိ အာဒိကာ- ဤသို့အတူရှိသော၊ ကိစ္စဝသေန-ကိစ္စ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-ကိစ္စနှင့်စပ်သဖြင့်၊ ပညာ ပနာ-အပြားအားဖြင့်သိစေတတ်သောနာမည်သည်၊ ကိစ္စပညတ္တိ နာမ-မည်၏၊ ဝါ-ကိစ္စ၏အစွမ်းဖြင့် အပြားအားဖြင့်သိစေတတ်သော နာမည် မည်၏၊ ကိသော- ကြုံလိပ်နံချုံးသောပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝါ-သေးငယ်သောဒုတ်၊ ထူလော-ဝဖြိုးသောပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝါ- တုတ်သောဒုတ်၊ ပရိမဏ္ဍလော-ထက်ဝန်းကျင်ဝန်းဝိုင်းသောပုဂ္ဂိုလ်၊ စတုရဿကော-လေးထောင့်ရှိသောညောင်စောင်း၊ ဣတိ အာဒိကာ-သော၊ သဏ္ဌာနဝသေန-ပုံသဏ္ဌာန်၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-ပုံသဏ္ဌာန်နှင့်စပ်သဖြင့်၊ ပညာပနာ- သည်၊ သဏ္ဌာနပညတ္တိ နာမ-မည်၏၊ ဝါ-ပုံ သဏ္ဌာန် ၏အစွမ်းဖြင့် အပြားအားသိစေတတ်သောနာမည် မည်၏၊ ဣတ္ထိ-မိန်းမ၊ ပုရိသော-ယောက်ျား၊ ဣတိ အာဒိကာ-သော၊ လိင်္ဂဝသေန-လိင်္ဂ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-လိင်္ဂနှင့်စပ်သဖြင့်၊ ပညာပနာ-သည်၊ လိင်္ဂပညတ္တိ နာမ-မည်၏၊ ဝါ-လိင်္ဂ၏အစွမ်းဖြင့် အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော နာမည် မည်၏၊ ကာမာဝစရာ-ကာမာဝစရတရားတို့၊ ရူပါဝစရာ -ရူပါဝစရတရားတို့၊ အရူပါဝစရာ-အရူပါဝစရတရားတို့၊ ကောသလကာ-ကောသ လတိုင်း၌နေသူလူတို့၊ မာရုရာ-မရုရာတိုင်း၌နေသူလူတို့၊ ဣတိ အာဒိကာ-သော၊ ဘူမိဝသေန-ဘုံ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-ဖြစ်ရာမြေ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-ဘုံနှင့်စပ်သဖြင့်၊ ဝါ-ဖြစ်ရာမြေနှင့်စပ်သဖြင့်၊ ပညာပနာ-သည်၊ ဘူမိပညတ္တိ နာမ-မည်၏၊ ဝါ-ဘုံ၏

အစွမ်းအားဖြင့် အပြားအားသိစေတတ်သောနာမ မည်၏၊ ဝါ-ဖြစ်ရာမြေ၏ အစွမ်းဖြင့် အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သောနာမည် မည်၏။

တိသော-တိဿ၊ နာဂေါ-နာဂ၊ သုမနော-သုမန၊ က္ကတိအာဒိကာ-သော၊ ပစ္စတ္တနာမကရဏမတ္တဝသေန-မိမိ၏နာမည်ကိုပြုခြင်းမျှ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-မိမိ မိမိ၏ နာမည်ကို ပြုခြင်းမျှနှင့် စပ်သဖြင့်၊ [ပစ္စတ္တ-ကို “အတ္တနိ အတ္တနိ ပစ္စတ္တံ” ဟု ဝိစ္စာ အဗျယိဘော ပြုရသည်၊] ပညာပနာ-သည်၊ ပစ္စတ္တပညတ္တိနာမ-မည်၏၊ ဝါ-မိမိ မိမိ၏နာမည်ကို ပြုခြင်းမျှ၏အစွမ်းဖြင့် အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော နာမည် မည်၏၊ နိရောဓော-သင်္ခါရတရားတို့၏ ချုပ်ကြောင်းနိဗ္ဗာန်၊ နိဗ္ဗာန်-သင်္ခါရတရားတို့၏ ငြိမ်းကြောင်းနိဗ္ဗာန်၊ က္ကတိ အာဒိကာ-သော၊ အသင်္ခတဓမ္မဿ-အသင်္ခတတရားကို အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော နာမည် မည်၏၊ တတ္ထ-ထိုခြောက်ပါးသောပညတ်တို့တွင်၊ ဧကစ္စာ-အချို့သော၊ ဘူမိပညတ္တိ-သည်လည်းကောင်း၊ အသင်္ခတပညတ္တိ စ-သည် လည်းကောင်း၊ ဝိဇ္ဇာမာန ပညတ္တိယေဝ-ဝိဇ္ဇာမာနပညတ်သာတည်း၊ ကိစ္စပညတ္တိ-သည်၊ ဝိဇ္ဇာမာနေန အဝိဇ္ဇာမာနပက္ခံ-ဝိဇ္ဇာမာနေန အဝိဇ္ဇာမာနပညတ်အဖို့သို့၊ ဘဇတိ-၏သေသာ-အချို့သော ဘူမိပညတ်၊ အသင်္ခတပညတ်၊ ကိစ္စပညတ်တို့မှ ကြွင်းသော သဏ္ဌာနပညတ်၊ လိင်္ဂပညတ်၊ အချို့သော ဘူမိပညတ်၊ ပစ္စတ္တပညတ်တို့သည်၊ အဝိဇ္ဇာမာနပညတ္တိယော နာမ-အဝိဇ္ဇာမာနပညတ်တို့မည်၏။

၁။ ဧကစ္စာ ဘူမိပညတ္တိ။ ။ “ကာမာဝစရာ(ပေ)မာရရာ”ဟူသော ပုံစံတို့တွင်ကာမာဝစရာ ရူပါဝစရာ တို့ကိုရည်ရွယ်၍ “ဧကစ္စာ”ဟုဆိုသည်။ မှန်၏-ကာမာဝစရတရားတို့သည် ကာမစိတ် စေတသိက်နှင့် ရုပ်ပရမတ္တတို့ ဖြစ်ကြ၏၊ ရူပါဝစရတရား တို့လည်း ရူပါဝစရ အရူပါဝစရ စိတ် စေတသိတ်များသာတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဝိဇ္ဇာမာနပညတ် ဟု ဆိုသည်။

ဋီကာနည်း။ ။ ဋီကာ၌ကား “ကာမ”အရ ကာမ တစ်ဆယ့်တစ်ကို ယူလျှင် အဝိဇ္ဇာ မာနဖြစ်သောကြောင့် ကာမာဝစရာဟူသော ပညတ်သည် “အဝိဇ္ဇာမာနေန ဝိဇ္ဇာမာနပညတ် ဖြစ်၏”ဟု လည်းကောင်း၊ “ကာမ”အရ ကံကြောင့်ဖြစ်သော ဝိပါတ်နာမက္ခန္ဓာ ကမ္မဇရုပ်ကို ယူလျှင် ကာမာဝစရာ ဟူသော ပညတ်သည် “ဝိဇ္ဇာမာနေန ဝိဇ္ဇာမာနပညတ်”ဟုလည်းကောင်း တစ်နည်း ကြံသေး၏၊ ဤနောက်ဆုံးနည်း၌ “ကာမဘဝ”ဟု ဆိုလျှက် ဘဝဟူသော နောက် ပုဒ် ကျေသည်ဟု ကြံပါ။ [ရူပါဝစရာ၊ အရူပါဝစရာတို့၌လည်း နည်းတူ။]

ဣဒါနိ-ပညတ်ခြောက်ပါးတို့၏ သရုပ်ကို ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ [အာဒိမာဟ-
၌ စပ်] ယာသံ ပညတ္တိနံ-အကြင် ခန္ဓပညတ် စသော ခြောက်ပါးသော ပညတ်တို့
၏၊ ဥဒ္ဓေသဝါရေ-၌၊ သင်္ခေပတော-အကျဉ်းအားဖြင့်၊ သဇ္ဈပဒဿနံ-သရုပ်ကို
ပြခြင်းကို၊ (ဘဂဝတာ) ကတံ-ပြတော်မူအပ်ပြီ၊ တာဝ၊ နိဒ္ဓေသမှရှေးဦးစွာ၊ သင်္ခေ-
တောယေဝ-အားဖြင့်ပင်၊ တာသံ-ထိုခြောက်ပါးသော ပညတ်တို့၏၊ ဝတ္ထု-
တည်ရာဖြစ်သော ခန္ဓာအစရှိသည်ကို၊ (ဝတ္ထုဘူတာခန္ဓာဒယောဟုနောက်၌လာ-
လိမ့်မည်) ဝိဘဇိတွာ၊ ဝေဖနတော်မူ၍၊ ဒဿနဝသေန-ပြုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ တာ၊
ခြောက်ပါးသောပညတ်တို့ကို၊ ဒဿေတုံ-ပြတော်မူခြင်းငှါ၊ ကိတ္တာဝတာတိအာဒိ၊
ကို-(ဘဂဝါ)အာဟ-ပြီ၊ တတ-ထိုကိတ္တာဝတာအစရှိသောစကားရပ်၌၊ တာဝ-
ဝိသဇ္ဇေနမှရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဓိဌာယ-အပ်သော) ပုစ္ဆာယ-၏၊ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့-
သောနည်းဖြင့်၊ အတ္ထောကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ခန္ဓာနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ခန္ဓာတိ-
ခန္ဓာတို့ဟူ၍၊ ယာအယံ၊ ပညာပနာ-အကြင်အပြားအားဖြင့်သိစေခြင်းသည်၊ ဝါ-
အကြင်အပြားအားဖြင့် သိစေကြောင်းနာမည်သည်၊ ယာအယံ ဒဿနာ-
အကြင်ပြခြင်းသည်၊ ဝါ-အကြင်ပြကြောင်းနာမည်သည်၊ ယာအယံ-ဌပနာ၊
အကြင်ဝေနေယျတို့သန္တာန်၌ ထားခြင်းသည်၊ ဝါ-အကြင်ဝေနေယျတို့သန္တာန်၌-
ထားကြောင်းနာမည်သည်၊ (အတ္ထိ) သာ(ပညာပနာ)-သည်၊ ဝါ-သည်၊ သာ-
(ဒဿနာ)-သည်၊ ဝါ-သည်၊ သာ(ဌပနာ)-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ကိတ္တကေန-အဘယ်
မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ပညာပနာဖြင့်၊ ဟောတိ-ဖြစ်သနည်း၊ ဣတိ-ဤသည်
ကား၊ ကထေတုကမျတာ ပုစ္ဆာ-ဖြေဆိုခြင်းငှါအလိုရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
မေးတော်မူအပ်သော ပုစ္ဆာတည်း၊ ပရတော-ခန္ဓပညတ်၏ အကျယ်မှ နောက်၌၊
ကိတ္တာဝတာ အာယတနာနန္တိ အာဒိသုပိ၊ အစရှိသော ပုစ္ဆာတို့၌လည်း၊ ဒေသေ ဝ
နယော-ပင်တည်း။

ဝိသဇ္ဇနေပိ-အဖြေ၌လည်း၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝါ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သော နည်းဖြင့်၊
အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ယတ္ထကေန-အကြင်မျှအတိုင်းရှိသော၊
ပညာပနေန-အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-အပြားအားဖြင့် သိစေကြောင့်
စကားရတာ၊ အပြားအားဖြင့်၊ ရူပက္ခန္ဓော (ပေ) ဝိညာက္ခန္ဓောတိ ဝါ-ရူပက္ခန္ဓော
(ပေ)ဝိညာဏက္ခန္ဓောဟူ၍၎င်း၊ တဩပိ-ထိုငါးပါးသော ခန္ဓာတို့တွင်လည်း၊
ရူပက္ခန္ဓော-သည်၊ ကာမာဝစရော-ကာမဝစရတည်း၊ သေသော-ရူပက္ခန္ဓာမှ-

၁။ တဩပိ ရူပက္ခန္ဓော စသည်။

။ပိဋိတော်၌ “ပဉ္စက္ခန္ဓာ”ဟု အကျဉ်းအားအားဖြင့်၎င်း၊
“ရူပက္ခန္ဓော (ပေ) ဝိညာ-

ကြွင်းသောလေး ပါးသော နာမက္ခန္ဓာတို့သည်၊ စတုဘူမိကာ-လေးပါးသော ဘုံ၌ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ ဝါ-ဤသို့၎င်း၊ ဧဝံရူပံ-သော၊ ပညာပနံ-အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ ဧတ္ထကေန-ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ပညာပနဖြင့်၊ ခန္ဓာနံ-တို့၏၊ ခန္ဓာတိ-ခန္ဓာတို့ဟူ၍၊ ပညတ္တိ-အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းသည်၊ ဟောတိ။

၃။ တထာ-ထို့အတူ၊ ယတ္ထကေန-အကြင်မျှ အတိုင်းရှိသော၊ ပညာပနေန-အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းဖြင့်၊ ဝါ၊ အပြားအားဖြင့် သိစေကြောင်း စကားရပ်ဖြင့်၊ သဇ္ဇီပတော-အားဖြင့်၊ ဒွါဒသ-ကုန်သော၊ အာယတနာနိ-တို့သည် (ဟောန္တိ) ဣတိ ဝါ ၂ သို့လည်းကောင်း၊ ပဘေ တော-အပြားအားဖြင့်၊ စကမ္ဘယတနံ-သည်လည်းကောင်း၊ (ပေ)ဓမ္မာယတနံ-သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ) ဣတိ ဝါ-လည်းကောင်း၊ တတြာပိ-ထို၁၂-ပါးသော ပြားပြီးသော အာယတနတို့တွင် လည်း၊ ဒသ-ကုန်သော၊ အာယတနာ-တို့သည်၊ ကာမာဝစရာ-ကာမဝစရတို့ တည်း၊ [ရုပ်အာယတနကို ရည်ရွယ်သည်၊] ဇွေ-ကုန်သော၊ အာယတနာ-တို့သည်၊ စတုဘူမိကာ-၄. ပါးသော ဘုံ၌ဖြစ်ကုန်၏၊ [မနာယတန ဓမ္မာယတနကို ရည်ရွယ်သည်။] ဣတိ ဝါ-လည်းကောင်း၊ ဧဝံရူပံ-သော၊ ပညာပနံ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ၊ ဧတ္ထကေန-ဤမျှ အတိုင်းရှည်ရှိသော ပညာပနဖြင့်၊ အာယတနာနံ-တို့၏၊ အာယတနာနိတိ-တို့ ဟူ၍၊ ပညတ္တိ-အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းသည် ဟောတိ။

၄။ ယတ္ထကေန-သော၊ ပညာပနေန-ဖြင့်၊ ဝါ-ဖြင့်၊ သဇ္ဇီပတော-အားဖြင့်၊ အဋ္ဌာရသ-ကုန်သော၊ ဓာတုယော-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ) ဣတိ ဝါ-လည်းကောင်း၊ ပဘေဒတော-အားဖြင့်၊ စက္ခုဓာတု-သည်လည်းကောင်း၊ (ပေ)မနောဝိညာဏ ဓာတု-သည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ) ဣတိ ဝါ-လည်းကောင်း၊ တတြာပိ-ထို ၁၈ပါး ပြားပြီးသော ဓာတ်တို့တွင်လည်း၊ သောဋ္ဌသ-ကုန်သော၊ ဓာတုယော-တို့သည်၊ ကာမာဝစရာ-တို့တည်း၊ ဇွေ-ကုန်သော၊ ဓာတုယော-ဓမ္မဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်တို့သည်၊ စတုဘူမိကာ-ကုန်၏၊ ဣတိ ဝါ-လည်းကောင်း၊ ဧဝံရူပံ-သော၊ ပညာပနံ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ၊ ဧတ္ထကေန-ဖြင့်၊ ဓာတူနံ-တို့၏၊ ဓာတုတိ-တို့ဟူ၍၊ ပညတ္တိ-သည်၊ ဟောတိ။

“ဏက္ခန္ဓာ”ဟု ပြားအားဖြင့်၎င်း ဤ ၂-မျိုးသား ပညတ်ပုံ လာ၏ “တတြာပိရူပက္ခန္ဓော ကာမာဝစရော”စသော ဘူမိပညတ်ကား ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက် မပါ။ ထို့ကြောင့်ဋီကာ၌ “တတြာပိ ရူပက္ခန္ဓော ကာမာဝစရော”စသောဘူမိပညတ်အတွက်အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ပြလိမ့်မည်။

၅။ယတ္ထကေန-သော၊ ပညာပနေန-ဖြင့်၊ ဝါ၊ ဖြင့်၊ သင်္ခေပတော-အားဖြင့်၊ စက္ကာရိ-ကုန်သော၊ သစ္စာနိ-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ) ကုတိ ဝါ-လည်းကောင်း၊ ပဘေဒတော-အားဖြင့်၊ ဒုက္ခသစ္စံ-သည်လည်းကောင်း၊ (ပေ)နိရောဓသစ္စံ-သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ) ကုတိ ဝါ-လည်းကောင်း၊ တတြာပိ-ထိုလေးပါး ပြားပြီးသော သစ္စာတို့တွင်လည်း၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ သစ္စာ-ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာတို့သည်၊ လောကိယာ၊ လောကိယသစ္စာတို့ တည်း၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ (သစ္စာ-မဂ္ဂသစ္စာ နိရောဓသစ္စာတို့သည်၊) လောကတ္ထရာ-လောကုတ္ထရာ သစ္စာတို့တည်း၊ ကုတိ ဝါ-လည်းကောင်း၊ ဧဝံပု-သော၊ ပညာပနံ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ၊ ဧတ္ထကေန-ဖြင့်၊ သစ္စာနံ-တို့၏၊ သစ္စာနိတိ-တို့ဟူ၍၊ ကညတ္တိ-သည်၊ ဟောတိ။

၆။ယတ္ထကေန-သော၊ ပညာကနေန-ဖြင့်၊ သင်္ခေပတော-အားဖြင့်၊ ဗာဝိသတိ- ၂၂-ပါးသော၊ ကုန္တိယာနိ-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ) ကုတိ ဝါ-လည်းကောင်း၊ ပဘေဒတော-အားဖြင့်၊ စက္ခုန္တိယံ-သည်လည်းကောင်း၊ (ပေ) အညာတာဝိန္တိယံ-သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ) ကုတိ ဝါ-လည်းကောင်း၊ တတြာပိ-ထို၂၂-ပါး ပြားပြီးသော ကုန္တိတို့တွင်လည်း၊ ဒသ-ကုန်သော၊ ကုန္တိယာနိ-စက္ခုန္တိ၊ သောတိန္တိယာနိ နန္တိ၊ ဇိဝိန္တိ၊ ကာယိန္တိ၊ ကုတ္တန္တိ၊ ပုရိသိန္တိ၊ သုခိန္တိ၊ ဒုက္ခိန္တိ၊ ဒေါမနဿိန္တိ တို့သည်၊ ကာမဝစရာနိ-တို့တည်း၊ နဝ-ကုန်သော၊ ကုန္တိယာနိ-ဇိဝိန္တိ၊ မနိန္တိ၊ သဒ္ဓိန္တိ၊ ဝီရိယိန္တိ၊ သတိန္တိ၊ သမာဓိန္တိ၊ ပညိန္တိ၊ သောမနဿိန္တိ၊ ဥပေက္ခိန္တိ တို့သည်၊ မိဿကာနိ၊ ကာမဝစရ၊ ရူပါဝစရ-အရူပဝစရ၊ လောကုတ္တရာရာဇော သော ကုန္တိတို့တည်း။ တိဏိ-ကုန်သော၊ ကုန္တိယာနိ-အနညာတညဿာမိတိန္တိ၊ အညိန္တိ၊ အညာတာဝိန္တိတို့သည်၊ လောကုတ္တရာနိ-လောကုတ္တရာ ကုန္တိတို့ တည်း၊ ကုတိ ဝါ-၎င်း ဧဝံပု-သော၊ ပညာပနံ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ၊ ဧတ္ထကေန-ဖြင့်၊ ကုန္တိယာနံ-တို့၏၊ ကုန္တိယာနိတိ-ဟူ၍၊ ပညတ္တိ-သည်၊ ဟောတိ၊ ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသောပညာပနံဖြင့်၊ သင်္ခေ ပတော-အားဖြင့်၊ ဝတ္ထု-ခန္ဓာစသော ဝတ္ထုကို၊ ဝိဘဇိတွာ-အကျယ်ဝေဖန်တော်မူ ၍၊ ဒဿနဝသေန-ပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပညတ္တိယော-ပညတ်တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ (ဘဂဝတော) ဒဿိတာ-ပြတော်မူအပ်ပြီးကုန်သည်၊ ဟောန္တိ။

၇။ ကုဒါနိ-ရှေ့ပညတ်ငါးပါးကို အကျယ် ဝေဖန်တော်ပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ ဝိတ္ထာရတော-အကျယ်အားဖြင့်၊ ဝတ္ထု-ပညတ်၏ တည်ရာကို၊ ဝိဘဇိတွာ-အကျယ် ဝေဖန်တော်မူ၍၊ ဒဿနဝသေန-ပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပုဂ္ဂလပညတ္တိ-ကို-

ဒသေတုံ-ငှါ-သမယဝိမုတ္တော အသမယဝိမုတ္တောတိအညဒိ-အစရှိသောစကားတော်ကို၊ (ဘဂဝါ) အာဟ-ပြီ၊ ဝါ-၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ တိလေ နှမ်းတို့ကို၊ ဝိသာရယမာနေန ဝိယ-ကြပြန်တော်မူသကဲ့သို့၎င်း၊ ဝါကေ-လျော်တို့ကို၊ ဟိရယမာနေန ဝိယစ-အမျှင် အမျှင် ပြုတော်မူသကဲ့သို့၎င်း၊ [ဟိရံ-ဟူသောနာမ်ပုပ်နောင် ကရဓာတ်၏ အနက်၌ ဣယပစ္စည်းသက်ထားသော နာမဓာတ်၊ ဟေဋ္ဌာ အောက်၌၊ ဝါ-အောက်ဖြစ်သော၊ ဝိဘင်္ဂီကရဏေ-ဝိဘင်းကျမ်း၌၊ ပဉ္စန္ဒ-ကုန်သော၊ ဣမာသံ ပညတ္တိနံ-တို့၏၊ ဝတ္ထုဘူတာ-တည်ရာဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ ခန္ဓာဒယော-ခန္ဓာအရှိသော တရားတို့ကို၊ (ခန္ဓာ' အာ ယတန' ဓာတ်-သစ္စာ' ဣန္ဒြေတို့ကို)၊ နိပ္ပဒေသေန-အစိတ်အပိုင်း မဟုတ်သော အားဖြင့်၊ ဝါ-အကြွင်းမရှိသောအားဖြင့်၊ ကထိတာ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီး၊ ဣတိ-သို့၊ [ပိုဟန်တူသည်၊] တေန-ထိုသို့ ဝင်းဘင်း ကျမ်း၌ ခန္ဓာအစရှိသော တရားတို့၏ အကြွင်းမရှိသောအားဖြင့် ဟော်တော်မူအပ်ပြီးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တေ-ထို ခန္ဓာအစရှိသော တရားတို့ကို၊ ဣဓ-ဤ ပုဂ္ဂလပညတ်ကျမ်း၌၊ ဧကဒေသေနေဝ-တစိတ်တဒေသအားဖြင့်သာလျှင်၊ ကထေသိ-ဟောတော်မူပြီ ၊ ဆဋ္ဌာ-ခြောက်ပါးမြောက်ဖြစ်သော၊ ပုဂ္ဂလပညတ္တိ-ပုဂ္ဂလပညတ်ကို၊ ဟေဋ္ဌာ အောက်၌၊ (အောက်ဖြစ်သော ဓမ္မသင်္ဂီဏီ' ဝိဘင်းကျမ်း၌) အကထိတာဝ-ဟောတော်မူအပ်သည်သာ၊ ဣဓာပိ-ဤ ပုဂ္ဂလပညတ်ကျမ်း၌လည်း၊ ဥဒ္ဓေသဝါရေ-၌၊ ဧကဒေသေနေဝ-အားဖြင့်သာလျှင်၊ ကထိတာ-အပ်ပြီ၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ တံ-ထိုပုဂ္ဂလပညတ်ကို၊ ဝိတ္ထာရတော-အားဖြင့်၊ ကထေတုကာမော-ဟော်တော်မူခြင်းငှါ အလိုရှိတော်မူသည်၊ (ဟုတွာ၍၊ ဝါ-ကြောင့်) သမယ၊ ဝိမုတ္တော အသမယဝိမုတ္တောတိ-ဟူ၍၊ ဧကကတော-ဧကကမ္မ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ ယာဝဒသကာ-ဒသကတိုင်အောင်၊ မာတိကံ-မာတိကာကို၊ ဌပေသိ-ထားတော်မူပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

၁။ ဥဒ္ဓေသဝါရေ ဧကဒေသေနေဝ။ ။အောက်၌ ဆိုအပ်ပြီးသော ဥဒ္ဓေသဝါရဟူသည် ဆ ပညတ္တိယော ခန္ဓပညတ္တိ (ပေ) ပုဂ္ဂလပညတ္တိတိ ဟူသော ပါဠိတော်ပင်တည်း။ ထိုဥဒ္ဓေသဝါရ၌ ပုဂ္ဂလပညတ္တိဟူသော စကားတော်ကိုရည်ရွယ်၍ “ဧကဒေသေနေဝ” ဟုဆိုသည်။ ပုဂ္ဂလ ပညတ်ကိုနာမည်မျှလောက်ဖြင့် ဟော်တော်မူခဲ့သောကြောင့် “ဧကဒေသေနေဝ ကထိတာ” ဟုဆိုသည်။ တသ္မာ တံ ဝိတ္ထာရတော ကထေတုကာမောကို ထောက်၍ ယခုပြမည့် မာတိကာနှင့်တကွ အကျယ်နိဒ္ဒေသကို “နိဒ္ဒေသဝါရ” ဟု မှတ်ပါ။ စာအုတ် တို့၌ နိဂုံး အဖြစ်ဖြင့် မာတိကာ ဝတ္ထုနာဟု ရှိသော်လည်း မာတိကာကို မဖွင့်ရသေးပါ။ မာတိကာကို နိဒ္ဒေသဝါရ မဖြစ်ဖြင့်သာ ဖွင့်ပြပါလိမ့်မည်။

၂-နိဒ္ဒေသ အဖွင့်

ဧကကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၁။ ဣဒါနိ-ဥဒ္ဒေသကို အကျယ်ဝေဖန်တော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ ယထာ
ဌပိတံ-အကြင် အကြင်ထားတော်မူအပ်ပြီးသော၊ မာတိကံ-ကို၊ အာဒိတော-အစ
ဖြစ်သော သမယဝိမုတ္တ ပုဒ်မှ၊ ပဌာယ-စ၍၊ ဝိဘဇိတွာ-၍၊ ဒဿေတုံ-ငှါ၊ ကတ
မော စ ပုဂ္ဂလော သမယဝိမုတ္တောတိ အာဒိ-ကို၊ (ဘဂဝါ) အာဟ-ပြီ၊ တတ္ထ-ထို
ကတမော စ ပုဂ္ဂလော သမယဝိမုတ္တော အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ဣဓာတိ-
ကား၊ ဣမသ္မိ သတ္တလောကေ-ဤသတ္တလောက၌၊ (ဝိဟရတိ-၌စပ်)၊ [ထိုပုဂ္ဂိုလ်
သတ္တဝါနှင့် ဆိုင်သောကြောင့် သတ္တလောကဟု ဖွင့်သည်၊] ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလောတိ-
ကား၊ ဧကော-အချို့သော၊ ပုဂ္ဂလော-သည်၊ (ဖုသိတွာ ဝိဟရတိ-တို့၌ စပ်)၊
[ဧကောနှင့် ဧကစ္စော သည် ပရိယာယ်တည်း၊] ကာလေန ကာလန္တိ ဧတ္ထ-ဤ
ပါ၌၌၊ ဘုဗ္ဗဝသေန-သတ္တမိဝိဘတ်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အတ္ထော-အာဓာရအနက်ကို၊
ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဧကေကသ္မိ ကာလေ-တပါးတပါးသော အခါ၌၊ ဝါ-တခါတခါ
၌၊ (ဝိဟရတိ-၌ စပ်)၊ ဣတိ-ဤအနက်သည်၊ ဝါ-ဤအနက်ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်
သည်၊ ဝါ-ဆိုလိုသည်၊ ဟောတိ၊ [ကာလေန-၌ နာဝိဘတ်လည်း ဘုဗ္ဗ အနက်၊
ကာလံ-၌ အံဝိဘတ်လည်း ဘုဗ္ဗ အနက် ဟူလို၊ သမယေန သမယန္တိ သမယေ
သမယေ၊ ဘုဗ္ဗတ္ထေ ဟိ ဧတံ ကရဏဝစနံ ဥပယောဂဝစနဉ္စ၊] သမယေန သမ
ယန္တိ ဣဒံ-ဤပုဒ်သည်၊ ပုရိမဿေဝ-ရှေးဖြစ်သော ကာလေန ကာလံပုဒ်၏ ပင်၊
ဝေဝစနံ-ဝေဝစပ်ပရိယာယ် စကားလှယ်တည်း၊ အဋ္ဌ ဝိမောက္ခေတိ-ကား၊ ရူပါဝစ
ရာရူပါဝစရ အဋ္ဌသမာပတ္တိယော-ရူပါဝစရ အရူပါဝစရ ဖြစ်သော ရှစ်ပါးသော
သမာပတ်တို့ကို၊ (ဖုသိတွာ-၌စပ်)၊ ဟိ-မှန်၊ တာသံ-ထို ရှစ်ပါးသော သမာပတ်
တို့၏၊ ပစ္စကနိကဓမ္မေဟိ-ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့မှ၊ (နိဝရဏတရား၊ ဝိတက်
စသော အောက်အောက် ဈာန်အင်္ဂါတရားတို့မှ)၊ မုစ္စနတော-လွတ်မြောက်တတ်
ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိမောက္ခေတိ နာမံ-ဝိမောက္ခေဟူသောအမည်
သည်၊ (ဟောတိ)၊ ကာယေနာတိ-ကား၊ ဝိမောက္ခသဟဇာတေန-ဆန့်ကျင်ဘက်
ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော ဈာန်သမာပတ်ဟူသော ဝိမောက္ခ တို့နှင့် တကွဖြစ်
သော၊ နာမကာယေန-နာမကာယဖြင့်၊ ဝါ-စိတ် စေတသိက် ဟူသော နာမ်
အပေါင်းဖြင့်၊ ဖုသိတွာ ဝိဟရတိတိ-ကား၊ ပဋိလဘိတွာ-ရ၍၊ ဣရိယတိ-အသက်
ရှင်လျက် ဖြစ်၏၊ ဝါ-နေ၏။

ပန-ပရိဟာရပက္ခမှတပါး စောဒနပက္ခကို ဆိုဦးအံ့၊ ဧသ (ဧသော)-ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကတမသ္မိံ ကာလေ-အဘယ်အခါ၌ ၊ ဝိမောက္ခေ-ဝိမောက္ခတို့ကို၊ ဖုဿိတွာ-ထိရောက်၍၊ ဝါ-ရ၍၊ ဝိဟရတိ-နေသနည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ ဟိ-အဖြေကား၊ သမာပတ္တိ-သမာပတ်ကို၊ ဝါ-ကို၊ သမာပဋိတုကာမဿ-ကောင်းစွာရောက်ခြင်းငှါ အလိုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝါ-ဝင်စားလိုသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ကာလောနာမ-ဈာန်သမာပတ်ဝင်စားရာ အခါမည်သည်၊ အတ္ထိ၊ တတ္ထ-ထိုကာလအကာလတို့တွင်၊ ပါတောဝ-နံနက်စောစော၌ပင်၊ သရီရပဋိဇ္ဇေနကာလော-ကိုယ်ကိုသုတ်သင်ရာ အခါသည်လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထကရဏကာလော စ-ဆရာဥပဇ္ဈာယ်တို့၏ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ကို ပြုရာအခါသည်လည်းကောင်း၊ သမာပဇ္ဇနဿ-ဈာန်သမာပတ်ဝင်စားခြင်း၏၊ အကာလော နာမ-အခါမဟုတ်သည် မည်၏၊ ပန-အန္တယကား၊ သရီရံ-ကိုယ်ကို၊ ပဋိဇ္ဇေတွာ-သုတ်သင်ပြီး၍၊ ဝတ္ထံ-ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ကို၊ ကတွာ-ပြုပြီး၍၊ ဝသနဌာနံ-နေရာအရပ်သို့၊ ပဝိသိတွာ-ဝင်၍၊ နိသိန္ဓဿ-ထိုင်နေသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ ပိဏ္ဍာယ-ဆွမ်းအလို့ငှါ၊ ဂမနကာလော-သွားရာအချိန်သည်၊ နာဂစ္ဆတိ-မရောက်သေး၊ ဧတသ္မိံ အန္တရေ-ဤဆွမ်းခံသွားချိန် မရောက်သေးမီ အကြား၌၊ သမာပဇ္ဇနဿ-၏၊ ကာလော နာမ-အခါမည်သည်၊ ပန-ကား၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှါ၊ ဂမနကာလံ-ကို၊ သလ္လဓေတွာ-မှတ်သား၍၊ နိက္ခန္ဓဿ-ထွက်သောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ စေတိယဝန္ဓနကာလော-စေတီတော်ကိုရှိခိုးရာအခါလည်းကောင်း၊ (ဣတိ-၌ စပ်၊) ဘိက္ခုသံယပရိဝုတဿ-ရဟန်းအပေါင်းသည် ခြံရံအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝိတက္ကမာဠကေ-ကြံစည်ရာ တန်ဆောင်ဝန်း၌၊ (ရှေးနိဿယ၌ “ယနေ အဘယ်အရပ်သို့ ဆွမ်းခံသွားအံ့သောငှါ သင်အံ့နည်းဟူ၍ ကြံဆင်ခြင်ရာဖြစ်သော တန်ဆောင်ဝန်း၌” ဟု ပေး၏၊) ဌာနကာလော-ရပ်တည်ရာအခါလည်းကောင်း၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှါ၊ ဂမနကာလော-လည်းကောင်း၊ ဂါမေရွာ၌၊ စရဏကာလော-လှည့်လည်ရာအခါလည်းကောင်း၊ အာသနသာလာယ-နားနေရာရပ်၌၊ ယာဂုပါနကာလော-ယာဂုသောက်ရာ အခါလည်းကောင်း၊ ဝတ္ထကရဏကာလော-ဝတ်အကျင့်ကို ပြုရာအခါလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ အယမ္ဗိ-ဤအခါသည်လည်း၊ သမာပဇ္ဇနဿ-၏၊ အကာလော နာမ-မည်၏။

ပန-ကား၊ အာသနသာလာယ-၌၊ ဝိဝိတ္ထေ-ဆိတ်ငြိမ်သော၊ ဩကာသေ-အရပ်သည်၊ သတိ-ရှိလသော်၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ ဘတ္တကာလော-ဆွမ်းစားရာအချိန်သည်၊ နာဂစ္ဆတိ-မရောက်သေး၊ (ဆွမ်းစားချိန် မရောက်သေး၊)

ဧတသ္မိ အန္တရေပိ-ဤဆွမ်းစားရာအချိန် မရောက်သေးမီ အကြား၌လည်း၊ သမာပဇ္ဇနဿ-၏။ ကာလော နာမ-ဈာန်သမာပတ်ဝင်စားရာ အခါမည်၏။ ပန-ကား၊ ဘတ္တိ-ဆွမ်းကို၊ ဘုဉ္ဇနကာလော-စားရာအခါလည်းကောင်း၊ ဝိဟာရဂမနကာလော-ကျောင်းသို့ပြန်သွားရာအခါလည်းကောင်း၊ ပတ္တစီဝရ ပဋိသာမနကာလော-ကျောင်း သို့ရောက်၍ သပိတ်သင်္ကန်းကို သိမ်းဆည်းရာ အခါလည်းကောင်း၊ ဒီဝါ-နေ့အခါ ၌၊ ဝတ္ထကရဏကာလော-ဝတ်အကျင့်ကို ပြုရာအခါလည်းကောင်း၊ ပရိပုစ္ဆာဒါန ကာလော-အဖန်ဖန် မေးမြန်းအပ်သော အဋ္ဌကထာကို ပေးရာအခါလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အယမ္ပိ-ဤအခါသည်လည်း၊ သမာပဇ္ဇနဿ-၏။ အကာလော နာမ-မည်၏။ ယော အကာလော-အကြင်ဈာန်သမာပတ် ဝင်စားရာမဟုတ်သော အခါသည်၊ (အတ္ထိ) သွေဝ-ထို ဈာန်သမာပတ် ဝင်စားရာမဟုတ်သော အခါသည်ပင်၊ အသမယော-အသမယလည်းဟုတ်၏။ တံ သဗ္ဗမ္ပိ-ထိုအလုံးစုံသော အကာလ အသမယကိုလည်း၊ ဌပေတွာ-၍၊ အသသေသေ-ကြွင်းသော၊ ကာလေကာလေ-လျောက်ပတ်ရာ အခါတိုင်းအခါတိုင်း၌၊ သမယေ သမယေ-သမယတိုင်း သမ ယတိုင်း၌၊ ဝုတ္တပ္ပကာရေ-ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိကုန်သော၊ အဋ္ဌ-ကုန်သော၊ ဝိမောက္ခေ-တို့ကို၊ သဟဇာတနာမကာယေန-ဝိမောက္ခနှင့်တကွဖြစ်သော စိတ် စေတသိက် ဟူသော နာမ်အပေါင်းဖြင့်၊ ပဋိလဘိတွာ-၍၊ ဝိဟရန္တော-နေသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော (ပေ) ဝိဟရတိတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-အပ်၏။

အဝိစိ-သည်သာမကသေး၊ ဝါ-တစ်နည်းကား၊ ဧသ(ဧသော)၊ ဤသမယဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သဗ္ဗဿကေဟိ-ဗ္ဗဿနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော၊ သဟဇာတဓမ္မဟိ၊ တကွဖြစ်သော နာမ်တရားဖြင့်၊ သဟဇာတဓမ္မေ-တကွဖြစ်သော ဝိမောက္ခတရားတို့ကို၊ ဖုသတိယေဝ နာမ-သက္ကေထိသည်သာလျှင်မည်၏။ ဥပစာရေနိ-ကာမာဝစရ ဥပစာရဈာန်ဖြင့်၊ အပ္ပနံ-အပ္ပနာဈာန်ကို၊ ဖုသတိယေဝ နာမ-

၁။ အဝိစေသ။ ။ ရှေ့နည်း၌ ဖုတိတွာကို “ပဋိလဘိတွာ”ဟု ဖွင့်ခဲ့၏။ ဖုသိတွာသည်၊ ဤနောက်နည်း၌ကား “ထိ၍နေ” ဟူရာ၌ “ရခြင်းကို”ထိခြင်းဟု ဆိုလိုဖွင့်သည်။ “ဗ္ဗဿနှင့် တကွဖြစ်သော နာမ်တရားတို့ဖြင့် သဟဇာတဓမ္မ ဖြစ်သော ဝိမောက္ခတို့ကို ထိ၍နေသည်”ဟူလို၊ တကယ်ထိခြင်းမဟုတ်ပဲ ပရိယာယ်ထိခြင်းဖြစ်ဟူသောကြောင့် “ဖုသတိယေဝ နာမ”ဟု နာမ သဒ္ဒါဖြင့် ဆိုသည်။ သဟဇာတဓမ္မ ဟူသည်လည်း ဝိမောက္ခမည်သော တရားများပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်၌လှာသော အဋ္ဌဝိမောက္ခကိုပင် “သဟဇာတဓမ္မ”ဟု ဆိုသည်ဟု မှတ်ပါ။

မည်၏။ ပုရိမာယ-ရွှေဖြစ်သော၊ အပ္ပနာယ-အပ္ပနာဈာန်ဖြင့်၊ အပရံ-
နောက်ဖြစ်သော၊ အပ္ပနံ-အပ္ပနံ-အပ္ပနာဈာန်ကို၊ ဖုသတိယေဝ(နာမ)-မည်၏။
[ဤအဖွင့်များအရ “နာမကာယေန ဖုသိတွာဝိဟရတိ” စသော ပဌမတစ်နည်း၊
“အဝိစေသ” စသော ၃-နည်းအားဖြင့် ၄-နည်းပြထားသည်ဟု မှတ်ပါ။] ဟိ-မှန်၊
ယေန-သအကြင် ဝိမောက္ခတရားတို့သည်၊ သဟဇာတာ-တကွဖြစ်ကုန်၏။ တေန-
ထိုတကွဖြစ်သော နာမ်တရားသည်၊ တေ(ဓမ္မာ)-ထို ဝိမောက္ခတရားတို့သည်၊ ဝါ-
သတို့ကို၊ ပဋိလဒ္ဓါ နာမ-ရအပ်ကုန်သည် မည်သည်၊ ဟောန္တိ-ဖဿေနာဝိ-
ဖဿသည်လည်း၊ ဖုဋ္ဌာယေဝနာမ-တွေ့ထိအပ်ကုန်သည် မည်သည်သာလျှင်၊
ဟောန္တိ၊ ဥပစာရမ္ပိ-ဥပစာရဈာန်သည်လည်း၊ အပ္ပနာယ-အပ္ပနာဈာန်ကို၊
ပဋိလာဘကာရဏမေဝ-ရခြင်း၏ အကြောင်းသည်သာလျှင်၊ (ဟောတိ) တထာ-
ထိုအတူ-ပုရမာ-ရွှေဖြစ်သော၊ အပ္ပနာ-အပ္ပနာဈာန်သည်၊ အပရအပ္ပနာယ-
နောက်ဖြစ်သော အပ္ပနာဈာန်ကို၊ (ပဋိလာဘကာရဏမေဝ-ရခြင်း၏အကြောင်း
သည်သာလျှင်၊ ဟောတိ။)

တတြ-ထိုကာယေန ဖုသိတွာ ဝိဟရဟိဟူသောပါဠိရပ်၌(တစ်နည်း) တတြ-
ထိုဖုသန ၄-သမျိုးတို့တွင်၊ ရှေးနိဿယ၌ “တတြ-ထိုသဖဿကေဟိသဟဇာတ
နာမဓမ္မေဟိ စသော စကားရပ်၌”ဟု စွဲလေ၏။ သဟဇာတနာမဓမ္မေဟိ စသော

၁။ ဥပစာရဈာန် (ပေ) ဖုသတိယေဝနာမ။ ။ ဥပစာရဈာန်သို့ရောက်သော အခါ
အပ္ပနာဈာန်ပေါ်လာရသောကြောင့် ဥပစာရဈာန်သည် ဥပစာရဈာန်ဖြင့် အပ္ပနာဈာန် ဟူသော
ဝိမောက္ခကိုလည်းကောင်း၊ ရွှေအပ္ပနာဈာန်ဖြင့် နောက်အပ္ပ နာဈာန်ဟူသော
ဝိမောက္ခကိုလည်းကောင်း ထိသည်မည်၏။”ဟု ဆိုသည်။ ဤ၌လည်း နာမ သဒ္ဓါဖြင့်
ပရိယာယ်ဖြစ်သော ထိခြင်းဟု ပြသည်။

၂။ ယေန ဟိ(ပေ) အပရအပ္ပနာယ။ ။ ရှေ့စကားရပ်တို့၏ ဒဋ္ဌိတည်း။ “ယေန(ပေ)
ပဋိလဒ္ဓါ နာမ ဟောန္တိ”သည် “ဥတ္တပ္ပကာရေ အဋ္ဌဝိမောက္ခေ သဟဇာတနာမကာယေန
ပဋိလဘိတွာ ဝိဟရန္တော”၏ ဒဋ္ဌိတည်း။ “ဖဿေန ဖုဋ္ဌာယေဝ နာမ”သည် “အဝိစေသ
(ပေ)ဖုသတိယေဝ နာမ”၏ ဒဋ္ဌိတည်း။ ဥပရမ္ပိ စသော ၂-ဝါကျလည်း “ဥပစာရဈာန် (ပေ)
ပုရိမာယ အပ္ပနာယ”စသော ၂-ဝါကျ၏ ဒဋ္ဌိတည်း။

၃။ တတြာဿ (ပေ) ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ။ “ကာယေန ဖုသိတွာ” အတွက် အနက် ၄-မျိုးကို
ဖွင့်ပြခဲ့၏။ ထိုတွင် အနက် အဓိပ္ပာယ်အားဖြင့် အသိခက်သော ပဌမအနက်ကို
ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “တတြာဿ” စသည်ကိုမိန့်သည်။ ထိုစကားရပ်၌ “အတိရေကပဏ္ဏာသ
ဓမ္မာ”ဟူသည် ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိတော် စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၌ “ဖဿော ဟောတိ ဝေဒနာ ဟောတိ”

စကားရပ်၌”ဟု စွဲလေ၏။ ထိုနည်းကို ဖွင့်လိမ့်မည် မဟုတ်။ “အပိစေသ” စသောနည်းသို့ မရောက်မီ ပဌမနည်းကိုသာ ဖွင့်မည် ဖြစ်သောကြောင့် ထိုရှေးနိဿယ အနက်ကို စဉ်းစားပါ။ အဿ-ထိုသယမဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သောနည်းဖြင့်၊ သဟဇာတဓမ္မဟိ-တကွဖြစ်သော နာမ်တရားတို့ဖြင့်၊ သဟဇာတဓမ္မာနံ-တကွဖြစ်သော ဝိမောက္ခတရားတို့ကို၊ ဖုသနာ-တွေ့ထိခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ ပဌမဇ္ဈာနံ-ပဌမဈာန်သည်၊ ဝတက္ကာဒိဟိ-ဝိတက်အစရှိသော ဈာန်အင်္ဂါတို့ဖြင့်၊ ပဉ္စဂီကံ- ၅-ပါးသော အင်္ဂါရှိ၏။ တသ္မိ-ထိုပဌမဈာန်၌၊ တာနိ အင်္ဂါနိ-ထိုဝိတက်အစရှိသော ဈာန်အင်္ဂါတို့ကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ သေသာ-ကြွင်းကုန်သော၊ အတိရေကပဏ္ဏာသ ဓမ္မာ-အလွန်နှင့်တကွ ငါးဆယ်သော တရားတို့သည်၊ ဝါ-ငါးဆယ်ကျော် တရားတို့သည်၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ခန္ဓာနာမ-ခန္ဓာတို့မည်သည်၊ ဟောန္တိ။ တေန နာမကာယေန-ထို ခန္ဓာ ၄-ပါးဟူသော နာမကာယဖြင့်၊ ပဌမဇ္ဈာနသမာပတ္တိ ဝိမောက္ခ-ပဌမာဈာန်သမာပတ်ဟူသော ဝိမောက္ခကို၊ ဖုသိတွာ-တွေ့ထိ၍၊ ပဋိလဘိတွာ-ရ၍၊ ဝိဟရတိ။ ဤ၌ ဖုသိတွာကို ပဋိလဘိတွာဟု ဖွင့်သောကြောင့် “အပိစေသ” စသော နည်းသို့မရောက်မီ ပဌမနည်းကို ဖွင့်သည်ဟု သိပါ။ ဒုတိယံ ဈာနံ-သည်၊ ပီတိသုခ စိတ္တေကဂ္ဂတာဟိ-ပီတိ သုခ စိတ္တေကဂ္ဂတာဟူသော ဈာန်အင်္ဂါတို့ဖြင့်၊ တိဝဂီကံ- ၃-ပါးသော အင်္ဂါရှိ၏။ (တသ္မိ- ထိုဒုတိယဈာန်၌၊ တာနိ အင်္ဂါနိ-ထိုပီတိသုခ စိတ္တေကဂ္ဂတာဟူသော ဈာန်အင်္ဂါတို့ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ [သေသာ အတိရေကပဏ္ဏာသဓမ္မာ စတ္တာရော ခန္ဓာ နာမ ဟောန္တိ၊ တေန နာမကာယေန ဒုတိယဇ္ဈာနသမာပတ္တိဝိမောက္ခ ဖုသိတွာ ပဋိလဘိတွာ ဝိဟရတိ၊ ဤသို့ ပေယျာလကိုဖော်၍ အနက်ပေးပါ။] တတိယံ (ဈာနံ)-သည်၊ သုခေကဂ္ဂတာဟိ-သုခဧကဂ္ဂတာဟူသော ဈာန်အင်္ဂါတို့ဖြင့်၊ ဒုဝဂီကံ- ၂-ပါးသော အင်္ဂါရှိ၏။ (တသ္မိ ဌပေတွာ (ပေ) ပဋိလဘိတွာ ဝိဟရတိ။) စတုတ္ထံ (ဈာနံ)-သည်၊ ဌပေတွာစိတ္တေကဂ္ဂတာဟိ-ဌပေတွာစိတ္တေကဂ္ဂတာဟူသော ဈာန်အင်္ဂါတို့ဖြင့်၊ ဒုဝဂီကံ- ၂-ပါးသော အင်္ဂါရှိ၏။ (တသ္မိ ဌပေတွာ (ပေ) ပဋိလဘိတွာ ဝိဟရတိ။) တထာ-ထို့အတူ၊ အာကာသာနဉ္စာယတနံ-သည်လည်းကောင်း၊ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ-သည်လည်းကောင်း၊

စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော စိတ် စေတသိက် တရားများတည်းပဌမဈာန်စိတ်၌ စေတသိက် ပဉ္စတ္ထိသဿာယုဉ်သော်လည်း တချို့သော စေတသိက်များကို “ဝေဒနာသောမနဿိန္ဒြိယံ” စသည်ဖြင့် နာမည်အမျိုးမျိုးတပ်၍ ဟောတော်မူအပ်သောကြောင့် “အတိရေကပဏ္ဏာသ” ဖြစ်နိုင်သည်ဟုမှတ်ပါ။ ထိုတရားတို့၌ (သုခဈာန် အင်္ဂါအပြင်) ဝေဒနာသောမနဿိန္ဒြိယတို့လည်း ပါနေသောကြောင့် ခန္ဓာ ၄-ပါးပြည့်နေရကား “စတ္တာရော ခန္ဓာ နာမ ဟောန္တိ”ဟု ဆိုသည်။

အာကိဉ္ဇညာယတနံ-သည်လည်းကောင်း၊ နေဝသညာ နာသညာယတနဉ္စ-သည်လည်းကောင်း၊ (ဥပေက္ခာစိတ္တေကဂ္ဂတာဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဒုဝဂီကံ-၏) တတ္ထ-ထိုနေဝသညာနာသညာ ယတနဈာန်၌၊ တာနိ အင်္ဂါနိ-ထိုဥပေက္ခာစိတ္တေကဂ္ဂတာဟူသော ဈာန်အင်္ဂါတို့ကို၊ ဌပေတွာ သေသာ အတိရေကပဏ္ဏာသမ္မော စတ္တာရော ခန္ဓာ နာမ ဟောန္တိ၊ တေန နာမကာယေန နေဝသညာ နာသညာယတနသမာပတ္တိဝိမောက္ခ-ကို၊ ဖုသိတွာ ပဋိလဘိတွာ ဝိဟရတိ။

ပညာယစဿ ဒိသ္မာတိ-ကား၊ ဝိပဿနာပညာယ-ဝိပဿနာပညာဖြင့်၊ သင်္ခါရဂတံ-သင်္ခါရအပေါင်းကိုလည်းကောင်း၊ မဂ္ဂပညာယ-မဂ္ဂပညာဖြင့်၊ စတု-သစ္စဓမ္မ-လေးပါးသော သစ္စာတရားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပဿိတွာ-မြင်၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ (ပရိက္ခိဏာ ဟောန္တိ၌စပ်) ဧကစ္စေ အာသဝါ ပရိက္ခိဏာ ဟောန္တိတိ-ကား၊ ဥပဗျုပ္ပာ-တချို့တစ်ဝက် တချို့တစ်ဝက်ကုန်သော၊ ပဌမမဂ္ဂါဒိဝဇ္ဇာ-ပဌမမဂ္ဂ အစရှိသော မဂ္ဂတို့သည် သတ်ထိုက်ကုန်သော၊ အာသဝါ-အာသဝေါတို့သည်၊ ပရိက္ခိဏာ-ကုန်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ။ အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော သမယဝိမုတ္တောတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိရပ်၌၊ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘီ-ရှစ်ပါးသောသမာပတ်ကို ရခြင်းရှိသော၊ ပုဇ္ဇနော-ပုထုဇဉ်သည်၊ တေန နာမကာယေန-ထို သဟဇာတ နာမကာယဖြင့်၊ ဖုသိတွာ-၍၊ ဝိဟရတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထု-ဆိုခြင်းငှါ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင်ပါပေ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် နာမကာယေန ဖုသိတွာ ဝိဟရတိဟု ဆိုသင့်ပါသော်လည်း၊ ပါဠိယံ-ပါဠိတော်၌၊ ဧကစ္စေ အာသဝါ ပရိက္ခိဏာတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္ထံ-အပ်ပြီ၊ စ-ဆက်၊ ပုထုဇနဿ-၏၊ ဒီဏာ-ကုန်ပြီးကုန်သော၊ အာသဝါ နာမ-တို့မည်သည်၊ နတ္ထိ-ကုန်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ပုထုဇဉ်၏ နာမကာယေန ဖုသိတွာ ဝိဟရတိ-ဟူသော ဆိုသင့်၍ ဒီဏာအာသဝတို့ မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) သော-ထိုအဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘီ ပုထုဇဉ်ကို၊ (ဘဂဝတာ) န ဂဟိတော-ယူတော်မမူအပ်။ [သမယဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ် အဖြစ်ဖြင့် ယူတော်မမူအပ် ဟူလို။]

အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘီ-သော၊ ဒီဏာသဝေါပိ-ကုန်ပြီးသောအာသဝေါရှိသော ရဟန္တာသည်လည်း၊ [ပိ-ဖြင့် ပုထုဇဉ်ကိုပေါင်း၊] တေန နာမကာယေန-ဖြင့်၊ ဖုသိတွာ-၍၊ ဝိဟရတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထု-ငှါ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင်ပါပေ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် နာမကာယေန ဖုသိတွာ ဝိဟရတိ-ဟု ဆိုသင့်ပါသော်လည်း၊ တဿ-ထိုဒီဏာသဝပုဂ္ဂိုလ်၏၊ အပရိက္ခိဏာ-မကုန်ကုန်သော၊ အာသဝါ နာမ-တို့မည်သည်၊ နတ္ထိ-ကုန်၊ [“အပရိက္ခိဏာ-အာသဝါ နာမ”ဟု ဝါကျရှိလျှင် ကောင်း၏၊] တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ဒီဏာသဝပုဂ္ဂိုလ်၏ နာမ ကာယေနဖုသိတွာ

ဝိဟာရတိ-ဟုသာ ဆိုသင့်၍ မကုန်ကုန်သောအာသဝေါတို့ မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) သောပိ-ထိုခီဏာသဝပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း၊ (ဘဂဝတာ)န ဂဟိတော-အပ်၊ ပန-အန္တယကား-သမယဝိမုတ္တောတိ ဧတံ-ဟူသော ဤအမည်သည်၊ တိဏ္ဍ-ကုန်သော၊ သောတာပန္န သကဒါကာမိ အနာဂါမိနိယေဝ-သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၊ သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်၊ အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်တို့၏သာ၊ နာမံ-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

၂။ အသကယဝိမုတ္တနိဒ္ဒေသေ-၌၊ ပုရိမဒိသံ-ရှေ့သမယဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်၌ ဟောတော်မူအပ်သော ပုဒ်နှင့်တူသော ပုဒ်အပေါင်းကို၊ ပုတ္တနယေနဝ-ဖြင့်ပင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။ ပန-အထူးကား-ဧတ္ထ-ဤသမယဝိမုတ္တနိဒ္ဒေသေ-၌၊ အသမယဝိမုတ္တောတိ ဧတံ-အသမယဝိမုတ္တောဟူသော ဤအမည်သည်၊ သုက္ခဝိပဿကခီဏာသဝဿ-ဈာန်အစေးမရောက်သဖြင့် ခြောက်သောဝိပဿနာရှိသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။ နာမံ-တည်း၊ ပန-ကား၊ သုက္ခဝိပဿကာ-ဈာန်အစေးမရောက်သဖြင့် ခြောက်သောဝိပဿနာရှိကုန်သော၊ သောတာပန္န သကဒါကာမိ အနာဂါမိနော-သောတာပန်၊ သကဒါဂါမိ၊ အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိနော-ကုန်သော၊ ခီဏာသဝါစ-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို လည်းကောင်း၊ ပုထုဇ္ဇနာစ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဣမသ္မိ ဒုကေ-ဤသမယဝိမုတ္တ၊ အသမယဝိမုတ္တ ဒုတ်၌၊ နလဗ္ဘန္တိ-အပ်ကုန်၊ ဒုကမုတ္တကပုဂ္ဂလာ နာမ-ဒုတ်မှ အလွတ်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မည်သည်၊ ဟောန္တိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်(ထိုသို့ သုက္ခဝိပဿကဖြစ်သော သောတာပန်အစရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ သတ္တာ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အတ္တနော-ကိုယ်တော်၏၊ ဗုဒ္ဓသုဗုဒ္ဓတာယ-ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ကောင်းစွာသိတော်မူသော ဗုဒ္ဓ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊ ဂဟိတေစ-ယူအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အဂ္ဂဟိတေ စ-မယူအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သံကမ္မိတွာ-တပေါင်းတည်းသိမ်းကျုံး၍၊ ပိဋ္ဌိဝဉ္စကေဟိ-နောက်သို့ပြန်လည်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်(သမယဝိမုတ္တ အသမယဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ မပါဝင်ပဲ နောက်သို့လည်၍

၁။ သုက္ခဝိပဿကာ(ပေ)နလဗ္ဘန္တိ။ ။ သုက္ခဝိပဿဖြစ်သော သောတာပန်စသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သမယဝိမေက္ခမည်သော ဈာန်သမာပတ်ရှေ့သွားမရှိကြသော ကြောင့်ဤဒုတ်၌မပါဝင်ကြ၊ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိ ခီဏာသဝပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်း “ဧကစ္စေ အာသဝါ ပရိက္ခိဏ”တို့မဟုတ်ကြ၊ သဗ္ဗအာသဝပရိက္ခိဏဖြစ်ကြသောကြောင့် ဤဒုတ်၌ မပါဝင်နိုင်ကြ၊ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိနောပုဒ်ကို ပုထုဇ္ဇနာ၌လည်း လိုက်စေပါ၊ ပုထုဇ္ဇနပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိဖြစ်၍ သမယဝိမောက္ခဖြစ်သောလည်း ဧကစ္စအာသဝတို့မှ မလွတ်ကြသောကြောင့် ဤဒုတ်၌ မပါဝင်နိုင်ကြ။

ကျန်ရစ်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်) သဒ္ဓိ-တက္က၊ တန္တိ-ပါဠိတော်သို့၊ ဝါ-ကို၊ အာရောပေန္တော-သက်ရောက်စေတော်မူလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သဗ္ဗေပိ အရိယပုဂ္ဂလာဒိအာဒိ-ကို၊ အာဟ-ပြီ။

တတ္ထ-ထိုသဗ္ဗေပိ အရိယပုဂ္ဂလာအစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ အရိယေ ဝိမောက္ခေတိ-ကား၊ ကိလေသေဟိ-ကိလေသာတို့မှ၊ အာရကတ္တာ-ဝေးကွာကုန်သည်၏အဖြစ် ကြောင့်၊ အရိယေတိ-အရိယတို့ဟူ၍၊ သဒ္ဓိ-ခေါ်ဝေါ်အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂတေ-ရောက်သော၊ လောကုတ္တရာဝိမောက္ခေ-လောကုတ္တရာဟူသော ဝိမောက္ခ အရာ၌၊ (အသမယဝိမုတ္တာ၌-စပ်၊) ဣဒံ-ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည်၊ ဝါ-ဆိုလိုသည်၊ ဟေတိ၊ (ကိ ဝုတ္တံ ဟေတိ) ဟိ-ချဲ့၊ ဗာဟိရာနံ- လောကုတ္တရာမှအပ ဖြစ်ကုန်သော၊ အဋ္ဌန္တံ-ကုန်သော၊ သမာပတ္တိနံ-တို့သို့၊ ဝါ-တို့ကို၊ သမာပဇ္ဇန္တဿ-ကောင်းစွာရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝါ-ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သမယောပိ-ဈာန်သမာပတ် ဝင်စားသင့်ရာအခါသည်လည်းကောင်း၊ အတ္ထိ၊ မဂ္ဂဝိမောက္ခေန-မဂ်ဟူသော ဝိမောက္ခဖြစ်၊ ဝိမုစ္စနဿ-ကိလေသာတို့မှ လွတ်ခြင်း၏၊ သမယော ဝါ-သည်လည်းကောင်း၊ အသမယော ဝါ-သည်လည်းကောင်း၊ နတ္ထိ၊ ယဿ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝါ-၏၊ သဒ္ဓါ-သည်၊ ဗလဝတီ-အားရှိ၏၊ ဝိပဿနာ စ-ကိုလည်း၊ အာရဒ္ဓါ-အပ်ပြီ၊ တဿ-၏၊ ဝါ-သည်၊ ဂစ္ဆန္တဿ-သွားစဉ်လည်းကောင်း၊ တိဋ္ဌန္တဿ-ရပ်စဉ်လည်းကောင်း၊ နိသီဒန္တဿ-ထိုင်စဉ်လည်းကောင်း၊ နိပဇ္ဇန္တဿ-လျောင်းစဉ်လည်းကောင်း၊ ခါဒန္တဿ-ခဲစဉ်လည်းကောင်း၊ ဘုဂ္ဂဿ-စားစဉ်လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂဖလပဋိဝေဓော နာမ-မဂ်ဖိုလ်ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းမည်သည်၊ န ဟေတိ-မဖြစ်၊ ဣတိ-ဤသို့ဆိုဖွယ်သည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ-သို့၊ မဂ္ဂဝိမောက္ခေန-ဖြင့်၊ ဝိမုစ္စနဿ-၏၊ သမယော ဝါ-ထိုးထွင်း၍ သိရာ အခါသည်လည်းကောင်း၊ အသမယော ဝါ-ထိုးထွင်း၍ မသိရာအခါသည်လည်းကောင်း၊ နတ္ထိ၊ (ဣတိ ဝုတ္တံ ဟေတိ) [ဤ၌ ဣတိ အကျေကြံ။]

ဣတိ-ကြောင့်၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ (အောက်ဖြစ်သော သမယဝိမုတ္တ အသမယဝိမုတ္တ ပုဒ်၏ အနက်၌) ဂဟိတေ စ-ယူအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အဂ္ဂဟိတေ စ-မယူအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သံကဓိတွာ-၍၊ ဓမ္မရာဇာ-တရားမင်းဘုရားသည်၊ ပိဋိဝဋ္ဋကံ-ပိဋိဝဋ္ဋကဖြစ်သော၊ (ပိဋိဝဋ္ဋကပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးကို သိမ်းယူနိုင်သော) ဣမံ တန္တိ-ဤပါဠိတော်သို့၊ ဝါ-ကို၊ အာရောပေသိ-ပြီ၊ ဝါ-ပြီ၊ သမာပတ္တိလာဘီ-သော၊ ပုထုဇ္ဇနော-ကို၊ ဣမာယပိ တန္တိယာ-ဖြင့်လည်း၊ (ဘဂဝတာ) အဂ္ဂဟိတောဝ-သည်သာ၊ ပန-ထိုသို့ပင် သမာပတ္တိလာဘီ ပုထုဇဉ်ကို

ဤပါဠိတော်ဖြင့်၊ ယူတော် မမူအပ်ပါသော်လည်း၊ ဘဇာပိယမာနော-ကပ်ဝင်-
စေအပ်သော်၊ သမာပတ္တိဝိက္ခမ္ဘိတာနံ-ဈာန်သမာပတ်ဖြင့်၊ ခွါအပ်ကုန်ပြီးသော၊
ကိလေသာနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့နှင့်၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ ဝါ-ဖြင့်၊ သမယဝိမုတ္တဘာဝံ-
သမယဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်သို့၊ ဘဇေယျ-ကပ်ရောက်ရာ၏။

၃။ ကုပ္ပဓမ္မာကုပ္ပဓမ္မနိဒ္ဒေသေသု-တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ယဿ-
အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝါ-သည်၊ အဓိဂတော-သိအပ် ရအပ်ပြီးသော၊ သမာပတ္တိဓမ္မော-
ဈာန်သမာပတ်တရားသည်၊ ကုပ္ပတိ-ပျက်စီးတတ်၏၊ နဿတိ-ပျောက်ပျက်
တတ်၏၊ [“တကယ် ပျက်စီးသည်”ဟု မဆိုလို၊ ပျက်စီးတတ်သည်”ဟု ဆိုလိုသည်။
ထို့ကြောင့် သတ္တိထင်ရှားအောင် “တတ်”ဟု ထည့်၍ ပေးရသည်] သော-ထိုပျောက်
ပျက်တတ်သော ဈာန်သမာပတ်တရားရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကုပ္ပဓမ္မော-ကုပ္ပဓမ္မ
မည်၏၊ ရူပသဟဂတာနန္တိ-ကား၊ ရူပနိမိတ္တသင်္ခါတေန- ကသိုဏ်းရုပ်နိမိတ်ဟု
ဆိုအပ်သော၊ ရူပေန-ရုပ်နှင့်၊ သဟဂတာနံ-တကွဖြစ်ကုန်သော၊ (သမာပတ္တိနံ-
၌ စပ်) တေန-ထိုကသိုဏ်းရုပ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ပဝတ္တာနံ-ဖြစ်ကုန်သော၊ (တေန-
ထိုကသိုဏ်းရုပ်နှင့်) ဝိနာ-ကင်း၍၊ န(ပဝတ္တာနံ)-ဖြစ်သည် မဟုတ်ကုန်သော၊
ရူပါရမ္မဏာနံ-ကသိုဏ်းရုပ်ဟူသော အာရုံရှိကုန်သော၊ စတုန္တံ-ကုန်သော၊
ရူပါဝရဇ္ဈာနံ-ရူပါဝရဈာန်ဖြစ်ကုန်သော၊ (သမာပတ္တိနံ ဝါ-၌စပ်) ဣတိ အတ္ထော-
နက်။

အရူပသဟဂတာနန္တိ-ကား၊ ရူပတော-ကသိုဏ်းရုပ်မှ၊ အညံ-တစ်ပါးသော
ကောင်းကင်ပညတ် အစရှိသော အာရုံသည်၊ [အရူပ၌စပ်]ရူပံ-ကသိုဏ်းရုပ်သည်။

၁။ ရူပတော အညံ န ရူပံ။ ။အရူပသဟဂတာနံ၌ အရူပံ ကို “န+ရူပံ”ဟု
ဝစနတ္ထပြုရသော်လည်း အ-သဒ္ဓါသည် ပဋိသေခ အနက်မျှကိုမဟော၊ အည-အနက် အပို
အလွန်ပါသော ပဋိသေခ- အနက်ဟော တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ရူပတော အညံ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်
ပြသည်၊ ဝစနတ္ထမှာ “န+ရူပံ”ပင်တည်း၊ ဤသို့ အည အနက် မယူဘဲ “န+ရူပံ-ရုပ် မဟုတ်”ဟု
ပဋိသေခ သာမည အနက်ကို ယူလိုက်လျှင် နာမ်ခန္ဓာလေးပါး နိဗ္ဗာန်တရား တို့ကို
အရကောက်ရလိမ့်မည်၊ ဤနေရာ၌ကား ကသိုဏ်းရုပ် အာရုံမှ တစ်မျိုးတစ်ခြားသော
ကောင်းကင်ပညတ် စသော အာရုံကို အရကောက်ရမည် ဖြစ်သောကြောင့် “အ”အတွက်
အည အနက်၊အပို အလွန် ပါသော ပဋိသေခ-အနက်ကို ယူရသည်။

အနုဋီကာ။ ။ရူပတော အညံ န ရူပန္တိ တတ္ထ ရူပပဋိဘာဝံ (ကသိုဏ်းရုပ်နှင့် အလားတူ
ပဋိဘာဝ နိမိတ်ဖြစ်သော) ကသိဏရူပါဒိ (ကို) ရူပသဒ္ဓေန ဂဟိတန္တိ တဒညံ (ထို ကသိုဏ်းရုပ်
အစရှိသည်မှ တစ်ပါးသော) ပဌမတတိယာရူပဝိသယမတ္ထံ အရူပက္ခန္ဓနိဗ္ဗာနဝိနိမုတ္တံ
(နာမ်ခန္ဓာလေးပါး နိဗ္ဗာန်တရားမှ လွတ်သော ပဌမာရူပအာရုံ တတိယာရူပအာရုံမျှကို)
အရူပသဒ္ဓေန ဂဟိတံ ဒဌဗ္ဗံ။

န-မဟုတ်၊ ကူတိ-ဤ ဝစနတ္ထကြောင့်၊ အရူပ- အရူပ မည်၏၊ အရူပေန- ကသိုဏ်းရုပ်မှ တစ်ပါးသော ကောင်းကင်ပညတ် အစရှိသော အာရုံနှင့်၊ သဟဂ တာနံ-ကုန်သော၊ (သမာပတ္တိနံ ဝါ-၌စပ်၊) တေန-ထိုကသိုဏ်းရုပ်မှ တပါးသော ကောင်းကင်ပညတ် အစရှိသော အာရုံနှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ပဝတ္တာနံ-ကုန်သော၊ (တေန- နှင့်၊) ဝိနာ-၍၊ န (ပဝတ္တာနံ)-မဖြစ်ကုန်သော၊ အရူပါရမ္မဏာနံ-ကသိုဏ်းရုပ်မှ တပါးသော ကောင်းကင်ပညတ် အစရှိသော အာရုံရှိကုန်သော၊ စတုနံ-ကုန်သော၊ အရူပါဝစရဇ္ဈာနာနံ-အရူပါဝစရဈာန်ဖြစ်ကုန်သော၊ (သမာပတ္တိနံ ဝါ-၌စပ်၊) ကူတိ အတ္ထော-နက်။

န နိကာမလာဘီတိ-ကား၊ ပဉ္စဟိ-ကုန်သော၊ အာကာရေဟိ-အာဝဇ္ဇနဝ သီဘော် အစရှိ အခြင်းအရာတို့ဖြင့်၊ အာစိဏ္ဏဝသီတာယ-လေ့လာအပ်ပြီးသော စွမ်းရည်သတ္တိရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ (အလဒ္ဓတ္တာ-၌စပ်၊) ကုစ္ဆိတာကာရေန- အလိုရှိအပ်တိုင်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အလဒ္ဓတ္တာ-မရအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်နိကာမလာဘီ-အလိုရှိတိုင်း ရခြင်းရှိသူသည်၊ န (ဟောတိ)-မဟုတ်၊ အပုဂ္ဂဏသမာပတ္တိကော-အဝါးဝစါ မလေ့လာအပ်သော သမာပတ်ရှိသူသည်၊ (ဟောတိ) ကူတိ အတ္ထော-နက်၊ န အကိစ္ဆလာဘီတိ-ကား ကိစ္ဆလာဘီ-ငြိငြင် သဖြင့် ရခြင်းရှိသူသည်၊ [“န+အဟု ပဋိသေဓ ၂-ချက်ရှိသောကြောင့် ကိစ္ဆလာဘီဟု ပကတိ အနက်ကို ဖွင့်သည်၊] ဟိ-ချဲ့၊ [ဝိတ္ထာရဝါကျဖြစ်သောကြောင့် “ယောဟိ” ဟု ရှိလျှင် ကောင်း၏၊ မရှိခြင်းကြောင့် ထည့်ပါ၊] ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ် သည်၊ အာဂမနမိ-ဈာန်သမာပတ်၏ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း ကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်ရာ အခါ၌၊ [ရှေးနိဿယဝယ် ”အစစ၌”ဟု ပေး၏၊] ကိလေသေ-တို့ကို၊ ဝိက္ခမ္ဘေန္တော- ခွါရသည်၊ (ဟုတွာ-၍လည်းကောင်း၊) ဥပစာရံ-ဥပစာရသို့၊ ပါပေန္တော- ရောက်စေရသည်၊ (ဟုတွာ-၎င်း၊) စိတ္တမဇ္ဈသံ-စိတ်၏ ပူတာသံသင်းသဖွယ် ဖြစ်သော သမာဓိကို၊ လဘန္တော-ရသည်၊ (ဟုတွာ-၎င်း၊) ဒုက္ခေန-ဆင်းရဲသဖြင့်၊ ကိစ္ဆေန-ငြိငြင်သဖြင့်၊ သသင်္ခါရေန-စီမံပြုလုပ်ရခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သော အကြောင်းအပေါင်းဖြင့်၊ သပ္ပ ယောဂေန-ပယောဂနှင့်တကွဖြစ်သော အကြောင်း အပေါင်းဖြင့်၊ ကိလမန္တော-ပင်ပန်းလျက်၊ တံ သမ္ပဒံ-ထိုဈာန်သမာပတ်၏ ပြည့်စုံခြင်းသို့၊ ပါပုဏိတုံ-ငါ၊ သက္ကာတိ-စွမ်းနိုင်၏၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အကိစ္ဆလာဘီ နာမ-မပင်ပန်းသဖြင့် ရခြင်းရှိသူမည်သည်၊ န (ဟောတိ)-မဟုတ်၊ န အကသိရလာဘီတိ-ကား၊ အဝိပုလဘာဘီ-ပြန်ပြန်ပြောပြောရခြင်း မရှိသူသည်၊ (ဟောတိ) သမ္မာပတ္တိ-သို့၊ အပ္ပေတွာ-ရောက်၍၊ အဒ္ဓါနံ-ရှည်သော ကာလကို၊

ဖရိတုံ-ဖြန့်ခြင်းငှါ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်၊ ဧကံ စိတ္တဝါရုံ-စိတ်တစ်ကြိမ်
ကိုသော်၎င်း၊ ဒွေ စိတ္တဝါရေ-စိတ်နှစ်ကြိမ်တို့ကိုသော်၎င်း၊ ဝတ္ထေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊
သဟသာဝ-အဆောတလျင် သာလျှင်၊ ဝုဋ္ဌာတိ-ထရ၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

ယတ္ထိစ္စကန္တိ-ကား၊ ယသ္မိ ဩကာသေ-အကြင်အရပ်၌၊ သမာပတ္တိ-သို့၊
အပေတ္တာ-၍၊ နိသီဒိတုံ-ထိုင်ခြင်းငှါ၊ ဣစ္ဆတိ-၏၊ ယဒိစ္စကန္တိ-ကား၊ ကသိဏဇ္ဈာန်
ဝါ-ကသိုဏ်းဟူသော အာရုံရှိသော ဈာန်သော်၎င်း၊ (ဣတိ-၌စပ်) အာနာပါနဇ္ဈာန်
ဝါ-အာနာပါနဟူသော အာရုံရှိသော ဈာန်သော်၎င်း၊ ဗြဟ္မဝိဟာရဇ္ဈာန် ဝါ-
ဗြဟ္မဝိဟာရဈာန်သော်၎င်း၊ အသုဘဇ္ဈာန် ဝါ-အသုဘဟူသော အာရုံရှိသော
ဈာန်သော်၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ယံယံ သမာပတ္တိ-သို့၊ အပေတ္တာ-၍၊ နိသီဒိတုံ-ငှါ၊
ဣစ္ဆတိ-၏၊ ယာဝတိစ္စကန္တိ-ကား၊ အဒ္ဓါန ပရိစ္ဆေဒေန-ကာလကို ပိုင်းခြားခြင်း
အားဖြင့်၊ ယတ္တကံ-အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ကာလံ-ကို၊ ဣစ္ဆတိ-၏၊
ဣဒံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ၊ (ဣ ဝုတ္တံ ဟောတိ) ယတ္ထ
ယတ္ထ-အကြင်အကြင်အရပ်၌၊ ယံ ယံ သမာပတ္တိ-သို့၊ ဝါ-ကို၊ ယတ္တကံ-သော၊
အဒ္ဓါနံ-ကာလ၌၊ ဝါ-ကာလပတ်လုံး၊ သမာပဇ္ဇိတုမ္ပိ-ငှါ၎င်း၊ ဝုဋ္ဌာတုမ္ပိ-ထခြင်းငှါ၎င်း၊
န သက္ကောတိ-နိုင်၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုအရပ်၌၊ တံ တံ သမာပတ္တိ-သို့၊ ဝါ-ကို၊ တတ္တကံ-
သော၊ အဒ္ဓါနံ-၌၊ ဝါ-ပတ်လုံး၊ သမာပဇ္ဇိတုမ္ပိ-ငှါ၎င်း၊ ဝုဋ္ဌာတုမ္ပိ-ငှါ၎င်း၊ န
သက္ကောတိ-နိုင်၊ စန္ဒံ ဝါ-လကိုသော်၎င်း၊ သူရိယံ ဝါ-နေကိုသော်၎င်း၊
ဥလ္လောကေတွာ-မော်ကြည့်၍၊ ဣမသ္မိ စန္ဒေ-သည်၊ ဧတ္တကံ-သော၊ ဌာနံ-အရပ်သို့၊
ဂတေ-ရောက်လသော်၊ ဝုဋ္ဌဟိဿာမိ-ထအံ့၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့သော်၎င်း၊ (ဣမသ္မိ)
သူရိယေ-သည်၊ (ဧတ္တကံ-သော၊ ဌာနံ-သို့၊ ဂတော-သော်၊ ဝုဋ္ဌဟိဿာမိ-အံ့)
ဣတိ ဝါ-သော်-၎င်း၊ ပရိစ္ဆန္ဒိတိ-ပိုင်းဖြတ်၍၊ ဈာနံ-သို့၊ ဝါ-ကို၊ သမာပန္နော-
ကောင်းစွာရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝါ-ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊
ယထာပရိစ္ဆေဒေန-အကြင် အကြင်အပိုင်းအခြားအားဖြင့်၊ ဝုဋ္ဌာတုံ-ငှါ၊ န
သက္ကောတိ-နိုင်၊ အန္တရာဝ-အပိုင်းအခြား၏ အတွင်း၌ပင်၊ ဝုဋ္ဌာဟိ-ထရ၏၊
(ကသ္မာ-နည်း) သမာပတ္တိယာ-၏၊ ဝါ-ကို၊ အပ္ပဂုဏာတာယ-အဝါးဝစွာ မလေ့လာ
အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဣတိ (ဝုတ္တံ ဟောတိ)။

ပမာဒမာဂမ္မာတိ-ကား၊ ပမာဒံ-မေ့လျော့ခြင်းကို၊ ဝါ-သို့၊ ပဋိစ္စ-ရှေးရှု
ရောက်၍၊ ဝါ-စွဲ၍၊ (ကုပ္ပေယျံ-၌စပ်) အယံ ဝုစ္စတီတိ-ကား၊ ဧဝံဝိဓော-ဤသို့သ
ဘောရှိသော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ ကုပ္ပမေဓာတိ-ကုပ္ပမေဓဟူ၍၊ (ပျက်စီးတတ်သော

ဈာန်သမာပတ် တရားရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍)၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ပန-ဆက်၊ ဣဒံ-ဤ ကုပ္ပဒမ္မဟူသော အမည်သည်၊ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိနော-သော၊ ပုထုဇ္ဇနဿ-ပုထုဇဉ်၎င်း၊ သောတာပန္နဿ-၎င်း၊ သကဒါဂါမိနော-၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ တိဏ္ဏံ-ကုန်သော၊ ပုဂ္ဂလာနံ-တို့၏၊ နာမံ-တည်း၊ တိ-မှန်၊ ဧတေသံ-ဤသုံးယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဝါ-တို့၏၊ သမာဓိပါရိပဉ္စက-သမာဓိကို ထက်ဝန်းကျင် နှောင်ဖွဲ့တတ်ကုန်သော၊ (သမာဓိကို တားမြစ်တတ်ကုန်သော)၊ ဓမ္မာ-တို့သည်၎င်း၊ ဝါ-တို့ကို၎င်း၊ သုဝိက္ခာလိတာ-ကောင်းစွာခွဲအပ်ကုန်သည်၊ န (ဟောန္တိ)၊ တေန-ကြောင့် (ထိုသို့အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိဖြစ်သော သုံးယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သမာဓိပါရိပဉ္စက ဝိပဿနာပါရိပဉ္စက တရားတို့၏ကောင်းစွာ မခွဲအပ်ကုန်သည် ၏အဖြစ်ကြောင့်)၊ တေသံ-ထိုအဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိဖြစ်သော သုံးယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ သမာပတ္တိ-သည်၊ နဿတိ-ပျောက်ပျက်တတ်၏၊ ပရိဟာယတိ-ဆုတ်ယုတ်တတ်၏၊ သာစ-ထိုသမာပတ်၏ ပျောက်ပြန်ခြင်းသည်လည်း၊ [ရှေးနိဿယ၌ “သာ-ထိုသမာပတ်သည်”ဟု ပေး၏၊] သီလဘေဒန-သီလပျက်စီးခြင်းကြောင့်၊ နေဝ (ဟောတိ)-ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ အာပတ္တိဝီတိက္ကမေန-အာပတ်ကို ကျူးလွန်ခြင်းကြောင့်၊ န (ဟောတိ)-ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ ပန-အဟုတ်ကား၊ ဧသ (ဧသော)-ဤသမာပတ်တရားသည်၊ နာဂရိကစောက္ခဓမ္မော-မြို့ကြီးသူ၊ မြို့ကြီး

၁။ နာဂရိကစောက္ခဓမ္မော။ ။ စောက္ခ-သဒ္ဓါသည် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ “အစောက္ခံ စောက္ခသင်္ခါတံ အသုစိ သုစိသမ္ပတံ” စသော ပါဠိ တော်ကို ကြည့်ပါ။ နာဂရိကာနံ+စောက္ခဓမ္မော-မြို့ကြီးသူ၊ မြို့ကြီးသားတို့၏ သန့်ရှင်းစင်ကြယ် သော သဘောသည် အနည်းငယ်သော အကြောင်းကြောင့် ပျက်တတ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ မွန်မြတ်သော ဤသမာပတ်တရားသဘောသည်လည်း အနည်းငယ်သော အကြောင်းကြောင့် ပျက်စီးတတ်၏-ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် “အပ္ပမတ္တကေနပိ ကိစ္စကရဏီယေန ဝါ ဝတ္တဘေဒမတ္တကေန ဝါ နဿတိ”ဟု မိန့်သည်။

မူကွဲပါ၌ ။ “နာဂရိကစောက္ခဓမ္မောဟု ရှေးမူဟောင်းရှိ၏၊ ဤပြင်ထားအပ်သောပါဠိသည် “န”ဟူသော ပဋိသေတပုဒ် “ဂရုကမောက္ခဓမ္မော” တပုဒ် ဤ၂-ပုဒ်နှောင် “ပနေသ”ဟု

သားတို့သန့်ရှင်းသော သဘောတရားနှင့်တူသည်။ (ဟုတွာ-၍) အပ္ပမတ္တကေနပိ-
အနည်းငယ်သော အတိုင်းအရှည် ရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ဝါ-အနည်းငယ်
မျှလည်း ဖြစ်သော၊ ကိစ္စကရဏီယေန ဝါ-ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊
ဝတ္ထဘေဒ-မတ္တ ကေန ဝါ-ဝတ်ပျက်ခြင်းမျှကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ နဿတိ-
ပျောက်ပျက် တတ်၏။

တတြ-ထိုဝတ်ပျက်ခြင်းမျှကြောင့် သမာပတ် ပျောက်ပျက်တတ်ရာ၌၊ ဣဒ်-
ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ဝိတ္ထု-ဝတ္ထုတည်း၊ ကိရ-ချဲ့၊ ဧကော-တစ်ပါးသော၊
ထေရော-သည်၊ သမာပတ္တိ-ကို၊ ဝဠုတေ-သုံးစွဲ၏၊ တသ္မိ-ထိုထေရ်သည်၊
ပိဏ္ဍာယ-ဆွမ်းအလို့ငှါ၊ ဂါမံ-ရွာသို့၊ ပဝိဋ္ဌေ-ဝင်လသော်၊ ဒါရကော-တို့သည်၊
ပရိဝေနေ-ပရိဝုဏ်အတွင်း၌၊ ဝါ-ကျောင်းအတွင်း၌၊ ကိဋ္ဌိတွာ-ကစားပြီး၍၊
ပက္ကမိသု-ဖဲသွားကြကုန်ပြီ၊ ထေရော-သည်၊ အာဂန္ဓာ-ပြန်လာ၍၊ ပရိဏံ-ကို၊
သမ္ပန္နိတဗ္ဗံ-တံမြက်လှည်းထိုက်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ စိန္တေတွာ-ကြပြီး၍၊ ကြံရုံသာ
ကြံ၍) အသမ္ပန္နိတွာ-တံမြက်လှည်းမူ၍၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ သမာပိတ္တိ-
ကို၊ ဝါ-သို့၊ အပ္ပေဿာမိ-ရောက်အံ့၊ ဝါ-ဝင်စားအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ နိသီဒံ-
ထိုင်လိုက်ပြီ၊ သော-ထိုထေရ်သည်၊ အပ္ပေတုံ-သမာပတ်ကိုရောက်စေခြင်းငှါ၊ ဝါ-
သမာပတ်ဝင်စားခြင်းငှါ၊ အသက္ကောန္တော-မစွမ်းနိုင်သည်၊ (ဟုတွာ-၍) အာဝရဏံ-
သမာပတ်ကိုတားမြစ်တတ်သောဘေးရန်သည်၊ ကိနုခေါ-အဘယ်နည်း၊ ဣတိ-
ဤသို့၊ သီလံ-ကို၊ အာဝဇ္ဇန္တော-ဆင်ခြင်လသော်၊ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ-သော၊ ဝါ-သော၊
ဝိတိက္ကမံ-ကျူးလွန်ခြင်းကို၊ အာဒိတွာ-မမြင်မူ၍၊ ဝတ္ထဘေဒေါ-ဝတ်ပျက်ခြင်းသည်၊
အတ္ထိနုခေါ-ရှိလေသလော၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံပြီး၍၊ ဩလောကေန္တော-ကြည့်
လသော်၊ ပရိဝေဏဿ-၏၊ ဝါ-ကို၊ အသမ္ပဋ္ဌဘာဝံ-တံမြက်မလှည်းအပ်သည်၏
အဖြစ်ကို၊ ဥ-တွာ-သိ၍၊ သမ္ပန္နိတွာ-တံမြက်လှည်းပြီး၍၊ ပဝိသိတွာ-ကျောင်းတွင်းသို့
ဝင်ပြီး၍၊ နိသီဒန္တော-ထိုင်လသော်၊ သမာပတ္တိ-သို့၊ ဝါ-ကို၊ အပ္ပေန္တောဝ-
ရောက်လျက်သာ၊ ဝါ-ဝင်စားလျက်သာ၊ နိသီဒိ-ထိုင်ပြီ၊ [ထိုင်မည်ဟု လုပ်လျှင်ပင်

ရှိခြင်းကြောင့် စာသွားထုံးစံမကျပါ။ စာသွားထုံးစံမှာ “န ပနေသ”ဟူ ဆက်၍နေရ၏။
“ဂရုကမောက္ခဓမ္မော”ဟူသောပါဠိအသုံးလည်း ပိဋကတ်၌ ရှိတတ်သော ပါဠိပဟုတ်၊ “ဂရုကမ္မေ
မောက္ခဓမ္မ” ဟုသာသုံးစွဲရိုးဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် တတြိဒံ ဝတ္ထု၌ န နဿတိနှင့်
လျော်အောင်သမာပတ်မပျက်ပုံကို မပြ၊ “သော အပ္ပေတုံ အသက္ကောန္တော (ပေ)ဝတ္ထဘေဒေါ
နုခေါအတ္ထိ” ဟု သမာပတ်ပျက်ပုံကိုသာပြပါသည်။ ထို့ကြောင့်ပဌမ န-နှင့် တွဲ၍နဿတိ
ဟုအနက်ပေးရခြင်းလည်း နော်ဝတ္ထုနှင့် မလျော်ပါ။ သို့ဖြစ်၍ ရှေးမူဟောင်းပါဌ်သာ
ကောင်းသည်ဟုမှတ်ပါ။

သမာပတ်ဝင်စား၍ ထိုင်မိလျက်သာ ဖြစ်သွား၏-ဟူလို။]

အကုပ္ပဓမ္မနိဒ္ဒေသော-ကို၊ ပုတ္တပဋိပက္ခဝသေနေဝ-ကုပ္ပဓမ္မနိဒ္ဒေသ၌ ဟောတော်မူအပ်သော ပုဒ်အပေါင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်၏အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ပန-အထူးကား၊ အကုပ္ပဓမ္မောတိ ကုဒ်-ဟူသောဤအမည်သည်၊ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘီနော-သော၊ အနာဂါမိဿ စေဝ-လည်းကောင်း၊ ခဏာသဝဿ စ-လည်းကောင်း၊ ကုတိ-သို့၊ ဒွိန္ဒ-ကုန်သော၊ ပုဂ္ဂလာနံ-တို့၏၊ နာမံ-တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ တေသံ-ထိုအဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘီဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ် ၂-ပါးတို့သည်၊ ဝါ-တို့၏၊ သမာဓိပါရိပဉ္စကာ-ကုန်သော၊ (ဓမ္မာ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊) ဝိပဿနာပါရိပဉ္စကာ-ကုန်သော၊ ဓမ္မာ စ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သုဝိက္ခမ္ဘိတာ-ကုန်သည်၊ သုဝိက္ခာလိတာ-ကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ) တေန-ကြောင့် (ထိုသို့အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘီဖြစ်သော အနာဂါမိ ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သမာဓိပါရိပဉ္စကာ ဝိပဿနာပါရိပဉ္စကာ တရားတို့၏ ကောင်းစွာခွဲအပ်ကုန်ပြီ၏အဖြစ်ကြောင့်၊) တေသံ-ထိုအဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘီဖြစ်သော အနာဂါမိ ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဝါ-တို့သည်၊ ဘဿသင်္ဂဏိကာရာမာဒိကိစ္စေန ဝါ-စကား ပြောမူ၌ မွေ့လျော်ခြင်းကိစ္စ၊ အပေါင်းအဖော်နှင့် ရောနှောမှုဝယ် မွေ့လျော်ခြင်းကိစ္စ အစရှိသော ကိစ္စဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ အညေန-တစ်ပါးသော၊ ယေန ကေနစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ အတ္တနော-မိမိအား၊ အနုရူပေန-လျောက်ပတ်သော (ဖြစ်ခွင့်ရှိသော)၊ ပမာဒေန ဝါ-သမာပတ်ဝင်စားခြင်း၌ မေ့လျော့ခြင်းဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ ဝီတိနာမေန္တာနမ္ပိ-အချိန်ကို လွန်စေကုန်စဉ် သော်လည်း၊ ဝါ-လွန်စေ ကုန်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ (တေသံ-တို့၏) သမာပတ္တိ-သည်၊ န ကုပ္ပတိ-မပျက်တတ်၊ န နဿတိ-မပျောက်တတ်၊ ပန-ကား၊ သုက္ခဝိပဿကာ-ကုန်သော၊ သောတာပန္နသကဒါဂါမိ-အနာဂါမိခဏာသဝါ-တို့ကို၊ ကုမသ္မိ ဒုကေ-ဤကုပ္ပဓမ္မ၊ အကုပ္ပဓမ္မဒုက်၌၊ န လဗ္ဘန္တိ-အပ်ကုန်၊ ဒုကမုတ္တကပုဂ္ဂလာ နာမ-ဒုက်မှ အလွတ် ဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်မည်သည်၊ ဟောန္တိ၊ တသ္မာ-ကြောင့် (ထိုသို့ သုက္ခဝိပဿကာ သောတာပန် အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဒုက္ခမုတ္တက ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) သတ္တာ-သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ဗုဒ္ဓသုဗုဒ္ဓတာယ-ကြောင့်၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ ဂဟိတေ စ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အဂ္ဂဟိတေ စ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သကမုတ္တာ-၌၊ ကုမသ္မိမ္ပိ ဒုကေ-၌လည်း၊ ပိဋ္ဌိဝဋ္ဋကေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ တန္တိ-သို့၊ ဝါ-ကို၊ အာရောပေန္တော-ကြောင့်၊ ဝါ-သဗ္ဗေပိ- အရိယပုဂ္ဂလာတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ၊ ဟိ-မှန်၊ အဋ္ဌန္တ-ကုန်သော၊ သမာပတ္တိနံ-တို့၏၊ ကုပ္ပနံ-ပျက်ခြင်းသည်၊ နဿတိ-ပျောက်ခြင်းသည်၊ ဘဝေယျ-ဖြစ်ရာသေး၏၊ ပန-ကား၊ သကီ-

တစ်ကြိမ်၊ ပဋိဝိဒ္ဓဿ-ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီးအပ်သော၊ လောကုတ္တရဓမ္မဿ-
လောကုတ္တရာတရား၏၊ ကုပ္ပနံ (နာမ)- ပျက်ခြင်း မည်သည်၊ နဿနံ နာမ-
ပျောက်ခြင်း မည်သည်၊ နတ္ထိ၊ တံ-ထို မပျောက်ခြင်းကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ဧတံ-ဤ
သဗ္ဗေပိ အရိယ-ပုဂ္ဂလာ အစရှိသော စကားရပ်ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-အပ်ပြီ။

၅။ ပရိဟာနဓမ္မာ ပရိနဓမ္မနိဒ္ဓေသာပိ-တို့ကိုလည်း၊ ကုပ္ပဓမ္မာ ကုပ္ပ-ဓမ္မနိဒ္ဓေ
သေနဝ-ကုပ္ပဒမ္မ အကုပ္ပဓမ္မ နိဒ္ဓေသနှင့် စပ်သဖြင့် သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏၊
ဟိ-မှန်၊ ကေဝလံ၊ ပရိယာယဒေသနာမဖက်သက်သက်၊ ဣဓ-ဤ ပရိဟာနဓမ္မ
အပရိဟာနဓမ္မ နိဒ္ဓေသတို့၌၊ ပုဂ္ဂလဿ-၏၊ ပမာဒံ-မေ့လျော့ခြင်းကို၊ ဝါ-သို့၊
ပဋိစ္စ-ရှေးရှုရောက်၍၊ ဝါ-စွဲ၍၊ ဓမ္မာနံ-ဈာန်သမာပတ်တရားတို့၏၊ ပရိဟာနဓမ္မ-
ယုတ်လျော့ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ အပရိဟာနဓမ္မ-ယုတ်လျော့ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊
ဂဟိတံ-ယူတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဣဒံ ပရိယာယဒေသနာမတ္ထမေဝ-
ဤပရိယာယဒေသနာမျှ၏အဖြစ်သည်သာ၊ နာနံ-ထူး၏၊ သဗ္ဗတ္ထံ-အလုံးစုံသော
ပုဒ်တို့၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်ကို၊ တာဒိသမေဝ-ထိုကုပ္ပဓမ္မ နိဒ္ဓေသတို့၌
ကဲ့သို့၊ ရှုအပ်သည်သာ။

၇။ စေတနာဘဗ္ဗနိဒ္ဓေသေ-၌၊ (အတ္တော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) စေတနာဘဗ္ဗော
တိ-ကား၊ စေတနာယ^၁ -သမာပတ်ကို ဖြစ်စေကြောင်း၊ စေ့ဆော် ကြိုးကုတ်-

၁။ စေတနာဘဗ္ဗော။ ။ “စေတနာယ အပရိဟာနီ အာပဇ္ဇတုံ ဘဗ္ဗော” ဟူသော အဋ္ဌာကထာ
အဖွင့်သည် သဒ္ဓတ္ထမဟုတ်သေး၊ အဓိပ္ပါယ်ပေါ်အောင် ဖွင့်ခြင်းသာတည်း၊ စေတနာဟူသည်
လည်း၊ သမာပတ်ကို ဝင်စားကြောင်း၊ အဖန်ဖန် စေ့ဆော်ကြိုးကုတ် အားထုတ်ကြောင်း စေတနာ
တည်း၊ ထိုစေတနာဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်” ဟု ခေါ်သည်၊ ထို့ကြောင့်ပါဠိတော်၌ “သစေ အနုသဉ္ဇေတေတိ-
န ပရိဟာယတိ တာဟိ သမာပတ္တိဟိ” ဟုမိန့်တော်မူသည်၊ သဒ္ဓတ္ထအားဖြင့်ကား “ဘဗ္ဗာ
စေတနာ ယဿတိ စေတနာဘဗ္ဗော” ဟု ပြုပါ၊ ယဿ-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဘဗ္ဗာ-သမာပတ်
တို့အား ထိုက်တန်သော၊ စေတနာ-သမာပတ်ကိုဖြစ်စေကြောင်း၊ သမာပတ်ကို ဝင်စားကြောင်း
စေတနာသည်၊ အတ္ထိ၊ သော ဣတိ စေတနာဘဗ္ဗော။

၂။ စေတနာယ အပရိဟာနီ။ ။ ပဌမဈာန်သမာပတ်ကို ရပြီနောက် ထပ်ကာ ထပ်ကာ
မဝင်စားလျှင် ထိုပဌမဈာန်သည် ယုတ်လျော့သွားတတ်၏၊ ထပ်ကာ ထပ်ကာ ဝင်စားသော
အခါ ထိုသမာပတ်သည် မယုတ်လျော့၊ ထို့ကြောင့် သမာပတ်၏ မယုတ်လျော့ကြောင်း ဟူသည်
ထိုသမာပတ်ကို ဝင်စားသောအားဖြင့် စေ့ဆော်တတ်သော စေတနာသည်၊ ထို့ကြောင့်

စေ့ဆော်ကြိုးကုတ် အားထုတ်ကြောင်း စေတနာကြောင့်၊ [ရှေးနိဿယ၌ “ဖြင့်” ဟု ပေး၏] အပရိဟာနီ-မယုတ်လျော့သော သမာပတ်ကို၊ ဝါ-သို့၊ အာပဇ္ဇိတုံ-ရောက်ခြင်းငှါ၊ ဝါ-ဝင်စားခြင်းငှါ၊ ဘဗ္ဗော-ထိုက်သော၊ (ကထမော စ ပုဂ္ဂလော-၌ စပ်၊) သစေ အနုသဉ္ဇေတေတိ တိ-ကား၊ သစေ အာပဇ္ဇတိ-အကယ်၍ သမာပတ်သို့ ရောက်အံ့၊ ဝါ-အကယ်၍ သမာပတ်ကို ဝင်စားအံ့၊ (ဧဝံ သတိ န ပရိဟာယတိ-၌ စပ်၊) ဟိ-မှန်၊ သမာပတ္တိ-ကို၊ ဝါ-သို့၊ သမာပဇ္ဇန္တော-ကောင်းစွာရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝါ-ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အနုသဉ္ဇေတေတိ နာမ-သမာပတ်ကို အဖန်ဖန်စေ့ဆော်ကြိုးကုတ် အားထုတ်သူ မည်၏၊ သော-ထိုသမာပတ်ကို အဖန်ဖန် စေ့ဆော်ကြိုးကုတ် အားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ န ပရိဟာယတိ-သမာပတ်မှ မယုတ်လျော့၊ ဣတရော-သမာပတ်ကို အဖန်ဖန် စေ့ဆော်ကြိုးကုတ် အားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မှ တစ်ပါး အားမထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပရိဟာယတိ-၏။

၈။ အနုရက္ခဏာဘဗ္ဗနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) အနုရက္ခဏာ ဘဗ္ဗောတိ-ကား၊ အနုရက္ခဏာယ-အဖန်ဖန် စောင့်ရှောက်ခြင်းကြောင့်၊ အပရိဟာနီ-မဆုတ်ယုတ်သော သမာပတ်ကို၊ ဝါ-သို့၊ သမာပဇ္ဇိတုံ-ငှါ၊ ဝါ-ငှါ၊ ဘဗ္ဗော-သော၊ (ကထမော စ ပုဂ္ဂလော-၌ စပ်၊) သစေ အနုရက္ခတိတိ-ကား၊ အနုပကာရဓမ္မေ-လျော်သော ကျေးဇူးကို မပြုတတ်သော တရားတို့ကို (ကျေးဇူး မများသော တရားတို့ကို) ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ဥပကာရ ဓမ္မေ-လျော်သော ကျေးဇူးကို ပြုတတ်သော တရားတို့ကို (ကျေးဇူးများသော တရားတို့ကို)၊ သေဝန္တော-မှီဝဲလျက်၊ သစေ သမာပဇ္ဇတိ-အံ့၊ (ဧဝံ သတိ န ပရိဟာယတိ-၌ စပ်၊) ဟိ-မှန်၊ ဧဝံ-သို့။

“စေတနာယ”သည် “အပရိဟာနီ”၏ အကြောင်းဖြစ်ရကား စေတနာယ-ကြောင့်၊ ဟု အနက်ပေးရပါသည်။

၁။ အနုရက္ခဏာဘဗ္ဗော။ ။ဤ၌လည်း “အနုရက္ခဏာယ အပရိဟာနီ အာပဇ္ဇိတုံ ဘဗ္ဗော” ဟူသော အဖွင့်သည် သဒ္ဓတ္ထ မဟုတ်သေး၊ အဓိပ္ပါယ်ဏ္ဍ သာ၊ အနုရက္ခဏာ ဟူသည်လည်း သမာပတ်အား ကျေးဇူးပြုတတ် မပြုတတ်သော တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းတတ်သော ပညာနှင့် တကွဖြစ်သော သတိတည်း၊ သဒ္ဓတ္ထအားဖြင့်ကား “ဘဗ္ဗနာ အနုရက္ခဏာ ယဿတိ အနုရက္ခဏာဘဗ္ဗော”ဟု ပြု ယဿ-၏၊ ဘဗ္ဗာ-သမာပတ်တို့အားထိုက်တန်သော၊ နုရက္ခဏာ-အဖန်ဖန် စောင့်ရှောက်တတ်သော သမာပတ်အား ကျေးဇူးပြုတတ်-မပြုတတ်သော တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းတတ်သော ပညာနှင့် တကွဖြစ်သော သတိသည်၊ အတ္ထိ-ဣတိ(သော)အနုရက္ခဏာဘဗ္ဗော။

(ဤသို့ အနုပကာရဓမ္မတို့ကို ပယ်စွန့်၍ ဥပကာရဓမ္မတို့ကို မှီဝဲသော အားဖြင့်)၊ ပဋိပဇ္ဇန္တော-ကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အနုရက္ခတိ နာမ-အဖန်ဖန်စောင့်ရှောက် သူမည်၏။ သော-ထိုသမာပတ်ကို အဖန်ဖန် စောင့်ရှောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ နပရိဟာယတိ-သမာပတ်မှ မလှုတ်လျော့၊ ဣတရော-သမာပတ်ကို အဖန်ဖန် စောင့်ရှောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်မှတစ်ပါး အဖန်ဖန်မစောင့်ရှောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပရိဟာယတိ-၏။

ဒွေပိ-၂. ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမေ-ဤစေတနာဘဗ္ဗ၊ အနုရက္ခဏာဘဗ္ဗ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သမာပတ္တိ-ကို၊ ဌပေတုံ-တည်စေခြင်းငှါ၊ ဝါ-တန့်ထားခြင်းငှါ၊ ထာဝရံ-ခိုင်မြဲသည်ကို၊ ကာတုံ-ငှါ၊ ဌပေတုံ-ကို“ထာဝရံ ကာတုံ”ဟုဖွင့်သည်။ ပဋိဗလား-စွမ်းနိုင်ကုန်၏။ ပန-ထိုသို့ပင် ထိုနှစ်မျိုးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သမာမတ်ကို တန့်ထားခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်ပါကုန်သော်လည်း၊ စေတနာဘဗ္ဗတော-စေတနာဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်အထက်၊ အနုရက္ခဏာဘဗ္ဗော-အနုရက္ခဏာဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်သည် သာ၊ ဗလဝတရော-သာ၍အားရှိ၏။ ဟိ-ချဲ့၊ စေတနာဘဗ္ဗော-သည်၊ ဥပကာရနုပကာရေ-သမာပတ်အားလျော်စွာ ကျေးဇူးပြုတတ်လျော်စွာကျေးဇူးမပြုတတ်ကုန်သော၊ ဓမ္မေ-တို့ကို၊ န ဇာနာတိ-မသိ၊ အဇာနန္တော-မသိသည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊) ဥပကာရဓမ္မေ-တို့ကို၊ နုဒတိ-ပယ်ရှားမိတတ်၏၊ နိဟရတိ-နှင့်ထုတ်မိတတ်၏၊ အနုပကာရဓမ္မေ-တို့ကို၊ သေဝတိ-မှီဝဲတတ်၏၊ သော-ထိုစေတနာဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တေ-ထိုသမာပတ်အားလျော်စွာ ကျေးဇူးမပြုတတ်သောတရားတို့ကို၊ သေဝန္တော-မှီဝဲသည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊) သမာပတ္တိတော-မှ၊ ပရိဟာရတိ-၏၊ ပန-ကား၊ အနုရက္ခဏာဘဗ္ဗော-သည်၊ ဥပကာရနုပကာရေ-ကုန်သော၊ ဓမ္မေ-တို့ကို၊ ဇာနာတိ-၏၊ အဇာနန္တော-သိသည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊) အနုပကာရဓမ္မေ-တို့ကို၊ နုဒတိ-ပယ်ရှား၏၊ နိဟရတိ-နှင့်ထုတ်၏၊ ဥပကာရဓမ္မေ-တို့ကို၊ သေဝတိ-မှီဝဲ၏၊ သော-ထိုအနုရက္ခဏာဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တေ-ထိုသမာပတ်အားလျော်စွာ ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရားတို့ကို၊ သေဝန္တော-သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊) သမာပတ္တိတော-မှ၊ န ပရိဟာယတိ။

၁။ ဥပကာရနုပကာရေ ဓမ္မေ။ ။သမာပတ် မပျောက်မကွယ်အောင် ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ဆိတ်ငြိမ်သောကျောင်း၊ အပြစ် ကင်းသော ဆွမ်းခံရာအရပ်၊ သမာဓိအားလျော်သော တရားစကား၊ သမာပတ်ကို ခိုင်မြဲတိုးပွားအောင်ဟောပြောတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ တရားစကားတို့သည် ဥပကာရဓမ္မတို့တည်း၊ ထို၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော တရားတို့သည် အနုပကာရဓမ္မတို့တည်းဟု မှတ်ပါ။

ဟိ-ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြဦးအံ့၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ခေတ္တပါလာ-လယ်
 တောကို စောင့်သော ယောက်ျားတို့သည်၊ (သန္တိ)၊ ဧကော-တစ်ယောက်သော
 လယ်စောင့်ယောက်ျားသည်၊ ပဏ္ဏရောဂေန-ဖျော့တော့သော ရောဂါအားဖြင့်၊
 သရောဂေါ-ရောဂါနှင့်တကွဖြစ်သည် (ရောဂါရှိသည်)၊ (ဟုတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်)၊
 သီတာဒီနံ-အအေး အစရှိသော ဘေးရန်တို့ကို၊ အက္ခမော-သည်းမခံနိုင်သည်၊
 ဝါ-လွှမ်းမိုးနိုင်သည်၊ (ဟောတိ)၊ သရောဂေါ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟေဋ္ဌာကုဋီ-
 လယ်တဲ၏ အောက်သို့၊ [လင့်စင်ထိုး၍ သစ်ပင်အပေါ်၌ တဲဆောက်ထားသော
 ကြောင့် “ဟေဋ္ဌာကုဋီ”ဟု ဆိုသည်]၊ န ဩတရတိ-မသက်ဆင်း၊ ရတ္တာရက္ခ-
 ည၌ အခါ၌ စောင့်ရှောက်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဒိဝါရက္ခ-နေ့အခါ၌
 စောင့်ရှောက်ခြင်းကိုလည်း ကောင်း၊ ဝိဇဟတိ-စွန့်၏၊ တဿ-ထိုရောဂါရှိသော
 လယ်စောင့်ယောက်ျား၏၊ ဒိဝါ-၌၊ သုကမောရာဒယော-ကျေးငှက် ဥဒေါင်း
 အစရှိသော သတ္တဝါတို့သည်၊ ခေတ္တံ-လယ်သို့၊ ဩတရိတွာ-၍၊ သာလိသိသံ-
 သလေးနှုံးကို၊ ခါဒန္တိ-ခဲစားကြကုန် ၏၊ ရတ္တိ-၌၊ မိဂသူကရာဒယော-သမင်၊ ဝက်
 အစရှိသော သတ္တဝါတို့သည်၊ (ခေတ္တံ -လယ်သို့)၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ တစ္ဆိတံ-
 ညှိရွှေအပ်သော၊ ခလံ ဝိယ-တလင်းကိုကဲ့သို့၊ ဆွေတွာ-ဖြစ်၍၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားကုန်၏၊
 သော-ထိုရောဂါရှိသော လယ်စောင့်ယောက်ျားသည်၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊
 ပမတ္တကာရဏာ-မေ့လျော့သူ၏အဖြစ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊
 [ပမတ္တကာရဏာ-ဝယ် ပမတ္တ-၌ ဘာဝုဓာန ဘာဝလောပ ကြွပါ၊ ရှေးနိဿယ၌
 “မေ့လျော့ခြင်းဟူသော အကြောင့်”ဟု ပေး၏၊ ပမတ္တပုဒ်ကား ဘောဟော
 မဟုတ်ပါ။ ပုန-တစ်ဖန် မရသကဲ့သို့၊ ဣတရော-ရောဂါရှိသော လယ် စောင့်
 ယောက်ျားမှ တစ်ပါး ရောဂါမရှိသော လယ်စောင့် ယောက်ျားသည်၊ ရတ္တာ ရက္ခ-
 ကိုလည်းကောင်း၊ ဒိဝါရက္ခ-ကိုလည်းကောင်း၊ န ဝိဇဟတိ-မစွန့်၊ သော-
 ထိုရောဂါမရှိသော လယ်စောင့်ယောက်ျားသည်၊ အတ္တနော-၏၊ အပ္ပမတ္တကာရ
 ဏာ-မမေ့မလျော့သူ၏ အဖြစ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဧကကရီသတော-

၁။ ခလံ တစ္ဆိတံ ဝိယ။ ။ ရှေးနိဿယ၌ “ခဲ-ကော်နယ်တလင်းကို၊ တစ္ဆိတမတ္တံ-
 ညှိရွှေအပ်ကာမျှဖြစ်အောင်၊ ကတွာ-ပြု၍”ဟုရှိ၏၊ ယခုအုပ် များ၌ “ခလံ တစ္ဆိတံ ဝိယ”ဟု
 ရှိ၏၊ အဓိပ္ပါယ်မှာ မကွာလှပါ၊ သမင်၊ ဝက်တို့က ဖြတ်၍ ဖြတ်၍ စားသွားကြသောကြောင့်
 လယ်တကွက်လုံးသည် ကောက်နယ်တလင်းနှင့် တူနေသည် ဟု ဆိုလိုပါသည်။

၁ကရီသလယ်မှ၊ စတ္တာရိပိ(သကဋ္ဌာနိ)-လှည်းလေးစီးတိုက်စပါးတို့ကိုလည်း ကောင်းအဋ္ဌပိ သကဋ္ဌာနိ- လှည်းရှစ်စီးတိုက်စပါးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ လဘတိ ယထာ-သို့။

တတ္ထ-ထိုဥပမာစကားရပ်၌၊ သရောဂေါ-သော၊ ဝါ-သော၊ ခေတ္တပါလော-လယ်စောင့်ယောက်ျားကို၊ [ရှေးနိဿယ၌ “သရောဂေါခေတ္တပါလော”ဟု ဝါကျ ရှိ၏၊ ကောင်းသည်၊] (ဒဌဗ္ဗော-၏၊ အရောဂေါ-သော၊ ခေတ္တပါလော-ကို၊ (ဒဌဗ္ဗော) ဝိယ-ကဲ့သို့၊ အနုရက္ခဏာဘဗ္ဗော-ကို၊ ဒဌဗ္ဗော-၏၊ သရေဝဿ-၏၊ အတ္တနော၊ ပမာဒေန-ကြောင့်၊ ပုန-တစ်ဖန် (နောက်တစ်နှစ်အတွက်)၊ ဗိဇေတ္တဿပိ-မျိုးစေ့မျှ ကိုလည်း၊ အလဘနံ-မရခြင်းကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗံ) ဝိယ-ကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ)၊ စေနာ ဘဗ္ဗဿ-စေတနာဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝါ-သည်၊ (သေဝန္တဿ-၌စပ်)၊ ဥပကာရာနုပ ကာရေ-ကုန်သော၊ ဓမ္မေ-တို့ကို၊ အဇာနိတွာ-မသိမူ၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဥပကာရေ- သမာပတ်အားလျော်စွာ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားတို့ကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ အနုပကာရေ-သမာပတ်အားလျော်စွာ ကျေးဇူး မပြုတတ်သော တရားတို့ကို၊ သေ ဝန္တဿ-မှီဝဲလသော်၊ သမာပတ္တိယာ-မှ၊ ပရိဟာနံ-ယုတ်လျော့ခြင်းကို(ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏)၊ ဣတရဿ-ရောဂါရှိသော လယ်စောင့်ယောက်ျားမှတစ်ပါး ရောဂါမရှိသော လယ်စောင့် ယောက်ျား၏၊ အတ္တနော-၏၊ အပ္ပမာဒေန-မမေ့မလျော့ခြင်းကြောင့်၊ ဧကကရီသမတ္တတော-၁-ကရီသမျှသော လယ်မှ၊ စတုအဋ္ဌသကဋ္ဌဥဒ္ဓရဏ်-၃-စီး တိုက် ၈-စီတိုက်စပါးကို ထုတ်ဆောင်ခြင်းကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗံ)ဝိယ-ကဲ့သို့၊ အနုရက္ခ ဏာ ဘဗ္ဗဿ-အနုရက္ခဏာဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝါ-သည်၊ ဥပကာရာနုပကာရေ-တို့ကို၊ ပဟာယ-၍၊ အပရိဟာနံ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ [နိဂုံးကို ပြလို၍ ဧဝံ စသည်ကို မိန့် သည်]၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ စေနာဘဗ္ဗတော-ထက်၊ အနုရက္ခဏာဘဗ္ဗောဝ-သည်သာ၊ သမာပတ္တိ-ကို၊ ထာဝရံ-ခိုင်မြဲသည်ကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ ဗလဝတရော-သာ၍ အားရှိ ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

၉။ ပုထုဇ္ဇနနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ တိဏိ သံယောဇနာတိ-ကား၊ ဒိဋ္ဌိသံယောဇန သီလဗ္ဗတပရာမာသ သံယောဇန ဝိစိကိစ္ဆာသံယောဇနာနိ-တို့ကို၊ (အပ္ပဟိနာနိ-၌ စပ်)၊ ဟိ-မှန်၊ ဧတာနိ-ဤ သုံးပါးသော သံယောဇနတို့ သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ သောတပတ္တိဖိုလ်ခဏ၌၊ ပဟိနာနိ နာမ-ပယ်အပ်ပြီးကုန်သည်တို့ မည်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ ပန-ဆက်၊ အယံ-ဤ ပုထုဇ္ဇန ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဖလက္ခ ဧကပိ-သောတာပတ္တိဖိုလ် ခဏ၌လည်း၊ (ဌိတော-တည်သူသည်)၊ နဟောတိ-မဟုတ်၊ ဣတိ-ဤ အနက်ကို၊ ဒဿေတိ-ပြ၏၊ တေသံ ဓမ္မာနန္တိ-ကား၊ တေသံ

သံယောဇနဓမ္မာနံ-ထို သံယောဇဉ် တရားတို့ကို၊ (ပဟာနာယ န ပဋိပန္နော-၌စပ်)၊
ဟိ-မှန်၊ မဂ္ဂက္ခန္ဓာသို့-မဂ်ခဏ၌၊ တေသံ-ထို သံယောဇဉ် တရားတို့ကို၊ ပဟာနာယ-
ငှါ၊ ပဋိပန္နော နာမ-ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ် မည်သည်၊ ဟောတိ၊ ပန-ဆက်၊ အယံ-
ဤ-ဤပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ မဂ္ဂက္ခန္ဓာပိ-၌လည်း၊ (ဌိတော-သည်၊) နဟောတိ၊
ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှအတိုင်း အရည်ရှိသော ပါဠိတော် အစဉ်ဖြင့်၊ ဝိဿဋ္ဌကမ္မဋ္ဌာ
နော-စွန့်လွှတ်အပ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းရှိသော၊ ထူလဗာလပုထုဇနောဝ-ကိလေသာ
ထူထဲသော ဗာလာ ပုထုဇနနိဒ္ဒေသ၌၊ (ဘဂဝတာ) ကထိတော-ဟောတော် မူအပ်
ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

၁၀။ ဂေါတြဘူနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ယေသံ ဓမ္မာနန္တိ-
ကား၊ ဂေါတြဘူဉာဏေန-ဂေါတြဘူဉာဏ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ဥပ္ပန္နာနံ-ဖြစ်ကုန်သော၊
ယေသံ ပရောပဏ္ဏာသကုသလဓမ္မာနံ-အကြင်ငါးဆယ်ကျော် ကုသိုလ်တရားတို့၏၊
(သမနန္တရာ-၌ စပ်၊) [ဓမ္မသင်္ဂဏီ စိတ္တပါဒကဏ္ဍ ကာမာဝစရ ကုသိုလ်စိတ်၌
လာသော ဖဿ၊ စေတနာစသော တရားတို့ကို ဆိုသည်။] အရိယဓမ္မဿာတိ-
ကား၊ လောကုတ္တရမဂ္ဂဿ-လောကုတ္တရာမဂ်သို့၊ (အဝတ္တန္တိ-၌စပ်၊) အဝတ္တန္တိ
ဟောတိတိ-ကား၊ ဩကန္တိ-သက်ရောက်ခြင်းသည်၊ နိဗ္ဗန္တိ-ဖြစ်ခြင်းသည်၊
ပါတုဘာဝေါ-ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ [နိဗ္ဗတ္တိ၊ ပါတုဘာဝေါ-တို့ကား
ဩကန္တိ၏ အဓိပ္ပါယ် အဖွင့်တည်း။] အယံ ဝုစ္စတိတိ-ကား၊ အယံ-ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို၊
နိဗ္ဗာနာရမ္ပဏေန-နိဗ္ဗာန်ဟူသော အာရုံရှိသော၊ ဉာဏေန-ဂေါတြဘူဉာဏ်ဖြင့်၊
သဗ္ဗံ-အလုံးစုံကုန်သော၊ ပုထုဇနသဒ္ဓိ-ပုထုဇဉ်ဟူသော အရေအတွက်ကို၊
ပုထုဇနဂေါတ္ထံ-ပုထုဇဉ်တို့၏ အနွယ်ဖြစ်သော သိက္ခာ ၃-ပါးကို၊ ပုထုဇမဏ္ဍလံ-
ပုထုဇဉ်အသိုင်းအဝိုင်းကို၊ ပုထုဇပညတ္တိ-ပုထုဇဉ်ဟူသော နာမည်ပညတ်ကို၊
အတိတ္တမိတ္တာ-ကျော်လွန်၍၊ အရိယာသဒ္ဓိ-အရိယာဟူသောအရေအတွက်သို့၊
အရိယာဂေါတ္ထံ-အရိယာတို့၏ အနွယ်ဖြစ်သော သိက္ခာ ၃-ပါးသို့၊ အရိယမဏ္ဍလံ-
အရိယာအသိုင်းအဝိုင်းသို့၊ အရိယာပညတ္တိ-အရိယာဟူသောနာမည်ပညတ်သို့၊
ဩကန္တ မနတော-သက်ရောက်ခြင်းကြောင့်၊ ဂေါတြဘူပုဂ္ဂလော နာမ-
ဂေါတြဘူပုဂ္ဂိုလ် မည်၏ ဟူ၍၊ ဝါ-ပုထုဇဉ်တို့၏ အနွယ်ဖြစ်သော သိက္ခာ ၃-
ပါးကို လွှမ်းမိုးတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏၊ ဝုစ္စတိ-အပ်၏။

၁၁။ ဘယူပရတနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ဘယေန-
ကြောက်ခြင်းကြောင့်၊ ဥပရတော-မကောင်းမှုမှ ရှောင်ကြည်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊
ဘယူပရတော-ဘယူပရတ ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏၊ သတ္တပိ-၇-ပါးလုံးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊
သေက္ခာ-သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပုထုဇနာ စ-သီလဝန္တ ပုထုဇဉ်တို့

သည်လည်းကောင်း၊ ဘာယိတွာ-ကြောက်၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ပါပတော-မကောင်းမှုမှ၊
ဩရမန္တိ-ရှောင်ကြဉ်ကြကုန်၏။ ပါပ-ကို၊ န ကရောန္တိ-မပြုကြကုန်၊ တတ္ထ-ထိုသေက္ခ
ပုဂ္ဂိုလ်၊ သီလဝန္တ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ပုထုဇ္ဇနာ-တို့သည်၊ ဒုဂ္ဂတိဘယ-ဒုဂ္ဂတိဘေး
လည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋဘယဝဝဋ်ဘေးလည်းကောင်း၊ ကိလေသဘယ-ကိလေသ
ဘေးလည်းကောင်း၊ ဥပဝါဒဘယ-စွပ်စွဲခြင်းဘေးလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊
စတ္တာရိ-ကုန်သော၊ ဘယာနိ-ဘေးတို့ကို၊ ဘာယန္တိ-ကြောက်ကြကုန်၏။ တေသု-
ထိုလေးပါးသော ဘေးတို့တွင်၊ ဘာယိတဗ္ဗဌေန-ကြောက်ထိုက်သည်၏
အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ဒုဂ္ဂတိဘယေဝ-မကောင်းသော ဂတိသည်ပင်
(အပါယ်လေးပါးသည်ပင်)၊ ဘယ-ဘေးတည်း၊ ဒုဂ္ဂတိဘယ-ဒုဂ္ဂဘေး၊ ဝါ-
မကောင်းသော ဂတိဘေး၊ သေသေသုပိ-ဒုဂ္ဂတိဘယမှ ကြွင်းသော ဝဋ္ဋဘယ၊
ကိလေသုဘယ၊ ဥပဝါဒဘယတို့၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-ပင်တည်း။

တတ္ထ-ထိုလေးပါးသော ဘေးတို့တွင်၊ ပုထုဇ္ဇနာ-သည်၊ တွံ-သည်၊ ပါပ-
ကို၊ သစေ ကရိဿသိ-အကယ်၍ပြုအံ့၊ (ဧဝံ သတိ-လသော်၊) စတ္တာရော-
ကုန်သော၊ အပါယာ-အပါယတို့သည်၊ မုခံ-ပါးစပ်ကို၊ ဝိဝရိတွာ-ဖွင့်၍၊ ဌိတစ္ဆာတ
အဇဂရသဒိသာ-တည်သော ဆာလောင်မွတ်သိပ်သော စပါးကြီးမြေနှင့် တူကုန်၏။
တေသု-ထိုအပါယ်လေးပါးတို့၌၊ ဒုက္ခံ-ဆင်းရဲကို၊ အနုဘဝန္တော-ခံစားရသည်ရှိ
သော်၊ ကထံ ဘဝိဿသိ-အဘယ်သို့ ဖြစ်လတ္တံ့နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့တွေး၍၊ ဒုဂ္ဂတိ
ဘယ-ကို၊ ဘာယိတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ပါပ-ကို၊ န ကရောတိ-မပြု။

ပန-ကား၊ အနမတဂ္ဂသံသာရဝဋ္ဋယေဝ-သိပ်သော အစမရှိသော
သံသရာဝဋ္ဋသည်ပင်၊ ဝဋ္ဋဘယံ နာမ-ဝဋ်ဘေးမည်၏၊ ဝါ-သံသရာ ဝဋ်ဘေးမည်၏။
သဗ္ဗမ္ပိ-လည်းဖြစ်သော၊ အကုသလံ-အကုသိုလ်သည်။ ကိလေသဘယံ နာမ-
ကိလေသဘေးမည်၏၊ ပန-ကား၊ ဂရဟာ-သူတစ်ပါးတို့၏ကဲ့ရဲ့ခြင်းသည်၊
ဥပဝါဒဘယံ နာမ-ဥပဝါဒဘေးမည်၏၊ တာနိပိ-ထိုသုံးပါးသော ဘေးတို့ကိုလည်း၊
ဘာယိတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ပုထုဇ္ဇနာ-သည်၊ ပါပ-ကို၊ န ကရောတိ-မပြု။

ပန-ကား၊ သောတာပန္န သကဒါဂါမိ အနာဂါမိနော-ကုန်သော၊ တယော-
ကုန်သော၊ သေက္ခာ-သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဒုဂ္ဂတိ-ဒုဂ္ဂတိကို၊ အတိတတ္ထာ-
လွန်ပြီးကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သေသာနိ-ဒုဂ္ဂတိဘေးမှ ကြွင်းကုန်သော၊
တိဏိ-ကုန်သော၊ ဘယာနိ-ဝဋ်ဘေး၊ ကိလေသဘေး၊ ဥပဝါဒဘေးတို့ကို၊
ဘာယိတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ပါပ-ကို၊ န ကရောန္တိ-ကုန်၊ မဂ္ဂဋ္ဌကသေက္ခာ-မဂ်၌
တည်သော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ အာဂမနဝသေန ဝါ-မဂ်၏ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း

ဝိပဿနာနှင့် စပ်သဖြင့်လည်းကောင်း၊ အသမုတ္တိန္ဒာယတ္တာ ဝါ-အကြွင်းမဲ့ မဖြတ်
အပ်သောဘေးရှိကုန်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဘယူပရတာ နာမ-
ဘယူပရတ ပုဂ္ဂိုလ်တို့မသည်သည်၊ ဝါ-ကြောက်ခြင်းကြောင့် မကောင်းမှုမှ ရှောင်
ကြဉ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မသည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။

ခိဏာသဝေါ-သည်၊ စတူသု-ကုန်သော၊ ဣမေသု ဘယေသု-တို့တွင်၊ ဧကမ္မိ-
တစ်ခုသော ဘေးကိုလည်း၊ န ဘာယတိ-မကြောက်တော့၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ
(ယသွာ)-ကြောင့်၊ သော-ထိုရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သဗ္ဗသော၊ ကြွင်းမဲ့ဥသည့် အလုံး
စုံ အားဖြင့်၊ သမုတ္တိန္ဒာယော၊ အကြွင်းမဲ့ဖြတ်အပ် ပြီးသော ဘေရှိတော်မူ၏။ ဝါ၊
ဘေး ဟူသမျှကို ဖြတ်ပြီးတော်မူ၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အဘယူပရတောတိ၊
အယူပရတ ပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏၊ ပန၊ ပရိဟာရမှ တစ်ပါး စောဒနာ
ပက္ခကိုဆိုဦးအံ့၊ သော-ထို ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဥပါဝါဒမ္မိ-ဥပါဝါဒဘေကိုလည်း၊
ဝါ-စွပ်စွဲကြောင်းအပြစ်ကိုလည်း၊ န ဘာယတိ ကိ-မကြောက်သလော၊ ဣတိ-
ဤကား အမေးတည်း၊ (သော-ထို ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဥပါဝါဒဘယမ္မိ-ကိုလည်း၊)
န ဘာယတိ-မကြောက်ပါ၊ ပန-ထို သို့ပင်မကြောက်ပါသော်လည်း၊ ဥပါဝါဒ-ကို၊
ဝါ-ကို၊ ရက္ခတိ-စောင့်ရှောက်၏၊ (စွပ်စွဲစရာ မရှိအောင် စောင့်ရှောက်၏။) ဣတိ-
သို့၊ ဝတ္ထု-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ (ကော ဝိယ-အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့နည်း၊) ဒေါဏုပ္ပလဝါပိ
ဂါမေ-ဒေါဏုပ္ပလဝါပိရွာ၌၊ ခိဏာသဝတ္ထေရော ဝိယ-ရဟန္တာထေရ်ကဲ့သို့တည်း။

၁၂။ အဘဗ္ဗာဂမနနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ယော-အကြင်
ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊) သမ္မတ္တနိယာမာဂမနဿ-မဖောက် မပြန် မှန်သော သဘောရှိသည်
ဖြစ်၍ မိမိ၏ အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးသောအားဖြင့် မြဲသောမင်၏ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း
အား၊ အဘဗ္ဗော-မထိုက်၊ (သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊) အဘဗ္ဗာဂမနော-အဘဗ္ဗာဂမန
ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏၊ [အာဂမနဿ အဘဗ္ဗော အဘဗ္ဗာဂမနော၊ (တစ်နည်း) အဘဗ္ဗ-
မထိုက်သော၊ အာဂမနဿ-သမ္မတ္တနိယာမမင်၏ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည်၊ ယဿ
အတ္တိတိ အဘဗ္ဗာဂမနော။] ကမ္မာဝရဏေနာတိ-ကား၊ ပဉ္စဝိဓေန-ငါးပါးအပြားရှိ
သော၊ အာနန္တရိယ ကမ္မေန-အာနန္တရိယကံနှင့်။ (သမန္နာဂတာ-၌ စပ်၊) ကိလေသာ
ဝရဏေနာတိ-ကား၊ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ-နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနှင့်၊ (သမန္နာဂတာ-၌စပ်၊)
ဝိပါကာဝရဏေနာတိ-ကား၊ အဟေတုက ဒုဟေတုက ပဋိသန္ဓိယာ-အဟိတ်
ပဋိသန္ဓေ ဒွိဟိတ်ပဋိသန္ဓေနှင့်၊ (သမန္နာဂတာ-၌ စပ်၊) အဿဒွါတိ-ကား၊ ဗုဒ္ဓ
ဓမ္မ သံဃေသု-ဘုရား တရား အရိယာသံဃာတော်တို့၌၊ သဒ္ဓါရဟိတာ-
ယုံကြည်ခြင်းမှ ကင်းကုန်၏။

အစ္ဆန္ဒိကာတိ-ကား၊ ကတ္တုကမ္ပတိကုသလစ္ဆရဟိတာ-ပြုခြင်းငှါ အလိုရှိသူ၏ အဖြစ်ဟူသော ကုသိုလ်ဆန္ဒမှ ကင်းကုန်၏။ တေ-ထို အစ္ဆန္ဒိက ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ဇမ္ဗူဒီပံ-ဇမ္ဗူဒီပံကျွန်းကို၊ ဌပေတွာ-ချန်ထား၍၊ ကုတရဒီပတ္တယဝါသိနော-ဇမ္ဗူဒီပံ ကျွန်းမှ တစ်ပါးသော ကျွန်းသုံးရပ်အပေါင်း၌ နေလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏။ ဟိ-မှန်၊ တေသု-ထိုသုံးကျွန်းတို့၌၊ မနုဿာ-လူတို့သည်၊ အစ္ဆန္ဒိ ကဘာဝံ-ကုသလစ္ဆန္ဒမရှိသူတို့၏အဖြစ်သို့၊ ပဝိဋ္ဌာ နာမ-ဝင်သူတို့မည်၏။ ဒုပ္ပညာတိ-ကား၊ ဘဝင်ပညာ ရဟိတာ-ဘဝင်ပညာမှ ကင်းကုန်၏။ [ပဋိသန္ဓေနေ တုန်းက အဟိတ်၊ ဒွိဟိတ် ပဋိသန္ဓေနေခဲ့သောကြောင့် ဘဝင်စိတ်ဖြစ်ရာအခါ၌ လည်း အဟိတ်ဘဝင်၊ ဒွိဟိတ်ဘဝင် ဖြစ်ရကား ပညာမှ ကင်းကြရသည်။] ဝါ-တနည်း၊ အပုဋိလဒ္ဓမဂ္ဂဖလူပနိဿယာ-ရအပ်သော မဂ်ဖိုလ်၏ အားကြီးသော မှီရာအကြောင်း မရှိကုန်၊ [“ပါရမီ မပါခဲ့ကြ”ဟူလို]၊ နိယာမန္တိ-ကား၊ မဂ္ဂနိယာမံ-မြဲသောမဂ်သို့၊ သမ္မတ္တနိယာမံ-မဖောက်မ၍ မှန်သောသဘောရှိသည်ဖြစ်၍ မိမိ၏ အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးသောအားဖြင့် မြဲသော မဂ်သို့၊ (ဩက္ကမိတုံ-၌စပ်) [ဤပုဒ်၏ အဖွင့်ကို ဓမ္မသင်္ဂဏီ မိစ္ဆတ္တ နိယတိတိကံအဖွင့်၌ ကြည့်ပါ။] ဩက္ကမိတုန္တိ-ကား၊ ကုသလေသု-ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မေသု-တရားတို့တွင်၊ သမ္မတ္တသင်္ခါတံ-မဖောက်မပြန် မှန်သော သဘောဟု ဆိုအပ်သော၊ ဧတံ နိယာမံ-ဤမဂ္ဂနိယာမသို့၊ ဩက္ကမိတုံ-သက်ရောက်ခြင်းငှါ၊ ပဝိသိတုံ-ဝင်ခြင်းငှါ၊ (အဘဗ္ဗာ-မထိုက်ကုန်) တတ္ထ-ထိုမဂ္ဂနိယာမ၌၊ ပတိဋ္ဌာတုံ-တည်ခြင်းငှါ၊ အဘဗ္ဗာ-ကုန်။

၁၃။ ဘဗ္ဗာဂမနနိဒ္ဒေသောသော-ကို၊ ဝုတ္တပဋိပက္ခနယေန-အဘဗ္ဗာဂမန နိဒ္ဒေသ၌ ဟောတော်မူအပ်သောနည်း၏ နံ့ကျင်ဘက်နည်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဣမသ္မိ ဒုကေ-ဤအဘဗ္ဗာဂမန၊ ဘဗ္ဗာဂမနဒုကံ၌၊ ယေ ၈ ပုဂ္ဂလာ-တို့သည်လည်း၊ ပဉ္စာနန္တရိယကာ-ငါးပါးသော အာနန္တရိယကံရှိကုန်၏။ ယေ ၈ (ပုဂ္ဂလာ)-တို့သည်လည်း၊ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ-နိယတမိစ္ဆာ ရှိကုန်၏။ ယေဟိ ၈-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း၊ အဟေတုက ဒုဟေတုကပဋိသန္တိ၊ အဟိတ်၊ ဒွိဟိတ်ပဋိသန္ဓေကို၊ ဂဟိတာ-ယူအပ်ပြီ၊ ယေ ၈-တို့သည်လည်း၊ ဗုဒ္ဓါဒိနံ-ဘုရား အစရှိသော ရတနာသုံးပါးတို့အား၊ န သဒ္ဓဟန္တိ-မယုံကြည်ကြကုန်၊ ယေသဉ္စ-တို့၏လည်း၊ ဝါ-မှလည်း၊ ကတ္တမုတာန္ဓော-ပြုခြင်းငှါ အလိုရှိသူ၏အဖြစ်ဟူသော ကုသလစ္ဆန္ဒသည်၊ နတ္ထိ၊ ယေ ၈-တို့သည်လည်း၊ အပရိပုဏ္ဏဘဝင်ပညာ-ပြည့်စုံ သော ဘဝင်ပညာမရှိကုန်၊ ယေသဉ္စ-တို့၏လည်း၊ ဝါ-တို့မှလည်း၊ မဂ္ဂဖလာနံ-မဂ်ဖိုလ်တို့၏၊ ဥပနိဿယော-အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသည်၊ နတ္ထိ၊ သဗ္ဗေပိ-လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တေ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သမ္မတ္တနိယာမံ-မဖောက်မပြန်

မှန်သော သဘောရှိသည်ဖြစ်၍ မိမိ၏ အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးသောအားဖြင့် မြဲသောမဂ်သို့၊ ဩက္ကမိတုံ-ငှါ၊ အဘဗ္ဗာ-မထိုက်ကုန်၊ ဝိပရိတာ-ပြောင်းပြန်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ (သမ္ပတ္တနိယာမံ-သို့၊ ဩက္ကမိတုံ-ငှါ) ဘဗ္ဗာတိ-ထိုက်သူတို့ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ-အပ်ကုန်ပြီ။

၁၄။ နိယတာနိယတနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) အာနန္တရိ ကာဟိ-ကား၊ အာနန္တရိကကမ္မသမဂ္ဂီနော-အာနန္တရိကကံနှင့်ပြည့်စုံခြင်း ရှိကုန်သော၊ (ပုဂ္ဂလာ-၌စပ်) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာတိ-ကား၊ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသမဂ္ဂီနော-ပြည့်စုံခြင်း ရှိကုန်၏၊ ဟိ-မှန်၊ သဗ္ဗေပိ-လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဧတေ-ဤ အာနန္တရိက ပုဂ္ဂိုလ်၊ နိယတမိစ္ဆာ-မိစ္ဆာဒိကပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ နိရယဿ-ငရဲ၏၊ အတ္ထာယ-အကျိုးငှါ၊ နိယတတ္ထာ-မြဲကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နိယတာ နာမ-နိယတတို့မည် ၏၊ ပန-ကား၊ အဋ္ဌ-ကုန်သော၊ အရိယပုဂ္ဂလာ-တို့သည်၊ သမ္မာဘာဝါယ-မဖောက်မပြန် မှန်သည်၏အဖြစ်ဟူသော၊ ဥပရူပပရိမဂ္ဂဖလတ္ထာယ စေဝ-အထက် အထက်ဖြစ်သော မဂ်ဖိုလ်အကျိုးငှါလည်းကောင်း၊ အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာနတ္ထာယ စ-အနုပါဒါ-ပရိနိဗ္ဗာန်အကျိုးငှါလည်းကောင်း၊ နိယတတ္ထာ-မြဲကုန်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ နိယတာ နာ-တို့မည်၏၊ [မဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်၊ အောက်ဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အထက် အထက်ဖြစ်သော မဂ်ဖိုလ်အကျိုးငှါလည်း မြဲကုန်၏၊ အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာန် အကျိုးငှါသာ မြဲ၏။]

ပန-ကား၊ အဝသေသပုဂ္ဂလာ-အဝသေသပုဂ္ဂိုလ်၊ နိယတနိစ္ဆာဒိဋ္ဌိက ပုဂ္ဂိုလ်၊ ရှစ်ပါးသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့မှကြွင်းသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ အနိဗ္ဗဒ္ဓဂတိကာ-မမြဲသောဂတိရှိကုန်၏၊ အာကာသေ-ကောင်းကင်၌၊ ဝါ-သို့၊ ခိတ္တဒဏ္ဍော-ပစ်အပ်သောဒုတ်ကို၊ ဝါ-သည်၊ ပထဝီယံ-မြေ၌၊ ပတန္တော-ကျလေသော်၊ အဂ္ဂေန-အဖျားဖြင့်၊ (ပတိဿတိ-ကျလတ္တံ့) က္ကတိ ဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ မဇ္ဈေန-အလယ်ဖြင့်၊ (ပတိဿတိ-ကျလတ္တံ့) က္ကတိ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ မူလေန-အရင်းဖြင့်၊ (ပတိဿတိ-ကျလတ္တံ့) က္ကတိ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ န ဉာယတိယထာ-မသိအပ် မသိနိုင်သကဲ့သို့၊ ဝိကပ္ပနတ္ထ ဝါသဒ္ဓါပါသော ဝါကျမျိုး၌ ဤသို့ ခွဲ၍ အနက်ပေးမှ အဓိပ္ပါယ်မှန်သည်၊ ဧ-မေဝ-ဤအတူသာ၊ (အဝသေသပုဂ္ဂလာ-အာနန္တရိကပုဂ္ဂိုလ်၊ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပုဂ္ဂိုလ်၊ ရှစ်ပါးသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့မှ ကြွင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်) အသုကဂတိယာ နာမ-ထိုမည်သော ဂတိ၌၊ နိဗ္ဗတ္တိသန္တိ-ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့၊ က္ကတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-ကုန်၏၊ ပန-အမှာစကားချပ် ညှပ်ဆိုလိုက်ဦးအံ့၊ ဥတ္တရကုရုကာနံ-ဥတ္တရကုရုကျွန်း၌ ဖြစ်ကုန်သောလူတို့၏၊ ယာ

နိယတဂတိကထာ-အကြင်မြဲသောဂတိရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ သာ(နိယတဂတိကထာ)-ကို၊ နိယတဓမ္မ ဝသေန-မြဲသောကံတရား၊ မြဲသောမဂ်ဖိုလ်တရားတို့၏အစွမ်းကြောင့်၊ န(ဝုတ္တာ)-ဟောတော်မူအပ်သည်မဟုတ်၊ ငါးပါးသီလအစွမ်းကြောင့် ဟောတော်မူအပ်သည်ဟူလို၊ ဟိ-မှန်၊ မိစ္ဆာတ္တနိယတဓမ္မာယေဝ-မိစ္ဆာတ္တနိယတတရား၊ သမ္မတိနိယတတရားတို့သည်သာ၊ နိယတာ နာမ-နိယတတို့မည်၏၊ စ-ဆက်၊ တေသံ-ထိုမိစ္ဆာတ္တနိယတတရား၊ သမ္မနိယတတရားတို့၏၊ ဝါ-တို့နှင့်၊ ဝသေန-အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-စပ်သဖြင့်၊ သယံ ပုဂ္ဂလနိယာမော-ဤပုဂ္ဂိုလ်၏နိယတကို၊ (ဘဂဝတာ) ကထိတော-အပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏။

၁၅။ ပဋိပန္နကနဒွေသေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) မဂ္ဂသမဏီနောတိ-ကား၊ မဂ္ဂဌကပုဂ္ဂလာ-မဂ်၌တည်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ (ပဋိပန္နကာ-၌စပ်) ဟိ-မှန်၏၊ တေ-ထိုမဂ်၌တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဖလတ္ထာယ-ဖိုလ်အကျိုးငှါ၊ ပဋိပန္နတ္ထာ-ကျင့်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဋိပန္နကာ နာမ-ပဋိပန္နကပုဂ္ဂိုလ်တို့မည်၏၊ ဖလသမဏီနောတိ-ကား၊ ဖလပဋိလာဘသမဏီတိာ-ဖိုလ်ကိုရခြင်းနှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဖလသမဏီနော-ဖိုလ်နှင့်ပြည့်စုံခြင်းရှိကုန်သော၊ (ပုဂ္ဂလာ-၌ စပ်) ဟိ-မှန်၊ ဖလပဋိလာဘတော-ဖိုလ်ကို ရရာအခါမှ၊ ပဌာယ-စ၍၊ တေ-ထိုဖလဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်လေးယောက်တို့သည်၊ ဖလသမာပတ္တိ-ကို၊ ဝါ-သို့၊ အသမာပန္နာ-ကောင်းစွာမရောက်ကုန်သည်၊ ဝါ-မဝင်စားကုန်သည်၊ (သမာနာ)ဝိ-ဖြစ်ပါကုန်သောလည်း၊ ဖလေ-ဖိုလ်၌၊ ဌိတာယေဝ-တည်သူတို့သာလျှင်မည်၏။

၁၆။ သမသီသိနိဒွေသေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) အပုပ္ဖအစရိမန္တ-ကား၊ အပုရေ-ရှေးလည်းမကျ၊ အပစ္ဆာ-နောက်လည်းမကျ၊ (တနည်း)အပုရေအပစ္ဆာ-မရှေးမနှောင်း၊ (အာသဝပရိယာဒါနဉ္စဟောတိ ဇီဝိတပရိယာဒါနဉ္စ၌စပ်) အယံ ဝုစ္စတိတိ-ကား၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ သမသီသိ နာမ-သမသီသိပုဂ္ဂိုလ်မည်၏၊ ပန-ဆက်၊ သော ဧသ(ဧသော)-ထိုကဲ့သို့သော ဤသမသီသိပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဣရိယာပထသမသီသိ-ဣရိယာပထသမသီသိပုဂ္ဂိုလ်လည်းကောင်း၊ ရောဂသမသီသိ-လည်းကောင်း၊ ဇီဝိတသမသီသိ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ တိဝိဓော-သုံးပါးအပြားရှိသည်၊ ဟောတိ၊ တတ္ထ-ထိုသုံးယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ် တို့တွင်၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ စင်္ဂမန္တောဝ-စင်္ကြံကြွလျက်ပင်၊ ဝိပဿန-ဝိပဿနာကို၊ ပဌပေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ အရဟတ္တံ-အရဟတ္တဖိုလ်သို့၊ ပတွာ-ရောက်၍၊

စက်မန္တောဝ-စကြိုကြွလျက်ပင်၊ ပရိနိဗ္ဗာတိ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံ၏။ ကောဝိယ-အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့တည်း၊ ပဒုမတ္ထေရောဝိယ-မဒုမထေရ်ကဲ့သို့တည်း၊ (သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်လည်းကောင်း၊) (ယော-သည်၊) ဌိတကောဝ-ရပ်လျက်ပင်၊ ဝိပဿန-ကို၊ ပဌပေတွာ-၍၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတွာ-၍၊ ဌိတကောဝ-ရပ်လျက်ပင်၊ ပရိနိဗ္ဗာတိ-၏၊ (ကော ဝိယ-နည်း၊) ကောဋ္ဌပဗ္ဗတဝိဟာရ ဝါသီ-ကောဋ္ဌတောင်ကျောင်း၌ နေလေ့ရှိသော၊ တိဿတ္ထေရော ဝိယ-တည်း၊ (သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်လည်းကောင်း၊) (ယော-သည်၊) နိသိန္နောဝ-ထိုင်လျက်ပင်၊ ဝိပဿန-ကို၊ ပဌပေတွာ-၍၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတွာ-၍၊ နိသိန္နောဝ-ထိုင်လျက်ပင်၊ ပရိနိဗ္ဗာတိ-၏၊ (သောစလည်းကောင်း၊) (ယော-သည်၊) နိပန္နောဝ-လျောင်းလျက်ပင်၊ ဝိပဿန-ကို၊ ပဌပေတွာ-၍၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတွာ-၍၊ နိပန္နောဝ-လျောင်းလျက်ပင်၊ ပရိနိဗ္ဗာတိ-၏၊ (သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်လည်းကောင်း၊) အယံ-ဤလေးပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဣရိယာပထသမသီသီ နာမ-ဣရိယာပထသမသီသီ ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏၊ (ဣရိယာပုတ်အားဖြင့် အညီအမျှတကွဖြစ်သော သီသရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။)

ပန-ကား၊ ယော-သည်၊ ဧကံ-တစ်မျိုးသော၊ ရောဂံ-ရောဂါသို့၊ ပတွာ-ရောက်၍၊ အန္တောရောဂေယေဝ-ရောဂါ၏ အတွင်း၌ပင်၊ ဝိပဿန-ကို၊ ပဌပေတွာ-၍၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတွာ-၍၊ တေနေဝ ရောဂေန-ထိုရောဂါကြောင့်ပင်၊

၁။ သမသီသီ။ ။သမံ-အညီအမျှ တကွဖြစ်သော၊ သီသံ-အာသဝေါတို့၏ ကုန်ခြင်းဟူသော အထွတ်အထိပ်၊ အသက်၏ ကုန်ဆုံးခြင်းဟူသော အထွတ်အထိပ်တည်း၊ သမသီသံ-တည်း၊ ယဿ-အကြင် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သမသီသံ-အညီအမျှတကွဖြစ်သော အာသဝေါတို့၏ ကုန်ဆုံးခြင်းဟူသော အထွတ်အထိပ်၊ အသက်၏ ကုန်ဆုံးခြင်းဟူသော အထွတ်အထိပ်သည်၊ အတ္ထိကုတိ(သော) သမသီသီ-မည်၏၊ ကိလေသာ ကုန်ခန်း၍ ရဟန္တာဖြစ်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိ အဆုံး၌ ပရိနိဗ္ဗာန် စံရသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝီထိကျပုံကို ဝီထိနှင့် သုံးချက်စု ဘာသာဋီကာ၌ ပြုထားပြီ၊ ဝါရအားဖြင့် သမဖြစ်ပုံကို ဋီကာ၌ ပြထား၏။

ပရိနိဗ္ဗာတိ-၏၊ အယံ-သည်၊ ရောဂသမသီသီ နာမ-ရောဂသမသီသီ ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏၊ (ရောဂါအားဖြင့် အညီအမျှ တကွဖြစ်သော သီသရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏၊) ကတရော-အဘယ် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဇီဝိတသမသီသီ နာမ-ဇီဝိတသမသီသီ မည်သနည်း၊ သီသန္တိ (ဧတ္ထ) သီသံ-ဟူသော ဤပါဌ၌၊ (လဗ္ဘမာနာနိ-ရထိုက်ကုန်

သော) သီသာနိ-အထွတ်အထိပ် ပဓာနဖြစ်သော တရားတို့သည်၊ ပလိဗောဓသီသံ-နိဗ္ဗာန်တရား၊ မဂ်တရားကို ပိတ်ဆို့တားမြစ်တတ်သော အထွတ်အထိပ် ပဓာနဖြစ်သော၊ ဝါ-နိဗ္ဗာန်တရား၊ မဂ်တရားကို ပိတ်ဆို့တားမြစ်တတ်သော တရားတို့တွင် အထွတ်အထိပ်ကျ၍ ပဓာနဖြစ်သော၊ တဏှာ ၈-တဏှာလည်းကောင်း၊ (ဣတိ-၌ စပ်၊ ဝိနိဗန္ဓသီသံ-သံသရာဝဋ်မှ မလွတ်ရအောင် နှောင်ဖွဲ့တတ်သော အထွတ်အထိပ် ပဓာနဖြစ်သော၊ ဝါ-သံသရာဝဋ်မှ မလွတ်ရအောင် နှောင်ဖွဲ့တတ်သော တရားတို့တွင် အထွတ်အထိပ်ကျ၍ ပဓာနဖြစ်သော၊ မာနော ၈-လည်းကောင်း၊ ပရာမာသသီသံ-မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်တတ်သော တရားတို့တွင် အထွတ်အထိပ်ကျ၍ ပဓာနဖြစ်သော၊ ဝါ-မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်တတ်သော တရားတို့တွင် အထွတ်အထိပ်ကျ၍ ပဓာနဖြစ်သော၊ ဒိဋ္ဌိ ၈-လည်းကောင်း၊ ဝိက္ခေပသီသံ-အထူးထူး အပြားပြား ပစ်လွှတ်တတ်သော အထွတ်အထိပ်ပဓာနဖြစ်သော၊ ဝါ-အထူးထူး အပြားပြား ပစ်လွှတ်တတ်သော တရားတို့တွင် အထွတ်အထိပ်ကျ၍ ပဓာနဖြစ်သော၊ ဥဒ္ဓစ္စ ၈-လည်းကောင်း၊ သံကိလေသသီသံ-ပူပန်စေတတ်နှိပ်စက်တတ်သော အထွတ်အထိပ် ပဓာနဖြစ်သော၊ ဝါ-ပူပန်စေတတ်နှိပ်စက်တတ်သော တရားတို့တွင် အထွတ်အထိပ်ကျ၍ ပဓာနဖြစ်သော၊ အဝိဇ္ဇာ ၈-လည်းကောင်း။

အဓိမောက္ခသီသံ-ဆုံးဖြတ်တတ်သော အထွတ်အထိပ် ပဓာနဖြစ်သော၊ ဝါ-ဆုံးဖြတ်တတ်သော တရားတို့တွင် အထွတ်အထိပ်ကျ၍ ပဓာနဖြစ်သော၊ သဒ္ဓါ ၈-လည်းကောင်း၊ [သဒ္ဓါဓိမောက္ခကို ဆိုသည်၊] ပဂ္ဂဟသီသံ-ချိမြှောက်တတ်သော အထွတ်အထိပ် ပဓာနဖြစ်သော၊ ဝါ-ချိမြှောက်တတ်သော တရားတို့တွင် အထွတ်အထိပ်ကျ၍ ပဓာနဖြစ်သော၊ ဝီရိယံ ၈-လည်းကောင်း၊

၁။ ပလိဗောဓသီသံ။ ။ဤတေရသသီသတို့သည် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိတော်၌ လာကုန်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအဋ္ဌကထာ အဖွင့်အတိုင်း အဓိပ္ပါယ်ပြပါမည်။ ပလိဗုဒ္ဓနံ-ထက်ဝန်ကျင် ပိတ်ပင်တတ် နှောင့်ယှက်တတ်၏။ ဣတိ ပလိဗောဓော-နိဗ္ဗာန မဂ္ဂါဝရဏံ-နိဗ္ဗာန်မဂ်ကို တားမြစ်တတ်သော တရားတည်း။ သီသန္တိ ပဓာနံ-အဓိကန္တိ အတ္ထော-ပလိဗောဓောယေဝ သီသံ ပလိဗောဓသီသံ၊ (ဤအလို ကမ္မဓာရဲ တွဲ) တံ သမ္ပယုတ္တာဒိသဗ္ဗပလိဗောဓေသု ဝါ (ထိုနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော စိတ်စေတသိက် အစရှိသော အလုံစုံသော ပလိဗောဓတို့တွင်) သီသံ-အထွတ်အထိပ်ကျ၍ ပဓာနတည်း။ ဣတိ ပလိဗောဓသီသံ ဧသ နယော သေသေ။ ဥပဋ္ဌာနသီသံ-အာရုံ၌ ကပ်၍တည်သော အထွတ်အထိပ် ပဓာနဖြစ်သော၊ ဝါ-

အာရုံ၌ ကပ်၍တည်သော တရားတို့တွင် အထွတ်အထိပ်ကျ၍ ပဓာနဖြစ်သော၊ သတိ စ-လည်းကောင်း၊ အဝိက္ခေပသီသံ-မပျံ့လွင့်သော အထွတ်အထိပ် ပဓာန ဖြစ်သော၊ ဝါ-မပျံ့လွင့်သော တရားတို့တွင် အထွတ်အထိပ်ကျ၍ ပဓာနဖြစ်သော၊ ဝါ-သိမြင့်တတ်သော တရားတို့တွင် အထွတ်အထိပ်ကျ၍ ပဓာနဖြစ်သော၊ ပညာ စ-လည်းကောင်း၊ ပဝတ္ထသီသံ-အဆက်မပြတ်ဖြစ်သော ဝဋ်ခန္ဓာတို့တွင် အထွတ် အထိပ်ကျ၍ ပဓာနဖြစ်သော၊ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ စ-လည်းကောင်း၊ ဂေါစရသီသံ-အာရုံ ဟူသော အထွတ်အထိပ် ပဓာနဖြစ်သော၊ ဝါ-အာရုံတို့တွင် အထွတ်အထိပ်ကျ၍ ပဓာနဖြစ်သော ဝိမောက္ခော စ-နိဿရဏဝိမုတ္တိဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်လည်းကောင်း၊ [မူလဋီကာ၌ကား တစ်မျိုးဖွင့်သည်။] သင်္ခါရသီသံ-သင်္ခါရသီသတို့၏ထိပ်ဆုံးဖြစ် သော၊ နိရောဓော စ-နိဗ္ဗာန်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ တေရသ-တဆယ့်သုံး ပါးတို့တည်း။

တတ္ထ-ထို ၁၃-ပါးသော သီသတို့တွင်၊ ကိလေသသီသံ-ကိလေသာတို့တွင် အထွတ်အထိပ်ဖြစ်သော၊ အဝိဇ္ဇ-အဝိဇ္ဇာကို၊ အရဟတ္တမဂ္ဂေါသည်၊ ပရိယာဒိယတိ- ထက်ဝန်းကျင်ကုန်အောင်ယူ၏၊ ဝါ-ကုန်စေ၏၊ ပဝတ္ထသီသံ-အဆက်မပြတ်ဖြစ် သော ဝဋ်ခန္ဓာဟူသော အထွတ်အထိပ် ပဓာနဖြစ်သော၊ ဝါ-အဆက်မပြတ်ဖြစ် သော ဝဋ်ခန္ဓာတို့တွင် အထွတ်အထိပ်ကျ၍ ပဓာနဖြစ်သော၊ စုတိစိတ္တံ-ပရိနိဗ္ဗာန်

၁။ ပဝတ္ထသီသံ။ ။ပ+ဝတ္ထတိ၊ အက်မပြတ်ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ပဝတ္ထံ-သံသရာ တလျှောက်၌ အဆက်မပြတ်ဖြစ်တတ်သော ဝဋ်ခန္ဓာကို “ပဝတ္ထ”ဟု ခေါ်၏၊ ထို ဝဋ်ခန္ဓာတို့တွင် ဇီဝိတိန္ဒြိယသည် ပဓာနတရား၊ အဓိကတရားတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဇီဝိတိန္ဒြိယကို “ပဝတ္ထသီသံ”ဟု ခေါ်ရသည်။

၂။ ဂေါစရသီသံ။ ။ကျက်စားရာအာရုံတို့တွင် နိဿရဏဝိမုတ္တိ အဖြစ်ဖြင့် ကိလေ သာတို့မှ လွတ်သော နိဗ္ဗာန်သည် ပဓာန၊ အဓိကဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “ဂေါစရသီသံ ဝိမောက္ခော”ဟု ဆိုသည်၊ [မူလဋီကာ၌ ဝိသယဇ္ဈတ္တဖြစ်သော ဖလသမာပတ်ကို ဂေါစရသီသဟုဆိုလိုသည်။]

၃။ သင်္ခါရသီသံ။ ။သင်္ခါရတို့၏ အထွတ်အထိပ်ဖြစ်သော နိရောဓသေဝာသည် သင်္ခါရသီသတည်း၊ ဤနေရာ၌ သိသ သဒ္ဓါသည် ကောဋီ (အဝသာန)အနက်ကို ပြော၏၊ “သင်္ခါရာနံ+သီသံ”ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုပါ၊ အနုပါဒိသေသ ပရိနိဗ္ဗာန်ကို “နိရောဓ သစ္စာဟု”ခေါ်သည်၊ ထို့ကြောင့် ဝိမောက္ခောနှင့်နိရောဓကို ဤနေရာ၌ခွဲပါ၊ [ဝိမောက္ခော၊ (ပေ) နိဿရဏဝိမုတ္တိ နိဗ္ဗာန်၊ သင်္ခါရသီသန္တိ (ပေ) ဧတေန အနုပါဒိ သေသပရိနိဗ္ဗာန် ဝုတ္တံ။ ဤကား ပဋိသန္တိဒါ မဂ္ဂဋ္ဌကထာအလိုတည်း။

စုတိစိတ်သည်။ ပရိယာဒိယတိ-၏။ ဝါ-၏။ အဝိဇ္ဇာပရိယာဒိယကံ-အဝိဇ္ဇာကို ထက်ဝန်းကျင်ကုန်အောင် ယူတတ်သော၊ ဝါ-အဝိဇ္ဇာကို ကုန်စေတတ်သော၊ စိတ္တံ-အရဟတ္တမဂ်စိတ်သည်။ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ-ကို၊ ပရိယာဒိတုံ-ငှါ။ ဝါ-ငှါ။ နသက္ကောတိ-နိုင်။ ဇီဝိတိန္ဒြိယပရိယာဒိယကံ-ဇီဝိတိန္ဒြေကို ထက်ဝန်းကျင်ကုန်အောင် ယူတတ်သော၊ ဝါ-ဇီဝိတိန္ဒြေကို ကုန်စေတတ်သော၊ စိတ္တံ-ပရိနိဗ္ဗာန စုတိစိတ်သည်။ အဝိဇ္ဇာ-ကို၊ ပရိယာဒိတုံ-ငှါ။ ဝါ-ငှါ။ န သက္ကောတိ-နိုင်။ အဝိဇ္ဇာ ပရိယာဒိယကံ-သော၊ ဝါ-သော၊ စိတ္တံ-အရဟတ္တမဂ်စိတ်သည်။ အညံ-ဇီဝိတိန္ဒြိယပရိယာဒိယကံစိတ်မှ တစ်မျိုးတခြားတည်း။ ဇီဝိတိန္ဒြိယပရိယာဒိယကံ-သော၊ စိတ္တံ-ပရိနိဗ္ဗာနစုတိစိတ်သည်။ စ-ဆက်။ ယဿ-အကြင် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဧတံ သီသဒ္ဓယံ-ဤသံကိလေသသီသ၊ ပဝတ္တသီသ ၂-ပါးအပေါင်းသည်။ သမံဝ အညီအမျှ တကွကဲ့သို့၊ ပရိယာဒိနံ-ထက်ဝန်ကျင် ကုန်အောင် ယူခြင်းသို့၊ ဝါ-ကုန်စေခြင်းသို့၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏။ သော-ထို ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဇီဝိတသမသီသီ နာမ-မည်၏။

ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ ဝါ-အဘယ်နည်းဖြင့်၊ ဣဒံ (သီသဒ္ဓယံ)-ဤ သံကိလေသသီသ၊ ပဝတ္တသီသ ၂-ပါးအပေါင်းသည်။ သမံ-အညီအမျှ တကွ ကဲ့သို့၊ ဟောတိ-နည်း။ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း။ ဝါရသမတာယ^၁-ဝါရ၏တူမျှသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ (ဣဒံ သီသဒ္ဓယံ-သည်။ သမံ-ကဲ့သို့၊ ဟောတိ-၏။ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း။) ဟိ-ချဲ့၊ ယသ္မိဝါရေ-အကြင်ဝါရ၌၊ မဂ္ဂုဋ္ဌာနံ-မဂ်၏ ဝဋ်မှထမြောက်သောမဂ်သည်။ ဟောတိ-၏။ (တသ္မိ ဝါရေ-မဂ်၏ထမြောက်ရာ ထိုဝါရ၌။) [ယသ္မိ ဝါရေ-ဟု ရှိ၍ “တသ္မိဝါရေ”ထည့်သည်။] သောတာပတ္တိမဂ္ဂေ-သောတာပတ္တိမဂ်၌၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ပစ္စဝေက္ခဏာနိ-ပစ္စဝေက္ခဏာ ဇောတို့လည်းကောင်း၊

၁။ ဝါရသမတာယ။ ။ “ဝါရ”အရ ကိလေသာတို့၏ ကုန်ခန်းရာစိတ်အကြိမ်နှင့် ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ ကုန်ခန်းရာစိတ်အကြိမ်ကို ယူပါ။ ကိလေသာတို့၏ ကုန်ခန်းရာ စိတ် အကြိမ်သည် အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ကိလေသာတို့ကို ကုန်စေပြီးနောက် ပစ္စဝေက္ခဏာ ဇောဝိထိ ၄-ကြိမ်ကျပြီးမှ ပြီးစီး၏။ စတုတ္ထပစ္စဝေက္ခဏာဇော၏ အဆုံး၌ဘဝင်ကျ၏။ ထိုဘဝင်သည်ပင် ပရိနိဗ္ဗာန်စုတိစိတ် ဖြစ်တော့၏။ ဤသို့ ကိလေသာကုန်ခန်းရာ စိတ်အကြိမ်နှင့် ဇီဝိတိန္ဒြေကုန်ခန်းရာ စိတ်အကြိမ်တို့၏ အညီအမျှတကွကဲ့သို့ဖြစ်ခြင်း ကို “ဝါရသမတာ” ဟုဆိုသည်။ [ဝါရာနံ-ကိလေသာ ကုန်ခန်းရာစိတ် အကြိမ်၊ ဇီဝိတိန္ဒြေကုန်ခန်းရာ စိတ်အကြိမ် တို့၏၊ သမတာ-အညီအမျှတကွ၏ အဖြစ်တည်း၊ ဝါရသမတာ-ဖြစ်]

သကဒါဂါမိမဂ္ဂေ-ဌ။ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ (ပစ္စဝေက္ခဏာနိ-တို့လည်းကောင်း၊ အနာဂါမိမဂ္ဂေ-ဌ။ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ (ပစ္စဝေက္ခဏာနိ-တို့လည်းကောင်း၊ အရဟတ္တမဂ္ဂေ-ဌ။ စတ္တာရိ-ကုန်သော၊ (ပစ္စဝေက္ခဏာနိ-တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဧကူနဝိသတိယာ-တစ်ခုယုတ်နှစ်ဆယ်သော၊ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏေ-ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ်၌၊ [ရှေးနိဿယဝယ် “ဧကူနဝိသတိမေ-သော၊ ဉာဏေ-ဌ”ဟု နောက်ဆုံးဉာဏ်တစ်ပါးကိုသာပြသည်။] ပတိဋ္ဌာယ-တည်၍၊ ဘဝဂီ-ပရိနိဗ္ဗာနစုတိဘဝင်သို့၊ ဩတရိတွာ-သက်၍၊ ပရိနိဗ္ဗာယတိ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူ၏။ ဣမာယ ဝါရသမတာယ-ဤဝါရတို့၏ တူမျှသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဣဒံ ဥဘယသီသပရိယာဒါနံ-ဤနှစ်ပါးစုံသော သံကိလေသသီသ၊ ပဝတ္တသီသတို့၏ ကုန်ခြင်းသည်၊ သမံ-အညီအမျှတကွကဲ့သို့ ဟောတိ နာမ-ဖြစ်သည်မည်၏။ တေန-ကြောင့်၊ (ထိုသို့နှစ်ပါးစုံသော သံကိလေသသီသ၊ ပဝတ္တသီသတို့၏ ကုန်ခြင်း၏ အညီအမျှ တစ်ကွကဲ့သို့၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) အယံ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ ဇီဝိတသမသီသီတိ-ဇီဝိတသမသီသီဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။ စ-ဆိုအပ်ရုံသာ မကသေး၊ အယမေဝ-ဤဇီဝိတသမသီသီ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ၊ [ဧဝံ-ဖြင့် ဣရိယာပထသီသီ၊ ရောဂါသမသီသီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုကုန်]။ ဣဝေ-ဤသမသီသီနိဒ္ဒေသ၌၊ အဓိပ္ပေတော-အလိုရှိအပ်၏။

၁၇။ ဌိတကပ္ပိနိဒ္ဒေသေ-ဌ။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ဌိတော-တည်တံ့သော၊ ကပ္ပေါ-ကမ္ဘာတည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဌိတကပ္ပေါ-မည်၏။ အဿ-ထိုသောတာပတ္တိမဂ္ဂဌပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဌိတကပ္ပေါ-တည်တံ့သောကမ္ဘာသည်၊ အတ္ထိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော) ဌိတကပ္ပိ-မည်၏။ [ဌိတကပ္ပကို တစ်ပုဒ်တည်းဖြစ်အောင် ကမ္မဓာရဲတွဲပြီးမှ ထိုပုဒ်နောင် တဒ္ဒိတံ ဤ-ပစ္စည်းသက်ရကြောင်းကိုပြသည်။] ကပ္ပံ-ကမ္ဘာကို၊ ဌပေတုံ-တည်စေခြင်းငှာ၊ ဝါ-တံစေခြင်းငှာ၊ သမတ္ထော-စွမ်းနိုင်သော၊ (ပုဂ္ဂလောဌ္ဗစပ်) ဣတိ အတ္ထော-ဤကားအဓိပ္ပါယ်နက်၊ ဥဉ္ဇယုနဝေလာ အဿာတိ-ကား၊ ဈာယနကာလော-မီးလောင်ခြင်း၏အခါသည်၊ ဝါ-မီးလောင်ရာ အခါသည်၊ ဘဝေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊ နေဝ တာဝါတိ-ကား၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ မဂ္ဂသမဂ္ဂီ-သောတာပတ္တိမဂ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော၊ ဧသ (ဧသော) ပုဂ္ဂလော-သည်၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်-ကို၊ န သစ္စိကရောတိ-မျက်မှောက်မပြုသေး၊ တာဝ-ထို သောတာပတ္တိဖိုလ်ကို မျက်မှောက်မပြုသေးမီ ကာလ၌၊ ကပ္ပေါ-

၁။ ဇီဝိတသမသီသီ။ ။ပဝတ္တိသီသဖြစ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေသည် အရဟတ္တမဂ်ကို ရသောအခါ သံကိလေသသီသဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာလည်းကုန်၏။ ထိုဇီဝိတသီသနှင့် အညီအမျှတကွဖြစ်သော သံကိလေသ သီသရှိသောကြောင့် ထိုနည်းအားဖြင့်စုတိသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို “ဇီဝိတသမသီသီပုဂ္ဂိုလ်”ဟုခေါ်သည်။

ကို၊ နေဝ ဈာယေယျ၊ မီးမလောင်အပ်ရာ၊ ဈာယမာနောပိ-မီးလောင်အပ်ဆဲ ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ အဇ္ဈာယိတွာဝ-ဆက်၍မလောင်ပဲသာလျှင်၊ တိဋ္ဌေယျ-တည်ရာ၏။

ဟိ-မှန်၊ ကပ္ပဝိနာသော နာမ- ကမ္ဘာပျက်ခြင်းမည်သည်၊ မဟာဝိကာရော- ကြီးစွာသော ဓာတ်လေးပါးတို့၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းတည်း၊ မဟာပယောဂေါ- ကြီးစွာသော ဓာတ်လေးပါးတို့၏ ယှဉ်စပ်ခြင်းတည်း၊ ကောဋိသတသဟဿ စက္ကဝိဋ္ဌဿ-ကုဋေတစ်သိန်းသော စကြဝဠာကို၊ ဈာယနဝသေန-လောင်မြိုက်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ [တေဇောသံဝဇ္ဇကမ္ဘာကိုရည်ရွယ်သည်၊] မဟာလောကဝိနာသော-ကြီးစွာသောဩကာသလောက၏ ပျက်စီးခြင်းတည်း၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝါ-သို့ကလောက်၊ အယမ္ဗိ မဟာဝိနာသော-၍ ကြီးစွာသော ပျက်စီးခြင်းသည်လည်း၊ တိဋ္ဌေယျဝ-တည်တံ့ရာသည်သာ၊ ဝါ-တည်တံ့ရမည်သာ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-မိန့်တော်မူ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် မိန့်တော်မူပါသော်လည်း၊ သာသနေ-မြတ်စွာဘုရားသာသနာသည်၊ ဓရမာနေ-တည်ရှိစဉ်၊ အယံ ကပ္ပဝိနာသော နာမ-၍ကမ္ဘာပျက်ခြင်းမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိနိုင်၊ ကပ္ပဝိနာသေ-သည်၊ (သတိ-သော်)၊ သာသနံ-သည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့။

ဟိ-မှန်၊ ဂတကောဋိကေ-ရောက်အပ်သော အစွန်အဆုံးရှိသော၊ ကာလေ-အခါ၌၊ ကပ္ပဝိနာသော နာမ-မည်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ဧဝံ သန္တေပိ-၍သို့ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ (၍သို့ သာသနာတော်နှင့် ကမ္ဘာပျက်ခြင်းနှစ်ပါး မဆုံနိုင်ပါသော်လည်း၊) သတ္တာ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အန္တရာယာဘာဝံ-သောတာပတ္တိမဂ္ဂ၏ အခြားမဲ့ဖိုလ်၏ အန္တရာယ်မရှိခြင်းကို၊ ဒီပေတုံ-ငှာ၊ ဣဒံ ကာရဏံ-၍အကြောင်းကို၊ အာဟရိ-ဆောင်တော်မူပြီ၊ (ကိ) ဣဒမ္ဗိ-၍သာသနာတော်အတွင်း၌ ကမ္ဘာ၏ပျက်ခြင်းသည်လည်း၊ ဘဝေယျ-ဖြစ်သော်လည်း ဖြစ်တန်ရသေး၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် သာသနာတော်အတွင်း၌

၁။ မဟာပယောဂေါ။ ။ “ပယောဂ”ဟု ဆိုသောကြောင့် ကမ္ဘာပျက်အောင် ပြုနိုင်သော တန်ခိုးရှင်တို့၏ ပယောဂဟု ထင်မှားဖွယ်ရှိရကား “မဟာကိရိယော”ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ ထိုကိရိယဟူသည်လည်း ကမ္ဘာပျက်အောင်ပြုနိုင်သောမိုးကြီး၏ တက်လာခြင်းဟူသော အမူအရာကိရိယာတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဝိပတ္တိကရ မဟာမေယုဋ္ဌာနာကာရဝိနာသော”ဟု ထပ်ဆင့်၍ ဖွင့်သည်။ ထိုအဖွင့်များသည် သဒ္ဒတ္ထမဟုတ်။ အဓိပ္ပါယ်ထွာသော၊ ထို့ကြောင့် သဒ္ဒတ္ထပေါ်အောင် “ကမ္ဘာပျက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့၏ အကြီးအကျယ် ပေါင်းစပ်မိခြင်း”ဟု ကြံလိုက်ပါသည်။ မီးဖျက်အပ်သောကမ္ဘာ၌ တေဇောဓာတ်၏ အခြားဓာတ်တို့နှင့် ပေါင်းစပ်ခြင်း၊ ရေဖျက်အပ်သောကမ္ဘာ၌ အာပေါဓာတ်၏ အခြားဓာတ်တို့နှင့် ပေါင်းစပ်ခြင်း၊ လေဖျက်အပ်သောကမ္ဘာ၌ ဝါယောဓာတ်၏ အခြားဓာတ်တို့နှင့် ပေါင်းစပ်ခြင်းဟု ဆိုလိုသည်။

ကမ္ဘာပျက်ခြင်းဖြစ်နိုင်ပါသော်လည်း၊ (ကပ္ပဝိနာသေန-သည်၊ ဝါ-က၊) မဂ္ဂသမဓီနော-မဂ်နှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ (မဂ္ဂဌပုဂ္ဂိုလ်၏)၊ ဖလဿ-ဖိုလ်၏၊ အန္တရာယော-အန္တရာယ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊ ကုတိ-သို့၊ (အာဟရိ-ပြီ။)

ပန-ဆက်၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ဤ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဌ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကပ္ပ-ကို၊ ဌပေန္တော-တည်စေလသော်၊ ဝါ-တန်ထားလသော်၊ ကိတ္တကံ-သော၊ ကာလံ-ကာလပတ်လုံး၊ ဌပေယျ-တည်တံ့စေနိုင်ရာသနည်း၊ ဝါ-တန်ထားနိုင်ရာသနည်း၊ ကုတိ-ဤကားအမေးတည်း၊ ယသ္မိဝါရေ-အကြင် စိတ်အကြိမ်၌၊ မဂ္ဂဝုဋ္ဌာနံ-မဂ်တည်းဟူသော ဝုဋ္ဌာနသည်၊ ဝါ-ဝဋ်မှထမြောက်တတ်သော မဂ်သည်၊ ဟောတိ၊ အထ-မဂ္ဂဝုဋ္ဌာနဖြစ်ရာ ထိုအကြိမ်၌၊ ဘဝီ-ကို၊ အာဝဋ္ဌန္တံ-လည်စေတတ်သော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနံ-မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏၊ တတော-ထိုမနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်မှနောက်၌၊ တိဏိ-သုံးပါးကုန်သော၊ အနုလောမာနိ-အနုလုံစိတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဧကံ-တစ်ကြိမ်သော၊ ဂေါတြဘူစိတ္တံ-ဂေါတြဘူ စိတ်သည်လည်းကောင်း၊ ဧကံ-သော၊ မဂ္ဂစိတ္တံ-မဂ်စိတ်သည် လည်းကောင်း၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ဖလစိတ္တာနိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏာနိ-ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ (ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-ကုန်၏) ကုတိ-ဤသို့သော စိတ်အစဉ်ဖြင့်၊ ဧတ္တကံ-သော၊ ကာလံ-ပတ်လုံး၊ ဌပေယျ-ရာ၏၊ ဝါ-ရာ၏။ (ကုတိ-ဤကားအဖြေတည်း။)

ပန-ဆက် ကုမံအတ္ထံ-ဤ မဂ္ဂသမဓီ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖိုလ်၏ အန္တရာယ် မပြုနိုင် ဟူသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဗာဟိရာယ၊ သာသနာတော်ကျောင်းမှအပ ဖြစ်သော၊ အာဂန္တုကူပမာယပိ-အာဂန္တုက ပုပမာဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝါ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သော နည်းဖြင့်၊ ဒီပယီသု-ပြကြကုန်ပြီ၊ ဟိ-ချဲ့၊ သောတာပတ္တမဂ္ဂသမဓီဿ-သောတာပတ္တိမဂ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ မတ္ထကူပရိသ-ဦးထိပ်၏အထက်၌၊ ယောဇနိကံ-တစ်ယူဇနာရှိသော၊ ဧကတ္ထနသေလံ-တစ်ခဲနက် သော ကျောက်တုံးကို၊ တိဝဋ္ဋာယ-သုံးခုသော အလုံးရှိသော၊ ဝါ-သုံးလွန်းတင်ဖြစ် သော၊ ရုဇ္ဈယာ-ကြိုးဖြင့်၊ ဗန္ဓိတွာ-ဖွဲ့ချည်၍၊ သစေဩလမ္ဗေယျ-အကယ်၍ တွဲလျား ချထားအံ့၊ (ဧဝံ သတိ)ဧကသ္မိ-တစ်ခုသော ဝဋ္ဋေ-ကြိုးလုံးသည်၊ ဝါ-ကြိုးလွန်းသည်၊ ဆိန္နေ-ပြတ်လသော်၊ ဒွိဟိ-ကုန်သော၊ ဝဋ္ဋေသုဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဝါ-တို့ဖြင့်၊ ဩလမ္ဗေယျ-တွဲရ၍ဆွဲရာ၏၊ ဒွိသု-ကုန်သော၊ (ဝသဋ္ဌေသု-တို့သည်၊ ဝါ-တို့သည်) ဆိန္နေသု-ပြတ်ကုန်လသော်၊ ဧကေန-သော၊ ဝဋ္ဋေသု-ဖြင့်၊ ဝါ-ဖြင့်၊ ဩလမ္ဗေယျ-တွဲရ၍ ဆွဲရာသည်သာ၊ တသ္မိမ္မိ-ထိုတစ်ခုသော ကြိုးလုံးသည်လည်း၊ ဝါ-ထိုတစ်ခုသော ကြိုးလွန်သည်လည်း၊ ဆိန္နေ-သော်၊ အပ္ပကုဋ်ဝိယ-တိမ်အထွက်ကဲ့သို့၊

အာကာသေ-၌၊ တိဋ္ဌေယျ-တည်နိုင်ရာ၏။ တဿ ပုဂ္ဂလဿ-ထို သောတာပတ္တိ မဂ္ဂသမီ ပုဂ္ဂိုလ်၏။ မဂ္ဂါနန္တရဖလဿ-မဂ်၏အခြားမဲ့ဖြစ်သော ဖိုလ၊ အန္တရာယ-ကို၊ န တွေဝ ကရေယျ-မပြုနိုင်ရာသည်သာ၊ ဣတိ-သို့၊ (ဒိပယိသု-ကုန်ပြီ) ပန-ထိုသို့ပင် အာဂန္တက ဥပမာဖြင့် ပြပါကုန်သော်လည်း၊ အယံ ဒိပနာ-ဤပြကြောင်း ဥပမာသည်၊ ပရိတ္တာ-သေးငယ်သး၏၊ ပုရိမာဝ-ရှေ့ဖြစ်သော ကပ္ပဝိနာသ ဥပမာသည်သာ၊ မဟန္တာ-ကြီးကျယ်၏။

ပန-ဆက်၊ ကေဝလံ အထက်မဂ္ဂသမီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် မဖက် သက်သက်၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌာဝ-သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌ ပုဂ္ဂိုလ်သည်သာ၊ ကပ္ပံ-ကို၊ န ဌပေတိ-တည်စေနိုင်သည် မဟုတ်၊ ဝါ-တန်ထားနိုင်သည် မဟုတ်၊ ဣတရေ-သောတာပတ္တိ မဂ္ဂဋ္ဌ ပုဂ္ဂိုလ်မှ တစ်ပါးကုန်သော၊ မဂ္ဂသမီနောပိ-တို့သည်လည်း၊ (ကပ္ပံ-ကို) ဌပေန္တိယေဝ-ကုန်သည်သာ၊ ဝါ-ကုန်သည်သာ၊ တေန-ကြောင့်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ ဂဟိတဉ္စ-ယူတိ မူအပ်ပြီးသော သောတာပတ္တိ မဂ္ဂဋ္ဌ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်းကောင်း၊ သဗ္ဗံ-ကို၊ သံကမ္မိတွာ-၍၊ ပိဋ္ဌိဝဋ္ဋကပုဂ္ဂလေဟိ-ကျောက်ကန်း၌ လည်၍ ကျန်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ဣမံ တန္တိ-ကို၊ ဝါ-သို့၊ သဗ္ဗေပိ မဂ္ဂသမီနော ပုဂ္ဂလာ ဌိတကပ္ပိနောတိ-ဟူ၍၊ အာရောပေသိ-တက်ရောက်စေတော်မူပြီ-ဝါ-တင်တော်မူပြီ။

၁၈။ အရိယနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ကိလေသေဟိ-ကိလသာတို့မှ၊ အာရကတ္တာ-ဝေးကွာကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အရိယာ-အရိယတို့- မည်၏၊ [ဤအလို အာရက ပုဒ်မှ နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့် အရိယ-ဟု ဖြစ်သည်၊] သဒေဝကေန-နတ်နှင့် တကွ ဖြစ်သော၊ လောကေန-သတ္တလောကသည်၊ အရကိယတ္တာ-ချဉ်းကပ်ထိုက် ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အရိယာ-တို့မည်၏၊ [ဤအလို “အရ ဂတိမိ”ဟူသော ဓာတ်၊ ဣပစ္စည်း၊ ဣအာဂုံ၊ အဂ္ဂိယဋ္ဌော နာမ-အရိယ သဒ္ဓါ၏ အနက်မည်သည်၊ ပရိသုဒ္ဓဋ္ဌာ-ထက်ဝန်ကျင် စင်ကြယ်ဟူသော အနက်တည်း၊ ဣတိ (တသ္မာ) ပရိသုဒ္ဓတ္တာပိ-ထိုသို့ ထက်ဝန်ကျင် စင်ကြယ် ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း၊ အရိယာ-တို့မည်၏၊ သေတာ-အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်ရစ်ယောက်တို့မှ ကြွင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ အပရိသုဒ္ဓတာယ-ထက်ဝန်ကျင် မစင်ကြယ် ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အနရိယာ-အနရိယာမည်၏။

၁၉။ သေက္ခနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) မဂ္ဂသမီနော-တို့သည်၊ မဂ္ဂက္ခဏေ-မဂ်ခဏ၌လည်းကောင်း၊ ဖလသမီနော-တို့သည်၊ ဖလက္ခဏေ-ဖိုလ်ခဏ၌လည်းကောင်း၊ အဓိသီလသိက္ခာဒိကာ-အဓိသီလသိက္ခာ အစရှိကုန်သော၊ တိဿောပိ-သုံးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ သိက္ခာ-သိက္ခာတို့ကို၊

သိက္ခန္တိယေဝ-ကျင့်ဆဲတို့သာလျှင်တည်း။ ဣတိ-ကြောင့်၊ သေက္ခာ-သေက္ခတို့ မည်၏။ [သိက္ခ-ဓာတ်၊ ဣ-ပစ္စည်း၊] ပန-ကား၊ အရဟတာ-ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အရဟတ္တဖလက္ခဏေ-၌၊ တိဿော-ကုန်သော၊ သိက္ခာ-တို့ကို၊ သိက္ခိတာ- ကျင့်အပ်ကုန်ပြီ၊ ပန-တဖန်၊ တဿ-ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သိက္ခနကိစ္စ- ကျင့်ခြင်းကိစ္စသည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ အသေက္ခော-အသေက္ခ မည်၏။ [အရဟတာဟူသော ဧကပုဏ်ကိုထောက်၍လည်းကောင်း၊ ပနတဿကို ထောက်၍လည်းကောင်း ပါဠိတော်အတိုင်း “အသေက္ခော” ဟု ရှိပါစေ။] ဣတိ- ဤသို့လျှင်၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ အရိယာ-တို့သည်၊ သိက္ခန္တိတိ-သိက္ခန္တိ ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့်၊ သေက္ခာ-သေက္ခတို့မည်၏၊ ခိဏာသဝါ-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ အညဿ-အခြားသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊ သီလာဒီနံ-အဓိသီလ အစရှိသည်တို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ သိက္ခိတတ္တာကဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓါ-ဘုရားပစ္စေကဗုဒ္ဓါ တို့သည်၊ သယမ္ဘူတတာယ-အလိုလိုဖြစ်တော်မူကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သိက္ခိတအသေက္ခာနာမ-သူတစ်ပါးအထံ၌ ကျင့်ဖွယ်မလိုသော အသေက္ခတို့မည်၏။ [အရဟတာ ဟူသောဧကပုဏ်ကို ထောက်၍လည်းကောင်း၊ ပန တဿကို ထောက်၍လည်းကောင်း ပါဠိတော်အတိုင်း “အသေက္ခော”ဟုရှိပါစေ။] ဣတိ- ဤသို့လျှင်၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ အရိယာ-တို့သည်၊ သိက္ခန္တိတိ-သိက္ခန္တိဟူသော ဝစနတ္ထ ကြောင့်၊ သေက္ခာ-သေက္ခတို့မည်၏၊ ခိဏာသဝါ-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ အညဿ-အခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊ သီလာဒီနံ-အဓိသီလ အစရှိသည်တို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ သိက္ခိတတ္တာ-ကျင့်အပ်ပြီးကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သိက္ခိတ အသေက္ခာ နာမ-ကျင့်ပြီးသော အသေက္ခတို့ မည်၏၊ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓါ- ဘုရားပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည်၊ သယမ္ဘူတတာယ-အလိုလိုဖြစ်တော်မူ ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အသိက္ခိတအသေက္ခာ နာမ-သူတစ်ပါးအထံ၌ကျင့်ဖွယ် မလိုသော အသေက္ခတို့မည်၏၊ သေသပုဂ္ဂလာ-သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်၊ အသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့မှ ကြွင်းသောပုဂ္ဂိုလ် တို့သည်၊ နေဝ သိက္ခန္တိ-ကျင့်ဆဲလည်း မဟုတ်ကုန်၊ န သိက္ခိတာ- ကျင့်ပြီးလည်း မဟုတ်ကုန်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ နေဝသေက္ခာ-နေဝသေက္ခာနာသေက္ခ တို့မည်၏၊ ဝါ-ကျင့်ဆဲလည်းမဟုတ်၊ ကျင့်ပြီးလည်း မဟုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ မည်၏။

၂၀။ တေဝိဇ္ဇနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ပဌမံ-ရှေးဦးစွာ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသ ဒိဗ္ဗစက္ခဉာဏာနိ-ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်၊ ဒိဗ္ဗစက္ခဉာဏ်တို့ကို၊ နိဗ္ဗတ္တေတွာ-

၁။ အသေက္ခ။ ။ အ-သဒ္ဓါသည် ပုဒ္ဓိ-အနက်ဟေတည်း။ “ကြီးပွားပြီးသော သိက္ခာ ရှိသူတို့” ဟူလို။ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်များကဲ့သို့ ကျင့်ဆဲ ပုဂ္ဂိုလ်များ မဟုတ်ကြ၊ “အဆုံးသို့ ရောက်ပြီး အောင် ကျင့်ပြီးသူများ ဖြစ်ကြသည်”ဟူလို ထိုသို့ ကျင့်ပြီးဖြစ်ရာ သာဝကတို့သည် အခြားပုဂ္ဂိုလ် တို့အထံ၌ ကျင့်ရသေးသောကြောင့် “သိက္ခိတအသေက္ခ”တို့မည်၏။

ဖြစ်စေပြီး၍၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ ဝါ-နောက်မှ၊ အရဟတ္တံ-အရဟတ္တဖိုလ်သို့၊ ပတ္တောပိ-
ရောက်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ ပဌမံ-ရှေးဦးစွာ၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တာ-
ရောက်ပြီး၍၊ ပစ္ဆာ-၌၊ ဝါ-မှ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏနိဗ္ဗတ္တကောပိ-
ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်တို့ကို ဖြစ်စေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊
တေဝိဇ္ဇာယေဝ နာမ-တေဝိဇ္ဇာပုဂ္ဂိုလ်ချည်း မည်၏၊ ပန-ကား၊ သုတ္တန္တကထာ-
သုတ္တန်၌ ဟောတော်မူအပ်သော စကားသည်၊ ပရိယာဒေသနာ-ပရိယာယ်
ဒေသနာတော်တည်း၊ အဘိဓမ္မကထာ-အဘိဓမ္မာ၌ ဟောတော်မူအပ်သော
စကားသည်၊ နိပ္ပရိယာယဒေသနာ-ပရိယာယ်မဟုတ် မူချဖြစ်သော ဒေသနာ
တော်တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဣမသ္မိံ ဌာနေ-ဤ အဘိဓမ္မကထာအရာ၌၊ ဝါ-
ဤတေဝိဇ္ဇာကို ပြရာဌာန၌၊ အာဂမနီယမေဝ-အရဟတ္တဖိုလ်၏ ဖြစ်ပေါ်
လာကြောင်း ဖြစ်သော ဝိဇ္ဇာ ၂-ပါးသည်သာ၊ စရံ-ပမာနတည်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊
ပဌမံ-ရှေးဦးစွာ၊ ဒွေ-၂-ပါးကုန်သော၊ ဝိဇ္ဇာ-ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်
ဟူသော ဝိဇ္ဇာတို့ကို၊ နိဗ္ဗတ္တေတွာ-ဖြစ်စေပြီး၍၊ ပစ္ဆာ-၌၊ ဝါ-မှ၊ အရဟတ္တံ-သို့၊
ပတ္တောပိ-ရောက်သောပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ၊ ဣမ-ဤတေဝိဇ္ဇာ နိဒ္ဒေသ၌၊ အဓိပ္ပေတော-
အပ်၏၊ ဆဋ္ဌဘိညေပိ-ဆဋ္ဌဘိည နိဒ္ဒေသ၌ လည်း၊ ဧသေဝနယော-ပင်တည်း။
[ရှေးဦးစွာ လောကီအဘိညာဏ် ၅-ပါးကိုရပြီး၍ နောက်မှ လောကီအဘိညာဏ်
ကိုရသောပုဂ္ဂိုလ်၊ ဤပုဂ္ဂိုလ် ၂-မျိုးလုံးပင် ဆဋ္ဌဘိည အမည်ရ၏။ သို့သော်
အဘိဓမ္မကထာ နိပ္ပရိယာယဒေသနာ ဖြစ်သောကြောင့် “ရှေးဦးစွာ လောကီ
အဘိညာဏ်ကို ရပြီးမှ အာသဝက္ခယအဘိညာဏ်ကိုရသော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ
ဤဆဋ္ဌဘိညနိဒ္ဒေသ၌ အလိုရှိအပ်၏” ဟူလို။]

၂၂။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ပုဗ္ဗေအနုနုဿု-
တေသုတိ-ကား၊ ပစ္ဆိမဘဝေ-နောက်ဆုံးဘဝ၌၊ [ရှေးဘုရားလက်ထက်တော်များ၌
ကြားခဲ့ဘူးသောကြောင့် “ပစ္ဆိမဘဝေ”ဟု ဝိသေသနပြုသည်။] သစ္စပဋိဝေဓတော-
သစ္စာ ၄-ပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူရာအခါမှ၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ အညဿ-
အခြားသော၊ ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊
အသုတပုဗ္ဗေသု-ရှေး၌မကြားအပ်ဘူးကုန်သော၊ (ဓမ္မေသု-၌စပ်) ပန-ဆက်၊
တတော-ထိုပစ္ဆိမဘဝမှ၊ ပရိမေသု ပရိမေသု-ရှေး၌ဖြစ်ကုန် ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော၊
ဘဝေသု-ဘဝတို့၌၊ သဗ္ဗညုဗောဓိသတ္ထာ-သဗ္ဗညုဘုရားလောင်းတို့သည်၊
ဗုဒ္ဓသာသနေ-မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်၌၊ ပဗ္ဗေတွာ-ရဟန်းအဖြစ်သို့
ကပ်ရောက်၍၊ တိဏိ-သုံးပုံကုန်သော၊ ပိဋကနိ-တို့ကို၊ ဥဂ္ဂဟေတွာ-သင်ယူ၍။
ဂတပစ္စာဂတဝတ္ထံ၊ အသွား၌လည်း ဆောင်အပ်၊ အပြန်၌လည်းဆောင်အပ်သော

ကမ္မဋ္ဌာန်းကျင့်ဝတ်သို့။ အာရုံယု၊ တက်ရောက်၍၊ ကမ္မာဋ္ဌာနံ-ကို၊ အနုလောမံ၊ အနုလုံသို့၎င်း၊ ဂေါတြဘူသို့၎င်း၊ အာဟစ္စ-ထိရောက်၍၊ ဌပေန္တ-တန်ထားနိုင်ကြကုန်၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပစ္ဆိမ-ဘဝသို့ ယေဝ၊ နောက်ဆုံးဘဝ၌သာ၊ အနာစရိယကဘာဝံ၊ ဆရာ မရှိသူ၏အဖြစ်ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ဧတံ-ဤပုဗ္ဗအနုနုဿုတေသု အစရှိသောစကားတော်ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-အပ်ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ တဒါ-ထို ပစ္ဆိမဘဝ၌၊ တထာဂတော-သည်၊ ပူရိတပါရမိတ္တာ-ပြည့်စေအပ်ပြီးသော ပါရမီရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် (ပါရမီဖြည့်တော်မူခဲ့ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ အညဿ၊ အခြားသော ဆရာ၏၊ သန္တိကေ-၌၊ အနုနုဿုတေသု၊ မကြားနာအပ်ဘူးကုန်သော၊ သင်္ခတာသင်္ခတဓမ္မေသု၊ သင်္ခတ၊ အသင်္ခတတရားတို့၌၊ ဣဒံ ဒုက္ခံ (ပေ) အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါတိ-ဟူ၍၊ အတ္တပစ္စက္ခေန-မိမိ၏ မျက်မှောက်ဖြစ်သော၊ ဉာဏေန-ဉာဏ်တော်ဖြင့်၊ သာမံ-ကိုယ်တိုင်၊ စတ္တာရိ-ကုန်သော၊ သစ္စာနိ-တို့ကို၊ အဘိသမ္မုဇ္ဈတိ-ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူ၏။

တတ္ထ စာတိ-ကား၊ စတုသစ္စသမ္မောဓိသင်္ခါတေ၊ လေးပါးသော သစ္စာတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိတက်သော ဉာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ တသ္မိံ စ အရဟတ္တမဂ္ဂေ-ထို အရဟတ္တမဂ်ကြောင့်လည်း၊ ဝါ-၌လည်း၊ (ပါပုဏာတိ-၌ စပံ) သဗ္ဗညုတံ ပါပုဏာတိ ဗလေသု စ ဝသိဘာဝန္တိ-ကား၊ သဗ္ဗညုတညာဏဉ္ဇေဝ၊ သဗ္ဗညုတညာဏ်တော်သို့၎င်း၊ ဗလေသု-ဆယ်ပါးသော ဉာဏဗလတို့၌၊ စိန္တာဝသိဘာဝံ စ-လေ့ကျင့်အပ်ပြီးသော စွမ်းရည်သတ္တိ ရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်သို့၎င်း၊ ပါပုဏာတိ-ရောက်တော်မူ၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဗုဒ္ဓါနံ-ဘုရားရှင်တို့၏၊ သဗ္ဗညုတညာဏဿ စေဝ၊ ကို၎င်း၊ ဒသဗလဉာဏဿ စ၊ ဆယ်ပါးသောဉာဏ်တော်ကို၎င်း၊ အဓိဂမနတော၊ ရတော်မူရာအခါမှ၊ ပဌာယ-၍၊ အညံ-အခြားသော၊ ကာတဗ္ဗံ နာမ၊ ပြုထိုက်သော ကိစ္စမည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိတော့၊ ပန-ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြဦးအံ့၊ ဉာတော-မိဘကံဘဘကံ နှစ်ပါးစုံမှ၊ သုဇာတဿ-ကောင်းစွာ မွေးဖွားသော၊ ခတ္တိယကုမာရဿ-ခတ္တိယမင်းသား၏၊ အဘိသေကပ္ပတ္တိတော၊ အဘိသိက်သို့ ရောက်ရာအခါမှ၊ ပဌာယ-၍၊ ဣဒံ နာမ-ဤမည်သော၊ ဣဿရိယံ-အစိုးရသူ၏

၁။ ဂေါတြဘုံ အာဟစ္စ။ ။ ဂေါတြဘူသည် မင်္ဂ၏ ရှေ့အဖို့၌ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ရသောကြောင့် မင်္ဂ၏ အာစဇ္ဇန်းတရား၌တည်ရကား ဂေါတြဘူသို့ ရောက်လျှင် မင်္ဂဖိုလ် မရောက်ပဲ စိတ်အစဉ်ကို တန်ထားနိုင်လိမ့်မည် မထင်ပါ။ ထို့ကြောင့် “ဂေါတြဘုံ”ဟူသော ပါဠိကို စဉ်းစားထိုက်သည်။ [အာဟစ္စ-၌ အာပုဗ္ဗ ဟန-ဓာတ် ဂတိ-အနက်ဟော။]

ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ရာထူးဌာနန္တရ၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ဟူသမျှသည်၊ အနာဂတံ-မရောက်လာသေး၊ ကုတိ-သို့၊ န ဝတ္ထိဗွဲ-မဆိုထိုက်၊ သဗ္ဗ-အလုံးစုံသောရာထူးဌာနန္တရ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ဟူသမျှသည်၊ အာဂတမေဝ-ရောက်ပြီးသည်သာ၊ ဟောတိယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝ မေဝ-သာလျှင်၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ အရဟတ္တမဂ္ဂဿ-၏၊ အာဂမနတော-ဖြစ်ပေါ်လာရာအခါမှ၊ ပဌာယ-၍၊ အယံ နာမ ဂုဏော-ဤမည်သော ဂုဏ်ကို၊ ဝါ-သည်၊ န အာဂတော-မရောက်လာသေး၊ န ပဋိဝိဒ္ဓေါ-ထိုးထွင်း၍ မသိအပ်သေး၊ န ပစ္စက္ခော-မျက်မှောက်မပြုဖြစ်သေး၊ ကုတိ-သို့၊ န ဝတ္ထုဗ္ဗော-အဆိုထိုက်၊ သဗ္ဗေဝိ-လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ သဗ္ဗညုဂုဏာ-သဗ္ဗညုဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်တို့ကို၊ ဝါ-တို့သည်၊ အာဂတာ (ဧဝ)-ရောက်ပြီးကုန်သည်သာ၊ ပဋိဝိဒ္ဓါ (ဧဝ)-ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီးကုန်သည်သာ၊ ပစ္စက္ခကတာဝ-မျက်မှောက်ပြုအပ်ပြီးကုန်သည်သာ၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ အယံ ဝုစ္စတိတိ-ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ ပါရမီ-ပူရဏသိဒ္ဓါနုဘာဝေန-ပါရမီဖြည့်သည့်မူ ပြီးစီးခြင်း၏ အာနုဘော်ဖြစ်သော၊ အရိယမဂ္ဂေန-အရိယမဂ်ဖြင့်၊ ပဋိဝိဒ္ဓသဗ္ဗညုဂုဏော-ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီးသော သဗ္ဗညုဂုဏ် ရှိတော်မူသော၊ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-အပ်၏။

၂၃။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓနိဒ္ဒေသေဝိ-၌လည်း၊ ပုဗ္ဗေ အနန္တသုတေသုတိ ပဒဿ-ဟူသော ပုဒ်၏၊ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေ့သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓနိဒ္ဒေသ၌၊ ဝုတ္တတယေနေဝ-ဖြင့်သာလျှင်၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဟိ-မှန်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါပိ-သည်လည်း၊ ပစ္စိမဘဝေ-၌၊ အနာစရိယကော-ဆရာမရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍၊) အတ္တုက္ကံသိကဉာဏေနဝ၊ မိမိကိုယ်တိုင် ထုတ်ဖော်၍ ရအပ်သော ဉာဏ်တော်ဖြင့်သာလျှင်၊ ပဋိဝိဒ္ဓသစ္စော-ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သော သစ္စာရှိတော်မူ၏၊ [ဤ၌ ပိုဒ်ရှိပါစေ၊] ပန-ဗျတိရိက်ကား၊ [မပါသော်လည်းထည့်ပါ၊] သဗ္ဗညုတညာဏဉ္စေဝ-သို့၊ ၎င်း၊ ဗလေသု-ဆယ်ပါးသောဉာဏ်တော်အားတို့၌၊ စိန္တဝသိဘာဝံ စ-သို့၊ ၎င်း၊ န ပါပုဏာတိ-မရောက်နိုင်။

၂၄။ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) အဌဝိမောက္ခေ ကာယေန ဖုသိတွာ ဝိဟရတိတိ-ကား၊ အဌ-ကုန်သော၊ သမာပတ္တိယော-ဈာန်သမာပတ်တို့ကို၊ သဟဇာတနာမကာယေန-တကွ ဖြစ်သော နာမ် အပေါင်းဖြင့်၊ ပဋိလဘိတွာ-ရ၍၊ ဝိဟရတိ-နေနိုင်၏၊ ပညာယ စဿဒိသွာတိ-ကား၊ ဝိပဿနာပညာယ-ဝိပဿနာ ပညာဖြင့်၊ သင်္ခါရဂတံ-ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ အပေါင်းကို၎င်း၊ (ပဿိတွာ ၌ စပ်၊) မဂ္ဂပညာယ-မဂ်ပညာဖြင့်၊ စတ္တာရိ-ကုန်သော၊ သစ္စာနိ-တို့ကို၎င်း၊ ပဿိတွာ-မြင်ခြင်းကြောင့်၊ စတ္တာရောပိ၊

လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ အာသဝေါ-အာသဝေါ တို့သည်၊ ဒီဏာ-ကုန် ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ အယံ ဝုစ္စတီတိ-ကား၊ ဧဝရူပေါ-သော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော နာမာတိ-ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-အပ်၏၊ ဟိ-မှန်၊ အယံ-ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဒွိဟိ၊ ၂-ပါး ကုန်သော၊ ဘာဂေဟိ-ဝိက္ခမ္ဘနအဖို့၊ သမုစ္ဆေဒအဖို့တို့ဖြင့်၊ ခွေ ဝါရေ-နှစ်ကြိမ်တို့တိုင်တိုင် ဝိမုတ္တော-ကိလေသာတို့မှ လွတ်ပြီ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဥဘတော ဘာဂဝိမုတ္တော ဥဘတော-ဘာဂဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏၊ ဝါ-၂ပါးသော ဝိက္ခမ္ဘနအဖို့၊ သမုစ္ဆေဒအဖို့ တို့ဖြင့် နှစ်ကြိမ် ကိလေသာတို့မှ လွတ်ပြီးပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။

တဩ-ထို ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ ကိုဖွင့်ပြရာ၌၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့၊ ကား၊ ထေရဝါဒေါ-ထေရ်တို့၏ ဝါဒတည်း၊ တာဝ-တိပိဋက မဟာဓမ္မ-ရက္ခိတတေရ်၊ တိပိဋကစူဠာဘယတေရ်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ-အပ်သော) တိပိဋကစူဠာနာဂတ္ထေရော-တိပိဋကစူဠာနာဂ ထေရ်သည်၊ အာဟ-မိန့်ပြီ၊ (ကံ) သမာပတတ္ထိယာ^၁- ဈာန်သမာပတ်ဖြင့်၊ (ဝိက္ခမ္ဘနဝိမောက္ခေန-၌ စပ်။)

၁။ အယံ ဟိ (ပေ) ဝိမုတ္တော။ ။ “ဒွိဟိ ဘာဂေဟိ ခွေ ဝါရေ” တို့သည် ဥဘတောဂ-ပုဒ်၏အဖွင့်တည်း၊ ထိုတွင် “ဒွိဟိ ဘာဂေဟိ”ဟူသည် အရူပသမာပတ်အဖို့ မဂ်အဖို့တည်း၊ အရူပသမာပတ်ကို ရသောအခါ ရူပကာယမှ တစ်ကြိမ်လွတ်၏၊ ဤသို့နှစ်ပါးသော အဖို့တို့ဖြင့် နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် ကိလေသာတို့မှ လွတ်သောကြောင့် “ဥဘတောဘာဂ ဝိမုတ္တ” ဟူသော အမည်ကိုရသည်၊ ဤအဓိပ္ပာယ်အရ “ဥဘတော ဥဘတောဘာဂါ စ ဥဘတောဘာဂါ”ဟု ဧကဒေသသရူပကသေသံပြု၊ “ဥဘတော ဘာဂေဟိ-၂-ကြိမ်အားဖြင့် ၂-ပါးသော အဖို့တို့ဖြင့်+ ဝိမုတ္တော ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော”ဟု ပြုပါ။

ဋီကာ။ ။ ဥဘတော၊ ဥဘယထာ ၂-ပါးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (၂-ကြိမ် တိုင်တိုင်-ဟူလို၊) ဥဘောဟိ ဘာဂေဟိ+ဝိမုတ္တောတိ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော၊ ဧကဒေသ သရူပေကဒေသ နယေန (ဥဘတော တစ်ပုဒ်ကို ချေ၍ ဥဘတောဘာဂ) တစ်စိတ်ကြွင်းသော နည်းဖြင့်၊ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ မည်၏။ [မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ၊ ဘိက္ခုဝဂ္ဂ၊ ကိဋ္ဌာဂိရိသုတ် အဖွင့်၊]

၂။ သမာပတ္တိယာ ဝိက္ခမ္ဘနဝိမောက္ခေန။ ။ ဈာန်သမာပတ်သည် နိဝရဏ ကိလေသာ တို့ကို ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်အားဖြင့် ပယ်ခွာနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် သမာပတ္တိယာကို ဝိက္ခမ္ဘနဝိမောက္ခေန-၌စပ်ပါ၊ ဝိက္ခမ္ဘနအားဖြင့် ပယ်ခွာဟူသည် ရူပကာယကို ပယ်ခွာခြင်းမဟုတ်၊ ကိလေသာတို့ကို ပယ်ခွာခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဝိမောက္ခ ဟူသည်လည်း ကိလေသာတို့မှ လွတ်ခြင်းပင်တည်း၊ ဤဝိက္ခမ္ဘနဝိမောက္ခေနသည် ဝိမုတ္တော၏ သရူပကျာဝိသေသန ဖြစ်ရကား “ဝိမုတ္တော” အရ ကိလေသာတို့မှ လွတ်ခြင်းကို ယူရသည်၊ မဂ္ဂေန သမုစ္ဆေဒဝိမောက္ခေန-၌လည်း ဤနည်းကို ခိုပါ။

ဝိက္ခမ္ဘနဝိမောက္ခေန-ပယ်ခွာခြင်းဟူသော ဝိမောက္ခအားဖြင့်၊ (ဝိမုတ္တော-
ကိလသာတို့မှလွတ်ပြီ) မဂ္ဂေန-မဂ်ဖြင့်၊ သမုစ္ဆေဒဝိမောက္ခေန-အကြွင်းမဲ့
ပယ်ဖြတ်ခြင်းဟူသော ဝိမောက္ခအားဖြင့်၊ ဝိမုတ္တော-လွတ်ပြီ၊ ကုတိ-သို့၊
ဥဘတောဘာဂေဟိ-နှစ်ပါးသော ဝိက္ခမ္ဘနအဖို့၊ သမုစ္ဆေဒဝိမောက္ခအဖို့တို့ဖြင့်၊ ဒွေ-
ဝါရေ-နှစ်ကြိမ်တို့ တိုင်တိုင်၊ ဝိမုတ္တော-ကိလသာတို့မှ လွတ်ပြီ၊ ကုတိ-သို့၊ (အာဟ-
ပြီ) တိပိဋကမဟာဓမ္မရက္ခိတတ္ထေရော-သည်၊ (ဝတ္တာ၊ အာဟ-တို့၌ စပ်)၊ ဧသော-
ဤဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ နာမနိဿိတကော-နာမ်တရားကို မှီသော
ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ [နာမနိဿိတကော ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဋီကာ၌ ရှုပါ။] ကုတိ-သို့၊
ဝတ္တာ-ဆိုပြီး၍၊ ဥပသီဝ-ဥပသီဝပုဏ္ဏား၊ ကုတိ-သို့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ (အာလပတိ-
ခေါ်တော်မူ၏။) အစွိ-မီးတောက်မီးလျှံသည်၊ [ဆန်းကြောင့် ဒီဃဖြစ်နေသည်။]
ဝါ-ကို၊ ဝါတဝေဂေန-လေအဟုန်သည်၊ ခိတ္တာ-တိုက်လွှင့်အပ်သည်၊ (သမာနာ-
ဖြစ်လသော်)၊ အတ္ထံ-ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသို့၊ ပလေတိယထာ-ရောက်သကဲ့သို့၊ သဒ္ဓိ-
(မည်သည့်အရပ်သို့ ရောက်သွားပြီဟူသော) [န ဥပေတိ သဒ္ဓိန္နိ အသုကံ နာမ
ဒိသံ ဂတောတိ ဝေါဟာရံ န ဂစ္ဆတိ။] အရေအတွက်သို့၊ န ဥပေတိယထာ-
မကပ်ရောက်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ မုနိ-သေက္ခဖြစ်သော မုနိသည်၊ (အရူပဘုံသို့
ရောက်ပြီးဖြစ်၍ ရူပကာယမှ လွတ်ပြီးဖြစ်သော သေက္ခမုနိသည်)၊ [ဆန်းကြောင့်
ဒီဃဖြစ်နေသည်။] နာမကာယာ (ပိ)-[ပိ-ဖြင့် ရူပကာယကို ဆည်း။] ကိလသာ
ဟူသော နာမ်အပေါင်းမှလည်း၊ ဝိမုတ္တော-ထပ်၍လွတ်သော ရဟန္တာသည်။

“ဝိမုတ္တော”အရ ကိလသာတို့မှလွတ်ခြင်းကိုယူရသည်။ မဂ္ဂေန သမုစ္ဆေဒဝိမောက္ခေန-၌လည်း
ဤနည်းကို မှီပါ။

ဋီကာ။ ။ ပဌမတ္ထေရဝါဒေ ဒွိဟိ ဘာဂေဟိ ဝိမုတ္တော ဥဘတောဘာဂ-ဝိမုတ္တော၊ တတ္ထ ဝိမုတ္တောတိ
ကိလေသေဟိ ဝိမုတ္တော။ ဤ ဋီကာ အရ ဝိက္ခမ္ဘန ဝိမောက္ခ၊ သမုစ္ဆေဒ ဝိမောက္ခ ၂-ဖို့ကို “ဥဘတော
ဘာဂေဟိ” ဟု မှတ်ပါ။ ဝိက္ခမ္ဘန ဝိမောက္ခ အားဖြင့် တကြိမ်၊ သမုစ္ဆေဒဝိမောက္ခ အားဖြင့် တကြိမ်ကို
“ဒွေဝါရေ” ဟုမှတ်ပါ။

၁။ ဧဝံ မုနိ (ပေ) န ဥပေတိ သဒ္ဓိ။ ။ တတ္ထ ဥပ္ပန္နော သေက္ခမုနိ ပကတိယာ ပုဗ္ဗေဝ ရူပကာယာ
ဝိမုတ္တော၊ တတ္ထ။ (ထို အရူပဘုံ၌) စတုတ္ထမဂ္ဂံ နိဗ္ဗတ္တောတွာ (ပေ) ပုန နာမကာယာပိ ဝိမုတ္တော၊
ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော ခိဏာသဝေါ ဟုတွာ မနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာန- သဒ္ဓိတံ အတ္ထံ ပလေတိ၊ န
ဥပေတိသဒ္ဓိ ခတ္ထိယာဒယော ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဧဝံ-မာဒိဏံ။ [သုတ္တနိပါတ် အဋ္ဌကထာ၊ ဥပသီဝသုတ်
အဖွင့်။]

(ဟုတွာ-၍) အတ္တံ၊ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန ဟူသော ချုပ်ခြင်းသို့၊ ပလေတိ၊ ရောက်၏။ သဒ္ဓိ-ခတ္တိယ၊ ပြာဟွဏ စသော အားဖြင့် ခေါ်ဝေါ် အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ နဥပေတိ၊ မကပ်ရောက်တော့၊ ကုတိ-သို့၊ သုတ္တံ-သုတ်ကို။ ဝတွာ၊ ဆိုပြီး၍၊ [ဋီကာ၌ အာဟရိတွာ မပါ၊ သုတ္တံ ဝတွာဟူသော ရှိ၏] နာမ-ကာယ တော°- စ၊ ကလေသာ ဟူသော နာမ် အပေါင်းမှ၎င်း၊ ရူပကာယ-တောစ၊ ရုပ်အပေါင်းမှ၎င်း၊ သုဝိမုတ္တတ္တာ၊ ကောင်းစွာ လွတ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော၊မည်၏။ ကုတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ [ဤ ထေရ်၏အလိုအား ဖြင့် “ဥဘတောဘာဂဟိ (နာမကာယ ရူပကာယဟူသော ၂ပါးသော အဖို့တို့မှ) ဝိမုတ္တော” ဟုပြုပါ။]

ပန၊ ကား။ တိဝိဋကစူဠာဘယထွေရော-သည်။ အာဟ-ပြီ၊ (ကိံ) သမာပတ္တိယာ၂-၊ ဈာန်သမာပတ်ဖြင့်၊ ဝိက္ခမ္ဘနဝိမောက္ခေန၊ ပယ်ခွါခြင်းဟူသော ဝိမောက္ခ အားဖြင့်၊ ဧကဝါရံ-တကြိမ်၊ ဝိမုတ္တော-ကိလေသာတို့မှလွတ်ပြီ၊ မဂ္ဂေန-ဖြင့်၊ သမုစ္ဆေဒဝိမောက္ခန-အကြွင်းမဲ့ ပယ်ဖြတ်ခြင်းဟူသော ဝိမောက္ခ အားဖြင့်၊ ဧကဝါရံ-တကြိမ်၊ ဝိမုတ္တော-ကိလေသာတို့မှ လွတ်ပြီ၊ ကုတိ-ကြောင့်၊ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော-မည်၏။ ကုတိ-သို့၊ (အာဟ-ပြီ) ပန-ဆက်၊ တယောပိ-သုံးပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ကုမေ ထေရာ-ဤ ထေရ်တို့သည်၊ ပဏ္ဍိတာ-ဝိဋကတ် အရာတွင် ကျွမ်းကျင်တော် မူကြကုန်၏။ တိဏ္ဏမ္ဘိ-သုံးပါးသော ထေရ် တို့၏လည်း၊ ဝါဒေ၌ ကာရဏံ-အကြောင်းကို၊ ဒိသတိ-တွေ့မြင်အပ်၏။ ကုတိ-ကြောင့်၊ တိဏ္ဏမ္ဘိ-တို့၏လည်း၊ ဝါဒံ-ကို၊ တန္တိ-အဋ္ဌကထာအစဉ်ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဌပတိသု-ရှေးဆရာတို့ထားကြကုန်ပြီ။

၁။ နာမကာယတော ဝိမုတ္တော။ ။ဤ ဒုတိယ ထေရ်၏ ဝါဒ၌ ကိလေသာ အပေါင်း ဟူသော နာမကာယ၊ ရုပ်အပေါင်း ဟူသော ရူပကာယကို “ဥဘတော ဘာဂ”ဟု မှတ်ပါ။ ထို အဖို့တို့မှလွတ်သည်ကို “ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ” ဟု ဆိုသည်။ ကိလေသာ အပေါင်းဟူသော နာမကာယမှ လွတ်ရာ၌ ဝိက္ခမ္ဘန ဝိမောက္ခ၊ သမုစ္ဆေဒ ဝိမောက္ခ အားဖြင့် ၂-ကြိမ်ပင်လွတ်ရသည်။

၂။ သမာပတ္တိယာ (ပေ) ဝိမုတ္တော။ ။ ဤ တတိယ ထေရ်၏ ဝါဒ၌ ကိလေသာတို့မှ လွတ်သည်ကို “ဝိမုတ္တ”ဟု ဆို၏။ ထိုသို့ လွတ်ရာ၌ ဈာန် သမာပတ်ဖြင့် ပယ်ခွါတုန်းက တစ်ကြိမ်၊ မဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ပ ပယ်ဖြတ်တုန်းက တစ်ကြိမ်၊ ဤသို့ ၂-ကြိမ် လွတ်သောကြောင့် “ဥဘတော ဘာဂေဟိ (ဥဘတော ၂-ပါးစုံသော အခြင်းအရာဖြင့်) ဝိမုတ္တောဟိ ဥဘတော ဘာဂဝိမုတ္တော”ဟု ပြုစုလိုသည် နောက်၌ လာမည်။

ပန-ဆက်၊ သင်္ခေပတော-အားဖြင့်၊ အရူပသမာပတ္တိယာ-ဖြင့်၊ ရူပကာယတော-မှ၊ ဝိမုတ္တော-လွတ်ပြီ၊ မဂ္ဂေန-အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်၊ နာမကာယတော-မှ၊ ဝိမုတ္တော-ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ သုတ္တံ-သုတ်ကို၊ ဝတ္တာ၊ ဆိုပြီး၍၊ [နိကာ၌ အာဟရိတွာ မပါ၊ သုတ္တံ ဝတ္တာ ဟူသာ ရှိ၏၊] နာမကာယတော စ၊ ကိလေသာ ဟူသော နာမ် အပေါင်းမှ၎င်း၊ ရူပကာယတောစ၊ ရူပအပေါင်းမှ၎င်း၊ သုဝိမုတ္တတ္တာ၊ ကောင်းစွာ လွတ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော-မည်၏၊ ဣတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ [ဤ ထေရ်၏အလိုအားဖြင့် “ဥဘတောဘာဂေတိ (နာမကာယ ရူပကာယဟူသော ၂-ပါးသော အဖို့တို့မှ) ဝိမုတ္တော ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော” ဟု ပြုပါ။]

ပန-ကား၊ တိပိဋကစူဠာဘယထွေရော-သည်၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ။) သမာပတ္တယယာ^၂-၊ ဈာန်သမာပတ်ဖြင့်၊ ဝိက္ခမ္ဘနဝိမောက္ခေန-ပယ်ခွါခြင်းဟူသော ဝိမောက္ခအားဖြင့်၊ ဧကဝါရံ-တကြိမ်၊ ဝိမုတ္တော-ကိလေသာတို့မှလွတ်ပြီ၊ မဂ္ဂေန-ဖြင့်၊ သမုစ္ဆေဒဝိမောက္ခေန-အကြွင်းမဲ့ ပယ်ဖြတ်ခြင်းဟူသောဝိမောက္ခ အားဖြင့်၊ ဧကဝါရံ-တကြိမ်၊ ဝိမုတ္တော-ကိလေသာတို့မှ လွတ်ပြီ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဥဘတော ဘာဂဝိမုတ္တော-မည်၏၊ ဣတိ-သို့ (အာဟ-ပြီ) ပန-ဆက်၊ တယောပိသုံးပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမေ ထေရာ-ဤ ထေရ်တို့သည်၊ ပဏ္ဍိတာ-ပိဋကတ် အရာတွင် ကျွမ်းကျင်တော် မူကြကုန်၏၊ တိဏ္ဏမ္ပိ-သုံးပါးသော တေရ်တို့၏လည်း၊ ဝါဒေး-၌၊ ကာရုဏံ-အကြောင်းကို၊ ဒိဿတိ-တွေ့မြင်အပ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တိဏ္ဏမ္ပိ-တို့၏လည်း၊ ဝါဒ်-ကို၊ တန္တိ-အဋ္ဌကထာအစဉ်ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဌပယံ သု၊ ရှေးဆရာတို့ ထားကြကုန်ပြီ။

၁။ နာမကာယတော ဝိမုတ္တော။ ။ ဤ ဒုတိယ ထေရ်၏ ဝါဒ၌ ကိလေသာအပေါင်း ဟူသော နာမကာယ၊ ရူပအပေါင်း ဟူသော ရူပကာယကို “ ဥဘတောဘဂ”ဟုမှတ်ပါ။ ထို အဖို့တို့မှလွတ်သည်ကို “ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ”ဟု ဆိုသည်။ ကိလေသာ အပေါင်းဟူသောနာမကာယ မှ လွတ်ရာ၌ ဝိက္ခမ္ဘန ဝိမောက္ခ၊ သမုစ္ဆေဒ ဝိမောက္ခ အားဖြင့် ၂-ကြိမ်ပင်လွတ်ရသည်။

၂။ သမာပတ္တိယာ (ပေ) ဝိမုတ္တော။ ။ ဤ တတိယ ထေရ်၏ ဝါဒ၌ ကိလေသာတို့မှ လွတ်သည်ကို “ဝိမုတ္တ”ဟုဆို၏၊ ထိုသို့ လွတ်ရာ၌ ဈာန် သမာပတ် ဖြင့် ပယ်ခွါတုန်းက တကြိမ်၊ မဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ပယ်ဖြတ်တုန်းက တကြိမ်၊ ဤသို့ ၂-ကြိမ် လွတ်သောကြောင့် “ဥဘတောဘာဂေတိ (ဥဘတော၂-ပါး စုံသော အခြင်းအရာဖြင့်) ဝိမုတ္တောတိ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော” ဟု ပြုစေလိုသည် နောက်၌လာမည်။

ပန- ဆက်၊ သင်္ခေပတော-အားဖြင့်၊ အရူပသမာပတ္တိယာ-ဖြင့်၊ ရူပကာယတော-
 မှ၊ ဝိမုတ္တော- လွတ်ပြီ၊ မဂ္ဂေန-အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်၊ နာမကာယတော- မှ၊ ဝိမုတ္တော-
 ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဥဘောဟိ-၂-ပါးကုန်သော၊ ဘာဂေဟိ-ရူပကာယအဖို့၊
 နာမကာယအဖို့တို့မှ၊ ဝိမုတ္တတ္တာ-လွတ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥဘတောဂ
 ဝိမုတ္တော-မည်၏၊ သော-ထိုဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ စတုန္ဒ- ကုန်သော၊
 အရူပသမာပတ္တိနံ-တို့တွင်၊ ဧကေကတော- တပါး တပါးသော အရူပသမာပတ်မှ၊
 ဝုဋ္ဌာယ- ထ၍၊ သင်္ခါရေ-သင်္ခါရတို့ကို၊ သမ္ပသိတွာ-သုံးသည်၍၊ အရဟတ္တံ-
 အရဟတ္တဖိုလ်သို့၊ ပတ္တာနံ-ရောက်ကုန်သော၊ စတုန္ဒ- ၄ပါးသောပုဂ္ဂိုလ် တို့၏၎င်း၊
 နိရောဓာ-နိရောဓ သမာပတ်မှ၊ ဝုဋ္ဌာယ-၍၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တဿ-သော၊
 အနာဂါမိနော စ-အနာဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း၊ ဝသေန-အပြားအားဖြင့်၊ ပဉ္စဝိဓော-
 ငါးပါးအပြားရှိသည်၊ ဟောတိ-တတ္ထ-ထို ငါးပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ပုရိမာ-
 ရှေ့၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ စတ္တာရော-၄ပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သမာပတ္တိသီသံ-
 သမာပတ်တို့၏ အထွတ်အထိပ်ဖြစ်သော၊ ဝါ-သမာပတ်တို့တွင် အထွတ်အထိပ်
 ဖြစ်သော၊ နိရောဓံ- နိရောဓသမာပတ်ကို၊ ဝါ-သို့၊ န သမာပဇ္ဇန္တိ-ကောင်းစွာ
 မရောက်နိုင်ကြကုန်၊ ဝါ-မဝင်းစားနိုင်ကြကုန်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပရိယာယေန-
 ပရိယာယ်အားဖြင့်၊ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တာနာမ-တို့မည်၏၊ အဋ္ဌသမာပတ္တိဘာဘိ-
 ရုစ်ပါးသော သမာပတ်ကို ရခြင်းရှိသော၊ အနာဂါမိ-အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တံ-
 ထိုနိရောဓသမာပတ်ကို၊ ဝါ-သို့၊ သမာပဇ္ဇိတွာ-၍၊ တတော-ထို နိရောဓသမာပတ်မှ၊
 ဝုဋ္ဌာယ-၍၊ ဝိပဿနံ-ကို၊ ဝဗ္ဗေတွာ-တိုပွားစေ၍၊ အရဟတတ္ထံ-သို့၊ ပတ္တော-ပြီ၊
 ဣတိ-ကြောင့်၊ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တသေဋ္ဌော နာမ-မြတ်သော ဥဘတောဘာ
 ဂဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏၊ စ-စောဒနာ ပါဦးအံ့၊ (ကိ) အရူပါဝစရဇ္ဈနမ္ပိ-သည်လည်း၊
 ဥပေက္ခာစိတ္တေကဂ္ဂတာဟိ-ဥပေက္ခာ စိတ္တေကဂ္ဂတာတို့အားဖြင့်၊ ဒုဝဂီကံ-
 ၂ပါးသော အင်္ဂါရှိ၏၊ ရူပါဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနမ္ပိ-သည်လည်း၊ (ဥပေက္ခာ
 စိတ္တေကဂ္ဂတာဟိ-တို့ အားဖြင့်၊ ဒုဝဂီကံ-၏) တသွာ-ကြောင့်၊ တမ္ပိ-ထို ရူပါဝစရ
 စတုတ္ထ ဈာန်ကိုလည်း၊ ပဒဋ္ဌာနံ-နီးစွာသော အကြောင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ [“ရူပါဝစရ
 စတုတ္ထ ဈာန်ကိုဝင်စားပြီး၍” ဟု ဆိုလိုသည်၊] အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တေန-သော၊
 ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တေန-ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ နန-ဖြစ်ထိုက်သည်
 မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ-ဤကား စောဒနာတည်း၊ န ဘဝိတဗ္ဗံ-မဖြစ်ထိုက်၊ (ဣတိ-
 ဤကား အဖြေတည်း၊) ကသွာ-နည်း၊ ရူပကရတော-မှ၊ အဝိမုတ္တတ္တာ-
 မလွတ်သေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ [“ရူပါဝစရ စတုတ္ထ ဈာန်ကိုသာ

ရ၍ အရူပဈာန်ရသူကဲ့သို့ ရူပကာယမှ မလွတ်သေးသောကြောင့် မထိုက်” ဟူလို၊
ဟိ-မှန်၊ တံ-ထို ရူပါဝစဂရစက္ကဏဈာန်သည်။ ကိလေသာ ကာယတောဝ-
နိဝရဏကိလေသာအပေါင်းမှသာ၊ ဝိမုတ္တံ- ပြီ၊ ရူပကာယတော- မှ၊ န (ဝိမုတ္တံ)-
မလွတ်သေး၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ တတော-ထိုရူပဝါစရ စတုတ္ထဈာန်မှ၊ ဝုဋ္ဌာယ-
၍၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တော-ရောက်သော အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဥဘတော
ဘာဂဝိမုတ္တော နာမ- မည်သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ ပန-ကား၊ အရူပါဝစရံ-
အရူပါဝစရဈာန်သည်၊ နာမကာယတော စ- မှ၎င်း၊ ရူပကာယတော စ- မှ၎င်း၊
ဝိမုတ္တံ- ပြီ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တဒေဝ-ထိအရူပါဝစရ ဈာန်ကိုသာ၊ ပါဒကံ-
အခြေခံကို၊ ကတွာ-၍၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တော-သည်၊ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော-
ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

၂၅။ ပညာဝိမုတ္တနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ပညာယ-
ဝိပဿနာပညာ မဂ်ပညာဖြင့်၊ ဝိမုတ္တေ-ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊
ဣတိ-ကြောင့်၊ ပညာဝိမုတ္တော-မည်၏၊ သော-ထိုပညာဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်သည်၊
သုက္ခဝိပဿကော- ဈာန်စေး မရောက်သဖြင့် ခြောက်သောဝိပဿနာရှိသော
ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း၊ စတူဟိ-ကုန်သော၊ ဈာနေဟိ- ရူပါဝစရဈာန်တို့မှ၊ ဝုဋ္ဌာယ-၍၊
အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တော-ကုန်သော၊ စတ္တာရော- လေးပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၎င်း၊ ဣတိ-
သို့၊ ပဉ္စဝိမော-ငါးပါးအပြားရှိသည်၊ ဟောတိ-ဟိ- မှန်၊ ဧတေသု- ဤ၅-ပါးသော
ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ဧကောပိ-တပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ အဋ္ဌဝိမောက္ခလာဘီ-
ရှစ်ပါးလုံးသော သမာပတ်ကို ရခြင်းရှိသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်၊ [“ ရှစ်ပါးလုံး
မရ- ရူပဈာန်လေးပါးကိုသာ ရသည်” ဟူလို၊] တေနေဝ-ထို့ကြောင့်ပင်၊ န
ဟေဝခေါ အဋ္ဌဝိမောက္ခေတိအာဒိ-ကို၊ (ဘဂဝါ) အာဟ-ပြီ၊ ပန-ကား၊
အရူပါဝစရဇ္ဈာနေသု-တို့တွင်၊ ဧကသ္မိ-တပါးသော ဈာန်သည်၊ သတိ-ရှိလသော်၊
ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တောယေဝ နာမ-ပုဂ္ဂိုလ်မည်သည်သာလျှင်၊ ဟောတိ-၏၊
ဣတိ-ဤသို့၊ မှတ်အပ်၏။

၂၆။ ကာယသက္ခိနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ဧကစွေအာ
သဝါတိ-ကား၊ ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂတ္ထယဝဇ္ဈာ-အောက်မဂ် ၃-ပါးအပေါင်းသည်
သတ်ထိုက်ကုန်သော၊ (ဧကစွေ-အချို့ကုန်သော၊ အာသဝါ-အာသဝါတို့သည်၊
ပရိက္ခိဏာ-ကုန်ပြီးကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊) [“ကုန်ပြီး”ဟုဆိုသောကြောင့်
ကုန်ဆဲခိုက်ဖြစ်သော သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌကို မယူရ၊] အယံ ဝုစ္စတိတိ-ကား၊
ဝေရူပေါ-သော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ ကာယသက္ခိတိ-၊ ကာယသက္ခိပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍

ဝါ-ဉာဏ်တည်းဟူသော နာမကာယဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မြင်ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- အပ်၏၊ ဟိ-မှန်၊ ဟော-ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဖုဋ္ဌန္တံ-တွေ့ထိအပ် ရအပ်ပြီးသော အရူပါဝစရဈာန်တို့၏ အဆုံးနှင့်တူသော အခြားမဲ့ကာလပတ်လုံး၊ ဝါ-ကာလ၌မျက်မှောက်ပြုသည်မည်လောက်အောင်၊ သစ္စိကရောတိ- နိဗ္ဗာန်ကိုမျက်မှောက်ပြုနိုင်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ကာယသက္ခိ-မည်၏၊ ပဌမံ-ရှေးဦးစွာ ဈာနဖဿ-ဈာန်အတွေ့ကို၊ ဖုဋ္ဌတိ-တွေ့ထိ၏၊ ဝါ-ရ၏၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌ ဝါ-မှ၊ နိရောဓံ-သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ကြောင်းဖြစ်သော၊ နိဗ္ဗာန်-ကို၊ သစ္စိကရောတိ-နိုင်၏၊ ဣတိပိ-ကြောင့်လည်း၊ ကာယသက္ခိ-မည်၏၊ သော-ထိုကာယသက္ခိ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သောတာပတ္တိဖလ၌-သောတာပတ္တိဖိုလ်၌တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အာဒိ-အစကို၊ ကတွာ-၍၊ ယာဝ- အရဟတ္တမဂ္ဂဌာ-အရဟတ္တမဂ္ဂဌပုဂ္ဂိုလ် တိုင်အောင်၊ ဆဗ္ဗဓော- ခြေကပ်ပါး အပြားရှိသည်၊ ဟောတိ-၏။

၂၇။ ဒိဋ္ဌိပုတ္တနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အတ္ထောဇေဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ- ကား၊ ဣဒံ- ဤတဏှာကြဉ်ထားတေဘူမကတရားသည်၊ ဒုက္ခံ-ဒုက္ခတည်း၊ ဒုက္ခံ- ဒုက္ခသည်၊ ဧတ္တကံ- ဤ တဏှာကြဉ်ထားတေဘူမကတရားဟူသောအတိုင်းအ ရှည်ရှိ၏၊ ဣတော-ဤ တဏှာကြဉ်ထား တေဘူမကတရားထက်၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်၌၊ ဒုက္ခံ-သည်၊ န-မရှိ၊ ဒုက္ခသမုဒယာဒိသုပိ- ဒုက္ခသမုဒယအစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော- ပင်တည်း၊ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိတိ-ကား၊ တဏှံ-တဏှာကို ဌပေတွာ-ထား၍၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓေ- ဥပါဒါန်၏အာရုံဖြစ်သော ခန္ဓာတို့ကို၊ ဒုက္ခသစ္စန္တိ-ဟူ၍၊ ယာထာဝသရသတော-မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်သော မိမိ၏သဘောအားဖြင့်၊ ပဇာနတိ- အပြားအားဖြင့် သိ၏၊ [ယာထာဝသရသ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုဋီကာကျော်နိဿယ၌ ပြခဲ့ပြီ။] ပန-ကား၊ တဏှာ-သည်၊ ဒုက္ခံ-ဒုက္ခကို၊ ဇနေတိ-ဖြစ်စေ၏၊ နိဗ္ဗတ္တေတိ-ဖြစ်စေ၏၊ ပဘာဝတိ- စ၍ဖြစ်စေ၏။

၁။ ကာယသက္ခိ။ ။ သစ္စိကရောတိသည် သက္ခိ၏ အနက်ပြဿတည်း။ သက္ခိ-ပုဒ်ကို “သ+အက္ခိ” သုခွဲ။ သဟ+အက္ခိနာ ယော ဝတ္တတိတိ သက္ခိ။ (ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသံ။) [အက္ခိနာ၊ မျက်စိ နှင့်၊ ဝါ-မျက်စိဖြင့် မြင်ခြင်းနှင့်၊ သဟဝတ္တတိ၊ သက္ခိ ဝိယာတိ သက္ခိ-မျက်စိဖြင့် မြင်ခြင်းနှင့်တကွဖြစ် သူ၊ (မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ဖြစ်သူ) ကဲ့သို့၊ နိဗ္ဗာန်ကိုလည်း ဉာဏ်တည်းဟူသော နာမကာယဖြင့် မျက်မြင် ကိုယ်တွေ့ဖြစ်သူကို “ကာယသက္ခိ” ပုဂ္ဂိုလ်ဟုခေါ်သည်။ “ကာယေန-ဉာဏ်တည်းဟူသော နာမကာယ ဖြင့်+ သက္ခိ ကာယသက္ခိ၊ [ကာယသက္ခိန္တိ ကာယေတ+ သစ္စိကတဝန္တံ၊ သာမညဖလသုတ် သီလက္ခန် ဋီကာ။]

တတော-ထိုတဏှာမှ၊ တံဒုက္ခံ-သည်၊ သမုဒေတိ-ကောင်းစွာအထက်၌ဖြစ်၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ နံ-ထိုတဏှာကို၊ အယံ- ဤတဏှာသည်၊ ဒုက္ခသမုဒယေ- ကြွင်းသောအကြောင်းနှင့် ပေါင်းမိလသော် ဒုက္ခ၏ဖြစ်ကြောင်းသမုဒယသစ္စာ တည်း။ ဣတ-သို့၊ ယထာဘူတံ-စွာ၊ ပဇာနာတိ-၏။

ပန-ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣဒံ ဒုက္ခဉ္စ-ဤဒုက္ခသည်၎င်း၊ (အယံ) သမုဒယော စ-ဤသမုဒယသည်၎င်း၊ နိဗ္ဗာနံ-သို့၊ ပတု၊ အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရောက်လသော်၊ ဝါ-ကြောင့်။ နိရုဇ္ဈန္တိ-ချုပ်ကုန်၏။ ဝူပသမန္တိ-ငြိမ်းကုန်၏။ အပ္ပဝတ္တိ၊ မဖြစ်ခြင်းသို့၊ ဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်၊ နံ-ထို နိဗ္ဗာန်ကို၊ အယံ- ဤနိဗ္ဗာန်သည်၊ ဒုက္ခနိရောဓော- ဒုက္ခ၏ချုပ်ကြောင်းနိရောဓသစ္စာတည်း၊ ဣတိ- သို့၊ ယထာဘူတံ-စွာ၊ ပဇာနာတိ-၏။ ပန-ကား၊ အရိယာ-ကိလေသာတို့မှဝေးကွာ သော၊ ဝါ-ဖြူစင်သော၊ အဋ္ဌဂီကော-ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိသော၊ မဂ္ဂေါ-မဂ်သည်၊ တံဒုက္ခနိရောဓံ-ထို ဒုက္ခ၏ ချုပ်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်သို့၊ ဂစ္ဆတိ-အာရုံပြုသောအား ဖြင့်ရောက်၏။ တေန-ကြောင့်၊ တံ-ထို အရိယအဋ္ဌဂီကမဂ်ကို၊ အယံ-ဤ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည်၊ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ-ဒုက္ခ၏ ချုပ်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်သို့ရောက် ကြောင်းဖြစ်သော၊ ပဋိပဒါ-အကျင့်တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ယထာဘူတံ-စွာ၊ ပဇာနာတိ- ချုပ်ကုန်၏။

ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ နာနာက္ခဏေ၊ အထူးထူးသော ခဏ၌၊ သစ္စဝဝတ္ထာနံ- သစ္စာလေးပါးကို အသီးအသီး ပိုင်းခြား၍ သိသော ဉာဏ်ကို (ဘဂဝတာ) ဒဿိတံ- ပြတောမူအပ်ပြီ၊ ဣဒါနိ-၌၊ ဧကက္ခဏေ- တပြိုင်နက်သော ခဏ၌၊ (သစ္စဝဝတ္ထာနံ-ကို) ဒဿေတုံ-ငှါ၊ တထာဂတပ္ပဝေဒိတာတိအာဒိ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ တတ္ထ-ထို တထာဂတပ္ပဝေဒိတာ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ တထာဂတပ္ပဝေဒိတာတိ-ကား။ မဟာဗောဓိမဏ္ဍေ- မြတ်သော ဗောဓိမဏ္ဍိုင်၌၊ နိသီဒိသွာ-ထိုင်သောမူ၍၊ တထာဂတေန-သည်၊ ပဋိဝိဒ္ဓါ-ထိုးထွင်းအပ်ကုန်သော၊ ဝိဒိတာ-သိတော်မူအပ်ကုန်သော၊ ပါကဋီကတာ၊ ထင်ရှားအောင် ပြုတော်မူအပ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာတိ-ကား၊ စတုသစ္စဓမ္မာ-လေးပါး

၁။ တထာဂတပ္ပဝေဒိတာ။ ။ “ပဝေဒိတ”ပုဒ်၌ ကာရိတ်ပါ-မပါ ၂-မျိုးရှိ၏။ ဤ၌ “ပဋိဝိဒ္ဓါ ဝိဒိတာ”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ကာရိတ်မပါသောပုဒ်ဟု မှတ်ပါ။ စတုတ္ထ ပါရာဇိကအဋ္ဌကထာ၌ကား “ဇာနပိတံ”ဟု တနည်းဖွင့်၏။ ထိုအလို “မြတ်စွာဘုရားသည် ဝေနေယျတို့ကို အပြားအားဖြင့် သိစေတော်မူအပ်”ဟု အနက်မှတ်ပါ။ ထိုအနက်လည်း သင့်သည်သာ။

သော သစ္စာတရားတို့ကို။ ဝေါဒိဋ္ဌာ ဟောန္တိတိ^၁-ကား၊ သုဒိဋ္ဌာကောင်းစွာ မြင်အပ်ပြီးကုန်သည်။ ဟောန္တိ-ကုန်၏။ ဝေါစရိတာတိ-ကား၊ သုစရိတာ-ဉာဏ်ဖြင့် ကောင်းစွာ လှည့်လည်အပ်ပြီးကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)တေသုထို သစ္စာလေးပါးတရား တို့၌၊ အနေန-ထို အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပညာ-ကို၊ သုဋ္ဌ-ကောင်းစွာ၊ စရာပိတာ- လှည့်လည်စေအပ်ပြီးသည်။ ဟောတိ-၏။ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

အယံ ဝုစ္စတီတိ-ကား၊ ဧဝရူပေါ-သော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ ဒိဋ္ဌိပုတ္တောတိ ဒိဋ္ဌိပုတ္တပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-အပ်၏။ ဟိ-မှန်၊ အယံ-ဤဒိဋ္ဌိပုတ္တပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဒိဋ္ဌန္တိ- သစ္စာလေးပါးကို သိမြင်တတ်သော သောတာပတ္တိမဂ်၏ အဆုံးဖြစ်သော နောက်ကာလပတ်လုံး၊ ဝါ-သစ္စာလေးပါးကိုသိမြင်တတ်သော သောတာပတ္တိမဂ်၏ အဆုံးဖြစ်သော နောက်ကာလ၌ရောက်သည်မည်လောက်အောင်၊ ပတ္ထော- နိရောဓသို့ရောက်သည်၊ (ဟုတ္တာ)သင်္ခါရာ-တို့သည်၊ ဒုက္ခာ^၂-တို့တည်း၊ နိရောဓော ဒုက္ခ၏ ချုပ်ကြောင်းနိဗ္ဗာန်သည်၊ သုခေါ-ချမ်းသာ၏။ ဣတိ-သို့၊ ဉာဏံ^၃- သိတတ်သောဉာဏ်သည်၊ ဟောတိ-၏။ ပညာယ-ဖြင့်၊ ဒိဋ္ဌ-မြင်အပ်သည်၊ ဝိဒိတံ- သိအပ်သည်၊ သစ္စကတံ-သည်၊ ဖုသိတံ (ဖုသိတံ)-တွေ့ထိအပ်သည်၊ (ဟောတိ) ဣတိ-ကြောင့်၊ ဒိဋ္ဌိပုတ္တော-မည်၏။ အယမ္ပိ- ဤဒိဋ္ဌိပုတ္တပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ ကာယသက္ခိ ဝိယ-ကာယသက္ခိပုဂ္ဂိုလ်သည်ကဲ့သို့၊ ဆဗ္ဗဓာဝ-ခြောက်ပါး အပြားရှိ သည်ပင်။ ဟောတိ-၏။

၁။ ဝေါဒိဋ္ဌာ။ “ဝိ-အထူး+ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍+ဒိဋ္ဌာ-မြင်အပ်ကုန်” ဟု သဒ္ဒတ္ထ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုသို့ မြင်သည်ကိုပင် ကောင်းစွာမြင်အပ်သောကြောင့် “သုဒိဋ္ဌာ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက် ဖွင့်သည်။ [ဝေါစရိတာ၌ စရိတာ-ကားဉာဏ်ဖြင့် လှည့်လည်အပ် ဟူသော အနက်ဟောတည်း။

၂။ ဒုက္ခာ (ပေ) နိရောဓော။ ။ဤပါဌ်ဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာနှင့် နိရောဓသစ္စာကို သိပုံကို ပြ၏။ ထို အကျိုးသစ္စာ ၂-ပါးကိုသိလျှင် အကြောင်းသစ္စာဖြစ်သော သမုဒယနှင့် မဂ္ဂသစ္စာကိုလည်း နာနန္တရိကနည်းအားဖြင့် သိ၏ဟု ပြသည်။ [တဒုဘယေန စ သမုဒယမဂ္ဂသစ္စမဋ္ဌိဝေခံ နာနန္တရိကဘာဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာမူကာ၊ သင်္ခါရပေက္ခဉာဏကထာအဖွင့်၊ နာနန္တရိကနည်းကို နည်း ၄၀-၌ ကြည့်ပါ။]

၃။ ဉာဏံ ဒိဋ္ဌံ စသည်။ ။ဉာဏံ ဟောတီတိ ဣမိနာ ဒုတိယမဂ္ဂကိစ္စံ၊ ဒိဋ္ဌံ ဟောတီတိ ဣမိနာ တတိယမဂ္ဂကိစ္စံ၊ ဝိဒိတံ ဟောတီတိဣမိနာ စတုတ္ထမဂ္ဂကိစ္စံ သန္တိကတံတိ ဣမိနာ ပဌမဖလကိစ္စံ၊ ဖုသိတံတိ ဣမိနာသေသဖလဒ္ဓယကိစ္စံ ဣတိ ဒိဋ္ဌိပုတ္တဿ မဂ္ဂဖလဉာဏဗျာပါရဒဿနာနိ ဣမာနိပဒါနီတိ ပဒန္တိ။ [ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာမူကာ၊ သင်္ခါရပေက္ခဉာဏကထာအဖွင့်။]

၂၈။ သဒ္ဓါဝိမုတ္တနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) နော စ ခေါယထာ
 ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တဿတိ-ဟူသောပုဒ်၏။ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တဿ-ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တပုဂ္ဂိုလ်၏။ အာသဝါ-
 အာသဝေါတို့သည်။ ပရိက္ခိကာ-ကုန်ပြီး ကုန်သည်။ (ဟောန္တိ) ယထာ-ကဲ့သို့၊
 ဧဝံ-တူ။ သဒ္ဓါဝိမုတ္တဿ-သဒ္ဓါဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်၏။ (အာသဝါ)-တို့သည်။ ပရိက္ခိကာ-
 ကုန်သည်။) န(ဟောန္တိ)-ကုန်၊ ကုတိ အတ္ထော-နက်။ “အာသဝေါကုန်ပုံချင်း မတူ”
 ဟူလျှ်၊ ပန-ပရိဟာရပက္ခမှ တပါးစောဒနပက္ခကို ဆိုဦးအံ့၊ နေသံ-ထို ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တပုဂ္ဂိုလ်
 သဒ္ဓါဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ကိလေသပ္ပဟာနေ-ကိလေသာကို ပယ်ခြင်း၌၊ နာနတ္ထံ-
 ထူးကုန်သည်၏အဖြစ်သည်။ အတ္တိ ကိ- ရှိပါသလော၊ ကုတိ-ဤကား အမေးတည်း
 (နေသံ-တို့၏။ ကိလေသပ္ပဟာနေ-၌၊ နာနတ္ထံ-သည်။) နတ္ထိ-မရှိ၊ (ကုတိ- ဤကား
 အဖြေတည်း။) အထ-ထိုသို့၊ မရှိလသော်၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော-သည်။
 ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တံ-သို့၊ န ပါပဏာတိ-မရောက်သနည်း၊ ဝါ-မမှီသနည်း၊ ကုတိ-ဤကား
 အမေးတည်း။ အာဂမနီယနာနတ္ထေန- မဂ်ဟု ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော ပဋိပဒါ၏
 ထူးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (သဒ္ဓါဝိမုတ္တော-သည်။ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တံ-သို့၊ န ပါပဏာတိ-
 မရောက်၊ ဝါ-မမှီ၊) ဟိ-ချဲ့၊ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော-သည်။ အာဂမနမိ-မဂ်၏ဖြစ်ပေါ်လာသော
 ကြောင့် ပဋိပဒါအခိုက်၌၊ ကိလေသေ-တို့ကို၊ ဝိက္ခမ္ဘေန္တော-ခွါလသော်၊
 အပ္ပဒုက္ခေန-ဆင်းရဲမရှိသဖြင့်၊ အပ္ပကသိရေန-ငြိငြင်ပင်ပန်းခြင်း မရှိသဖြင့်၊
 [အကိလမန္တောဝ-ကို ကြည့်၍ အ-သဒ္ဓါအတွက် အဘာဝအနက် ကြိုလိုက်ပါသည်။]
 အကိလမန္တော- မပင်ပန်းသည်။ (ဟုတွာ) ဝ-ဖြစ်၍သာလျှင်၊ ဝိက္ခမ္ဘေတုံ-ခွါခြင်းငှါ၊
 သက္ကာတိ-နိုင်၏။ ပန-ကား၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော-သည်။ ဒုက္ခေန-ဆင်းရဲသဖြင့်၊
 ကသိရေန-ငြိငြင်ပင်ပန်းသဖြင့်၊ ဝါ-ကသိကအောက်ဖြင့်၊ ကိလေမန္တော-
 ပင်ပန်းသည်။ ဟုတွာ-၍၊ (ကိလေသေတို့ကို၊) ဝိက္ခမ္ဘေတုံ-ငှါ၊ သက္ကာတိ-နိုင်၏။
 တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တပုဂ္ဂိုလ်၏ မပင်ပန်းပဲ ကိလေသာတို့ကို
 ခွါနိုင်သည်၏အဖြစ်၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်၏ ငြိငြင်ပင်ပန်းသဖြင့် ကိလေသာတို့ကို
 ခွါနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) (သဒ္ဓါဝိမုတ္တော-သည်။) ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တံ-သို့၊ န ပါပဏာတိ။

၁။ အာဂမနီယနာနတ္ထ။ ။မဂ်၏ ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် မဂ်မရမီ ရှေ့အဖို့၌
 ကျင့်အပ်သော ပုဗ္ဗဘာဂဝိပဿနာကို “အာဂမနီယ”ဟု ခေါ်၏။ ထို ပဋိပဒါအခိုက်၌ ကိလေသာကို
 ခွါရာဝယ် ပင်ပင်ပန်းပန်း အလွန်ကြိုးစား၍ ဆင်းရဲစွာ ကျင့်ရလျှင် ဒုက္ခပဋိပဒါဖြစ်၍
 လွယ်ကူစွာကျင့်ရလျှင် သုခပဋိပဒါဖြစ်၏။ ဤသို့ ဖြစ်ခြင်းကို “နာနတ္ထ”ဟု ဆိုသည်။ ထို
 ပဋိပဒါအားလျော်စွာ ကိလေသာ ကုန်ပုံလည်း မတူဘဲ ဖြစ်ရသည်။

အပိစ-သည်သာမကသေး၊ နေသံ-ထို ဒိဋ္ဌိပုတ္တပုဂ္ဂိုလ်၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ပညာယဝိ-ပညာအားဖြင့်လည်း၊ [ဝိ-ဖြင့် အာဂမနီယကို ပေါင်း၊] နာနတ္ထံ-တူးကုန်သည်၏အဖြစ်သည်၊ အတ္ထတယေဝ-သာ၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဒိဋ္ဌိပုတ္တဿ-၏၊ ဥပရိ-သောတာပတ္တိမဂ်၏ အထက်၌၊ တိဏ္ဏံ- ကုန်သော၊ မဂ္ဂါနံ-မဂ်တို့၏၊ ဝိပဿနာဉာဏံ- ကိလေသာကို ဖြတ်သောသော ဝိပဿနာဉာဏ်သည်၊ တိက္ခံ-ထက်မြက်သည်၊ သူရံ- ရဲရင့်သည်၊ ပသန္တံ-ကြည်လင်သည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ ဝဟတိ-မဂ်ကို ဆောင်နိုင်၏၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တဿ-၏၊ ဝိပဿနာဉာဏံ-သည်၊ တက္ခံ-သည်၊ သူရံ-သည်၊ ပသန္တံ-သည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ ဝဟတိ-မဂ်ကို ဆောင်နိုင်၏၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တဿ-၏၊ ဝိပဿနာဉာဏံ-သည်၊ တိက္ခံ-သည်၊ သူရံ-သည်၊ ပသန္တံ-သည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ နော ဝဟတိ-မဂ်ကို မဆောင်နိုင်၊ တဿာပိ-ကြောင့်လည်း၊ [ဝိ-ဖြင့် ရှေ့တဿာ-ကို ပေါင်း၊] သော-ထို သဒ္ဓါဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဒိဋ္ဌိပုတ္တံ-သို့၊ န ပါပုဏာတိ-နိုင်၊ ဝါ-နိုင်၊ ဟိ-ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြအံ့၊ ဒွိသု-ကုန်သော။ တရုဏေသု-လုလင်ပျိုတို့သည်၊ သိပ္ပံ-ဓားစွမ်းအတက်ကို၊ ဒေသေန္တေသု-ပြကုန်လသော်၊ ဧကဿ-တယောက်သောလင်၏၊ ဟတ္ထေ-လက်၌၊ အသိ-သန်လျက်သည်၊ ဝါ-ဓားလွယ်သည်၊ တိခိဏော-ထက်၏၊ ဧကဿ-၏၊ (ဟတ္ထေ-၌၊ အသိ-သည်၊ ဝါ-သည်) ကုဏ္ဍော-တုံး၏၊ တိခိဏေန-သော၊ အသိနာ-ဖြင့်၊ ကဒလီ-ငှက်ပျောပင်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဆိဇ္ဇမာန- ဖြတ်အပ်သော်၊ သဒ္ဓံ-အသံကို၊ န ကရောတိယထာ-သို့၊ ကုဏ္ဍေန-သော၊ အသိနာ-ဖြင့်၊ (ကဒလီ-သည်၊ ဝါ-ကို) ဆိဇ္ဇမာန-သော်၊ ကဋကဋာတိ-ကဋကဋ်ဟူ၍-သဒ္ဓံ-ကို၊ ကရောတိယထာ-သို့။

တတ္ထံ-ထို ဥပမာစကားရပ်၌၊ တိခိဏေန-သော၊ အသိနာ-ဖြင့်၊ သဒ္ဓံ-ကို၊ အကရောန္တိယာဇေ-မပြုသည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ကဒလီယာ-ကို၊ ဆေဒနံ-ဖြတ်ခြင်းကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗံ)ဝိယ-သိထိုက်သကဲ့သို့၊ (ထထာ-တူ)ဒိဋ္ဌိပုတ္တဿ-၏၊ တဏ္ဏံ-ကုန်သော၊ မဂ္ဂါနံ-အထက်မဂ်တို့၏၊ ဝါ-အတွက်၊ ဝိပဿနာဉာဏဿ-၏၊ တိခိဏသုရဝိပ္ပသန္တဘာဝေါ-ထက်မြက်သည်၏အဖြစ် ရဲရင့်သည်၏အဖြစ် အထူးသဖြင့် ကြည်လင်သည်၏အဖြစ်ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော)ကုဏ္ဍေန-သော၊ အသိနာ-ဖြင့်၊ သဒ္ဓံ-ကို၊ ကရောန္တိယာပိ-ပြုသော်လည်း၊ ကဒလီယာ-ကို၊ ဆေဒနံ-ဖြတ်ခြင်းကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗံ)ဝိယ-သို့၊ (ထထာ-တူ)သဒ္ဓါဝိမုတ္တဿ-၏၊ တိဏ္ဏံ-ကုန်သော၊ မဂ္ဂါနံ-တို့၏၊ ဝါ-အတွက်၊ ဝိပဿနာဉာဏဿ-၏၊ အတိခိဏအသုရအပ္ပသန္တဘာဝေါ-မထက်မြက်သည်၏ အဖြစ်၊ မရဲရင့်သည်၏ အဖြစ်၊ မကြည်လင်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိနဗ္ဗော-၏၊ ပန-ဆက်၊ ဣမံနယံ-ဤနည်းကို၊ (အပိစ စသည်ဖြင့်လာသော ဤနည်းကို) နောတိ-နောဟူ၍၊ ဝါ-မကောင်းဟူ၍၊

၁။ ဣမံ ပန နယံ (ပေ) ပဋိက္ခိပတ္တာ။ ။ “အပိစ နေယံ ပညာယဝိ နာနတ္ထံအတ္တိ ယေဝ”

ပဋိကိပ္ပိတ္တာ- ပယ်မြစ်၍၊ အာဂမနီယနာနတ္ထေနော-ပဌမပြုအပ်သော အာဂမနီယနာနတ္ထကြောင့်သာ၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော-သည်၊ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တံ-သို့၊ န ပါပုဏာတိ-နိုင်၊ ဝါ-နိုင်၊ ကုတိ-သို့၊ သန္နိဋ္ဌာနံ- ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို၊ (အာစရိယေဟိ-ရှေးဆရာတို့သည်၊) ကတံ-အပ်ပြီ။

ပန-ဝါဒန္တရကား၊ အာဂမဋ္ဌကထာသု၊ သုတ္တန်အဋ္ဌကထာတို့၌၊ ဝုတ္တံ-ရှေးအဋ္ဌကထာဆရာတို့ ဆိုအပ်ပြီ၊ (ကိ) ဟိ-ချဲ့၊ ဧတေသု-ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တပုဂ္ဂိုလ်၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တဿ-၏၊ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂက္ခဏေ-ရှေ့အဖို့ဖြစ်သော မဂ်ခဏ၌၊ (အရဟတ္တမဂ် မရောက်မီ ရှေ့မဂ်ခဏ၌)၊ သဒ္ဓဟန္တဿဝိယ-ယုံကြည်သကဲ့သို့၎င်း၊ ဩကပ္ပေန္တဿဝိယ-ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်သကဲ့သို့၎င်း၊ အဓိမုစ္ဆဿဝိယ စ-စွဲစွဲမြဲမြဲ နှလုံးသွင်းသကဲ့သို့၎င်း၊ ကိလေသက္ခယော-ကိလေသာတို့၏ ကုန်ခြင်းသည်၊ ဝါ-ကုန်ကြောင်း အရဟတ္တမဂ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တဿ-၏၊ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂက္ခဏေ-၌၊ ကိလေသစ္ဆေဒကဉာဏ်-ကိလေသာကို ဖြတ်တတ်သော ဉာဏ်သည်၊ အဒန္တံ-မန့်-နေးသည်၊ တိဓိဏံ-သည်၊ သူရံ-သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ဝဟတိ-မဂ်ကိုဆောင်နိုင်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယထာ နာမ-ဥပမာမည်သည်ကား အ တိဓိဏေန-မထက်သော၊ အသိနာ-ဖြင့်၊ ကဒလီ-ကို၊ ဆိန္နန္တဿ-သော်၊ ဝါ-ဖြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဆိန္နဋ္ဌာနံ-ပြတ်ရာအရပ်သည်၊ မဋ္ဌံ-ညက်ညောသည်၊ ဟောတိ-၏၊ အသိ-မထက်သော သန်လျက်သည်၊ သီယံ-လျင်မြန်စွာ၊ န ဝဟတိ-နိုင်၊ သဒ္ဓေါ-ကို၊ သူယျတိ-ကြားအပ်၏၊ ဗလဝတရော-သာ၍ အားရှိသော၊ ဝါယာမော-လုံ့လကို၊ ကာတဗ္ဗော-၏၊ ဧဝရူပါ-သော၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တဿ-၏၊ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂဘာဝနာ-ရှေ့အဖို့၌ဖြစ်သော မဂ်ကို ပွားစေခြင်းကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗာ) ပန-ကား၊ သုနိသိတေနော-ကောင်းစွာ သွေးအပ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ အသိနာ-ဖြင့်၊ ကဒလီ-ကို၊ ဆိန္နန္တဿ-သော်၊ ဝါ-၏၊ ဆိန္နဋ္ဌာနံ-သည်၊ မဋ္ဌံ-သည်၊ ဟောတိယထာ-သို့၊ ဧဝရူပါ-သော၊ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တဿ-၏၊ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂဘာဝနာ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏၊ ကုတိ-သို့၊ (ဝုတ္တံ-အပ်ပြီ) အယံ ဝုစ္စတိတိ-ကား၊ ဧဝရူပေါ-သော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-အပ်၏၊ ဟိ-မှန်၊ အယံ-ဤ သဒ္ဓါဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သဒ္ဓဒန္တော-ယုံကြည်သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်) ဝိမုတ္တော-ကိလေသာတို့မှလွတ်ပြီ၊ ကုတိ-ကြောင့်၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော-မည်၏၊ အယမ္ပိ-ဤသဒ္ဓါဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ ကာယသက္ခိ ဝိယ-သည်ကဲ့သို့၊ ဆဗ္ဗိဓာဝ-သည်ပင်၊ ဟောတိ-၏။

စသည်ဖြင့် နည်းကို “ဣမံ နယံ”ဟု ဆိုသည်၊ ဤနည်းဝယ် ပညာနာနတ္ထဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း မပါသောကြောင့် ထိုအကြောင်းထူးမပြနိုင်ခြင်းဟူသော အပြစ်ကို မြင်၍ ပယ်သည်။

၂၉။ ဓမ္မာနုသာရီနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အတ္တော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ပဋိပန္နဿာတိ
 က္ကမိနာ- ဤပါဌ်ဖြင့်၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဌော-သောတာပတ္တိမဂ်၌ တည်သော
 ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဒဿိတော-ပြီ၊ အဓိမတ္တန္တိ-ကား၊ ဗလဝံ-အားရှိသည်၊
 (ဟောတိ) ပည-ပညာကို၊ ဝါဟေတိ-နိဗ္ဗာန်သို့ ရှေးရှုဆောင်စေတတ်၏၊ ဝါ-
 ဖြစ်စေတတ်၏၊ က္ကတိ-ကြောင့်၊ ပညာဝါဟိ-ပညာဝါဟိမည်၏၊ ပညာ-သည်၊
 က္ကမံပုဂ္ဂလံ-ဤသောတာပတ္တိမဂ္ဂဌပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဝဟတိ-နိဗ္ဗာန်သို့
 ရှေးရှုဆောင်တတ်၏၊ က္ကတိ- ကြောင့်၊ ပညာဝါဟိ-မည်၏၊ က္ကတိပိ-
 ဤအနက်သည်လည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်သည်၊ ဝါ-ဆိုလိုသည်၊ ဟောတိ-
 ၏၊ ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမန္တိ-ကား၊ ပည-ကို၊ ပုရေစာရိကံ-ရှေ့သွားကို၊ ကတွာ-၍၊
 (ဘာဝေတိ-၌ စပ်) အယံဝုစ္စတိတိ-ကား၊ ဧဝံပေါ-သော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော- ကို၊
 ဓမ္မာနုသာရီတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-အပ်၏၊ ဟိ-မှန်၊ သော-ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊
 ပညာသင်္ခါတေန-ပညာဟု ဆိုအပ်သော၊ ဓမ္မေန-ဓမ္မဖြင့်၊ သရတိ အနုဿရတိ-
 အစဉ်လိုက်တတ်၏၊ က္ကတိ-ကြောင့်၊ ဓမ္မာနုသာရီ-မည်၏၊ ဧတံ-ဤ ဓမ္မာနုသာရီ
 ဟူသော အမည်သည်၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဌဿေဝ-သောတာပတ္တိမဂ္ဂဌပုဂ္ဂိုလ်၏
 ပင်၊ နာမံ-အမည်တည်း၊ [ရှေ့၌ “သောတာပတ္တိမဂ္ဂဌော ဒဿိတော”ဟု
 ပါပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဧဝံ-ဖြင့် ဆိုသည်၊] ပန-ကား၊ ဖလေ-သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့၊
 ပတ္တေ-ရောက်အပ်သော်၊ ဒိဋ္ဌိပုတ္တောနာမ-မည်သည်၊ ဟောတိ-၏။

၃၀။ သဒ္ဓါနုသာရီနိဒ္ဒေသေပိ-၌လည်း၊ (အတ္တော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) သဒ္ဓိ-
 သဒ္ဓါကို၊ ဝါဟေတိ-၏၊ ဝါ-၏၊ က္ကတိ-ကြောင့်၊ သဒ္ဓါဝါဟိ-မည်၏၊ သဒ္ဓါ-သည်၊
 က္ကမံပုဂ္ဂလံ-ဤ ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဝဟတိ-နိဗ္ဗာန်သို့ ဆောင်တတ်၏၊ က္ကတိ-ကြောင့်၊
 သဒ္ဓါဝါဟိ-မည်၏၊ က္ကတိပိ(အတ္တဇာတံ)-ဤအနက်သဘောသည်လည်း၊ ဝါ-
 ကိုလည်း၊ ဝုတ္တမေဝ-သာ၊ ဝါ-သာ၊ ဟောတိ၊ သဒ္ဓါပုဗ္ဗင်္ဂမန္တိ-ကား၊ သဒ္ဓိ-ကို၊
 ပုရေစာရိကံ-ရှေ့သွားကို၊ ကတွာ-၍၊ (ဘာဝေတိ-၌စပ်) အယံ ဝုစ္စတိတိ-ကား၊
 ဧဝံပေါ-သော၊ အယံပုဂ္ဂလော-ကို၊ သဒ္ဓါနုသာရီတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-အပ်၏၊ ဟိ-
 မှန်၊ သော-ထို သဒ္ဓါနုသာရီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သဒ္ဓါနုသာရီ-မည်၏၊ ဧတံ-ဤ
 သဒ္ဓါနုသာရီဟူသော အမည်သည်၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဌဿေဝ-၏ပင်၊ နာမံ-တည်း၊
 ပန-ကား၊ ဖလေ-သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့၊ ပတ္တေ-ရောက်အပ်သော်၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော
 နာမ-မည်သည်၊ ဟောတိ-၏။ ဟိ-ချဲ့၊ လောကုတ္တရဓမ္မံ-လောကုတ္တရာတရားကို၊
 နိဗ္ဗတ္တန္တာနံ-ဖြစ်စေသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ဓုရာနိ နာမ-ပဓာန
 တရားတို့မည်သည်၊ (ဟောန္တိ-ရှိကုန်၏) ဒွေ-ကုန်သော၊ အဘိနိဝေသာ နာမ-

စွဲစွဲမြဲမြဲ နှလုံးသွင်းခြင်းတို့မည်သည်၊ (ဟောန္တိ) ဒွေ-ကုန်သော၊ သီသာနိ နာမ-အထွတ်အထိပ်တရားတို့ မည်သည်၊ (ဟောန္တိ) တတ္ထ-ထို ဓုရ၊ အဘိနိဝေသ၊ သီလတို့တွင်၊ သဒ္ဓါဓုရ-သဒ္ဓါဓုရ၎င်း၊ ပညာဓုရ-ပညာဓုရ၎င်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ဓုရာနိ နာမ-တို့မည်သည်၊ (ဟောန္တိ) ပန-ကား၊ ဧကော-တပါးသော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ သမထာဘိနိဝေသေန-သမထကို စွဲစွဲမြဲမြဲ နှလုံးသွင်းခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-စွဲစွဲမြဲမြဲ နှလုံးသွင်းအပ်သောသမထဖြင့်၊ အဘိနိဝိသတိ-စွဲစွဲမြဲမြဲ နှလုံးသွင်း၏၊ ဧကော သော (ဘိက္ခု)-သည်၊ ဝိပဿနာဘိနိဝေသေန-ဝိပဿနာကို စွဲစွဲမြဲမြဲ နှလုံးသွင်းခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-စွဲစွဲမြဲမြဲ နှလုံးသွင်းအပ်သော ဝိပဿနာဖြင့်၊ (အဘိနိဝိသတိ-၏) ဣတိ-သို့၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ဣမေ-ဤ သမထဝိပဿနာတရားတို့သည်၊ အဘိနိဝေသာ နာမ-တို့မည်သည်၊ (ဟောန္တိ) စ-ကား၊ ဧကော သော(ဘိက္ခု)-သည်၊ မတ္တကံ-အရဟတ္တဖိုလ်တည်းဟူသော အထွတ်အထိပ်သို့၊ ပါပုဏန္တော-ရောက်လသော်၊ ဥဘတောဘာဝိမုတ္တော-ဥဘတောဘာဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဧကော သော (ဘိက္ခု)-သည်၊ မတ္တကံ-သို့၊ (ပါပုဏန္တော-သော်) ပညာဝိမုတ္တော-ပညာဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (ဟောတိ) ဣတိ-သို့၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ဣမာနိ-ဤမတ္တကတို့သည်၊ သီသာနိ နာမ-သီသတို့မည်သည်၊ ဝါ-အထွတ်အထိပ်တရားတို့မည်သည်၊ (ဟောန္တိ) ဟိ-မှန်၊ ယေကေစိ-အကြင် အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့ဥသံ အလုံးစုံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ လောကုတ္တရဓမ္မံ-ကို၊ နိဗ္ဗတ္တန္တိ-ဖြစ်စေကြကုန်၏၊ သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ တေ-ထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ဣမေ ဓမ္မေ-ဤ သဒ္ဓါ၊ ပညာတရားတို့ကို၊ ဓုရံ-ပဓာနကို၊ ကတွာ-၍၊ ဒွိသု-ကုန်သော၊ ဣမေသုဌာနေသု- ဤ သမထ ဝိပဿနာ အရာတို့၌၊ အဘိနိဝိသိတွာ-စွဲစွဲမြဲမြဲ နှလုံးသွင်း၍၊ ဒွိဟိ-ကုန်သော၊ ဣမေဟိ ဌာနေဟိ-ဥဘတောဘာဝိမုတ္တ၊ ပညာဝိမုတ္တဟူသော ဌာနတို့ဖြင့်၊ မုစ္ဆန္တိ-လွတ်ကြကုန်၏၊ [နောက်ဆုံး၌ ကိလေသာတို့မှ လွတ်သောအခါ ဥဘတောဘာဝိမုတ္တအဖြစ်-သို့မဟုတ် ပညာဝိမုတ္တအဖြစ်ဖြင့် လွတ်ကြသည်-ဟူလို၊ “ဣမေဟိ ဌာနေဟိ-ရူပသမာပတ်၊ အရူပသမာပတ်ဟူသော အကြောင်းတို့ဖြင့်” ဟု ရှေးနိဿယ၌ အနက်ပေး၏၊]

တေသု-ထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ယော ဘိက္ခု-သည်၊ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘီ-ရှစ်ပါးသော သမာပတ်ကို ရခြင်းရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍) ပညံ-ကို၊ ဓုရံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ သမာထဝေသေန-သမထ၏အစွမ်းဖြင့်၊ အဘိနိဝိဋ္ဌော-စွဲစွဲမြဲမြဲ သက်ဝင်သည်၊ (ဟုတွာ-၍) အညတရံ-သော၊ အရူပသမာပတ္တိ-ကို၊ ပဒဌာနံ-မဂ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းကို-ကတွာ-၍၊ ဝိပဿနံ-ကို၊ ပဌပေတွာ-၍၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏာတိ-၏၊ သော-ထို ရဟန်းသည်၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂက္ခဏေ-၌၊ ဓမ္မာနုဿရိ

နာမ-မည်၏။ ဝါ-ပညာဓမ္မဖြင့်အစဉ်လိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ ပရတော ပန၊
 နောက်၌ကား၊ ဆသု-ကုန်သော၊ ဌာနေသု-ဌာနတို့၌ (အထက်မဂ်သုံးပါး၊အောက်
 ဖိုလ်သုံးပါးဟူသော ဌာနတို့၌)၊ ကာယသသက္ခိ နာမ၊ မည်၏။ အရဟတ္တဖလေ-
 သို့၊ ပတ္တေ-အပ်သော်၊ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တာ နာမ-မည်၏။

အပရော-အခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပညမေဝ-ကိုပင်၊ ဓုရ်-ကို၊ ကတွာ-၍၊
 ဝိပဿနာဝသေန-ဖြင့်၊ [ရှေ့ပုဂ္ဂိုလ်ကား သမထ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဤ ပုဂ္ဂိုလ်ကား
 ဝိပဿနာ၏အစွမ်းဖြင့်-ဟူလို။] အဘိနိဝိဋ္ဌော-သည်၊ (ဟုတွာ) သုဒ္ဓသင်္ခါရေ ဝါ၊
 ဈာန်မဖက် သက်သက်သော သင်္ခါရတို့ကို၎င်း၊ ရူပါဝစရဇ္ဈာနေသု-တို့တွင်၊
 သုံးသပ်၍၊အညတရံ ဝါ၊အမှတ်မထား တပါးပါးသောဈာန်ကို၎င်း၊ သမ္ပသိတွာ-
 သုံးသပ်၍၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏာတိ-၏၊ အယမ္ဗိ-ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊
 သောတာပတ္တိမဂ္ဂက္ခဏေ ယေဝ-၌ပင်၊ [ရှေ့၌ သောတာပတ္တိမဂ္ဂက္ခဏေဟု
 ပါပြီးသောကြောင့် ဧဝ-ဖြင့် ဆိုသည်။] ဓမ္မာနုဿာရီနာမ-မည်၏။ ပန-
 အထူကား၊ပရတော-သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရပြီးနောက်၌၊ ဆသု-ကုန်သော၊ဌာနေ
 သု-တို့၌ (အထက်မဂ်သုံးပါး၊ အောက်ဖိုလ်သုံးပါးဟူသော ဌာနေတို့၌) ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော
 နာမ-မည်၏။ အရဟတ္တေ-သို့၊ ပတ္တေ-သော်၊ ပညာဝိမုတ္တာ နာမ-မည်၏။ ဣဓ-
 ဤပညာဓုရ ဝိပဿနာဘိနိဝေသအရာ၌၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ နာမာနိ-ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တ၊
 ပညာဝိမုတ္တ ဟူသော အမည်တို့သည်၊ အပုဗ္ဗာနိ-ရှေးမဟုတ်ကုန်၊ ဝါ-
 အသစ်ဖြစ်ကုန်၏။ တာနိ-ထို အမည်တို့သည်၊ ပုရိမေဟိ-ရှေး၌ဖြစ်သောဓမ္မာ
 နုဿာရီ၊ ကာယသက္ခိ၊ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ ဟူသော အမည်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊
 ပဉ္စ-တို့သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။

အပရော-အခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိ-သည်၊
 (ဟုတွာ) သဒ္ဓိ-ကို၊ ဓုရ်-ကို ၊ ကတွာ-၍၊ သမာဓိဝသေန-သမာဓိ၏အစွမ်းဖြင့်၊
 အဘိနိဝိဋ္ဌော-သည်၊ (ဟုတွာ) အညတရံ-သော၊ အရူပသမာပတ္တိ-ကို၊ ပဒဌာနံ-
 ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဝိပဿနံ-ကို၊ ပဌပေတွာ-၍၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏာတိ-၏၊
 အယံ-ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂက္ခဏေ-၌၊ သဒ္ဓါနုဿာရီ နာမ-မည်၏။
 ပရတော-သောတာပတ္တိမဂ်ကိုရပြီးနောက်၌၊ ဆသု- ကုန်သော၊ ဌာနေသု-တို့၌၊
 (အထက်မဂ်သုံးပါး၊အောက်ဖိုလ်သုံးပါး ဟူသောဌာနတို့၌)၊ ကာယသက္ခိယေန
 နာမ- မည်သည်သာလျှင်၊ (ဟောတိ၊) အရဟတ္တေ ပတ္တေ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တာ
 ယေဝနာမ-မည်သည်သာလျှင်၊ (ဟောတိ၊) ဣဓ-သဒ္ဓါဓုရသမထဘိနိဝေသ
 အရာ၌၊ ဧကမေဝ-တပါးသာလျှင်ဖြစ်သော၊ နာမံ-သဒ္ဓါနုဿာရီဟူသောအမည်

သည်။ အပုဗ္ဗ-ရှေးမဟုတ်၊ဝါ-အသစ်ဖြစ်၏။ တေန-ထို အမည်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ပုရိမာနိ-ကုန်သော၊ ပဉ္စ-ငါးပါးသော အမည်တို့သည်၊ ဆ-ခြောက်ပါးတို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ [ရှေ့ငါးပါးတွင် သဒ္ဓါနုသာရီ ထည့်၍ခြောက်ပါးဖြစ်သည် ဟူလို၊]

အပရော-သည်၊ သဒ္ဓမေဝ-ကိုပင်၊ ဓုရံ ကတွာ ဝိပဿနာဝသေန-ဖြင့်၊ အဘိနိ ဝိဋ္ဌော-သည်၊ (ဟုတွာ) သုဒ္ဓသင်္ခါရေ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ရူပါဝစရဇ္ဈာနေသု-တို့တွင်၊ အညတရံ ဝါ-အမှတ်မထား တပါးပါးသော ဈာန်ကိုလည်းကောင်း၊ သမ္မသိတွာ-၍၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏာတိ-၏၊ အယမ္ဗိ-သည်လည်း၊ သောတာ ပတ္တိမက္ခဏေ-၌၊ သဒ္ဓါနုသာရီ နာမ-မည်၏၊ ပရတော-သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရပြီး နောက်၌၊ ဆသု-ကုန်သော၊ ဌာနေသု-တို့၌၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော နာမ-မည်၏၊ အရဟတ္တေ ပတ္တေ ပညာဝိမုတ္တော နာမ-မည်၏၊ ဣဓာဝိ-သဒ္ဓါဓုရ ဝိပဿနာဘိနိဝေသ အရာ၌လည်း၊ ဧကမေဝ-သာလျှင်ဖြစ်သော၊ နာမံ-သဒ္ဓါဝိမုတ္တ ဟူသော အမည် သည်၊ အပုဗ္ဗ-၏၊ တေန-အမည်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ပုရိမာနိ-ကုန်သော၊ ဆ-ခြောက်ပါး ကုန်သော ဓမ္မာနုသာရီ၊ ကာယသက္ခိ၊ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ၊ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တ၊ ပညာဝိမုတ္တ၊ သဒ္ဓါနုသာရီ ဟူသော အမည်တို့သည်၊ သတ္တ-တို့သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ ဣမေ ပုဂ္ဂလာ-တို့သည်၊ လောကေ-၌၊ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျာ နာမ-မြတ်သည်ဖြစ်၍ အလှူခံထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မည်၏၊ ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏၊ [ဤနေရာ၌ အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ၇-ပါးကို မှတ်သားခဲ့ပါ၊ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်မှစ၍ သဒ္ဓါနုသာရီပုဂ္ဂိုလ်တိုင်အောင် ပါဠိတော်၌လာသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ၇-ပါး သာတည်း။]

၃၁။ သတ္တက္ခတ္တုပရမနိဒ္ဓေသေ-၌၊ (အတ္တော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) သတ္တက္ခတ္တန္တိ-ကား၊ သတ္တဝါရေ-၇-ကြိမ်တို့ပတ်လုံး၊ အဿ-ထို သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သတ္တက္ခတ္တုပရမာ-၇-ကြိမ်ဟူသော အလွန် အပိုင်းအခြားရှိသော၊

၁။သတ္တက္ခတ္တုပရမော။ ။“သတ္တက္ခတ္တု-၇-ကြိမ်ဟူသော၊ပရမံ-အလွန်ဆုံး အတိုင်း အရှည်သည်၊ ယဿ (ဘူပပတ္တိ-ယာတိ) သတ္တက္ခတ္တုပရမာ”ဟု ရှေးဦးစွာ ဗဟုဗ္ဗိတိ တွဲ၍ ဘူပပတ္တိကို အရကောက်ပါ၊ ထို့နောက်“သတ္တက္ခတ္တု ပရမာ ယဿတိ သတ္တက္ခတ္တုပရမော”ဟု အဿတ္တိ ဣပစ္စည်း ဆင့်ပါ၊ ပရမာ အရ ၇-ဘဝတို့၌ ပဋိသန္ဓေ နေရခြင်းအနက်ကို ယူစေလို၍ “ဘူပပတ္တိ”ဟု၎င်း၊ ပဋိသန္ဓေနေရလျှင် ကိုယ်ခန္ဓာ အတ္တဘောကို ရခြင်းကြောင့် “အတ္တဘာဝဂ္ဂဟဏံ” ဟု၎င်း ဖွင့်သည်၊ တတောပရံ အဋ္ဌမံဘဂံ နာဒိယတိ”ကားပရမအတွက် သိအပ် သော အာမတ္တိယတ္တ အနက် အပိုတည်း။

ဘဝပပတ္တိ-ဘဝသို့ ကပ်ရောက်ရခြင်းသည်၊ ဝါ-ဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းသည်၊ အတ္တဘာဝဂ္ဂဟဏ်-အတ္တဘောကို ယူခြင်းသည်၊ (အတ္တိ)တတော-ထိုဂ-ဘဝမှ၊ ဝါ-ထက်၊ ပရံ-နောက်၌၊ ဝါ-အလွန်၊ အဋ္ဌမံ-ရှစ်ခုမြောက် ဖြစ်သော၊ ဘဝံ-ဘဝကို၊ နာဒိယတိ-မယူတော့၊ ကုတိ-ကြောင့်၊ သတ္တက္ခတ္ထုပရမော-သတ္တက္ခတ္ထုပရမ မည်၏၊ ဝါ ဂ-ကြိမ် ဟူသောအလွန် အပိုင်းအခြား ရှိသော ဘဝတို့၌ ပဋိသန္ဓေ နေရခြင်း ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏၊ သောတာပန္နော သောတိတိ ဧတ္တ-ဤ ပါဌ၌၊ သောတောတိ-သောတ ဟူသည်ကား၊ အရိယမဂ္ဂေါ-အရိယာမဂ်တည်း၊ တေန- ထိုအရိယာမဂ်နှင့်၊ သမန္နာဂတော-ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သောတာပန္နော နာမ-သောတာပန် မည်၏၊ ယထာဟ-အဘယ်ကဲ့သို့၊ ဟောတော် မူသနည်း၊ သောတော သောတောတိ ဟိဒံ သာရိပုတ္တ (ပေ) ဧဝံနာမော ဧဝံဂေါတ္ထောကုတိ ဝါတိ-ဟူ၍၊ (အာဟ-ပြီ) သာရိပုတ္တ-သာရိပုတ္တ၊ သောတာ သောတာတိ ကုဒံ သောတော သောတော ဟူသော ဤစကားကို၊ ဝုစ္စတိ-သူ၊ ငါ မလပ် ပြောဆို အပ်၏၊ သာရိပုတ္တ-တြာ၊ သောတော-သောတသည်၊ ကတမော နုခေါ- အဘယ်နည်း၊ ကုတိ-ဤသို့၊ မေးတောမူပြီ၊ ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား၊ အရိယာ- ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာသော၊ ဝါ-စင်ကြယ်သော၊ အဋ္ဌဂီကော-ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိသော၊ အယမေဝ မဂ္ဂေါ၊ ဤ မဂ်သည်ပင်လျှင်ပါတည်း၊ သေယုထိဒံ-ထို အရိယအဋ္ဌဂီကမဂ်ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-သမ္မာဒိဋ္ဌိ-၎င်း၊ (ပေ) သမ္မာသမာဓိ-၎င်း၊ ကုတိ-ဤ သည်တို့ပါတည်း၊ (ကုတိ-ဤသို့၊ လျှောက်ပြီ) သာရိပုတ္တ-တြာ၊ သောတာပန္နော သောတာပန္နောတိ ကုဒံ-ဟူသော ဤစကားကို၊ ဝုစ္စတိ-အပ်၏၊ သာရိပုတ္တ-တြာ၊ သောတာပန္နော-သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကတမော နုခေါ- အဘယ်နည်း၊ ကုတိ-ဤသို့၊ မေးတော်မူပြီ၊ ဘန္တေ-ရား၊ ယော- အကြင် အရှင်သည်၊ အရိယေန-သော၊ ဝါ-သော၊ အဋ္ဌဂီကေန-သော၊ ကုမိနာ မဂ္ဂေန-နှင့်၊ သမန္နာဂတော-ပြည့်စုံ၏၊ အယံ-ဤ ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ သောတာပန္နော- သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-အပ်၏၊ သွာယံ (သော အယံ) အာယသွာ-ထို အရှင်ကို၊ ဧဝံနာမော (ကုတိ ဝါ)- ဤသို့၊ သောတာပန် ဟူသောအမည်ရှိ၏၊ ဟူ၍၎င်း၊ (ဝုစ္စတိ-အပ်၏) [သောတာပတ္တိသံယုတ်ပါဠိတော်-ဝေဠုဒါရဝဂ်-ဒုတိယ သာရိပုတ္တသုတ်၊]

ဧဝံ-သို့၊ ဝါ- ဤ ဟောတော်မူအပ်သော နည်းဖြင့်၊ မဂ္ဂက္ခဏေဝိ- သောတာပတ္တိမဂ် ခဏ၌လည်း၊ သောတာပန္နော နာမ၊ မည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် မဂ်ခဏ၌ သောတာပန် မည်ပါသော်လည်း၊ ကုဓ-သတ္တက္ခတ္ထုပရမ နိဒ္ဒေသ၌၊ မဂ္ဂေန-သောတာပတ္တိ မဂ်သည်၊ ဖလဿ-သောတာပတ္တိဖိုလ်အား၊ နာမံ-သောတာပန္န ဟူသော အမည်ကို၊ ဒိန္နပေးအပ်ပြီ၊ ကုတိ-ကြောင့်၊ ဖလက္ခဏေ

သောတာပတ္တိဖိုလ် ခဏ၌၊ သောတာပန္နော၊ သောတာပန္န မည်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အဓိပ္ပေတော-အလိုရှိအပ်၏။ အဝိနိပါတဓမ္မောတိ-ကား၊ ဝိနိပါတသင်္ခါတ-ကင်းသော အလိုရှိသည်ဖြစ်၍ ကျရောက်ရာဟု ဆိုအပ်သော၊ အပါယ်-အပါယ်သို့ ဥပပတ္တိဝသေန-ကပ်ရောက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (တနည်း) အပါယ်-၌ ၊ ဥပပတ္တိဝသေန-ဖြစ်ခြင်း၏၊ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-ပဋိသန္ဓေ နေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အနာဂမနသဘာဝေါ- မရောက်ခြင်း သဘော ရှိသော၊ (သောတာပန္နော၌ စပါ) နိယတောတိ -ကား၊ မဂ္ဂနိယာမေန-မဂ္ဂနိယာမအားဖြင့်၊ ဝါ-မိမိ၏အခြားမဲ့၌ မြဲသော အကျိုးရှိသော မဂ်ဖြင့်၊ နိယသော-မြဲသော။

သမ္မောဓိပရာယဏောတိ-ကား ပုဇ္ဈနကဘာဝပရာပဏော-သိတတ်သူ၏ အဖြစ်ဟူသော အလွန်ရောက်အပ်သော တရားရှိသော၊ ဝါ-သိလတ္တံ့သူ၏ အဖြစ်ဟူသော အလွန် ရောက်အပ်သော တရားရှိသော၊ (သောတာပန္နော-၌ စပါ) ဟိ-ချဲ့၊ သော-ထို သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပဋိလဒ္ဓမဂ္ဂေန- ရအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့်၊ ပုဇ္ဈတိ-သစ္စာလေးပါးကို သိတတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သမ္မောဓိပရာယဏော-မည်၏၊ ဝါ-တနည်း၊ ဥပရိ-၌၊ တိဟိ-ကုန်သော၊ မဂ္ဂေဟိ-တို့ဖြင့်၊ အဝဿ-မချွတ်ဧကန်၊ ပုဇ္ဈဿတိ- သိလတ္တံ့၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သမ္မောဓိပရာယဏော-မည်၏၊ ဒေဝေစ မနုဿ စာတိ-ကား၊ ဒေဝလောကဉ္စ-နတ်လောကသို့၎င်း၊ မနုဿလောကဉ္စ-လူလောကသို့၎င်း၊ (သန္တာဝိတွာ၊ သံသရိတွာ-တို့၌ စပါ) သန္တာဝိတွာ သံသရိတွာတိ-ကား၊ ပဋိသန္ဓိဝသေန-ပဋိသန္ဓေ၏အစွမ်းဖြင့်၊ အပရာပရံ-တဘစမှ တဘဝသို့၊ ဝါ-တပြောင်းပြန်ပြန်၊ ဂန္တာ-သွား၍၊ (ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတိ-၌ စပါ) ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတိတိ-ကား၊ ဝဋုဒုက္ခဿ-ဝဋုဒုက္ခ၏။

၁။ ပဋိလဒ္ဓမဂ္ဂေန ပုဇ္ဈတိ။ ။ သမ္မောဓိပရာယဏေပုဒ်ကို အဋ္ဌကထာ၌ ၂-နည်းဖွင့်၏။ ထိုတွင် ပဌမနည်း၌ “သမ္မောဓိ”အရသိအပ်ရအပ်ပြီးသော သောတာပတ္တိမဂ်ကို ယူစေလို၏။ ထို့ကြောင့် ‘ပဋိလဒ္ဓ-ရအပ်ပြီး’ဟု အတိတ်တ-ပစ္စည်းဖြင့်ဖွင့်သည်။ ပရာယဏ၌ “ပရံ+အယန”ဟု ခွဲ၊ ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏ်ဖြင့်သစ္စာ ၄-ပါးကို ပြန်၍ ဆင်ခြင်သောအခါ ထို သောတာပတ္တိ မဂ်ဉာဏ်၏ပကတူပနိ ယယ-ပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုမှုကြောင့် အထင်အရှား သိရ၏။ ထို့ကြောင့်သမ္မောဓိ မည်သော သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်သည် ထို ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏ မှီရာအဖြစ်ဖြင့် ရောက်အပ်သောကြောင့် ‘အယန’လည်းမည်၏။ [ဧတေန ပဋိလဒ္ဓမဂ္ဂဿ စတုသစ္စဝေက္ခဏာဒီနံ ဥပနိဿယဘာဝံ ဒဿေတိ၊ ဋီကာ] ဤ အလို “သမ္ပာ+ အပုဇ္ဈိ ဧတေနာတိ သမ္မောဓိ-ကောင်းစွာ သိပြီးကြောင်းဖြစ်သောသောတာပတ္တိမဂ်-သမ္မောဓိ+ပရာယဏံ ယဿတိသမ္မောဓိပရာယဏော-သစ္စာ ၄-ပါးကို သိပြီးကြောင်းဖြစ်သော သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဟူသော အလွန်ရောက်အပ်သော မှီရာရှိသော”ဟု အနက် မှတ်ပါ။ [စတုသစ္စဝေက္ခဏာဒီနံ-၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ဋီကာနိဿယ ၌ကြည့်ပါ။]

ပရိယန္တံ-အဆုံးကို၊ ပရိဝဋ္ဋမံ^၂-ပိုင်းဖြတ်အပ်သောလမ်းကို၊ [ရှေး နိဿယ၌ “အပိုင်း အခြားကို”ဟု ပေး၏။] ကရောတိ-၏။ အယံဝုစ္စတိတိ-ကား၊ ဧဝရူပေါ-သော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ သတ္တက္ခတ္တုပရမော နာမ-ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-အပ်၏။ အန-ဆက်၊ အယံ-ဤ သတ္တက္ခတ္တုပရမ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ကာလေန-သင့်လျော်သောအခါ၌၊ ဝါ-ရံဖန်ရံခါ၊ ဒေဝလောကဿ-၏၎င်း၊ ကာလေန-၌ ဝါ-ရံဖန်ရံခါ၊ မနုဿလောကဿ-၏ ၎င်း၊ ဝသေန-အစွမ်းဖြင့်၊ မိဿကဘဝေန-ရောနှောသော ဘဝဖြင့်၊ ကထိတော-အပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

၃၂။ ကောလံကောလနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) (ယော-အကြင် သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊) ကုလတော-မြတ်သော အမျိုးတမျိုးမှ၊ ကုလံ-မြတ်သော အမျိုးတမျိုးသို့ ၊ ဂစ္ဆတိ-သွားတတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော-ထို သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊) ကောလံ ကောလော-ကောလံကောလ မည်၏၊ [“ကုလတော ကုလံ ဂစ္ဆတိတိ ကောလံကောလော”ဟု ပြု၊ ဂစ္ဆတိ အနက်၌ ဣ-ပစ္စည်း၊ ကု-၏ ၂-ကိုဩဝုဒ္ဓိပြု၊ ဝါစာသိလိဋ္ဌအကျိုးငှါ နိဂ္ဂဟိတိလော၊ဟိ-မှန်သောပတ္တိဖလသစ္စိကိရိတော-သောတာပတ္တိဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုရာ အခါမှ၊

၁။ မဟာဘောဂကုလေသုယေဝ။ ။ကုလ-သဒ္ဓါသည် အမျိုးကောင်း ဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ ဥပမာ ကုလပုတ္တော-အမျိုးသာကောင်း ဟူရာ၏ ကဲ့သို့တည်း၊ ထိုကြောင့် ကုလတော ကုလံ၌ ကုလသဒ္ဓါ၏ “အမျိုးကောင်း” ဟူသော အနက်ကို ယူစေလို၍ “မဟာဘောဂကုလေသုယေဝ” ဟု ဖွင့်သည်၊ စည်းစိမ်အများကြီး ပေါသော သဌေးမျိုး”ဟုကား ဆိုလိုရင်း မဟုတ်ပါ၊ အောက်တန်းမကျသော အမျိုး” ဟု ဆိုလိုပါသည်၊ [မဟာကုလမေဝါ တိ ဥဉ္ဇာရကုလေမေဝ (မြင့်မြတ်သော အမျိုး ကိုသာ) ဝုစ္စတိ၊ ကုလိနော (မြတ်သောအမျိုးရှိသူ) ကုလပုတ္တောတိအာဒိသု ဝိယ၊-အနု၊]

၁။ ဥပရိ (ပေ) ဗုဇ္ဈိဿတိတိ ဝါ။ ။ဤ ဒုတိယနည်း၌ “သမ္မာ+ဗုဇ္ဈိဿတိ ဧတေနာတိယမ္မောဓိ-သိလတ္ထံကြောင်းဖြစ်သော အထက်မဂ် ၃-ပါး အပေါင်း” ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ “အယနံ”အရလည်းရှေးရူရောက်အပ်သောတရား ၃-ပါးကို ယူစေလိုသောကြောင့် ဋီကာ၌ “အယနံ ဂတိ”ဟုဖွင့်သည်၊ ဤအလို “သစ္စာ၄-ပါး ကိုကောင်းစွာသိကြောင်းအထက်မဂ် ၃-ပါးအပေါင်းဟူသော အလွန်ရောက် အပ်သော တရားရှိသော”ဟု ပေးပါ၊ အလွန်+ရောက်အပ် ဟူသော သဒ္ဓတ္ထကိုပင် “လည်းလျောင်းရာ” ဟု ဝေါဟာရတ္ထ ပေးကြသည်။

၂။ ပရိဝဋ္ဋမံ။ ။ဝဋ္ဋမ-သဒ္ဓါသည်“လမ်း”ဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ သတ္တတ၌ “ဝရ်တွန်”ဟုရှိ၏၊ ဤနေရာ၌ ပရိယန္တံ၏ ပရိယာယ်ဖြစ်သောကြောင့် “ပိုင်းဖြတ်အပ် သောလမ်းကို”ဟု အနက်ပေးရပါသည်။

ပဌာယ-စ၍၊ နိစေ-နိမ့်သော၊ ဝါ-အောက်တန်းစား ဖြစ်သာ၊ ကုလေ-အမျိုး၌၊ ဥပပတ္တိ နာမ-ပဋိသန္ဓေ နေရခြင်း မည်သည်။ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ မဟာဘောဂကုလေသုယေဝံ-များသော စည်းစိမ်းရှိသော အမျိုးတို့၊ ၌သာ၊ နိဗ္ဗတ္တတိ-ဖြစ်ရ၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဒွေ ဝါ တီဏိ ဝါ ကုလာနိတိ-ကား၊ ဒေဝမနုဿဝသေန-နတ်၊ လူတို့၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ဒွေဝါ-၂ပါးသော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တယော ဝါ-၃ပါးသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘဝေ-ဘဝတို့သို့၊ (သန္တာဝိတွာ သံသရိတွာ-တို့၌ စပ်)၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ အယမ္ပိ-ဤ ကောလံကောလ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ် ကိုလည်း၊ မိဿကဘဝေနေဝ-ရောနှောသော ဘဝဖြင့်ပင်၊ [ရှေ့၌ “မိဿကဘဝေန” ဟုပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဧဝံဖြင့် ဆိုသည်၊] ကထိတော-အပ်ပြီ၊ စ-ဆက်၊ ဒွေ ဝါ တီဏိ ဝါတိ ဧတံ-ဒွေ ဝါ တီဏိဝါ ဟူသောဤ စကားတော်သည်၊ ဒေသနာမတ္ထမေဝ- ဒေသနာတော်မျှသာတည်း၊ [ဟောရိုး ဟောစဉ်မျှသာတည်း၊] ပန-စင်စစ်ကား၊ ယာဝ ဆဌဘဝါ-ဆဌဘဝတိုင်အောင်၊ သံသရန္တောပိ-ကျင်လည်သော သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ ကောလံ ကောလောဝ-ကောလံကောလ ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ ကောလံ ကောလောဝ ကောလံကောလ ပုဂ္ဂိုလ်သည်သာ၊ ဟောတိ-၏၊ [သတ္တမဘဝ တိုင်အောင်ကျင်လည်လျှင် သတ္တကုတ္တု၊ ပရမနုဒ် ရောသွားမည် ဖြစ်သောကြောင့် “ယာဝဆဌဘဝါ” ဟု ဆိုသည်၊ ဧကဗီဇီနုဒ် ရောသွားမည် စိုးသောကြောင့် “ဒွေဝါ” ဟု ၂-ဘဝမှ စ၍ မိန့်သည်။]

၃၃။ ဧကဗီဇီနိဒ္ဒေသေ-၌၊ ခန္ဓဗီဇံ နာမ-ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ် ဟူသောခန္ဓမျိုးစေ့ မည်သည် ကို၊ ဝါ-ခန္ဓာ၏ မျိုးစေ့ ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ် မည်သည်ကို၊ ကထိတံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ ယဿသောတာပနဿ-၏၊ ဧကံယေဝ-တခုသာလျှင် ဖြစ်သော၊ ခန္ဓဗီဇံ-ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်ဟူသော ခန္ဓာ မျိုးစေ့သည်၊ ဝါ-ခန္ဓာ၏မျိုးစေ့ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်သည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ဧကံ-သော၊ အတ္တဘာဝဂ္ဂဟဏံ-အတ္တဘောကို ယူခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ [အတ္တဘာဝဂ္ဂဟဏံကား ခန္ဓဗီဇံ၏အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်၊] သော-သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဧကဗီဇီနာမ-ဧကဗီဇီသောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏၊ [ဧကံဗီဇံ-ဧကဗီဇီ” ဟု ရှေးဦးစွာ ကမ္မဓာရဲတွဲ၍ “ဧကဗီဇံ အဿ အတ္ထိတိ ဧကဗီဇီ” ဟု အဿတ္ထိပြု၊] ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ ဧကဗီဇီနိဒ္ဒေသ၌၊ မာနုသကံ ဘဝန္တိ ဣဒံ-ဟူသောဤစကားတော်သည်၊ ဒေသနာမတ္ထမေဝ- ဟောတော်မူအပ်သော ဒေသနာမျှသာတည်း၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ ဒေဝဘာဝံ-နတ်ဘဝကို၊ နိဗ္ဗတ္တေတိ-ဖြစ်စေနိုင်၏၊ ဣတိပိ-သို့လည်း ဝတ္ထု-ငှါ၊ ဝဏ္ဏတိယေဝ-သင့်သည်သာ၊ [သောတာပန်အဖြစ်ဖြင့် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်၍ ထို နတ်ဘဝ၌ ရဟန္တာ ဖြစ်သူသည် ဧကဗီဇီ သောတာပန် ပင်တည်း၊] စ-

ထိုသို့ပင် ဒေဝဘဝံ နိဗ္ဗတ္တေတိဟု ဆိုခြင်းငှါ သင့်ပါသော်လည်း၊ ဘာဂဝတော-
သည်၊ ဂဟိတနာမဝသေနေဝ-ယူတော်မူအပ်သော နာမည်၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်၊
ဧတာနိ-ဤ သတ္တက္ခတ္တုပရမ၊ ကောလံကောလ၊ ဧကဗီဇီ ဟူသောအမည်တို့သည်၊
ဧတေသံ-ဤ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ နာမာနိ-တို့တည်း၊ ဧတ္တကံ-ဤမျှ
အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဌာနံ-အရပ်သို့၊ (ဘဝသို့)၊ ဂတော-ရောက်သော
ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သတ္တက္ခတ္တုပရမော နာမ-မည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဧတ္တကံ-သော၊
(ဌာနံ-သို့၊ ဂတော-သည်၊) ကောလံကောလော (နာမ)-မည်သည်၊ (ဟောတိ၊)
ဧတ္တကံ-သော၊ (ဌာနံ-သို့၊ ဂတော-သည်၊) ဧကဗီဇီ (နာမ)-မည်သည်၊ (ဟောတိ၊)
ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဧတေသံ-ဤ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ နာမံ-ကို၊
ဂဟိတံ-အပ်ပြီ၊ ပန-ထိုသို့ပင် ယူတော်မူအပ်ပါသော်လည်း၊ နိယမတော-
မြဲသောအားဖြင့် ၊ အယံ-ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သတ္တက္ခတ္တုပရမော-သတ္တက္ခတ္တုပရမ
သောတာပန်တည်း၊ အယံ-သည်၊ ကောလံကောလော-တည်း၊ အယံ-သည်၊
ဧကဗီဇီ-တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ။

ပန-ပရိဟာရပက္ခမှ တပါး စောဒနာပက္ခကို ဆိုဦးအံ့၊ ကော-အဘယ်
တရားသည်၊ တေသံ-ထို သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ် တို့၏၊ ဧတံ ပဘေဒံ-ဤ
သတ္တက္ခတ္တုပရမ၊ ကောလံကောလ၊ ဧကဗီဇီ ဟူသော အပြားကို၊ နိယမေတိ-
သတ်မှတ်သနည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ တာဝ-နောက်နောက်ဝါဒတို့မှ
ရှေးဦးစွာ၊ ကေစိ-အချို့ကုန်သော၊ ထေရာ-ထေရ်တို့သည်၊ ပုဗ္ဗဟေတု-
ရှေးအကြောင်းသည်၊ (တေသံ ဧတံ ပဘေဒံ) နိယမေတိ-သတ်မှတ်၏၊ ဣတိ-
သို့၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏၊ ကေစိ-ကုန်သော၊ (ထေရာ-တို့သည်) ပဌမမဂ္ဂေါ-
သောတာပတ္တိ မဂ်သည်၊ (နိယမေတိ ဣတိ ဝဒန္တိ) ကေစိ-ကုန်သော၊ (ထေရာ-
တို့သည်) ဥပရိ-အထက်၌တယော-ကုန်သော၊ မဂ္ဂါ-မဂ်တို့သည်၊ (နိယမေန္တိ-
သတ်မှတ်ကုန်၏၊ ဣတိ ဝဒန္တိ) ကေစိ-ကုန်သော၊ (ထေရာ-တို့သည်) တိဏ္ဍံ-
ကုန်သော။

မဂ္ဂါနံ-တို့၏၊ ဝိပဿနာသည်၊ (နိယမေတိ ဣတိ ဝဒန္တိ) တတ္ထ-ထို ၄-
ပါးသော ဝါဒတို့တွင်၊ ပုဗ္ဗဟေတု နိယမေတိတိ ဝါဒေ-ဟူသော ဝါဒ၌၊
ပဌမမဂ္ဂဿ-၏၊ ဥပနိဿယော-အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသည်၊ ဝါ-ကို။
(ပုဗ္ဗဟေတုနာ-သည်) ကတော နာမ-ပြုအပ်သည် မည်သည်၊ ဟောတိ-ဥပရိ-
၌တယော-ကုန်သော၊ မဂ္ဂါ-တို့သည်၊ နိရူပနိဿယာ-အားကြီးသော မှီရာ
အကြောင်းမရှိ ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ) ဥပ္ပန္နာ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ဣတိဝစနံ-ဤ စကားသည်၊

အာပဇ္ဇတိ-ဖြစ်နေ၏။ ပဌမမဂ္ဂေါနိယမေတိတိ ဝါဒေ-၌၊ ဥပရိ-၌၊ တဏှံ-ကုန်သော၊ မဂ္ဂါနံ-တို့၏။ နိရတ္ထကတာ-အကျိုး မရှိ ကုန်သည်၏အဖြစ်သည်။ အာပဇ္ဇတိ-ဖြစ်နေ၏။ ဥပရိ တယော မဂ္ဂါ နိယမေန္တိတိ ဝါဒေ-၌၊ ပဌမမဂ္ဂေ-သည်။ အနုပ္ပန္နန္တယေဝ-မဖြစ်မီပင်၊ ဥပရိ-၌၊ တယော-ကုန်သော၊ မဂ္ဂါ-တို့သည်။ ဥပ္ပန္နာ-ဖြစ်နှင့်ကုန်ပြီ။ ဣတိ-ဤ အပြစ်သည်။ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်၏။

ပန-အန္တယကား။ တဏှံ မဂ္ဂါနံ ဝိပဿနာ နိယမေတိတိ- ဟူသော၊ ဝါဒေါ-သည်။ ယုဇ္ဇတိ-သင့်၏။ (ကသွာ-ကြောင့်၊ တဏှံ မဂ္ဂါနံ ဝိပဿနာနိယ မေတိတိ-ဟူသော၊ ဝါဒေါ-သည်။ ယုဇ္ဇတိ-နည်း။)ဟိ(ယသွာ)-ကြောင့်။ ဥပရိ-၌ တိဏှံ-ကုန်သော၊ မဂ္ဂါနံ-တို့၏။ ဝိပဿနာ-သည်။ ဗလဝတိ-အားရှိသည်။ သစေ ဟောတိ-အကယ်၍ဖြစ်အံ့။ (ဧဝံ သတိ-သော်)ဧကဗီဇိ နာမ- ဧကဗီဇိသောတာပန် မည်သည်။ ဟောတိ၊ [“ဝိပဿနာက အားကောင်းသောကြောင့် တဘဝတည်၍ ပဋိသန္ဓေနေရုံဖြင့် အထက်မဂ်တို့ကိုရသည်”ဟူလို၊] တယော-ထိုဧကဗီဇိ ဖြစ်ကြောင်း ဝိပဿနာအောက်၊ မန္တတရား-သာ၍ အားနည်းသော ဝိပဿနာကြောင့် ၊ ကောလံကောလော-သည်။ (ဟောတိ) တတော- ထို ကောလံကောလဖြစ်ကြောင်း ဝိပဿနာအောက်၊ မန္တတရား- သာ၍ အားနည်းသော ဝိပဿနာကြောင့်၊ သတ္တက္ခတ္တုပရမော-သည်။ (ဟောတိ) ဣတိ(တသွာ) ဣတိ(တသွာ)-ကြောင့်၊ (တိဏှံမဂ္ဂါနံ ဝိပဿနာ နိယမေတိတိ-ဟူသော၊ ဝါဒေါ-သည်။ ယုဇ္ဇတိ-၏။

ဟိ-ချဲ့၊ ဧကစ္စော-သော၊ သောတာပန္နော-သည်။ ဝဋ္ဋဇ္ဈာသယော-သံသရာဝဋ်၌ အလိုဆန္ဒရှိသည်။ ဝဋ္ဋဘိရတော-သံသရာဝဋ်၌ အလွန်မွေ့လျော်သည်။ ဟောတိ-ပုနပ္ပုနံ-အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်၊ ဝဋ္ဋသ္မိံ ယေဝ-သံသရာဝဋ်၌သာလျှင်၊ ဝိစရတိ-လှည့်လည်၏။ သန္တိဿတိ-တွေ့မြင်အပ်၏။ ဟိ-မှန်၊ အနာထပိဏ္ဍိကော-အနာထပိဏ္ဍိကမည်သော၊ သေဌိ-သူဌေး၎င်း၊ ဝိသာခါ-မည်သော၊ ဥပါသိကာ- ဥပါသိကာမ၎င်း၊ စူဠရထ မဟာရထာ-စူဠရထ မဟာရထ မည်ကုန်သော၊ ဒေဝပုတ္တော-နတ်သားတို့၎င်း၊ အနေကဝဏ္ဏော-မည်သော၊ ဒေဝပုတ္တော-၎င်း၊ ဒေဝရာဇာ-နတ်တို့၏မင်းဖြစ်သော၊ သက္ကော-သိကြာ၎င်း၊ နာဂဒတ္တော-မည်သော၊ ဒေဝပုတ္တော-၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဧတ္တကာ-ကုန်သော၊ ဣမေဇနာ-ဤ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဝဋ္ဋဇ္ဈာသယာ-သံသရာဝဋ်၌ အလိုဆန္ဒ ရှိကြကုန်သည်။ ဝဋ္ဋဘိရတော-သံသရာဝဋ်၌ အလွန်မွေ့လျော်ကြကုန်သည်။ (ဟုတွာ) အာဒိတော-

အစမှ၊ ပဌာယ-၍၊ ဆ-ခြောက်ထပ်ကုန်သော၊ ဒေဝလောကေ-နတ်ပြည်တို့ကို၊ သောဓေတွာ-သုတ်သင်၍၊ အကနိဋ္ဌေ-အကနိဋ္ဌဘုံ၌၊ ဌတွာ-တည်၍၊ ပရိနိဗ္ဗာယိဿန္တိ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံကြကုန်လတ္တံ့၊ ဣဓ-ဤ၊ သောတာပန်အပြားကို ပြရာ၌၊ ဣမေ-ဝဋ္ဋဘိရတဖြစ်သော ဤ သောတာပန်တို့ကို၊ (ဘဂဝတော) နိရဟိတာ၊ အပ်ကုန်။

စ-ဆက်၊ ကေဝလံ-နောက်ပုဂ္ဂိုလ်မဖက် သက်သက်၊ ဣမေ-ဤဝဋ္ဋဘိရတ ဖြစ်သော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ နဂဟိတာ-အပ်ကုန်သည်ကား၊ န-မဟုတ်သေး၊ ယောပိ-အကြင် သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ မနုဿသုယေဝ-လူတို့၌သာ၊ သတ္တက္ခတ္တံ-၇-ကြိမ်၊ သံသရိတွာ-ကျင်လည်၍၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပဏာတိ-၏၊ ယောပိ-သည်လည်း၊ ဒေဝလောကေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တော- ဖြစ်သည်၊ (ဟုတွာ) ဒေဝသုယေဝ-နတ်တို့၌သာ၊ သတ္တက္ခတ္တံ-၇-ကြိမ်၊ အပရာပရံ-တပြောင်းပြန်ပြန်၊ သံသရိတွာ-၍၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပဏာတိ-၏၊ ဣမေပိ- ဤ လူပြည်သက်သက် နတ်ပြည်သက်သက်၇-ဘဝရှိသော သောတာပန် တို့ကိုလည်း၊ ဣဓ- ဤသောတာပန်အပြားကိုပြရာ၌၊ န ဂဟိတာ-အပ်ကုန်၊ [“ဒေဝေစ မာနုသေစ သန္ဓာဝိတွာ သံသရိတွာဒုက္ခဿန္တိ ကရောတိ”ဟု ဟောတော် မူသောကြောင့် မိဿကဘဝမဟုတ်သော သောတာပန်တို့ကို မယူရ၊] ပန-အနွယ်ကား၊ ဧတ္ထ- ဤ သောတာပန်အပြားကို ပြရာ၌၊ မိဿကဘဝဝသေနဝ-လူ့ပြည်နတ်ပြည် ရောနှောသောဘဝတို့၏ အဖြစ်ဖြင့်သာ၊ သတ္တက္ခတ္တံပရမ ကောလံကောလာ- တို့ကို၊ (ဂတိတာ-ကုန်ပြီ) မနုဿကဘဝနိဗ္ဗတ္တကောယေဝ-လူ့ဘဝ၌ ဖြစ်ခြင်းရှိသည် သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဧကဗီဇိစ-ကိုလည်း၊ ဂဟိတော-အပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

တတ္ထ-ထို သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ဧကေသော-တပါးတပါးသော သောတာပန်သည်၊ ဒုက္ခါပဋိပဒါဒိဝသေန-ဒုက္ခာပဋိပဒါ အစရှိသည်တို့၏အပြား အားဖြင့်၊ စတုပ္ပိသောဝံ- လေးပါး အပြားရှိသည်၏ အဖြစ်သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်၏၊ သဒ္ဓါဓရေနေဝ-သဒ္ဓါဓရဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့်သာ၊ စတ္တာရော-ကုန်သော။ သတ္တက္ခတ္တံပရမာ- ပုဂ္ဂိုလ်တို့၎င်း၊ [ပဋိပဒါပြားသောကြောင့် သတ္တက္ခတ္တံပရမ ၄-မျိုး ပြားရသည်၊ နောက်၌လည်းနည်းတူ၊] စတ္တာရော-။ သကဒါဂါမိ။ ။ ကုန်သော၊ ကောလံကောလာ-တို့၎င်း၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ဧကဗီဇိနော-တို့၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒွါဒသ-တကျိပ် ၂-ယောက်တို့သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ ပညာယ-ဖြင့်၊ နိဗ္ဗတ္တေတုံ-ဖြစ်စေခြင်းငှါ၊ သစေ သက္ကာ-အကယ်၍တတ်ကောင်းအံ့၊ (ဧဝံ သတိ)

အဟံ- ငါသည်၊ လောကုတ္တရံ-သော၊ ဓမ္မ-ကို၊ နိဗ္ဗတ္တေဿမိ-ဖြစ်စေအံ့၊ ဣတိဧဝံ-
သို့၊ ပည-ကို၊ ဓရံ-ပဓာနကို၊ ကတ္တာ-၍၊ သတ္တကုတ္တုပရမာဒိဘာဝံ-သတ္တကုတ္တုပရမ
အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်သို့၊ ပတ္တာပိ- ရောက်သော သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်
လည်း၊ ပဋိပဒါဝသေန- ပဋိပဒါ၏ အပြားအားဖြင့်၊ ဒွါဒေသဝ-တကျိပ်နှစ်ယောက်
တို့သည်ပင်၊ (ဟောန္တိ) ဣတိ-သို့၊ စတုရိသတိ-နှစ်ကျိပ်လေး ယောက်သော၊
ဣမေ သောတာပန္နာ-တို့ကို၊ ဣဟဌကနိဇ္ဈနိကဝသေနော-၍ ကာမဘုံ၌တည်သော
ဈာန်မရှိသော သောတာပန်တို့၏ အပြားအားဖြင့်သာလျှင်၊ ဣမသ္မိဌာနေ- ဤ
သောတာပန်အပြားကို ပြရာဌာန၌၊ (ဘဂဝတာ) ကထိတာ-ဟောတော်မူအပ်
ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏။

၃၄။ သကဒါမိနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။ယော-အကြင်
ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊) ပဋိသန္ဓိဝသေန-ပဋိသန္ဓေ အစွမ်းဖြင့်၊ သက္ကိ-တကြိမ်၊ အာဂစ္ဆတိ-
လာတတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော-ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊) သကဒါဂါမိ- မည်၏၊
သကဒေဝါတိ-ကား၊ ဧကဝါရံယေဝ-တကြိမ်သာလျှင်၊ (ဣမံ လောကံ အဂန္တု-၌
စပ်) ဣမံ လောကံ အာဂန္တတိ ဣမိသု- သကဒါဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ စတ္တာရော-
လေးယောက်သော သကဒါဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ဝဇ္ဇေတွာ-ကြည့်၍၊ ဧကောဝ-
တယောက်သော သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ၊ (ဘဂဝတာ) ဂတိတော-အပ်ပြီ၊ ဟိ-
ချဲ့၊ ဧကစ္စော-အချို့သော သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဣမ-ဤလူ့ပြည်၌၊
သကဒါဂါမိဖလံ-သို့၊ ပတွာ-ရောက်ပြီး၍၊ ဣဓေဝ-ဤ လူ့ပြည်၌ပင်၊
ပရိနိဗ္ဗာယတိ- ပရိနိဗ္ဗာန်စံ၏၊ [“ထိုဘဝ၌ပင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံ၏”ဟူလို]

၁။ သကဒါဂါမိ။ ။ အာဂစ္ဆတိတိ အာဂါမိ-အာ+ဂမု+ဏီပစ္စည်း၊သက္ကိ+အာဂါမိ သကဒါဂါမိ-
သက္ကိ၌ နိဂ္ဂဟိတံချေ၊ ဣ-ကို၊ အ-ပြု၊ ဒ-လာ၍ သကဒါဂါမိဟု ဖြစ်၏၊ သတ္တတ၌ “သကြိတ်”ဟု
ရှိ၏၊ တ-ကို နောက်ပုဒ်နှင့် သန္ဓိစပ်သောအခါ ဒ-အဖြစ်ဖြင့် စပ်ရ၏၊ ထို့ကြောင့်
“သကဒေဝသကဒါဂါမိ”ဟု ဖြစ်ရသည်၊ ထို သကြိတ်သည် တကြိမ်အနက်ဟော နိပါတ်ဖြစ်ရကား
“ဧကဝါရံ”ဟု ဖွင့်သည်၊ တကြိမ် ဟူရာ၌လည်း ပဋိသန္ဓေ နေလာခြင်း ဟူသောတကြိမ်တည်း၊
ထို့ကြောင့် “ပဋိသန္ဓိဝသေန”ဟု ဝိသေသနထည့်သည်၊ ဘုရားဖူးစသော ကိစ္စကြောင့်ကား တကြိမ်မက
အကြိမ်များစွာ လာနိုင်ပါသည်။ ”ဟူလို။

ဧကစ္စော-သည်၊ ဣမ-ဤပြည်၌၊ (သကဒါဂါမိဖလံ-သို့၊) ပတ္တာ-၍၊ ဒေဝလောကေ-၌၊ ပရိနိဗ္ဗာယတိ-၏၊ ဧကစ္စော-သည်၊ ဒေဝလောကေ-၌၊ (သကဒါဂါမိဖလံ-သို့၊) ပတ္တာ-၍၊ တတ္ထေဝ-ထို နတ်ပြည်၌ပင်၊ ပရိနိဗ္ဗာယတိ-၏၊ ဧကစ္စော-သည်၊ ဒေဝလောကေ-၌၊ (သကဒါဂါမိဖလံ-သို့၊) ပတ္တာ-၍၊ ဣမ-ဤလူ့ပြည်၌၊ ဥပပဇ္ဇတ္တာ-ပဋိသန္ဓေအားဖြင့်ဖြစ်၍၊ ပရိနိဗ္ဗာယတိ-၏၊ စတ္တာရောဝိ-လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမေ-ဤသကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ဣမ ဤသကဒါဂါမိနိဒ္ဒေသ၌၊ (ဘဂဝတာ)န ဂဟိတာ-အပ်ကုန်၊ ပန-အန္တယကား၊ ယော-အကြင်သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဣမ ဤလူ့ပြည်၌၊ (သကဒါဂါမိဖလံ-သို့၊) ပတ္တာ-၍၊ ဒေဝလောကေ-၌၊ ယာဝတာယုကံ-အသက်အပိုင်းအခြားတိုင်အောင် (အသက်ရှည်သမျှ)၊ ဝသိတ္တာ-နေပြီး၍၊ ပုန-တဖန်၊ ဣမ-ဤလူ့ပြည်၌၊ ဥပပဇ္ဇတ္တာ-၍၊ ပရိနိဗ္ဗာယတိ-၏၊ အယံ ဧကောဝ-ဤ တယောက်သောသကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ၊ ဣမ-ဤ သကဒါဂါမိနိဒ္ဒေသ၌၊ (ဘဂဝတာ)၊ ဂဟိတော-အပ်ပြီ။ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

ဧတ္ထ-ဤသကဒါဂါမိနိဒ္ဒေသ၌-ယံ-အကြင်စကားရပ်ကို။ (ဝတ္ထဗွံ-၌ စပ်) ဝတ္ထဗွံ-ဆိုထိုက်သည်၊ သိယာ-ဖြစ်၏၊ သေသံ- ကြွင်းသော၊ တံ သဗ္ဗံ- ထို အလုံးစုံသော စကားရပ်ကို၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်ဖြစ်သော၊ ဓမ္မသင်္ဂဟဋ္ဌကထာယံ-ဓမ္မသင်္ဂဟီအဋ္ဌကထာ၌၊ လောကုတ္တရ ကုသလနိဒ္ဒေသေ-၌၊ ဝုတ္တမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသည်သာ၊ ပန-ပရိဟာရပက္ခမှ တပါးစောဒနာပက္ခကိုဆိုဦးအံ့၊ ဣမဿသကဒါဂါမိနော- ဤ ကာမဘုံသို့ တကြိမ်ပြန်လာသောသကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဧကဗီဇိနော-ဧကဗီဇိ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ နာနာကရဏံ-အသီးအခြား ပြုတတ်သော အထူသည်၊ ကိံ-အဘယ်နည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ ဧကဗီဇိဿ-၏၊ ဧကာဝ-တကြိမ်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ ပဋိသန္ဓိ-ပဋိသန္ဓေသည်၊ (ဟောတိ) သကဒါဂါမိဿ-၏၊ ဒွေ-နှစ်ကြိမ် ကုန်သော၊ ပဋိသန္ဓိယော-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ [နှစ်ကြိမ် ဆိုသည်ကား သကဒါဂါမိဖြစ်ပြီးနောက် နတ်ပြည်၌ တကြိမ်လူ့ပြည် ပြန်လာ၍ တကြိမ်-ဤသို့၊ ၂-ကြိမ်တည်း၊] ဣဒံ-ဤ ဧကဗီဇိသောတာပန်၏တကြိမ်သာပဋိသန္ဓေနေရခြင်း၊ သကဒါဂါပုဂ္ဂိုလ်၏ ၂-ကြိမ်ပဋိသန္ဓေ နေခြင်းသည်၊ နေသံ-သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်၊ ဧကဗီဇိ သောတာပန်တို့က၏၊ နာနာကရဏံ- အသီးအခြား ပြုတတ်သော အထူးတည်း၊ ဣတိ ဤကား အဖြေတည်း။

၃၅။ အနာဂါမိနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ဩရမ္မာဂိယာနံ သံယောဇနာနန္တိ (ဧတ္ထ)-ဟူသော ပဋ်၌၊ ကာမဓာတု-ကာမဓာတ်ကို၊ ဩရံ-ဩရံ

ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆတိ-အပ်၏။ ယဿ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ-သည်။ ပဉ္စ-ကုန်သော။ ကုမာနိဗန္ဓနာနိ- ဤ ဩရုဗ္ဗာဂိယ အနှောင်အဖွဲ့တို့သည်။ ဝါ-တို့ကို။ အပ္ပဟိနာန မပယ်အပ်သေးကုန်သည်။ ဟောန္တိ-ကုန်၏။ သော-ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဘဝဂ္ဂေ-ဘဝ၏အဆုံးဖြစ်သော နေသညာနာသညာယတန ဘုံ၌၊ နိဗ္ဗတ္တော-ဖြစ်ရသည်။ (သမာနော) ပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဂိလိတဗဠိသော-မျိုးအပ်သော ငါးမျိုးချိတ်ရှိသော၊ မစ္ဆောဝိယ-ငါးသည်ကဲ့သို့၎င်း၊ ဒိဃသုတ္တကေန-ရှည်စွာသော ချည်ဖြင့် (ချည်ကြိုးရှည်ရှည်ဖြင့်) ပါဒေ-ခြေ၌၊ ဗဒ္ဒကာကော ဝိယ၊ နှောင်အဖွဲ့ အပ်သော ကျီးသည်ကဲ့သို့၎င်း၊ တေဟိ ဗန္ဓနေဟိ-ထို ဩရုဗ္ဗာဂိယ အနှောင်အဖွဲ့ တို့သည်။ အာကမိယမာနော-ဆွဲငင်အပ်သည်။ (ဟုတ္တာ) ကာမဓာတုယေဝ-ကာမဓာတ်၌သာ၊ ပဝတ္တတိ-ဖြစ်ရ၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ဗန္ဓနာနိ-ကာမရာဂ အစရှိသော အနှောင်အဖွဲ့တို့ကို၊ ဩရုဗ္ဗာဂိယာနိတိ-တို့ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ-အပ်ကုန်၏။ ဟေဋ္ဌာဘာဂိယာနံ-အောက်ကာမဘုံ ဟူသောအဖို့၏အစီးအပွားဖြစ် ကုန်သော၊ ဟေဋ္ဌာကောဋ္ဌာသိကာနံ-အောက်ကာမဘုံဟူသော အဖို့၏ အစီးအပွား ဖြစ်ကုန်သော (သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ-၌စပ်) ဣတိ အတ္ထော-နက်။

ပရိက္ခယာတိ-ကား၊ တေသံ ဗန္ဓနာနံ-ထို ကာမရာဂအစရှိသော အနှောင် အဖွဲ့တို့၏။ ပရိက္ခယာ-ကုန်ခြင်ကြောင့်၊ (ဩပပါတိကော ဟောတိ-၌စပ်) ဩပပါတိကောတိ-ကား၊ ဥပပါတယောနိကော-ဥပပါတိယောနိရှိသည်။ ဝါ-ဥပပါတိ ပဋိသန္ဓေ နေရခြင်းရှိသည်။ (ဟောတိ) ဣမိနာ-ဤ ဩပပါတိကဟူသော ပါဌ်ဖြင့်၊ အဿ-ထို အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဂဗ္ဘသေယျာ-ဂဗ္ဘသေယျပဋိသန္ဓေကို၊ ပဋိက္ခိတ္တာ-ပယ်မြစ်အပ်ပြီ၊ [“န ဟိဇာတုဂ္ဂဗ္ဘသေယျ ပုနရေတိ”ဟူသော မေတ္တ သုတ်နှင့် သဘောတူပင်တည်း၊] တတ္ထပရိနိဗ္ဗာယီတိ-ကား၊ တတ္ထသုဒ္ဓါဝါသလောကေ-ထို သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌၊ ပရိနိဗ္ဗာယိတာ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံလေ့ ရှိသည်။ [တဿိလတ္တ ဣ ပစ္စည်း၏ ပရိယာယ်ဖြစ်သော တု-ပစ္စည်း၊] (ဟောတိ) အနာဝတ္ထိဓမ္မော တသ္မာ လောကာတိ-ကား၊ ပဋိသန္တိဂ္ဂဟဏဝသေန-ပဋိသန္ဓေယူ ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ တသ္မာလောကာ ထို သုဒ္ဓါဝါသဘုံမှ၊ ဣဓ-ကာမဘုံသို့၊

၁။ ဟေဋ္ဌာဘာဂိယာနံ။ ။ “ဟေဋ္ဌာဘာဂိယာနိ” ဟု စာအုပ်တို့၌ ပဌမန္တရှိသော်လည်း ပဋိတော်ဝယ် “ဩရုဗ္ဗာဂိယာနံ” ၏အဖွင့် ဖြစ်သောကြောင့် “ဟေဋ္ဌာဘာဂိယာနံ ဟေဋ္ဌာကောဋ္ဌာသိကာနံ”ဟု ရှိသင့်ပါသည်။ ဟေဋ္ဌာကောဋ္ဌာသိကာနန္တိ အတ္ထော-ကား၊ ဟေဋ္ဌာဘာဂိယာနံ-၏ အနက်ပြုတည်း။ ဩရုဗ္ဗာဂိယာနံ ပုဒ်၏ ရုပ်ပြီးပုံကို သီလက္ခန္ဓာ ဘာသာဋီကာ စတုတ္ထအုပ်မဟာလိ သုတ် စတုအရိယဖလ အဖွင့် ပြခဲ့ပြီ။]

လောက-ထို သုဒ္ဓါဝါသဘုံမှ၊ ဣဓ-ကာမဘုံသို့၊ အနာဝတ္တနသဘာဝေါ-
ပြန်လည်ခြင်းသဘောမရှိသည်၊ (ဟောတိ) ပန-ဆက်၊ ဗုဒ္ဓဒဿန-ဖူးမြင်ခြင်း၊
တရားနာခြင်းတို့၏၊ အတ္ထာယ-အကျိုးငှါ၊ အဿ-ထို မတားမြစ်အပ်၊ ယံ ဝုစ္စတီတိ-
ကား၊ ဧဝံ ဝိဓော-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ ပဋိသန္ဓိဝသေန-
ဖြင့်၊ ပုန-တဖန်၊ အနာဂမနတော-ကာမဘုံသို့ မလာခြင်းကြောင့်၊ အနာဂါမိနာမ-
အနာဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏၊ ဟူ၏၊ ဝုစ္စတိ-အပ်၏။

ဥပရိဋ္ဌိမာနံ သံယောဇနာနံ-ကား၊ ဥပရိ-အထက်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဥဒ္ဓံဘာဂိယ
သံယောဇနာနံ-ဥဒ္ဓံဘာဂိယယောဇနတို့ကို၊ (ပဟာနာယ-၌စပ်) ဝါ-တနည်း၊ အ
နန္တံ-ကုန်သော၊ ကိလေသာနံ-တို့ကို၊ (ပဟာနာယ ၌စပ်) [အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်သည်
ကိလေသာ ၁၀-ပါးတွင် ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာနှင့် ဒေါသကို ပယ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့်
“အဋ္ဌန္တံ”ဟု ရှိသည်ကို စဉ်းစားပါ၊ ဤဝါကျ၌ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ သံဝဏ္ဏနာပုဒ်တို့ နေပုံ
မကောင်း၊ စာပျက်နေဟန်တူသည်၊] ပဟာနာယာတိ-ကား၊ ဧတေသံ-ဥဒ္ဓံဘာဂိယ
သံယောဇနတို့ကို၊ ဝါ-ရှစ်ပါးသော ကိလေသာတို့ကို၊ ပဇဟနတ္ထာယ-
ပယ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ သဉ္စနေတိ-၏၊ အယံ ဝုစ္စတီတိ-ကား၊ ဧဝမ္ပပေါ-
သော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ အာယုဝေမဇ္ဈဿ-အသက်အပိုင်းအခြားအလယ်၏၊
အန္တရာယေဝ-အတွင်း၌သာလျှင်၊ ပရိနိဗ္ဗာယနတော-ကိလေသ ပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်း
ကြောင့်၊ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-အပ်၏၊ [အာယုဝေမဇ္ဈသို့ရောက်ရုံ
ဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဆိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် ရှေ့၌
“ဝေမဇ္ဈံ ပတ္တန္တိပိ အတ္ထော”ဟု ဆိုခဲ့သည်၊ အာယုဝေမဇ္ဈကို လွန်သွားသောအခါမှ
ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယီပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လိမ့်မည်၊ ဤစကားအရ “အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီပုဂ္ဂိုလ်
၃-မျိုး ရှိပုံကို သိပါ။]

၁။ ဝါသဒ္ဓဝိကပ္ပတော(ပေ)အတ္ထော။ ။ အပ္ပတ္တံ ဝါ-၌ ဝါ-သဒ္ဓသည် အဝုတ္တဝိကပ္ပ
(တိုက်ရိုက်မဆိုအပ်သောအနက်ကို သီးခြားစီရင်ခြင်း) အနက်ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဝေမဇ္ဈသို့
ရောက်မှ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန်စံသော “အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ” ပုဂ္ဂိုလ် တမျိုးကိုလည်းမှတ်ပါ၊
[အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီတိ ယော ပဉ္စသု သုဒ္ဓါဝါသေသု ယတ္ထ ကတ္ထံ ဥပ္ပန္နော နိဗ္ဗတ္တကုဏေ ဝါ
ထောက် အတိက္ကမိတွာ ဝါ ဝေမဇ္ဈေဌာတွာဝါ အရဟတ္ထံ ပါပုဏာတိ၊ တဿေ တံ နာမံ-
အင်္ဂုတ္တိရံ သတ္တကနိပါတ် အနုသယဝဂ် အနိဗ္ဗာနပဿီသုတ်အဖွင့်၊ အာယုနော ဝေမဇ္ဈံ
အနုတိက္ကမိတွာ အန္တရာဝ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနေန ပရိနိဗ္ဗာယတီတိ အန္တရာ ပရိနိဗ္ဗာယီ-
အင်္ဂုတ္တိရံဋီကာ။]

၃၇။ ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယိနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) အတိက္ကမိတွာ ဝေဇ္ဇံ အာယုပ္ပမာဏန္တိ-ကား၊ အာယုပ္ပမာဏံ-အသက်အတိုင်း အရှည်ကို၊ (သာမည ကံ၊) ဝေမဇ္ဇံ-အသက်ကို၊ အတိက္ကမိတွာ-ကျော်လွန်၍၊ (အရိယမဂ္ဂံ သဉ္စနေတိ-၌စပ်၊) ဥပဟစ္စ (ဝါ) ကာလကိရိယန္တိ-ကား၊ ကာလကိရိယံ-သေခြင်းကို ပြုရာကာလသို့၊ ဥပဂန္တာ-ကပ်၍၊ (အရိယမဂ္ဂံ သဉ္စနေတိ-၌စပ်၊) အာယုက္ခယဿ-အသက်တစ်ကုန်ခြင်း၏၊ အာသန္နေ-အနီး၌၊ ဌာတွာ-တည်၍၊ (အရိမဂ္ဂံ သဉ္စနေတိ၊) ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ [ဥပဂန္တာ ကာလကိရိယံ၏ အဓိပ္ပာယ်နက်တည်း၊ ဥပဟစ္စ-၌ ဟနဓာတ်+တွာ ပစ္စည်း၊ ဟနဓာတ်၏ ဂတိအနက်ကိုယူ၍ ဥပဂန္တာ ဟုဖွင့်သည်၊ ဥပဟစ္စနောက်၌ ဝါ-သဒ္ဓါသည်ကား အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့ မဖွင့်သောကြောင့် ပုဒ်ပိုပင်တည်း၊] အယံ ဝုစ္စတိတိ-ကား၊ ဧဝမ္ပပေါ-သော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ (ဝုစ္စတိ-၌စပ်၊) ဝါ-သည်၊ တာဝ-အာတပ္ပါစသော ဘုံတို့မှ ရွေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌေသု) အဝိဟေသု-သုဒ္ဓါဝါသ အဝိဟာဘုံတို့၌၊ ကပ္ပသဟဿပ္ပမာဏဿ-မဟာကပ်တထောင် အတိုင်းအရှည် ရှိသော၊ အာယုနော-အဝိဟာဘုံ အသက်တမ်း၏၊ ပစ္စကပ္ပသတသင်္ခါတံ-မဟာကပ် ၅-ရာဟု ဆိုအပ်သော၊ ဝေမဇ္ဇံ-ကို အတိက္ကမိတွာ-၍၊ ဆဋ္ဌေ-ခြောက်ခုမြောက် ဖြစ်သော၊ ကပ္ပသတေ ဝါ-ကမ္ဘာအရာ၌လည်းကောင်း၊ သတ္တမဋ္ဌနဝမာနံ-၇-ခုမြောက် ၈-ခုမြောက် ၉-ခုမြောက်ဖြစ်ကုန်သော၊ (ကပ္ပသတာနံ-ကမ္ဘာအရာတို့တွင်၊) အညတရသို့ ဝါ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ကမ္ဘာ၌သော်လည်းကောင်း၊ ဒသမေယေဝ-ဆယ်ခုမြောက်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ကပ္ပသတေ ဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ ဌာတွာ-၍၊ အရဟတ္ထံ-သို့၊ ပတွာ-၍၊ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနန-ကိလေသာတို့၏ ငြိမ်းအေးခြင်းအားဖြင့်၊ ပရိနိဗ္ဗာယနတော-ငြိမ်းအေးခြင်းကြောင့်၊ ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယိတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

၃၈-၃၉။ အသင်္ခါရ သသင်္ခါရ ပရိနိဗ္ဗာယိနိဒ္ဒေသေသု-တို့ပုံ၊ (အတေ ၁ ဧတံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) အသင်္ခါရေန-ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ပြုပြင်တိုက်တွန်းကြောင်းဖြစ်သော ပယောဂမရှိသဖြင့်၊ အပ္ပဒုက္ခေန-ပင်ပင်ပန်းပန်းအားထုတ်ရခြင်း မရှိသဖြင့်၊ အဓိမတ္တပယောဂံ-လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော လုံ့လပယောဂကို၊ အကတွာ-မပြုမူ၍၊ ဝါ-မပြုရပဲ၊ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနေန-ဖြင့်၊ ပရိနိဗ္ဗာယနဓမ္မော-ငြိမ်းအေးခြင်းသဘောရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိ-မည်၏၊ သသင်္ခါရေန-ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ပြုပြင်တိုက်တွန်းကြောင်းဖြစ်သော ပယောဂနှင့်တကွ၊ ဒုက္ခေန-ဆင်းရဲသော လုံ့လဖြင့်၊ ကသိရေန-ပင်ပန်းသဖြင့်၊

အဓိမတ္တပယောဂံ-ကို၊ ကတွာဝ-ပြု၍သာ၊ ဝါ-ပြုမှသာ၊ ကိသေသေပရိနိဗ္ဗာနေန-
ဖြင့်၊ ပရိနိဗ္ဗာယနဓမ္မော-ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သသခါရပရိနိဗ္ဗာယိ-မည်၏။

၄၀။ ဥဒ္ဓံသောတာနိဒ္ဓေသေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ဥဒ္ဓံ-
အထက်ဘုံသို့၊ ဝါဟိဘာဝေန-ဆောင်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဿ-ထို
အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်ဘုံ၌ ဖြစ်သော၊ တဏှာသောတံ-
တဏှာတည်းဟူသော အနှောင့်အဖွဲ့သည်လည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋသောတံ ဝါ-
ဝဋ္ဋတည်းဟူသော အနှောင့်အဖွဲ့သည်လည်းကောင်း။ (အတ္ထိ) ဣတိ-ကြောင့်၊
(သော-ထိုအနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်သည်)၊ ဥဒ္ဓံသောတော-မည်၏။ [တဏှာဝဋ္ဋသောတာ
တဏှာဝဋ္ဋဗန္ဓာ။-အနု၊ ဤ၌ သုဓာတ်သည် ဗန္ဓန အနက်ကို ဟော၏။] ဝါ-တနည်း၊
ဥဒ္ဓံ-အထက်အကနိဋ္ဌဘုံသို့၊ ဂန္ဓာ-ရောက်၍၊ ဝါ-ရောက်မှ၊ ပဋိလဘိတဗ္ဗတော-
ရထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဿ-ထို အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဥဒ္ဓံ-သော၊ မဂ္ဂ
သောတံ-အရဟတ္တမဂ် တည်းဟူသော သောတသည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိ-ကြောင့်၊
(သော-အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်)၊ ဥဒ္ဓံသောတော-မည်၏။ (ယော-အကြင်
အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်)၊ အကနိဋ္ဌ-အကနိဋ္ဌဘုံသို့၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်တတ်၏၊ ဣတိ-
ကြောင့်၊ (သော-သည်)၊ အကနိဋ္ဌဂါမီ-မည်၏။ အဝိဟာ စုတော အတပွဲ ဂစ္ဆတိ
အာဒိသု-အစရှိသောပါဌ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) အဝိဟေ-အဝိဟာဘုံ၌၊
ကပ္ပသဟဿံ-မဟာကပ်တထောင်ပတ်လုံး၊ ဝသန္တော-နေလျက်၊ အရဟတ္တံ-သို့၊
ပတ္တိ-ငှာ၊ အသက္ကုဏီတွာ-မစွမ်းနိုင်မူ၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ အတပွဲ-သို့၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏။
တတြာပိ-ထိုအတပွဲဘုံ၌လည်း၊ ဒွေ ကပ္ပသဟဿာနိ-မဟာကပ် နှစ်ထောင်
ပတ်လုံး၊ ဝသန္တော အရဟတ္တံ ပတ္တိ၊ အသက္ကုဏီတွာ၊ သုဒဿံ-သုဒဿာဘုံသို့၊
ဂစ္ဆတိ၊ တတြာပိ-ထိုသုဒဿာဘုံ၌လည်း၊ စတ္တာရိ ကပ္ပသဟဿာနိ-မဟာကပ်
လေးထောင်တို့ ပတ်လုံး၊ ဝသန္တော အရဟတ္တံ ပတ္တိ၊ အသက္ကုဏီတွာ၊ အကနိဋ္ဌ-
သို့၊ ဂစ္ဆတိ၊ တတ္ထ-ထိုအကနိဋ္ဌဘုံ၌၊ ဝသန္တော-လျက်၊ အရိယမဂ္ဂံ-အရဟတ္တမဂ်
ဟူသော အရိယာမဂ်ကို၊ သဉ္စနေတိ-ကောင်းစွာ ဖြစ်စေ၏၊ ဣတိ အတ္ထော-
အနက်။

ပန-ဆက်၊ ဣမေသံ အနာဂါမိနံ-တို့၏၊ ပဘေဒဇာနနတ္ထံ-အထူးအပြားကို
သိခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဥဒ္ဓံသောတော အကနိဋ္ဌဂါမီ စတုတ္ထံ-ဥဒ္ဓံသောတာ အကနိဋ္ဌ
ဂါမီအစရှိသော စတုတ္ထကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏၊ တတ္ထ-ထိုငှ-ယောက်သော အနာဂါမ်
ပုဂ္ဂိုလ် တို့တွင်၊ ယော-အကြင် အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အဝိဟတော-အဝိဟာဘုံမှ၊
ပဌာယ-၍၊ စတ္တာရော-လေးထပ်ကုန်သော၊ ဒေဝလောကေ-ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့ကို၊

(အဝိဟာ၊ အတပ္ပါ၊ သုဒဿာ၊ သုဒဿိဟူသော ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့ကို) သောဓေတိာ-
သုတ်သင်ပြီး၍၊ အကနိဋ္ဌ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ပရိနိဗ္ဗာယတိ-ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန် စံ၏။
အယံ-ဤ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဥဒ္ဓံသောတောအကနိဋ္ဌဂါမိ နာမ-မည်၏။ ပန-
ကား၊ ယော-အကြင်အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ ဝါ-အောက်ဖြစ်ကုန်သော၊
တယော-ကုန်သော၊ ဒေဝလောကေ-တို့ကို၊ (အဝိဟာ၊ အတပ္ပါ၊ သုဒဿာဟူသော
ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့ကို) သောဓေတွာ-၍၊ သုဒဿိဒေဝလောကေ-၌၊ ဌတွာ-၍၊ ပရိနိဗ္ဗာ
ယတိ-၏။ အယံ-ဤအနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဥဒ္ဓံသောတော-အထက်၌ ဖြစ်သော
တဏှာသောတ ဝဋ္ဋသောတရှိသည်။ ဝါ-အထက်၌ ဖြစ်သော မဂ်သောတ ရှိသည်။
(ဟုတွာ) န အကနိဋ္ဌဂါမိ နာမ-အကနိဋ္ဌဂါမိ မဟုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။ ပန-
ကား၊ ယော-သည်၊ ဣတော-ဤကာမဘုံမှ၊ အကနိဋ္ဌမေဝ-သို့သာ၊ ဂန္ဓာ-၍၊
ပရိနိဗ္ဗာယတိ-၏။ အယံ-သည်၊ န ဥဒ္ဓံသောတော-ဥဒ္ဓံသောတ မဟုတ်သော၊
အကနိဋ္ဌဂါမိ နာမ-မည်၏။ ပန-ကား၊ ယော-သည်၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ ဝါ-ကုန်သော၊
စတုသူ-ကုန်သော၊ ဒေဝလောကေသု-ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့တွင်၊ တတ္ထတတ္ထေဝ-ထိုသို့
ဗြဟ္မာ့ပြည်၌သာ၊ ပရိနိဗ္ဗာယတိ-၏။ အယံ-သည်၊ န ဥဒ္ဓံသောတော-
ဥဒ္ဓံသောတလည်း မဟုတ်သော၊ န အကနိဋ္ဌဂါမိ နာမ-အကနိဋ္ဌဂါမိလည်း
မဟုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ ဣတိ-သို့။ (ဥဒ္ဓံသောတော အကနိဋ္ဌဂါမိစတုတ္ထ-
ကို၊ ဝေဒိတဗွံ-၏) ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝါ-ဤ အဝိဟတော ပဌာယ စသော နည်းဖြင့်၊
ဧတေ-ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ အဋ္ဌစတ္တာလီသ-လေးကျိပ်ရှစ်ယောက်သော၊ အနာဂါမိ
နော-တို့သည်၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။

ကထံ-အဘယ်သို့၊ (ဟောန္တိ-ရှိကုန်သနည်း) တာဝ-အတပ္ပါဘုံ စသည်တို့မှ
ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဓိဋ္ဌေ-အပ်သော) အဝိဟေ-၌၊ တယော-ကုန်သော၊ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာ
ယိနော-အနန္တာပရိနိဗ္ဗာယိအနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်းကောင်း၊ ဧကော-သော၊
ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယိ-လည်းကောင်း၊ ဧကော-သော၊ ဥဒ္ဓံသောတော-လည်းကောင်း၊
တေ-ထို ငါးယောက်သော အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိနော-
အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိဖြစ်ကုန်သော၊ ပဉ္စ-ငါးယောက်တို့တည်း၊ (တေ-
ထိုငါးယောက်သော အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်) သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိနော-
ကုန်သော၊ ပဉ္စ-တို့တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒသ-တကျိပ်တို့သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။
အတပ္ပါသုဒဿာသုဒဿိသု-တို့၌၊ တထာ-ထိုအတူ တကျိပ်စီတည်း၊ ဣတိ-သို့၊
စတ္တာရော-လေးလီကုန်သော၊ ဒသကာ-ဒသကတို့သည်၊ စတ္တာလီသံ-လေးဆယ်
သည်၊ (ဟောတိ) ပန-ကား၊ (တနည်း) ပန-အထူးကား၊ အကနိဋ္ဌေ-၌၊ ဥဒ္ဓံသော
တော-သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ပန-အန္တယကား၊ တယော-ကုန်သော၊ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိ

နော-တို့လည်းကောင်း၊ စကော-သော၊ ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယိ-လည်းကောင်း၊ တေ-
ထိုလေးယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိနော-ဖြစ်ကုန်သော၊
စတ္တာရော-တို့တည်း၊ (တေ-ထိုလေးယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သသင်္ခါရပရိဗ္ဗာ
ယိနော-ကုန်သော၊ စတ္တာရော-တို့တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ အဋ္ဌ-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)
ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဝါ-ဤနည်းဖြင့်၊ အဋ္ဌစတ္တာလိသံ-လေးကျိပ်ရှစ်ယောက်သည်၊
ဟောန္တိ-ကုန်၏။

သဗ္ဗေပိ-လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တေ-ထို လေးကျိပ် ရှစ်ယောက်သော အနာ
ဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ပပဋိကောပမာယ-ပပဋိကဥပမာဖြင့်၊ (ဘဂဝတာ) ဒိပိတာ-
ပြတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဒီဝသံ-တနေပတ်လုံး၊ သန္တတ္တာနဓိ-ပြင်းစွာ ပူလောင်
အပ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အာရကဏ္ဍကပ္ပိပ္ပလိကနခစ္ဆေဒနာနံ-အပ်နဖား
ဖောက်သော စူး၊ သင်ဓုန်းငယ်၊ လက်သည်းဖြတ်ကြောင်း ဓားငယ် တို့သည်၊
(ရှေးနိဿယ၌ “ဆောက်၊ သင်ဓုန်း၊ လက်သည်းလှီးဓားငယ်တို့၏” ဟု ပေးလေ၏။)
အယောမုခေ-သံ၏ အဦးအဖျားအပ်သော်၊ (ပေ-ဟု ခေါ်အပ်သော အောက်ခံ
သံတုံးပေါ်၌ တင်၍ ရိုက်ခတ် အပ်သော်၊) ပပဋိကာ-မီးဖွားသည်၊ “မီးဖွား” နှင့်တူ
သော အထက်သို့ ပျံတက်သော သံမွှားကလေးသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာဝ-ဖြစ်ပြီး၍သာ၊
(ဖြစ်ပြီးလျှင် ဖြစ်ပြီးချင်းပင်) နိဗ္ဗာယတိ-ငြိမ်း၏၊ ဧဝံပေါ-ဤသို့ သဘောရှိသော
အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ပဌမော-ရှေးဦးစွာသော၊ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိ-ဟူ၍၊
ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ကသွာ-ကြောင့်၊ (ဧဝံပေါ-ကို၊ ပဌမော-သော၊ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာ
ယိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-နည်း၊) ဥပ္ပန္နသမနန္တရာဝ-ပဋိသန္ဓေ နေသောအားဖြင့်
ဖြစ်ပြီးသည်၏ အခြားမဲ့၌ ပင်လျှင်၊ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနေန-ကိလေသာတို့၏
ငြိမ်းအေးခြင်းဖြင့်၊ ပရိနိဗ္ဗာယနတော-ငြိမ်းအေးခြင်းကြောင့်၊ (ဧဝံပေါ ပဌမော
အန္တာပရိနိဗ္ဗာယိ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။)

တတော-ထို အယောမုခ ထက်၊ မဟန္တရေ-သာ၍ ကြီးသော၊ အယောမုခေ-
ကို၊ ဟညမာနေ-အပ်သော်၊ ပပဋိကာ-သည်၊ အာကာသံ-ကောင်းကင်သို့။
ဥလ္လယီတွာ-ခုန်တက်၍၊ နိဗ္ဗာယတိ-၏ (ကောင်းကင်မှာပင် ငြိမ်း၏) ဧဝံပေါ-
ကို၊ ဒုတိယော-၂-ယောက် မြောက်သော၊ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-
၏၊ [စာအုပ်တို့၌ ဒဌဗ္ဗောဟု ရှိသော်လည်း ရှေ့၌ “ဝေဒိတဗ္ဗော”ဟု ရှိခဲ့သည်။]
ကသွာ-ကြောင့်၊ (ဧဝံပေါ ဒုတိယော အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိ ဝေဒိတဗ္ဗော-နည်း၊)
ဝေမဇ္ဈံ-အသက်တမ်း၏ အလယ်သို့၊ အပ္ပတွာ-မရောက်မူ၍၊ ပရိနိဗ္ဗာယနတော-
ကြောင့်၊ (ဧဝံပေါ ဒုတိယော အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊) တတော-
ထို ဒုတိယအယောမုခ ထက်၊ မဟန္တရေ-သော၊ အယောမုခေ-ကို၊ ဟညမာနေ-

အပ်သော်၊ ပပဋိကာ-သည်၊ အာကာသံ-သို့၊ ဥလ္လယီတွာ-၍၊ နိဝတ္တမာနာ-
ပြန်နစ်လသော်၊ ပထဝိယံ-မြေ၌၊ အနုပဟစ္စတလာ-မကပ်ရောက် အပ်သော မြေ
အပြင်ရှိသည် (မြေအပြင်သို့ မရောက်သေးသည်)၊ ဟုတွာ-၍၊ ပရိနိဗ္ဗာယတိ-
၏၊ ဧဝူပေါ-ကို၊ တတိယော-သော၊ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ-ဟူ၍၊ ဒဌဗ္ဗော-၏၊
ကသွာ-ကြောင့်၊ (ဧဝူပေါ တတိယော အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ ဝေဒိတဗ္ဗော-နည်း၊)
ဝေမဇ္ဈံ-သို့၊ ပတွာ-၍၊ အနုပဟစ္စ-သေခြင်းသို့၊ မကပ်ရောက်မူ၍။
ပရိနိဗ္ဗာယနတော-ကြောင့် (ဧဝူပေါ တတိယော အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ-
ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။)

တတော-ထို တတိယအယောမုခ ထက်၊ မဟန္တတရေ-သော၊ အယောမုခေ-
ကို၊ ဟညမာနေ-အပ်သော်၊ ပပဋိကာ-သည်၊ အာကာသံ-သို့၊ ဥလ္လယီတွာ-၍၊
ပထဝိယံ-၌၊ ပတိတွာ-ကျ၍၊ ဥပဟစ္စတလာ-ကပ်ရောက် အပ်သော
မြေအပြင်ရှိသည်၊ (မြေအပြင်သို့ ရောက်သည်)၊ ဟုတွာ ပရိနိဗ္ဗာယတိ-၏၊
ဧဝူပေါ-ကို၊ ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယီ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ကသွာ-ကြောင့်၊
(ဧဝူပေါ ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယီ ဝေဒိတဗ္ဗော-နည်း၊) ကာလကိရိယံ-သေခြင်းကို
ပြုရာအချိန်သို့၊ ဥပဂန္တာ-ကပ်ရောက်၍၊ အာယုဂတိ-အသက်၏သွားအပ်သော
ကာလကို၊ [ရှေးနိဿယ၌ “အသက်၏ ဖြစ်ခြင်းကို” ဟု ပေး၏။] ခေပေတွာ-
ကုန်စေ၍၊ ပရိနိဗ္ဗာယနတော-ကြောင့်၊ (ဧဝူပေါ ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယီ ဝေဒိတဗ္ဗော-
၏) တတော-ထို စတုတ္ထအယောမုခ ထက်၊ မဟန္တတရေ-သော၊ အယောမုခေ-
ကို၊ ဟညမာနေ-အပ်သော်၊ ပပဋိကာ-သည်၊ ပရိတ္တေ-နည်းသော၊ တိဏကဋ္ဌေ-
မြက် ထင်း၌၊ ပတိတွာ-၍၊ ပရိတ္တံ-သော၊ တံ တိဏကဋ္ဌံ-ထို မြက် ထင်းကို၊
ဈာပေတွာ-လောင်စေ၍၊ နိဗ္ဗာယတိ-၏၊ ဧဝူပေါ-ကို၊ အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ-ဟူ၍၊
ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ကသွာ (ဧဝူပေါ အသင်္ခါရ ပရိနိဗ္ဗာယီ ဝေဒိတဗ္ဗော-နည်း၊)
အပ္ပယောဂေန-လုံ့လမယောဂ မရှိသဖြင့်၊ လဟုသာယ-ပေါ့ပါးသော၊ ဂတိယာ-
အသက်၏ ဖြစ်ခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-ဉာဏ်၏ ဖြစ်ခြင်းဖြင့်၊ ပရိနိဗ္ဗာယနတော-ကြောင့်၊
(ဧဝူပေါအသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ ဝေဒိတဗ္ဗော) တတော-ထို ပဉ္စမအယောမုခ ထက်၊
မဟန္တတရေ-သော၊ အယောမုခေ-ကို၊ ဟညမာနေ-အပ်သော်၊ ပပဋိကာ-
မီးဖွားသည်၊ ဝိပုလေ-ပြန့်ကျယ်သော၊ တိဏကဋ္ဌေပုဉ္ဇေ-မြက်ပုံ၊ ထင်းပုံ၌၊ ပတိတွာ-
၍၊ ဝိပုလံ-ပြန့်ကျယ်သော၊ တံ တိဏကဋ္ဌပုဉ္ဇံ-ထို မြက်ပုံ ထင်းပုံကို၊ ဈာပေတွာ-
လောင်စေ၍၊ နိဗ္ဗာယတိ-၏၊ ဧဝူပေါ-ကို၊ သသင်္ခါရ ပရိနိဗ္ဗာယီ-ဟူ၍၊
ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ကသွာ-ကြောင့်၊ (ဧဝူပေါ သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ ဝေဒိတဗ္ဗော-

နည်း၊) သပ္ပယောဂေန-လုံ့လပယောနန္တကံ။ အ လဟုသာယ-မပေါပါးသော၊
ဂတိယာ-အာယုဂတိဖြင့်၊ ဝါ-ဉာဏဂတိ ဖြင့်၊ ပရိနိဗ္ဗာယနတော-ကြောင့်၊ (ဧဝရူပေါ
သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယံ ဝေဒိတဗ္ဗော။)

အပရာ-အခြားသော မီးဖွားသည်။ မဟန္တေသု-ကြီးကျယ်ကုန်သော၊
တိဏကဋ္ဌပုဉ္ဇေသု-တို့၌၊ ပတတိ-ကျ၏၊ တတ္ထ-ထိုသို့ကျရာ၌၊ မဟန္တေသု-
ကုန်သော၊ တိဏကဋ္ဌပုဉ္ဇေသု-တို့သည်၊ [ရှေးနိဿယ၌ “တတ္ထ တိဏကဋ္ဌပုဉ္ဇေ”
ဟု တွဲ၍ အနက်ပေး၏။] ဈာယမာနေသု-မီးလောင်ကုန်လသော်၊ ဝိတစွိတဂီရော
ဝါ-ကင်းသောအလှူရှိသော မီးကျိုးခဲသည်သော်လည်းကောင်း၊ [အဋ္ဌ-မှဖြစ်သော
မီးကျိုး ခဲကို ရည်ရွယ်သည်။] ဇာလာ ဝါ-မီးတောက် မီးလျှံသည် သော်လည်း
ကောင်း၊ [တိဏ-မှ ဖြစ်သော မီးလျှံကို ရည်ရွယ်သည်။] ဥပ္ပတိတွာ-ပျံတက်၍၊
ကမ္မာရသာလံ-ပန်းပဲသမား၏ တဲကို၊ ဈာပေတွာ-၍၊ ဂါမ နိဂမ နဂရ ရဌ-ရွာ၊
နိဂုံး၊ မြို့၊ တိုင်းကို၊ ဈာပေတွာ-၍၊ သမုဒ္ဒန္တံ-သမုဒ္ဒရာ အပိုင်း အခြားသို့၊ ပတွာ-
ရောက်၍၊ ဝါ-ရောက်မှ၊ နိဗ္ဗာယတိ-၏၊ ဧဝရူပေါ-ကို၊ ဥဒ္ဓံသောတော-အထက်၌
ဖြစ်သော တဏှာ သောတ၊ ဝဋ္ဋသောတရှိသည်။ ဝါ-အထက်၌ ဖြစ်သော
မဂ်သောတ ရှိသည်။ (ဟုတွာ) အကနိဋ္ဌဂါမိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ကသ္မာ-
ကြောင့်၊ (ဧဝရူပေါ ဥဒ္ဓံသောတော အကနိဋ္ဌဂါမိ ဝေဒိတဗ္ဗော-နည်း၊)
အနေကဘဝဗီရိယံ-တပါးမက များသော ဘဝတို့၌ ပဋိသန္ဓ မျိုးစေ့၏
ပြန့်ပွားခြင်းသို့။ [ရှေးနိဿယ၌ “များစွာသော ဘဝ၏မျိုးစေ့တည်း ဟူသော အဝိဇ္ဇာ
တဏှာ၏ ပြန့်ခြင်းကို” ဟု ပေး၏။] ဖုဿ ဖုဿ-ရောက်၍ ရောက်၍၊ ဗုဒ္ဓိကတွာ-
ကင်းသော အကြွင်း အကျန် ရှိသည်ကို ပြု၍၊ ဝါ-အကြွင်းအကျန် မရှိအောင်ပြု၍၊
ပရိနိဗ္ဗာယနတော-ကြောင့်၊ (ဧဝရူပေါ ဥဒ္ဓံသောတော အကနိဋ္ဌဂါမိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊)
[ဗုဒ္ဓိ-ပုဒ်၏ ရုပ်ပြီးပုံကို သီလက္ခန္ဓာ ဘာသာဋီကာ၊ သာမညဖလသုတ်၊
နိဝရဏပုဂ္ဂလကထာအဖွင့်၌ ကြည့်ပါ။]

ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ခုဒ္ဒကမ္ပိ-ငယ်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ မဟန္တမ္ပိ-
ကြီးသည်လည်းဖြစ်သော၊ အာရကဏူကာဒိဘေဒံ-အပ်နဖားထွင်းစူး အစရှိသော
အပြားရှိသော ဝတ္ထုသည်၊ အယောကပါလမေဝ-သံခဲချည်းသာတည်း၊ တသ္မာ-
ကြောင့်၊ သုတ္တေ-ပါဠိတော်၌၊ သဗ္ဗဝါရေသု-အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌၊ [ရှေး နိဿယ၌
“သတ္တဝါရေသု”ဟု ရှိ၏၊ သာ၍ ကောင်းသည်။] အယောကပလန္ဒောဝ-
သံခဲဟူ၍သာ၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-အပ်ပြီ၊ ယထာဟ-အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်
မူသနည်း၊ ဘိက္ခဝေ-ဘိက္ခုတို့၊ ဣဓ-ဤသာသနာတော်၌၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းသည်၊
ဧဝံ-ဤသို့၊ ပဋိပန္နော-ကျင့်သည်၊ ဟောတိ၏၊ (ကိ-နည်း၊) (ဟေတုပဉ္စကံ-ရှေးဘဝ

ဟောင်းက အဝိဇ္ဇာ စသော အကြောင်းငါးပါးအပေါင်းသည်။) နော စေ အဿ-
အကယ်၍ မရှိခဲ့အံ့၊ (ဧဝံသတိ) မေ-ငါ၏၊ ဝါ-ငါ့အတွက်၊ (ဖလပဉ္စကံ စ-ယခုဘဝ၌
ဝိညာဏ်စသော အကျိုးငါးဝ အပေါင်းသည်လည်း၊) နော သိယာ-မဖြစ်ရာ၊
(ဟေတုပဉ္စကံ-တဏှာ၊ ဥပါဒါန်စသော ယခုဘဝ၌ အကြောင်းငါးဝအပေါင်းသည်။)
(ယဒိ) န ဘဝိဿတိ-အကယ်၍ မဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) မေ-၏၊ ဝါ-အတွက်၊
(ဖလပဉ္စကံ-ဝိညာဏ်စသော နောက်နောက်ဘဝ၌ အကျိုးငါးဝ အပေါင်းသည်။)
န ဘဝိဿတိ-မဖြစ်လတ္တံ့၊ (ဣတိ-သို့၊ ပဋိပန္နော-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ယံ-အကြင်
ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ယံ-အကြင်ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းသည်၊ ဘူတံ
ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှားရှိ၏၊ တံ-ထိုခန္ဓာငါးပါး အပေါင်းကို၊ ဝါ-
ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်း၌ တပ်မက်သော ဆန္ဒရာဂကို၊ ပဇဟာမိ-ပယ်၏၊ ဣတိ-သို့၊

၁။ နော စဿ၊ နော စ မေ သိယာ။

။ဋီကာအဖွင့်ကို ချုံး၍ အနက်ပေးသည်။

နော စဿ-ကို “နော+စေ+အဿ” ဟု ခွဲ၊

နော စဿဖြင့် “အတိတ်က အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရ အစရှိသော အကြောင်းတရား ငါးပါး
မရှိခဲ့သော်” ဟု ပြ၏၊ နော စ မေ သိယာဖြင့် ဤသို့ အတိတ်အကြောင်းတရားငါးပါး မရှိခဲ့လျှင်
“ငါ၏အတွက် ဝိညာဏ် နာမ်ရုပ် စသော ပစ္စုပ္ပန် အကျိုးများကို “အတိတေ ဟေတဝေ
ပဉ္စ” စသော အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ ပစ္စည်းပိုင်း ဂါထာအတိုင်း သိပါ။]

၂။ န ဘဝိဿတိ၊ န မေ ဘဝိဿတိ။

။“ယဒိ ဧတရတိ ဟေတုပဉ္စကံ န
ဘဝိဿတိ” စသည်ဖြင့် ဋီကာအဖွင့်ကို

ချုံး၍ အနက်ပေးသည်။ “ဣဒါနိ ဟေတဝေ ပဉ္စ၊ အာယတီ ဖလ ပဉ္စကံ” ဟူသော ပစ္စည်းပိုင်း
ဂါထာအတိုင်းပင်တည်း၊ န ဘဝိဿတိ”ဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းငါးပါး၏ မရှိခြင်းကို
ပြသော်လည်း ပရိကပ္ပစကား ဖြစ်သောကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်ကြိယာဖြင့် “ဘဝတိ” ဟု မသုံးစွဲပဲ
“ဘဝိဿတိ” ဟု သုံးစွဲသည်။ ပရိကပ္ပစကား ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားအောင် “ယဒိ” ဟုလည်း
ဋီကာထည့်သည်။

၃။ ယဒတ္ထိ ယံ ဘူတံ။

။ထို ခန္ဓာကသည် ပညတ်အားဖြင့် ရှိခြင်း မဟုတ်၊ ပရမတ္ထ
အားဖြင့် အထင်အရှားရှိခြင်းတည်းဟု သိစေလိုသောကြောင့်

ယံ အတ္ထိ-ကိုပင် “ယံ ဘူတံ” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ [ယံ အတ္ထိ ယံ ဘူတံ ပစ္စုပ္ပန်ပဉ္စကံ။ သတ္တဝိတ္တရ
အဗျာဂတဝဂ် ဒု-သုတ် အဋ္ဌကထာ။]

၄။ တပဇဟာမိ။

။ထို ခန္ဓပဉ္စက၌ တပ်မက်သော ဆန္ဒရာဂကို ပယ်ခြင်းသည်
ထို ခန္ဓပဉ္စကကို စွန့်ရာရောက်၏၊ ထိုသို့ ဆန္ဒရာဂမဖြစ်လျှင်

ထို ခန္ဓပ ၅၀ ကို လျစ်လျူ ရာ ရောက်သောကြောင့် “ဥပေကံအဋိလဘတိ-ဝိပဝါ န ပေကံကို
ရ၏” ဟုမိန့်တော်မူသည်။

ဥပေက္ခံ-ဝိပဿနာဉာဏ်ဟူသော ဥပေက္ခာကို၊ ပဋိလဘတိ-ရ၏။ သော-ထို
ရဟန်းသ်၊ ဘဂဝေ-ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌၊ န ရဇ္ဇတိ-မတပ်မက်တော့၊ သမ္ဘဝေ-
အနဂတ်ဘဝ၌၊ န ရဇ္ဇတိ၊ (တနည်း၊) ဘဝေ-ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော
ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်း၌၊ န ရဇ္ဇတိ၊ သမ္ဘဝေ-ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်း ဖြစ်ကြောင်း၌၊ န
ရဇ္ဇတိ၊ အထ-ထိုသို့မတပ်မက်လသော်၊ ဝါ-ထိုသို့ မတပ်မက်ခြင်းကြောင့်၊ ဥတ္တရိ-
အလွန်ဖြစ်သော၊ သန္တံ-ငြိမ်သက်သော၊ ပဒံ-နိဗ္ဗာန်ကို၊ သမ္မာ-မဖောက်မပြန်
ဟုတ်မှန်စွာ၊ ပညာယ-မဂ်ပညာဖြင့်၊ ပဿတိ-မြင်၏၊ စ ခေါ-ထိုသို့ မြင်ပါသော်
လည်း၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဝါ-သည်၊ တံ ပဒံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ သဗ္ဗေန-အလုံးစုံသော
အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံအကုန်အစင်၊ သစ္စိကတံ-မျက်မှောက်
ပြုအပ်သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်သေး၊ [အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၍ အလုံးစုံ အကုန်အစင်
မျက်မှောက် မပြုနိုင်သေး၊] တဿ-ထို ရဟန်း၏၊ ဝါ-သည်၊ သဗ္ဗေန-ဖြင့်၊ သဗ္ဗံ-
စင်၊ မာနာနုသယော-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ပစိနော-ပယ်အပ်သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်
သေး၊ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ ဘဝရာဂါနုသယော ပဟိနော န ဟောတိ၊ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ
ဘဝရာဂါနုသယော ပဟိနော န ဟောတိ၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ ပဉ္စန္ဒ-ကုန်သော၊
ဩရုမ္ဘာဂိယာနံ-အောက်ကာမဘုံသို့၊ ကပ်ရောက်တတ်ကုန်သော၊ ဝါ-
အောက်ကာမဘုံဟူသော အဖို့၏ အစီးအပွားဖြစ်ကုန်သော၊ သံယောဇနာနံ-တို့၏၊
ပရိက္ခာယာ-ကုန်ခြင်းကြောင့်၊ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိ-ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဘိက္ခဝေ-
တို့၊ သေယျထာပိ၊ ဥပမာ-မည်သည်ကား၊ ဒိဝသံ-တနေ့ပတ်လုံး၊ သန္တတ္ထေ-ပြင်းစွာ

၁။ ဘဝေ သမ္ဘဝေ။

။ “ဘဝ” အရ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝကို ယူ၍ “သမ္ဘဝ” အရ

အနာဂတ်ကို ယူပါ။ [သမ္ဘဝ အရ “ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်း-
အစစွာ ဖြစ်ခြင်း”ဟူသော ဇာတိကိုသာ ရသော်လည်း ထိုဇာတိကို ယူလိုက်သဖြင့် ဝိညာဏ်
နာမ် ရုပ် စသော အနာဂတ် အကျိုးငါးပါးကို ယူနိုင်သည်။ “ဇာတိ ဇရာ မရဏဂဟဏေန
ဝိညာဏဒိ ဖလပဉ္စက မေဝ ဂဟိတံ”ဟူသော အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ ပစ္စည်းပိုင်း စာသွားနှင့်
သဘောတူပင်တည်း။] တနည်း “ဘဝ” အရ ထင်ရှားရှိသော ပစ္စုပ္ပန်ဘဝကိုပင် ယူ၍ “သမ္ဘဝ”
အရ ထိုဘဝ၏ ဖြစ်ကြောင်း ရှေးဘဝ အကြောင်းကို ယူပါ။

၂။ အထုတ္တရိ (ပေ)ပဟိနော။

။ အထ ဧဝံ အရဇ္ဇမာနော ဥတ္တရိ သန္တံ ပဒံနိဗ္ဗာနံ

အနုက္ကမေန မဂ္ဂပညာယ သမ္မာ ပဿတိ၊-ဋီကာ၊

ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည် အနာဂါမ်သာ ဖြစ်သေးသောကြောင့် ထိုနိဗ္ဗာန်ကို အလုံးစုံ အကုန်အစင်
မမြင်နိုင်သေးရကား ဘဝရာဂနုသယနှင့် အဝိဇ္ဇာနုသယကို အကြွင်းမဲ့ မပယ်နိုင်ဟု
ဟောတော်မူသည်။

ပူလောင်အပ်သော၊ အယောကပါလေ-သံခဲကို၊ ဟညမာနေ-တူဖြင့် ထုရိုက်အပ်သော်၊ ပပဋိကာ-မီးဖွားသည်၊ နိဗ္ဗတ္တိတွာ-ဖြစ်ပြီး၍၊ နိဗ္ဗာယေယျ (သေယျထာပိ) ငြိမ်းရာသကဲ့သို့၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဧဝမေဝ-ဤအတူသာလျှင်၊ ဘိက္ခု-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ပဋိပန္နော-သည်၊ ဟောတိ (ပေ) အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိ-ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဟောတိ။

ပန-ကား၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဣဓ-ဤသာသနာတော်၌၊ ဘိက္ခု-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ပဋိပန္နော-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ (ကိ-နည်း၊) (ပေ) အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိ-ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ သေယျထာပိ-ကား၊ ဒီဝသံ-တနေပတ်လုံး၊ သန္တတ္တေ-အပ်သော၊ အယောကပါလေ-ကို၊ ပညမာနေ-အပ်သော်၊ ပပဋိကာ-သည်၊ နိဗ္ဗတ္တိတွာ-၍၊ ဥပ္ပတ္တိတွာ-ပျံတက်၍၊ နိဗ္ဗာယေယျ (သေယျထာပိ) သို့၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊ ဘိက္ခု-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ပဋိပန္နော ဟောတိ၊ (ပေ) အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိ ဟောတိ-၏။

ပန-ကား၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဘိက္ခု ဧဝံ ပဋိပန္နော ဟောတိ၊ (ပေ) အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိ ဟောတိ၊ [ဤတတိယဝါရ၌ ဥပမာ ဝါကျဝယ် “တလံ-မြေအပြင်သို့၊ အနုပဟစ္စ-မကပ်ရောက်မူ၍၊” ဟူသော နှစ်ပုဒ်သာ ထူးသည်၊ စတုတ္ထဝါရ၌လည်း “တလံ-သို့၊ ဥပဟစ္စ-ကပ်ရောက်၍၊” ဤနှစ်ပုဒ်သာ ထူးသည်၊]

ပန-ကား၊ ဘိက္ခဝေ ဧဝံ ပဋိပန္နော ဟောတိ၊ (ပေ) အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိ ဟောတိ၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ သေယျထာပိ-ကား၊ (ပေ) ပရိတ္တေ-နည်းသော၊ တိဏပုဇ္ဇေ ဝါ-မြက်အစဉ်သော်လည်းကောင်း၊ (မြက်ပုံ၌ သော်လည်းကောင်း၊) ကဋ္ဌပုဇ္ဇေ ဝါ-ထင်အစဉ် သော်လည်းကောင်း (ထင်းပုံ၌သော်လည်းကောင်း။ နိပတေယျ-ကျရာ၏၊ သာ-ထို မီးဖွားသည်၊ တတ္ထ-ထိုမြက်အစဉ်၊ ဝါ-ထို ထင်းအစဉ်၊ အဂ္ဂိမ္မိ-ကိုလည်း၊ ဇနေတွာ-ဖြစ်စေပြီး၍၊ ဓုဓမ္မိ-ကိုလည်း၊ ဇနေတွာ-၍၊ ပရိတ္တံ-သော၊ တမေဝ တိဏပုဇ္ဇံ ဝါ-ကိုပင်သော်လည်းကောင်း၊ (တမေဝ) ကဋ္ဌပုဇ္ဇံ ဝါ-ကို ပင်သော်လည်းကောင်း၊ ပရိယာဒိယိတွာ-ထက်ဝန်းကျင် ကုန်စင်အောင် ယူ၍ (ကုန်အောင်လောင်း၍)၊ အနာဟာရာ-လောင်စာမရှိသည်၊ (ဟုတွာ) နိဗ္ဗာယေယျ (သေယျထာပိ)-သို့၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊ ဘိက္ခု ဧဝံ ပဋိပန္နော ဟောတိ (ပေ) အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိ ဟောတိ၊ [ဆဋ္ဌဝါရ၌ အနက် အထူးမရှိ၊]

ပန-ကား၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဣဓ-၌၊ ဘိက္ခု-သည်၊ ဧဝံ ပဋိပန္နော ဟောတိ၊ (ပေ) ဥဒ္ဓံသောတော ဟောတိ အကနိဋ္ဌဂါမိ၊ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ (ပေ) မဟန္တ-

ကြီးကျယ်သော၊ တမေဝ တိဏပုဉ္ဇ ဝါ-ကိုပင်သော်လည်းကောင်း၊ (တမေဝ) ကဋ္ဌပုဉ္ဇ ဝါ-ကိုပင်သော်လည်းကောင်း၊ ပရိယာဒိယိတွာ-၍၊ ဂစ္ဆမ္ပိ-ပိုင်ရှင် မရှိသော တောချုံကိုလည်း၊ ဒဟေယျ-လောင်းရာ၏၊ ဒါယမ္ပိ-ပိုင်ရှင်ရှိသော တောကိုလည်း၊ ဒဟေယျ-ရာ၏၊ ဂစ္ဆမ္ပိ-ကိုလည်း၊ ဒဟိတွာ-လောင်းပြီး၍၊ ဒါယမ္ပိ-ကိုလည်း၊ ဒဟိတွာ-၍၊ ပရိတန္တ ဝါ-စိမ်းစိုသော မြက်သစ်ပင်သို့ သော်လည်းကောင်း၊ ပထန္တ ဝါ-လမ်းသို့သော်လည်းကောင်း၊ သေလန္တ ဝါ-ကျောက်တောင်သို့သော် လည်းကောင်း၊ ဥဒကန္တ ဝါ-ရေသို့ သော်လည်းကောင်း၊ [အန္တ-အနက် မရှိ] (တနည်း) ဟရိတန္တ ဝါ-စိမ်းစိုသော မြက်သစ်ပင် အပိုင်းအခြား သို့သော်လည်းကောင်း၊ ပထန္တ ဝါ-လမ်းအပိုင်းအခြားသို့ သော်လည်းကောင်း၊ သေလန္တ ဝါ-ကျောက်တောင် အပိုင်းအခြားသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဥဒကန္တ ဝါ-ရေအပိုင်းအခြားသို့ သော်လည်းကောင်း၊ [ဤအလို အန္တ-သဒ္ဓါ-သမာ-အနက်ဟော၊] ရမဏိယံ-မွေလျော်ဖွယ် ကောင်းသော၊ ဘူမိဘာဂ ဝါ-မြေအဖို့သို့ သော်လည်းကောင်း၊ အာဂမ္မ-ရောက်၍၊ အနာဟာရာ-တို့၊ ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊ ဘိက္ခု-သည်၊ ဧဝံ ပဋိပန္နော ဟောတိ၊ (ပေ) အာကနိဋ္ဌဂါမိ ဟောတိ၊ ဣတိ-သို့၊ (အာဟ-ပြီ) [သတ္တဝံတ္တရ အဗျာကတဝဂ် ပုရိသဂတိသုတ်၊]

၄၁-၄၄။ သောတာပတ္တိဖလသတ္တိကိရိယာယ ပဋိပန္နာဒိနိဒ္ဒေသာ-အစရှိသော နိဒ္ဒေသတို့သည်၊ ဥတ္တာနတ္တာ-ကုန်သည်သာ၊ ပန-အထူးကား၊ အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော အရဟတံ ဧတ္ထ-ဤပါဌ၌၊ ဒွါဒေသ-တကျိပ်နှစ်ယောက်ကုန်သော၊ အရဟန္တာ-အရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏၊ ကထံ-အဘယ်သို့ သိထိုက်ကုန်သနည်း၊ ဟိ-အဖြေကား၊ (တနည်း) ဟိ-ချဲ့၊ ဝိမောက္ခာ-တို့သည်၊ သုညတော-သုညတဝိမောက္ခလည်းကောင်း၊ အနိမိတ္တော-လည်းကောင်း၊ အပ္ပဏိဟိတော-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ တယောဝ-တို့တည်း၊ တတ္ထ-ထို သုံးပါးသော ဝိမောက္ခတို့တွင်၊ သုညတဝိမောက္ခ-ဖြင့်၊ ဝိမုတ္တ ခိဏာသဝေါ- ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပဋိပဒါဝသေန-အကျင့်၏ အပြားအားဖြင့်၊ [ဒုက္ခာပဋိပဒါဒန္တာဘိညာ၊ ဒုက္ခာပဋိပဒါဒိပ္ပါဘိညာ၊ သုခါပဋိပဒါဒန္တာဘိညာ၊ သုခါပဋိပဒါဒိပ္ပါဘိညာ လေးပါးတည်း၊] စတုပ္ပိဓော-သည်၊ ဟောတိ၊ တထာ-တူ၊ အနိမိတ္တ အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခေဟိ-တို့ဖြင့်၊ (ဝိမုတ္တခိဏာသဝေါ-သည်၊ ပဋိပဒါဝသေန-ဖြင့်၊ စတုပ္ပိဓော ဟောတိ၊ ဣတိ ဧဝံ- သို့၊ ဒွါဒေသ-ကုန်သော၊ အရဟန္တာ-တို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ဣတိ-သို့၊ ဒွါဒေသ- ကုန်သော၊ ဣမေ အရဟန္တာ ဝိယ-တို့ကဲ့သို့၊ ဒွါဒေသေဝ- တကျိပ်နှစ်ယောက်ပင်လျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ သကဒါဂမိနော-တို့လည်းကောင်း၊ စတုဝိသတိ-သော၊ သောတာပန္နာ-တို့လည်းကောင်း၊ [နှစ်ဆယ့်လေးပါးသရုပ်ကို ဧကဗီဒိနိဒ္ဒေသ၌ ပြခဲ့ပြီ၊] အဋ္ဌစတ္တာလိသ-သော၊ အနာဂါမိနော-တို့လည်းကောင်း၊

[လေးဆယ့်ရှစ်ပါးသရုပ်ကို ဥဒ္ဓံ သောတနိဒ္ဒေသ၌ ပြခဲ့ပြီ။] ကုတိ-သို့၊ ဧတ္ထကာ-
 ဤမျှအတိုင်း အရှည်ရှိကုန်သော၊ ပုဂ္ဂလာ-တို့သည်၊ ကုတော-ဤသာသနာတော်မှ၊
 မုစ္ဆိတွာ-လွတ်၍၊ ဗဟိဒ္ဓါ-သာသနာတော်၏ အပ၌၊ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ-မဖြစ်နိုင်ကုန်၊
 ကုမသ္မိညေဝ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓသာသနေး-ဤသဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်၌
 သာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-ကုန်၏၊ ကုတိ-အပြီးတည်း။

ဧကကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏ-သည်။

နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

၂-ဒုကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၄၅။ ဒုကနိဒ္ဒေသ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ကောဓနောတိ-ကား၊
 ကုဇ္ဈနသီလော-အမျက်ထွက်လေ့ရှိသော (စိတ်ဆိုးလေ့ရှိသော) မဟာကောဓော-
 များသော ကောဓရှိသူတည်း၊ ဧဝံ-သို့၊ ပုဂ္ဂလံ-ကို၊ ပုစ္ဆိတွာပိ-မေးတော် မူပြီး၍လည်း၊
 ဓမ္မေန-ကောဓ ဟူသော ဓမ္မဖြင့်၊ ပုဂ္ဂလံ-ကောဓန ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဒဿေတုံ-ငှါ၊ တတ္ထ
 ကတမော ကောဓောတိ အာဒိ-ကို၊ (ဘဂဝါ) အာဟ-ပြီး၊ ဥပနာဟိနိဒ္ဒေသာဒိသုပိ-
 အစရှိသည် တို့၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-ပင်တည်း၊ ကောဓော ကုဇ္ဈနာတိ
 အာဒိနိ-အစရှိသော ပုဒ်တို့သည်၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ (အဋ္ဌာသာလိနီအဋ္ဌကထာ၌)
 ဝုတ္တတ္ထာနေဝ-ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသော အနက် ရှိကုန်သည်သာ၊ တထာ-တူ၊
 ဥပနာဟိနိဒ္ဒေသာဒိသု-တို့၌၊ ပုဗ္ဗကာလံ ကောဓောတိအာဒိနိ-အစရှိသော
 ပုဒ်တို့သည်၊ (ဟေဋ္ဌာ-၌၊ ဝုတ္တတ္ထနေဝ-ကုန်သည်သာ) အယံကောဓော အပ္ပဟိနော
 တိ-ကား၊ ဧတ္ထကော-သော၊ အယံ ကောဓော-ကို၊ ဝိက္ခမ္ဘနနပ္ပဟာနေန ဝါ-
 ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်အားဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ခွါခြင်းဟူသော ပယ်ခြင်းအားဖြင့်
 သော်လည်းကောင်း၊ တဒင်္ဂံ ပပ္ပဟာနေန ဝါ-တဒင်္ဂံ ပဟာန် အားဖြင့်
 သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-သုသီလျ အစိတ်အပိုင်းဖြင့် ထိုထိုဒုသီလျ
 အစိတ်အပိုင်းကို ပယ်ခြင်း အားဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနေန
 ဝါ-သမုစ္ဆေဒပဟာန်သော် လည်းကောင်း၊ ဝါ-အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ခြင်းဟူသော
 ပယ်ခြင်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အပ္ပဟိနော-မပယ်အပ်၊ ပရတော-နောက်၌၊
 ဥပနာဟာဒိသုပိ-တို့၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-ပင်တည်း။

၅၃။ အဟိရိကနိဒ္ဒေသာဒိသု-တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ကုမိနာ
 အဟိရိကေနာတိ-ကား၊ ဧဝံပကာရေန-ဤသို့၊ အပြားရှိသော၊ ကုမိနာ
 အဟိရိကဓမ္မေန-နှင့်၊ သမန္နာဂတော-ပြည့်စုံသော၊ (ပုဂ္ဂလော-၌စပ်) ကုမိနာ
 အနောတ္တပ္ပေနာတိအာဒိသုပိ-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-
 ပင်တည်း။

၆၃-၆၄။ အဇ္ဈတ္တသံယောဇနောတိ-ကား၊ အဇ္ဈတ္တပန္နနော-အဇ္ဈတ္တကာမဘဝ ဟူသော အနှောင်အဖွဲ့ ရှိသော၊ (ပုဂ္ဂလော-၌စပ်၊) ဗဟိဒ္ဓါသံယောဇနောတိ- ကား၊ ဗဟိဒ္ဓါပန္နနော-ဗဟိဒ္ဓ ရူပါရူပဘဝ ဟူသော အနှောင်အဖွဲ့ရှိသော၊ (ပုဂ္ဂလော-၌စပ်၊) ဥဘောပိ-၂-ယောက်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တေ-ထို အဇ္ဈတ္တသံယောဇန၊ ဗဟိဒ္ဓါသံယောဇနပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ဝစ္ဆကသာလူပမာယ-နွားငယ် ကလေး၏ နေရာ နွားတဲကုပ် ဥပမာဖြင့်၊ ဒီပေတဗ္ဗာ-ပြထိုက် ကုန်၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဝစ္ဆကသာလူပ-နွားကလေး၏ နေရာ နွားတဲကုပ်၏၊ အန္တော-အတွင်း၌၊ ဗဒ္ဓေါ-ဖွဲ့၊ ချည်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ) အန္တောယေဝ-နွားတဲကုပ်၏ အတွင်း၌ပင်၊ သယံတဝစ္ဆကော ဝိယ-အိပ်နေသော နွားကလေးကို ကဲ့သို့၊ ဣဓဋ္ဌက သောတာပန္နသကဒါဂါမိနော-ဤကာမဘုံ၌ တည်သော သောတာပန်၊ သကဒါဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏၊ ဟိ-မှန်၊ တေသံ-ဣဓဋ္ဌက သောတာပန်၊ သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ပန္နနမ္ပိ-နှောင်ဖွဲ့ကြောင်း သံယောဇဉ် သည်လည်း၊ ဣဓေဝ-ဤကာမဘုံ၌သာ၊ (ဟောတိ၊) သယမ္ပိ-မိမိကိုယ် တိုင်လည်း၊ ဣဓေဝ-ဤကာမဘုံ၌သာ၊ (ဟောန္တိ)

ပန-ကား၊ အန္တော-နွားတဲကုပ်၏ အတွင်း၌၊ ဗဒ္ဓေါ-အပ်သည်၊ (ဟုတွာ) ဗဟိ- နွားတဲကုပ်၏ ပြင်ဘက်၌၊ သယံတဝစ္ဆကော ဝိယ-ကိုကဲ့သို့၊ ရူပါရူပဘဝ-ရူပဘဝ အရူပဘဝ၌၊ သောတာပန္နသကဒါဂါမိနော-တို့ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗာ) ဟိ-မှန်၊ တေသံ- ထို ရူပဘဝ အရူပဘဝ၌ ဖြစ်ကြသော သောတာပန်၊ သကဒါဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ပန္နနမေဝ-နှောင်ဖွဲ့ကြောင်း သံယောဇဉ်သည်သာ၊ ဣဓ-ဤကာမဘုံ၌၊ (ဟောတိ၊) သယံ ပန-မိမိတို့ကိုယ်တိုင်းကား၊ ဗြဟ္မလောကေ-ဗြဟ္မာ့ပြည်၌၊ ဌိတာ- တည်ကုန်၏။

ဗဟိ-၌၊ ပန္နော-အပ်သည်၊ (ဟုတွာ) ဗဟိ-၌၊ သယံတဝစ္ဆကော ဝိယ-ကိုကဲ့သို့၊ ရူပါရူပဘဝ-၌၊ အနာဂါမိ-အနာဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ဟိ-မှန်၊ တဿ- ထို အနာဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ပန္နနမ္ပိ-သည်လည်း၊ ဗဟိဒ္ဓါ-ကာမဘုံမှ အပ၌၊ (ဟောတိ၊) သယမ္ပိ-မိမိကိုယ်တိုင်းလည်း၊ ဗဟိဒ္ဓါဝ-ကာမဘုံမှ အပ၌သာ၊ (ဟောတိ၊) ပန- ကား၊ ဗဟိ-၌၊ ဗဒ္ဓေါ-အပ်သည်၊ (ဟုတွာ) အန္တော-၌၊ သယံတဝစ္ဆကော ဝိယ- ကိုကဲ့သို့၊ ဣဓဋ္ဌကအနာဂါမိ-ဤကာမဘုံ၌တည်သော အနာဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ဟိ-မှန်၊ တဿ-ထိုဣဓဋ္ဌက အနာဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ပန္နနံ-သည်၊ ရူပါရူပဘဝသု-တို့၌၊ (ဟောတိ၊) သယံ ပန-မိမိကိုယ်တိုင်ကား၊ ဣဓ-ဤ ကာမဘုံ၌၊ ဌိတော-တည်၏။

၆၅။ အက္ခောဓနနိဒ္ဒေသာဒိသု-တိ၌၊ ပဟိနောတိ-ကား၊ ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာနေန ဝါ-ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာန်အားဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ တဒဂ်ပ္ပဟာနေန ဝါ-တဒဂ်ပ္ပဟာန် အားဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနေန ဝါ-သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာန် အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပဟိနော-ပယ်အပ်ပြီး၊ [တဒဂ်ပ္ပဟာန်ကို ဒုတိယအရာ၌ ထားသည်ကား ဝိပဿနာ တဒဂ်ပ္ပဟာန်ဖြစ်၍ ဝိက္ခမ္ဘန ပဟာန်ထက် သာသော ကြောင့်တည်း။]

၈၃။ ဒုလ္လဘနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အက္ခော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ဒုလ္လဘာတိ-ကား၊ သုလဘာ-လွယ်စွာရအပ်ကုန်သည်၊ န-မဟုတ်ကုန်၊ ပုဗ္ဗကာရိတိ-ကား၊ ပဌမမေဝ-သူတပါးတို့၏ ကျေးဇူး မပြုမီ ရှေးဦးစွာ သာလျှင်၊ ကာရကော-ကျေးဇူးပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ကတဝေဒိတိ-ကား၊ ကတံ-သူတပါးတို့ ပြုအပ်သော ကျေးဇူးကို၊ ဝေဒေတိ-ထင်ရှားစေတတ်၏၊ ဝိဒိတံ-ထင်ရှားသည်ကို၊ ပါကဋံ-ထင်ရှားသည်ကို၊ ကရောတိ-ပြု၏၊ [ဝိဒ ဓာတ်၏ ထင်ရှားခြင်းအနက်ကို ယူစေလို၍ “ပါကဋံ ဟု ဖွင့်သည်၊ ဝေဒေတိ-၌ ကာရိတ်ဝင်ကြောင်း သိစေလို၍ “ပါကဋံ ကရောတိ”ဟု ဖွင့်သည်၊] တေ-ပုဗ္ဗကာရိ ကတဝေဒိ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ အဂါရိယာန ဂါရိယေဟိ-အိမ်၌ နေသူ လူဝတ်ကြောင်း၊ အိမ်၌နေသူ လူဝတ်ကြောင့်တို့တွင်၊ မာတာ ပိတရော-မိဘတို့သည်၊ ပုဗ္ဗာရိနော နာမ-ရှေးဦးစွာ ပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ မည်၏၊ ပုတ္တဓိတရော ပန-သာသွီးတို့သည်ကား၊ (ကတဝေဒိနော နာမ-၌စပ်၊) မာတာ ပိတရော-တို့ကို၊ ပဋိဇ္ဇေန္တာ-ပြုစုလုပ်ကျွေးကုန်သော်လည်းကောင်း၊ တေသံ-ထိုမိဘတို့ အပေါ်၌၊ အဘိဝါဒနာဒီနိ-အလွန်ရှိသောစွာ ရှိခိုးခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ကုရုမာနာ-ပြုကုန်သော်လည်းကောင်း၊ ကတဝေဒိနော နာမ-ကတဝေဒိတို့ မည်၏၊ ဝါ-သူတပါးတို့ပြုအပ်သော ကျေးဇူးကို ထင်ရှားစေသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ မည်၏။

အနာဂါရိယေသု-အိမ်၌ မနေသူ ရှင်ရဟန်းတို့တွင်၊ အာစရိယုပ္ပာယာ-ဆရာဥပဇ္ဈယ်ဆရာတို့သည်၊ ပုဗ္ဗကာရိနော နာမ-တို့မည်၏၊ အန္တဝါသိက သဒ္ဓိဝိဟာရိကာ-အနီးနေ တပည့်၊ အတူနေတပည့်တို့သည်၊ အာစရိယုပ္ပာယေ-တို့ကို၊ ပဋိဇ္ဇေန္တာ-ကုန်သော်လည်းကောင်း၊ တေသံ-ထိုဆရာ ဥပဇ္ဈာယ်တို့ကို၊ အဘိဝါဒနာဒီနိ-တို့ကို၊ ကုရုမာနာ-ကုန်သော်လည်းကောင်း၊ ကတဝေဒိနော နာမ-တို့မည်၏၊ ဝါ-တို့မည်၏၊ တေသံ-ပုဗ္ဗကာရိ ကတဝေဒိပုဂ္ဂိုလ် တို့၏၊ အာဝိ ဘာဝတ္ထာယ-ထင်စွာဖြစ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဥပဇ္ဈာယပေါသကသောဏတ္ထေရာဒိနံ-ဥပဇ္ဈာယ်ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးသော သောဏထေရ် အစရှိသည်တို့၏၊ ဝတ္ထုနိ-ဝတ္ထုတို့ကို၊ ကထေတဗ္ဗာ-ဟောပြောထိုက်ကုန်၏။

အပရော နယော-အခြားတနည်းကား၊ ပရေန-တပါးသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဥပကာရေ-လျော်စွာ ပြုအပ်သော ကျေးဇူးကို၊ အကတေယဝ-မပြုအပ်မိပင်၊ အတ္တနိ-မိမိအပေါ်၌၊ ကတံ-ပြုအပ်သော၊ ဥပကာရံ-ကျေးဇူးကို၊ အနပေက္ခိတွာ-မငဲ့မူ၍၊ ကာရကော-ကျေးဇူးပြုအသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပုဗ္ဗကာရီ-ပုဗ္ဗကာရီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝါ-ကျေးဇူးကို ရှေးဦးစွာ ပြုလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်တတ်၏၊ ကေ ဝိယ-အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကဲ့သို့နည်း၊) မာတာပိတရော စေဝ သေယျထာပိ-တို့ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အာစရိယုပဇ္ဈာယာ စ သေယျထာပိ-တို့ကဲ့သို့ လည်းကောင်းတည်း၊ သော-ထိုပုဗ္ဗကာရီပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဒုလ္လဘော-ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်၏၊ ဝါ-ရနိုင်ခဲ၏၊ (ကသ္မာ-နည်း၊ သတ္တာနံ-သတ္တဝါတို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ တဏှာဘိဘူတတ္တာ-တဏှာသည် လွှမ်းမိုးအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်တည်း၊ ပရေန-သည်၊ ကတဿ-အပ်သော၊ ဥပကာရဿ-အား၊ အနုရူပပပ္ပဝတ္ထိ^၂-လျော်စွာဖြစ်ခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ [ဇာနန္တော၊ ဝေဒိယန္တော-၌ စပ်၊] အတ္တနံ^၃-၌၊ ကတံ-အပ်သော၊ ဥပကာရံ-ကို၊ ဥပကာရတော-ကျေးဇူးအားဖြင့်၊

၁။ သတ္တာနံ တဏှာဘိဘူတတ္တာ။ ။ “သတ္တာနံ”အရ၌ ဥပမာဖြစ်သော ဆရာ မိဘတို့ကို မယူရ၊ ဘာကြောင့်နည်း၊ မိဘ ဆရာ ဥပဇ္ဈာယ်တို့၏ ပုဗ္ဗကာရီဖြစ်ခြင်းမှာ ဒုလ္လဘ မဟုတ်သောကြောင့်တည်း၊ ဥပမေယျဘက်၌ ပြုအပ်သော သတ္တဝါတို့၏ ပုဗ္ဗကာရီအဖြစ်ကား ဒုလ္လဘဖြစ်၏၊ ဘာကြောင့်နည်း၊ သူတပါး၏ ကျေးဇူးကို ပြုလုပ်ပေးရာ၌ မိမိအတွက် ကိုယ်ဆင်းရဲ စိတ်ဆင်းရဲမူ ဖြစ်ရတတ်၏၊ တဏှာဖြင့် မိမိကိုယ်ကို ငဲ့ညှာသူကား ထိုကဲ့သို့ ဆင်းရဲ မခံချင်လောက်အောင် တဏှာက လွှမ်းမိုးထားသောကြောင့်တည်း။

၂။ အနုရူပပပ္ပဝတ္ထိ။ ။ စာအုပ်တို့၌ “ပဝတ္ထိ”ဟု ဒုတိယန္တ တွေ့ရ၏၊ ဇာနန္တော ဝေဒိယန္တောပုဒ်၌ ပ်ရမည် ဖြစ်သောကြောင့် “အနုရူပပဝတ္ထိ”ဟု ပဌမန္တ ရှိသင့်ပါသည်၊ အနုရူပါ+ပဝတ္ထိ ယဿာတိ အနုရူပပဝတ္ထိ။

၃။ အတ္တနိ ကတံ (ပေ) ဝေဒိယန္တော။ ။ “အတ္တနိ ကတံ ဥပကာရံ”သည် ကတည၊ကတ ဝေဒိ ၂-ပုဒ်လုံး၌ ပါသော ကတ-၏ အဖွင့်တည်း၊ “ဇာနန္တော”သည် ကတည၊၌ ည၊၏ အဖွင့်၊ “ဝေဒိယန္တော”သည် ကတဝေဒိ-၌ ဝေဒိ-၏အဖွင့်တည်း၊ [မောဂ္ဂလာန်အလိုအားဖြင့် ဝိဒ-ဓာတ်နောင် ကိ-ပစ္စည်းသက်သောကြောင့် ကု-ကို ကုယ-ပြု၍ “ဝေဒိယ” ဟု ဖြစ်၏၊ ကစ္စည်းဖြင့် “ဝေဒိယန္တော”ဟု ရှိရလိမ့်မည်]

ဝါ-ကျေးဇူးဟူ၍၊ ဇာနန္တော-သိသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝေဒိယန္တော-ထင်ရှားစေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကတညုကတဝေဒီ-ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (ဟောတိ-၏၊ ကောဝိယ-ကဲ့သို့နည်း၊) မာတာပိတုအာစရိယုပဇ္ဈာယေသု-မိဘ ဆရာ ဥပဇ္ဈာယ်တို့အပေါ်၌၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ ပဋိပန္နော သေယျထာပိ-ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့တည်း၊ သောပိ-ထိုကတညုကတဝေဒီ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း၊ ဒုလ္လဘော-အပ်၏၊ ဝါ၏၊ (ကသ္မာ-နည်း၊) သတ္တာနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ အဝိဇ္ဇာဘိဘူတတ္တာဝ- အဝိဇ္ဇာသည်လွှမ်းမိုးအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

အပိ စ-သည်သာမကသေး၊ အကာရဏဝစ္ဆလော-ပြုအပ်ဘူးသော ကျေးဇူးဟူသော အကြောင်းမရှိသည်ဖြစ်၍ မေတ္တာဖြင့် ချစ်ခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပုဗ္ဗကာရိ-ပုဗ္ဗကာရီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝါ-ကျေးဇူးကို ရွေးဦးစွာ ပြုလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်တတ်၏၊) သကာရဏဝစ္ဆလော-သူပြုအပ်ဘူးသော ကျေးဇူးဟူသော အကြောင်းရှိသည်ဖြစ်၍ မေတ္တာဖြင့် ချစ်ခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကတညုကတဝေဒီ-ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (ဟောတိ၊) မေ-ငါ၏ကျေးဇူးကို၊ ကရိဿတိ-နောင်အခါ ပြန်၍ ပြုလိမ့်မည်၊ ဣတိ ဧဝမာဒိကာရဏနိရပေက္ခကိရိယော-ဤသို့ အစရှိသော အကြောင်းကို ငဲ့ခြင်း မရှိသည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပုဗ္ဗကာရိ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ (ဟောတိ၊) မေ-ငါ၏ကျေးဇူးကို၊ ကရိဿတိ-လိမ့်မည်၊ ဣတိ ဧဝမာဒိကာရဏသာပေက္ခကိရိယော-ဤသို့ အစရှိသော အကြောင်းကို ငဲ့ခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ [ကတညုကတဝေဒီ-သည်။(ဟောတိ။)]

အဝိဇ္ဇာဘိဘူတတ္တာ။ ။ကျေးဇူးရှင်တို့၏ ကျေးဇူးကို သိမှုသည် အသိအလိမ္မာ ဉာဏ်ပညာတည်း၊ သတ္တဝါတို့၌ အဝိဇ္ဇာ လွှမ်းမိုးနေရကား ထိုဉာဏ်မျိုးဖြစ်ဖို့ မလွယ်ကူ၊ ထို့ကြောင့် ကတညုကတဝေဒီ ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒုလ္လဘပုဂ္ဂိုလ်ပင် ဖြစ်သည်။

အမှာ။ ။အကာရဏဝစ္ဆလပုဒ်၊ တမော ဇောတိပရာယဏပုဒ် စသည်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို နှိုင်းကာနိဿယ၌ ကြည့်ပါ။ သဂါထာဝဂ္ဂ ကောသလသံယုတ်ပါဠိတော်၌ “တမော တမပရာယဏ ပုဂ္ဂိုလ်၊ တမော ဇောတိပရာယဏ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဇောတိ တမပရာယဏ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဇောတိ ဇောတိ ပရာယဏ ပုဂ္ဂိုလ်” ဟု ပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုး ဟောတော်မူ၏၊ [“နိစေ ကုလေ ပစ္စာဇာတောတိအာဒိနာ တမေန ယုတ္တောတိ တမော”ဟု တမ-အရပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ မှောင်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို အဋ္ဌကထာအဖွင့်သည်။]

တမော ဇောတိပရာယဏော-ဤဘဝ၌ မှောင်သည်ဖြစ်၍ အလင်းဘဝ ဟူသော လည်းလျောင်းရာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပုဗ္ဗကာရီ-သည်၊ (ဟောတိ၊) ဇောတိ ဇောတိပရာယဏော-ဤဘဝ၌လည်း လင်းသည်ဖြစ်၍ အလင်းဘဝ ဟူသော လည်းလျောင်းရာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကတညကတဝေဒီ-သည်၊ ပုဗ္ဗကာရီ-သည်၊ (ဟောတိ၊) ဒေသေတာ-ဟောပြောပို့ချ သင်ပြတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပုဗ္ဗကာရီ-သည်၊ (ဟောတိ၊) ပဋိပဋိတာ-ကျင့်ကြံကြိုးကုတ်အားထုတ် သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကတညကတဝေဒီ-ပြုအပ်ဘူးသော ကျေးဇူးကို သိတတ်၊ ပြုအပ်ဘူးသော ကျေးဇူးကို ထင်ရှားစေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (ဟောတိ၊) သဒေဝကေ-နတ် နှင့် တကွ ဖြစ်သော၊ လောကေ-လောက၌၊ အရဟံ- ပူဇော်အထူးကို ခံတော်မူထိုက်သော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-မဖောက်မပြန် ကိုယ်တော်တိုင် အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ပုဗ္ဗကာရီ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ (ဟောတိ၊) အရိယသာဝကော-အရိယာဖြစ်သော သာဝကသည်၊ ကတညကတဝေဒီ-သည်၊ (ဟောတိ၊) ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ပန-ဝါဒန္တရကား၊ ဒုကနိပါတဋ္ဌကထာယံ-ဒုကနိပါတ်အဋ္ဌကထာ၌၊ ပုဗ္ဗကာရီတိ-ကား၊ ပဌမံ-စွာ၊ ဥပကာရဿ-ကို၊ ကာရကော-ပြုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် တည်း၊ ကတညကတဝေဒီတိ-ကား၊ တေန-ထိုပုဗ္ဗကာရီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကတံ- ပြုအပ်ဘူးသော ကျေးဇူးကို၊ ဥ-တွာ-သိပြီး၍၊ ပစ္ဆာ-၌၊ ဝါ-မှ၊ (ဥပကာရဿ- ကို) ကာရကော-တည်း၊ တေသု-ထိုနှစ်မျိုးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ပုဗ္ဗကာရီ-သည်၊ ဣဏံ-ကို၊ ဒေမိ-ပေး၏၊ ဣတိ-သို့၊ သညံ-အမှတ်အသားကို၊ ကရောတိ-၏၊ ပစ္ဆာ-၌၊ ဝါ-မှ၊ (ဥပကာရဿ-ကို) ကာရကော-သည်၊ ဣဏံ-ကို၊ ဇီရာပေတိ- ကြေညက်စေ၏၊ (ဆပ်နေ၏) ဣတိ-သို့၊ သညံ-ကို၊ ကရောတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဧတ္ထကမေဝ-ဤမျှလောက်ကိုသာ၊ ဝုတ္တံ-ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီ။

၈၃။ ဒုတ္တပ္ပယနိဒ္ဒေသ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ဒုတ္တပ္ပယာတိ-ကား၊ အတပ္ပယာ-မတင်းတိမ်စေအပ်၊ မရောင့်ရဲစေအပ်ကုန်သော၊ (ဒေ ပုဂ္ဂလာ ကတမေ-၌ စပ်၊) ပီဏန-အနက်ဟော တပ္ပဓာတ်+ကာရိတဏယ-ပစ္စည်း၊ ဒုတ္တပ္ပယာ-၌ ခပစ္စည်း၊ အတပ္ပယာ-၌ကား ဏ-ပစ္စည်း၊ ကေနစိ-တစုံတယောက် သည်၊ တပေတု-တင်းတိမ် ရောင့်ရဲစေခြင်းငှါ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်းသည်၊ [ပုဂ္ဂလာကို ငဲ့၍ သက္ကာ၌ ဗဟုဝဏ် ကျေ၊] ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ-ချဲ့၊ ယော- အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဥပဋ္ဌာကကုလံ ဝါ-အလုပ်အကျွေးဖြစ်သော အမျိုးကိုသော် လည်းကောင်း၊ ဉာတိကုလံ ဝါ-ဆွေမျိုးဖြစ်သော အမျိုးကိုသော်လည်းကောင်း၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ ဝသမာနော-နေလသော်၊ စိဝရ-သင်္ကန်းသည်၊ ဇိဏ္ဏ-

ဆွေးမြေ့လသော်၊ ဝါ-ဟောင်းနွမ်းလသော်၊ တေဟိ-ထိုအလုပ်အကျွေးဖြစ်သော အမျိုး၊ ဆွေမျိုးတို့သည်၊ ဒိန္နံ-ပေးလှူအပ်သော၊ စီဝရံ-သင်္ကန်းကို၊ နိက္ခိပတိ-မသုံးစွဲပဲ ချထား၏၊ ဝါ-သိမ်းထား၏၊ န ပရိဘုဂ္ဂတိ-မသုံးစွဲ၊ [နိက္ခိပတိ-ကို ထပ်ဖွင့်သည်၊] ပုနပ္ပုနံ-အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်၊ ဒိန္နမ္ပိ-ပေးလှူအပ်သော သင်္ကန်းကို လည်း၊ ဂဟေတွာ-ခံယူပြီး၍၊ နိက္ခိပတေဝ-မသုံးစွဲပဲ ချထားသည်သာ၊ ဝါ-သိမ်းထားသည်သာ၊ (သောစ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်လည်းကောင်း၊) ယော-သည်၊ တေနေဝ နယေန-ထိုနည်းဖြင့်ပင်၊ လဒ္ဓံ လဒ္ဓံ-ရအပ် ရအပ်ပြီးသော သင်္ကန်းကို၊ ဝိဿဇေတိ-စွန့်၏၊ ပရဿ-သူတပါးအား၊ ဒေတိ-ပေးလှူ၏၊ [ဝိဿဇေတိ-ကို ထပ်ဖွင့်သည်၊] ပုနပ္ပုနံ-အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်၊ လဒ္ဓမ္ပိ-ရအပ်ပြီးသော သင်္ကန်းကိုလည်း၊ တထေဝ-ထိုအတူသာလျှင်၊ ကရောတိ-၏၊ (သော)စ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်လည်းကောင်းတည်း၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ဣမေ ပုဂ္ဂလော-တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ သကဇေဟိပိ-လှည်းတို့ဖြင့်သော် မှလည်း၊ ပစ္စယေ-ပစ္စည်းတို့ကို၊ ဥပနေန္တေန-ကပ်ဆောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် (ပေးလှူသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်)၊ တပေတု-တင်းတိမ်ရောင့်ရဲစေခြင်းငှါ၊ န သက္ကာ-ကုန်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဒုတ္တပ္ပယာ နာမ-တို့မည်၏၊ ဝါ-မတင်းတိမ်စေအပ်၊ မရောင့်ရဲစေအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မည်၏။

၈၅။ သုတပ္ပယနိဒ္ဒေသ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) န ဝိဿဇေတိတိ-ကား၊ အတ္တနော-မိမိဖို့၊ အ ကတွာ-မပြုမူ၍၊ ပရဿ-အား၊ န ဒေတိ-မပေးလှူ၊ ပန-ကား၊ အတိရေက-အပိုအလွန်သည်၊ သတိ-ရှိလသော်၊ န နိက္ခိပတိ-မသုံးစွဲပဲ မချထား၊ ဝါ-မသိမ်းဆည်း၊ ပရဿ-အား၊ ဒေတိ-၏၊ ဣဒံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-အပ်သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ၊ (ကိ ဝုတ္တံ ဟောတိ-နည်း၊) ပန-ချဲ့၊ ယော ဘိက္ခု-သည်၊ ဥပဌာကကုလာ ဝါ-မှသော်လည်းကောင်း၊ ဉာတိကုလာ ဝါ-မှသော်လည်းကောင်း၊ ဇိက္ကစီဝရော-ဆွေးမြေ့သော သင်္ကန်းရှိသည်၊ ဝါ-ဟောင်း နွမ်းသော သင်္ကန်းရှိသည်၊ (ဟုတွာ) သာဓူကံ-အဝတ်ကို၊ လဘိတွာ-ရ၏၊ ဝါ-ကြောင့်၊ စီဝရံ-ကို၊ ကတွာ-ချုပ်ဆိုးမှုကိုပြု၍၊ ပရိဘုဂ္ဂတိ-သုံးစွဲ၏၊ န နိက္ခိပတိ-မသုံးစွဲပဲ မချထား၊ ဝါ-မသိမ်းဆည်း၊ အဂ္ဂဠု-အဖာကို၊ ဒတွာ-ပေး၍၊ (ဖာထေး၍) ပါရုပန္တောပိ-ရမ်းရပါသော်လည်း၊ ဝါ-ရုံရပါသော်လည်း၊ ပုန-တဖန်၊ ဒိယုမာနေ-ပေးလှူအပ်သော်၊ [ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-၏ ကံဖြစ်သောကြောင့် “ဒိယုမာနေ” ဟု ရှိလျှင် ကောင်း၏၊] သဟသာ-အဆောတလျှင်၊ န ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-မခံယူ၊ (သော စ-လည်းကောင်း၊) ယော-သည်၊ လဒ္ဓံ လဒ္ဓံ-ရအပ် ရအပ်ပြီးသော အဝတ်ကို၊ အတ္တနာ-မိမိသည်၊ ဝါ-ကိုယ်တိုင်၊ ပရိဘုဂ္ဂတိ-၏၊ ပရေသံ-တို့အား၊ န ဒေတိ-

(သော) စ-လည်းကောင်း၊ ဒွေဝိ-လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ကုမေ-တို့သည်၊ [သက္ကာ-
 ဌ် ကတ္တား၊] ဝါ-တို့ကို၊ [တပေတုံ ဌ် အပ္ပဓာနကံ၊] သုခေန-ချမ်းသာသဖြင့်၊
 တပေတုံ-ငှါ၊ သက္ကာ-ကုန်၏၊ ကုတိ-ကြောင့်၊ သုတပ္ပယာ နာမ-တို့မည်၏၊ ဝါ-
 လွယ်ကူစွာတင်းတိမ်စေအပ်၊ ရောင့်ရဲစေအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မည်၏၊ ကုတိ-ဤ
 အနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ (ဝုတ္တံ ဟောတိ။)

၈၆။ အာသဝါတိ-ကား၊ ကိလေသာ-ကိလေသာအာသဝေါတို့သည်၊ (ဝဇ္ဇန္တိ-
 ဌ် စပ်၊) န ကုက္ကုစ္စာယိတဗ္ဗံ ကုက္ကုစ္စာတိတိ-ကား၊ န ကုက္ကုစ္စာယိတဗ္ဗယုတ္တကံ-
 ကုက္ကုစ္စကို မပြုထိုက်သည်၏ အဖြစ်နှင့်ယှဉ်သော ဝတ္ထုကို၊ ကုက္ကုစ္စာယတိ-
 ကုက္ကုစ္စကု ပြု၏၊ [ကုက္ကုစ္စံ-နောင် ကရဓာတ်၏ အနက်၌ ကာယ-ပစ္စည်း သက်ထား
 သည်၊] သူကရမံသံ-ဝက်သားကို၊ လဘိတွာ-ရ၍၊ အစ္စမံသန္တိ-ဝံသားဟူ၍၊
 ကုက္ကုစ္စာယတိ-၏၊ မိဂမံသံ-သမင်သားကို၊ လဘိတွာ-၍၊ ဒီပိမံသန္တိ-သစ်၏အသား
 ဟူ၍၊ ကုက္ကုစ္စာယတိ၊ ကာလေ-စားချိန်အခါသည်၊ သန္တေယေဝ-ထင်ရှားရှိစဉ်ပင်၊
 ကာလော-စားချိန်အခါသည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ ကုတိ-သို့၊ (ကုက္ကုစ္စာယတိ၊)
 အပ္ပဝါရေတွာဝမပယ်မြစ်စေအပ်ပဲသာလျှင်၊ ဝါ-ပဝါရိတ်မသင့်ပဲသာလျှင်၊
 ပဝါရိတော-ပယ်မြစ်စေအပ်သည်၊ ဝါ-ပဝါရိသင့်သည်၊ အသ္မိ-၏၊ ကုတိ-သို့၊
 (ကုက္ကုစ္စာယတိ၊) [ပဝါရိတော ပုဒ်၏ သဒ္ဓတ္ထကို ဝိနည်း ပဝါရဏာသိက္ခာပုဒ်
 ကြည့်ပါ၊] ပတ္တေ-သပိတ်၌၊ ရဇသ္မိ-မြူမှုန်သည်၊ အပတိတေယဝ-မကျပဲသာလျှင်၊
 ပတိတံ-ကျပြီ၊ ကုတိ-သို့၊ (ကုက္ကုစ္စာယတိ၊) အတ္တာနံ-ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-ရည်စူး၍၊
 မစ္စမံသေ-ငါးအသားတို့ကို၊ အကတေယေဝ-မပြုအပ်ပဲသာလျှင်၊ မံ-ငါ့ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-
 ၍၊ (မစ္စမံသံ-ကို၊ လဘိတွာ-၍၊ ကုတိ-သို့၊ ကုက္ကုစ္စာယတိ-၏၊ ကုက္ကုစ္စာယိတဗ္ဗံ
 န ကုက္ကုစ္စာယတိတိ-ကား၊ ကုက္ကုစ္စာယိတဗ္ဗယုတ္တကံ-ကုက္ကုစ္စကို
 ပြုထိုက်သည်၏အဖြစ်နှင့်ယှဉ်သော ဝတ္ထုကို၊ န ကုက္ကုစ္စာယတိ-ကုက္ကုစ္စကို မပြု၊
 အစ္စမံသံ-ကို၊ လဘိတွာ-၍၊ သူကရမံသန္တိ-ဟူ၍၊ န ကုက္ကုစ္စာယတိ- (ပေ) အတ္တာနံ-
 ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-၍၊ မစ္စမံသေ-ကို၊ ကတေ-အပ်သော်၊ မံ-ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-၍၊ (မစ္စမံသံ-
 ကို) ကတံ-အပ်ပြီ၊ ကုတိ-သို့၊ န ကုက္ကုစ္စာယတိ။

ပန-ဝါဒန္တရကား၊ အင်္ဂုတ္တရကထာယံ-(ဒုကနိပါတ်) အင်္ဂုတ္တိုရ် အဋ္ဌကထာ-
 ၌၊ န ကုက္ကုစ္စာယိတဗ္ဇန္တိ-ကား၊ သံဃာဘောဂဿ-သံဃာ၏ စည်းစိမ်ကို၊ (တနည်း)

၁။ သံဃဘောဂဿ။ ။သံဃဘောဂဿာတိ သံဃဿ စတုပစ္စယ ပရိဘောဂတ္တာ
 ဒိန္နာဓတ္တ ဝတ္ထုတဋ္ဌာကာဒိကဿ (ကိုလည်းကောင်း)
 တတော ဥပ္ပန္နဉေ ဟိရညာဒိကဿ စ သံဃဿ ဘောဂဿ အပ္ပပနန္တိ အသံ ဝိဒဟန္တိ။

မစီမံခြင်းသည်၊ အဝိစာရဏ်-မစီမံခြင်းသည်၊ [အပဌပနံကို ထပ်ဖွင့်သည်၊] န ကုက္ကုစ္စာယိတဗ္ဗံ နာမ-ကုက္ကုစ္စကို မပြုထိုက်သော အရာမည်၏။ [မစီရင်မှ အပြစ်လွတ်၏၊ ထို့ကြောင့် မစီရင်ခြင်းကို ကုက္ကုစ္စ မပြုထိုက်၊] တံ-ထိုကုက္ကုစ္စကို မပြုထိုက်သောအရာကို၊ ကုက္ကုစ္စာယတိ-၏။ ကုက္ကုစ္စာယိတဗ္ဗန္တိ-ကား၊ တသေဝ-ထိုသံဃာစည်းစိမ်ကိုပင်၊ ဝါ-ထိုသံဃာ၏အဖို့ကိုပင်၊ ပဌပနံ-ဖြစ်စေခြင်းသည်၊ ဝိစာရဏ်-စီမံခြင်းသည်၊ (ကုက္ကုစ္စာယိတဗ္ဗံ နာမ-မည်၏။) တံ-ကုက္ကုစ္စကို ပြုထိုက်သော အမှုကို၊ န ကုက္ကုစ္စာယတိ၊ ဣတိ ဧတ္တကမေဝ-ဤမျှအတိုင်း အရှည်ရှိသော စကားကိုသာ၊ ဝုတ္တံ-အပ်ပြီ၊ ဣမေသန္တိ-ကား၊ ဒွိန္ဒ-ကုန်သော၊ ဣမေသံ ပုဂ္ဂလာနံ-တို့၏၊ (အာသဝါ-၌ စပ်) သုဘူမိယံ-ကောင်းသော မြေ၌၊ တိဏလတာဒိနိ-မြက်နွယ်အစရှိသော သစ်ပင်တို့သည်၊ (ဝမုန္တိ)ဝိယ-တိုးပွားကုန်သကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ) ရတ္တိမ္ပိ-ညဉ့်အခါ၌လည်းကောင်း၊ ဒိဝါပိ-နေ့အခါ၌လည်းကောင်း၊ အာသဝါ-ကိလေသာ အာသဝေါတို့သည်၊ ဝမုန္တိယေဝ-တိုးပွားကုန်သည်သာ၊ သုက္ကပက္ခေ-ဖြူစင်သောအဖို့၌၊ ကပ္ပိယမံသံ-အပ်သောအသားကို၊ လဘိတွာ-၍၊ ကပ္ပိယမံသန္နောဝ-ဟူ၍သာလျှင်၊ ဂဏန္တော-မှတ်ယူသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ န ကုက္ကုစ္စာယိတဗ္ဗံ-ကုက္ကုစ္စကို မပြုထိုက်သော ဝတ္ထုကို၊ န ကုက္ကုစ္စာယတိ နာမ-ကုက္ကုစ္စကို မပြုသည် မည်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမိနာ- နယေန-ဖြင့် အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။

တေနာဟ အဝိစာရဏန္တိ-ဒုကနိတ္ထရဋီကာ ဗာလဝဂ်အဖွင့်၊ လယ်ယာ၊ တဖက်ည်းကန် စသည်တို့ကို သံဃာ၏ ဝတ္ထုကံအဖြစ်ဖြင့် (ဝတ္ထကံအဖြစ်ဖြင့်) လျှလျှင် အလျှခံကောင်း၏၊ သို့သော် ထိုလယ်ယာ စသည်တို့ကို လယ်လုပ်သူတို့အား မည်၍ မည်မျှ အဖို့ဘာဂပေးရမည် ဟူ၍ကား မစီမံကောင်း၊ ထိုသို့ မစီမံကောင်းသည်ကို မစီမံပဲ နေခြင်းသည် ကုက္ကုစ္စကို မပြုထိုက်သော အရာမည်၏။

မှတ်ချက်။ ။ [သံဃဘာဂဿ-နေရာဝယ် “သံဃဘာဂဿ”ဟု မူကွဲ ရှိ၏၊ သံဃာအတွက် ရထိုက်သော အဖို့ကို စီမံခြင်း၊ မစီမံခြင်းကို ဆိုင်ရာ ဌာန ဖြစ်သောကြောင့် ထို မူကွဲက ကောင်းသကဲ့သို့ ထင်၏၊ သံဃ(ဘောဂ) စည်စိမ်းဟူသော အသုံးနှုန်းကား ဝိနည်း၌ မရှိပါ။ ဘာဂဟူသော အသုံးအနှုန်းကိုသာ တွေ့ရပါသည်။ [ဧတ္တကာ နာမ ဘူမိယာ ဧတ္တကော နာမ ဘာဂေါ (ပေ) တသွာ၊ ကဟာပဏာနံ ဝိစာရိတတ္တာ၊ (ပေ)ကပ္ပိယာနံ တဏှာလာနံ ဝိစာရိ တတ္တာ စသည်၊ နိဿဂ္ဂိယ ရာဇသိက္ခာပဒ အဋ္ဌကထာ။]

၈၈။ ဟိနာဓိမုတ္တောတိ-ကား၊ ဟိနဇ္ဈာသယော-ယုတ်ညံ့သော အဇ္ဈာသယ ရှိသော၊ (ပုဂ္ဂလော-၌စပ်)၊ “အဓိ-လွန်လွန်ကဲကဲ+မုတ္တိ=သက်ဝင်ခြင်း”ဟူသည်နှင့် “အဓိ-လွန်ကဲသော+အာသယ=အလို”ဟူသည် သဘောတူပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် အဓိမုတ္တောကို “အဇ္ဈာသယော”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဒုဿီလောတိ-ကား၊ နိဿီလော-သီလမရှိသည်၊ (ဟောတိ) ပါပဓမ္မောတိ-ကား၊ လာမကဓမ္မော-ယုတ်မာသော အကျင့်သဘော ရှိသည်၊ (ဟောတိ။)

၈၉။ ပဏီတာဓိမုတ္တောတိ-ကား၊ ပဏီတဇ္ဈာသယော-မွန်မြတ်သော အဇ္ဈာသယရှိသော၊ (ပုဂ္ဂလော-၌ စပ်)၊ ကလျာဏဓမ္မောတိ-ကား၊ ဘဒ္ဒကဓမ္မော-တင့်တယ်သာ သဘောရှိသည်၊ သုစိဓမ္မော-စင်ကြယ်သော သဘောရှိသည်၊ သုန္ဒရဓမ္မော-ကောင်းသော ကိုယ်ကျင့်တရားသဘောရှိသည်။ (ဟောတိ။)

၉၀။ တိတ္ထောတိ-ကား၊ သုဟိတော၁-တင်းတိမ်ရောင့်ရဲသော၊ ပရိယောသိတော-ပြီးဆုံးပြီးသော၊ (ပုဂ္ဂလော ကတမော-၌ စပ်)၊ တပေတတိ-ကား၊ အအေညသမ္ပို-မိမိမှတပါး အခြားသော သာဝကတို့ကိုလည်း၊ တိတ္ထိကရော-တင်းတိမ်ရောင့်ရဲခြင်းကို ပြုတော်မူတတ်၏၊ ပစ္စေကသမ္ပုဒ္ဓါ ယေ စ တထာဂတသာဝကာတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ-ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည်၊ နဝဟိ-ကုန်သော၊ လောကုတ္တရာဓမ္မဟိ-တို့ဖြင့်၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ တိတ္ထာ-တင်းတိမ်ရောင့်ရဲကြကုန်၏၊ ပရိပုဏ္ဏာ-ပြည့်စုံလုံလောက်ကြကုန်၏၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ အညေ-မိမိမှတစ်ပါး အခြားသောသာဝကတို့ကို၊ တပေတု-တင်းတိမ်ရောင့်ရဲခြင်းငှါ၊ န သက္ကောန္တိ-မစွမ်းနိုင်ကုန်၊ ဟိ-မှန်၊ တေသံ-ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏၊ ဓမ္မကထာယ-တရားစကားကြောင့်၊ အဘိသမယော-သစ္စာ ၄-ပါး တရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်နိုင်၊ ပန-ကား၊ သာဝကာနံ-ဗုဒ္ဓသာဝကတို့၏၊ ဓမ္မကထာယ-ကြောင့်၊ အပရိမာဏာနမ္ပိ-အတိုင်းအရှည် မရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဒေဝမနုဿာနံ-နတ်လူတို့၏၊ အဘိသမယော-သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်နိုင်၏။

ဧဝံ သန္တေပိ-ဤသို့ ဖြစ်နိုင်ပါသော်လည်း၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တေ-ထိုဗုဒ္ဓသာဝကတို့သည်၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသန္တာ-ဟောကုန်လသော်၊ အတ္တနော-၏၊

၁။ သုဟိတော။ ။ဒိဝါဒိ သုဟ-ဓာတ်သည် ခန္တိ၊ တိတ္ထိ ၂-နက်ကို ဟော၏၊ ဤနေရာ၌ တိတ္ထိအနက်တည်း၊ ထို့ကြောင့် တိတ္ထောကို “သုဟိတော”ဟု ဖွင့်သည်၊ “တင်းတိမ်ရောင့်ရဲခြင်း”ဟူသည် ဝအောင် စားပြီးသူကဲ့သို့ ပြီးဆုံးခြင်း တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ပရိယောသိတော”ဟု အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်သည်။

ဝစနံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ န ကထေန္တိ-မဟောကြကုန်၊ ဗုဒ္ဓါနံ-ဘုရားရှင်တို့၏၊ ဝစနံ-
ကို၊ ကတွာ-၍၊ ကထေန္တိ-ကုန်၏၊ သောတုံ-နာယူခြင်းငှါ၊ နိသိန္နာပရိသာပိ-
ထိုင်နေသော ပရိသတ်သည်လည်း၊ အယံ ဘိက္ခု-သည်၊ အတ္တနာ-မိမိသည်၊ ဝါ-
ကိုယ်တိုင်၊ ပဋိဝိဒ္ဓဓမ္မံ-ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သော တရားကို၊ န ကထေတိ-
ဟောတတ်မဟုတ်၊ ဗုဒ္ဓေဟိ-တို့သည်၊ ပဋိဝိဒ္ဓဓမ္မံ-ကို၊ ကထေတိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့
နလုံးသွင်း၍၊ စိတ္တိကာရံ-အရိုအသေပြုမှုကို၊ ကရောတိ-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သော
စိတ္တိကာရော-ထိုအရိုအသေပြုမှုသည်၊ ဗုဒ္ဓါနံ ယေဝ-ဘုရားရှင်တို့အပေါ်၌သာ၊
ဟောတိ-၏၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင် တတ္ထ-ထိုတရားဟောရာ၌၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-
သည်သာ၊ တပေတော နာမ-သူတပါးကို ရောင့်ရဲစေတော်မူသည် မည်တော် မူ၏၊
ဟိ-ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြုဦးအံ့၊ အသုကဿ-ထိုမည်သောလူကို၊ ဣဒ္ဓိဒ္ဓစ္စ-
ဤမည် ဤမည်သော လာဘ်ကို၊ ဝါ-ဤမည် ဤမည်သော ရာထူးကို၊ ဒေထ-
ပေးလိုက်ကြကုန်လော့၊ ဣတိ-သို့၊ ရညာ-မင်းသည်၊ အာဏတ္တာ-စေခိုင်းအပ်သော
မင်းမှုထမ်းတို့သည်၊ အာနေတွာ-ဆောင်ယူ၍၊ ကိဉ္ဇာပိ ဒေန္တိ-အကယ်မူလည်း
ပေးကုန်၏၊ အထ ခေါ-စင်စစ်ကား၊ ရာဇာဝ-မင်းသည်သာ၊ တတ္ထ-ထိုသို့ ပေးရာ၌၊
ဒါယကော-ပေးတတ်သူတည်း၊ ယေဟိပိ-အကြောင်လူတို့သည်လည်း၊ (ဌာနန္တရံ-
ရာထူးကို) လဒ္ဓံ-ရအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ တေ-ထိုလူတို့သည်၊ (ဂဏန္တိ-၌စပ်) ရညာ-
သည်၊ အမှာကံ-ငါးတို့အား၊ ဌာနန္တရံ-ကို၊ ဒိန္နံ-ပေးအပ်ပြီ၊ ဣဿရိယဝိဘဝေါ-
အစိုးရသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ရာထူးစည်းစိမ်ကို၊ ဒိန္နော-အပ်ပြီ၊ ဣတိ ဧဝံ-
ဤသို့သာ၊ ဂဏန္တိ ယထာ-မှတ်ယူကြကုန် သကဲ့ သို့၊ ရာဇပုရိသေဟိ-
မင်းမှုထမ်းယောက်ျားတို့သည်၊ (အမှာကံ-တို့အား၊ ဌာနန္တရံ-ကို၊ ဒိန္နံ-အပ်ပြီ၊
ဣဿရိယဝိဘဝေါ-ကို၊ ဧဝံ-တူ၊ ဣဒံ သမ္ပဒံ-ဤမျှချွတ်မယွင်း ပြည့်စုံခြင်းရှိသော
ဥပမေယျကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ သမ္ပတ္တ-အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော
ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ-သည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

ဒုကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ-သည်။

နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

၁။ ဧဝံ တတ္ထ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ ။ဧဝံ-ဖြင့် “သာဝကာနံ ပန ဓမ္မကထာယ” စသည်ကို
ပြန်၍ ညွှန်းသည်၊ သာဝကတို့၏ ဓမ္မကထာကြောင့်
တရားထူးကို ရကြလျှင် သာဝကတို့လည်း ထိုတရားထူးကို ရစေရာ၌ “တပေတော”
မည်သင့်သည် မဟုတ်ပါလောဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ဧဝံ တတ္ထ-စသည်ကို မိန့်သည်။

၃-တိကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၉၁။ တိကနိဒ္ဒေသေ-ဌံ၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗျော) ဒုဿီလောတိ-ကား၊ နိဿီလော-သီလမရှိသည်၊ (ဟောတိ) ပါပဓမ္မောတိ-ကား၊ လာမကသဘာဝေါ-ယုတ်မာသာ ကိုယ်ကျင့်သဘောရှိသည်၊ (ဟောတိ) ဝါ-တနည်း၊ သီလဝိပတ္တယာ-အယူ၏ပျက်စီးခြင်းကြောင့်၊ ပါပဓမ္မော-ယုတ်မာသောကိုယ်ကျင့်သဘောရှိသည်၊ (ဟောတိ) ဒိဌိဝိပတ္တိယာ-အယူ၏ပျက်စီးခြင်းကြောင့်၊ ပါပဓမ္မော-ယုတ်မာသောကိုယ်ကျင့်သဘောရှိသည်၊ (ဟောတိ) ဝါ-တနည်း၊ ကာယဝစီသံဝရ ဘေဒေန-ကာယသံဝရ ဝစီသံဝရ၏ ပျက်စီးခြင်းကြောင့်၊ ဒုဿီလော-ပျက်သော သီလရှိသည်၊ (ဟောတိ) သေသသံဝရဘေဒေန-ကြွင်းသော မနောသံဝရ၊ သတိသံဝရ စသည်တို့၏ ပျက်စီးခြင်းကြောင့်၊ ပါပဓမ္မော-သည်၊ (ဟောတိ) အသုဒ္ဓါသယတာယ-မစင်ကြယ်သော ကာယပယောဂ ဝစီပယောဂရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒုဿီလော-မစင်ကြယ်သော သီလရှိသည်၊ (ဟောတိ) အသုဒ္ဓါသယတာယ-မစင်ကြယ်သော အဇ္ဈာသယရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပါပဓမ္မော-သည်၊ (ဟောတိ) ကုသလသီလဝိရဟေန-ကုသိုလ်သီလမှ ကင်းခြင်းကြောင့်၊ ဒုဿီလော-သီလမရှိသည်၊ (ဟောတိ) အကုသလသီလသမန္နာ ဂမေန-အကုသိုလ်သီလနှင့်ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်၊ ပါပဓမ္မော-ယုတ်မာသော အကုသိုလ် တရားရှိသည်၊ (ဟောတိ) အသုစိတိ-ကား၊ အသုစိတိ-မစင်ကြယ်ကုန် သော၊ ကာယကမ္မာဒိတိ-ကာယကံ အစရှိသည်တို့နှင့်၊ သမန္နာဂတော-၏။

သင်္ကဿရသမာစာရောတံ-ကား၊ သင်္ကာယ-ယုံမှားခြင်းဖြင့်၊ ပရေဟိ-သူတပါးတို့သည်၊ သရိတဗ္ဗသမာစာရော-မှတ်ထင်အပ်သော အကျင့်ရှိသည်။

သာဝကတို့၏ ဓမ္မကထာကြောင့် တရားထူးရကြ သော်လည်းသာဝကတို့သည် တပေတာ-မမည်နိုင်၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသည်သာ တပေတာ မည်နိုင်သည် ဟုလို၊ [ရှေးနိဿယဝယ် “တတ္ထ-ထို ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သာဝကတို့တွင်”ဟု စွဲ၏၊ “တတ္ထ ဒါယကော”ဟူသော နောက်ဝါကျကိုထောက်၍ ထို အစွဲကို စဉ်းစားသင့်သည်၊]

၁။ သင်္ကဿရသမာစာရော။ ။ သရိတဗ္ဗောတိ သရော၊ သင်္ကာယ+သရောသင်္ကဿရော၊ သင်္ကဿရ+သမာစာရော ယဿာတိ သင်္ကဿရ သမာစာရော၊ ကိဉ္စိဒေဝ စသည်ကား ယုံမှားခြင်းဖြင့် မှတ်ထင်အပ်သော အကျင့်ရှိပုံကို ပြသော ဝိတ္ထာရတည်း၊ ထို့တွင် ပဌမနည်း၌ သူတပါးတို့က မိမိအပေါ်၌ ယုံမှားခြင်းဖြင့် မှတ်ထင်အပ်သော အကျင့်ရှိပုံကို ပြ၏၊ ဥပမာ-ကျောင်းအတွင်း၌ အရက်ထည့်ထားအပ်သော ပုလင်းကို မြင်လျှင် “ဟာ ဒီကိုယ်တော် အရက်သော်ထားပြီး ထင်တယ်” ဟု သူ့အပေါ်၌ ယုံမှားစရာ ဖြစ်လောက်အောင် ရှေးရှေးကပင် မတော် မတရားသော အကျင့်ကို ကျင့်တတ် သူကဲ့သို့တည်း။

(ဟောတိ) ကိဗ္ဗိဒေဝ-တစုံတခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ အသာရပွဲ-မလျှောက်ပတ်သော အမှုကို၊ ဒိသွာ-တွေ့ရ၍၊ ဝါ-တွေ့ရခြင်းကြောင့်၊ ဣဒံ-ဤအမှုသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဣမိနာ-ဤရဟန်းသည်၊ ကတံ-အပ်သည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ပရေဟိ-တို့သည်၊ အာသကံနီယသမာစာရော-ယုံမှားအပ်သော အကျင့်ရှိသည်၊ (ဟောတိ) ဝါ-တနည်း၊ အတ္တနော ယေဝ-၏သာ၊ သင်္ကာယ-ဖြင့်၊ သရိတဗ္ဗသမာစာရော-ယုံမှားခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သော အကျင့်သည်၊ (ဟောတိ-၏၊ ဝါ-ရှိ၏) ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ-ချဲ့၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ (သာသကံသမာစာရော-၌စပ်) ဒိဝါဠာနာဒီသု-နေနေရာ အစရှိသော အရပ်တို့၌၊ သန္နိပတိတွာ-စုဝေး၍၊ ကိဗ္ဗိဒေဝ-တစုံတခုကိုသာလျှင်၊ မန္တယန္တေ-တိုင်ပင်နေကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဒိသွာ-မြင်ရ၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဣမေ-ဤရဟန်းတို့သည်၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ဟုတွာ-၍၊ မန္တန္တိ-တိုင်ပင်နေကြကုန်၏၊ ကစိံ-အသို့နည်း၊ [ရှေးနိဿယ၌ “ကိဗ္ဗိ”ဟု ရှိ၏၊] မယာ-သည်၊ ကတကမ္ပံ-ပြုအပ်သော အမှုကို၊ ဇာနိတွာ-သိ၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ မန္တန္တိ နုခေါ-တိုင်ပင်နေကြလေကုန်သလော၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့ သာသကံသမာစာရော-ယုံမှားခြင်းနှင့် တကွ ဖြစ်သော အကျင့်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ဝါ-ရှိ၏။

၁။ အတ္တနောယေဝ ဝါ။ ။ဤဒုတိယနည်း၌ကား မိမိ၏ အကျင့်ကိုပင် မိမိကိုယ်တိုင် ယုံမှားခြင်းဖြင့် မှတ်ထင်အပ်သော အကျင့်ဖြစ်ပုံကို ပြ၏၊ ဥပမာ-အခြားသော ရဟန်းတို့ စုဝေး၍ တနေရာ၌ အခြား အကြောင်းအရာကို တိုင်ပင်ကြလျှင် မိမိက မတရားမှုကို ပြုထားမိသည့်အတွက် “ထိုရဟန်းများသည် ငါ့အကြောင်းကိုသိ၍ ပြောကလေးရော့သလား” ဟု မှားဖွယ်ဖြစ်လောက်အောင် မိမိမှာ မတရားသော အကျင့်ရှိနေသူကဲ့သို့တည်း။ [နှစ်နည်း လုံးပင် သရ-အတွက် ကမ္မသာဓန ချည်းသာတည်း။]

အင်္ဂုတ္တိုရိဋ္ဌိကာ။

ဤ နှစ်နည်းအပြင် သရဓာတ်၏ ဂတိအနက်ကို ယူ၍ “အတ္တနော သင်္ကာယ ပရေသံ သမာစာရတိရိယံ

သရတိ အာသကံဘိ ဝိဓာဝေတိတိ သင်္ကာယရ သမာစာရော (ယုံမှားခြင်းဖြင့် သူတပါးတို့၏ သမာစာရသို့ ပြေးသွားတတ်သူ)၊ ဧဝမေတ္ထ ကတ္တုသာဓနေတာပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ” ဤသို့ တိက-ရထကာရ ဝဂ်၊ အာသံသသုတ်၌ တနည်း ဖွင့်သေးသည်၊ “သင်္ကာယ သရတိတိ သင်္ကာယရော၊ သမာစာရံ သင်္ကာယရော သင်္ကာယရသမာစာရော”ဟု ပြ။

၂။ တဿ (ပေ)သမာစာရော။

“တဿ”ကို သာသကံသမာစာရော-၌ စပ်ရမည် ဖြစ်သောကြောင့် “သာသင်္ကာယ+သမာစာရော သာသကံသမာစာရော”ဟု ကမ္မဓာရဲပြုရန် ဋီကာဖွင့်သည်၊ “ဗဟုဗ္ဗိတိ မပြုရ”ဟူလျှ်။

ပဋိစ္စန္ဓကမ္မန္တောတိ-ကား၊ ပဋိစ္စာဒေတွာယုတ္တကေန-ဖုံးထားထိုက်သည်၏ အဖြစ်နှင့်ယှဉ်သော၊ [ဆန္ဒ-၌ တပစ္စည်းကို တဗ္ဗ-ပစ္စည်း၏အနက် ဟောဟု ကြံပါ။ ပါပကမ္မေန-မကောင်းမှုကံနှင့်၊ သမန္နာဂတော-၏။

အဿမဏော သမဏပဋိညောတိ-ကား၊ အဿမဏော-ရဟန်း အစစ်မဟုတ်သည်၊ ဟုတွာဝ-ဖြစ်၍ပင်၊ ဝါ-လျက်ပင်၊ သမဏပတိရူပကတာယ-ရဟန်းအစစ်နှင့်တူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဟံ-သည်၊ သမဏော-ရဟန်းအစစ်တည်း၊ ဣတိ ဧဝံ ပဋိညော-ဤသို့ ဝန်ခံခြင်းရှိသည်၊ (ဟောတိ) အဗြဟ္မစာရိ ဗြဟ္မစာရိပဋိညောတိ-ကား၊ သုနိဝတ္ထေ-ကောင်းစွာဝတ်အပ်သော ခါးဝတ်သင်ပိုင်ရှိကုန်သော၊ သုပါရတေ-ကောင်းစွာ ရုံအပ် ရမ်းအပ်သော ဧကသီရိကုန်သော၊ သုမ္ဘကပတ္တဓရေ-မြသပိတ်ကို ဆောင်ကုန်သော၊ [သုမ္ဘကပတ္တဓရေတိ မတ္တိကာပတ္တဓရေ-တိကပ္ပိတ္တရဋီကာ၊] ဂါမ နိဂမ ဇနပဒ ရာဇဇာနိသု-ရွာ၊ နိဂုံး၊ ဇနပုဒ် မင်းနေပြည်တို့၌၊ ပိဏ္ဍာယ-ဆွမ်းအလိုငှါ၊ စရိတွာ-လှည့်လည်၍၊ ဇီဝိကံ-အသက်မွေးမှုကို၊ ကပ္ပေန္တေ-ပြုနေကုန်သော၊ အညေ-အခြားကုန်သော၊ ဗြဟ္မစာရိနော-မြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်လေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ သယမ္ပိ-မိမိကိုယ်တိုင်လည်း၊ တာဒိသေန-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ အာကာရေန-အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ တထာ-ဗြဟ္မစာရိ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ကျင့်သည့်အတိုင်း၊ ပဋိပဇ္ဇနတော-ကျင့်ခြင်းကြောင့်၊ (ဒေန္တောဝိယ-၌ စပ်) အဟံ-ငါသည်၊ ဗြဟ္မစာရိ-မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်လေ့ရှိသူသည်၊ (အသ္မိ-ဖြစ်၏) ဣတိ-သို့၊ ပဋိည-ဝန်ခံမှုကို၊ ဒေန္တော ဝိယ-ပေးသကဲ့သို့၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ [“တမင်္ဂံ ပေးနေဖို့မလို၊ ထိုသို့ ကျင့်လျှင် ပေးရာရောက်သည်”ဟူလျှ်၊ ပန-ဆက်၊ အဟံ-သည်၊ ဘိက္ခု-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ-ပြောဆို၍၊ ဥပေါသထဂ္ဂါဒီနိ-ဥပုသ်ကျောင်းဆောင် အစရှိသည်တို့သို့၊ ပဝိသန္တော-ဝင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဗြဟ္မစာရိပဋိညော-မြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်လေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ဝန်ခံခြင်းရှိသည်၊ ဟောတိ ယေဝ-ဧကန်ဖြစ်သည်သာတည်း၊ [ရှေးဝါကျ၌ကဲ့သို့ ဝန်ခံသူနှင့် တူရုံမက ဧကန် ဝန်ခံနေသောကြောင့် “ဟောတိ ယေဝ” ဟု ဧဝဖြင့် ဆိုသည်၊] တထာ-ထို့အတူ၊ [တထာဖြင့် “ဗြဟ္မစာရိပဋိညောတိယေဝ”ကို အနုကမုနပြုသည်၊] သံယိကံ-သံယာ-ဥစ္စာဖြစ်သော၊ လာဘံ-လာဘ်ကို၊ ဂဏှန္တော-ယူသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (ဗြဟ္မစာရိပဋိညော-သည်၊ ဟောတိ ယေဝ-သည်သာ)

အန္တောပူတိတိ-ကား၊ ပူတိနာ-ပုပ်သော၊ ကမ္မေန-အမှုသည်၊ အန္တော-အတွင်းသို့၊ အနုပဝိဋ္ဌော-အစဉ်မပြတ် သက်ဝင်အပ်သည်၊ ဝါ-တနည်း၊ နိဂ္ဂုဏတာယ-သီလစသော ဂုဏ် မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-အတွင်း၊ [ဟိကံ၊]

ဂုဏသာရဝိရဟိတတ္တာ-သီလစသော ဂုဏ်အနှစ်မှ ကင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အန္တောပူတိ-အတွင်း၌ ပုပ်နေသည်၊ (ဟောတိ၊) [“အတွင်း၌ ကျင်ကြီးကျင်ငယ် စသော အပုပ်များသာ ရှိသည်၊ “သီလ စသော ဂုဏ် အနှစ်ကား မရှိ”ဟူလျှ်၊ အဝဿုတောတိ-ကား၊ ရာဂါဒိဟိ-ရာဂ အစရှိသော ကိလေသာတို့သည်၊ တိန္တော-စိုစွတ်အပ်သူသည်၊ (ဟောတိ၊) ကသမ္မုဇာတာတိ-ကား၊ သဉ္ဇာတ ရာဂါဒိ ကစဝရော-လွန်စွာ ဖြစ်သော ရာဂအစရှိသော ကိလေသာ အမှိုက်ရှိသည်၊ (ဟောတိ၊) အထဝါ^၂-ကား၊ တိန္တကုဏပဂတံ-စိုစို ဖပ်ဖပ် လတ်ဆတ်သော အကောင်ပုပ်၌ ဖြစ်သော (အကောင်ပုပ်မှ ယိုကျသော) ကသဋ္ဌဥဒကံ-အသား အဖတ် မှုန့်ကလေးတွေ ရောနေသော အရည်ကို၊ ကသမ္မု-ကသမ္မုဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-အပ်၏၊ စ-ဆက်၊ ဣမသ္မိ သာသနေ-၌၊ ဒုဿီလော နာမ-မည်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဇိဂုစ္စနိယတ္တာ-စက်ဆုပ် အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တိန္တကုဏပ ကသဋ္ဌဥဒက သဒိသော-စိုစွတ်သော အကောင်ပုပ်၊ အသားမှုန့် ကလေးတွေ ရောနေသော အရည်နှင့်တူ၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ကသမ္မုဝိယ-အသားဖတ်နှင့် ရောသော အပုပ်ရည်ကဲ့သို့၊ ရှေးက ကသမ္မုကို ယောက်သွားပုပ်” ဟု ပေး၏၊ ဤအဖွင့်နှင့်မညီ၊ ဇာတော-ဖြစ်သူတည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ကသမ္မုဇာတော-မည်၏။

တဿ န ဧဝံ ဟောတီတိ-ကား၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (ဧဝံ-ဤသို့ တောင့်တခြင်းသည်၊) န ဟောတိ-မဖြစ်သနည်း၊ ယတ္ထ-အကြင် သီလ၌၊ ပတိဋ္ဌိတေန-တည်သော ရဟန်းသည်၊ အရဟတ္တံ-အရဟတ္တဖိုလ်ကို၊ လဒ္ဓံ-ရခြင်းငှါ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်းသည်၊ ဘဝေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊ တဿာ ပတိဋ္ဌာယ-ထိုသီလဟူသော တည်ရာ၏၊ ဘိန္နတ္တာ-ပျက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဧဝံ-ဤသို့ တောင့်တခြင်းသည်၊ န ဟောတိ၊) ဟိ-ဥပမာဆောင် ထင်အောင် ပြဦးအံ့၊ စက္ကာလကုမာရဿ-စက္ကာလ လုလင်၏၊ (ဧဝံ န ဟောတိ-၌ စပ်၊) အသုကော နာမ-ထိုမည်သော၊ ခတ္တိယကုမာရော-ခတ္တိယ လုလင်ကို၊ ဝါ-

၁။ ကသမ္မုဇာတော။

။ “သင်္ကာရော စ ကသမ္မုပိ” အဘိဓာန် (၂၂၄)နှင့် အညီ ကသမ္မုသဒ္ဓါသည် အမှိုက်သရိုက် အနက်ကို ဟော၏။

ရာဂ စသည်ကိုပင် “အမှိုက်သရိုက်”ဟု တင်စားထားသည်၊ ဇာတော ကသမ္မု ယဿာတိ ကသမ္မုဇာတော ဟု ပြု။

၂။ အထဝါ။

။ ဤနည်း၌ ကသမ္မုသဒ္ဓါသည် “မပုပ်သေးပဲ စိုနေသေးသော သူသေ ကောင်းမှ ထွက်သော အသားဖတ်နှင့် ရောသော အရည်” ဟူသော

အနက်ကို ဟောသော ရှုဠီသဒ္ဓါတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ကသမ္မု ဝုစ္စတိ (ပေ) ဥဒကံ”ဟု ဆိုသည်၊ ဝိဂြိုဟ်မှာ “ကသမ္မု ဝိယ ဇာတာ ကသမ္မုဇာတော”ဟူသော အဋ္ဌကထာ အတိုင်းပင်တည်း။

မင်းသားကို၊ ရဇဇေ-မင်းအဖြစ်၌၊ အဘိသိတ္တော-အဘိသိက်သွန်းအပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ သုတ္တာဝိ-ကြားရ၍လည်း၊ ဝါ-ကြောင့်လည်း၊ ယသ္မိ ကုလေ-အကြင် ခတ္တိယ အမျိုး၌၊ ပစ္စာဇာတာ-စွဲ၍ ဖြစ်သော ခတ္တိယ လုလင်တို့သည်၊ အဘိသေကံ-အဘိသိက်သို့၊ ပါပုဏန္တိ-ကုန်၏၊ တသ္မိ ကုလေ-ထိုခတ္တိယ မျိုး၌၊ အပစ္စာဇာတတ္တာ-စွဲ၍ မဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဟမ္မိ-သည်လည်း၊ ကုဒါဿု နာမ-အဘယ် မည်သော အခါ၌၊ သော ခတ္တိယ ကုမာရော ဝိယ-ကဲသို့၊ အဘိသေကံ-သို့၊ ပါပုဏေယျ-ရောက်ရပါအံ့နည်း၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့ တောင့်တခြင်းသည်၊ နဟောတိ ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝ မေဝ-သာလျှင်၊ ဒုဿီလဿ-သီလမရှိသော ရဟန်း၏၊ (ဧဝံ န ဟောတိ-၌စပ်) အသုကော နာမ-သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တော-ရောက်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ သုတ္တာ ဝိ-လည်း၊ ယသ္မိ သီလေ-၌၊ ပတိဋ္ဌိတေန-တည်သော ရဟန်းသည်၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တဗ္ဗံ-ရောက်ထိုက်၏၊ တဿ-ထို သီလ၏၊ အဘာဝတော-မရှိခြင်းကြောင့်၊ အဟမ္မိ-သည်လည်း၊ ကုဒါဿု နာမ-၌၊ သော သီလဝါဝိယ-ထိုသီလရှိသော ရဟန်းကဲ့သို့၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏေယျ-ရောက်ရပါအံ့နည်း၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့ တောင့်တခြင်းသည်၊ န ဟောတိ-အယ် ဝုစ္စတိတိ-ကား၊ ဧဝပေါ-သော၊ အယ် ပုဂ္ဂလော-ကို၊ အရဟတ္တာဿာယ-အရဟတ္တ ဖိုလ်၌ ဖြစ်သော အာသာ၏၊ အဘာဝါ-ကြောင့်၊ နိရာသောတိ-အာသာ မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-အပ်၏။

၉၂။ တဿ ဧဝံ ဟောတိတိ-ကား၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (တဿ-ထိုရဟန်၏၊ ဧဝံ-ဤသို့ တောင့်တခြင်းသည်၊) ဟောတိ-နည်း၊ ယသ္မိ-အကြင် သီလ၌၊ ပတိဋ္ဌိတေန-တည်သော ရဟန်းသည်၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏိတုံ-ငှါ၊ သက္ကာ-သည်၊ ဘဝေယျ-ရာ၏၊ တဿာ ပတိဋ္ဌာယ-ထိုသီလ ဟူသော တည်ရာ၏၊ ထိရတ္တာ-ခိုင်မြဲသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (တဿ-၏၊ ဧဝံ-သည်၊ ဟောတိ)၊ ဟိ-ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြဦးအံ့၊ သုဇာတဿ-နှစ်ဘက်သော မယ်တော် ခမည်းတော်တို့မှ ကောင်းစွာ မွေးဖွားသာ၊ ခတ္တိယကုမာရဿ-၏၊ ဝါ-၏၊ (ဧဝံ ဟောတိ ယထာ-၌ စပ်) အသုကော နာမ-သော၊ ခတ္တိယကုမာရော-ကို၊ ဝါ-ရဇဇေ-၌၊ အဘိသိတ္တော-အပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ သုတ္တာဝိ-ကြားလင် ကြားချင်းပင်၊ ယသ္မိ ကုလေ-အကြင် ခတ္တိယအမျိုး၌၊ ပစ္စာဇာတာ-စွဲ၍ ဖြစ်သော ခတ္တိယ လုလင်တို့သည်၊ အဘိသေကံ-သို့၊ ပါပုဏန္တိ-ကုန်၏၊ တသ္မိ (ကုလေ)-၌၊ ပစ္စာဇာတတ္တာ-စွဲ၍ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ [ပစ္စာဇာတဿ” စာအုပ်တို့၌ ရှိသော်လည်း ရှေ့ဝါကျဝယ် “အပစ္စာဇာတတ္တာ”ဟု ရှိခဲ့သောကြောင့် “ပစ္စာဇာတတ္တာ”ဟု ရှိမှ ရှေ့နောက်လည်း ညီ၍ စာသွားလည်းကောင်းသည်။

ရှေးစာအုပ်တို့၌လည်း၊ “ပစ္စာဇာတတ္တာ”ဟု ပါဠိမှန် ရှိသည်။ အဟမ္မိ-သည်လည်း၊ ကုဒါဿု နာမ-၌၊ သော ကုမာရော ဝိယ-ကဲ့သို့၊ အဘိသေကံ-သို့၊ ပါပုဏေယျ-နည်း၊ ကုတိ ဧဝံ-ဤသို့ တောင့်တခြင်းသည်၊ ဟောတိ ယထာ-သို့၊ ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊ သီလဝတော-သီလရှိသော ရဟန်း၏၊ (ဧဝံ ဟောတိ-၌စပ်၊) အသုကော နာမ-သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တော-ပြီ၊ ကုတိ-သို့၊ သုတွာဝ-ပင်၊ ယသ္မိံ သီလေ-၌၊ ပတိဋ္ဌိတေန-သည်၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တဗ္ဗ-ရောက်ထိုက်၏၊ တဿာ ပတိဋ္ဌာယ-၏၊ ထိရတ္တာ-ကြောင့်၊ အဟမ္မိ-သည်လည်း၊ ကုဒါဿု နာမ-၌၊ သော ဘိက္ခု ဝိယ-ကဲ့သို့၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏေယျ-ရောက်ရပါအံ့နည်း၊ ကုတိ ဧဝံ-ဤသို့ တောင့်တခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ အယံ ဝုစ္စတီတိ-ကား၊ ဧဝရူပေါ-သော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ အာသံသော နာမ-အရဟတ္တဖိုလ်ကို တောင့်တသာ ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-အပ်၏၊ ဟိ-မှန်၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အရဟတ္တံ-ကို၊ အာသံသတိ ပတ္တော-တောင့်တတတ်၏၊ ကုတိ-ကြောင့်၊ အာသံသော-မည်၏၊ [အာ-ဥပသာရကြောင့် သံသ ဓာတ်သည် တောင့်တခြင်း အနက်ကို ဟော၏]

၉၃။ ယာ ဟိဿ ပုဗ္ဗေ အဝိမုတ္တဿာတိ-ကား၊ တဿ ခိဏာသဝဿ-၏၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ အရဟတ္တဝိမုတ္တိယာ-အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော ဝိမုတ္တိဖြင့်၊ အဝိမုတ္တဿ-ကိလေသာတို့မှ မလွတ်သေးစဉ်၊ ယာ ဝိမုတ္တအာသာသည်၊ ဝါ-အကြင် ကိလေသာတို့မှ လွတ်ခြင်း၌ ဖြစ်သော အာသာသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ သာ-ထို ဝိမုတ္တိ အာသာသည်၊ ဝါ-ထို ကိလေသာတို့မှ လွတ်ခြင်း၌ ဖြစ်သော အာသာသည်၊ ပဋိပ္ပဿဒွါ-ငြိမ်းပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့ တောင့်တခြင်းသည်၊ န ဟောတိ၊ ဟိ-ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြဦးအံ၊ အဘိသိတ္တဿ-အဘိသိက်သွန်း လောင်းပြီးအပ်သော၊ ခတ္တိယဿ-ခတ္တိယ၏၊ (ဧဝံ န ဟောတိ ယထာ-၌ စပ်၊) အသုကော နာမ-သော၊ ခတ္တိယကုမာရာ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ ရဇ္ဇေ-၌၊ အဘိသိတ္တော-အပ်ပြီ၊ ကုတိ-သို့၊ သုတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဧကဿ-တယောက်တည်းသော၊ ရညော-၏၊ ဒွိန္ဒ-နှစ်ကြိမ်ကုန်သော၊ ရဇ္ဇာဘိသေကာနံ-မင်းအဖြစ်၌ အဘိသိက်သွန်းခြင်းတို့၏လည်းကောင်း၊ ဒွိန္ဒ-နှစ်စင်းကုန်သော၊ သေတစ္ဆတ္တာနံ-ထီးဖြူတို့၏လည်းကောင်း၊ အဘာဝါ-မရှိခြင်းကြောင့်၊ အဟမ္မိ-သည်လည်း၊ ကုဒါဿု နာမ-၌၊ သော ကုမာရော ဝိယ-ကဲ့သို့၊ အဘိသေကံ-သို့၊ ပါပုဏေယျ-အံ့နည်း၊ ကုတိ ဧဝံ-ဤသို့ တောင့်တခြင်းသည်၊ န ဟောတိ ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊ ခိဏာသဝဿ-ရဟန္တာ ဖြစ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ (ဧဝံ န ဟောတိ-၌ စပ်၊) အသုကော နာမ-သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တော-

ပြီး၊ ကူတိ-သို့၊ သုတ္တ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဒွိန္ဒ-နှစ်ပါးကုန်သော၊ အရဟတ္တာနံ-တို့၏၊ အဘာဝါ-ကြောင့်၊ အဟမ္မိ-သည်လည်း၊ ကုဒါဿု နာမ-၌၊ သော ဘိက္ခု ဝိယ-ကဲ့သို့၊ ပါပဏေယျ-အံ့နည်း၊ ကူတိ ဧဝံ-ဤသို့ တောင့်တခြင်းသည်၊ န ဟောတိ၊ အယံ ဝုစ္စတိတိ-ကား၊ ဧဝမူပေါ-သော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ အရဟတ္တာသာယ-အရဟတ္တဖိုလ်၌ ဖြစ်သော အာသာ၏၊ ဝိဂတတ္တာ-ကင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိဂတာသောတိ-ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-အပ်၏။

၉၄။ ဂိလာနပမနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (ဝုတ္တံ-၌ စပ်၊) ယာယ ဥပမာယ-အကြင် ဥပမာဖြင့်၊ တေ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ဂိလာနပမာတိ-ဂိလာန ဟူသော ဥပမာ ရှိသူတို့ ဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ၊ တာဝ-ဂိလာနပမ ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (ဒေသေတုံ-၌ စပ်၊) တံ ဥပမံ-ထိုဥပမာကို၊ ဒေသေတုံ-ငှါ၊ တယော ဂိလာနာတိအာဒိ-ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-အပ်ပြီ၊ တတ္ထ-ထို တယော ဂိလာနာ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ သပ္ပါယာနီတိ-ကား၊ ဟိတာနံ-စီးပွားဖြစ်ကုန်သော၊ ဝုဒ္ဓိကရာနိ-တိုးပွားခြင်းကို ပြုတတ်ကုန်သော၊ (ဘောဇနာနိ လဘန္တော ဝါ-စသည်တို့၌ စပ်၊) ပတိရူပန္တိ-ကား၊ အနုစ္ဆရိကံ-လျောက်ပတ်သော၊ (ဥပဋ္ဌာကံ-၌စပ်၊) နေဝ ဝုဋ္ဌာတိ တမှာ အာဗာဓာတိ က္ကမိနာ-ဤပါ၌ဖြင့်၊ အ တေကိစ္ဆေနာ-ကုစားခြင်းကို မထိုက်သော (ကုစား၍ မရကောင်းသော၊) ဝါတာပမာရာဒိနာ^၁-လေရောဂါ ဝက်ရူး ကြက်ရူးနာ အစရှိသော၊ ရောဂေန-ရောဂါနှင့်၊ သမန္နာဂတော-သော၊ နိဋ္ဌပ္ပတ္တော-အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်သော၊ ဂိလာနော-ဂိလာနကို၊ ကထိတော-အပ်ပြီ၊ ဝုဋ္ဌာတိ တမှာ အာဗာဓာတိ က္ကမိနာ-ဤပါ၌ဖြင့်၊ ခိပိတ ကစ္ဆ တိဏ ပုပ္ဖကဇရောဂါဒိပ္ပ

၁။ ဟိတာနိ (ပေ) အနုစ္ဆရိကံ။ ။ ဟိတာနီတိ ဘဗျာနိ (ကြီးပွားကြောင်း စီးပွားဖြစ်ကုန်သော) ဝုဒ္ဓိကရာနီတိ အာရောဂျာဒိ ဝုဒ္ဓိကရာနိ (အာရောဂျ အစရှိသော တိုးပွားခြင်းကို ပြုတတ်ကုန်သော) အနုစ္ဆရိကန္တိ ဥပဋ္ဌာနကိရိယာယ (ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်းဟူသော အမူအရာကြိယာအား အနုရူပံ၊ (ဥပဋ္ဌာကံ-၌စပ်၊)

၂။ ဝါတာပမာရာဒိနာ။ ။ ဝါတရောဂေန စေဝ အပမာရ ရောဂေနစ (လေနာ-ဝက်ရူး ကြက်ရူးနာ-ရောဂေန သမန္နာဂတော-၌ စပ်၊) (တနည်း) ဝါတနိဒါနေန ဝါ (လေ ဟူသော အကြောင်းရှိသော) အပမာရ-ရောဂေန၊ နိဋ္ဌပ္ပတ္တော ဂိလာနောတိ က္ကမိနာ ရောဂေန န စိရဿေဝ မရိဿတိတိ နိဋ္ဌံ ပတ္တော (ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့ ရောက်သော၊ ဂိလာနော-၌စပ်၊)

ဘေဒေါ-ပျို့အန်သော ရောဂါ၊ ဝဲကြီးနာ၊ မညီမညွတ်သော လေ၏ အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော ရောဂါ အစရှိသော အပြားရှိသော၊ အပွမတ္တကာဗာဓော-အနည်းငယ် အတိုင်း အရှည်ရှိသော အနာရောဂါကို၊ ကထိတော-အပ်ပြီ။

ပန-ကား၊ လဘန္တော သပ္ပိယာနိ ဘောဇာနာနိ နာ အလဘန္တောတိ ကုမိနာ-ဖြင့်၊ ယေသံ^၂-အကြင် အနာရောဂါတို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပဋိဇ္ဇေနန-ပြုစု လုပ်ကျွေးခြင်းကြောင့်၊ ဖာသုကံ-ချမ်းသာသူ၏ အဖြစ်သည်၊ ဟောတိ၊ သဗ္ဗေဝိ-လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တေ အာဗာဓာ-ထို အနာရောဂါတို့ကို၊ ကထိတာ-အပ်ကုန်ပြီ၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဂိလာနုပမာဌံ၊ ပတိရူပေါ-လျောက်ပတ်သော၊ ဥပဌာကော နာမ-အလုပ်အကျွေး မည်သည်ကို၊ ဂိလာနုပဌာကအဂေါဟိ-ဂိလာနုပဌာက၏ အင်္ဂါတို့နှင့်၊ သမန္နာဂတော-သော၊ ပဏ္ဍိတော-ဉာဏ်ရှိသော၊ ဒက္ခော-ကျွမ်းကျင် သော၊ အနာလသော-ပျင်းရိခြင်းမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-အပ်၏၊ [“ဂိလာနုပဌာကအင်္ဂါများကို ဝိနည်း မဟာဝဂ္ဂ စိဝရက္ခန္ဓက ဂိလာနဝတ္ထုကထာ၌လည်းကောင်း

၁။ ခိပိတ (ပေ) ပဘေဒေါ။

။ခိပိတံ နာမ ဝမထုရောဂေါ (ပျို့အန်သော ရောဂါ)

ကစ္ဆူတိ ထုလ္လကစ္ဆူအာဗာဓော (ဝဲကြီးနာ)

တိဏပုပ္ဖကဇရောဂေါ ဝိသမဝါ တသမ္ပဿဇ ရောဂေါ (မညီမညွတ်သော လေ၏ အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော ရောဂါ) ထို ရောဂါသည် မြက်အပွင့် ကဲ့သို့သော (တောသစ်ပွင့်တို့၏ အနံ့ကြောင့် ဖြစ်တတ်သော) အဖျားရောဂါ မျိုးတည်း၊ ထို့ကြောင့် တချို့စာအုပ်တို့၌ “တိဏပုပ္ဖကဇရော” ဟုလည်း ရှိသည်၊ [တိကင်္ဂုတ္တရ ပဌမ ပဏ်၊ ပုဂ္ဂလဝဂ် ၂-သုတ် အဖွင့် နိကာ။]

သံယုတ်အဋ္ဌကထာ။

။ ကုမေသံ ပန တိဏ္ဏမ္ပိ ဇနာနံ ပဗ္ဗတပါဒေ

ပုပ္ဖိတဝိသရူပက္ခ ဝါဘတသမ္ပဿေန ဥပ္ပန္နော မဒ္ဒသိတဇရော (အနည်း ငယ်အေးသော အဖျားရောဂါကို) အာဗာဓောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ မဟာဝဂ္ဂဗောဇ္ဈင်္ဂသံ ယုတ်၊ ဂိလာနဝဂ်၊ [ဝိသရူက္ခဝါတသမ္ပဿနာတိ ဝိသရူက္ခသန္တိသိတ ဝါတသမ္ပဿေန၊ မဒ္ဒသိတဇရောတိ မုဒုကောသိတဇရော-ဋီကာ၊ ဤဋီကာအလို “ရောဂါ” ဟု မရှိရ၊ “မဒ္ဒသိတဇရော” ဟု ရှိရလိမ့်မည်။]

၂။ ယေသံ (ပေ)အနလသော။

။ ယေသံ ရောဂါနံ ပဋိကာရမတ္တေန (ကုစားရုံ မျှဖြင့်၊

ပဋိဇ္ဇေနနဖွင့်၊) ဖာသုဘာဝေါ (ဖာသုကံအဖွင့်)

(ပေ) ဗျာဓိနိဒါနသမုဌာနဇာနနေန ပဏ္ဍိတော (ရောဂါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း သမုဌာန်ကို သိသော ဉာဏ်အားဖြင့် ပဏ္ဍိတဖြစ်၏၊) ပဋိကာရ ကိရိယာယ ယုတ္တကာရိတာယ ဒက္ခော (ကစားခြင်း အလုပ် အားလျော်စွာ ပြုလေ့ရှိသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့် ဒက္ခဖြစ်၏၊) ဥဌာနဝိရိယ သမ္ပတ္တိယာ အနလသော (ထထကြွကြွ ဝိရိယနှင့် ပြည့်စုံခြင်းအားဖြင့် အနလသ ဖြစ်၏၊) [တိကင်္ဂုတ္တရဋီကာ။]

အင်္ဂုတ္တိုရ် ပဉ္စက နိပါတ်၊ တတိယ ပဏ် ဂိလာန ဝဂ်၌လည်းကောင်း ဟောတော်မူထားသည်။]

ဂိလာနပဋ္ဌာကာ အနုညာတောတိ-ကား၊ ဘိက္ခုသံဃေန-ရဟန်း အပေါင်းသည်၊ (ဂိလာနပဋ္ဌာကော-ကို) ဒါတဗ္ဗော-ပေးထိုက်၏၊ ဣတိ-သို့၊ (ဘဂဝတာ) အနုညာတော-ခွင့်ပြုတော် မူအပ်ပြီ၊ ဟိ-ချဲ့၊ တသ္မိံ ဂိလာန-ထိုဂိလာန ရဟန်းသည်၊ အတ္တနော-၏၊ ဓမ္မတာယ-သဘောအားဖြင့်၊ ယာပေတုံ-မျှတခြင်းငှါ၊ အသက္ကော န္တေ-မစွမ်းနိုင်သော်၊ (“သူ့သဘော မသွားနိုင် မလာနိုင်လျှင်”စသည်) ဘိက္ခုသံဃေန-သည်၊ တဿ ဘိက္ခုနော-ထိုဂိလာန ရဟန်းအား၊ ဧကော-တပါးသော၊ ဘိက္ခု စ-ကိုလည်းကောင်း၊ (ဧကော-သော) သာမဏေရော စ-သာမဏေကိုလည်းကောင်း၊ ဣမံ-ဤဂိလာန ရဟန်းကို၊ ပဋိဇ္ဇေဝေ-ပြုစုလုပ်ကျွေးကြကုန်လော့၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ အပလောကေတွာ-သံဃာ့အထံ ခွင့်ပန်၍၊ ဒါတဗ္ဗာ-ကုန်၏၊ ပန-ဆက်၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက် ကာလပတ်လုံး၊ တေ-ထိုဂိလာနပဋ္ဌာက ရဟန်း၊ သာမဏေတို့သည်၊ တံ-ထိုဂိလာန ရဟန်းကို၊ ပဋိဇ္ဇေန္တိ-ပြုစု လုပ်ကျွေး နေကြကုန်၏၊ တာဝ-ထိုပြုစု လုပ်ကျွေး နေသမျှ ကာလပတ်လုံး၊ ဂိလာနဿ စ-ဂိလာန ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဒွိန္ဒ-ကုန်သော၊ တေသဉ္စ-ထိုဂိလာနပဋ္ဌာက ရဟန်း သာမဏေတို့၏လည်းကောင်း၊ ယေန-အကြင် ဝတ္ထုဖြင့်၊ အတ္ထော-အလို သည်၊ (အတ္ထိံ) သဗ္ဗံ-သော၊ (တံ-ထိုဝတ္ထုသည်) ဘိက္ခုသံဃဿေဝ-၏သာ၊ ဘာရော-တာဝန်တည်း။

အညောပိ ဂိလာနာ ဥပဋ္ဌတဗ္ဗာတိ-ကား၊ ဣတရေပိ-တတိယဂိလာန ပုဂ္ဂိုလ်မှ တပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ဂိလာန-တို့ကို၊ ဥပဋ္ဌတဗ္ဗာ-ပြုစုလုပ်ကျွေးထိုက်ကုန်၏၊ ကိ-ကာရဏာ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ (ဥပဋ္ဌတဗ္ဗာ-ထိုက်ကုန်သနည်း) ဟိ (ယသ္မာ-ကြောင့်၊ (တနည်း)ဟိ-ချဲ့၊ ယောပိ-အကြာင်ဂိလာန ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ နိဋ္ဌပုတ္တဂိလာနော-အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်သော ဂိလာန ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (ဟောတိ) သော (ဝိ)-ထို အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်နေသော ဂိလာန ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ အနုပဋိယမာနော-မပြုစု မလုပ်ကျွေးအပ်သော်၊ မံ-ငါကို၊ သစေ ပဋိဇ္ဇေယျ-ကုန်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ) မေ-၏၊ ဖာသုကံ-ချမ်းသာသည်၏ အဖြစ်သည်၊ ဘဝေယျ-ဖြစ်လောက်ရာ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဖြစ်လောက်ရာပါသော်လည်း၊ မံ-ကို၊ န ပဋိဇ္ဇေန္တိ-ကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ကြ၍၊ မနောပဒေါသံ-စိတ်၏ ပျက်စီးခြင်းကို၊ ဝါ-စိတ်၏ ပြစ်မှား ခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ အပါယေ-အပါယ်၌၊ နိဗ္ဗတ္တေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊ ပန-အနွယ်ကား၊ ပဋိဇ္ဇေယျမာနဿ-ပြုစုလုပ်ကျွေးအပ်သော်၊ ဝါ-လုပ်ကျွေးအပ်သော

ဂိလာန၏။ ဧဝံ-ဤအကြံသည်၊ ဟောတိ- (ကံ) ဘိက္ခုသံဃေနေ-သည်၊ ယံ-အကြင် ပြုစုလုပ်ကျွေးမှုကို၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ပြုထိုက်၏။ သဗ္ဗံ-သော၊ တံ-ထို ပြုစုလုပ်ကျွေးမှုကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပေပြီ၊ ပန-ထိုသို့ပင် ပြုအပ်ပါသော်လည်း၊ မယံ-၏။ ကမ္မဝိပါကော- ကံ၏အကျိုးကို၊ ဤဒိသော-ဤကဲ့သို့၊ ရှုအပ်၏။ (ဤသို့ သလောက်သော သဘောရှိ၏။) ဣတိ ဧဝံ-ဤအကြံသည်၊ (ဟောတိ) ဣတိ-ဤသို့ အကြံ ဖြစ်ခြင်း ကြောင့်၊ သော-ထိုဂိလာန ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဘိက္ခုသံဃေ-၌၊ မေတ္တံ-မေတ္တာကို၊ ပစ္စုပဋ္ဌပေတွာ-ရှေးရှု ဖြစ်စေ၍၊ သဂ္ဂေ-နတ်ပြည်၌၊ နိဗ္ဗတ္တတိ-ဖြစ်နိုင်၏။

ပန-ကား၊ ယော-ဂိလာန ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အပ္ပမတ္တကေန-အနည်းငယ်သော၊ ဗာမိနာ-အနာရောဂါနှင့်၊ သမန္နာဂတော-သည်၊ (ဟုတွာ) လဘန္တောပိ- လျောက်ပတ်သော ဆေးကို မရသော်လည်းကောင်း၊ အ လဘန္တောပိ- လျောက်ပတ်သော ဆေးကို မရသော်လည်း၊ ဝုဋ္ဌာတိယေဝ-ရောဂါမှ ထသည်သာ၊ တဿ-ထိုဂိလာန ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဘေသဇ္ဇေန-ဆေးနှင့်၊ ဝိနာပိ-ကင်း၍လည်း၊ ဝူပသမနကဗျာမိ-ငြိမ်းအေးလောက်သော အနာရောဂါသည်၊ ဘေသဇ္ဇေ-ကို၊ ကတေ-အပ်သော်၊ ခိပ္ပတရံ-အလွန် လျင်မြန်စွာ၊ ဝူပသမ္ပတိ-ငြိမ်းအေး၏။ တတော-ထို့ကြောင့်၊ သော-ထို အနာရောဂါမှ ထသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဗုဒ္ဓဝစနံ- မြတ်စွာဘုရားစကားတော်ကို၊ ဥဂ္ဂဟိတံ ဝါ-သင်ယသခြင်းငှါလည်းကောင်း၊ သမဏဓမ္မံ-ရဟန်းတရားကို၊ ကာတံ ဝါ-ငှါလည်းကောင်း၊ သက္ခိဿတိ- စွမ်းနိုင်လတ္တံ့၊ ဣမိနာ ကာရဏေန-ဤအကြောင်းကြောင့်၊ အညေပိ ဂိလာနာ ဥပဋ္ဌာတဗ္ဗာတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတော) ဝုတ္တံ-အပ်ပြီ။

နေဝ ဩက္ကမတိတိ-ကား၊ နေဝ ပဝိသတိ-မသက်ဝင်၊ နိယာမံ ကုသလေသု ဓမ္မေသု သမ္ပတ္တန္တိ-ကား၊ ကုသလေသု ဓမ္မေသု-ကုသိုလ်တရားတို့တွင်၊ မဂ္ဂနိယာမသင်္ခါတံ-မဂ္ဂနိယာမဟု ဆိုအပ်သော၊ သမ္ပတ္တံ-မဖောက် မပြန် မှန်သော သဘောရှိသော မဂ်သို့၊ (ဩက္ကမတိ-၌စပ်) ဣမိနာ-ဤ နေဝ ဩက္ကမတိ စသော ပါဠိဖြင့်၊ ပဒပရမော-ကြားနာအပ်သော ပုဒ်ဗျည်းသာလျှင် အလွန်အတိုင်း အရှည်ရှိသော၊ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ ကထိတော-အပ်ပြီ။

ဒုတိယဝါရေန-ဖြင့်၊ ဥတ္တိဋ္ဌိတညူ-ဉာဏ်ကို ဖွင့်လှစ်အပ်သော် တရားကို သိနိုင်သော၊ သာသနေ-၌၊ နာဠကတ္ထေရ သဒိသော-နာဠက-ထေရ်နှင့် တူသော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓန္တရေ-ဘုရားနှစ်ဆူတို့၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဩဝါဒံ- အဆုံးအမကို၊ လဘိတွာ-၍၊ ပဋိဝိဒ္ဓပစ္စေကဗောဓိဉာဏော စ-ထိုးထွင်း သိအပ်သော ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဂဟိတော- ယူတော်မူအပ်ပြီ၊ [ရှေးနိဿယ၌ “ကထိတော”ဟု ရှိ၏။] တတိယဝါရေန-ဖြင့်၊

ဝိပဋ္ဌိတညူ-အကျယ်ချဲ့အပ်သော တရားကိုသာ သိနိုင်သော၊ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ ကထိတော-အပ်ပြီ၊ နေယျော ပန-နေယျပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား၊ တန္တိသိတော-ထိုဝိပဋ္ဌိတညူပုဂ္ဂိုလ်၌မှီသည်သာလျှင်၊ ဟောတိ-ဓမ္မဒေသနာ အနုညာတာတိ-ကား၊ မာသဿ-တလ၏၊ ဝါ-တလလျှင်၊ အဋ္ဌ ဝါရေ-ရှစ်ကြိမ်တို့ပတ်လုံး၊ ဓမ္မကထာ-တရားဟောခြင်းကို၊ (ဘဂဝတာ) အနုညာတာ-အပ်ပြီ၊ အညေသမ္ပိ ဓမ္မော ဒေသေတဗ္ဗောတိ-ကား၊ ဣတရေသမ္ပိ-တတိယ ဂိလာနပမပုဂ္ဂိုလ်မှ တပါးသော ပဌမ၊ ဒုတိယ ဂိလာနပမပုဂ္ဂိုလ်တို့အားလည်း၊ ဓမ္မော-ကို၊ ကထေတဗ္ဗော-၏၊ ကိံ ကာရဏာ-ကြောင့်၊ (ကထေတဗ္ဗော-နည်း၊) ဟိ (ယသွာ)-ကြောင့်၊ (တနည်း၊) ဟိ-ချဲ့၊ ပဒပရမဿ-ကြားနာအပ်သော ပုဒ်ဗျည်းသာလျှင် အလွန်အတိုင်းအရှည်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဣမသ္မိံ အတ္တဘာဝေ-ဤအတ္တဘော၌၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ပဋိဝိဇ္ဈိတံ-ငှါ၊ အသက္ကောန္တဿာပိ-သော်လည်း၊ အနာဂတေ-နောင်အခါ၌၊ ပစ္စယော-တရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း၏အကြောင်းသည်၊ ဘဝိဿတိ-လတ္တံ။

ပန-ကား၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တထာဂတဿ-၏၊ ရူပဒဿနံ-ရုပ်တော်ကို ဖူးမြင်ရခြင်းကို၊ လဘန္တောပိ-သော်လည်း၊ အလဘန္တောပိ-သော်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မဝိနယဉ္စ-သုတ်၊ အဘိဓမ္မာ၊ ဝိနည်းကိုလည်း၊ သဝနာယ-ကြားနာခြင်းငှါ၊ ဝါ-ကြားနာခွင့်ကို၊ လဘန္တော-သော်လည်းကောင်း၊ အလဘန္တောပိ-သော်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မံ-သစ္စာလေးပေးတရားကို၊ အဘိသမေတိ-ထိုးထွင်း၍ သိနိုင်၏၊ သော-သည်၊ အလဘန္တော-မြတ်စွာဘုရား၏အင်းတော်ကို ဖူးမြင်ရခြင်း စသည်ကို မရသည်ရှိသော်၊ န တာဝ အဘိသမေတိ-ထိုးထွင်း၍ မသိသေး၊ လဘန္တော ပန-ရသော်ကား၊ ခိပ္ပမေဝ-လျင်စွာသာလျှင်၊ အဘိသမေဿတိ-လတ္တံ၊ ဣတိ ဣမိနာ ကာရဏေန-ကြောင့်၊ တေသံ-ထို ပဌမ၊ ဒုတိယ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ ဓမ္မော-ကို၊ ဒေသေတဗ္ဗော-၏၊ တတိယဿ ပန-တတိယဖြစ်သော နေယျပုဂ္ဂိုလ်အားကား၊ ပုနပျုနံ-အဖန်ဖန် အထပ်အထပ်၊ ဒေသေတဗ္ဗောဝ-သည်သာ၊ (ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း။)

၉၅-၉၆-၉၇။ ကာယသက္ခိ ခိဋ္ဌိပုတ္တ သဒ္ဓါဝိမုတ္တာ-ကာယသက္ခိပုဂ္ဂိုလ်၊ ခိဋ္ဌိပုတ္တပုဂ္ဂိုလ်၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ (ဧကကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်၌၊) ကထိတာယေဝ-ဆိုအပ်ပြီးကုန်သည်သာ။

၉၈။ ဂူထဘာဏီအာဒိသု-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) သဘဂ္ဂတောတိ-ကား၊ သဘာယံ-အစည်းအဝေးသဘင်၌၊ [“သဟ+ဘာသန္တိ ဧတ္ထာတိ သဘာ”အတူတကွ ပေါင်းဆုံ၍ ပြောဆိုရာ အစည်းအဝေး၊] ဌိတော-တည်သည်၊ (ဟုတ္တာ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပရိသဂ္ဂတောတိ-ကား၊ ဂါမပရိသာယ-ရွာသူရွာသားတို့၏ ပရိသတ်၌၊ ဌိတော-သည်၊ (ဟုတ္တာ ဝါ-သော် လည်း

ကောင်း၊) ဉာတိမဇ္ဈဂတောတိ-ကား၊ ဒါယာဒါနံ-အမွေခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ မဇ္ဈေ-
အလယ်၌၊ ဌိတော-သည်၊ (ဟုတွာ ဝါ) ပူဂဓဇ္ဈဂတောတိ-ကား၊ သေဏီနံ-
နံသာကုန်သည် အစရှိသော အသင်းအပင်းတို့၏၊ [သေဏီ-ပုဒ်၏ အဓိပ္ပါယ်ကို
ပါတိမောက် ဘာသာဋီကာ ဘိက္ခုနီသံဃာဒိသေသံ ဒုတိယသိက္ခာပုဒ်၌
လည်းကောင်း၊ ကဒါဘာသာဋီကာ ထိုသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်၌ လည်းကောင်း၊ ရေးခဲ့ပြီ၊
ရာဇကုလမဇ္ဈဂတောတိ-ကား၊ ရာဇကုလဿ-မင်းမျိုး၏၊ မဇ္ဈေ-၌၊ မဟာ
ဝိနိစ္ဆယေ-အကြီးအကျယ် ဆုံးဖြတ်ရာဖြစ်သော တရားလွှတ်ရုံး၌၊ ဌိတော-သည်၊
(ဟုတွာ ဝါ) အဘိနိတောတိ-ကား၊ ပုစ္ဆနတ္ထာယ-မေးခြင်းအကျိုးငှါ၊ နိတော-
ဆောင်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊) သက္ခိပုဋ္ဌောတိ-ကား၊ သက္ခိ-မျက်စိအမြင်နှင့်
တကွဖြစ်သူကို၊ ဝါ-သက်သေကို၊ ကတွာ-၍၊ ပုစ္ဆိတော-မေးအပ်သည်၊ (ဟုတွာ
မုသာဝါဒိ ဟောတိ-၌ စပ်။)

ဧဟမ္မော ပုရိသာတိ ဧတံ-ဟူသော ဤစကားသည်၊ အာလပနံ-
ခေါ်ဝေါ်ကြောင်း စကားတည်း၊ အတ္တဟေတု ဝါ ပရဟေတု ဝါတိ-ကား၊
အတ္တနော ဝါ-မိမိ၏သော်လည်းကောင်း၊ ပရဿ ဝါ-သူတပါး၏သော်
လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထပါဒါဒိဟေတု ဝါ-လက် ခြေ အစရှိသည်တို့၏ အကြောင်း
ကြောင့် သော်လည်းကောင်း၊ နေဟေတု ဝါ-ဥစ္စာဟူသော အကြောင်းကြောင့်
သော်လည်းကောင်း၊ (သမ္ပဇာနမုသာ ဘာသိတာ ဟောတိ-၌ စပ်၊)
အာမိသက္ခိန္တိက္ခဟေတုဝါတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ လာဘော-လာဘ်ကို၊
အာမိသန္တိ-အာမိသဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတော-အပ်၏၊ [အာမသီယတေတိ အာမိသံ-
တဏှာဖြင့် သုံးသပ်အပ်သောကြောင့် လာဘ်ကို “အာမိသ”ဟု ခေါ်၏၊] ယံ ဝါ
တံဝါ-ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသော၊ အပ္ပမတ္တကံ-နည်းသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော
ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ ကိဉ္စိက္ခန္တိ-ဟူ၍၊ (အဓိပ္ပေတံ-အပ်၏၊) [“ကိဉ္စိ+အက္ခ”ဟု ပုဒ်ခွဲ-
စိုးစဉ်း အနည်းငယ်ဟု ဆိုအပ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထု၊ အက္ခ-၌ အ-ကိုချေ၍ “ကိဉ္စိက္ခ”
ဟုလည်းကောင်း ပါဌ်နှစ်ထွေ ရှိနိုင်သည်၊] အန္တမသော-အဆုံး၌ဖြစ်သော
အပိုင်းအခြားအားဖြင့်၊ ဝါ-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ တိတ္ထိရ ဝဋ္ဋက သပ္ပိပိက္ခာ
နဝနိတပိက္ခာဒိအပ္ပမတ္တကဿာပိ-ခါငှက်၊ ငှားငှက်၊ ထောပတ်ခဲ၊ ဆီဦးခဲ အစရှိ
သော နည်းသော အတိုင်းအရှည် ရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ လဇ္ဇဿ-
တံစိုးလက်ဆောင်၏၊ ဟေတု-အကြောင်းကြောင့်၊ (သမ္ပဇာနမုသာ ဘာသိတာ
ဟောတိ-၌ စပ်၊) ဣတိ အတ္ထော၊ သမ္ပဇာနမုသာ ဘာသိတာ ဟောတိတိ-ကား၊
ဇာနန္တောယေဝ-သိလျက်သာလျှင်၊ [သမ္ပဇာနအဖွင့်-သမ္ပဇာနံ-၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ချေ၊]
မုသာဝါဒိ-ကို၊ ကတ္တာ-ပြုတတ်သည်၊ ဟောတိ၊ အယံ ဝုစ္စတိတိ-ကား၊ ဧဝရူပေါ-
သော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ ဂူထသဒိသဝစနတ္တာ-မစင်နှင့်တူသော စကားရှိ

သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဂူထဘာဏီတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ဟိ-ချေ၊ ဂူထံ နာမ-မစင်မည်သည်၊ ဝါ-ကို၊ မဟာဇနဿ-များစွာသော လူအပေါင်း၏၊ ဝါ-သည်၊ အနိဋ္ဌံ-အလိုမရှိအပ်သည်၊ အကန္တံ-မနှစ်သက်အပ်သည်၊ ဟောတိ ယထ-ကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊ ဣမဿ ပုဂ္ဂလဿ-၏၊ ဝစနံ-စကားသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဒေဝမနုဿာနံ-နတ် လူတို့၏၊ ဝါ-တို့သည်၊ အနိဋ္ဌံ-သည်၊ အကန္တံ-သည်၊ ဟောတိ။

၉၉။ အယံ ဝုစ္စတိတိ-ကား၊ ဧဝရူပေါ-သော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ ပုပ္ဖသဒိသဝစနတ္တာ-ပန်နှင့်တူသော စကားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုပ္ဖဘာဏီတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ဟိ-ချေ၊ ဖုလ္လာနိ-ပွင့်ကုန်သော၊ ဝဿိကာနိ ဝါ-မိုးဆွေပန်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အတိမုတ္တကာနိ ဝါ-စစ်ကြီးပန်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ [ရှေးနိဿယ၌ “အတိမုတ္တက-ဒဇ်းပွင့်”ဟု ပေး၏၊ အဘိဓာန်နိဿယသစ်၌ အတိမုတ္တက-ကို စစ်ကြီးပင် (တိနသုနာပင်)ဟု ပေး၏၊ မဟာဇနဿ-၏၊ ဝါ-သည်၊ ဣဌာနိ-အလိုရှိအပ်ကုန်သည်၊ ကန္တာနိ-နှစ်သက်အပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊ ဣမဿ ပုဂ္ဂလဿ-၏၊ ဝစနံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဒေဝမနုဿာနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့သည်၊ ဣဋ္ဌံ-အပ်သည်၊ ကန္တံ-အပ်သည်၊ ဟောတိ။

၁၀၀။ နေလာတိ (ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဌ၌၊ ဒေါသော-အပြစ်ကို၊ ဇလံ (ဇလာ)-ဇလ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-အပ်၏၊ အဿာ-ထိုစကား၊ ဇလံ(ဇလာ)-အပြစ်သည်၊ န-မရှိ၊ ဣတိ-ထိုသို့ အပြစ်မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သာ-ထိုစကားသည်) နေလာ-နေလာမည်၏၊ နိဒ္ဒေါသာ-အပြစ်မရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ အတ္ထော၊ နေလဂေါ သေတပစ္စာဒေါတိ ဧတ္ထ-အစရှိသော ဤဥဒါန်း ဂါထာ ပါဌ၌၊ ဝုတ္တနေလံ ဝိယ-ဟောတော် မူအပ်သော နေလသဒ္ဒါကဲ့သို့တည်း၊ [နေလဂေါ-အပြစ်ကင်းကွာ သီလတည်းဟူသော အင်္ဂါလည်း ရှိသော၊ သေတပစ္စာဒေါ-ဖြူစင်စွာဘိ အရဟတ္တဖိုလ် တည်းဟူသော အပေါ်ဖုံး အမိုးလည်း ရှိသော၊ (ရထော-၌စပ်) အကျယ်အဓိပ္ပါယ်ကို သီလက္ခန်ဘာသာဋီကာ ဗြဟ္မဇာလသုတ် စူဠသီသ ကထာ အဖွင့်၌ ရေးခဲ့ပြီ၊] ကဏ္ဍသုခါတိ-ကား၊ ဗျဉ္ဇနမရေတာယ-သဒ္ဒါ၏ ချိုမြိန်သော အရသာနှင့် တူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကဏ္ဍာနံ-နားတို့၏၊ သုခါ-ချမ်းသာကြောင်းသည်၊ (ဟောတိ) သူစိဝိဇ္ဇနံ ဝိယ-အပ်ဖြင့် ထိုးခြင်းကဲ့သို့၊ ကဏ္ဍသူလံ-နားတံကျင်ကို၊ နဇနေတိ-မဖြစ်စေ၊ အတ္တမရေတာယ-အနက်

အဓိပ္ပါယ်၏ ချုံမြိန်သော အရသာနှင့် တူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သကလသရီရေ-
အလုံးစုံသော ကိုယ်၌၊ ကောပံ-အမျက်ကို၊ အ ဇနေတွာ-မဖြစ်စေမူ၍၊ ပေမံ-
ချစ်အပ်သူ၏ အဖြစ်ကို၊ ဝါ-ချစ်ခြင်းကို၊ ဇနေတိ-ဖြစ်စေတတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊
ပေမနိယာ-ပေမနိယာမည်၏၊ [ဇနေတိတဒ္ဓိတံ ဖြစ်သောကြောင့် “ပေမနိယာ”ဟု
ရုံပါစေ (န)အာဂုံ၊] ဟဒယံ-စိတ်နှလုံးသို့၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်တတ်၏၊
အပ္ပဋိဟညမာနာ-ဒေါသသည် မထိခိုက်အပ်သည်၊ ဝါ-ဒေါသဖြင့် မထိခိုက်သည်၊
(ဟုတွာ)၊ သုခေန-ချမ်းသာသဖြင့်၊ စိတ္တံ-သို့၊ ပဝိသတိ-ဝင်သွားတတ်၏၊ ဣတိ-
ကြောင့်၊ ဟဒယဂံမာ-မည်၏။

ဂုဏပရိပုဏ္ဏတာယ-ဂုဏတို့ဖြင့် ပြည့်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပူရေ-
ဂုဏတို့ဖြင့် ပြည့်သည်၏ အဖြစ်၌၊ “ပူ”ဟု ဒီဃဖြင့် ရှိပါစေ၊ ဘဝါ-ဖြစ်သော
စကားတည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပေါရီ-ပေါရီ မည်၏၊ ပုရေ-မြို့၌၊ သံဝဇ္ဇနာရီ-
ကြီးပွားသော အမျိုးသို့သည်၊ သုကုမာရာ ဝိယ-အလွန်နုနယ် သကဲ့သို့၊ (တထာ-
တူ၊ ယာ ဝါစာ-အကြင်စကားသည်၊) သုကုမာရာ-အလွန် နူးညံ့၏၊ ဣတိပိ-
ကြောင့်လည်း၊ (သာဝါစာ-ထိုစကားသည်၊) ပေါရီ-မည်၏၊ ဧသာ-ဤစကားသည်၊
ပုရဿ-မြို့၌ နေသူလူအပေါင်း၏၊ (သန္တကာ-ဥစ္စာတည်း၊) ဣတိပိ-ကြောင့်လည်း၊
ပေါရီ-မည်၏၊ နဂရဝါသိနံ-မြို့၌နေသူ လူတို့၏၊ ကထာ-စကားတည်း၊ ဣတိ
အတ္ထော၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ-ချဲ့၊ နဂရဝါသိနော-မြို့၌ နေသူလူတို့သည်၊
ယုတ္တကထာ-သင်လျော်သောစကား ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ [ပိတိမတ္တံ-အဘအတိုင်း
အရှည်ရှိသူကို၊ ဝါ-အဘလောက် ကြီးသူကို၊ ပိတာတိ-ပိတာ ဟူ၍၊ ဝါ-အဘဟူ၍၊
(ဝဒန္တိ-ခေါ်ဝေါ် ပြောဆိုကြကုန်၏) မာတိမတ္တံ-အမိအတိုင်းအရှည်ရှိသူကို၊ ဝါ-
အမိလောက် ကြီးသူကို၊ မာတာတိ-မာတာ ဟူ၍၊ ဝါ-အမိ ဟူ၍၊ (ဝဒန္တိ)
ဘာတိမတ္တံ-အစ်ကို အတိုင်း အရှည်ရှိသူကို၊ ဝါ-အစ်ကိုလောက် ကြီးသူကို၊
ဘာတာတိ-ဘာတာ ဟူ၍၊ ဝါ-အစ်ကို ဟူ၍၊ ဝဒန္တိ။

ဧဝရူပိ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ကထာ-စကားသည်၊ ဗဟုနော-များစွာသော၊
ဇနဿ-လူအပေါင်းသည်၊ ကန္တာ-နှစ်သက်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊
ဗဟုဇနကန္တာ-မည်၏၊ ဗဟုဇနဿ-သည်၊ ကန္တာဘဝေနော-နှစ်သက်အပ်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ ဗဟုနာ-သော၊ ဇနဿ-၏၊ မနပါ-စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်သည်၊
စိတ္တဝုဒ္ဓိကရာ-စိတ်၏ တိုးပွားခြင်းကို ပြုတတ်သည်၊ (ဟောတိ၊) ဣတိ-ကြောင့်၊

ဗဟုဇနမနာပါ-မည်၏။ အယံ ဝုစ္စတီတိ-ကား၊ ဧဝံရူပေါ-သော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-
 ကံ၊ မဓဘာဏီတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ မုဒုဘာဏီတိပိ-မုဒုဘာဏီ ဟူ၍လည်း၊ ပါဠိတော်-
 ပါဠိတော် ပါဠိရှိ၏။ ဥဘယတ္တာပိ-နှစ်ပါးစုံသော မဓဘာဏီ၊ မုဒုဘာဏီပါဠိ၌လည်း၊
 မဓရဝစနော-ချိုမြိန်သော အရသာနှင့် တူသော စကားရှိသည်။ (ဟောတိ) ဣတိ
 အတ္ထော-နက်၊ ဟိ-ထင်ရှားပြအံ့၊ စတုမဓရံ နာမ-စတုမဓူ မည်သည်။ မဓရံ-
 ချိုမြိန်သော အရသာရှိသည်။ ပဏီတံ-မွန်မြတ်သည်။ (ဟောတိ) ယထာ-ကဲ့သို့၊
 ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊ ဣမဿ ပုဂ္ဂလဿ-၏။ ဝစနံ-သည်၊ ဒေဝမနုဿာနံ-တို့၏၊
 မဓရံ-ချိုမြိန်သော အရသာနှင့် တူသည်။ ဟောတိ။

၁၀၁။ အရူကူပမစိတ္တာဒိသ^၁-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ
 ဝေဒိတဗျော) အဘိသဇ္ဇတီတိ-ကား၊ လဂတိ^၂-ငြိကပ်၏။ ပုပ္ဖတီတိ-
 ကား၊ ကောပဝသေန-အမျက်ထွက်ခြင်း- အစွမ်းဖြင့်၊ ကုပ္ဖတိ-ပျက်စီး၏။
 ဗျာပဇ္ဇတီတိ-ကား၊ ပကတိဘာဝံ-ပင်ကိုသဘောကို၊ ပဇဟတိ-စွန့်၏။
 [“ဝိ-ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့+အာပဇ္ဇတိ=ရောက်တတ်၏”ဟူသော သဒ္ဒတ္ထကိုပင်
 “ပကတိဘာဝံ ပဇဟတိ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက် ဖွင့်သည်။] ပူတိကော-အပုပ်နံ့ရှိသည်။
 ဟောတိ၊ ပတိတ္ထိယတီတိ^၃-ကား၊ ထိန ဘာဝံ-ထန်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ထဒ္ဒ ဘာဝံ-

၁။ အရူကူပမစိတ္တာ။ ။ အရူကူတိ ပုရာဏံ ဒုဌဝဏံ ဝုစ္စတိ၊ ကကာရော ပဒသန္နိ
 ကရောတိ (က-အက္ခရာလာထားသည် ဟူလို့) အရူပပမံ
 စိတ္တံ ဇေတဿာတိ အရူကူပမစိတ္တာ၊ အပ္ပမတ္တကဿပိ ဒုက္ခဿ အသဟနတော၊
 (“အနည်းငယ်သော ဒုက္ခကိုမျှ သည်းမခံနိုင်သော ကြောင့် အနာမ္မ အပုပ်ရည်ယိုထွက်သကဲ့သို့
 ကိစ္စတိုင်း၌ ဒေါသအရည်တွေ ယိုထွက်နေသည်” ဟူလို့-တိကင်္ဂတ္ထရ ဝဇိရူပမသုတ် မူကာ၊)
 ၂။ လဂတိ။ ။ ငြိကပ်ခြင်း အနုကကို ဟောရာ၌ ဘဂါဒိ လဂ ဓာတ်တည်း၊ ထို့ကြောင့်
 “လဂတိ” ဟု ပါဠိမှန် ရှိပါစေ၊ ကိတ်ပုဒ် ၌ကား “လဂေါ” ဟု ရှိရသည်။
 [ကောဓာသင်္ဂဝသေန (ကောဓ ဤ ငြိကပ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) ကုပ္ပန္နော ပုဂ္ဂလော သမ္ပါဒါ
 ကိံ ဝဒသီတိအာဒိနာ၊ ပရမ္ပုဒါ- ဥပနယုန ဝသေန လဂတိ၊ န တဏှာဝသေန၊ ရှေ့မျက်မှောက်
 စကား ပြောရာ၌ “ဘာပြောတယ် ဘာပြောတယ်”ဟု စိတ်ဆိုးသံပါသောအားဖြင့် ငြိကပ်၏။
 မျက်ကွယ်ဖြစ်လျှင် ရန်ငြိုးဖွဲ့သောအားဖြင့် ငြိကပ်၏။ တဏှာအားဖြင့် ငြိကပ်ခြင်း မဟုတ်-
 တိကင်္ဂတ္ထရ ဝဇိရူပမသုတ် မူကာ။]

၃။ ပတိတ္ထိယတိ။ ။ ပတိရှေးရှိသောဌာ-ဓာတ်ဋ္ဌေးဘော်ဖြင့် သက္ကတ၌ “ည”ဟု ရှိ၏။
 ဟ-ပစ္စည်းကြောင့် အာ-ကို ဤ-ပြု၊ ညှာ-ကို ထွပြု၊ “ထိန
 ဘာဝံ”ဟု ဆိုသော်လည်း ထိနမိဒ္ဓ ကြောင့် ထိုင်းမှိုင်းခြင်း မဟုတ်၊ ဒေါသကြောင့် ပျော့ပျော့
 ပျောင်းပျောင်း မရှိပဲ ထန့်တန့်တန့် ထန့်တန့်တန့် ဖြစ်ခြင်းတည်း။

ခက်ထန်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက၏၊ ကောပန္တိ-ကား၊ ဒုဗ္ဗလကောခံ-အားနည်းသော ဒေါသကို၊ (ပါတုကရောတိ၊) ဒေါသန္တိ-ကား၊ ဒုဿနဝသေန-စိတ်ပျက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-စိတ်ဆိုးခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ တတော-ထိုအားနည်းသော ကောပထက်၊ ဗလဝတရံ-သာ၍ အားရှိသော ဒေါသကို၊ (ပါတုကရောတိ၊) အပ္ပစ္စယန္တိ-ကား၊ အတုဋ္ဌာကာရံ-မနှစ်သက်သူ၏ အခြင်းအရာကို၊ ဒေါမနဿံ-မကောင်းသော စိတ်ရှိသူ၏ အဖြစ်ကို၊ ဝါ-နှလုံးမသာယာခြင်းကို၊ (ပါတုကရောတိ၊) [အပ္ပစ္စယော ပုဒ်အဖွင့်ကို သီလက္ခန္ဓာဘာသာဋီကာ ဗြဟ္မဇာလသုတ် တာဒိလက္ခဏကထာအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။

ဒုဋ္ဌာရုကောတိ-ကား၊ ပုရာဏဝဏော-ရှေး၌ ဖြစ်သော အနာသည်၊ ဝါ-အနာဟောင်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ (“ယဋ္ဌိတော အာသဝံ ဒေတိတိ-တို့၌စပ်၊) ကဋ္ဌေနာတိ-ကား၊ ဒဏ္ဍကကောဋိယာ-ဒုတ်ကလေး၏ အစွန်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကဋ္ဌလာယာတိ-ကား၊ ကလာပေန-အိုးခြမ်းကွဲဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ (ယဋ္ဌိတော-၌စပ်) အာသဝံ ဒေတိတိ-ကား၊ အပရာပရံ-အထပ်ထပ်၊ သဝတိ-ယိုချတတ်၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ ပုရာဏဝဏော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ဓမ္မတာယဇေ-သဘောအားဖြင့်ပင်၊ ပုဗ္ဗံ-ပြည်လည်းကောင်း၊ လောဟိတံ-သွေးလည်းကောင်း၊ ယူသံ-အရည်လည်းကောင်း၊ (သနံရည်၊ သို့မဟုတ် မန်းရည်၊) ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ တိဏိ-ဤသုံးမျိုးတို့ကို၊ သဝတိ-ယိုချ၏၊ [အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ စသည်တို့၌ သုတ္တ-ပုဒ်၏၊ ဝစနတ္ထ ကို ပြရာဝယ် သဝတိ ကို “ပဋ္ဌရတိ” ဟု ဖွင့်သည်၊] ယဋ္ဌိတော ပန-ဒုတ်ကလေး-အစွန်း၊ အိုးခြမ်းကွဲ စသည်ဖြင့် ထိခိုက်အပ်သော်ကား၊ တာနိ-ထိုပြည်၊ သွေး၊ အရည်တို့ကို၊ အဓိကတရံ-သာ၍ လွန်စွာ၊ သဝတိ-ယိုချ၏။

ဧဝမေဝ ခေါတိ ဧတ္ထ-ဤပါ၌၌၊ ဣဒံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ဩပမ္မသံသန္တနံ-ဥပမာနကို ဥပမေယျုရံ နီးနှောခြင်းတည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဒုဋ္ဌာရုကော-ပျက်သော အနာကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော) ဝိယ-မှတ်ထိုက်သကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ၊) ကောဓနော-အမျက်ထွက်လေ့ရှိသော၊ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏။ တဿ-ထို ပျက်သော အနာ၏၊ အတ္တနော-၏၊ ဓမ္မတာယ-ပင်ကိုယ်သဘော အားဖြင့်၊ သဝနံ-ပြည်သွေး အရည်တို့ကို ယိုချခြင်းကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ) ဝိယ-ကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ၊) ကောဓနဿာပိ- အမျက်

ထိနဘာဝ်ကို “ထဒ္ဓဘာဝ်”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ ဤအလို စ-သဒ္ဓါ မပါသင့်၊ ရှေး နိဿယ၌လည်း စ-သဒ္ဓါ မပါ၊ [ထဒ္ဓဘာဝ် အာပဇ္ဇတိ ဤသကမ္ပိ မုဒုတ္တဘာဝ-တော၊-တိကနိတ္တရ ပဌမပဏ် ပုဂ္ဂလဝဂ် ဝဇိရူပမသုတ်အဖွင့် ဋီကာ]

ထွက်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏လည်း၊ အတ္တနော^၁-၏၊ ဓမ္မတာယ-အားဖြင့်၊ ကုပ္ပနံ-
 ကောဓေါ အစွမ်းဖြင့် ပျက်စီးခြင်းကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-၏) ဥဒ္ဓါမာတကဿ-ဖူးဖူး ရောင်ပွ
 တက်ကြွလာသော အနာဟောင်း၏၊ စရဏံ-ဖြစ်ခြင်းကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ) ဝိယ-ကဲ့သို့၊
 (တထာ-တူ) [ဥပါယာသ၏ ဥပမာတည်း] စက္ကိကတဿ-ကြမ်းတမ်းအောင်
 ပြုအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ စရဏံ-ဖြစ်ခြင်းကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-၏) ကဋ္ဌေန ဝါ-ဒုတ်ကလေး၏
 အစွန်းဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ ကဋ္ဌလာယ ဝါ-အိုးခြမ်းကွဲဖြင့် သော်လည်း
 ကောင်း၊ ယဋ္ဌနံ-ထိခိုက်ခြင်းကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ) ဝိယ-ကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ) အပ္ပမတ္တာကမ္မိ-
 နည်းသော အတိုင်း အရည်ရှိသည်၊ မူလည်းဖြစ်သော၊ ဝစနံ-သူတပါးတို့၏
 စကားကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-၏) မတ္တာယ-အတိုင်းအရည်ထက်၊ ဘိယျောသော-လွန်စွာ၊
 သဝနံ-ပြည်သွေးအရည်တို့ကို ယိုချခြင်းကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ) ဝိယ-ကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ) မာဒိသံ
 နာမ-ငါကဲ့သို့ ရှုအပ်သူ မည်သည်ကို၊ ဧသ (ဧသေ-)ဤသူသည်၊ ဝါ-ဤသူက၊
 ဧဝံ-သို့၊ ဝဒတိ-ပြောဘိ၏၊ ဣတိ-သို့၊ မတ္တာယ-ထက်၊ ဘိယျောသော-စွာ၊
 ဥဒ္ဓါမာယနဘာဝေါ-ဖူးဖူးရောင် ပွ ထကြွသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊ အယံ
 ဝုစ္စတိတိ-ကား၊ ဧဝရူပေါ-သော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ အရုကူပမစိတ္တောတိ-ဟူ၍၊
 ဝုစ္စတိ-အပ်၏။ ပုရာဏဝဏသဒိစိတ္တော-ရှေး၌ ဖြစ်သော အနာနှင့်တူသော
 စိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍၊ (ဝုစ္စတိ) ဣတိ အတ္ထော။

၁၀၂။ ရတ္တန္တကာရတိမိသာယာတိ-ကား၊ ရတ္တိ-ညဉ့်၌၊ စက္ခုဝိညာဏုပ္ပတ္တိနိဝါ
 ရဏေန-စက္ခုဝိညာဉ်၏ ဖြစ်ခြင်းကို တားမြစ်ခြင်းကြောင့်၊ [“စက္ခုဝိညာဉ်၏

၁။ အတ္တနော ဓမ္မတာယ။

။“ကောဓနဿာပိ အတ္တနော ဓမ္မတာယ”ဟူသော

ဥပမေယျဝါကျဝယ် “ဓမ္မတာယ” နောက်၌ ပိုဒ်

မရှိသောကြောင့်၊ “ဥဒ္ဓါမာတကဿ ဝိယ” စသော နာကံပုဒ်နှင့်တွဲ၍ ရှေး နိဿယ၌
 အနက်ပေးထား၏၊ သို့သော် “ဥဒ္ဓါမာတကဿ” ဟူသော ဥပမာသည် ဒုဌာရ (ပျက်သော
 အနာ၏) ပင်ကိုယ်သဘော မဟုတ်၊ ဖူးဖူးရောင် ထကြွလာသော အနာတည်း၊ စက္ကိကတ
 ဟူသည်လည်း အတ္တနော ဓမ္မတာ မဟုတ်၊ အခြားသူတို့က ကြမ်းတမ်းအောင်း ပြုအပ်သော
 ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဓမ္မတာယ နောက်၌ ပိုဒ်ခတ်၍ “ကုပ္ပနံ”ဟု ပါဌသေသ ထည့်ရသည်၊
 ဥဒ္ဓါမာတကဿ-စသည်ကိုလည်း ဥပမာန၊ ဥပမေယျ တတွဲဟု မှတ်ပါ။

အင်္ဂုတ္တရမူကာ။

။ ဒုဌာရုကောတိ မံသလောဟိတာနံ ဒုဌာဘဝေန ပကတိဘာဝံ

ဇဟိတွာ ဌိတော ဒုဌာဝဏော၊ တဿာတိ ဒုဌာရုကဿ၊

သဝနန္တိ အသုစိဝိဿန္တနံ၊ ဥဒ္ဓါမာတဿ ဝိယာတိ ကောဓေန ဥဗ္ဗံ ဥဗ္ဗံ ဥဒ္ဓါမာတကဿ ဝိယ
 ကောဓူပါယာသဿ အဝိသဇ္ဇနတော၊ စက္ကိကတဿာတိ ကုပိတဿ၊ တိက-ပဌမပဏ်၊
 ပုဂ္ဂလဝဂ် ဝဇိရူပမသုတိ။

ဖြစ်ခြင်းကိုတားမြစ်ခြင်းအားဖြင့်”ဟု ရှေးနိဿယ ပေး၏။ အန္တဘာဝ ကရဏေ-
ကန်းသူ၏ အဖြစ်ကို ပြုတတ်သော၊ ဗဟလတမေ-ထူထဲသော အမှိုက်မှောင်၌၊
(ရူပါနိ ပဿေယျ။) ဝိဇ္ဇန္တရိကာယာတိ-ကား၊ ဝိဇ္ဇုပုတ္တကိစ္ဆာ-လျှပ်စစ်၏
ဖြစ်ရာခဏ၌၊ (ရူပါနိ ပဿေယျ။) ဣဓာပိ-ဤဝိဇ္ဇုပမ စိတ္တနိဒ္ဒေသ၌လည်း၊ ဣဒံ-
ကား၊ ဩပမ္ပသံသန္ဓနံ-တညီ ဟိ-ချဲ့၊ စက္ခုမာ- ကောင်းသော မျက်စိရှိသော၊
ပုရိသော-ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော)ဝိယ-ကဲ့သို့၊ (တထာ)ယောဂါဝစရော-
ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်ရှိ၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊ အန္တကာရံ-အမှိုက်မှောင်ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော)ဝိယ-
ကဲ့သို့၊ (တထာ)သောတာပတ္တိမဂ္ဂဝဇ္ဇာ-သောတာပတ္တိမဂ်သည် သတ်ထိုက်ကုန်
သော၊ ကိလေသာ-တို့ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) ဝိဇ္ဇုသဉ္စရဏံ-လျှပ်စစ်၏ ကောင်းစွာ ဖြစ်ခြင်း
ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ)ဝိယ-(တထာ)သောတာ ပတ္တိမဂ္ဂဉာဏဿ-သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်၏၊
ဥပုတ္တိကာလော-ဖြစ်ရာအခါကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) ဝိဇ္ဇန္တရိကာယ-လျှပ်စစ်ပြက်ရာခဏ၌၊
စက္ခုမာတော-ကောင်းသော မျက်စိရှိသော၊ ပုရိသဿ-၏၊ သမန္တာ-ထက်ဝန်းကျင်
၌၊ [“သမန္တာ-အနီး၌”ဟုလည်း ရှိ၏။ ရူပဿနံ-ရူပါရုံတို့ကို မြင်ရခြင်းကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ)
ဝိယ-(တထာ)သောတာ ပတ္တိမဂ္ဂက္ခဏေ-သောတာပတ္တိမဂ်ခဏ၌၊ နိဗ္ဗာနဒဿနံ-
နိဗ္ဗာန်ကို မြင်ခြင်းကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ပုန-တဖန်၊ အန္တကာရာဝတ္ထရဏံ-အမှိုက်မှောင်၏
လွှမ်းမိုးခြင်းကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ)ဝိယ သကဒါဂါမိမဂ္ဂဝဇ္ဇာ-ကုန်သော၊ ကိလေသာ-တို့ကို၊
(ဒဋ္ဌဗ္ဗော) ပုန-တဖန်၊ ဝိဇ္ဇုသဉ္စရဏံ-ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ)ဝိယ (တထာ)သကဒါဂါမိ
မဂ္ဂဉာဏဿ-၏၊ ဥပ္ပါဒေါ-ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော။)

ဝိဇ္ဇန္တရိကာယေ-၌၊ စက္ခုမတော-သော၊ ပုရိသဿ-၏၊ သမန္တာ-၌၊ ရူပဒဿနံ-
ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ)ဝိယ (တထာ)သကဒါဂါမိမဂ္ဂက္ခဏေ-၌၊ နိဗ္ဗာနဒဿနံ-ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ)
ပုန-တဖန်၊ အန္တကာရာဝတ္ထရဏံ-ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ)ဝိယ (တထာ)အနာဂါမိမဂ္ဂဝဇ္ဇာ-
ကုန်သော၊ ကိလေသာ-တို့ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) ပုန ဝိဇ္ဇုသဉ္စရဏံ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ)ဝိယ (တထာ)
အနာဂါမိမဂ္ဂဉာဏဿ-၏၊ ဥပ္ပါဒေါ-ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော)ဝိဇ္ဇန္တရိကာယ-၌၊ စက္ခုမတော-
သော၊ ပုရိသဿ-၏၊ သမန္တာ-၎၊ ရူပဒဿနံ-ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ)ဝိယ(တထာ)
အနာဂါမိမဂ္ဂက္ခဏေ-၌၊ နိဗ္ဗာနဒဿနံ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ အယံ ဝုစ္စတိတိ-ကား၊
ဝေရူပေါ-သော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ဤသောတာပတ္တိမဂ္ဂဌ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊
ဝိဇ္ဇုပမစိတ္တောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ဣတ္ထရကာလောဘာသေန-အနည်းငယ်သော
ကာလ၌ ဉာဏ်ရောင်၏ လင်းခြင်းကြောင့်၊ [ဣတ္ထရကာလောဘာသေန နေရာ၌
“ဣတ္ထရကာလောဘာသနေန”ဟု လည်းရှေးပါဌ်ရှိသည်။] ဝိဇ္ဇုသဒိသစိတ္တော-
လျှပ်စစ်နှင့်တူသော စိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊) ဣတိ အတ္ထော-နက်။

၁၀၃။ ဝဇိရူပမစိတ္တတာယပိ-ဝဇိရူပမစိတ္တပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်၌လည်း၊ ဣဒ္ဓိ-
ကား၊ ဩပမ္မသံသန္ဓနံ-တည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဝဇိရံ-ဝဇိရစိတ်ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ)ဝိယ-ကဲ့သို့၊
(တထာ) အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏ်-အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏ်ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-၏၊ မဏိဂဏ္ဍိ
ပါသာဏဂဏ္ဍိ-ပတ္တမြားအထုံး၊ ကျောက်အထုံးကို၊ ဝါ-ပတ္တမြားတုံး ကျောက်တုံးကို၊
(ဒဋ္ဌဗ္ဗော)ဝိယ (တထာ)အရဟတ္တမဂ္ဂမဂ္ဂဝဇ္ဇာ-ကုန်သော၊ ကိလေသာ-တို့ကို၊
(ဒဋ္ဌဗ္ဗော)ဝဇိရဿ-၏၊ ပဏိဂဏ္ဍိ ဝါ-ပတ္တမြားအထုံးကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-
ပတ္တမြားတုံးကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပါသာဏဂဏ္ဍိ ဝါ-ကျောက်အထုံးကိုသော်
လည်းကောင်း၊ ဝိနိဝိဇ္ဇိတွာ-ဖောက်ထွင်း၍၊ အဂမနဘာဝဿ-မသွားနိုင်သည်၏
အဖြစ်၏၊ နတ္ထိဘာဝေါ-မရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော)ဝိယ (တထာ)
အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏေန-သည်၊ အစ္ဆေဇ္ဇနံ-မဖြတ်အပ် မဖြတ်နိုင်ကုန်သော၊
ကိလေသာနံ-တို့၏၊ နတ္ထိဘာဝေါ-မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) ဝဇိရေန-
သည်၊ နိဗ္ဗိဒ္ဓဝေဓဿ-ဖောက်ထွင်း အပ်သော အပေါက်၏၊ ပုန-တဖန်၊ အပဋိ
ပူရဏံ-မပြည့်ခြင်းကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ) ဝိယ (တထာ) အရဟတ္တမဂ္ဂေန-သည်၊ ဆိန္နာနံ-
ဖြတ်အပ်ပြီးကုန်သော၊ ကိလသာနံ-တို့၏၊ ပုန-ဖန်၊ အနုပ္ပါဒေါ-မဖြစ်ခြင်းကို၊
ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ အယံ ဝုစ္စတီတိ-ကား၊ ဧဝရူပေါ-သော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-၍ အရဟတ္တ
မဂ္ဂပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဝဇိရူပမစိတ္တောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ကိလေသာနံ-တို့၏၊ မူလဃာတ
ကရဏသမတ္တတာယ-အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝဇိရေန-နှင့်၊ သဒိသစိတ္တော-တူသော
စိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍၊ (ဝုစ္စတိ) ဣတိ အတ္ထော။

၁၀၄။ အန္ဓာဒီသု-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ [အာဒိ-ဖြင့် ဧကစက္ခု ဒွိစက္ခု
ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ယူ၊] (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) တထာရူပံ စက္ခု နဟောတိတိ-
ကား၊ တထာဇာတိကံ တထာသဘာဝံ-ထိုသို့ သဘောရှိသော၊ ပညာစက္ခု-
ပညာမျက်စိရှိသည်၊ န ဟောတိ-မရှိ၊ ဖာတိ ကရေယျာတိ-ကား၊ ဖိတံ-
ဝပြောသည်ကို၊ ဝဇိတံ-တိုးပါးသည်ကို၊ ကရေယျ-ပြုနိုင်ရာ၏၊ [ဖာတိ-ကို ဖိတံ-
ဟု ဖွင့်၍ ဖိတံ-ကို ဝဇိတံဟု ဖွင့်သည်၊ ဖာယိဓာတ်+တိ-ပစ္စည်း ဓာတုန် ယ်-ကို
ချေ၍ “ဖာတိ”ဟု ဖြစ်၏၊ တ-ပစ္စည်းဖြင့် ဖာ-၌ အာ-ကို ဤ-ပြုလျှင် ဖိတ-ဟု
ဖြစ်၏၊ ဝုဇိအနက်ဟောချည်းတည်း၊] သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇေတိ-ကား၊ သဒေါသနိဒ္ဒေါသေ-
အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်ကုန် အပြစ်မရှိကုန်သော၊ (ဓမ္မေ) ဟိနပ္ပဏိတေတိ-ကား၊
အဓမ္မတ္ထမေ-(အဓမ္မ+ဥတ္တမေ) ယုတ်ညံ့ကုန်၊ မွန်မြတ်ကုန်သော၊ (ဓမ္မေ)
ကဏှသုက္ကသပုဋိဘာဂေတိ၁-ကား၊ ကဏှသုက္ကသယေဝ-မည်းညစ်သော

အကုသိုလ်တရား ဖြူစင်သော ကုသိုလ်တရားတို့ကိုပင်၊ အညမည ပဋိဟဟနတော-
အချင်းချင်းကို တားမြတ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ပဋိပက္ခ ဝသေန-
ဆန့်ကျင်ဘက်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ သပ္ပဋိဘာဂါတိ-တို့ဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ။

ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤပုဂ္ဂလနိဒ္ဒေသ၌၊ အယံ-ကား၊ သင်္ခေပေါ-အကျဉ်းတည်း၊
ကုသလေ-ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မေ-တို့ကို၊ (ဇာနေယျ-၌ စပ်၊) (ဣမေ-
ဤတရားတို့သည်၊) ကုသလာ-ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-တို့တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ယေန ပညာ
စက္ခုနာ-အကြင်ပညာစက္ခုဖြင့်၊ ဇာနေယျ-သိနိုင်ရာ၏၊ အကုသလေ-ကုန်သော၊
ဓမ္မေ-တို့ကို၊ (ဇာနေယျ-၌စပ်၊) (ဣမေ-ဤတရားတို့သည်၊ အကုသလာ-ကုန်သော၊
ဓမ္မာ-တို့တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (ယေန ပညာစက္ခုနာ-ဖြင့်၊ ဇာနေယျ-ရာ၏၊
(တထာရူပမ္ပိ အဿ စက္ခု န ဟောသိ၊) သာဝဇ္ဇာဒိသုပိ-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း၊
ဧသေဝ နယော-ပင်တည်း၊ ပန-အထူးကား၊ ကဏ္ဍသုက္ကသပ္ပဋိဘာဂေသု-
ကဏ္ဍသုက္ကသပ္ပဋိဘာဂတရားတို့၌၊ ကဏ္ဍဓမ္မ-မည်းညစ်သော အကုသိုလ်တရား
တို့ကို၊ သုက္ကသပ္ပဋိဘာဂါတိ-ကုသိုလ် တည်းဟူသော ဖြူစင်သော ဆန့်ကျင်ဘက်
အဖို့နှင့်တကွဖြစ်သော တရားတို့ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သုက္ကဓမ္မ-ကုသိုလ်တည်း
ဟူသော ဖြူစင်သော တရားတို့ကို ကဏ္ဍသပ္ပဋိဘာဂါတိ-အကုသိုလ် တည်းဟူသော
မည်းညစ်သော ဆန့်ကျင်ဘက် အဖို့နှင့်တကွဖြစ်သော တရားတို့ဟူ၍
လည်းကောင်း၊ ယေန ပညာစက္ခုနာ-ဖြင့်၊ ဇာနေယျ-ရာ၏၊ အဿ-ထို အန္တပုဂ္ဂိုလ်
၏၊ တထာရူပ-သော၊ စက္ခုပိ-ပညာစက္ခုသည်လည်း၊ န ဟောတိ-မရှိ၊ ဣတိ
(အယံ)-ကား၊ (သင်္ခေပေါတည်း၊ ဣမိနာ နယေန-ဖြင့်၊ သေသဌာနေသုပိ-
ကြွင်းသော ဧကစက္ခု ဒွိစက္ခု ဌာတို့၌လည်း၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊
သေသဌာနသု-နေရာ၌ “သေသဝါရေသုပိ” ဟုလည်း မူကွဲရှိသည်၊]

အယံ ဝုစ္စတီတိ-ကား၊ ဧဝရူပေါ-သော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ ဒိဋ္ဌိဓမ္မိကဘော
ဂသံဟရဏပညာစက္ခုနော စ-မျက်မှောင်ဘဝ၌ ဖြစ်သော စည်းစိမ်ကို စုဆောင်း

၁။ ကဏ္ဍသုက္က သပ္ပဋိဘာဂေ။

။ ပဋိဘာဂ၌ ပဋိ (ပတိ)သဒ္ဓါသည် ဆန့်ကျင်ဘက်
အနက်ကို ဟော၏ ဘာဂ-သဒ္ဓါကား အဖို့အစု

အနက်ဟောတည်း၊ သဟ+ပဋိဘာဂေန+ယေ ဝတ္တန္တီတိ သုပ္ပဋိဘာဂါ- ဆန့်ကျင်ဘက်
အဖို့နှင့်တကွဖြစ်သော တရားကို၊ ကဏ္ဍတရားသည် သုက္ကတည်းဟူသော ဆန့်ကျင်ဘက်
အဖို့နှင့်တကွဖြစ်၏၊ သုက္ကတရားသည် တည်းဟူသော ဆန့်ကျင်ဘက်အဖို့နှင့်တကွဖြစ်၏၊
ကဏ္ဍာ စ+သုက္ကာ စ ကဏ္ဍသုက္ကာ ယေဝ+ သပ္ပပဋိဘာဂါ ကဏ္ဍသုက္ကသပ္ပဋိဘာဂါ။

ကြောင်း ပညာစက္ခု၏လည်းကောင်း၊ သမ္မရာယိကတ္ထသောဓနပညာစက္ခုနော စ-
တမလွန်ဘဝ၌ စီးပွါကို သုတ်သင်ကြောင်း ပညာစက္ခု၏လည်းကောင်း၊ အဘာဝါ-
ကြောင့်၊ အန္ဓောတိ-ဟူ၍၊ (ပညာမျက်စိ နှစ်ဘက်လုံး မရှိသော အကန်း ဟူ၍)
ဝုစ္စတိ-၏၊ ဒုတိယော-နှစ်ယောက်မြောက်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကဘောဂ
သံဟရဂဏပညာစက္ခု နော-၏၊ ဘာဝါ-ရှိခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ သမ္မရာယိ
ကတ္ထသောဓနပညာစက္ခုနော ပန-၏ကား၊ အဘာဝါ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊
ဧကစက္ခုတိ-ဟူ၍၊ ဝါ-ပစ္စုပ္ပန် စည်းစိမ်အတွက်၊ တဘက်သော ပညာစက္ခု ရှိသော
ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ တတိယော-သုံးယောက်မြောက် ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဒိန္နမ္မိ-
၂-မျိုးသော ပညာစက္ခုတို့၏လည်း၊ ဘာဝါ-ကြောင့်၊ ဒိစ္စစက္ခုတိ-ဟူ၍၊ ဝါ-
ပစ္စုပ္ပန်စည်းစိမ်ကို စုဆောင်းကြောင်း ပညာစက္ခု၊ တမလွန် စီးပွါကို သုတ်သင်
ကြောင်း ပညာစက္ခု၊ ၂-လုံးရှိသူ ဟူ၍ ဝုစ္စတိ-အပ်၏။

၁၀၇။ အဝကုဇ္ဇပညာဒီသု-အစရှိသောပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)
ဓမ္မံ ဒေသေန္တိတိ-ကား၊ ဥပါသကော-သည်၊ ဓမ္မဿဝနတ္ထာယ-တရားနာခြင်း
အကျိုးငှါ၊ အာဂတော-လာ၏၊ ဣသို-ဤသို့၊ နှလုံးသွင်း၍၊ အတ္တနော-၏၊ ကမ္မ-
အလုပ်ကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေန္တိ-ဟောကြကုန်၏၊ အာဒိကလျာ
ဏန္တိ-ကား၊ အာဒိမ္မိ-အစ၌၊ ကလျာဏံ ဘဒ္ဒကံ-ကောင်းသည်ကို၊ အနဝဇ္ဇ နိဒ္ဒေါ
သံ-အပြစ် မရှိသည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဒေသေန္တိ-ကုန်၏၊ သေသပဒေသုပိ-အာဒိ
ကလျာဏပုဒ်မှ ကြွင်းကုန်သော မဇ္ဈေကလျာဏ၊ ပရိယော သာနကလျာဏ
ပုဒ်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-ပင်တည်း၊ ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤအာဒိ၊ မဇ္ဈ၊
ပရိယောသာနတို့တွင်၊ အာဒိဟိ-ကား၊ ပုဗ္ဗပဌပနာ-ရှေးဦးစွာ စတည်ကြောင်း
စကားတည်း၊ မဇ္ဈန္တိ-ကား၊ ကထာဝေမဇ္ဈံ-စကား၏ အလယ်တည်း၊ ပရိယောသာ
နန္တိ-ကား၊ သန္နိဋ္ဌာနံ-ကောင်းစွာ ပြီးဆုံးကြောင်း စကားတည်း၊ ဣတိ- ဤ နည်းဖြင့်၊
အဿ-ထိုဥပါသကာအား၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ကထေန္တော-ဟောကုန်လသော်၊ ပုဗ္ဗပဌပနောပိ-
ရှေးဦးစွာ စတည်ကြောင်း စကား၌လည်း၊ ကလျာဏံ ဘဒ္ဒကံ-ကို၊ အနဝဇ္ဇမေဝ-
အပြစ်မရှိသည်ကို သာလျှင်၊ ကတွာ-၍၊ ကထေန္တိ-ကုန်၏၊ ဝေမဇ္ဈေပိ-အလယ်
၌လည်း (ကလျာဏံ ဘဒ္ဒကံ-ကို) အနဝဇ္ဇမေဝ-ကိုသာလျှင်၊ ကတွာ ဒေသေန္တိ။

၁။ အာဒိကလျာဏံ။ ။ “အာဒိ”အရ စတည်သော စကားကိုယူ၍ “အာဒိမ္မိ+ကလျာဏံ
အာဒိကလျာဏံ” ဟု ပြုပါ၊ ထိုပုဒ်ကိုလည်း “ကတွာ” ဟူသော
အမည်အဖွင့်ကို ကြည့်၍ “အစ၌လည်း ကောင်းအောင်” ဟု ဒေသေန္တိ၏ ကြိယာဝိသေသန
အဖြစ်ဖြင့် အနက်ပေးပါ၊ ဤသို့ အနက်ပေးမှ အဋ္ဌကထာအဖွင့် နှင့် ညီသည်၊ ရှေးနိဿယဝယ်
“အစ၌လည်းကောင်းသော” ဟု ပေး၍ “ဓမ္မံ”၌ စပ်ရသော နည်းကား အဋ္ဌကထာနှင့် မညီပါ၊
မဇ္ဈေကလျာဏံ စသည်၌လည်း နည်းတူ။

(ပရိယောသာနေပိ-အဆုံး၌လည်း၊ (ကလျာဏံ ဘဒ္ဒကံ-ကို၊ အနဝဇ္ဇမေဝ-ကိုသာလျှင်၊ ကတွာ-၍၊ ဒေသေန္တိ-ကုန်၏။)

စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ အာဒိကလျာဏံ စသောပါဌ်၌၊ ဒေသနာယ-ပရိယတ်ဒေသနာတော်၏၊ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနာနိ-အစ အလယ် အဆုံးတို့သည်၊ အတ္ထိ-ရှိကုန်၏၊ သာသနဿ-ပဋိပတ်၊ ပဋိဝေဓ သာသနာတော်၏ (အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနာနိ-တို့သည်၊ အတ္ထိ-ကုန်၏၊ တတ္ထ-ထိုအစ အလယ် အဆုံးတို့တွင်၊ တာဝ-သာသနမှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာယ-အပ်သော၊) ဒေသနာယ-၏၊ (အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနံ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗံ) စတုပ္ပဒိကဂါထာယ-လေးပါးရှိသော ဂါထာ၏၊ ပဌမပဒံ-ပဌမ ပါဒသည်၊ အာဒိ-အစတည်း၊ ဒွေ ပဒါနိ-နှစ်ပါဒတို့သည်၊ မဇ္ဈ-အလယ်တည်း၊ အဝသာနပဒံ-အဆုံးပါဒသည်၊ ပရိယောသာနံ-အဆုံးတည်း၊ ဧကာနုသန္တိကသုတ္တဿ-တခုသော အနုသန္တေ ရှိသော သုတ်၏၊ နိဒါနံ-နိဒါန်တည်း၊ အာဒိ-တည်း၊ အနုသန္တိ-အနုသန္တေသည်၊ မဇ္ဈ-တည်း၊ ဣဓ မဝေါစာတိ-ဟူ၍၊ အပ္ပနာ-နိဂုံးအုပ်ကြောင်း စကားသည်၊ ပရိယောသာနံ-တည်း၊ အနေကာနုသန္တိကဿ-များသော အနုသန္တေရှိသော သုတ်၏၊ ပဌမော-သော၊ အနုသန္တိ-သည်၊ အာဒိ-တည်း၊ တတော-ထို ပဌမ အနုသန္တေမှ၊ ပရံ-နောက်၌၊ ဧကာ ဝါ-တခုမူလည်းဖြစ်သော၊ အနေကာ ဝါ-တပါးမက များစွာမူလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ (အနုသန္တယော-တို့သည်၊) မဇ္ဈ-တည်း၊ ပစ္ဆိမော-အဆုံး၌ ဖြစ်သော၊ အနုသန္တေသည်၊ ပရိယောသာနံ-တည်း၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ တာဝ-သာသနမှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာယ) သေဒသနာယ-၏၊ (အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနေ-တို့ကို၊) နယော-သိကြောင်း အစီအရင်တည်း။

ပန-ကား၊ သာသနဿ-ပဋိပတ်၊ ပဋိဝေဓ သာသနာတော်၏၊ သီလံ-သီလသည်၊ အာဒိ-တည်း၊ သမာဓိ-သမာဓိသည်၊ မဇ္ဈ-တည်း၊ ဝိပဿနာ-ဝိပဿနာသည်၊ ပရိယောသာနံ-တည်း၊ ဝါ-တနည်း၊ သမာဓိ-သည်၊ အာဒိ-တည်း၊ ဝိပဿနာ-သည်၊ မဇ္ဈ-တည်း၊ မဂ္ဂေါ-မဂ်သည်၊ ပရိယောသာနံ-တည်း၊ ဝါ-တနည်း၊ ဝိပဿနာ-သည်၊ အာဒိ-တည်း၊ မဂ္ဂေါ-သည်၊ မဇ္ဈ-တည်း၊ ဖလံ-ဖိုလ်သည်၊ ပရိယောသာနံ-တည်း၊ ဝါ-တနည်း၊ မဂ္ဂေါ-သည်၊ အာဒိ-တည်း၊ ဖလံ-သည်၊ မဇ္ဈ-တည်း၊ နိဗ္ဗာနံ-နိဗ္ဗာန်သည်၊ ပရိယောသာနံ-တည်း၊ ဝါ-တနည်း၊ ဒွိသု ဒွိသု-၂-ပါး ၂-ပါးတို့ကို၊ ကရိယမာနေသု-ပြုအပ်သော်၊ [“ဒွေ ဒွေ ကရိယမာနေသု”ဟု ရှိ၏၊ စာသွား မကောင်းပါ၊ “ဒွိသု ဒွိသု ကရိယမာနေသု”ဟု ရှိမှ ကောင်းသည်၊] သီလသမာဓယော-သီလ သမာဓိတို့သည်၊ အာဒိ-တည်း၊ ဝိပဿနာ မဂ္ဂါ-

ဝိပဿနာ၊ မဂ်တို့သည်။ မဇ္ဈ-တည်း။ ဖလနိဗ္ဗနာနိ-ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်တို့သည်။ ပရိယောသာနံ-တည်း။ သာတ္ထကန္တိ-ကား။ သာတ္ထကံ-အနက်အဓိပ္ပါယ်နှင့် တကွ ဖြစ်သည်ကို။ ဝါ-အနက်အဓိပ္ပါယ်နှင့်ပြည့်စုံသည်ကို။ ကတ္တာ-၍။ ဒေသေန္တိ-ကုန်၏။ သဗျဉ္ဇနန္တိ-ကား။ အက္ခရပါရိပူရိ-အက္ခရာ ပုဒ်ဗျည်းတို့၏ ပြည့်စုံခြင်း ရှိသည်ကို။ ကတ္တာ-၍။ ဒေသေန္တိ-ကုန်၏။ ကေဝလ ပရိပုဏ္ဏန္တိ-ကား။ သကလပရိပုဏ္ဏံ-အလုံးစုံ ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံသည်ကို။ အနန္တံ-ယုတ်လျော့ခြင်း မရှိသည်ကို။ ကတ္တာ-၍။ ဒေသေန္တိ။ ပရိသုဒ္ဓန္တိ-ကား။ ပရိသုဒ္ဓံ-ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သည်ကို။ နိဇ္ဇဋ်-မရှုပ်ထွေးသည်ကို။ နိဂုဏ္ဏိ-အထုံးအဖွဲ့ မရှိသည်ကို။ ကတ္တာ ဒေသေန္တိ။ ဗြဟ္မစရိယ ဘူတံ-မြတ်သော အကျင့် ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ သိက္ခတ္ထယသင်္ဂဟိတံ-သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ သုံးဖြာသော သိက္ခာဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော။ အရိယံ-မြတ်သော။ အဋ္ဌကံ-ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိသော။ မဂ္ဂံ-ကို။ ပကာသေန္တိ-ထင်ရှားပြကြကုန်၏။ (ထင်ရှားပြရာ ရောက်ကုန်၏။

နေဝ အာဒိ မနသိကရောတိတိ-ကား။ ပုဗ္ဗပဌပနံ-ရှေးဦးစွာ စတည်ကြောင်း စကားကို။ မနသိ-စိတ်၌။ နေဝ ကရောတိ-မပြု။ (တနည်း) နေဝ မနသိကရောတိ-နှလုံးမသွင်း။ ကုမ္ဘောတိ-ကား။ ယဇ္ဇော-အိုးသည်။ (အဿ-ရှိရာ၏။) နိက္ကုဇ္ဇောတိ-ကား။ အဓောမုခေါ-အောက်၌ မျက်နှာဝ ရှိသည်။ (ဟုတ္တာ) ဌပိတော-ထားအပ်သော။ (ကုမ္ဘော-၌စပ်။) ဧဝမေဝန္တိ ဧတ္ထ-ဤပါရှိ၍။ နိက္ကုဇ္ဇော-မှောက်ထားအပ်သော။ ကုမ္ဘော-အိုးကို။ (ဒဌဗ္ဗော)ဝိယ-ကဲ့သို့။ (တထာ) အဝကုဇ္ဇ ပညော-မှောက်ထားအပ်သော အိုးနှင့် တူသော ပညာရှိသော။ ပုဂ္ဂလော-ကို။ ဒဌဗ္ဗော၊ ဥဒကာ သိဇ္ဇန ကာလော-ရေကိုလောင်းထည့်ရာအခါကို။ (ဒဌဗ္ဗော)ဝိယ(တထာ) ဓမ္မဒေသနာယ-တရားဒေသနာတော်ကို။ လဒ္ဓကာလော-ရအပ်ရာ အခါကို။ (ဒဌဗ္ဗော)ဝိယ (တထာ) တသ္မိ အာသနေ-ထိုနေရာ၌။ နိသိန္နဿ-ထိုင်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။

၁။ ဗြဟ္မစရိယံ။

။ ဗြဟ္မ-ကို သေဌ-ဟုလည်းကောင်း၊ အရိယံ-ဟုလည်းကောင်း၊ ဖွင့်၍ စရိယ-ကို “အဋ္ဌကိကမဂ္ဂ” ဟု ဖွင့်သည်။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတွင် သမ္မာဝါစာ စသော ၃-ပါးသည် သီလသိက္ခာဖြစ်၏။ သမ္မာဝါယမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ ၃-ပါးသည် သမာဓိသိက္ခာဖြစ်၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ ၂-ပါးသည် ပညာသိက္ခာဖြစ်၏။ ဤသို့ သိက္ခာ ၃-ပါး အပေါင်းဖြင့် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို သိမ်းယူအပ်သောကြောင့် “သိက္ခတ္ထယသင်္ဂဟိတံ” ဟု ဝိသေသန ပြုသည်။

ဥဂ္ဂဟေတု-တရားကို နာယူမှတ်သားခြင်းငှါ၊ အသမတ္ထကာလော-မစွမ်းနိုင်ရာ အခါကို၊ ဒဌဗ္ဗော၊ ဥဒကဿ-၏၊ အသဏ္ဌာနကာလော-ကောင်းစွာ မတည်ရာ အခါကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော)ဝိယ (တထာ) ဥဌဟိတွာ-တရားနာမှ ထပြီး၍၊ အသလ္လက္ခဏကာလော-ကောင်းစွာ မမှတ်မိရာ အခါကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ အယံ ဝုစ္စတိတိ-ကား၊ ဧဝရူပေါ အယံ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ အဝကုဇပညောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ အစောမုခပညော-အောက်၌ မျက်နှာဝရှိသော ပညာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍၊ ဝါ-အောက်၌ မျက်နှာဝ ရှိသော အိုးနှင့်တူသော ပညာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍၊ (ဝုစ္စတိ) ကုတိ အတ္ထော။

၁၀၈။ အာကိဏ္ဏာနိတိ-ကား၊ ပက္ခိတ္တာနိ-ထည့်ထားအပ်ကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ) သတိသမ္မောသာ ပကိရေယျာတိ-ကား၊ မုဌဿတိတာယ-ပျောက်ကင်းသော သတိရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိကိရေယျ-ဖရိဖရဲ ပြန်ကြရာ၏၊ ဧဝမေဝန္တိ ဧတ္ထ-ဤပါ၍၌၊ ဥစ္ဆရီ-ရင်ခွင်ကို၊ (ဒဌဗ္ဗော)ဝိယ (တထာ) ဥစ္ဆရီပညော-ရင်ခွင်နှင့် တူသော ပညာရှိသော၊ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ ဒဌဗ္ဗော၊ နာနာခဇ္ဇကာနိ-အမျိုးမျိုးသော ခဲဖွယ်တို့ကို၊ (ဒဌဗ္ဗာနိ)ဝိယ (တထာ) နာနပ္ပကာရ-အထူးထူးသော အပြားရှိသော၊ ပုဒ္ဒဝစန-မြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်ကို၊ (ဒဌဗ္ဗ) ဥစ္ဆရီ-ရင်ခွင်၌၊ နာနာခဇ္ဇကာနိ-အမျိုးမျိုးသော ခဲဖွယ်တို့ကို၊ ခါဒန္တဿ-ခဲသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ နိသိန္နကာလော-ထိုင်နေရာ အခါကို၊ (ဒဌဗ္ဗော)ဝိယ- (တထာ) တသ္မိ အာသနေ-ထို တရားနာရာ နေရာ၌၊ နိသိန္နဿ-ထိုင်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဥဂ္ဂဟဏကာလော-တရားနာကို

၁။ ဥစ္ဆရီပညော။ ။ [ဥ+သန္တ-ဓာတ်၊ အ-ပစ္စည်း၊ ဥဿဉ္စတိ ဧတ္တာတိ ဥစ္ဆရီ (အထက် ငြိကပ်ရာ ဖြစ်သောအရပ်။) အဘိဓာနပုဒ်ပိကာသုစိဝိဂ္ဂဟ၊ သ-ကို ဆ-ပြု၊ အသဒိသဒ္ဓေဘော်လာ၊ “ဥစ္ဆရီကံ တုတော ပုမေ၊ ရင်ခွင် အနက်ဟော ၂-ပုဒ်၊-အဘိဓာန် ၂၇၆၊ ရင်ခွင်၌ ထား၍ ခဲဖွယ်ကို ခဲစားစဉ် အမှတ်တမဲ့ သတိမထားပဲ ထလိုက်ရာ ခဲဖွယ်တွေ ပြန်ကြသွားသဖြင့် ရင်ခွင်၌ ခဲဖွယ်မကျန်တော့ သကဲ့သို့၊ ထို့အတူ တရာနာရာမှ ထသောအခါ တရားမကျန် တော့ပဲ မေ့ပျောက်သွားသာ တရားရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို “ဥစ္ဆရီပည” (ရင်ခွင်နှင့်တူသော ပညာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်)ဟု ခေါ်ရသည်။

မှတ်ချက်။

“ဥစ္ဆရီ-ခါးပိုက်”ဟု ရှေးက အနက်ပေးကြ၏။ ပုဆိုး လုံချည် ဝတ်ထားရာဝယ် ရှေ့အထက်ပုဆိုးစကို ထည့်စရာ လုပ်အပ်သော သောအိတ်ကို “ခါးပိုက်”ဟု တချို့အရပ်၌ ခေါ်၏။ ထို ခါးပိုက် အနက်သည် ဤနေရာ၌ မဖြစ်သင့်၊ ရှေးကရင်ခွင်ကိုပင် “ခါးပိုက်” ဟု ခေါ်ရိုးရှိလျှင် ဗထက်ခြိုက်ဖြင့် “ခါးပိုက်-ခါး၏ရှေ့က ပိုက်” အနက်ထား သင်ပါ၏။

အခါကို၊ (ဒဌဗ္ဗော) ဝုဋ္ဌဟန္တဿ-ထသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သတိသမ္မောသာ-သတိ၏
မေပျောက်ခြင်းကြောင့်၊ ဝိကိရဏကာလော-ခဲဖွယ်တို့၏ ဖရိဖရဲ ပြန်ကြံရာ အခါကို၊
(ဒဌဗ္ဗော) ဝိယ (တထာ) တသ္မာ အာသနာ-ထိုတရားနာရာ နေရာမှ၊ ဝုဋ္ဌာယ-
ထ၍၊ ဂစ္ဆန္တဿ-သွားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ အသလ္လက္ခဏကာလော-တရားကို
မမှတ်မိရာ အခါကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ အယံ ဝုစ္စတီတိ-ကား၊ ဧဝံပေါ-သော၊ အယံ
ပုဂ္ဂလော-ကို၊ ဥစ္ဆိဂ္ဂပညောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဥစ္ဆိဂ္ဂသဒိသပညော-ရင်ခွင်နှင့်တူသော
ပညာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် ဟူ၍၊ (ဝုစ္စတိ) ဣတိ အတ္ထော။

၁၀၉။ ဥက္ကုဇ္ဇောတိ-ကား၊ ဥပရိမုခေါ-အထက်၌ မျက်နှာဝ ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)
ဌပိတော-ထားအပ်သော၊ (ကုမ္ဘော-၌စပ်) သဏ္ဌာတီတိ-ကား၊ ပတိဌဟတိ-
တည်၏၊ ဧဝမေဝ ခေါတိ ဧတ္ထ-ဤပါ၌၌၊ ဥပရိမုခေါ-သည်၊ (ဟုတွာ) ဌပိတော-
အပ်သော၊ ကုမ္ဘော-အိုးကို၊ (ဒဌဗ္ဗော)ဝိယ (တထာ) ပုထုပညော-ကြီးကျယ်သော
ပညာရှိသော၊ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ ဒဌဗ္ဗော၊ ဥဒကဿ-ရေကို၊ အာသိတ္တကာလာ-
လောင်းထည့်အပ်ရာအခါကို၊ (ဒဌဗ္ဗော) ဝိယ (တထာ) ဒေသနာယ-ကို၊
လဒ္ဓကာလော-ရအပ်ရာ အခါကို၊ (ဒဌဗ္ဗော) ဥဒကဿ-၏၊ သဏ္ဌာနကာလော-
ကောင်းစွာတည်ရာ အခါကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော) ဝိယ (တထာ)တတ္ထ-
ထိုတရားနာရာအရပ်၌၊ နိသိန္နဿ-ထိုင်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဥဂ္ဂဟဏကာလော-
တရားကို နာယူရာအခါကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော)ဝိယ (တထာ) ဝုဋ္ဌာယ-၍၊ ဂစ္ဆန္တဿ-
သွားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သလ္လက္ခဏကာလော-တရားကို မှတ်မိရာ အခါကို၊
ဝေဒိတဗ္ဗော၊ အယံ ဝုစ္စတီတိ၊ ဝိတ္တာရိကပညော-ပြန်ကျယ်သော ပညာရှိသော
ပုဂ္ဂိုလ် ဟူ၍၊ (ဝုစ္စတိ) ဣတိ အတ္ထော။

၁၁၀။ အဝီတရာဂါဒိသု-အစရှိသောပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)
သောတာပန္နသကဒါဂါမိနော-တို့သည်၊ (ပဉ္စသု-ကုန်သော၊ ကာမဂုဏေသု-
ကာမဂုဏ်တို့၌လည်းကောင်း၊ တိသု-ကုန်သော၊ ဘဝေသု စ-ဘဝတို့၌လည်းကောင်း၊
အဝီတရာဂါ-မကင်းသေးသော ရာဂ ရှိကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ) ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-
တူ၊ ပုထုဇ္ဇနောပိ-ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ ပဉ္စသု-ကုန်သော၊ ကာမဂုဏေသု-
တို့၌လည်းကောင်း၊ တိသု-ကုန်သော၊ ဘဝေသု စ-တို့၌လည်းကောင်း၊
အဝီတရာဂေါ-မကင်းသေးသော ရာဂရှိသည်၊ (ဟောတိ) ပန-ထိုသို့ပင်
အဝီတရာဂ ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ အဒဗ္ဗတာယ-ဟောဖို့ရန် အဆောက် အအုံ
မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဘဂဝတာ-သည်၊) န ဂဟိတော-အပ်၊ ဟိ

ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြအံ့၊ ဒက္ခော-ကျွမ်းကျင်သော၊ ဝဗ္ဗကီ-လက်သွားသည်၊ ဒဗ္ဗသမ္ဘာရတ္ထံ-သစ်ဝါး အဆောက် အအုံအကျိုးငှါ၊ ဝနံ-တောသို့၊ ပဝိဋ္ဌော-ဝင်သည်၊ (သမာနော-သော်၊) အာဒိတော-အစမှ၊ ပဌာယ-စ၍၊ သမ္ပတ္တသမ္ပတ္တ ရုက္ခေ-ရောက်အပ်ရောက်အပ်သောသစ်ပင်တို့ကို၊ န ဆိန္ဒတိ ယထာ-မဖြစ် သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ပန-အနွယ်ကား၊ ယေ-အကြင် သစ်ပင်တို့သည်၊ အဿ-ထိုလက်သွား၏၊ ဒဗ္ဗသမ္ဘာရုပ္ပဂေါ-သစ်ဝါး အဆောက် အအုံ၏ အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ တေယေဝ-ထိုသစ်ပင်တို့ကိုသာ၊ ဆိန္ဒတိ ယထာ-ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ဣဓာပိ-ဤအဝီတရာဂ ပုဂ္ဂလနိဒ္ဒေသ၌လည်း၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဒဗ္ဗဇာတိကာ-ဟောဖို့ရန် အဆောက်အအုံ၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိကုန်သော၊ အရိယာဝ-အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သာလျှင်၊ ဂဟိတာ-အပ်ကုန်ပြီ၊ ပုထုဇ္ဇနာပန-တို့ကိုကား၊ အဒဗ္ဗတာယ-ဟောဖို့ရန် အဆောက်အအုံ မဟုတ်ကုန် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဘဂဝတာ) န ဂဟတာ-အပ်ကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏၊ ကာမေသု ဝီတရာဂေါတိ-ကား၊ ပဉ္စသု-ကုန်သော၊ ကာမဂုဏေသု-တို့၌၊ ဝီတရာဂေါ-ကင်းပြီးသော ရာဂ ရှိသော၊ (ပုဂ္ဂလော) ဘဝေသု အဝီတရာဂေါတိ-ကား၊ ရူပါရူပဘဝေသု-ရူပဘဝ အရူပဘဝ တို့၌၊ အဝီတရာဂေါ-သော၊ (ပုဂ္ဂလော-၌စပ်၊)

၁၁၃။ ပါသာဏလေခူပမာဒီသု-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) အနုသေတိတိ-ကား၊ အပ္ပဟိနတာယ-မဂ်ဖြင့် မပယ်အပ်သေး သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အနုသေတိ-အစဉ်တစိုက် လိုက်၍ ကိန်း၏၊ န ခိပ္ပ လုဇ္ဇတိတိ-ကား၊ အန္တရာ-ကမ္ဘာမပျက်မီ အကြား၌၊ န နဿတိ-မပျက်စီး၊ ကပ္ပုဋ္ဌာနေနေဝ-ကမ္ဘာ၏ ထရာအခါ၌သာ၊ ဝါ-ကမ္ဘာ ပျက်ရာ အခါ၌သာ၊ နဿတိ-ပျက်စီး၏၊ ဧဝမေဝန္တိ-ကား၊ ဧဝံ-တူ၊ တဿာပိ ပုဂ္ဂလဿ-၏လည်း၊ ကောဓော-အမျက်ထွက်ခြင်းသည်၊ အန္တရာ-မသေမီ အကြား၌၊ ပုနဒိဝသေန ဝါ- နောက်တနေ၌ သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-နက်ဖြန်ခါ၌သော် လည်းကောင်း၊ အပရဒိဝသေ ဝါ-ထိုမှ တပါးသော နေ၌သော် လည်းကောင်း၊ ဝါ-သဘက်ခါ၌ သော်လည်းကောင်း၊ န နိဗ္ဗာတိ-မငြိမ်းအေး၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ အဒ္ဓနိယော- ရှည်သော ကာလ၌ ဖြစ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ မရဏေန ဝ-သေခြင်းကြောင့်သာ၊ နိဗ္ဗာတိ-ငြိမ်းအေး၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ အယံ ဝုစ္စတိတိ-ကား၊ ဧဝရူပေါ- သော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ ပါသာဏလေခါဝိယ-ကျောက်ဖျာ၌ ရေးအပ်သော အရေးအသားကဲ့သို့။ ကုဇ္ဈနဘာဝေန-အမျက်ထွက်ခြင်း၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ စိရဋ္ဌိတိကတော-ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး တည်ခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-ကြာမြင့်စွာသော တည်ရာ ကာလ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊

ပါသာဏလေခူပမောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ [စိရဋ္ဌိတိက ပုဒ်၏ အဖွင့်ကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ ဝေရဉ္စကဏ္ဍ၊ ဝိနယပညတ္တိယာစနကထာအဖွင့်၌ ပြထားပြီ။]

၁၁၄။ သော စ ဒ္ဒဿ ကောဓောတိ-ကား၊ အပ္ပမတ္တကပိ-အနည်းငယ်သော အတိုင်း အရှည် ရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ကာရဏေ-အကြောင်းကြောင့်၊ သဟဿ-အဆောတလျှင်၊ ကုဒ္ဒဿ-အမျက်ထွက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သော ကော ဓော-ထိုကောဓသည်၊ (န စိရံ အနုသေတိ-၌စပ်၊) န စိရန္တိ-ကား၊ အစိရံ-မကြာ၊ (အနုသေတိ-၌စပ်၊) အပ္ပဟိန တာယ-ကြောင့်၊ အနုသေတိ-၏၊ ပန-ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြအံ့၊ ပထဝိယံ-၌၊ အာကမ္မိတွာ-ဆွဲငင်၍၊ ကတလေခါ-ပြုအပ်သော အရေးအသားသည်၊ ဝါတာဒီဟိ-လေ အစရှိသည် တို့ကြောင့်၊ ခိပ္ပံ-လျင်စွာ၊ နဿတိ ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သဟဿာ-လျှင်၊ ဥပ္ပန္နော-သည်၊ (သမာနော)ပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဝါ-ဖြစ်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ ကောဓော-သည်၊ ခိပ္ပမေဝ-သာလျှင်၊ နိဗ္ဗာတိ-၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ အယံ ဝုစ္စတိတိ-ကား၊ ဧဝံပေါ-သော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ ပထဝိယံ-၌၊ လေခါ ဝိယ-အရေး အသားကဲ့သို့၊ ကုဇ္ဈနဘာဝေန-ဖြင့်၊ အစိရဋ္ဌိတိကတော-ကြာမြင့်စွာသော ကာလ ပတ်လုံး တည်ခြင်း မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-ကြာမြင့်စွာသော တည်ရာကာလ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပထဝိလေခူပမောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

၁၁၅။ အာဂါဠေ နာတိ-ကား၊ အတိဂါဠေ န-အလွန်ပြင်းပြသော၊ မဗ္ဗစ္ဆေဒကန-သေလုမတတ် အခံကပ်အောင် နာတတ်သောအနာကို ဖြတ်သကဲ့သို့ နာကျည်းဖွယ် အပြစ်ကိုပြုတတ်သော၊ (နာကျည်းဖွယ် ကောင်းသော၊) ထဒ္ဒဝစနေန-ကြမ်းတမ်းသော စကားဖြင့်၊ [မဗ္ဗစ္ဆေဒက ပုဒ် အဖွင့်ကို သီလက္ခန်ဘာသာဋီကာ ဗြဟ္မဇာလသုတ် စူဠသီလ ဖရူသဝါစာဝိရတိ အဖွင့်၌ ပြထားပြီ၊] ဖရူသေနာတိ-ကား၊ န သောတသုခေန-နားတို့၏ ချမ်းသာကြောင်း မဟုတ်သော စကားဖြင့်၊ အမနာပေနာတိ-ကား၊ န စိတ္တသုခေန-စိတ်၏ချမ်းသာ ကြောင်း မဟုတ်သော စကားဖြင့်၊ (ဝုစ္စမာနော-၌စပ်၊) သံသန္ဓတိတိ-ကား၊ ဧကီဘဝတိ-တပေါင်းတည်း မဟုတ်သော်လည်း တပါင်းတည်းကဲ့သို့ ဖြစ်၏၊ (အဓိပ္ပါယ်တ္ထ-ရောနှော၏ဟု၊ သဒ္ဒတ္ထ၊) သန္ဓိယတိတိ-ကား၊ ဃဋယတိ-ဆက်စပ်၏။ သမ္မောဒတိတိ-ကား၊ နိရန္တရော-အကြားမရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ [မုဒ-ဓာတ်၏ ရောနှောခြင်း အနက်ကို ဖွင့်သည်၊ “အကွဲအပြားအကြားမရှိပဲ ရောနှောနိုင်သည်” ဟူလို၊]

အထဝါ-ကား၊ သံသန္တတိတိ-ကား၊ စိတ္တကိရိယာဒိသု-စိတ်ဖြင့် ပြုအပ်သော အမူအရာ အစရှိသည်တို့၌၊ စိတ္တေန-စိတ်အားဖြင့်၊ သမောဓာနံ-ပေါင်းဆုံခြင်းသို့၊ ဂစ္ဆတိ-၏။ ဒီရောဒကံ ဝိယ-နို့ရည်နှင့် ရေကဲ့သို့၊ ဧကိဘာဝံ-တပေါင်းတည်း၏ အဖြစ်သို့၊ ဥပေတိ-ကပ်ရောက်၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ သန္တိယတိတိ-ကား၊ ဌာနဂမနာဒိသု-ရပ်ခြင်း၊ သွားခြင်း အစရှိကုန်သော၊ ကာယကိရိယာသု-ကိုယ်ဖြင့် ပြုအပ်သော၊ အမူအရာတို့၌၊ [အချို့စာ၌ အာဒိ-သဒ္ဓါ ပိုသည်၊] ကာယေန-ဖြင့်၊ သမောဓာနံ-သို့၊ ဂစ္ဆတိ-၏။ တိလတဏှုလာ ဝိယ-နှမ်းနှင့်ဆန် ကဲ့သို့၊ မိသီဘာဝံ-ရောနှောခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဥပေတိ-ကပ်ရောက်၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ သမ္မောဒတိတိ-ကား၊ ဥဒ္ဓေသ ပရိပုစ္ဆာဒိသု-ပါဠိကို သင်ယူခြင်း၊ အဋ္ဌကထာကို အဖန်ဖန် မေးမြန်းခြင်း အစရှိကုန်သော၊ ဝစီကိရိယာသု-နှုတ်ဖြင့် ပြုအပ်သော အမူအရာတို့၌၊ သမောဓာနံ-သို့၊ ဂစ္ဆတိ-၏။ ဝိပဝါသာဂတော-ကွေ့ကွင်း၍ နေရာအရပ်တပါးမှ ရောက်လာသည်၊ (သမာနာ)ပိ-ဖြစ်ပြန်သော်လည်း၊ ပိယသဟာကော ဝိယ-ချစ်အပ်သော သူငယ်ချင်း ကဲ့သို့၊ ပိယတရဘာဝံ-သာ၍ ချစ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဥပေတိ-၏။ ဣတိ အတ္ထော။

အပိစ-သေး၊ ကိစ္စကရဏီယေသု-ပြုသင့် ပြုထိုက်သော ကိစ္စ၊ မပြုမနေရ သော ကရဏီယတို့၌၊ တေဟိ-ထိုသူငယ်ချင်းတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ အာဒိတောဝ-အစ၌ပင်၊ ဧက ကိရိယဘာဝံ-အတူတကွ ပြုခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဥပဂစ္ဆန္တော-ကပ်ရောက်လျက်၊ သံသန္တတိ-နီးနှော၏။ ယာဝမဇ္ဈာ-အလယ်တိုင်အောင်၊ ပဝတ္ထေန္တော-ဖြစ်လျက်၊ သန္တိယတိ-ဆက်စပ်၏။ ယာဝ ပရိယောသနာ-အဆုံးတိုင်အောင်၊ အနိဝတ္ထန္တော-နောက်မဆုတ်သည်၊ (ဟုတွာ) သမ္မောဒတိ-လွန်စွာ ရောနှော၏။ ဣတိပိ-ဤသို့လည်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။ အယံ ဝုစ္စတိတိ-ကား၊ ဧဝရူပေါ-သော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ ဥဒကလေခါ ဝိယ-ရေ၌ပြုအပ်သော အရေးအသားကဲ့သို့၊ ခိပုံ-လျင်မြန်စွာ၊ သံသန္တနတော-ရောနှော ခြင်းကြောင့်၊ ဥဒက လေဥပမောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

၁၁၆။ ပေါတ္ထကူပမေသု-ပေါတ္ထကူပမပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ယာယ ဥပမာယ-အကြင် ဥပမာဖြင့်၊ တေ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ပေါတ္ထကူပမာတိ-တို့ဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ-ကုန်၏။ တာဝ-ပေါတ္ထကူပမာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ တံ ဥပမံ-ကို၊ ဒသေတုံ-ငှါ၊ တယော ပေါတ္ထကာတိအာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ တတ္ထ-ထိုတယောပေါတ္ထကာ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ နဝေါတိ-ကား၊ နဝ ဝါယိမော-ရက်အပ်ပြီး၍ အသစ်ဖြစ်သော၊ ဝါ-ရက်အပ်ပြီးခါစဖြစ်သော၊ (ပေါတ္ထကော-၌စပ်) [ဝါယေန နိဗ္ဗတ္တော ဝါယိမော-ရက်ခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သော”

ဟု သဒ္ဓတ္ထ ဖြစ်၏။ နိဿယ၌ အနက်ကား အဓိပ္ပါယ်တ္ထ။ ပေါတ္ထကောတိ-ကား၊ သာဏဝါကသာဓုကော-ပိုက်ဆန်လျှော်ချည်တို့ဖြင့် ရက်အပ်သော အဝတ်တည်း။ ဒုဗ္ဗဏ္ဏောတိ-ကား၊ ဝိဝဏ္ဏော-ဖောက်ပြန်သောအဆင်း ရှိသည်။ ဒုက္ခသမ္ပယောတိ-ကား၊ ခရသမ္ပယော-ကြမ်းသော အတွေ့ရှိသည်။ (ဟောတိ-၌စပ်။) အပ္ပဋ္ဌေါတိ-ကား၊ အတိဗဟုံ-အလွန်များစွာ၊ အဋ္ဌန္တော-အဖိုးထိုက်လသော်၊ ကဟာပဏ္ဍန ကော-တစ်ကျပ်ထိုက်သည်။ ဟောတိ-၏။

မဇ္ဈိမောတိ-ကား၊ ပရိဘောဂမဇ္ဈိမော-သုံးဆောင်ခြင်း အားဖြင့် အလယ်အလတ်၌ ဖြစ်သော၊ (တပတ်ရစ်ဖြစ်သော၊ ပေါတ္ထကာ-၌စပ်။) ဟိ-မှန်၊ သော-ထိုအလယ်အလတ်၌ ဖြစ်သော ပိုဆန်လျှော် အဝတ်သည်။ နဝဘာဝ-အသစ်၏ အဖြစ်ကို၊ အတိက္ကမိတွာ-ကျော်လွန်၍၊ ဇိဏ္ဏ ဘာဝ-ဆွေးမြေးဟောင်းနွမ်းသည်၏ အဖြစ်သို့၊ အပ္ပတ္တော-မရောက်သေးသည်။ (ဟုတွာ-၍။) မဇ္ဈေ-အလယ်၌၊ ပရိဘောဂကာလေပိ-သုံးဆောင်ရာ အခါ၌လည်း၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဏော စ-မကောင်းသော အဆင်းရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခ သမ္ပယော စ-မကောင်းသော အတွေ့ရှိသည်လည်းကောင်း၊ အပ္ပဋ္ဌေါယေဝ စ-နည်းသော အဖိုးရှိသည်သာလျှင်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ-၏။ အတိဗဟုံ-စွာ၊ အဋ္ဌန္တော-သော်၊ အမဲ့-တစ်ကျပ်၏ ထက်ဝက်ကို၊ (ငါးမူးကို) အဋ္ဌတိ-ထိုက်တန်၏၊ ပန-ကား၊ ဇိဏ္ဏ ကာလေ-ဆွေးမြေ့ဟောင်းနွမ်းရာ အခါ၌၊ အမူမာသကံ ဝါ-တပဲ၏ ထက်ဝက်ကို သော်လည်းကောင်း၊ ကာကဏိကံ ဝါ-တချင့်ရွေးကို သော်လည်း ကောင်း၊ အဋ္ဌတိ-၏။ ဥက္ခလိပရိမဇ္ဇနန္တိ-ကား၊ ကာဠုက္ခလိပရိပုဋ္ဌနံ-မည်းညစ်သော ထမင်းအိုးကို ပွတ်သုတ်ခြင်းကို၊ (ကရောန္တိ-၌စပ်။)

နဝေါတိ-ကား၊ ဥပသမ္ပဒါယ-မြင့် မြတ် သောရဟန်းအဖြစ် သို့ ရောက်ခြင်းအားဖြင့်၊ ပဉ္စဝဿကာလတော-ငါးဝါရှိရာ အခါမှ၊ ဟေဌာ-အောက်၌၊ ဇာတိယာ-မွေးဖွားခြင်း အားဖြင့်၊ သဌိဝဿော-အနှစ် ခြောက်ဆယ်ရှိသည်။ (သမာနော)ပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ နဝေါယေဝ၊ သီတင်းငယ်သည်သာ၊ (ဟောတိ) ဒုဗ္ဗဏ္ဏတာယာတိ-ကား၊ သရီရဝဏ္ဏေန ပိ-ကိုယ်အဆင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဂုဏဝဏ္ဏေန ပိ-သီလ သမာဓိ စသော ဂုဏ်အဆင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဏတာယ-မကောင်းသော အဆင်းရှိသည်။ (ဟောတိ။) ဟိ-မှန်၊ ဒုဿီလဿ-၏။ ပရိသမဇ္ဈေ-၌၊ နိသိန္နဿ-နေလသော်၊ နိတ္တေဇကာယ-အရှိန်အဝါ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သရီရဝဏ္ဏောပိ-သည်လည်း၊ နသမ္ပဇ္ဇတိ-မပြည့်စုံ၊ ဂုဏဝဏ္ဏေ-၌၊ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ-မပြည့်စုံဟုပြောဆိုဖွယ်သည်ပင်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ယေ ခေါ ပနဿာတိ-ကား၊ ယေ-အကြင် ဒါယကာတို့သည်၊ တဿ-ထိုသီလ မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဥပဌာ

ကာ ဝါ-အလုပ် အကျွေး တို့သည် သော်လည်းကောင်း၊ ဉာတိမိတ္တာဒယော ဝါ-ဆွေးမျိုး မိတ်ဆွေ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် တို့သည် သော်လည်းကောင်း၊ ဧတံ ပုဂ္ဂလံ-ဤဒုဿိလ ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ သေဝန္တိ-မှီဝဲကြကုန်၏။

တေသံ တန္တိ-ကား၊ တေသံ ပုဂ္ဂလာနံ-ထိုဒုဿိလ ကို မှီဝဲသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဆ-ခြောက်ယောက် ကုန်သော၊ သတ္တာရေ-တိတ္ထိဆရာကြီးတို့ကို၊ သေဝန္တာနံ-မှီဝဲကုန်သော၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာနံ ဝိယ-မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့၏ ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဒေဝဒတ္တံ-အရှင်ဒေဝဒတ်ကို၊ သေဝန္တာနံ-ကုန်သော၊ ကောကာလိကာဒီနံ ဝိယ စ-ကောကာလိ အစရှိသူတို့၏ ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ တံ သေဝနံ-ထိုမှီဝဲခြင်းသည်၊ ဒီယရတ္တံ-ရည်စွာသော ညဉ့်ပတ်လုံး၊ အဟိတာယ-စီးပွားမဲ့ အကျိုးငှါ၊ ဒုက္ခာယ-ဆင်းရဲ အကျိုးငှါ၊ ဟောတိ-၏၊ မဇ္ဈိမောတိ-ကား၊ ပဉ္စဝဿကာလတော-မှ၊ ပဌာယ-၍၊ ယာဝ နဝဿကာလော-ကိုးဝါရှိရာကာလတိုင်အောင်၊ မဇ္ဈိမော နာမ-သီတင်းလတ် မည်၏၊ ထေရောတိ-ကား၊ ဒသ ဝဿကာလတော-ဆယ်ဝါ ရှိရာ အခါမှ၊ ပဌာယ-၍၊ ထေရော နာမ-ထေရ်မည်၏၊ ဧဝမာဟံသူတိ-ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒန္တိ-ကုန်၏။ ကိ နုခေါတုယန္တိ-ကား၊ ဗာလဿ-ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်၌ မလိုမ္မာသော၊ တုယံ-၏၊ ဘဏိတေန-ပြောဆိုအပ် သော စကားဖြင့်၊ အတ္ထော-အကျိုးသည်၊ ကော-အဘယ်မှာ ရှိပါအံ့နည်း၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ တထာရူပန္တိ-ကား၊ တထာဇာတိကံ တထာသဘာဝံ-ထိုသို့ သဘော ရှိသော၊ ဥက္ခေပနိယ ကမ္မဿ-ဥက္ခေပနိယကံ၏၊ ကာရဏဘူတံ-အကြောင်း ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ (ဝါစံ နိစ္ဆာရေတိ-၌စပ်)

၁၁၇။ ကာသိကဝတ္ထိပမေသု-ကာသိဝတ္ထုကပမပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ကာသိကဝတ္ထံ နာမ-ကာသိတိုင်း၌ ဖြစ်သော အဝတ်မည်သည်၊ တယော-သုံးမျှင် ကုန်သော၊ ကပ္ပါသံသူ-ဝါချည်မျှင်တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ကန္တိတ သုတ္တေန-ငင်အပ်သော ချည်ဖြင့်၊ ဝါယိတံ-ရက်အပ်သော၊ သုခုမဝတ္တံ-နူးညံ့သော အဝတ်တည်း၊ တံ-ထိုကာသိတိုင်း၌ ဖြစ်သော အဝတ်သည်၊ နဝဝါယိမံ-အသစ် ဖြစ်၍ ရက်အပ်သည်၊ (သမာနံ-သော်) အနန္တံ-မပိုင်းဖြတ်အပ်သော အဖိုးရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပရိဘောဂမဇ္ဈိမံ-သုံးဆောင်ခြင်း အားဖြင့် အလယ် အလတ်၌ ဖြစ်သည်၊ (သမာနံ)ဝိသမ္ပိ (သဟဿာနိ)-နှစ်သောင်း တို့ကို သော် လည်းကောင်း၊ တိ သမ္ပိ သဟဿာနိ-သုံးသောင်းတို့ကို သော်လည်းကောင်း၊ အဂ္ဂတိ-၏၊ ပန-ကား၊ ဇိဏ္ဏကာလေ-၌၊ အဋ္ဌပိ (သဟဿာနိ)-ရှစ်ထောင်တို့ကို သော်လည်း ကောင်း၊ ဒသပိ သဟဿာနိ-တသောင်းတို့ကို သော်လည်းကောင်း၊ အဂ္ဂတိ-ထိုက်သေး၏၊ တေသံ တံ ဟောတိတိ-ကား၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါဒယော-ဘုရား အစရှိ

သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ သေဝန္တာနံ-မှီဝဲကုန်သော သူတို့၏၊ သေဝနံ-မှီဝဲခြင်းသည်၊ ဒီဃရတ္တံ-လုံး၊ ဟိတာယ-စီးပွားအကျိုးငှါ၊ သုခါယ-ချမ်းသာ အကျိုးငှါ၊ ဟောတိ ဝိယ-ကဲ့သို့၊ (တထာ) တေသံ-ထိုသီလ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို မှီဝဲသော ဒါယကာတို့၏၊ တံ သေဝနံ-ထိုမှီဝဲခြင်းသည်၊ ဒီဃရတ္တံ-လုံး၊ ဟိတာယ-ငှါ၊ သုခါယ-ငှါ၊ ဟောတိ-၏။

ဟိ-ချဲ့၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ-မြတ်စွာဘုရား ဟူသော၊ ဧကံ-၁-ပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကို၊ နိဿာယ-၍၊ ယာဝဇ္ဇကာလာ-ယနေ့ ကာလတိုင်အောင်၊ မုစ္စနကသတ္တာနံ-သံသရာမှ လွတ်သော သတ္တဝါတို့၏၊ ပမာဏံ-အတိုင်းအရှည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ တထာ-တူ၊ သာရိပုတ္တတ္ထေရ မဟာမောဂ္ဂလာနတ္ထေရေ-အရှင်သာရိပုတြာထေရေ၊ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာနံထေရ် တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အဝသေသေ-အဂ္ဂသာဝကမှ ကြွင်းကုန်သော၊ အသီတိမဟာသာဝကေစ-ရှစ်ကျိပ်သော မဟာသာဝကတို့ကို လည်းကောင်း၊ နိဿာယ-၍၊ သဂ္ဂံ-နတ်ပြည်သို့၊ ဂတသတ္တာနံ-ရောက်သော သတ္တဝါတို့၏၊ ပမာဏံ-သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ယာဝဇ္ဇကာလာ-တိုင်အောင်၊ တေသံ-ထိုအရှင်သာရိပုတြာ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဒိဌာနဂတိံ-မြင်အပ်သော အမှုကို အတုလိုက်ခြင်းသို့၊ ပဋိသန္ဓသတ္တာနမ္ပိ-ရောက်သော အားဖြင့် ကျင့်ကုန်သော သတ္တဝါတို့၏လည်း၊ ပမာဏံ-သည်၊ နတ္ထိယေဝ-သည်သာ၊ [ရှေးနိဿယ၌ “ဒိဌာနဂတိပဋိပန္နသတ္တာနမ္ပိ”ဟု သမာသ် ရှိ၏၊ အာဓေယျံ ဂစ္ဆတိတိ-ကား၊ တဿ မဟာထေရဿ-၏၊ အတ္တနိဿိတံ-အစီးအပွား၌ မှီသော၊ တံ ဝစနံ-သည်၊ ဂန္ဓကရက္ခကေ-နံသာ ကြုတ်၌၊ ကာသိကဝတ္ထံ-သည်၊ အာဓာတဗ္ဗတံ ဌပေတဗ္ဗတံ-ထားထိုက်သည်၏၊ အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ ဝိယ-ကဲ့သို့၊ [အာ-ပုဗ္ဗ ဓာ-ဓာတ်သည် ဌပန-အနက်ဟော၊] ဧဝံ-တူ၊ ဥတ္တမူရံ-မြတ်သော အင်္ဂါဖြစ်သော၊ သိရသ္မိံ-ဦးခေါင်း၌ လည်းကောင်း၊ ဟဒယေ စ-နှလုံး၌လည်းကောင်း၊ အာဓာတဗ္ဗတံ ဌပေတဗ္ဗတမ္ပိ-သို့လည်း၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ ဧတ္ထ-ဤကာသိကဝတ္ထုပမ ပုဂ္ဂလနိဒ္ဒေသ၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းကို၊ ဟေဌာ-၌၊ ဝုတ္တာနုသာရေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကို အစဉ်လိုက်သဖြင့်သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

၁၁၈။ သုပ္ပမေယျာဒီသု-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) (ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊) သုခေန-လွယ်ကူသဖြင့်၊ ပမေတဗ္ဗော-နှိုင်းယှဉ်နိုင်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော-သည်၊) သုပ္ပမေယျာ-မည်၏၊ [သူ၏ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာသည် မည်မျှလောက်သာ ရှိသည်”ဟု နှိုင်းယှဉ်၍ လွယ်ကူသော ပုဂ္ဂိုလ်၊] ဣဓာပိ-ကား၊ ဣမသ္မိံ သတ္တလောကေ-ဤသတ္တလောက၌၊ ဥဒ္ဓတောတိ-ကား၊

ဥဒ္ဓစ္စန-ဥဒ္ဓစ္စနှင့်၊ သမန္နာဂတော-သည်၊ (ဟောတိ-၌စပ်) ဥန္နဋ္ဌောတိ-ကား၊ ဥဂ္ဂတနဋ္ဌော-အထက်သို့ မြင့်တက်သော ကျူပင်နှင့် တူသော မာန ရှိသည်။ [ကျူပင်သည် အထက်သို့ မြင့်တက်သော်လည်း အနှစ် မရှိသကဲ့သို့ မာန်မာနဖြင့် တက်ကြွသော်လည်း တက်ကြွလောက်အောင် လောကီ၊ လောကုတ္တရာ အနှစ် မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊] တစ္ဆမာနံ-သုတသီလ စသည်မမှီး အချည်းနှီးသော မာနကို ဥက္ခိပိတ္တာ-မြှောက်၍၊ ဌတော-တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ စပလောတိ-ကား၊ ပတ္တမဏ္ဍာနာဒိနာ-သပိတ်ကို အလှတန်ဆာဆင်ခြင်း အစရှိသော စာပလ္လေန-လျှပ်ပေါ် လော်လည်သူ၏အဖြစ်နှင့်၊ သမန္နာဂတော-သည်၊ မုခေရော-ကြမ်းတမ်းသောနှုတ်ရှိသည်၊ ဝိကိဏ္ဏ ဝါစောတိ-ကား၊ အသံယတ ဝစနော-မစောင့်စည်းအပ်သော စကားရှိသည်၊ အသမာဟိတောတိ-ကား၊ စိတ္တေကဂ္ဂတာရဟိတော-စိတ္တေကဂ္ဂတာမှ ကင်းသည်၊ ဝိဗ္ဘန္တစိတ္တောတိ-ကား၊ ဘန္တစိတ္တော-တုန်လှုပ်သော စိတ်ရှိသည်၊ ဘန္တစရိဝိ ဘန္တမိဂီသပ္ပဋိဘာဂေါ-တုန်လှုပ်သော နွားမ၊ တုန်လှုပ်သော သမင်မနှင့် တူသော ဆန့်ကျင်ဘက်အဖို့ ရှိသည်၊ [သ-သမာန-ပဋိ-ဆန့်ကျင်ဘက်၊ ဘာဂ-အဖို့၊ ထိုဆန့်ကျင်ဘက်အဖို့ ကိုပင် အပြိုင်ဖြစ်နေသောကြောင့် “ပြိုင်တူ”ဟု ခေါ်ကြသည်၊] ပါကဋိန္ဒြိယောတိ-ကား၊ ဝိဝဋ္ဌိန္ဒြိယော-ဖွင့်လှစ်အပ်သော ဣန္ဒြေရှိသည်၊ အယံ ဝုစ္စတီတိ-ကား၊ ဧဝဇ္ဈပေါ-သော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ သုပ္ပမေယျောတိ-လွယ်ကူစွာ နှိုင်းယှဉ်အပ် နှိုင်းယှဉ် နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ ပရိတ္တဿ-အနည်းငယ်သော၊ ဥဒကဿ-ရေ၏။ ပမာဏံ-အတိုင်းအရှည်ကို၊ သုခေန-လွယ်ကူသဖြင့်၊ ဂယတိ ယထာ-ယူအပ် ယူနိုင်သကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ-တူသာလျှင်၊ ဣမေဟိ အဂုဏင်္ဂဟိ-ဤဂုဏ်၏ဆန့်ကျင်ဘက် အင်္ဂါတို့နှင့်၊ သမန္နာဂတဿ-ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ပမာဏံ-ကို၊ သုခေန-ဖြင့်၊ ဂယတိ-၏၊ တေန-ကြောင့်၊ ဧသ (ဧသော)-ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ သုပ္ပမေယျောတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော-ပြီး။

၁၁၉။ (ယော-ကို) ဒုက္ခေန-ခဲယဉ်းသဖြင့်၊ ပမေတဗ္ဗော-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော-သည်) ဒုပ္ပမေယျော-မည်၏၊ အနုဒ္ဓတာဒိနိ-အနုဒ္ဓတ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၊ ဝုတ္တပဋိပက္ခဝသေန-ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-ကုန်၏၊ အယံ ဝုစ္စတီတိ-ကား၊ ဧဝဇ္ဈပေါ-သော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ ဒုပ္ပမေယျောတိ-ခဲယဉ်းသဖြင့် နှိုင်းယှဉ်အပ်၊ နှိုင်းယှဉ်နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ မဟာသမုဒ္ဒဿ-၏၊ ပမာဏံ-ကို၊ ဒုက္ခေန-ဖြင့်၊ ဂယတိ ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ-တူသာလျှင်၊ ဣမေဟိ ဂုဏင်္ဂဟိ-ဤဂုဏ် ဖြစ်သော အင်္ဂါတို့နှင့်၊ သမန္နာဂတဿ-၏၊ ပမာဏံ-ကို၊ ဒုက္ခေန-ဖြင့်၊ ဂယတိ-

၏။ တာဒိသော-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အနာဂါမိ နုခေါ-အနာဂါမ်
လေလော၊ ခိဏာသဝေါ နုခေါ-ရဟန္တာလေလော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တဗ္ဗတံ-ပြောဆို
ထိုက်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ တေန-ကြောင့်၊ ဧသ (ဧသော) ကို၊
ဒုပ္ပမေယျောတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော-ပြီ။

၁၂၀။ (ယော-ကို) ပမေတုံ-နှိုင်းယှဉ်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊
ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော-သည်) အပ္ပမေယျော-မည်၏။ ဟိ-ချဲ့၊ အာကာသဿ-
ကောင်းကင်၏၊ ပမာဏံ-ကို၊ ဂဟေတုံ-ယူခြင်းငှါ၊ န သက္ကာ ယထာ-
မတတ်ကောင်း သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ခိဏာသဝဿ-၏၊ ပမာဏံ-ကို၊ ဂဟေတုံ-ငှါ၊
န သက္ကာ-ကောင်း၊ တေန-ကြောင့်၊ ဧသ (ဧသော) ဤ ရဟန္တပုဂ္ဂိုလ်ကို၊
အပ္ပမေယျောတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော-ပြီ။

၁၂၁။ န သေဝိတဗ္ဗာဒိသု-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)
န သေဝိတဗ္ဗောတိ-ကား၊ န ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော-အနီးသို့ ကပ်ဝင်သော အားဖြင့်
မချဉ်းကပ်ထိုက်၊ န ဘဇိတဗ္ဗောတိ-ကား၊ န အလ္လိယိတဗ္ဗောမဋ္ဌိကပ်ထိုက်၊ န
ပယိရူပါဘိတဗ္ဗောတိ-ကား၊ သန္တိကေ-၌၊ နိသီဒနဝသေန-ထိုင်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊
ပုနပျုနံ-အဖန်ဖန်၊ န ဥပါသိတဗ္ဗော-အနီးသို့ မကပ်ဝင်ထိုက်၊ ဟိနော ဟောတိ
သီလေနာတိအာဒိသု-တို့၌၊ ဥပါဒါယုပါဒါယ-ထောက်စာ၍ ထောက်စာ၍၊
ဟိနတာ-ယုတ်ညံ့သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏၊ ဟိ-မှန်၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်
သည်၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ သီလာနိ-တို့ကို၊ ရက္ခတိ-စောင့်၏၊ သော-ထိုင်းပါးသီလကို
စောင့်သာ ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဒသ-ကုန်သော၊ သီလာနိ-တို့ကို၊ ရက္ခန္တေန-စောင့်သော
ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ န သေဝိတဗ္ဗာ-မမှီဝဲထိုက်၊ ပန-ကား၊ ယော-သည်၊ ဒသ-ကုန်သော၊
သီလာနိ-တို့ကို၊ ရက္ခတိ-၏၊ သော-ထိုဆယ်ပါးသီလကို စောင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊
န သေဝိတဗ္ဗော-မမှီဝဲ၊ ပန-ကား၊ ယော-သည်၊ ဒသ-ကုန်သော၊ သီလာနိ-တို့ကို၊
ရက္ခတိ-၏၊ သော-ထိုဆယ်ပါးသီလကို စောင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ စတုပါရိသုဒ္ဓိသိလံ-
ကို၊ ရက္ခန္တေန-သည်၊ န သေဝိတဗ္ဗော-ထိုက်၊ အညတြ အနုဒ္ဓယာ အညတြ
အနုကမ္မာတိ-ကား၊ အနုဒ္ဓယဉ္စ-လျော်စွာ တုန်လှုပ် တတ်သော ကရုဏာကို
လည်းကောင်း၊ ဌပေတွာ-၍၊ (န သေဝိတဗ္ဗော-၌ စပ်) ဟိ-မှန်၊ အတ္တနော-၏၊
အတ္ထာယ ဧဝ-ငှါသာ၊ ဧဝရူပေါ-သော၊ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ န သေဝိတဗ္ဗော-ထိုက်၊
ပန-အနွယ်-ကား၊ အနုဒ္ဓယာနုကမ္မာဝသေန-အဖန်ဖန်စောင့်ရှောက်တတ်သော၊
မေတ္တာ၊ လျော်စွာ တုန်လှုပ်တတ်သော ကရုဏာတို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ တံ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို၊
ဥပသင်္ကမိတံ-ငှါ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏။

၁၂၂။ သဒိသော ဟောတီတိ-ကား၊ သမာနော-တူသည်၊ ဟောတိ-၏၊ သီလသာမညဂတာနံ သတန္တိ-ကား၊ သီလေန-သီလ အားဖြင့်၊ သမာနဘာဝံ-တူကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့ ဂတာနံ-ရောက်ကုန်သည် ဖြစ်၍၊ သန္တာနံ-ဖြစ်ကုန်သော၊ (နော-ငါတို့၏-၌စပ်၊) သီလကထာ စ နော ဘဝိဿတီတိ-ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ သမာနသီလာနံ-တူသော သီလ ရှိကုန်သော၊ အမှာကံ-တို့၏၊ သီလမေဝ-ကိုသာ၊ အာရဗ္ဗ-အကြောင်းပြု၍၊ ကထာ-စကားသည်၊ ဘဝိဿတိ-လတ္တံ့၊ သာ စ နော ဖာသု ဘဝိဿတီတိ-ကား၊ သာ စ သီလကထာ-သည်လည်း၊ အမှာကံ-တို့အား၊ ဝါ-တို့၏၊ ဖာသုဝိဟာရာ သုခဝိဟာရော-ချမ်းသာစွာ နေရကြောင်းသည်၊ ဘဝိဿတိ-လတ္တံ့၊ သာ စ နော ပဝတ္တိနီ ဘဝိဿတီတိ-ကား၊ အမှာကံ-တို့၏၊ သာ စ ကထာ-ထိုသီလနှင့် စပ်သော စကားသည်လည်း၊ ဒိဝသမ္ပိ-တနေပတ်လုံးလည်း၊ ကထေန္တာနံ-ပြောဆိုကုန်လသော်၊ ပဝတ္တိနီ-အဆက်မပြတ် ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၊ ဘဝိဿတိ-လတ္တံ့၊ န ပဋိဟညိဿတိ-အချင်းချင်းမထိခိုက်လတ္တံ့၊ ဟိ-မှန်၊ ဒွိသု-ကုန်သော၊ သီလဝန္တေသု-သီလရှိသော ရဟန်းတို့တွင်၊ ဧကေန-တပါးသော ရဟန်းသည်၊ သီလဿ-၏၊ ဝဏ္ဏေ-ဂုဏ်ကို၊ ကထိတေ-ပြောဆိုအပ်သော်၊ ဣတရော-အခြားသော ရဟန်းသည်၊ အနုမောဒတိ-ဝမ်းမြောက်၏၊ တေန-ထိုသို့ ဝမ်းမြောက်ခြင်းကြောင့်၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ ကထာ-သီလနှင့် စပ်သော စကားသည်၊ ဖာသု စေဝ-ချမ်းသာကြောင်းသည်လည်းကောင်း၊ ပဝတ္တိနီ စ-အဆက် မပြတ်ဖြစ်ခြင်းရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ-၏၊ ပန-ကား၊ ဧကသ္မိ-တပါးသည်၊ ဒုဿိလေ-ဒုဿိလသည်၊ သတိ-သော်၊ ဒုဿိလဿ-သီလမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အတွက်၊ သီလကထာ-သီလနှင့် စပ်သော စကားသည်၊ ဒုက္ကထာ-မကောင်းသော စကားသည်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သီလကထာ-သည်၊ နေဝ ဟောတိ-မဖြစ်၊ ဖာသု-သည်၊ န (ဟောတိ) ပဝတ္တိနီ-သည်၊ န (ဟောတိ)သမာဓိပညာ ကထာသုပိ-သမာဓိနှင့်စပ်သော စကား၊ ပညာနှင့် စပ်သော စကားတို့၌လည်း၊ ဧသေဝ နယောတည်း၊ ဟိ-မှန်၊ ဒွေ-နှစ်ပါးရဟန်းတို့သည်၊ သမာဓိလာဘိနော-သမာဓိကို ရခြင်း ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) သမာဓိကထံ-ကို၊ (ကထေန္တာ-ပြောကုန်သော်လည်းကောင်း၊) သပ္ပညာ-ပညာနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) ပညာကထံ စ-ကိုလည်း၊ ကထေန္တာ-ကုန်သော်လည်းကောင်း၊ ရတ္ထိ ဝါ-ညဉ့်ကို သော်လည်းကောင်း၊ ဒိဝသံ ဝါ-နေ့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အတိက္ကန္တမ္ပိ-လွန်သွားသည်ကိုလည်း၊ န ဇာနန္တိ-မသိလိုက်ကြကုန်၊ [စကားပြောရတာ အလွန် ချမ်းသာသောကြောင့် ညဉ့်ကုန်သွားမှန်းကိုလည်းကောင်း၊ နေ့ကုန်သွားမှန်းကို လည်းကောင်း မသိလိုက်ကြ၊ နေ့တာ ညဉ့်တာ အလွန်တိုသကဲ့သို့ ထင်ကြရသည်-ဟူလို့။

သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာတိ-ကား၊ သက္ကာရဉ္စေ-ကောင်းစွာပြုခြင်းကို လည်းကောင်း၊ ဂရုကာရဉ္စ-အလေးပြုခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ကရိတွာ-၍၊ သေဝိ တဗ္ဗော-စသည်၌စပ်) အဓိကော ဟောတိတိ-ကား၊ အတိရေကော-သာလွန်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ သီလက္ခန္ဓန္တိ-ကား၊ သီလရာသီ-သီလအစုကို၊ (ပုရိပူရေသာမိ-၌ စပ်) ပရိပူရေသာမိတိ-ကား၊ အတိရေကသီလံ-သာလွန်သော သီလရှိသော၊ တံ ပုဂ္ဂလံ-ကို၊ နိဿာယ-၍၊ အတ္တနော-၏၊ အပရိပူရံ-မပြည့်စုံသေးသော၊ သီလရာသီ-ကို၊ ပရိပူရံ-ပြည့်စုံ လုံလောက်အောင်၊ ကရိဿာမိ-အံ၊ တတ္ထ တတ္ထ ပညာယ အနုဂ္ဂဟေသာမိတိ ဧတ္ထ-၌၊ သီလဿ-အား၊ အသပ္ပါယေ-မလျောက် ပတ်ကုန်သော၊ အနုပကာရဓမ္မေ-လျော်သောကျေးဇူးကို မပြုတတ်ကုန်သော အနာစာရ၊ အဂေါစရ စသော တရားတို့ကို၊ ဝဇ္ဇေတွာ-ကြဉ်၍၊ သပ္ပါယေ-လျောက်ပတ်ကုန်သော၊ ဥပကာရဓမ္မေ-လျော်သော ကျေးဇူးကို ပြုတတ်ကုန်သော တရားတို့ကို၊ သေဝဇ္ဇော-မှီဝဲသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တသ္မိ တသ္မိ ဌာနေ-ထိုထို ထိုထို ချီမြှောက်သော ထိုက်သောအရာ၌၊ သီလက္ခန္ဓံ-သီလအစုကို၊ ပညာယ-ဖြင့်၊ အနုဂ္ဂဏှာတိ နာမ-ချီမြှောက်သည် မည်၏၊ သမာဓိ ပညာက္ခန္ဓေသုဝိ-သမာဓိက္ခန္ဓ၊ ပညာက္ခန္ဓတို့၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-တည်း။

၁၂၄။ ဇိဂုစ္ဆိတဗ္ဗောဒိသု-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ဇိဂုစ္ဆိတဗ္ဗောတိ-ကား၊ ဂူထံ ဝိယ-မစင်ကို ကဲ့သို့၊ ဇိဂုစ္ဆိတဗ္ဗော-စက်ဆုပ်ထိုက်၏၊ အထခေါ နန္တိ-ကား၊ အထခေါ-ထိုသို့ပင် မြွေက မကိုက်ပါသော်လည်း၊ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ [နံ-၏အဖွင့်၊ ကိတ္တိသဒ္ဓေါ-ကို ဝဲသည်၊] ကိတ္တိသဒ္ဓေါတိ-ကား၊ ကထာသဒ္ဓေါ-ပြောဆိုအပ်သော အသံသည်၊ (အဗျဂ္ဂစ္ဆတိ-၌ စပ်) ဧဝမေဝန္တိ ဧတ္ထ-၌၊ ဂူထကူပေါ-မစင်တွင်းကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) ဝိယ-ကဲ့သို့၊ (တထာ) ဒုဿိလုံ-ဒုဿိလ၏ အဖြစ်ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-၏၊ ဂူထကူပေ-၌၊ ပတိတွာ-ကျ၍၊ ဌိတော-တည်သော၊ ဓမ္မနိအတိ-လင်းမြွေကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော)ဝိယ-ကဲ့သို့၊ (တထာ) ဒုဿိလပုဂ္ဂလော-ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) [“ဓမ္မနိအတိ”ကို ရှေးနိဿယ၌ “စပါးကြီးမြွေ”ဟု ပေး၏၊ စပါးကြီးမြွေသည် ကျင်ကြီးတွင်းထဲ ကျနဖို့ ခဲယဉ်းသည်၊ အဘိဓာန် နိဿယ သစ်၌ “လင်းမြွေ”ဟု ပေး၍ ရှေးနိဿယတို့၌ “ကျိုင်းကောင်”ဟု ပေး၏၊] ဂူထကူပတော-မစင်တွင်းမှ၊ ဥဒ္ဓရိယမာနေန-ထုတ်ဆယ်အပ်သော၊ တေန အဟိနာ-ထိုလင်းမြွေသည်၊ ပုရိသဿ-၏၊ သရိရံ-ကိုယ်ကို၊ အာရုဇ္ဈေနာပိ-တက်ပါ သော်လည်း၊ အဒဋ္ဌဘာဝေါ-မကိုက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) ဝိယ-၊ ဒုဿိလံ-ကို၊ သေဝမာနဿပိ-မှီဝဲပါသော်လည်း၊ တဿ-ထိုဒုဿိလ ပုဂ္ဂိုလ်၏၊

ကိရိယာယ-အမူအရာကို၊ အကရဏဘာဝေါ-ပြုခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ (ဒဌဗ္ဗော)သရီရ်-ကို၊ ဂူထေန-ဖြင့်၊ မက္ခေတွာ-လိမ်းကျံ၍၊ အဟိနော-လင်းမြွေ၏၊ ဂတကာလော-သွားရာအခါကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော)ဝိယ-ကဲ့သို့၊ (တထာ) ဒုဿိလံ-ကို၊ သေဝမာနဿ-မှီဝဲသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ပါပကိတ္တိသဒ္ဓဿ-မကောင်းသော ကျော်စောသံ၏၊ အဗ္ဘဂ္ဂမနကာလော-လွမ်းမိုး၍ တက်ရာအခါကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

၁၂၅။ တိန္ဒကာလာတန္တိ-ကား၊ တိန္ဒကရုက္ခအလာတံ-တည်ပင်သစ်သား၏ မီးစသည်၊ (စိစိဋ္ဌာယတိ-စသည်၌ စပ်)၊ ဘိယျော သော မတ္တာယ စိစိဋ္ဌာယတိတိ- (ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါ၌၊ (ဂုဇ္ဇတ္ထံ-ကို)၊ ဟိ (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒဿေမိ)-အံ၊ တံ-ထိုတည်သား မီးစသည်၊ ဈာယမာနံ-တောက်လသော်၊ ပကတိယာပိ-ပင်ကိုယ်အားဖြင့်လည်း၊ ပပဋိကာယော-မီးဖွားတို့ကို၊ မုဉ္ဇန္တံ-လွတ်လျက်၊ စိစိဋ္ဌာယတိ-စိစိစိဋ္ဌဟု အသံပြု၏၊ စိဋ္ဌိစိဋ္ဌာတိ-စိဋ္ဌိစိဋ္ဌဟူသော၊ သဒ္ဓံ-ကို၊ ကရောတိ-၏၊ ပန-ကား၊ ဃဋ္ဌိတံ-ပုတ်ခတ်အပ်သည်၊ (သမာနံ-သော်)၊ အဓိမတ္တံ-လွန်ကဲသော အတိုင်း အရည်ရှိသော အသံကို၊ ကရောတိ-ပြု၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဧဝမေဝန္တိ-ကား၊ ဧဝမေဝံ-တူ၊ ကောဓနော-အမျက်ထွက်လေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အတ္တနာ-၏၊ ဓမ္မတာယပိ-သဘောအားဖြင့်လည်း၊ ဥဒ္ဓတော-အထက်အထက်၌ လွင့်တက်သော စိတ်ရှိသည်၊ စက္ကိကတော-ဒေါသသည် ကြမ်းတမ်း အောင် ပြုအပ်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ စရတိ-လှည့်လည်၏၊ [ရှေးနိဿယ၌ “ကျင့်၏”ဟု ပေး၏၊] အပ္ပမတ္တကံ-နည်းသော အတိုင်း အရည်ရှိသော၊ ဝစနံ-ကို၊ ဝုတ္တကာလေ ပန-သူတပါးတို့က ပြောဆိုအပ်ရာ အခါ၌ကား၊ မာဒိသံ နာမ-ငါကဲ့သို့ ရှုအပ်သူ မည်သည်ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒတိ-ပြောရသလား၊ ဣတိ-သို့၊ အတိရေကတရံ-သာ၍ လွန်စွာ၊ ဥဒ္ဓတာ စက္ကိကတော ဟုတွာ စရတိ။

ဂူထကူပေါတိ-ကား၊ ဂူထပုဏ္ဏကူပေါ-မစင်ဖြင့် ပြည့်သောတွင်းတည်း၊ ဝါ-တနည်း၊ ဂူထရာသိယေဝ-မစင်အစုပင်တည်း၊ ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ ဂူထကူပူပမပုဂ္ဂလနိဒ္ဒေသ၌၊ ဩပမ္ပသံသန္ဓနံ-ဥပမာနကို ဥပမေယျနှင့် နှီးနှောခြင်းကို၊ ပုရိမနယေနေဝ-ဖြင့်ပင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ တသ္မာ ဧဝရူပေါ ပုဂ္ဂလာ အဇ္ဈပေက္ခိတဗ္ဗော န သေဝိတဗ္ဗောတိ-ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ကောဓနော-သည်၊ အတိသေဝိယမာနောပိ-အလွန်မှီဝဲအပ်သော်လည်းကောင်း၊ အတိဥပသင်္ကမိယ မာနောပိ-အလွန်ဆည်းကပ်အပ်သော်လည်းကောင်း။ ကုဇ္ဈတိယေဝ-စိတ်ဆိုးတတ်သည်သာ၊ ဣမိနာ-ဤဒေါသကြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့်၊ ကိ-အဘယ်

အကျိုး ရှိအံ့နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ပဋိက္ကမန္တောပိ-နောက်ဆုတ်ပြန်သော်လည်း၊ ကုဇ္ဈတိယေဝ-သည်သာ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပလာလဂ္ဂိ ဝိယ-ကောက်ရိုးမီးကိုကဲ့သို့၊ အဇ္ဈပေက္ခိတဗ္ဗော-လျစ်လျူရှုထိုက်၏၊ န သေဝိတဗ္ဗော-မမှီဝဲထိုက်။

ကိ-အဘယ်နည်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ-နည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပလာလဂ္ဂိ-ကောက်ရိုးမီးကို၊ အတိဥပသင်္ကမိတ္တာ-အလွန်နီးစွာ ချည်းကပ်၍၊ တပ္ပတိ-လှုံ၏၊ တဿ-ထို ပုဂ္ဂိုလ်၏။ သရိရံ-သည်၊ ဈာယတိ-လောင်၏၊ ယော-သည်၊ အတိပဋိက္ကမိတ္တာ-အလွန်နောက်ဆုတ်၍၊ တပ္ပတိ-၏၊ တဿ-၏၊ သီတံ-အချမ်းသည်၊ န စူပသမ္ပတိ-မငြိမ်းပျောက်၊ ပန-အနွယ်-ကား၊ အနုပသင်္ကမိတ္တာ-အလွန်နီးစွာ မချည်းကပ်ပဲ၊ အပဋိက္ကမိတ္တာ-အလွန်ဝေးစွာ နောက်မဆုတ်ပဲ၊ မဇ္ဈတ္တဘာဝေန-အလယ်၌ တည်သော သဘောရှိသူ၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ တပေန္တဿ-လှုံသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သီတံ-အချမ်းသည်၊ ဝုပသမ္ပတိ-ငြိမ်းပျောက်၏၊ ကာယောပိ-ကိုယ်ကိုလည်း၊ န သုယုတိ-မီးမလောင်အပ်၊ (မိမလောင်နိုင်)၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပလာလဂ္ဂိ ဝိယ-ကဲ့သို့၊ ကောဓနော-သော၊ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ မဇ္ဈတ္တဘာဝေန အဇ္ဈပေက္ခိတဗ္ဗော၊ န သေဝိတဗ္ဗော၊ န ဘဇိတဗ္ဗော၊ န ပယိရူပါသိတဗ္ဗော။

၁၂၆။ ကလျာဏမိတ္တောတိ-ကား၊ သုစိမိတ္တော-စင်ကြယ်သော မိတ်ဆွေရှိသူတည်း၊ ကလျာဏသဟာယောတိ-ကား၊ သုစိသဟာယော-စင်ကြယ်သော သူငယ်ချင်း ရှိသူတည်း၊ သဟာယောတိ-ကား၊ သဟဂါမိ-အတူတကွ သွားလေ့ရှိသူတည်း၊ သဒ္ဓိ စရော-အတူတကွ လှည့်လည်တတ်သူတည်း၊ ကလျာဏသမ္ပဝင်္ကောတိ-ကား၊ ကလျာဏေသု-ကောင်းကုန်သော၊ သုစိပုဂ္ဂလေသု-စင်ကြယ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌၊ သမ္ပဝင်္ကော-ကောင်းစွာ ကိုင်းရှိုင်းခြင်းရှိသူ တည်း၊ တန္နိန္ဒ တပေါဏ တပ္ပတ္တာရမာနသော-ထိုကလျာဏမိတ္တ၌ ညွတ်သော စိတ်ရှိသူ၊ ထိုကလျာဏမိတ္တ၌ ကိုင်းသောစိတ်ရှိသူ၊ ထိုကလျာဏမိတ္တ၌ ရှိုင်းသောစိတ်ရှိသူတည်း၊ ဣတိ အတ္ထောနက်။

၁၂၇။ သီလေသု ပရိပူရကာရိတိ အာဒိသု-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထောဇဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) သီလေသု ပရိပူရကာရိနောတိ-ကား၊ ဧတေ အရိယသာဝကာ-ဤသောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်ဖြစ်သော အရိယာ သာဝကတို့ကို၊ (ဝုစ္စန္တိ-၌စပ်) ဝါ-တို့သည်၊ (အာပဇ္ဇန္တိ၊ ကရောန္တိ-တို့၌ စပ်) မဂ္ဂ ဗြဟ္မစရိယဿ-၏၊ အာဒိဘူတာနိ-အစ ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်)၊ အာဒိ ဗြဟ္မစရိယကာနိ-အာဒိဗြဟ္မစရိယကမည် ကုန်သော၊ ပါရာဇိကသင်္ခါတာနိ-ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော စတ္တာရိ-ကုန်သော၊ ယာနိ တာနိ မဟာသီလသိက္ခာ ပဒါနိ-

အကြင်ကြီးသော သီလ ဟူသော သိက္ခာပုဒ်တို့သ်၊ (သန္တိ) တေသံ-ထိုပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ အဝီတိက္ကမနတော-မလွန်ကျူးခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ယာနိ ခုဒ္ဒါနုဒ္ဒကာနိ-အကြင်ပါရာဇိကလေးပါးမှ ကြွင်းကုန်သော သံဃာဒိသေသံ၊ ထုလ္လစည်း စသော ခုဒ္ဒါနုဒ္ဒကာသိက္ခာပုဒ်တို့သို့၊ အာပဇ္ဇန္တိ-သင့်ရောက်ကုန်၏၊ တေဟိ-ထိုခုဒ္ဒါနုဒ္ဒကာသိက္ခာပုဒ်တို့မှ၊ ဝုဋ္ဌာနတော စ-ထခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ သီလေသု-တို့၌၊ ယံ-အကြင် ကိစ္စကို၊ ကတ္တဗ္ဗံ-၏၊ တံ-ထိုကိစ္စကို၊ ပရိပူရံ-ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်စုံအောင်၊ သမတ္တံ-လုံလောက်အောင်၊ ကရောန္တိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သီလေသု ပရိပူရကာရိနောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ-ကုန်၏။

ပန-ကား၊ သမာဓိ ပါရိပန္နကနံ-သမာဓိကို ထက်ဝန်းကျင် နှောင်ဖွဲ့၊ တတ်ကုန်သော၊ ကာမရာဂ ဗျာပါဒါနံ-တို့၏လည်းကောင်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပညာပါရိပန္နကဿ-ဝိပဿနာပညာကို ထက်ဝန်းကျင် နှောင်ဖွဲ့တတ်သော၊ သစ္စပဋိစ္စာဒကဿ-သစ္စာလေးပါးကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော၊ မောဟဿ စ-၏လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ အသမ္မဟတတ္တာ-ဈာန်၊ မဂ်တို့ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ မပယ်အပ်ကုန်သေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သမာဓိ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပညစ္စ-ဝိပဿနာပညာကိုလည်းကောင်း၊ ဘာဝေန္တောပိ-ဖြစ်စေပါကုန်သော်လည်း၊ သမာဓိ ပညာသု-တို့၌၊ ယံ-အကြင်ဖြည့်ကျင့်မှုကို၊ ကတ္တဗ္ဗံ-၏၊ တံ-ထိုဖြည့်ကျင့်မှုကို၊ မတ္တသော-အတိုင်းအရှည်အားဖြင့်၊ ပမာဏေန-ပမာဏအားဖြင့်၊ ပဒေသမတ္တမေဝ-အစိတ်အပိုင်းမျှကိုသာ၊ ကရောန္တိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သမာဓိသို့ ပညာယ စ မတ္တသော ကာရိနောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ-ကုန်၏၊ ဣမိနာ ဥပါယေန-ဤကပ်၍ သိကြောင်းဖြစ်သော နည်းဖြင့်၊ ဣတရေသု- ဤနည်းမှ တပါးကုန်သော၊ ဒွိသု-ကုန်သော၊ နယေသုပိ-နည်းတို့၌လည်း၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

တတြ-ထိုသီလေသု ပရိပူရကာရိ အစရှိသောပုဒ်တို့၌၊ [ရှေးနိဿယဝယ် “တတြ-ထိုသိခြင်း၌” ဟု ပေး၏။] အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ အပရောပိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊ သုတ္တန္တနယော-သုတ္တန်ပါဠိတော်၌ လာသောနည်းတည်း၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဣမ-ဤသာသနာတော်၌၊ ဘိက္ခု-သည်၊ သီလေသု-တို့၌၊ ပရိပူရကာရိ-ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်အောင် ပြုလေ့ရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ သမာဓိသို့-၌၊ မတ္တသော-အတိုင်းအရှည်အားဖြင့်၊ (သင့်ရဲ့ တော်ရဲ့ အားဖြင့်) ကာရိ-ပြုလေ့ရှိသည်၊ (ဟောတိ) ပညာယ-၌၊ မတ္တသော-အားဖြင့်၊ ကာရိ-သည်၊ (ဟောတိ)သော-ထိုရဟန်းသည်၊ ခုဒ္ဒါနုဒ္ဒကာနိ-ကုန်သော၊ ယာနိ တာနိ သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ အာပဇ္ဇတိပိ-ရောက်လည်း ရောက်၏။ (တေဟိ-တို့မှ) ဝုဋ္ဌာတိပိ-ထလည်း ထ၏၊ တံ-ထိုသို့ သိက္ခာပုဒ်တို့သို့ရောက်ခြင်း၊ သိက္ခာပုဒ်တို့မှ ထခြင်းသည်။

ကိဿဟေတု-နည်း၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဟိ-အကြင်ကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်တို့သို့ ရောက်ခြင်း၊ သိက္ခာပုဒ်တို့မှ ထခြင်း၌၊ (တေသံ-ထိုသောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။) အဘဗ္ဗတာ-မထိုက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ န ဝုတ္တာ-ဟောတော်မမူအပ်၊ (တတော-ထို့ကြောင့်တည်း။)

စ-အန္တယကာ၊ အာဒိဗြဟ္မစရိယကာနိ-မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ အစဖြစ်ကုန်သော၊ ဗြဟ္မစရိယသာရပုဂ္ဂိုလ်-မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယအား လျှောက်ပတ်ကုန်သော၊ ယာနိ တာနိ သိက္ခာပဒါနိ-အကြင် ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ (သန္တိ) တတ္ထ-ထို သိက္ခာပုဒ် တို့၌၊ ဓုဝသီလော စ-မြဲသော သီလရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဌိတသီလော စ-တည်သော သီလရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ-၏၊ သိက္ခာပဒေသု-တို့၌၊ သမာဒါယ-ကောင်းစွာယူ၍၊ (ဆောက်တည်၍)၊ သိက္ခတိ-ကျင့်၏။ သော (ပ) သမ္မောဓိပရာယဏော-ဤပုဒ်တို့ကို ပါဠိတော် ပုဒ်ရေနံပါတ် ၃၁-သတ္တကုတ္တု ပရမနိဒ္ဒေသ၌ အနက်ပေးထားပြီ။

ဣဓ ပန ဘိက္ခဝေ (ပေ) ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတိ ဤပုဒ်တို့ကို ပါဠိတော် ပုဒ်ရေနံပါတ် ၃၄၊ သကဒါဂါမိနိဒ္ဒေသ၌ အနက်ပေးထားပြီ။ ဣဓ ပန ဘိက္ခဝေ(ပ) တသ္မာ လောကာ၊ ဤပုဒ်တို့ကို ပါဠိတော် ပုဒ်ရေနံပါတ် ၃၅၊ အနာဂါမိနိဒ္ဒေသ၌ အနက်ပေးထားပြီ။ ဣဓ ပန ဘိက္ခဝေ(ပ)ဝိဟရတိတိ၊ ဤပုဒ်တို့ကို ပါဠိတော် ပုဒ်ရေနံပါတ် ၉၁၊ နိရာသပုဂ္ဂလ နိဒ္ဒေသ၌ အနက်ပေးထားပြီ။ အယံ-ကား၊ သုတ္တန္တနယော-တည်း။

၁၃၀။ သတ္တာရနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ပရိညံ ပညပေတိတိ-ကား၊ ပဟာနံ-ပယ်ကြောင်းတရားကို၊ သမတိက္ကမံ-လွန်မြောက် ကြောင်းတရားကို၊ ပညာပေတိ-အပြားအားဖြင့် သိစေ၏။ ဝါ-ပညတ်၏။ တတြာတိ-ကား၊ တီသု-သုံးယောက်ကုန်သော၊ တေသု ဇနေသု-ထိုဆရာဖြစ်သော လူတို့တွင်၊ တေန ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ-ကား၊ တေန ပညာပနေန-ထိုသို့ ပညတ်ခြင်းကြောင့်၊ [ထိုသို့ ကာမတို့ကို ပိုင်းခြား၍ သိကြောင်း ပယ်ကြောင်းတရားတို့ကို၊ ပညတ်ခြင်း ကြောင့်၊] သော တတ္ထာ-ထိုဆရာကို၊ ရူပါဝစရသမာပတ္တိယာ-ကို၊ လာဘီ-ရခြင်းရှိသူတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏။ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဒုတိယဝါရေပိ-၌လည်း၊ ဒေသေဝ နယော-တည်း၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ သတ္တာ တေန ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ-ကား၊ တိတ္ထိယေဟိ-တို့နှင့်၊ အသာဓာရဏေန-မဆက်ဆံသော၊ တေန ပညာပနေ န-ထိုကာမ ရူပ ဝေဒနာတို့ကို ပယ်ကြောင်းတရားတို့ကို ပညတ်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ တတိယော-သုံးပါးမြောက်ဖြစ်သော၊ အယံ သတ္တာ-ဤဆရာကို၊ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓေါ-သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရား ဟူ၍၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏။

ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ-ချဲ့၊ တိတ္ထိယာ-တို့သည်၊ ကာမာနံ-ကာမဂုဏ်တို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပရိည-ပိုင်းခြား၍ သိကြောင်းတရားကို၊ ပညပေန္တာ-ပညတ်ကြကုန်လသော်၊ ရူပဘဝ-ကို၊ ဝက္ခန္တိ-ပြောဟောကြကုန်လတ္တံ့၊ ရူပါနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပရိည-တို့ကို၊ ပညပေန္တာ-ကုန်လသော်၊ အရူပဘဝ-ကို၊ ဝက္ခန္တိ-ကုန်လတ္တံ့၊ ဝေဒနာနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပရိည-ကို၊ ပညပေန္တာ-ကုန်လသော်၊ အညပေန္တာ-ကုန်လသော်၊ အသညဘဝ-အသညသတ်ဘဝကို၊ ဝက္ခန္တိ-ကုန်လတ္တံ့၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ ဝါ-မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်စွာ၊ ပညပေန္တာ-ကုန်လသော်၊ ဧဝံ-သို့၊ (ကာမပရိညာအတွက် ရူပဘဝ၊ အရူပဘဝ ပရိညာအတွက် အရူပဘဝ၊ ဝေဒနာပရိညာအတွက် အသညသတ်ဘဝ ဟူ၍) ပညပေယျံ-ကုန်ရာ၏၊ စ-ထိုသို့ပင် ပညတ်ကြပါကုန်သော်လည်း၊ (တိတ္ထိယာ-တို့သည်) သမ္မာ-စွာ၊ ဝါ-စွာ၊ ပညပေတံ-ငါ၊ နော သက္ခောန္တိ-မစွမ်းနိုင်ကြကုန်၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ပန-သည်ကား၊ ကာမာနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပရိည-ကို၊ ပဟာနံ-ကို၊ အနာဂါမိမဂ္ဂေန-ဖြင့်၊ ပညပေတိ-၏၊ ရူပဝေဒနာနံ-ရုပ်၊ ဝေဒနာတို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပရိည-ကို၊ ပဟာနံ-ကို၊ အရဟတ္တမဂ္ဂေန-ဖြင့်၊ ပညပေတိ-၏၊ ဣမေ တယော သတ္တာရောတိ-ကား၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ဣမေ ဇနာ-ဤဆရာဖြစ်သော လူတို့သည်၊ ဗာဟိရကာ-သာသနာတော်မှ အပဖြစ်သူတို့တည်း၊ ဧကော-ဆရာတပါးကား၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမ သို့ လောကေ-၌၊ တယော-ကုန်သော၊ သတ္တာရော နာမ-ဆရာတို့မည်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။

၁၃၁။ ဒုတိယေ-သော၊ သတ္တာရနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ဒိဋ္ဌေ စေဝ ဓမ္မေတိ-ကား၊ ဣမသို့ ယေဝ အတ္တဘာဝေ-ဤပစ္စုပ္ပန် အတ္တဘော၌၊ အတ္တာနံ သစ္စတော ထေတတော ပညပေတိတိ-ကား၊ နိစ္စော-မြဲသော၊ ဓုဝေါ-ခိုင်ခံ့သော၊ သဿတော-အခါခပ်သိမ်း ထင်ရှားရှိသော၊ အတ္တာ နာမ-အတ္တမည်သော၊ ဧကော-တခုသော အနက်ခြံသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဘူတတော-ဟုတ်မှန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ဝါ-ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်အား ဖြင့်၊ ထိရတော-ခိုင်မြဲသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၊ ပညပတိ-၏၊ အဘိသမ္မရာယဉ္ဇာတိ-ကား၊ အပရသို့ အတ္တဘာဝ-ပစ္စုပ္ပန်မှ တပါးသော အတ္တဘော၌၊ ဧဝံ မေဝ-အတူသာ၊ ပညပေတိ-၏၊ ဧတ္ထ-ဤဒုတိယသတ္တာရနိဒ္ဒေသ၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းကို၊ ဝုတ္တနယောနေဝ-ဖြင့်ပင်၊ ဝေဒိဗ္ဗေ-၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

တိကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

၄။ စတုက္ကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၁၃၂။ စတုက္ကနိဒ္ဒေသ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) အသပ္ပရိသောတိ-ကား၊ လာမကပုရိသော-ယုတ်ညံ့သော ယောကျ်ားဖြစ်သော(ပုဂ္ဂလော-၌စပ်) ပါဏံ-သတ္တဝါကို၊ အတိပါတေတိ-ဇိဝိတိန္ဒြေမှ လျင်စွာ ကျစေတတ်၏၊ ကုတိ-ကြောင့်၊ ပါဏာတိပါတီ-မည်၏၊ [“ပါဏာတိပါတော ယဿ အတ္ထိတိ ပါဏာတိပါတီ”ဟု ပြု၊] အဒိန္န-ဥစ္စာရှင်သည် မပေးအပ်သော သူ့ဥစ္စာကို၊ အာဒိယတိ-ယူတတ်၏၊ ကုတိ-ကြောင့်၊ အဒိန္နာဒါယီ-မည်၏။ ကာမေသု-ဝတ္ထု၊ အာရုံ ကာမဂုဏ်တို့၌၊ မိစ္ဆာ-ဖောက်ပြန်သော အားဖြင့်၊ စရတိ-ကျင့်တတ်၏၊ ကုတိ-ကြောင့်၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရိ-မည်၏၊ မုသာ-ချွတ်ယွင်းဖောက်ပြန် မမှန်သော စကားကို၊ ဝဒတိ-ပြောဆိုတတ်၏၊ ကုတိ-ကြောင့်၊ မုသာဝါဒီ-မည်၏၊ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒေ-ယစ်မူးကြောင်း၊ မေ့လျော့ကြောင်းဖြစ်သော သေရည်အရက်၌၊ တိဋ္ဌတိ-တည်တတ်၏၊ ကုတိ-ကြောင့်၊ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာယီ-မည်၏။

၁၃၃။ ပါဏာတိပါတေ သမာဒါပေတိတိ-ကား၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် ယူစေလသော်၊(ပရော-တပါးသော စေခိုင်းအပ်သူသည်၊) ပါဏံ-ကို၊ အတိပါတေတိ-၏၊ တထာ-ထိုသို့ လျင်စွာ ကျစေနိုင်လောက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နံ-ထိုတပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ တတ္ထ-ထိုပါဏာတိပါတကံ၌၊ ဂဟဏံ-ယူအပ်သည် မည်လောက်အောင်၊ ဂဏှာပေတိ-ယူစေတတ်၏။ [“ဂဟဏံ”သည် သမာဒါပေတိ-၌ “သံ”၏ အဖွင့် “ဂဏှာပေတိ”ကား၊ “အာဒါပေတိ”၏ အဖွင့်၊ ယူခြင်းကိစ္စ အထမြောက်အောင် ယူစေခြင်းကို “ဂဟဏံ၊ ဂဏှာပေတိ”ဟု ဆိုသည်၊] သေသေသုပိ-ကြွင်းသော ဝါကျတို့၌လည်း၊ (“အဒိန္နာဒါနေ သမာဒါပေတိ”စသော ဝါကျတို့၌လည်း၊) ဧသေဝ နယော-တည်၊ အယံ ဝုစ္စတိတိ-ကား၊ ဧဝရူပေါ-သော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ (ဝုစ္စတိ-၌စပ်) ယသ္မာ-ကြောင့်၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ကတေန-ပြုအပ်သော၊ ဒုဿီလျေန စ-ဒုဿီလ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ အကုသိုလ်စိတ်နှင့်လည်း၊ သမန္နာဂတော-ပြည့်စုံ၏၊ [အတ္တနာ စ ပါဏာတိပါတီကို ရည်ရွယ်သည်၊] ယဉ္ဇ-ယင်းဒုဿီလုအမှုကိုလည်း၊ [ရှေး နိဿယ၌ “ပရစ္စ”ဟု ရှိ၏၊] သမာဒါပိတေန-ဆောက်တည်စေအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ် သည်၊ (စေခိုင်းအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊)ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ [“ပရစ္စ ပါဏာတိပါတေ သမာဒါပေတိ”ကို ရည်ရွယ်သည်၊] တတော-ထိုဒုဿီလုအမှု၌ (အာဏပက ပုဂ္ဂိုလ်က စေခိုင်းအပ်သည် ဖြစ်၍ အာဏတ္ထပုဂ္ဂိုလ်သည် ပြုအပ်သော ထို

မကောင်းမှုမှ၊ ဥပဗုဿ-ထက်ဝက်၏၊ ဒါယာဒေါ-အမွေခံသည်၊ (ဟောတိ၊) တသ္မာ-ကြောင့်၊ အသပ္ပရိသေန အသပ္ပရိသတရောတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ-သည်၊ ပုစ္ဆတိ-၏၊ သပ္ပရိသောတိ-ကား၊ ဥတ္တမပုရိသော-မြတ်သော ယောကျ်ားဖြစ်သော၊ (ပုဂ္ဂလော-၌ စပ်၊)

၁၃၅။ သပ္ပရိသေန သပ္ပရိသတရောတိ-ကား၊ အတ္တနာ-မိမိဟူသော စေခိုင်းအပ်သူ ကိုယ်တိုင်၊ ကတေန-သော၊ သုသိလျေန-သိလရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ကုသိုလ်စိတ်နှင့်၊ သမန္နာဂတတ္တာ-ပြည့်စုံသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ ယဉ္ဇ-ယင်းသုသိလျအမှုကိုလည်း၊ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ “ပရဉ္စ”ဟု ရှိ၏၊] သမာဒိပိတော-ဆောက်တည်စေအပ်သည်၊ (စေခိုင်းအပ်သည်ဖြစ်၍၊) ကရောတိ-၏၊ တတော-ထိုဒုဿိလျအမှုမှ၊ (အာဏာကပပုဂ္ဂိုလ်က စေခိုင်း အပ်သည်ဖြစ်၍ အာဏတ္တပုဂ္ဂိုလ်သည် ပြုအပ်သော ထို ကောင်းမှုမှ) ဥပဗုဿ-၏၊ ဒါယာဒတ္တာစ-အမွေခံ၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ [ယဉ္ဇမှ စ၍ ဤ၌ ယူသည်၊] ဥတ္တမပုရိသေန-မြတ်သောယောကျ်ားထက်၊ ဥတ္တမပုရိသတရော-သာ၍မြတ်သော ယောကျ်ားသည်၊ (ဟောတိ၊) [ရှေ့၌ယသ္မာ၊ တသ္မာကို ဤ၌ ချုံး၍ “သမန္နာဂတတ္တာ၊ ဒါယာဒတ္တာ”ဟု ဟိတ်ပုဒ် လုပ်သည်၊]

၁၃၆-၈-၄၀။ ပါပေါတိ-ကား၊ အကုသလကမ္မပထသင်္ခါတေန-အကုသလ ကမ္မပထဟု ဆိုအပ်သော၊ ဒသဝိဓေန-ဆယ်ပါး အပြားရှိသော၊ ပါပေန-မကောင်း မှုနှင့်၊ သမန္နာဂတော-သော၊ (ပုဂ္ဂလော-၌စပ်) ကလျာဏောတိ-ကား၊ ကုသလ ကမ္မပထသင်္ခါနေတ-ဟု ဆိုအပ်သော၊ ဒသဝိဓေန-သော၊ ကလျာဏဓမ္မေန- ကောင်းသော အကျင့်သဘောနှင့်၊ သမန္နာဂတော-သော၊ သုဒ္ဓကော-စင်ကြယ် သော၊ ဘဒြကော-ကောင်းသော၊ (ပုဂ္ဂလော-၌စပ်၊) ဧတ္ထ-ဤ ပါပ၊ ပါပတရ၊ ကလျာဏ၊ ကလျာဏတရ စတုတ္ထတို့၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊ ပုတ္တနယတ္တာ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ-ပေါ်လွင်ထင်ရှားသာ အနက်ရှိသည်သာ၊ ပါပဓမ္မာဒိသုဝိ- အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) အဿ-ထို ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ပါပေါ-ယုတ်မာသော၊ ဓမ္မော-အကျင့်သဘော သည်၊ (အတ္ထိ၊) ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော-သည်၊) ပါပဓမ္မော-မည်၏၊ အဿ-၏၊ ကလျာဏော-ကောင်းသော၊ ဓမ္မော-သည်၊ (အတ္ထိ၊) ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော-သည်၊) ကလျာဏဓမ္မော-မည်၏၊ ဧတ္ထ-ဤပါပဓမ္မေ ကလျာဏဓမ္မေ စတုတ္ထတို့၄၊ သေသံ-သည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ- သည်သာ။

၁၄၄။ သာဝဇ္ဇောဒိသု-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) သာဝဇ္ဇောတိ-ကား၊ သဒေါသော-အပြစ်နှင့်တကွ ဖြစ်သော၊ (ပုဂ္ဂလော-၌စပ်) သာဝဇ္ဇေန ကာယကမ္မေနာတိ-ကား၊ သဒေါသေန-သော၊ ပါဏာတိပါတာဒိနာ-ပါဏာတိပါတ အစရှိသော၊ ကာယကမ္မေန-နှင့်၊ (သမန္နာဂတော-၌စပ်) ဣတရေပိ-သာဝဇ္ဇေန ကာယကမ္မေန-မှ တပါးသော သာဝဇ္ဇေန ဝစီကမ္မေန ဟူသော ပုဒ်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-တည်း၊ အယံ ဝုစ္စတိတိ-ကား၊ ဧဝရူပေါ-သော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ (ဝုစ္စတိ-၌စပ်) တိဟိ-ကုန်သော၊ ဒွါရေဟိ-တို့ဖြင့်၊ အာယူဟနကမ္မဿ-အားထုတ်အပ်သောကံ၏၊ ဝါ-သည်၊ သဒေါသတ္တာ-အပြစ်နှင့်တကွ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဂူထကုဏပါဒိဘရိတော-မစင် အကောင်ပုပ် အစရှိသည်တို့နှင့် ပြည့်သော၊ ပဒေသော ဝိယ-အရပ်ကို ကဲ့သို့၊ သာဝဇ္ဇောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။ (ပါဠိတော်၌ ဟောတော် မူအပ်၏)

၁၄၅။ သာဝဇ္ဇေန ဗဟုလန္တိ-ကား၊ ယဿ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သာဝဇ္ဇမေဝ-အပြစ်နှင့်တကွ သာလျှင် ဖြစ်သော၊ ကာယကမ္မ-သည်၊ ဗဟု-များသည်၊ ဟောတိ-၏၊ အနဝဇ္ဇ-အပြစ် မရှိသော၊ (ကာယကမ္မ-သည်) အပွဲ-နည်းသည်၊ (ဟောတိ) သော-ထို ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ သာဝဇ္ဇေန ဗဟုလံ ကာယကမ္မေန သမန္နာဂတော အပွဲ အနဝဇ္ဇေနာတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ဣတရေသုပိ-သာဝဇ္ဇေန ဗဟုလံ ကာယကမ္မေန သမန္နာဂတော-ဝါကျပုဒ်မှ တပါးသော သာဝဇ္ဇေန ဗဟုလံ ဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော၊ သာဝဇ္ဇေန ဗဟုလံ မနောကမ္မေန သမန္နာဂတော ဟူသော ဝါကျတို့၌ လည်း၊ ဧသေဝ နယော-တည်း၊ ပန-ပရိဟာရပက္ခမှတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ၊ ကော-အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဧဝရူပေါ-သည်၊ ဟောတိ-နည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဂါမဓမ္မတာယ ဝါ-ရွာသူ ရွာသားတို့၏သဘောတံထွာ ဓမ္မတာကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အားဖြင့်သော် လည်းကောင်း၊ နိဂမဓမ္မတာယ ဝါ-နိဂုံးသူ နိဂုံးသားတို့၏ သဘောတံထွာဓမ္မတာ ကြောင့်လသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကဒါစိ-တခါတရံ ၌၊ ကရဟစိ-တရံတဆစ်၌၊ ဥပေါသထံ-ကို၊ သမာဒိယတိ-ကောင်းစွာ ယူ၏၊ ဝါ-ဆောက်တည်၏၊ သီလာနိ-တို့ကို၊ ပူရေတိ-ပြည့်စေ၏၊ [သော-သည်၊ ဧဝရူပေါ-သည်၊ ဟောတိ-၏။ ဟု နိယမဝိသဇ္ဇန ဝါကျ ထည့်ပါ။] [ယခုအခါ များစွာသော မြို့ရွာတို့၌ ထုံးစံအတိုင်း ဥပုသ်သီလ စောင့်ကြသကဲ့သို့တည်း၊] အယံ ဝုစ္စတိတိ-ကား၊ ဧဝရူပေါ-သော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ တိဟိ-ကုန်သော၊ ဒွါရေဟိ-တို့ဖြင့်၊ အာယူဟနကမ္မဿ-အားထုတ်အပ်သော ကံတို့တွင်၊ သာဝဇ္ဇဿေဝ-အပြစ်နှင့်

တကွ သာလျှင် ဖြစ်သော ကံ၏၊ ဗဟုလတာယ-များသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အနဝဇ္ဇဿ-အပြစ်မရှိသော ကံ၏၊ အပ္ပတာယ-နည်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝဇ္ဇဗဟုလောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

ဟိ-ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြအံ့၊ ဧကသ္မိံ ပဒေသေ-တခုသော အရပ်၌၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဍာနိ-မကောင်းသောအဆင်းရှိကုန်သော၊ ဒုဂ္ဂန္ဓာနိ-မကောင်းသော အနံ့ရှိကုန်သော၊ ပုပ္ဖါနိ-ပန်းတို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ရာသိကတာနိ-အစုအပုံပြုအပ်ကုန်သည်၊ အသု-ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊ တေသံ-ထိုဒုဗ္ဗဏ္ဍာ၊ ဒုဂ္ဂန္ဓဖြစ်သော ပန်းတို့၏၊ ဥပရိ-၌၊ တဟံ တဟံ-ထိုထို အစိတ် အပိုင်းအရပ်၌၊ အတိမုတ္တက ဝဿိကပါဋ္ဌလာနိ-စစ်ကြီးပန်း၊ အဖြူ၊ အနီရောသော အဆင်းရှိသော နှင်းဆီပန်းတို့သည်၊ ပတိတာနိ-ကျကုန်သည်၊ ဘဝေယျံ ယထာ-ဖြစ်ကုန်ရာသကဲ့သို့၊ [ရှေးနိဿယ၌ “အတိမုတ္တကဝဿိကပါဋ္ဌလာနိ-ဒန်းပွင့်၊ မိုးစွေပွင့် အထပ်တို့သည်”ဟု ပေး၏။ ပါဋ္ဌလံ သဒ္ဓါကသည် “အထပ်” အနက်ကို မဟော၊ ပဋ္ဌလံ သဒ္ဓါကသာ ဟောသည်၊] ဧဝူပေါ-သော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ဤဝဇ္ဇဗဟုလ ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ပန-ကား၊ ဧကသ္မိံ ပဒေသေ-၌၊ အတိ မုတ္တကဝဿိကပါဋ္ဌလာနိ-တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ရာသိကတာနိ-ကုန်သည်၊ အသု-ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ တေသံ-ထိုစစ်ကြီးပန်း၊ မိုးစွေပန်း၊ အဖြူ၊ အနီ ရောသော အဆင်းရှိသော နှင်းဆီပန်းတို့၏။ ဥပရိ-၌၊ တဟံ တဟံ-၌၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဍာဒုဂ္ဂန္ဓာနိ-မကောင်းသော အဆင်းရှိကုန်၊ မကောင်းသော အနံ့ရှိကုန်သော၊ ဗဒရပုပ္ဖါဒိနိ-ဆီးပန်း အစရှိသော ပန်းတို့သည်၊ ပတိတာနိ-ကုန်သည်၊ ဘဝေယျံ ယထာ-ဖြစ်ကုန်ရာသကဲ့သို့၊ ဧဝူပေါ-ဤသို့ သဘောရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ တတိယော-သုံးယောက်မြောက်ဖြစ်သော၊ ပုဂ္ဂလော-ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ပန-ကား၊ စတုတ္ထော-လေးယောက်မြောက် ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ တိဟိပိ-သုံးပါးလုံးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွါရေဟိ-တို့ဖြင့်၊ အယူဟနကမ္မဿ-၏၊ ဝါ-သည်၊ နိဒ္ဒေသတ္တာ-အပြစ်မရှိသည် ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ စတုမရုဘရိတသု ဝဏ္ဏပါတိ ဝိယ-စတုမရုဖြင့် ပြည့်သော ရွှေခွက်ကိုကဲ့သို့၊ ဒဌဗ္ဗော-၏။

တေသု-ထိုလေးယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ပဌမော-ပဌမ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အန္ဓဗာလပုထုဇ္ဇနော-ပညာမျက်စိ ကန်းမိုက်သော ပုထုဇဉ်တည်း၊ ဒုတိယော-ဒုတိယပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အန္တရန္တရာ-အကြား အကြား၌၊ ကုသလဿ-ကို၊ ကာရကော-ပြုတတ်သော၊ လောကီယပုထုဇ္ဇနော-လောကီပုထုဇဉ်တည်း၊ တတိယော-တတိယ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သောတာပန္နော-သောတာပန်တည်း၊ သကဒါဂါမိနောပိ-သကဒါဂါမိ၊ အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း၊ ဧတေနဝ-ဤ တတိယပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့်ပင်၊ သင်္ဂဟိတာ-

သိမ်းယူ အပ်ကုန်၏။ စတုတ္ထော-စတုတ္ထ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဒီကာသဝေါ-ရဟန္တာတည်း။ ဟိ-မှန်၊ သော-ထိုရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဧကန္တေန-စင်စစ်အားဖြင့်၊ အနဝဇ္ဇော ယေဝ-အပြစ် မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သာတည်း။ အယံ-ဤ တေသု ပဌမော စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းသည်။ အင်္ဂုတ္တရဋ္ဌကထာနယော-အင်္ဂုတ္တိရ်အဋ္ဌကထာ၌ လာသော နည်းတည်း။

၁၄၈။ ဥညှိဋိတညူအာဒိသု-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗေ) ဥညှိဋိတညူတိ ဧဝံ-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ဥညှိဋိတံ နာမ-ဥညှိဋိတ မည်၏။ ဉာဏတ္ထိဋ္ဌနံ-ဉာဏ်ကို ဖွင့်လှစ်ခြင်းတည်း။ ဉာဏေ-ဉာဏ်ကို၊ ဥညှိဋိတမတ္ထေယေဝ-ဖွင့်လှစ် အပ်ကာမျှ ဖြစ်သော် သာလျှင်၊ ဇာနာတိ-တရားကို သိ၏။ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ သဟ ဥဒါဟဋ္ဌဝေလာယာတိ-ကား၊ ဥဒါဟာရေ-မြွက်ဆိုအပ်သော တရားသံ ကို၊ ဥဒါဟဋ္ဌမတ္ထေယေဝ-ထုတ်ဖော် ဟောပြောအပ်ကာမျှ သော်သာ၊ ဓမ္မာဘိ သမယောတိ-ကား၊ စတုသစ္စဓမ္မဿ-သစ္စာလေးပါး တရား၏၊ ဉာဏေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ အဘိသမယော-ကောင်းစွာ ဖြစ်ခြင်းတည်း။ ဝါ-ပေါင်းခြင်းတည်း။ အယံ ဝုစ္စတိတိ-ကား၊ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာတိအာဒိနာ-သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ သံခိတ္တေန-အကျဉ်းအားဖြင့်၊ မာတိကာယ-ကို၊ ဌပိယမာနာယ-ထားအပ်သော်၊ ဒေသနာနုသာရေန-ဒေသနာတော်သို့ အစဉ်လိုက် သဖြင့်၊ ဉာဏံ-ကို၊ ပေသေ တွာ-စေလွှတ်၍၊ အရဟတ္တံ-ကို၊ ဂဏှိတုံ-ငှါ၊ သမတ္ထော-စွမ်းနိုင်သော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ ဥညှိဋိတညူတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

၁၄၉-၅၀-၅၁။ ဝိပဉ္စိတံ-ချဲ့ထွင်အပ်သော၊ ဝိတ္တာရိတမေဝ-ချဲ့ထွင်အပ်သည် သာ ဖြစ်သော၊ အတ္ထံ-အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဇာနာတိ-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝိပဉ္စိတညူ-မည်၏။ အယံ ဝုစ္စတိတိ-ကား၊ သံခိတ္တေန-အားဖြင့်၊ မာတိကံ-ကို၊

၁။ ဥညှိဋိတညူ။ ။[ဥ+ယဋ္ဌ၊ စုရာဒိဏေ-ပစ္စည်း၊ ယုပစ္စည်းဖြင့်၊ “ဥညှိဋ္ဌနံ”ဟု ပြီးသကဲ့သို့၊ တ-ပစ္စည်းဖြင့်လည်း “ဥညှိဋိတံ”ဟု ရှေးပါဌ်ရှိ၏။ ယခုစာအုပ်တို့၌ “ဥညှိဋိတံ”ဟု ရှိသည်။ ဘူဝါဒိ ဝိုဏ်းလည်း ရှိသောကြောင့် သင့်ပါ၏။ တရားဟောတော်မူရာ အခါ၌ တရားတို့၏ ဉာဏ်အား ထင်လာခြင်းသည် ဉာဏ်ကို ဖွင့်ခြင်း မည်၏။ ထို့ကြောင့် “ဥညှိဋိတံ နာမ ဉာဏတ္ထိဋ္ဌနံ”ဟု ဆိုသည်။ ဥညှိတေ-ဉာဏ်ကို ဖွင့်လှစ်အပ်သော်၊ ဇာနာတိ-သစ္စာလေးပါးကို သိနိုင်၏။ ဣတိ ဥညှိဋိတညူ။

၂။ ဝိပဉ္စိတညူ။ ။ “ဝိ+ပစိ-ဝိတ္တာရေ”ဟူသော ဓာတ်နောင် တ-ပစ္စည်းဖြင့် “ဝိပဉ္စိတံ”ဟု ပြီး၏။ ဝိပဉ္စိတံ-အကျယ် ချဲ့အပ်သော အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို (အကျယ်ချဲ့၍ ဟောတော်မူမှ) ဇာနာတိတိ ဝိပဉ္စိတညူ။

ဌာပေတွာ-ထား၍၊ ဝိတ္တာရေန-အကျယ်အားဖြင့်၊ အတ္ထေ-အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဘာဇိယမာနေ-အကျယ် ဝေဖန်အပ်သော်၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏိတုံ-ငှါ၊ သမတ္ထော-သော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ ဝိပဉ္စိတညူတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ (ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်ကို) ဥဒ္ဒေသာဒီဟိ-ပါဠိကို ရွတ်ပြခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ နေတဗ္ဗော-ဆောင်ထိုက်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော-ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်)၊ နေယျော-မည်၏၊ အနုပဗ္ဗေန ဓမ္မာဘိသယော ဟောတိတိ-ကား၊ အနုက္ကမေန-ကျင့်ခြင်းဟူသော အစဉ်အားဖြင့်၊ အရဟတ္တပ္ပတ္တိ-အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်းသ်၊ (ဟောတိ) အဿ-ထို ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဗျဉ္ဇနနပဒမေဝ-သဒ္ဓါ ဟူသော ပုဒ်သည် သာလျှင်၊ ပရမံ-အလွန်အတိုင်း အရှည်သည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိ-ဤသို့ သဒ္ဓါဟူသော ပုဒ်သာလျှင် အလွန်အတိုင်း အရှည်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သော-သည်)၊ ပဒပရမော-မည်၏၊ န တာယ ဇာတိယာ ဓမ္မာဘိသယော ဟောတိတိ-ကား၊ တေန အတ္တဘာဝေန-ထိုအတ္တဘောဖြင့်၊ ဈာနံ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိပဿနံ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ မဂ္ဂံ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဖလံ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗတ္တေတုံ-ငှါ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊

၁၅၂။ ယုတ္တပဋိဘာနာဒီသု-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ဉာဏမ္ပိ-ဉာဏ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဉာဏဿ-အား၊ ဥပဋ္ဌိတဝစနမ္ပိ-ရှေးရှုထင်လာသော စကားကိုလည်းကောင်း၊ ပဋိဘာနံ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ [ပဋိဘာတိ-ရှေးရှုထင်တတ်၏၊ ဣတိ ပဋိညာနံ] တံ-ထိုဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာသော စကားကို၊ ဣဓ-ဤယုတ္တပဋိဘာနပုဒ်၌၊ အဓိပ္ပေတံ-၏၊ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ အတ္တယုတ္တံ-အကျိုးနှင့်လည်း ယှဉ်သော၊ ကာရဏယုတ္တဉ္စ-အကြောင်းနှင့်လည်း ယှဉ်သော၊ ပဋိဘာနံ-ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာသော စကားသည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိ-ဤသို့ အကျိုးအကြောင်းနှင့် ယှဉ်သော ဉာဏ်အား ထင်လာသော စကားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သော-သည်)၊ ယုတ္တပဋိဘာနော-မည်၏၊ ပုစ္ဆိတာနန္တရမဝ-မေး

၁။ နေယျော။ ။ပါဠိတော်၌ လာသည် အတိုင်း ပါဠိတော်ကို သင်ယူ ခြင်း အဌကထာကို မေးမြန်းခြင်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းခြင်း ကလျာဏမိတ္တ ဆရာကောင်းတို့ကို ဆည်ကပ်ခြင်း ဤသို့သော အစဉ်အားဖြင့် တရာထူးရအောင် ဆောင်ထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် နေယျ ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ [နေတဗ္ဗော-ဥဒ္ဒေသ ပရိပုစ္ဆာ စသည်တို့ဖြင့် ဆောင်ပို့ထိုက်၏၊ ဣတိ နေယျော။]

၂။ ပဒပရမော။ ။ပိဋကတော်ကို အကြိမ်ပေါင်းများစွာ သင်ယူ၊ ဟောပြ ပို့ချ၊ နှုတ်တိုက်ရအောင် ဆောင်သော်လည်း ထိုဘဝ၌ ဈာန် မဂ်ဖိုလ် ရောက်အောင် အကြော်မစုံခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် “ပဒံ ဧဝံ-နာယူလေ့ကျက်ဆောင်ရွက်ပို့ချအပ်သော ပုဒ်သည်သာ၊ ပရမံ-အလွန် အတိုင်း အရှည်သည်၊ ယဿ အတ္ထိတိ”ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့် အညီ “ပဒပရမံ”မည်၏။

အပ်သော ပြဿနာ၏ အခြားမဲ့၌သာလျှင်၊ သီယံ-လျင်စွာ၊ ဗျာကာတုံ-ဖြဆိုခြင်းငှါ၊ အသမတ္တဘာယ-မစွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဿ-၏၊ နော မုတ္တံ-လွတ်လွတ် ကျွတ်ကျွတ် မဟုတ်သော၊ ပဋိဘာနံ-ဉာဏ်အား ထင်လာသော စကားသည်၊ (အတ္ထိ၊) ဣတိ-ဤသို့ လွတ်လွတ် ကျွတ်ကျွတ် မဟုတ်သော ဉာဏ်အား ထင်လာသော စကားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သော-သည်၊) နော မုတ္တပဋိဘာနော-မည်၏၊ [နော မုတ္တပဋိဘာနော-မုတ္တသဒ္ဓါသည် “လွတ်ကျွတ်” ဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ မေးသောအခါ ဟို စဉ်းစား ဒီစဉ်းစားအားဖြင့် စဉ်းစား နေသောကြောင့် လွတ်ကျွတ်ဖြစ်သော ပဋိဘာနံ စကားမရှိ၊ ထိုသို့ မရှိသောကြောင့် ချက်ချင်း မဖြေသေးပဲ တွေးနေရသည်ကို “နော မုတ္တပဋိဘာနံ”ဟု ဆိုသည်၊ (အဋ္ဌကထာကြီးတို့၏ နိဂုံး၌ “မုတ္တဝါဒိနာ”ဟူသော စကားတည်း) ဤအလို “နော မုတ္တံ”သည် တပုဒ်၊ “ပဋိဘာနံ”သည် တပုဒ်တည်း၊ ထိုနှစ်ပုဒ်ကို စပ်ထားသော သမာသ်ဟုမှတ်ပါ၊] ဣမိနာ နယေန-ပဋိဘာနံ ဝုစ္စတိ ဉာဏံ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော ဤနည်းဖြင့်၊ သေသာ-ယုတ္တပုဋိဘာန နော မုတ္တပုဋိဘာန ပုဂ္ဂိုလ်မှ ကြွင်းသော မုတ္တပုဋိဘာန၊ နော ယုတ္တပုဋိဘာန စသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ပဌမော-ပဌမဖြစ်သော ယုတ္တပုဋိဘာန နော မုတ္တပုဋိဘာန ပုဂ္ဂိုလ် သည်၊ ကမ္ဘိ ကာလံ-စိုးစဉ်း အနည်းငယ်သာ ကာလမျှ၊ ဝိမံသိတွာ-စဉ်းစားဆင်ခြင်၍၊ ယုတ္တမေဝ-သင့်သော အဖြေကိုသာ၊ ပေက္ခတိ-ရှုမြင်၏၊ (ကော ဝိယ-အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့နည်း) တိပိဋကစူဠနာဂတ္ထေရော ဝိယ-ထေရ်ကဲ့သို့တည်း၊ သော-ထိုမထေရ်သည်၊ ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ ပုဋ္ဌော-မေးအပ်သည်၊ (သမာနော-သော်၊) ပရိဂ္ဂဟေတွာ-ဉာဏ်ဖြင့် သိမ်းဆည်း၍၊ ယုတ္တပယုတ္တကာရဏမေဝ-သင့်လျော်သော အပြားအားဖြင့် သင့်လျော်သော အကြောင်းရှိသော အဖြေကိုသာ၊ ကထေတိကိရ-ဖြေဆိုသတတ်။

ဒုတိယော-ဒုတိယဖြစ်သော မုတ္တပုဋိဘာန နော ယုတ္တပုဋိဘာနပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပုစ္ဆာနန္တရမေဝ-ပုစ္ဆာ၏ အခြားမဲ့၌သာလျှင်၊ ယေန ဝါ တေန ဝါ-ဟုတ်ဟုတ် ညားညားသော၊ ဝစနေန-ဖြင့်၊ ပဋိဗာဟတိ-တားမြစ်၏၊ (“တောပြီ တော်ပြီ၊ နာလည်ပြီ၊ ရှေ့ဆက်မေးနေဖို့ မလို”ဟု တားမြစ်၏) စ-ဆက်၊ ဝိမံသိတွာ-စဉ်းစားဆင်ခြင်၍လည်း၊ ယုတ္တံ-သင့်သောအဖြေကို၊ န ပေက္ခတိ-မရှုမြင်၊ (ကော ဝိယ-နည်း) စတုနိကာယိကပဏ္ဍိတတိဿတ္ထေရော ဝိယ-လေးပါးသော နိကာယ်ကိုဆောင်သော ပညာရှိသော ထေရ်ကဲ့သို့တည်း၊ သော-ထိုမထေရ်သည်၊ ပဉ္စ-ကို၊ ပုဋ္ဌော-သည်၊ (သမာနော-သော်၊) ပဉ္စပရိယောသာနမ္ပိ-ပြဿနာ၏

အဆုံးကိုလည်း၊ နာဂမေတိ-မစောင့်ဆိုင်း၊ ယံ ဝါ တံ ဝါ-ဟုတ်ဟုတ်ညားညားသော အဖြေကိုသာ၊ ကထေတိ ယေဝ-ဖြေဆိုသည်သာ၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဖြေဆိုပါသော်လည်း၊ အဿ-ထို မထေရ်၏၊ ဝစနတ္ထံ-သဒ္ဓါ၏အနက်ကို၊ ဝိမံသိယမာနံ-စဉ်းစားဆင်ခြင်အပ်သော်၊ ကတ္တစိ-တစုံတခုသောအရာ၌၊ န လဂ္ဂတိ ကိရ-မကပ်ငြိသတတ်။

တတိယော-တတိယဖြစ်သော ယုတ္တပ္ပဋိဘာန မုတ္တပ္ပဋိဘာန ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပုစ္ဆာသမကာလမေဝ-မေးရာကာလနှင့် ညီမျှသော ကာလ၌ပင်၊ ယုတ္တံ-ကို၊ ပေက္ခတိ-၏၊ စ-ရှုမြင်ရုံသာမကသေး၊ တခံဏညေဝ-ထိုခဏ၌သာလျှင်၊ နံ-ထိုပြဿနာကို၊ ဗျာကရောတိ-ဖြေဆို၏၊ [ရှေးနိဿယ၌ “နံ” ဟုရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် “တခံဏညေဝ စ နံ”ဟု ရှိပါ၌ပါစေ၊] (ကော ဝိယ-နည်း)တိပိကစူဠာဘယတ္ထေရော ဝိယ-ကဲ့သို့တည်း၊ သော-ထိုမထေရ်သည်၊ ပဉ္စ-ကို၊ ပုဋ္ဌော-သည်၊ (သမာနော) သီလမေဝ-လျင်စွာသာလျှင်၊ ကထေတိ ကိရ-သတတ်၊ ယုတ္တပယုတ္တကာရဏော စ-သင့်လျော်၊ အပြားအားဖြင့် သင့်လျော်သော အကြောင်းရှိသည်လည်း၊ ဟောတိ ကိရ-သတတ်၊ စတုတ္ထော-စတုတ္ထဖြစ်သော နေဝယုတ္တပ္ပဋိဘာန နော မုတ္တပ္ပဋိဘာနပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (ပဉ္စ-ကို) ပုဋ္ဌော-သည်၊ သမာနော-သော်၊ ယုတ္တံ-သင့်လျော်သောအဖြေကို၊ နေဝ ပေက္ခတိ-မရှုမြင်နိုင်၊ ယေန ဝါ တေန ဝါ-ဟုတ်ဟုတ် ညားညားသော စကားဖြင့်၊ ပဋိဗ္ဗာဟိတုံ-တားမြစ်ခြင်းငှါ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်၊ တိဗ္ဗန္တကာရနိမုဂ္ဂါ ဝိယ-ထက်မြက်သော အမိုက်မှောင်၌ နစ်မြုပ်သူကဲ့သို့၊ ဝါ-လွန်ကဲသော အမိုက်မှောင်၌ နစ်မြုပ်သူကဲ့သို့၊ ဟောတိ-၏၊ (ကော ဝိယ-နည်း) လာဠုဒါယိတ္ထေရော ဝိယ-ကဲ့သို့တည်း။

၁၅၆။ ဓမ္မကထိကေသု-ဓမ္မကထိကပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) အပ္ပပ္ပ ဘာသတိတိ-ကား၊ သမ္ပတ္တပရိသာယ-ရောက်လာသော ပရိသတ်အား၊ ထောကမေဝ-အနည်းငယ်သော တရားကိုသာ၊ ကထေတိ-ပြောဟော၏၊ အသဟိ တဉ္စာတိ-ကား၊ [ပန အနက်မရှိ၊] ကထေန္တော စ-ပြောဟောသော်လည်း၊ အတ္တယုတ္တံ-အကျိုးနှင့်ယှဉ်သာ စကားကို၊ ကာရဏယုတ္တံ-အကြောင်းနှင့် ယှဉ်သော စကားကို၊ န ကထေတိ-မပြောသော၊ ပရိသာ စဿ န ကုသလာ ဟောတိတိ-ကား၊ အဿ-ထိုဓမ္မကထိကပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သောတုံ-တရားနာခြင်းငှါ၊ နိသိန္နပရိသာ စ-ထိုင်နေသော ပရိသတ်သည်လည်း၊ ယုတ္တာ ယုတ္တံ-သင့်လျော်သည်၊ မသင့်လျော်သည် ကိုလည်းကောင်း၊ ကာရဏာ ကာရဏံ-အကြောင်းဟုတ်သည်၊

အကြောင်းမဟုတ်သည် ကိုလည်းကောင်း၊ သိလိဋ္ဌာသိလိဋ္ဌ-ပြေပြစ်ညက်ညော သည် မပြေပြစ် မညက်ညော သည်ကိုလည်းကောင်း၊ န ဇာနတ်-မသိနိုင်၊ ကူတိ အတ္ထော-နက်၊ (န ကုသလာ ဟောတိ-၏အနက်တည်း၊) ဧဝရူပေါတိ-ကား၊ ဧဝဇာတိကော-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ အယံ ဗာလဓမ္မကထိကော-ဤည့်ဖျင်း သော ဓမ္မကထိကသည်၊ ဧဝဇာတိကာယ-သော၊ ဗာလပရိသာယ-ည့်ဖျင်းသော ပရိသတ်၌၊ ဓမ္မကထိက-ဟု အမည်ရနိုင်၏၊) ကုမိနာ နယေန-သမ္ပတ္တပရိသာယ ယောကမေဝ ကထေတိ-စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော ဤနည်းဖြင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဝါကျတို့၌ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤလေးယောက်သော ဓမ္မကထိက ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ဒွေ ယေဝ-ကုန်သော၊ ဇနာ-ဒုတိယ၊ စတုတ္ထဖြစ်သော ဓမ္မကထိကပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သဘာဝဓမ္မ ကထိကာ-စစ်မှန်သော ဓမ္မကထိကတို့တည်း၊ ပန-ကား၊ ကုတရေ-ဒုတိယ၊ စတုတ္ထဓမ္မကထိက မှ တပါးကုန်သော (ဒွေ-ကုန်သော၊ ဇနာ-ပဌမ၊ တတိယ ဓမ္မကထိကတို့သည်၊) ဓမ္မကထိကာနံ-တို့၏၊ အန္တရေ-အလယ်၌၊ ပဝိဋ္ဌတ္တာ-ပါဝင်ကုန်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ ဧဝ-ဤသို့ ဓမ္မကထိကတို့ဟူ၍၊ ဝုတ္တာ-ကုန်ပြီ။

၁၅၇။ ဝလာဟကူပမေသု-ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝ ဝေဒိတဗ္ဗော) ဝလာဟကာ တိ-ကား၊ မေယာ-မိုးတို့သည်၊ (သန္တိ၊) ဂဇိတာတိဝ-ကား၊ ထနိတာ-ချုန်းရုံသာ ချုန်းသည်၊ (ဟောတိ-) [တာ-၌ တု-ပစ္စည်း၊] တတ္ထ-ထို ၄-မျိုးသော မိုးတို့တွင်၊ [ရှေးနိဿယ၌ “တတ္ထ၊ ထိုလေးပါးသော တိမ်တိုက်တို့တွင်”ဟု ပေး၏၊] ဂဇိတွာ-ချုန်းရုံသာ ချုန်း၍၊ နော ဝဿနဘာဝါ နာမ-ရွာခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်မည်သည်၊ ပါပကော-မကောင်းသည်။ (ဟောတိ၊) ဟိ-မှန်၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ ယဒါ-၌၊ ဒေဝေါ-မိုးသည်၊ ဂဇိတိ-ချုန်း၏။ (တဒါ-၌၊) သုဝုဋ္ဌိကာ-ကောင်းသော မိုးရွာခြင်း ရှိသည်၊ ဝါ-မိုးကောင်းသည်၊ ဘဝိဿတိ-လတ္တံ့၊ ကူတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ဗိဇာနိ-မျိုးစေ့တို့ကို၊ နိဟရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ဝပန္တိ-စိုက်ပျိုးကြကုန်၏၊ အထ-စိုက်ပျိုးပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ ဒေဝေ-သည်၊ အဝဿန္တေ-မရွာလသော်၊ ခေတ္တေ-လယ်၌၊ ဗိဇာနိ-စိုက်ပျိုးအပ်သောမျိုးစေ့တို့သည်၊ ခေတ္တေယေဝ-လယ်ထဲ၌သာ၊ နဿန္တိ-ပျက်စီးကုန်၏၊ ဂေဟေ-၌၊ ဗိဇာနိ-ချန်ထားအပ်သော မျိုးစေ့တို့သည်၊ ဂေဟေယေ ဝ-၌လာ၊ နဿန္တိ-ကုန်၏၊ ကူတိ-ထို့ကြောင့်၊ ဒုဗ္ဘိက္ခံ-ထမင်း၏မရှိခြင်းသည်၊ ဝါ-ငတ်မွတ်ခေါင်းပါး အစာရှားသည်၊ ဟောတိ-၏၊ [ဘိက္ခာယ အဘာဝေါ ဒုဗ္ဘိက္ခံ။]

နော ဂဇိတ္တာ-မချုန်းမူ၍၊ ဝါ-မချုန်းပဲ၊ ဝဿနဘာဝေါပိ-ရွာခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်သည်လည်း၊ ပါပကောဝ-မကောင်းသည်သာ၊ ဟိ-မှန်၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ ဣမသ္မိ ကာလေ-၌၊ ဒုဗ္ဗဋ္ဌိကာ-မိုးမရွာခြင်းသည်၊ ဝါ-မိုးခေါင်သည်၊ ဘဝိဿတိ-လတ္တံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ နိန္ဒဌာနသုယေဝ-ချိုင်ဝှမ်းရာအရပ်တို့၌သာ၊ ဝပ္ပ-စိုက်ပျိုးခြင်းကို၊ ကရောန္တိ-ကုန်၏၊ အထ-ချိုင်ဝှမ်းရာအရပ်ဝယ် စိုက်ပျိုးကြရာ ထိုအခါ၌၊ ဒေဝေါ-သည်၊ ဝဿိတ္တာ-ရွာ၍၊ သဗ္ဗိဇာနိ-အလုံးစုံသော မျိုးစေတို့ကို၊ မဟာသမုဒ္ဒံ-သို့၊ ပါပေတိ-ရောက်စေ၏။ ဒုဗ္ဗိက္ခမေဝ-သည်သာ၊ ဝါ-သည်သာ၊ ဟောတိ-၏။ ပန-ကား၊ ဂဇိတ္တာ-၍၊ ဝဿနဘာဝေါ-သည်၊ ဘဒ္ဒကော-ကောင်း၏၊ ဟိ-မှန်၊ တဒါ-၌၊ သုဘိက္ခံ-ထမင်း၏ ပြည့်စုံခြင်းသည်၊ ဝါ-သာယာဝပြော အစာပေါက်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ [ဘိက္ခာယ သမိဒ္ဓိ သုဘိက္ခံ] နော ဂဇိတ္တာ-မချုန်းမူ၍၊ နော ဝဿနဘာဝေါ-သည်၊ ဧကန္တပါပကောဝ-စင်စစ် မကောင်းသည်သာ၊

ဘာသိတာ ဟောတိ-နော ကတ္တာတိ-ကား၊ ဣဒါနိ-၌၊ ဂန္ထဓုရံ-ဂန္ထဓုရကို၊ ဝါ-ကျမ်းဂန်ကို သင်ယူပို့ချခြင်းဟူသော တာဝန်ကို၊ ပူရေဿာမိ-ပြည့်စေအံ့၊ ဝါသဓုရံ-ဝါသဓုရကို၊ ဝါ-ကုသိုလ်တရားတို့ဖြင့် စိတ်ကို ထုံမွှမ်းခြင်းဟူသော တာဝန်ကို၊ ပူရေဿာမိ-အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ ကထေတိယေဝ-ပြောဆိုသည်သာ၊ ဥဒ္ဓေသံ-ဆရာသည် ရွတ်ပြအပ်သော ပါဠိကို၊ န ဂဏှာတိ-မနာယူ၊ ဝါမသင့်ယူ၊ [ဤကား “ဂန္ထဓုရံ ပူရေဿာမိ”ဟု ဟိန်းသော ခြိမ်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ရှေ့နောက် မညီပုံတည်း၊ ကမ္မဌာနံ န ဘာဝေတိ-မပွားစေ၊ [ဤကား “ဝါသဓုရံ ပူရေဿာမိ”ဟု ဟိန်းသော ခြိမ်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ရှေ့နောက် မညီပုံတည်း။

ကတ္တာ ဟောတိ နော ဘာသိတာသိ-ကား၊ ဂန္ထဓုရံ-ကို၊ ပူရေဿာမိ-အံ့၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဝါသဓုရံ-ကို၊ ပူရေဿာမိ-အံ့၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ န ဘာသတိ-မပြော၊ ပန-ထိုသို့ပင် မပြောပါသော်လည်း၊

၁။ ဝါသဓုရံ။

“ဝါသိယတတိ ဝါသော၊ တနည်း-ဝါသိယတ အနေနာတိ ဝါသော- ကုသိုလ်တရားတို့ဖြင့် စိတ်ကို ထုံမွှမ်းခြင်း၊ တနည်း-ထုံမွှမ်းကြောင်း ကမ္မဌာနအလုပ်၊ ဓုရံ အားထုတ်သူ၏ ပင်ပန်းကြောင်း တာဝန်၊ [ပုဒ်ပြီး အဋ္ဌသာလိနိ- စိတ္တုပ္ပါဒနိဒ္ဒေသအဖွင့် ဘာသာဋီကာ၌ ပြခဲ့ပြီ၊] ဝါသောယေဝ ဓုရံ ဝါသဓုရံ- ကုသိုလ်တရားတို့ဖြင့် စိတ်ကို ထုံမွှမ်းခြင်း၊ ထုံမွှမ်းကြောင်းဖြစ်သော တာဝန်၊ ဤနည်းအတိုင်း ကျမ်းစာ ပို့ချခြင်း၊ သင်ယူခြင်းဟူသော တာဝန်ကို “ဂန္ထ ဓုရံ”ဟု ခေါ်သည်။

ကာလေ-လျှောက်ပတ်သောအခါသည်။ သမ္ပတ္တေ-ရောက်လသော်၊ တမတ္ထံ-ထိုကိစ္စကို၊ သမ္ပဒေတိ-ပြီစေ၏။ ဣမိနာ နယေန-ဂန္ထရေ ဝါ ပူရေဿာမိ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော ဤနည်းဖြင့်၊ ဣတရေပိ-ဆိုအပ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်မှ တပါးကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း၊ (ဟောပြောရုံသာ ဟောပြော၍ မပြုကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ပြုကျင့်ရုံသာ ပြုကျင့်၍ မဟောပြောသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှ တပါးသော ဟောလည်း ဟော ကျင့်လည်းကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ မဟောလည်း ကျင့်လည်း မကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း) ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏။ ပန-ထိုသို့ပင် သိထိုက် ပါကုန်သော်လည်း၊ သဗ္ဗံ-သော၎် ဧတံ-ဤဝလာဟကူပမ စတုက္ကကို၊ ပစ္စယဒါယကေနဝ-ပစ္စည်းလေးပါးကို လှူတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့်သာ၊ (ဘဂဝတာ-သည်) ကထိတံ-ပြီ ဟိ-ခဲ၊ ဧကော-အချို့သော ဒါယကာသည်၊ အသုကဒိဝေသေ နာမ-ဤမည်သော နေ၌၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒဿာမိ-လှူအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ သံဃံ-ကို၊ နိမန္တေတိ-ပင့်ဖိတ်၏။ သမ္ပတ္တာကာလေ-ရောက်လာရာ အခါ၌၊ နော ကရာတိ-လှူမှုကိုမပြု၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-ဤပင့်ဖိတ်ပြီး၍ မလှူသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပုညေန-ကောင်းမှုမှ၊ ပရိဟာယတိ-ဆုတ်ယုတ်၏။ ဘိက္ခုသံယောပိ-သည်လည်း၊ လာဘေန-လာဘ်မှ၊ ပရိဟာယတိ-၏။

အပရော-အခြားသာ ဒါယကာသည်။ သံဃံ-ကို၊ အနိမန္တေတွာဝ-မပင့်ဖိတ်ပဲသာ၊ သက္ကာရံ-ကောင်းစွာ ပြုအပ်ော ပူဇော်မှုကို၊ ကတွာ-၍၊ ဝါ-စီစဉ်၍၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အာနေဿာမိ-ပင့်ဆောင်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍ သွားလသော်၊ န လဘတိ-ရဟန်းတို့ကို မရ၊ သဗ္ဗေ-အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ အဘတ္တ-အခြားသော အရပ်၌၊ (အခြားသော အရပ်က) နိမန္တိတာ-ပင့်ဖိတ်အပ် ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။ အယမ္ပိ-ဤသံဃာကို မပင့်ဖိတ်ပဲ ပူဇော်မှုကို စီစဉ်ထားသော ဒါယကာသည်လည်း၊ ပုညေန-မှ၊ ပရိဟာယတိ-၏။ သံယောပိ-သည်လည်း တေန လာဘေန-ထို ဒါယကာလှူမည့် လာဘ်မှ၊ ပရိဟာယတိ-၏။ အပရော-သည်၊ ပဌမံ-စွာ၊ သံဃံ-ကို၊ နိမန္တေတွာ-၍၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ သက္ကာရံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒေတိ-၏။ အယံ-ဤရှေးဦးစွာ ပင့်ဖိတ်၍ လှူသော ဒါယကာသည်၊ ကိစ္စကာရိ-ပြုသင်ပြုထိုက်သော ကိစ္စကို ပြုလေ့ရှိသည်၊ ဟောတိ-၏။ အပရော-သည်၊ သံဃံ-ကို၊ နေဝ နိမန္တေတိ-မပင့်ဖိတ်၊ ဒါနံ-ကို၊ န ဒေတိ-မပေးလှူ၊ အယံ-ဤ သံဃာကိုလည်း၊ မပင့်ဖိတ်၊ မလှူသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ပါပပုဂ္ဂလောတိ-ယုတ်မာသော ပုဂ္ဂိုလ် ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

၁၅၈။ မူသိကူပမေသု-ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗျော) [အဘိဓာန်တို့၌ “မူသိကော တွာ ခု ဥန္တရော” ဟု ပုလ္လိင် ရှိ၏။ ဤ၌ “စတသော မူသိကာ ကရောန္တိ” စသည်ဖြင့် ကုတ္တိလင် ရှိသည်။ လိင်္ဂဝိပလ္လာသဟု မှတ်ပါ။ ဂါမံ ကတ္တာ နော ဝသိတာတိ-ကား၊ အတ္တနော-၏။ အာသယံ-လာ၍ နေရာဖြစ်သော၊ ဗိလံ ကူပံ-တွင်းကို၊ ခဏတိ-တူး၏။ တတ္ထ-ထိုတွင်း၌၊ နော ဝသတိ-မနေ၊ ကိသ္မိဉ္စိဒေဝ-တစုံတခု သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဌာနေ-အရပ်၌၊ ဝသတိ-၏။ ဧဝံ-ဤသို့ နေလသော် ဗိဿာရာဒိအမိတ္တဝသံ-ကြောင်အစရှိသော ရန်သူတို့၏ အလိုသို့၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်ရ၏။ ခတ္တာတိပိ-ခတ္တာဟူ၍လည်း၊ ပါယော-ပါဠိတော်ပါ၌သည်။ (အတ္ထိ) [“ခတ္တာ-တူးတတ်သည်” ဟု ပေးပါ။] ဝသိတာ နော ဂါမံ ကတ္တာတိ-ကား၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ [“အာသယံ” ဟု ရှေးနိဿယ၌ ရှိ၏။] န ခဏတိ-တွင်းကို မတူး၊ ပရေန-သူတပါးသည်၊ ခတေ-တူးအပ်ပြီးသော၊ ဗိလေ-၌၊ ဝသတိ-၏။ ဧဝံ-ဤသို့ ကိုယ်တိုင် မတူးပဲ သူတပါးတူးအပ်ပြီးသော တွင်း၌ နေလသော်၊ ဇီဝိတံ-မိမိအသက်ကို၊ ရက္ခတိ-စောင့်ရှောက်၏။ တတိယာ-တတိယ ကြွက်သည်၊ ဒွေပိ-တွင်းတူးမှု၊ တွင်းအောင်းမှု နှစ်ခုလုံးကိုလည်း၊ ကရောန္တိ-ပြုသည်။ (ဟုတွာ) ဇီဝိတံ-ကို၊ ရက္ခတိ-၏။ စတုတ္ထာ-စတုတ္ထ ကြွက်သည်၊ ဒွေပိ-ကိုလည်း၊ အကရောန္တိ-မပြုသည်။ (ဟုတွာ) အမိတ္တဝသံ-ကြောင် အစရှိသော ရန်သူတို့၏ အလိုသို့၊ ဂစ္ဆတိ-၏။

ပန-ဆက်၊ ဣမာယ ဥပမာယ-ဖြင့်၊ ဥပမိတေသု-နှိုင်းယှဉ်အပ် ကုန်သော၊ ပုဂ္ဂလေသု-တို့တွင်၊ ပဌမော-ပဌမ ပုဂ္ဂိုလ်သည် (ဟောပြောရုံသာ ဟောပြော၍ မပြုကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်) သာမူသိကာ-ထိုကြွက်သည်၊ ဂါမံ-တွင်းကို၊ ခဏတိ ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ နဝဂီ-ကိုးပါးသာ အင်္ဂါရှိသော ၊ သတ္ထုသာသနံ-မြတ်စွာဘုရား၏ ဆုံးမကြောင်းဖြစ်သော တရားတော်ကို၊ ဥဂ္ဂဏှာတိ-သင်ယူ၏။ ပန-သို့သော်လည်း၊ သာ-ထိုကြွက်သည်၊ တတ္ထ-ထိုတွင်း၌ န ဝသတိ ယထာ-ကဲ့သို့၊ ကိသ္မိဉ္စိဒေဝ-သော၊ ဌာနေ-၌၊ ဝသန္တိ-သည်၊ (ဟုတွာ) အမိတ္တဝသံ-သို့၊ ဂစ္ဆတိ ယထာ-ကဲ့သို့၊ တထာ-တူ၊ အယမ္ဗိ-ဤပဌမ ပုဂ္ဂိုလ် သည်လည်း၊ ပရိယတ္တိဝသေန-အစွမ်းဖြင့်၊ ဉာဏံ-ကို၊ ပေသေတွာ-၍၊ စတုသစ္စဓမ္မံ-ကို န ပဋိဝိဇ္ဇာတိ-ထိုးထွင်း၍ မသိနိုင်၊ လောကာမိသဌာနေသုယေဝ-လောကာမိသ အရပ်တို့၌သာ၊ (ပစ္စည်းလေးပါးရနိုင်မည့် အရပ်တို့၌သာ) စရန္တော-လှည့်လည်သည်၊ (ဟုတွာ) ပစ္စုမာရ ကိလေသမာရ ဒေဝပုတ္တမာရ သင်္ခါတာနံ-ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ အမိတ္တာနံ-ရန်သူတို့၏၊ ဝသံ-သို့၊ ဂစ္ဆတိ-၏။

ဒုတိယော-ဒုတိယ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သာ မူသိကာ-သည်။ ဂါမံ-ကို၊ န ခဏတိ ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ နဝင်္ဂီ-သော၊ သတ္တုသာသနံ-ကို၊ န ဥဂ္ဂဏှာတိ-မသင်ယူ၊ ပန-ထိုသို့၊ မသင်ယူသော်လည်း၊ ပရေန-သူတပါးသည်၊ ခတဗိလေ-တူးအပ်ပြီးသော တွင်း၌၊ ဝသန္တိ-သည်၊ (ဟုတွာ) ဇီဝိတံ-ကို၊ ရက္ခတိ ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ပရဿ-၏၊ ကထံ-တရားစကားကို၊ သုတွာ-၍၊ စတုသစ္စဓမ္မံ-ကို၊ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ-ထိုးထွင်းသိ၍၊ တိဏ္ဏံ-ကုန်သော၊ မာရာနံ-တို့၏ ဝသံ-အလိုကို၊ အတက္ကမတိ-ကျော်လွန်နိုင်၏၊ ဣမိနာ နယေန-၍ “ယထာ သာ မူသိကာ ဂါမံ ခဏတိ” စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းအားဖြင့်၊ တတိယ စတုတ္ထေသုပိ-တတိယ၊ စတုတ္ထဖြစ်သော ဟောလည်းဟော ကျင့်လည်း ကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ မဟောလည်း မဟော မကျင့်လည်း မကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌လည်း၊ [ဩပမ္ပသံသန္နနံ-ဥပမာနကို ဥပမေယျနှင့် နှိုင်းနှိုင်းခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊

၁၅၉။ အဗျူပမေသု-တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) အာမံ ပက္ကဝဏ္ဏိတိ-ကား၊ အန္တော-အတွင်း၌၊ အာမံ-စိမ်းသည်၊ (ဟုတွာ) ဗဟိ-ပြင်ဘက်၌၊ ပက္ကသဒိသံ-မှည့်သော အသီးနှင့်တူသည်၊ (ဟောတိ) ပက္ကံ အာမဏ္ဏိတိ-ကား၊ အန္တော-၌၊ ပက္ကံ-မှည့်သည်၊ (ဟုတွာ) သေသဒ္ဒယေသုပိ-အာမံ ပက္ကဝဏ္ဏိ၊ ပက္ကံ အာမဝဏ္ဏိပုဒ်တို့မှ ကြွင်းသော အာမံ အာမဝဏ္ဏိ၊ ပက္ကံ ပက္ကဝဏ္ဏိနှစ်ပုဒ်တို့၌လည်း၊ ဧသ-၏ဝ နယော-တည်း၊ တတ္ထ-ထိုဥပမာ စကားရပ်၌၊ အဓမ္မေ-သရက်သီး၌၊ အပက္ကဘာဝါ-မမှည့်သည်၏ အဖြစ်သည်၊ အာမတာ-စိမ်းသည်၏ အဖြစ်သည်၊ ဟောတိ ယထာ-သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ပုဂ္ဂလေပိ-၌လည်း၊ ပုထုဇ္ဇနဘာဝေါ-သည်၊ အာမတာ-တည်း၊ အရိယဘာဝေါ-သည်၊ ပက္ကတာ-တည်း၊ စ-ဆက်၊ တတ္ထ-ထိုသရက်သီး ဥပမာ၌၊ ပက္ကသဒိသတ္တာ-သရက်သီးမှည့်နှင့် တူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ [ရှေးနိဿယ၌ “ပက္ကသဒိသတ္တာ”ဟု ရှိ၏၊] ပက္ကဝဏ္ဏိတာ-မှည့်သော အဆင်းရှိသည်၏ အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ) ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ပုဂ္ဂလေပိ-၌လည်း၊ အရိယာနံ-တို့၏။ အဘိက္ကမနာဒိသဒိသတ္တာ-ရှေးရှုသားခြင်း အစရှိသည် အားဖြင့် တူသည်၏ အဖြစ်သည်၊ ပက္ကဝဏ္ဏိတာ-တည်း၊ ဣမိနာ-နယေန-၍ “ယထာ အဓမ္မေ အပက္ကဘာဝေါ အာမတာ ဟောတိ” စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီး နည်းအားဖြင့်၊ ဥပမိတပုဂ္ဂလေသု-နှိုင်းယှဉ် အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌၊ ဩပမ္ပသံသန္နနံ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

၁၆၀။ ကုမ္ဘူပမေသု-ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ကုမ္ဘောတိ-ကား၊ ယဋော-အိုးသည်၊ (အတ္ထံ) တုတ္ထောတိ-ကား၊ အန္တော-အတွင်း၌၊ ရိက္ခော-

အချည်းနှီးသည်။ (တစုံတခုသော ပစ္စည်းဝတ္ထု မျှမရှိ၍) (ဟုတွာ) ပိဟိတောတိ-
ကာ၊ ပိဒဟိတွာ-ပိတ်၍၊ ဌပိတော-ထားအပ်သောအိုးလည်းကောင်း၊ ပူရောတိ-
ကာ၊ အန္တော-၌၊ ပုဏ္ဏော-ပြည်သည်။ (ဟုတွာ) ဝိဝဋ္ဌောတိ-ကာ၊ ဝိဝရိတွာ-ဖွင့်၍၊
ဌပိတော-လည်းကောင်း၊ ပန-ကား၊ ဧတ္ထ-ဤ ကုမ္ဘာပမစတုတ္ထ၌၊ ဥပမိတပုဂ္ဂလေ
သု-တို့တွင်၊ အန္တော-၌၊ ဂုဏသရဝိရဟိတော-သီလ စသော ဂုဏ်အနှစ်မှ
ကင်းသော၊ တုဇ္ဈော-အချည်းနှီးသော၊ ဗာဟိရသောဘနတာယ-ပြင်ပ၌ အဘိက္က
ပန ပဋိက္ကမန စသည်တို့၏ တင့်ထယ် သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ပိဟိတော-ပိတ်ဖုံးအပ်
သော၊ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ သေသေသုပိ-ကြွင်းသော ပုဒ်တို့၌လည်း၊
ဧသေဝ နယော-တည်း။

၁၆၁။ ဥဒကရဒူပမေသု-ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္တော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) တာဝ-
ဂမ္ဘီရော ဥတ္တာနော ဘာသော စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌော) ထားအပ်သော
အိုးလည်းကောင်း၊ ဥဒကရဟဒေါ-ရေအိုင် သည်၊ ဇဏ္ဏမတ္တေ ပိ-
ပုဆစ်ဒူးဝန်းလောက် မျှလည်းဖြစ်သော၊ ဥဒကေ-ရေသည်၊ သတိ-ဖြစ်လျက်၊
ဥဒကဿ-၏၊ ပဏ္ဏရသသမ္ဘိန္ဒဝဏ္ဏတ္တာ ဝါ-သစ်ရွက်ရေနှင့် ရောသော အဆင်း
ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဟေလတ္တာ ဝါ-ပျစ်ချွဲသည်၏
အဖြစ်ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ အပညာယမာနတလော-မထင်ရှားသော
အောက်အပြင်ရှိသည်။ (ဟုတွာ) ဥတ္တာနော ဂမ္ဘီရောဘာသော နာမ-
တိမ်လျက်နက်သော အယောင်ရှိသော ရေအိုင်မည်သည်။ ဟောတိ-၏၊ ပန-
ကား၊ တိပေါရိသစတုပေါရိသေပိ-သုံးရပ် အတိုင်းအရှည်၊ လေးရပ်
အတိုင်းအရှည်ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဥဒကေ-သည်၊ သတိ-လျက်၊ ဥဒကဿ-
၏၊ အစ္စတ္တာ-ကြည်လင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပညာယမာနောဘာသော နာမ-
နက်လျက် တိမ်သော အယောင်ရှိသော ရေအိုင် မည်သည်။ ဟောတိ-၏။

ပန-ကား၊ ဥဘယကာရဏသဗ္ဘာဝတော-နှစ်ပါးစုံသော အကြောင်း၏
ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣတရေ-ရှေ့ရေအိုင်နှစ်မျိုးမှ တပါးကုန်သော၊
ဒွေ-နှစ်မျိုးသော ရေအိုင်တို့ကို၊ (ဥတ္တာနဂမ္ဘီရောဘာသ၊ ဂမ္ဘီရ ဂမ္ဘီရောဘာသ
ရေအိုင်တို့ကို) ဝေဒိတဗ္ဗော-ကုန်၏၊ ပုဂ္ဂလောပိ-သည်လည်း၊ ကိလေသုဿဒဘာဝ
တော-များသော ကိလေသာရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ [“ဥတ္တာန”၏
အကြောင်၊] ဂုဏဂမ္ဘီရတာယ-သီလစသော ဂုဏ်အားဖြင့် နက်သည်၏ အဖြစ်၏၊
အဘာဝတော စ-မရှိခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ [“ဂမ္ဘီရ”၏ အကြောင်း၊]
ဂုဏဂမ္ဘီရာနံ-သီလစသော ဂုဏ်အားဖြင့် နက်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဝါ-တို့နှင့်၊ (အဘိက္ကမာဒိ

ဟိ-၌စပ်) သဒိသေဟိ-ကုန်သော၊ အဘိက္ကမာဒိဟိ-ရှေ့သို့ သွားခြင်း အစရှိသည် တို့နှင့်၊ ယုတ္တော-ယှဉ်သည်၊ (ဟုတွာ) ဥတ္တရောနော ဂမ္ဘီရောဘာသော နာမ-တိမ်လျက် နက်သောအယောင်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်မည်သည်၊ (ဟောတိ၊) ဣမိနာ နယေန-ဤ ပုဂ္ဂလောပိ ကိလေသုဿဒဘာဝတော-စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ သေသာပိ-ကြွင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း၊ (နက်လျက် တိမ်ယောင် ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ တိမ်လျက် တိမ်ယောင်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ နက်လျက် နက်ယောင်ရှိ သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို လည်း၊) ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏။

၁၆၂။ ဗလိဗဒ္ဓူပမေသု-ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) တာဝ-ပရဂဝစက္ကော နော သကဂဝစက္ကော-စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌော-သော) ယော ဗလိဗဒ္ဓေါ-အကြင်နွားလားသည်၊ အတ္တနော-၏၊ ဂေါဂဏံ-နွားအပေါင်းကို၊ ယဇ္ဇေတိ-ထိခိုက်၏၊ ဥဗ္ဗေဇေဟိ-ထိတ်လန့်စေ၏၊ ပရဂေါဂဏေ ပန-သူတပါး၏ နွားအပေါင်း၌ကား၊ သောရတော-ကောင်းသော အမှု၌ မွေ့လျော်သည်၊ သုခသီလော-ကောင်းသောအလေ့ရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ အယံ-ဤ နွားလားသည်၊ သကဂဝစက္ကော နော ပရဂဝစက္ကော နာမ-မိမိ၏ နွားအပေါင်း၌ ကြမ်းသည် ဖြစ်၍ သူတပါး၏ နွားအပေါင်း၌ မကြမ်းသော နွားလားမည်သည်၊ ဟောတိ-၏။ ပုဂ္ဂလောပိ-သည်လည်း၊ အတ္တနော-၏။ ပရိသံ-ကို၊ ယဇ္ဇေန္တော-ထိခိုက်လျက်၊ ဝိဇ္ဇန္တော-ထိုးဆွဲလျက်၊ ဖရသေန-ကြမ်းတမ်းသောစကားဖြင့်၊ သမုဒါစရန္တော-ပြောဆိုလျက်၊ ပရပရိသာယ ပန-သူတပါး၏ ပရိသတ်၌ကား၊ သောရစွံ-ကောင်းသောအမှု၌ မွေ့လျော်သူ၏အဖြစ်သို့၊ နိဝါတဝုတ္တိတံ-နိမ့်ကျသော ဖြစ်ခြင်းရှိသူ၏ အဖြစ်သို့၊ ဝါ-နှိမ်ချအပ်သော ဖြစ်ခြင်း ရှိသူ၏ အဖြစ်သို့၊ အာပဇ္ဇန္တော-ရောက်သည်၊ (ဟုတွာ) သကဂဝစက္ကော နော ပရဂဝစက္ကော နာမ-မိမိ၏ နွားအပေါင်းနှင့်တူသော မိမိပရိသတ်၌ မကြမ်းသော ပုဂ္ဂိုလ်မည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ ဣမိနာ နယေန-ဤ ဗလိဗဒ္ဓေါ တာဝ-စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ သေသာပိ-ကြွင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗ-ကုန်၏၊ ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ ဗလိဗဒ္ဓူပမေသု၊ နိဒ္ဒသဝါရေ-၌၊ ဥဗ္ဗေဇိတာ ဟောတိတိ-ကား၊ ယဇ္ဇေတွာ-ထိခိုက်၍၊ ဝိဇ္ဇိတွာ-ထိုးဆွဲ၍၊ ဥဗ္ဗေဂပ္ပတ္တံ-ထိတ်လန့်ခြင်းသို့ ရောက်သည်၊ ဝါ-ရောက်အောင်၊ ကရောတိ-၏၊ ဣစ္စေဝ-ဤသို့သာ၊ အတ္ထော-သည်၊ (ဟောတိ။)

၁၆၃။ အာသီဝိသူပမေသု-ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) တာဝ-ယောရဝိသော နော အာဂတဝိသော-စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌော)

အာသိဝိသော-မြေသည်။ [နောက်၌ “နော အာဂတဝိသော”ဟု လာလတ္တံ့ဖြစ်သောကြောင့်၊ “လျင်သော အဆိပ်ရှိသော မြေ”ဟု အနက် မပေးရ၊ “မြေ”ဟုသာသာမည အနက်ပေးရသည်။] ယဿ-အကြင်မြေ၏၊ ဝိသံ-အဆိပ်သည်။ အာသု-လျင်စွာ၊ အာဂစ္ဆတိ-လာ၏။ [“တက်လာ၏”ဟု မပေးရ၊ သီသံ-လျင်စွာ၊ ဖရတိ-ပျံ့နှံ့၏၊ [တချို့မြေက ဦးခေါင်း၌ ကိုက်၏၊ ထိုအခါ အဆိပ်တက်စရာ မရှိ၊ ထို့ကြောင့်၊ “သီသံ ဖရတိ”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။] ပန-ကား၊ ယောရံ-ကြမ်းတမ်းသည်၊ န ဟောတိ-မဟုတ်၊ စိရကာလံ-ကြာမြင့်စွာသာ ကာလပတ်လုံး၊ န ပိဋေတိ-မနှိပ်စက်၊ အယံ-ဤမြေသည်၊ အာဂတဝိသော နော ယောရဝိသော-လာသော အဆိပ်ရှိသည်ဖြစ်၍ မကြမ်းသော အဆိပ်ရှိသော မြေသည်၊ (ဟောတိ၊) သေသပဒေသုပိ-ကြွင်းသော ပုဒ်တို့၌လည်း၊ ဒေသေဝ နယော-သည်၊ ပန-ကား၊ ပုဂ္ဂလဝိဘာဇနံ-ဥပမေယျပုဂ္ဂိုလ်ကို ခွဲခြား ဝေဖန်ကြောင်း စကားရပ်သည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ-သည်သာ။

၁၆၄-၁၆၆။ အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂါဟေတွာ အဝဏ္ဏာရဗဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတီတိ အာဒိသု-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ အနနုဝိစ္စာတိ-ကား၊ အတုလယိတွာ-ပညာဖြင့် မနှိုင်းချိနမှု၍၊ အပရိဂ္ဂဏိတွာ-ပညာဖြင့် မသိမ်းဆည်းမှု၍၊ အပရိယောဂါဟေတွာတိ-ကား၊ ပညာယ-ဖြင့်၊ ဂုဏေ-ဂုဏ်တို့သို့၊ အနောဂါဟေတွာ-မသက်ဝင်မှု၍၊ (ဘာသိတာ ဟောတိ-၌စပ်၊) ဘူတံ တစ္ဆန္တိ-ကား၊ ဝိဇ္ဇမာနတော-ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘူတံ-ဘူတဖြစ်သော၊ ဝါ-ထင်ရှားသော၊ [“ဘူ သတ္တယံ”ဟူသော ဓာတ်နက်ကို ရည်ရွယ်၍ “ဝိဇ္ဇမာနတော”ဟု ဖွင့်သည်] အဝိပရိတတော-မဖက်မပြန် မှန်ကန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တစ္ဆံ-တစ္ဆဖြစ်သော၊ ဝါ-မှန်ကန်သော၊ (အဝဏ္ဏံ-၌စပ်၊) ကာလေနာတိ-ကား၊ ယုတ္တပယုတ္တကာလေန-သင့်လျော် အပြားအားဖြင့် သင့်လျော်သော အခါ၌၊ [ဤသို့ ရှေးနိဿယ၌ ပါရှိသောအတိုင်း အနက်ပေး၏၊ “ယုတ္တပတ္တကာလေန”ဟု ရှိမှ ကောင်းမည် ထင်သည်၊ “သင့်လျော်ပတ်သော အခါ၌”ဟု ပေးပါး။]

တတြ ကာလညူ ဟောတီတိ-ကား၊ ကာလေနာတိ-ကာလေန အစရှိသည်ဟူ၍၊ ယမိဒံ-(ယံ+ဣဒံ)-အကြင်စကားကို၊ (မယာ-သည်) ဂုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ တတြ-ထိုစကားရပ်၌၊ ယော ပုဂ္ဂလော-သည်၊ ကာလညူ-လျောက်ပတ်သော အချိန်အခါကို သိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣမသ္မိံ ကာလေ-၌၊ ပုစ္ဆိတေနာပိ-မေးအပ်ပါသော်လည်း၊ မယာ-ငါးသည်၊ န ကထေတဗ္ဗာ-မဖြေဆိုထိုက်၊ ဣမသ္မိံ ကာလေ-၌၊ ကထေတဗ္ဗာ-ထိုက်၏၊ ဣတိ-သို့၊ တဿ ပဉ္စဿ-ထိုပြဿနာကို၊

ဝေယျာကရဏတ္ထာယ-ဖြေဆိုခြင်းငှါ၊ ကာလံ-လျော်ပတ်သော အချိန်အခါကို၊
ဇာနာတိ-၏။ [“ကာလံ ဇာနာတိ” စသည်ကား ကာလညူဖြစ်ပုံကို အကျယ်ပြသော
စကားတည်း၊] အယံ-ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကာလေန-သင့်လျော်လျောက်ပတ်သော
အခါ၌၊ ဘဏတိ နာမ-ဖြေဆိုသည် မည်၏၊ ဥပေက္ခကော ဝိဟရတိတိ-ကား၊
ပဇ္ဈတ္တဘူတာယ-အလယ်အလတ်၌တည် သော သဘောဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊
ဥပေက္ခာယ-၌၊ ဌိတော-သည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ ဝိဟရတိ-၏၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော
ဝါကျတို့၌၊ သေသံ-ဆိုအပ်ပြီးသော ပုဒ်တို့မှ ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊
ဥတ္တာနတ္ထမေဝ-သည်သာ။

၁၆၇။ ဥဌာနဖလူပဇီဝိတိအာဒိသု-အစရှိသောပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ
ဝေဒိတဗ္ဗော) ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဥဌာနဝီရိယေနေဝ-ထကြွကြောင်း
လုံ့လဖြင့်သာ၊ ဒိဝသံ-နေ့ကို၊ ဝိတိနာမေတ္တာ-လွန်စေ၍၊ တဿ-ထို ထကြွကြောင်း
လုံ့လ၏။ နိဿန္တဖလမတ္တံ-နိဿန္တအကျိုးမှ ဖြစ်သော ဝါ-အကျိုးဆက်မျှဖြစ်သော၊
ကိဉ္စိဒေဝ-တစုံတခုကိုသာ၊ လဘိတွာ-၍၊ ဇီဝိကံ-အသက်မွေးမှုကို၊ ကပေတိ-
ပြု၏၊ ပန-ဆက်၊ တံ ဥဌာနံ-ထို ထကြွကြောင်း လုံ့လကို၊ အာဂမ္မ-စွဲ၍၊ ဝါ-
အကြောင်းပြု၍၊ ကိဉ္စိ-တစုံတခုသော၊ ပုညဖလံ-ကောင်းမှု၏အကျိုးကို၊ န
ပဋိလဘတိ-မရ၊ [“ကောင်းမှု၏ အကျိုးရင်းသာ မရ၊ အကျိုးဆက်ကား ရသည်”
ဟူလို၊] တံ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥဌဟတောတိ အာဒိ-
အစရှိသော စကားကို၊ (ဘဂဝတာ-သည်၊) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ (ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူအပ်
ပြီ၊) တတူပရိ ဒေဝါတိ-ကား၊တတေ-ထို ဝသဝတ္ထိနတ်ပြည်မှ၊)ဥပရိ-၌၊ ဗြဟ္မ
ကာယိကာဒယာ-ပဌမဈာန်ဗြဟ္မာအပေါင်း အစရှိကုန်သော၊ ဒေဝါ-ဗြဟ္မာတို့သည်၊
(ပုညဖလူပဇီဝိနော-၌စပ်၊) ဟိ-မှန်၊ တေသံ-ထို ပဌမဈာန် ဗြဟ္မာအစရှိသော
ဗြဟ္မာတို့၏၊ ဥဌာနဝီရိယေန-ဖြင့်၊ ကိစ္စံ နာမ-ပြုဖွယ်ကိစ္စမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊
ပုညဖလမေဝ-ကောင်းမှု၏ အကျိုးကိုသာ၊ ဥပဇီဝန္တံ-မှီ၍ အသက်ရှင်ကြကုန်၏။

၁။ တံ သန္ဓာယ (ပ)ဝုတ္တံ ။ ဤ ဥဌာနဖလူပဇီဝိ ဟူသော စကားသည် လူတိုင်း၊ အောက်
နတ်တိုင်းကို ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်၊
ထကြွလုံ့လဝီရိယ ပြုမှ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ဖြစ်သော လူအချို့ကို ရည်ရွယ်၍
ဟောတော်မူအပ်သော စကားတော်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “တံ သန္ဓာယ (ပ)ဝုတ္တံ” ဟု မိန့်သည်၊
လူတို့၌လည်း ကမ္မဖလူပဇီဝိ ပုဂ္ဂိုလ်များ ရှိပါ၏၊ လုံ့လဝီရိယ ပြုရာ၌လည်း ကံ၏အကျိုးကို
ခံစားရသူများလည်း ရှိပါသည်။

ပုညဝတာ စာတိ ဣဒံ-စ-ဟူသော ဤစကားကို၊ ပုညဝန္တေ-ဘုန်းကံရှိကုန်သော၊ ခတ္တိယ ဗြဟ္မာဏာဒယော စေဝ-ခတ္တိယ၊ ဗြဟ္မဏ အစရှိသော လူတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဘုမ္မဒေဝ-ဘုမ္မဒိုင်းနတ်တို့ကို၊ အာဒိ ကတွာ-အစပြု၍၊ နိမ္မာနရတိပရိယောသာနေ-နိမ္မာနရတိနတ် အဆုံးရှိကုန်သော၊ ဒေဝေ စ-နတ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သန္ဓာယ-၍၊ (ဘဂဝတာ၊ ဂုတ္တံ-ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ သဗ္ဗေပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဧတေ-ဤဘုန်းကံရှိသော ခတ္တိယ၊ ဗြဟ္မဏ အစရှိသော လူ၊ ဘုမ္မဒိုင်းနတ်အစ နိမ္မာနရတိနတ် အဆုံးရှိသော နတ်တို့သည်၊ ဝါယာမဖလဉ္စေဝ-ထကြွလုံ့လဝီရိယ၏ အကျိုးကိုလည်းကောင်း၊ ပုညဖလဉ္စေဝ-ကောင်းမှု၏အကျိုးကိုလည်းကောင်း၊ အနုဘဝန္တိ-ခံစားရကုန်၏။ ပန-ကား၊ နေရယိကာ-ငရဲသူငရဲားတို့သာ၊ ဥဌာနေန-ဖြင့်၊ အာဇီဝံ-အသက်ဝမ်းကျောင်းကို၊ ဥပ္ပါဒေတုံ-ငါ၊ နေဝ သက္ကောန္တိ-ကုန်၊ နေသံ-ထိုင်ငရဲသူ၊ ငရဲသားတို့၏၊ ပုညဖလေန-ဖြင့်၊ ကော-သော၊ အာဇီဝေါပိ-သည်လည်း၊ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ-မဖြစ်။

၁၆၈။တမာဒီသု-တမအစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) နီစေကုလေ ပစ္စာဇာတောတိ အာဒိကေန-ဤသို့ အစရှိသော၊ တမေန-အမှောင်နှင့်၊ ဝါ-အမှောင်နှင့်တူသော ခန္ဓာကိုယ်နှင့်၊ ယုတ္တော-ယှဉ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တမော-မည်၏၊ ကာယဒုစ္စရိတာဒိဟိ-ကာယဒုစ္စရိတ် အစရှိသည်တို့ကြောင့်၊ ပုန-တဖန်၊ နိရယတမူပဂမနတော-ငရဲတည်းဟူသော အမှောင်ဘဝသို့ ကပ်ရောက်ရသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တမပရာယဏော-မည်၏။

၁။တမော။ ။ ဒိဝါဒိ၊ ဘူဝါဒိ တမ-ဓာတ်သည် ခဒေ (ပင်ပန်းခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ မှောင်နေခြင်းသည် ပင်ပန်းခြင်း တမျိုးပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် “အပ္ပကာသဘာဝေန-မလင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တမတိ-ပင်ပန်းရ၏၊ ဣတိ တမော” ဟု စုတက္ကင်္ဂုတ္တရ၊ ဒု-ပဏ်၊ မစလဝဂ်ဋီကာ၌ ဆိုသည်။ အမျိုးညှိခြင်း အစရှိသည်အားဖြင့် အောက်တန်းကျသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုအမှောင်၌ ရောက်နေသကဲ့သို့ အလင်းမရ၊ မထင်မရှားဖြစ်ရသောကြောင့် “တမ”မည်၏။ ထိုတမဖြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်နှင့် ယှဉ်သောကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း “တမ”ဟု ခေါ်ရသည်။ ဥပမာ-အညိုရုဏ်နှင့် ယှဉ်သော အဝတ်သည် ဂုဏူပစာရအားဖြင့် “နီလ”အမည်ရ၏။ “နီလော ပဋေ”ဟု ဆိုသကဲ့သို့တည်း။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ “တမေန+ယုတ္တော”ဖြင့် ဂုဏူပစာရကို ပြသည်ဟု မှတ်ပါ။

၂။တမပရာယဏော။ ။ ဤဘဝ၌ ကာယဒုစ္စရိတ်စသော မကောင်းမှု တို့ကို အပြုများနေသော သေသောအခါ အမှောင်ဘဝသို့ ရောက်ရမည် ဖြစ်သောကြောင့် “တမော+ပရာယဏံ ယဿာတိ”ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့် အညီ“တမပရာယဏံ” ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ [ယဿ-၏၊ တမော-အမှောင်ဘဝဟူသော၊ ပရာယဏံ-နောက်၌ ရောက်ထိုက်သော

နေသာဒကုလေတိ^၁-ကား၊ မိဂလုဒ္ဒကာဒိနံ-သားမုဆိုး အစရှိသူတို့၏၊ ကုလေ-
 ဌံ၊ ဝေဏကုလေတိ^၂-ကား၊ ဝိလိဝကာရူလေ-နီရေသမားတို့၏ အမျိုး၌၊
 ရထကာရကုလေတိ^၃-ကား၊ စမ္ပကာရကုလေ-သားရေနယ်သမားတို့၏ အမျိုး၌၊
 ဝါ-ဖိနပ်ချုပ်သမားတို့၏ အမျိုး၌၊ ပုတ္တုသကုလေတိ^၄-ကား၊ ပုပ္ဖစ္ဆကကုလေ^၅-
 ပန်းမှိုက်တို့ကို စွန့်ပစ်ရသော ဘင်ကျုံးသမားတို့၏ အမျိုး၌၊ ကသိရဝုတ္တိကေတိ-
 ကား၊ ဒုက္ခဝုတ္တိကေ-ခဲယဉ်းသဖြင့် အသက်မွေးရခြင်း ရှိသော အမျိုး၌၊ (ပစ္စာ
 ဇာတော-၌စပ်၊)

အတ္တိ ဣတိ တမပရာယဏော-မည်၏၊ တမမေဝ+ပရံ ပရတော(၌) အယနံ ဂတိ နိဌာ
 တေသာတိ တမပရာယဏော-အင်္ဂုတ္တရဓမ္မိကာ၊

၁။ နေသာဒကုလေ။ ။ ဘူဝိဒိ သဒ-ဓာတ်သည် ဟိသာ-အနက်ကိုလည်း ဟော၏။
 နိသဒန္တိ-သမင်စသော ငါးစသော သားကောင်တို့ကို ညှဉ်းဆဲ
 သတ်ဖြတ်တတ်၏၊ ဣတိ နိသဒါ-ဏ-ပစ္စည်း၊ နိသဒါယေဝ ဓနသာဒါ-သားကောင်တို့ကို
 ညှဉ်းဆဲသတ်ဖြတ်တတ်သော မုဆိုး တံငါ၊ နေသာဒါနံ ကုလံ နေသာဒကုလံ၊ [မိဂမစ္ဆာဒိနံ
 နိသာဒနတော နေသာဒါ၊ မာဂဝိကမစ္ဆဗန္ဓာဒယော-အင်္ဂုတ္တရဓမ္မိကာ၊]

၂။ ဝေဏကုလေ။ ။ ဓာတ်ကျမ်းတို့၌ မုဒ္ဒဇ ဏ-ဖြင့် “ဝေဏ”ဟု ရှိ၏ အဘိဓာန်၌ “ဝေန”
 ဟု ဒန္တဇ န -ဖြင့် ရှိ၏၊ ဝေဏန္တိ-ဝါးဖြင့် တောင်း-စသည်ကို
 ရက်လုပ်ရာ၌ စဉ်းစားကြံစည်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ ဝေဏာ (ဝေနာ)-ထိုသေဏကိုပင်
 ‘ဝိလိဝေဟိ-နီးတို့ဖြင့်၊ ကရောန္တိတိ-ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ဝါးကြိမ် နီးတို့ဖြင့် တောင်း-
 စသည်ဖြစ်အောင် ပြုတတ်သောကြောင့် “ဝိလိဝကာရ”လည်း မည်၏၊ ထို နီးတို့ကို ချောအောင်
 ရွှေတတ်သော ကြောင့် “နီးရွှေသမား”ဟု အနက်ပေးကြသည်၊ [ဝေဏုဝေတ္တာဒိဝိလိဝေဟိ
 ဝေဠု (ပအုပ် ဘာဇနာဒိကာရဏ ဝိလိဝကာရဏာ-အင်္ဂုတ္တရဓမ္မိကာ၊]

၃။ ရထကာရကုလေ။ ။ ရထားပြုလုပ်ရ၌ သားရေတို့ဖြင့် ဖွဲ့ချည်မှုကို ပြုရသောကြောင့်
 ရထားလုပ်သမားတို့ကိုပင် “စမ္ပကာရ”ဟုခေါ်သည်၊ [ရထေသု
 စမ္ပေန နဟဏကရဏတော (ဖွဲ့ချည်မှုကို ပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ရထကာရာ၊
 စမ္ပကာရာ-အင်္ဂုတ္တရဓမ္မိကာ၊] မဟာဇနကဇာတ်၊ ကာမဇာတ် အဋ္ဌကထာတို့၌ “ရထကာရောဝ”
 စမ္ပဿ၊ ပရိကန္တံ ဥပါဟနံ” စသည်ဖြင့်လာ၏။ ထိုအလို ဖိနပ်ချုပ်သမားကို “ရထကာရ”ဟု
 ခေါ်သည်။

၄။ ပုတ္တုသကုလေ။ ။ ပု-ဣတိ ကရိဿသ နာမံ၊ တံ ကုသေန္တိ တံ ကုသေန္တိ အပနေန္တိ-
 ထိုကျင့်ကြီးကို ပယ်ရှားတတ် (စွန့်ပယ်တတ်)ကုန်၏၊ ဣတိ ပုတ္တုသာ-
 အင်္ဂုတ္တရဓမ္မိကာ၊ ရှေ့က ကျင့်ကြီးစွန့်ပြီးသော နန်းတော်သူတို့သည် ထို ကျင့်ကြီးကို ပန်းဖြင့်
 ဖုံးထားကြသတတ်၊ ထို့ကြောင့် ထိုကျင့်ကြီးကို စွန့်ပစ်ရသူတို့ကို “ပုပ္ဖစ္ဆက”ဟု လည်း
 ခေါ်ကြသည်။

ဒုဗ္ဗဏ္ဏောတိ-ကာ၊ ပံသုပိသာစကော ဝိယ-မြေဘုတ်ဘီလူးကဲ့သို့၊ (တစ္ဆေ၊ ပြိတ္တာကဲ့သို့) ဈာမခါဏုဏ္ဏော-မီးလောင်သော သစ်ငှက်၏ အဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိသည်။ (မဲတြုတ်ကြုတ် အဆင်းရှိသည်။) ဒုဒ္ဒသိကောတိ-ကာ၊ ဝိဇာတမာတုယာပိ-မွေးဖွားသော မိခင်သော်လည်း၊ အမနာပဒဿနော-မနှစ်သက်အပ်သော ရှုမြင်ရခြင်း ရှိသည်။ “မိခင်တို့” ဟူသည် အတန်အတန် အရုပ်ဆိုးသော သားသီးကိုပင်မြတ်မြတ် နှိုးနှိုး ရှုစားလေ့ရှိသည်။ “ထိုသူ့ကိုကား မိခင်သော်မှ မြတ်မြတ်နှိုးနှိုး မရှုစားနိုင်” ဟူလို၊ | ဩကောဋိမကောတိ-ကား၊ လကုဏ္ဏကော-ပုဂ္ဂသည်၊ ကာဏောတိ^၂-ကား၊ ဧကက္ခိကာဏော ဝါ-နှစ်ဘက်သော မျက်စိ အားဖြင့် ကန်းသည် သော်လည်းကောင်း၊ ဥဘယက္ခိကာဏော ဝါ-နှစ်ဘက်သော မျက်စိတို့အားဖြင့် ကန်းသည် သော်လည်းကောင်း၊ ကုဏီတိ^၃-ကား၊ ဧကဟတ္ထကုဏီ ဝါ-တဘက်သော လက်အားဖြင့် ကောက်သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဥဘယဟတ္ထကုဏီ ဝါ-နှစ်ဘက်သော လက်တို့အားဖြင့် ကောက်သည်သော်လည်းကောင်း၊ ခဉ္စောတိ^၄-ကား၊ ဧကပါဒခဉ္စော ဝါ-တဘက်သော-

၁။ ဩကောဋိမကော။ ။ အဝ(ဩ)+ကောဋိ ယဿယတိ ဩကောဋိမော-အောက် အပိုင်း အခြားသော ရှိသူ။ “အရုပ်မမြင်သောကြောင့် အထက်ပိုင်းအခြား

ကားမရှိ” ဟူလို၊ ဩကောဋိမော ယေဝ (ကုဏ္ဍိတ-အနက်၌ က-ပစ္စည်းသက်၍) ကုဏ္ဍိတော ဩကောဋိမကော-ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည် “လကုဏ္ဏက” လည်း မည်၏။ လကု ဝိယ (တုံးတိုကလေးကဲ့သို့) ချွတ်-ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ လကုဏ္ဏော-|ဩကောဋိမကောတိ အာရောဟာဘာဝေန-(အရုပ်အမောင်း၏ မရှိခြင်းကြောင့်) ဟေဋ္ဌမကာ (အောက်အဖို့သာ ရှိသူ) လကု ဝိယ ယဋိကာ ဝိယ ချွတ် ပဝတ္တတိတိ လကုဏ္ဏကော-အင်္ဂုတ္တရဋိကာ၊

၂။ ကာဏော။ ။ ကဏောဘိနိမိလတိ-မျက်စိကို မှိတ်ထားရ၏။ ဣတိ ကာဏော စုရာဒိ “ကဏ နိမိလနေ” ဟူသော ဓာတ်နောင် ဣ-ပစ္စည်း၊ ထိုကာဏသည် တဘက်ကန်း၊ နှစ်ဘက်ကန်းဟု ၂-မျိုးရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “ဧကက္ခိ-ကာဏော ဝါ ဥဘယက္ခိကာဏော ဝါ” ဟုမိန့်သည်။

၃။ ကုဏီ။ ။ တနာဒိ ဘူဝါဒိ ကုဏ-ဓာတ်သည် “အသံပြုခြင်း” အနက်ကို ဟော၏။ ကုဏ နံ-အသံပြုခြင်း၊ ကုဏော-ခြင် လက်ကောက် နသည့်အတွက် ထိုထိုအလုပ်ကို လုပ်ရာ၌ အသံပြုခြင်း၊ ကုဏော ယဿ အတ္ထိတိ ကုဏီ-ထိုလက်ကောက်ခြင်း သည်လည်း တဘက်ကောက်၊ နှစ်ဘက်ကောက် ရှိတတ်သော ကြောင့် “ဧကဟတ္ထကုဏီ ဝါ” စသည်ဖြင့် ဆိုသည်။

၄။ ခဉ္စော။ ။ ဘူဝါဒိ ခဇိ-ဓာတ်သည် “ပင်္ဂလ-ဆုံခြင်း” အနက်ကို ဟော၏။ ခဉ္စောခြေ အားဖြင့် ဆုံ့တတ်၏။ ဝါ-ခွင်တတ်၏။ ဣတိ ခဉ္စော-|အဘိဓာနပုဒ်ပိကာသုတိံ ၌ ခဉ္စ ဂတိဝေကလ္လေ (အသွားချို့တဲ့သူ၏ အဖြစ်၌) ဟု ဆို၍ “ခဉ္စတိတိခဉ္စော” ဟု ပြုသည်။ ထိုခဉ္စသည်လည်း တဘက်ခွင် နှစ်ဘက်ခွင် ဟု ၂-မျိုးရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “ဧကပါဒခဉ္စော ဝါ ဥဘယဒါခဉ္စော ဝါ” ဟု မိန့်သည်။

ခြေအားဖြင့် ခွင်သည် သော်လည်းကောင်း ဥဘယပါဒခဏှော ဝါ-နှစ်ဘက်သော ခြေတို့ အားဖြင့် ခွင်သည် သော်လည်းကောင်း၊ ပက္ခဟတောတိ^၁-ကား၊ ဟတပက္ခော-သွေးလေ စသည် ဖျက်ဆီး အပ်သော အောက်ပိုင်း ကိုယ်အဖို့ ရှိသည်။ (ဟုတွာ) ပိဋသပ္ပိ-ဘီးတပ်ထားအပ်သော အင်းပျဉ်ငယ်ဖင့် သွားလေ့ ရှိသည်။ (ဘီးတပ်ထားအပ်သော အင်းပျဉ်ငယ်ပေါ်၌ ထိုင်၍ လှေထိုးသကဲ့သို့ ထိုး၍ သွားရသည်။ (ဟောတိ-၌စပ်) ပဒီပေယျဿာတိ-ကား၊ တေလကပလ္လာဒိနော-ဆီမီးခွက် အစရှိသော၊ ပဒီပကရဏဿ-ဆီမီး၏ အဆောက်အဦကို၊ (လာဘိ-၌စပ်)

ဧဝံ ပုဂ္ဂလော တမော ဟောတိ တမပရာယဏောတိ ဧတ္ထ-၌၊ ဧကော-အချို့သော၊ ပုဂ္ဂလော-သည်၊ ဗဟိဒ္ဓါ-အမိဝမ်း၏ ပြင်ပ၌၊ အာလောကံ-အရောင် အလင်းကို၊ အဒိသွာ-မမြင်ရမူ၍၊ မာတုကုစ္ဆိသို့ညေဝ-မခင်၏ ဝမ်း၌သာ၊ ကာလံ-သေခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ အပါယေသု-တို့၌၊ နိဗ္ဗတ္တေန္တော-ဖြစ်လသော်၊ သကလေပိ-အလုံးစုံလည်း ဖြစ်သော၊ ကပ္ပေ-ကမ္ဘာ၌၊ သံသရတိ-ကျင်လည်ရ၏။ သောပိ-ထိုအမိဝမ်းတွင်က သသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ တမော တမ ပရာယဏော-တမော တမ ပရာယဏော ပုဂ္ဂိုလ်သည်သာ၊ ဝါ-မှောင်သည်ဖြစ်၍ အမှောင်ဘဝဟူသော လည်းလျောင်းရာ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်သာ၊ (ဟောတိ) ပန-ဆက်၊ သော-ထိုတမ တမပရာယဏ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကုဟကပုဂ္ဂလော-အံဩဖွယ်ကို ဖြစ်စေ တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝါ-ပလွား ဝါကြွားတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဘဝေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊ (ဖြစ်နိုင်စရာရှိ၏)၊ ဟိ-မှန်၊ ကုဟကဿ-အံဩဖွယ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝါ-ပလွား ဝါကြွားတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဧဝရူပါ-သော၊ နိဗ္ဗတ္တိ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တံ-ရှေး အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ။

စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ တမော တမပရာယစ နိဒ္ဒေသ၌၊ [ရှေးနိဿယ၌ “ဧတ္ထ-ဤနီစေ ကုလေ စသော ပုဒ်တို့တွင်”ဟု စွဲ၏၊] နီစေ ကုလေ ပစ္စာဇာတောဟောတိ

၁။ ပက္ခဟတော။ ။ “ဟတပက္ခော” ဟု ဖွင့်၏။ ဝိသေသန ဖြစ်သော ဟတ-ပုဒ်နောက်က နေသည်ဟု သိစေ၏။ ဟတော ပက္ခော ယဿာတိ ဟတပက္ခော-လေ စသည်တို့ ဖျက်ဆီးအပ်သော အောက်ပိုင်းကိုယ် ရှိသူ၊ အောက်ပိုင်းသေနေသူ၊ ထိုသူသည် ခရီးသွား လိုသောအခါ လှည်းဘီး တပ်ထား သော အင်းပျဉ်ပေါ်၌ ထိုင်၍ လှေထိုးသကဲ့သို့ ဒုတ်ဖြင့် ထိုး၍ သွားရသောကြောင့် “ပိဋသပ္ပိ” လည်း မည်၏။ ပိဋေန-ဘီးတပ်အပ်သော အင်းပျဉ်ဖြင့်၊ သပ္ပေါ-သွားရ ခြင်းသည်၊ ယဿ အတ္ထိတိ ပိဋသပ္ပိ၊ [အဘိဓာန်၌ကား “ပက္ခဟတော”ဟု မရှိ၊ “ပက္ခော”ဟုသာ ရှိသည်။]

စက္ကလကုလေ ဝါတိ အာဒိတိ-အစရှိသော ပုဒ်တို့ဖြင့်၊ အာဂမနုဝိပတ္တိ စေဝ-
လာခဲ့ရာ ရှေးကံ ဟူသော အကြောင်း၏ ဖောက်ပြန်ချွတ်ယွင်း ယှက်စီးခြင်း
ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-လာရာဌာန၏ ဖောက်ပြန် ချွတ်ယွင်း ယှက်စီးခြင်းကို
လည်းကောင်း၊ ပုဗ္ဗုပ္ပန္နပစ္စယဝိပတ္တိ စ^၂-ရှေးဦးစွာ ဖြစ်သော မိဘတို့၏ သုက်သွေးဟူ
သော အကြောင်း၏ ဖောက်ပြန် ချွတ်ယွင်း ယှက်စီးခြင်းကိုလည်းကောင်း
(ဘဂဝတာ) ဒဿိတာ-ပြု၊ ဒလိဒ္ဓေတိအာဒိတိ-အစရှိသော ပုဒ်တို့ဖြင့်၊ ပဝတ္တိပစ္စယ
ဝိပဇာ^၃-ပဝတ္တိ အခါ၌ ဖြစ်သော အာဟာရ စသော အကြောင်း၏ ဖောက်ပြန်ချွတ်
ယွင်းယှက်စီးခြင်းကို၊ (ဘဂဝတာ ဒဿတာ) ကသိရုပ္ပတ္တိကေတိအာဒိတိ-တို့ဖြင့်၊
အာဇီဝပါယဝိပတ္တိ^၄-အသက်မွေးခြင်း၏ ဖောက်ပြန် ချွတ်ယွင်းယှက်စီးခြင်းကို၊

၁။အာဂမနုဝိပတ္တိ။ ။“အာဂမနုဝိပတ္တိ နာမ ကမ္မ”ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ ဤအလို နိစကုလ၌
ဖြစ်ရခြင်းကို တိုက်ရိုက် ဟောတော်မူခြင်းဖြင့် ထို ကုလ-သို့ရောက်
ကြောင်းဖြစ်သော ကံ-၏ချွတ်ယွင်းယှက်စီးခြင်းကို (ညံ့ဖျင်းသော ကံကို) ပြသည်-ဟု မှတ်ပါ။
ထိုသို့ ဝိပတ္တိ ဖြစ်သောအခါအစာအာဟာရ စသော အကြောင်း တရားတို့လည်း ညံ့ဖျင်း၏။
၏။ ထို့ကြောင့်-ဋီကာ၌ “ပဝတ္တေ၊ ပဝတ္တဿ ဝါ ပစ္စယာ ပဝတ္တပစ္စယာ-အာဟာရာဒယော”ဟု
ဖွင့်သည်။ အင်္ဂုတ္တရဋီကာ၌ကား “အာဂမနု ဝိပတ္တိတိ အာဂမနုဌာနဝေသေန (ရောက်ရာဌာနနှင့်
စပ်သဖြင့်) ဝိပတ္တိ”ဟု ဖွင့်၊ နိစကုလဖြစ်သော စက္ကလကုလ စသည်တို့သည် ရောက်ရာ
ဌာနတည်း။ ထိုအာဂမနုဌာန၏ ဝိပတ္တိ (မကောင်းပုံ)ကို ပြသည်-ဟူလို၊ “အာဂစ္ဆတိ ဧတ္တာတိ
အာဂမနံ-ရောက်ရာဌာန၊ အာဂမနဿ ဝိပတ္တိ အာဂမနုဝိပတ္တိ။

၂။ပုဗ္ဗုပ္ပန္န ပစ္စယဝိပတ္တိ။ ။ဤ နိစ ကုလ၌ ဖြစ်ရာဝယ် ရှေးဦးစွာသော အကြောင်းသည်
စက္ကလ စသော မိဘတို့၏ သုက်သွေးတည်း။ ထို့ကြောင်း၏
အမျိုးအားဖြင့် ဖောက်ပြန် ချွတ်ယွင်း ညံ့ဖျင်းခြင်းကို “ပုဗ္ဗုပ္ပန္နပစ္စယဝိပတ္တိ” ဟု ခေါ်သည်။

၃။ပဝတ္တိ ပစ္စယဝိပတ္တိ။ ။ဒလိဒ္ဓေ-ပါ၌ဖြင့် ထိုတမ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ပဝတ္တိ အခါ၌ ဝိပတ္တိ
ဖြစ်ပုံပုဂ္ဂိုလ်သည် စည်းစိမ် ဥစ္စာကြွယ်ဝ၍ ဒလိဒ္ဓ အဖြစ်
ဟူသော ဝိပတ္တိ မဖြစ်ပဲ သမ္ပတ္တိ ဖြစ်နိုင် သေး၏။ [ဋီကာ၌ “ပဝတ္တပစ္စယ ဝိပတ္တိ”ဟု ရှိ၏။]

၄။အာဇီဝပါယ ဝိပတ္တိ။ ။ ကသိရုပ္ပတ္တိ (ကသိကအောက်ဆင်းဆင်းရဲရဲ အသက်
မွေးဝမ်းကျောင်းရခြင်း) ဟူသော ပါ၌ဖြင့် အသက်
မွေးခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်သော အလုပ်အကိုင်၏ ဝိပတ္တိ ဖြစ်ပုံကို ပြသည်။ မှန်၏- တချို့မှာ
နိစကုလ ၌ ဖြစ်ရသော်လည်း အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ဖြစ်သော အတတ်ပညာကို တတ်
မြောက်သောကြောင့် ဆင်းဆင်းရဲရဲ အသက် မမွေးရပဲ ချမ်းသာစွာ အသက်မွေး နိုင်သည်။

(ဘဂဝတာ ဒဿိတာ၊) ဒုဗ္ဗဏ္ဏောတိအာဒိဟိ-တို့ဖြင့်၊ ရူပဝပတ္တိ၁-ရုပ်အဆင်း၏ ဖောက်ပြန် ချွတ်ယွင်း ပျက်စီးခြင်းကို၊ (ဘဂဝတာ ဒဿိတာ) ဗဟ္တာဗာဓောတိ အာဒိဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဒုက္ခကာရဏသမာယောဂေါ ၂-ကာယိကဒုက္ခ၊ စေတသိကဒုက္ခ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အနာရောဂါ အစရှိသည်တို့နှင့် ပေါင်းဆုံမိခြင်းကို၊ (ဘဂဝတာ ဒဿိတော၊) န လာဘီတိ အာဒိဟိ-တို့ဖြင့်၊ သုခကာရဏ ဝိပတ္တိ စေတသိကာယိကသုခ၊ စေတသိကသုခ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အန္တပါန အစရှိသည်တို့၏ ဖောက်ပြန် ချွတ်ယွင်း ပျက်စီးခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဥပဘောဂ ဝိပတ္တိ စ-အသုံး အဆောင်ဖြစ်သော မာလာ ဂန္ဓ အစရှိသည်တို့၏ ဖောက်ပြန်ချွတ်ယွင်း ပျက်စီးခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ (ဘဂဝတာ ဒဿိတာ။)

ကာယေ န ဒုစ္စရိတန္တိ အာဒိဟိ-တို့ဖြင့်၊ တမပရာယဏဘာဝဿ-အမှောင်ဘဝ ဟူသော လည်းလျောင်းရာ ရှိသူ၏ အဖြစ်၏၊ ကာရဏသမာယောဂါ-အကြောင်းနှင့် ပေါင်းဆုံမိခြင်းကို၊ (ဘဂဝတာ ဒဿိတော) ကယဿ ဘေဒါတိ အာဒိဟိ-တို့ဖြင့်၊ သမ္မရာယိကတမူပဂမော-တမလွန် ဘဝ၌ ဖြစ်သော အမှောင်၏ အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ရခြင်းကို၊ (ဘဂဝတာ၊ ဒဿိတော၊) သုတ္တပက္ခော-ကို၊ ဝုတ္တပဋိပက္ခနယေန-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်နည်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

“ဝုတ္တပဋိပက္ခနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော”ဟူသော စကာရပ်၌ စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဆိုဖွယ်အထူးကို ပြလို၍ “အဝိ စေတ္တ” စသည်ကို မိန့်၊ အဝိစ-စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဆိုဖွယ် အထူးကား၊ ဧတ္ထ-ဤဇောတိ ဇောတိပရာယဏ နိဒ္ဒေသ၌၊ ဝါ-ဤသုတ္တပက္ခ၌၊ တိဝိဓာယ-သုံးပါး အပြားရှိသော၊ (ခတ္တိယမဟာသာလ၊ ဗြဟ္မဏ

၁။ ရူပဝိပတ္တိ။ ။ ဒုဗ္ဗဏ္ဏော စသော ပုဒ်တို့ဖြင့် ထို တမပုဂ္ဂိုလ်၏ ရုပ်အဆင်း ညံ့ဖျင်းပုံကို ပြ၏။ မှန်၏-တချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည် အမျိုးညံ့၌ ဖြစ်ရသော် လည်း ရုပ်အဆင်းလှပတတ်သေး၏။ [ရူပဝိပတ္တိ နေရာဝယ် အင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာ၌ “အတ္တာဘာဝ ဝိပတ္တိ” ဟု ရှိ၏။ သဘောတူပင်တည်း။]

၂။ ဒုက္ခကာရဏသမာယောဂေါ။ ။ ပါဠိတော်၌ “ဗဟ္တာဗာဓော ကာဏော ဝါ” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ ထိုပါဠိတို့ဖြင့် ထို တမပုဂ္ဂိုလ်မှာ ကာယိကဒုက္ခ၊ စေတသိကဒုက္ခတို့ဖြစ်ဖို့ရန် အနာရောဂါစသော အကြောင်းတို့နှင့် ဆုံဆည်းရခြင်းကို ပြသည်။]

၃။ သုခ (ပေ)ဝိပတ္တိ။ ။ ပါဠိတော်၌ “န လာဘီ အန္တပါန ပါနဿ” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ ထို အန္တပါန စသည်တို့သည် သုခ၏ အကြောင်း ဖြစ်၍ ဝတ္ထု၊ ယာန စသည်တို့ကား ဥပဘောဂ (အသုံးအဆောင်) ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအန္တပါန၊ ဝတ္ထု၊ ယာနစသည်တို့ကို မရခြင်းကို “သုခကာရဏဝိပတ္တိ၊ ဥပဘောဂဝိပတ္တိ”ဟု ဆိုသည်။

မဟာသာလ၊ ဂဟပတိမဟာသာလအားဖြင့် သုံးပါး အပြားရှိသော၊) ကုလသမ္ပတ္တိယာ-အမျိုး၏ ပြည့်စုံခြင်း၌၊ ပစ္စာဇာတိ အာဒိကေန-စွဲ၍ ဖြစ်ခြင်း အစရှိသော၊ ဇောတိနာ-အလင်းနှင့်၊ ယုတ္တတော-ယှဉ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဇောတိ-ဇောတိမည်၏။ အာလောကဘူတော-အလင်းဖြစ်၍ ဖြစ်၏။ ဣတိ ဝုတ္တ ဟောတိ၊ ပန-ကား၊ ကာယသုစရိတာဒိဟိ-တို့ဖြင့်၊ သဂ္ဂူပပတ္တိဇောတိဘာဂူပဂမန တော-နတ် ပြည့်၍ ဖြစ်ရခြင်းဟူသော အလင်းရှိသူ၏အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ရသည် ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဇောတိပရယဏော-မည်၏။ ဝါ-လင်းသောဘဝ ဟူသော လည်းလျောင်းရာ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။

ခတ္တိယမဟာသာလကုလေ ဝါတိအာဒိသု-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) မဟာသာရာ-များသော ဥစ္စာနှစ်ရှိကုန်သော၊ ခတ္တိယာ-မင်းတို့သည်၊ မဟာသာရပုတ္တာ-များသောဥစ္စာနှစ်ရှိသူ၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သော၊ ခတ္တိယာ-တို့သည်၊ ခတ္တိယမဟာသာလာတိ-တို့မည်၏။ ဟိ-ချေက၊ ယေသံ ခတ္တိယာနံ-တို့၏။ ဟေဌိမန္တေန-အောက်ဆုံး၌ ဖြစ်သော အပိုင်းအခြားအားဖြင့်၊ ကောဋိသတံ-ကုဋေတရာသည်၊ နိဓာနဂတံ-မြုပ်ထားအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သည်၊ ဟောတိ-၏။ တယော-သုံးခုကုန်သော၊ ဂဟပဏကုမ္ဘာ-အသပြာ ကုမ္ဘာတို့သည်၊ [တကုမ္ဘလျှင် တဆယ်အမွဏရှိ၍ တစ်အမွဏလျှင် ဆန်ဆယ်တစ်စိတ် ရှိသည်၊] ဝဠုနုတ္ထာယ-နေ့စဉ်အမြဲသုံးစွဲဖို့ အကျိုးငှါ၊ ဂေဟမဇ္ဈေ-အိမ်၏အလယ်၌၊ ရာသီ-အစုအပုံကို၊ ကတွာ-၍၊ ဌပိတော-ထားအပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။ တေ-ထို မင်းတို့သည်၊ ခတ္တိယမဟာသာလာ နာမ-ခတ္တိယမဟာသာလတို့ မည်၏။ ယေသံ ပြဟ္မဏာနံ-အကြင်ပြာဟ္မဏတို့၏၊ အသီတိကောဋိဓနံ-ကုဋေရှစ်ဆယ်သော ဥစ္စာသည်၊ နိဟိတံ-မြေ၌ မြုပ်ထားအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဒိယဗျော-အခွဲအားဖြင့် နှစ်ခုသော၊ (တခုခွဲသော) ကဟပဏကုမ္ဘာ-သည်၊ ဝဠုနုတ္ထာယ ဂေဟမဇ္ဈေ ရာသီ ကတွာ ဌပိတော ဟောတိ၊ တေ-ထိုပြာဟ္မဏတို့သည်၊ ပြာဟ္မဏ မဟာ သာလာ နာမ-တို့ မည်၏။ ယေသံ ဂဟပတိနံ-အရှင် အိမ်ရှင်သူကြွယ်တို့၏၊ စတ္တာလီသကောဋိဓနံ-ကုဋေ လေးဆယ်သော ဥစ္စာသည်၊ နိဟိတံ ဟောတိ၊ ကဟပဏကုမ္ဘာ ဝဠုနုတ္ထာယ ဂေဟမဇ္ဈေ ရာသီ ကတွာ ဌပိတော ဟောတိ၊ တေ-တို့သည်၊ ဂဟပတိ မဟာသာလာ-တို့ မည်၏။ တေသံ-ထိုခတ္တိယ ပြာဟ္မဏ ဂဟပတိ မဟာသာလတို့၏၊ ကုလေ-၌၊ ဣတိ အတ္ထေ-နက်၊ [ဤအဋ္ဌကထာ အဖွင့် အတိုင်း အဘိဓာန်၌ “ကောဋိနံ ဟေဌိမန္တေန” စ သည်ဖြင့် ဆိုထားသည်၊ (အဘိဓာန်-၃၃၇-၈-၉-ဂါထာ)]

အမေတိ-ကား၊ ဣဿရေ-အစိုးရသော၊ နိဓာနဂတနေဿ-မြုပ်ထား
အပ်သည့်အဖြစ်သို့ ရောက်သော ဥစ္စာ၏၊ မဟန္တတာယ-များသည်၏ အဖြစ်
ကြောင့်၊ မဟဒ္ဒနေ-များသောဥစ္စာရှိသော၊ သုဝဏ္ဏရဇတဘာဇနာဒိနံ-အရွှေခွက်၊
ငွေခွက် အစရှိကုန်သော၊ ဥပဘောဂဘဏ္ဍာနံ-အသုံးအဆောင် ဖြစ်သော
ဘဏ္ဍာတို့၏၊ မဟန္တတာယ-များကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မဟာဘောဂေ-
များသော အသုံးအဆောင် ရှိသော၊ နိဓာနဂတဿ-မြုပ်ထားအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့
ရောက်သော၊ [ရှေးနိဿယ၌ “အနိဓာနဂတဿ-မြုပ်ထားသည်၏ အဖြစ်သို့
မရောက်သော”ဟု ရှိ၏၊] ဇာတရူပရဇတဿ-ရွှေ ငွေ၏၊ ပဟူတတာယ-များသည်
၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဟူတဇာတရူပရဇတေ-များသော ရွှေငွေရှိသော၊ ဝိတ္တူ
ပကရဏဿ-နှစ်သက်ခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်သော ဆင်၊ မြင်း စသော ဝတ္ထု
ဘဏ္ဍာ၏၊ ပဟူတတာယ-ကြောင့်၊ ပဟူတဝိတ္တူ ပရဏေ-များသော နှစ်သက်ခြင်း
၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဆင်၊ မြင်စသော ဝတ္ထု ဘဏ္ဍာရှိသော၊ ဂေါဓနာဒိနဉ္စ-
နွားတည်းဟူသော ဥစ္စာ အစရှိသည်တို့၏လည်းကောင်း၊ သတ္တဝိဓဉ္စညာနဉ္စ-
ခုနစ်ပါးအပြားရှိသော စပါးမျိုးတို့၏လည်းကောင်း၊ ပဟတတာယ-ကြောင့်၊
ပဟူတဓနဓဉ္စေ-များသော ဥစ္စာ၊ စပါးရှိသော၊ (ကုလေ ပစ္စာဇာတော ဟောတိ-
တို့၌ စပ်)

အဘိရူပေါတိ-ကား၊ သုန္ဒရရူပေါ-ကောင်းသော အဆင်းရှိ၏၊ ဒဿနိယော
တိ-ကား၊ အည-ကြည့်ရှုခြင်းကိစ္စမှ တပါးသော၊ ကမ္မံ-အလုပ်ကို၊ ပဟာယ-၍၊
ဒိဝသမ္ပိ-တနေ့ပတ်လုံးလည်း၊ ပဿိတဗ္ဗယုတ္တော-ကြည့်ရှုထိုက်သည်၏ အဖြစ်နှင့်
ယှဉ်သည်၊ (ဟောတိ၊) ပါသာဒိကောတိ-ကား၊ ဒဿနေနေဝ-မြင်ရခြင်းဖြင့်ပင်၊
စိတ္တပသာဒါဝဟော-စိတ်၏ကြည်လင်ခြင်းကို ဆောင်တတ်သည်၊ (ဟောတိ)
ပရမာယာတိ-ကား၊ ဥတ္တမာယ-လွန်မြတ်သော၊ ဝဏ္ဏပေါက္ခရ ဝဏ္ဏတာယ-ကား၊
ပေါက္ခရဝဏ္ဏတာယ-အဆင်း၏ ကောင်းသည်၏ အဖြစ်နှင့်၊ (သမန္နာဂတော
ဟောတိ-၌စပ်) သရီရံ-ကိုယ်ကို၊ ပေါက္ခရံ-ပေါက္ခရဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ တဿ-
ထိုကိုယ်၏၊ ဝဏ္ဏသမ္ပတ္တိယာ-အဆင်း၏ ပြည့်စုံခြင်းနှင့်၊ ဣတိ-အတ္ထော-နက်၊
သမန္နာဂတော တိ-ကား၊ ဥပေတော-ပြည့်စုံ၏၊ [“ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ”ပုဒ်၏
အဖွင့်ကို သီလက္ခန္ဓာ ဘာသာမူကာ ဗြဟ္မဇာလသုတ် အဋ္ဌန္တရနိဒါန်း၌လည်းကောင်း၊
ပါရာဇိကဏ် ဘာသာမူကာ ပဌမပါရာဇိက သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂ ဝိနိတဝတ္ထု
အဖွင့်၌လည်းကောင်း ပြထားပြီ]

၁၆၉။ ဩဏတောဏတဒိသု-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာယ-မျက်မှောက်ဘဝ၌ဖြစ်သော၊ (သမ္ပတ္တိယာ) ဝါ-ပြည့်စုံခြင်းမှလည်းကောင်း၊ သမ္ပရာယိကာယ-တမလွန်ဘဝ၌ ဖြစ်သော၊ သမ္ပတ္တိယာ ဝါ-မှလည်းကောင်း၊ (ကာယသုစရိုက် စသည်မှလည်းကောင်း) ဝိရဟိတော-ကင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဩဏတော-ဩဏတမည်၏။ နီစော-နိမ့်သည်၊ လာမကော-ညံ့သော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ တဗ္ဗိပက္ခတော-ထို ဩဏတ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အဖို့အားဖြင့်၊ ဥဏ္ဏတော-မြင့်သော၊ (ပုဂ္ဂလော-၌စပ်)၊ ဥစ္စော-မြင့်သော၊ ဥဂ္ဂတော-အထက်သို့ ရောက်သော၊ (ပုဂ္ဂလောတည်း) ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဧတ္ထ-ဤဩဏတောဏတ စတုတ္ထ၌၊ သေသံ-ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသော ပုဒ်မှ ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းကို၊ တမာဒိသု-တမ-အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌၊ ဝုတ္တနယေနဝ-ဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗ-၏၊ အဝိ စ-စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဆိုဖွယ်အထူးကား၊ ဩဏတောဏတောတိ-ကား၊ ဣဒါနိ-ယခုဘဝ၌၊ နီစော-နိမ့်ကျသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်သာ၊ ဘဝိဿတိ-လတ္တံ့၊ ဩဏတုဏ္ဏတောတိ-ကား၊ ဣဒါနိ-၌၊ နီစော-သည်၊ (ဟုတွာ) အာယတိ-၌၊ ဥစ္စော-မြင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဘဝိဿတိ-လတ္တံ့၊ ဥဏ္ဏတောဏတောတိ-ကား၊ ဣဒါနိ-၌၊ ဥစ္စော-မြင့်သည်၊ (ဟုတွာ) အာယတိ-၌၊ နီစော-နိမ့်ကျသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဘဝိဿတိ-လတ္တံ့၊ ဥဏ္ဏတုဏ္ဏတောတိ-ကား၊ ဣဒါနိ-၌၊ ဥစ္စော-သည်၊ (ဟုတွာ) အာယတိမို့-၌လည်း၊ ဥစ္စော-မြင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်သာ၊ ဘဝိဿတိ-လတ္တံ့၊ ဣသို့-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

၁၇၀။ ရုက္ခပမေသု-ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌၊ တာဝ-ဥပမေယျပုဂ္ဂိုလ်မှ ရွေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒဋ္ဌော-သော) ရုက္ခော-ဥပမာနဖြစ်သော သစ်ပင်ကို၊ (ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ဖေဂ္ဂုသာရပရိဝါရောတိ-ကား၊ ဝနဇေဋ္ဌကရုက္ခော-တော၌ အကြီးအကဲဖြစ်သော သစ်ပင်သည်၊ ဝါ-တောစိုး သစ်ပင်သည်၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဖေဂ္ဂု-အကာသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပန-ဆက်၊ အဿ-ထို တောစိုးသစ်ပင်၏၊ ပရိဝါရရုက္ခာ-အခြံအရံ ဖြစ်သော သစ်ပင်တို့သည်၊ သာရာ-အနှစ်ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ ဣမိနာ နယေန-ဖြင့်၊ သေသာ ဖေဂ္ဂု သာရပရိဝါရ-သစ်ပင်မှ ကြွင်းသော သာရ ဖေဂ္ဂု ပရိဝါရ-စသော သစ်ပင်တို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-ကုန်၏၊ ပန-ကား၊ ပုဂ္ဂလေသု-ဥပမေယျဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌၊ သီလသာရဝိရဟတော-သီလတည်းဟူသော အနှစ်မှ ကင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဖေဂ္ဂုတာ-အကာ၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ သီလာစာရသမန္နာဂမေန-သီလအာစာရနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်၊ သာရတာ စ-အနှစ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

၁၇၁။ ရူပပ္ပမာဏာဒိသု-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) (ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊) သမ္ပတ္တိယုတ္တံ-ပြည့်စုံခြင်းနှင့် ယှဉ်သော၊ ရူပ-ရုပ်အဆင်းကို၊ ပမာဏံ-အတိုင်းအရှည်ကို၊ ဝါ-လိုရင်း ပမာဏကို၊ ကရောတိ-၏။ ကုတိ-ဤသို့ ရုပ်အဆင်းဟူသော လိုရင်ပမာဏ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သော-သည်၊) ရူပပ္ပမာဏော-မည်၏။ “ပမာဏံ ကရောတိ”သည် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်၊ ရူပံ ပမာဏံ ယဿာတိ ရူပပ္ပမာဏော-ဟု ဝစနတ္ထ-ပြု၊ တတ္ထ-ထိုပြည့်စုံသော ရုပ်အဆင်း၌၊ ပဿာဒံ-ကြည်ညိုခြင်းကို၊ ဇနေတိ-ဖြစ်စေတတ်၏။ ကုတိ-ကြောင့်၊ ရူပပ္ပသန္နော-မည်၏။ [ရူပေ ပသန္နော ရူပပ္ပသန္နော”ဟု ပြု၊] ကိတ္တိသဒ္ဓဘူတံ-ချီးမွမ်းအပ်သော အသံဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ ယောသံ-ကျော်စောသံကို၊ ပမာဏံ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ ကရောတိ-၏။ ကုတိ-ကြောင့်၊ ယောသပ္ပမာဏော-၁-မည်၏။ ပန-ဆက်၊ အာရောဟံ ဝါတိအာဒိသု-တို့၌၊ အာရောဟန္တိ-ကား၊ ဥစ္စတနံ-မြင့်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ (ပဿိတွာ-၌စပ်) ပရိဏာဟန္တိ-ကား၊ ကိသထူလဘာဝါပဂတံ-ကြုံလို ပိန်ချုံးသည်၏ အဖြစ်၊ ဝဖျိုးသည်၏ အဖြစ်မှ ကင်းသော၊ ပရိက္ခေပသမ္ပတ္တိ-ကိုယ်လုံးကိုယ်ပေါက်၏ ပြည့်စုံပုံကို၊ (ပဿိတွာ) သဏ္ဌာနန္တိ-ကား၊ အင်္ဂပစ္စင်္ဂီနံ-အင်္ဂါကြီးငယ်တို့၏၊ ဒီဃရဿဝဋ္ဋတာဒိယုတ္တဋ္ဌာနေသု-ရှည်သည်၏အဖြစ်၊ တိုသည်၏အဖြစ်အစရှိသော အားဖြင့် သင့်လျော်သော အရပ်တို့၌၊ တထာဘာဝံ-အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ပုံကို၊ (ပဿိတွာ) ပါရိပူရိန္တိ ၂-ကား၊ ယထာဝုတ္တပ္ပကာရာနံ-အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော အာရောဟ အစရှိသည် တို့၏၊ အနုနတံ-မယုတ်လျော့ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ (ပဿိတွာ) ဝါ-တနည်း၊ လက္ခဏပရိပုဏ္ဏဘာဝံ-အဆင်း အင်္ဂါ လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသည်၏ အဖြစ်ကို (ပဿိတာ-၌ စပ်၊)

ပရဝဏ္ဏနာယာတိ-ကား၊ ပရေတိ-သူတပါးတို့သည်၊ ပရမ္ပုခါ-မျက်ကွယ်၌၊ နိစ္ဆာရိတာယ-မြွက်ဆိုအပ်သော၊ ဂုဏဝဏ္ဏနာယ-ဂုဏ်ကို ချီးမွမ်းကြောင်း စကား

၁။ ယောသပ္ပမာဏော။

။ယောသ သဒ္ဓါသည် မြည်ဟည်း ကျယ်ပြန့်လာ သော အသံကို ဟော၏။ စကားပြောဆိုရာ၊ တရားဟောရာ၌

ဖြစ်သော အသံ မဟော၊ သို့ရာဝယ် တရားဟောရာ၌ အသံကောင်းကြိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်လည်း အများအပြားပင် ရှိ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များကိုလည်း ယောသပ္ပမာဏ၌ သွင်းသင့်မည် ထင်သည်။

၂။ ပါရိပူရိ။

။“အနုနတံ ပရိပုဏ္ဏဘာဝံ”ကို ကြည့်၍ “ပါရိပူရိ” ၌လည်း ပရိပူရာနံ ဘာဝေါ ပါရိပူရိ-ဟု ဘာဝအနက်၌ ဣ-ပစ္စည်းသက်၍ ကုတ္တိ

ဇောတက ဤပစ္စည်းကြံပါ။

အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပရထောမနာယာတိ-ကား၊ ပရေဟိ-တို့သည်၊ ထုတိဝသေန-ချီးမွမ်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဂါထာဒိဉ္စပနိဗန္ဓနေန-ဘုန်းတော်ဘွဲ့၊ ဂါထာ အစရှိသည်ကို ဖွဲ့ဆိုခြင်းဖြင့်၊ ဝုတ္တာယ-ဆိုအပ်သော၊ ထောမနာယ-ချီးမွမ်းကြောင်း စကားအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပရပသံသနာယာတိ-ကား၊ ပရေဟိ-တို့သည်၊ သမ္ပုခါ-မျက်မှောက်၌၊ ဝုတ္တာယ-ပြောဆိုအပ်သော၊ ပသံသာယ-ချီးမွမ်းကြောင်းစကား အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပရဝဏ္ဏဟာရိကာ ယာတိ-ကား၊ ပရမ္မရထုတိဝသေန-အဆက်ဆက် ချီးမွမ်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပရေဟိ-တို့သည်၊ ပဝတ္တိ တာယ-ဖြစ်စေအပ်သော၊ ဝဏ္ဏဟရဏာယ-ဂုဏ်ကို ဆောင်ကြောင်း စကားအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ (ပသာဒံ ဇနေတိ-၌စပ်။)

၁၇၂။ လူခစိဝရန္တိ-ကား၊ စိဝရဿ-၏၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဏာဒိဘာဝေန-မကောင်းသော အဆင်းရှိသည်၏ အဖြစ် အစရှိသည် တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ လူခတံ-ခေါင်းပါးသည်၏ အဖြစ်ကို၊ (ပသိတွာ-၌စပ်။) ပတ္တလူခန္တိ-ကား၊ ဘာဇနဿ-ခွက်၏၊ ဝါ-သပိတံ၏၊ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာန ဝတ္ထုဟိ-အဆင်းပုံသဏ္ဌာန်သံ မြေ စသော ဝတ္ထုတို့ဖြင့်၊ [သံဖြင့် ပြုအပ်သော၊ ရွှေ ငွေစသည်ဖြင့် ပြုအပ်သော ခွက်၊ သပိတ်တို့ကို ရည်ရွယ်၍ “ဝတ္ထု”ဟု ဆိုသည်၊] လူခတံ-ကို၊ (ပသိတွာ) သနာသနလူခန္တိ-ကား၊ နာဋကဒိ သမ္ပတ္တိဝိရဟေန-ကချေည်ရုပ် အစရှိသော သမ္ပတ္တိမှ ကင်းခြင်း အားဖြင့်၊ သေနာသနဿ-ကျောင်း အိပ်ရာ နေရာ၏၊ လူခတံ-ကို၊ (ပသိတွာ) ဝိဝိဇ္ဇန္တိ-ကား၊ အစေလကာဒိဘာဝေန-အစေလက အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ အနေကပ္ပကာရံ-တပါးမကများသော အပြားရှိသော၊ ဒုဏ္ဏရကာရိကန္တိ-ကား၊ သရီရတာပနံ-ကိုယ်ကို ပူပန်စေတတ်သော အကျင့်ကို၊ (ပသိတွာ) အပရော-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းမှ တပါးသော၊ နယော-ကို၊ (ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)ဟိ-ချဲ့၊ စတုသု-ကုန်သော၊ ဣမေသု ပုဂ္ဂလေသု-တို့တွင်၊ ရူပေ-ရုပ်အဆင်း၌၊ ပမာဏံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ပသန္နော-ကြည်ညိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ရူပပ္ပမာဏော နာမ-မည်၏၊ ရူပပ္ပသန္နောတိ-ရူပပ္ပသန္နောဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ တဿေဝ-ထို ရူပပ္ပမာဏ သဒ္ဒါ၏ သာလျှင်၊ အတ္ထဝစနံ-အနက်ကို ဟောသော သဒ္ဒါတည်း၊ ယောသေ-ကျော်စောသံ၌၊ ပမာဏံ ဂဟေတွာ ပသန္နော-သည်၊ ယောသပ္ပသန္နော နာမ-မည်၏၊ စိဝရလူလပတ္တလူခေသု-သင်္ကန်း၏ ခေါင်းပါးသည်၏အဖြစ်၊ သပိတ၏ ခေါင်းပါးသည်၏ အဖြစ်တို့၌၊ ပမာဏံ ဂဟေတွာ ပသန္နောလူခပ္ပသန္နော နာမ၊ ဓမ္မေ-သီလ သမာဓိ ပညာတရား၌၊ ပမာဏံ ဂဟေတွာ ပသန္နော ဓမ္မာပ္ပမာနော နာမ၊ ဣတရာနိ-ယောသပ္ပမာဏ စသည်တို့မှ တပါးကုန်သော

ယောသပ္ပန္န အစရှိသော သဒ္ဒါတို့သည်၊ တေသံယေဝ-ထိုယောသပ္ပမာဏ အစရှိသော ပုဒ်တို့၏သာ၊ အတ္ထဝစနာနိ-အနက်ရှိ ဟောသော သဒ္ဒါတို့တည်း။

စ-ဆက်၊ သဗ္ဗသတ္တေ-အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့ကို၊ တယော-သုံ့ကုန်သော၊ ကောဋ္ဌာသေ-အဖို့အစုတို့ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဒေ ကောဋ္ဌာသာ-နှစ်ဖို့ နှစ်စုတို့သည်၊ ရူပပမဏာ-ရူပပမာဏပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ဧကော-တဖို့တစုသည်၊ န ရူပပမာဏာ-ရူပပမာဏ ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်၊ [လူသုံးယောက်တွင် နှစ်ယောက်သည် ရူပပမာဏာ-ရူပပမာဏ၊ ပရိသတ် သုံးရာတွင် နှစ်ရာသည် ရူပပမာဏ၊ ဤသို့စသည်ဖြင့်၊ သိပါ။] (သဗ္ဗသတ္တေ-တို့ကို၊) ပဉ္စ ကောဋ္ဌာသေ-ငါးဖို့ငါးစုတို့ကို၊ ကတွာ-၍၊ စတ္တာရော၊ ကောဋ္ဌာသ-တို့သည်၊ ယောသပ္ပမာဏာ-ယောသပ္ပမာဏ ပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း၊ ဧကော-သည်၊ ယောသပ္ပမာဏာ-မဟုတ်၊ [လူ ငါးယောက်တွင် လေးယောက်က နာမည်ကြီးအောင် ကြိုးစားကြရာရှာသည်။] (သဗ္ဗသတ္တေ) ဒသ ကောဋ္ဌာသေ-တို့ကို၊ ကတွာ-၍၊ နဝကောဋ္ဌာသာ-တို့သည်၊ လူခပမာဏာ-လူခပမာဏပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း၊ ဧကော-သည်၊ န လူခပမာဏာ-လူခပမာဏ ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်၊ [ထို့ကြောင့် တချို့ ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ကိုယ့်ကိုယ်ကို ခေါင်းပါးယောင် ဟန်ဆောင်၍ ကျင့်ကြရာရှာသည်။] ပန-ဆက်၊ (သဗ္ဗသတ္တေ) သတသဟသံ-တသိန်းကို၊ ကောဋ္ဌာသေ-တို့ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဧကော ကောဋ္ဌာသာဝ-သည်သာ၊ ဓမ္မပမာဏာ-ဓမ္မပမာဏပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ သေသာ-ကြွင်းကုန်သော၊ (ကောဋ္ဌာသာ-တို့သည်၊) န ဓမ္မပမာဏာ-ဓမ္မပမာဏ ပုဂ္ဂိုလ်များ မဟုတ်ကုန်၊ [လူတသိန်းလျှင် တယောက်သာ ဓမ္မပမာဏ ရှိ၏တဲ့၊ ထို့ကြောင့် ရိုးရိုး ဖြောင့်ဖြောင့်ဖြင့် ကောင်းကောင်းနေသော ပုဂ္ဂိုလ်များကို အထင်မကြီးကြ၊ မကြည်ညိုကြ၊] ဧဝံ-ဤသို့ သဗ္ဗသတ္တေ စ တယော ကောဋ္ဌာသေ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ အယံ လောကသန္နိဝါသော-ဤ ဩကာသ လောက၌ စုဝေးတည်နေသော သတ္တဝါ အပေါင်းသည်၊ စတုပ္ပမာဏာ-၄မျိုးသော ပမာဏ ရှိ၏။

စတုပ္ပမာဏာ-သော၊ ဧတသ္မိ လောကသန္နိဝါသေ-၌၊ ဗုဒ္ဓေသု-တို့၌၊ အပ္ပသန္တာ-မကြည်ညိုသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ မန္တာ-နည်းကုန်၏။ ပသန္တာဝ-ကြည်ညိုသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်သာ၊ ဗဟုကာ-များကုန်၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ ရူပပမာဏာသ-ရူပပမာဏ ပုဂ္ဂိုလ်အတွက်၊ ဗုဒ္ဓရူပတော-မြတ်စွာဘုရား၏ အဆင်းတော်ထက်၊ ဥတ္တရိ-အလွန်၊ ပသာဒါဝဟံ-ကြည်ညိုခြင်းကို ဆောင်နိုင်သော၊ ရူပံ နာမ-ရုပ်အဆင်းမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ ယောသပ္ပမာဏာသ-ယောသပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်အတွက်၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ ကိတ္ထိယောသတော-ကျော်စောသံထက်၊ ဥတ္တရိ-အလွန်၊ ပသာဒါဝဟော-

သော၊ ယောသော နာမ-ကျော်စောသံ မည်သည်၊ နတ္ထိ-တော့၊ လူ့ဓပ္ပမာဏဿ-
အတွက်၊ ကာသိကာနိ-ကာသိတိုင်း၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝတ္ထာနိ-နူးညံ့သောအဝတ်
တို့ကိုလည်းကောင်း၊ မဟာရဟာနိ-မြတ်သူတို့အား ထိုက်ကုန်သော၊ ကဗ္ဗနဘာဇနာ
နိ-ရွှေခွက်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ တိဏ္ဍိ-ကုန်သော၊ ဥတူနံ-ဥတုတို့အား၊
အနုစ္ဆဝိကေ-လျောက်ပတ်ကုန်သော၊ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိယုတ္တေ-အလုံးစုံသော ပြည်စုံခြင်း
တို့နှင့်ယှဉ်ကုန်သော၊ ပါသာဒဝရေ-မြတ်သော ပြာသာဒ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊
ပဟာယ-၍၊ ပံသုကူလစီဝရသေလမယပတ္တ ရုက္ခလူလာဒိသေနာသနသေဝိနော-
ပံသုကူသင်္ကန်းကို မှီဝဲတော်မူ၊ ကျောက်အတိပြီသော သပိတ်ကို မှီဝဲတော်မူ၊
ရုက္ခမူလ အစရှိသောကျောင်းကို မှီဝဲတော်မူလေ့ရှိသော၊ ဗုဒ္ဓဿ-အလုံးစုံကို
အကုန် အစင်သိမြင်တော်မူသော၊ ဘဂဝတော-ငါတို့မြတ်စွာဘုရား၏၊ လူ့ခတော့-
ခေါင်းပါးတော်မူပုံထက်၊ ဥတ္တရိ-အလွန်၊ ပသာဒါဝယံ-သော၊ အညံ-အခြားသော၊
လူခံ နာမ-ခေါင်းပါးသည်၏ အဖြစ် မည်သည်၊ နတ္ထိ-တော့၊ ဓမ္မပ္ပမာဏဿ-
သူတပါးတို့နှင့် မဆက်ဆံသော သီအစရှိသော ဂုဏ်တော် ရှိတော်မူသော၊
တထာဂတဿ-၏၊ သီလာဒိဂုဏတော-သီလအစရှိသော ဂုဏ်တော်တို့ထက်၊
ဥတ္တရိ-အလွန်၊ ပသာဒါဝဟော-သော၊ အညော-သော၊ သီလာဒိဂုဏော နာမ-
မည်သည်၊ နတ္ထိ-တော့၊ ဣတိဝ-ထို့ကြောင့်၊ ဘဂဝါ-ငါတို့မြတ်စွာဘုရားသည်၊
စတုပ္ပမာဏိကံ-လေးပါးသော ပမာဏရှိသော၊ ဣမံ လောကသန္နိဝါသံ-ကို၊ မုဋ္ဌိနာ-
လက်ဆုပ်ဖြင့်၊ ဂဟေတွာ ဝိယ-ဆုပ်ကိုင်သကဲ့သို့၊ ဌိတော-တည်တော်မူ၏၊ ဣတိ-
ဤကား စတုပ္ပမာဏာနိဒ္ဒေသ အပြီးတည်း။

၁၇၃။ အတ္တဟိတာယပဋိပန္နာဒိသု-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ
ဝေဒိတဗ္ဗော) သီလသမ္ပန္နောတိ-ကား၊ သီလေန-နှင့်၊ သမ္ပန္နော သမန္နာဂတော-
ပြည့်စုံသည်၊ (ဟောတိ) သမာဓိသမ္ပန္နောတိအာဒိသုပိ-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း။

၁။ ဣတိ ဘဂဝါ(ပေ) ဌိတော။ ။မြတ်စွာဘုရား၏ စတုပ္ပမာဏိက လောက သန္နိဝါသ
ကို ဆုပ်ကိုင်နိုင်တော် မူပုံကဲ့သို့ လူအများကို
ဆုပ်ကိုင်နိုင် အောင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာကို အတုလိုက်၍ သာသာနာပြုလိုသော ပုဂ္ဂိုလ်များသည်
ရုပ်အဆင်းအားဖြင့် အချောကြီးမဟုတ်စေကာမူ ရွက်ကြမ်းရေကျီ အသင့်အတင့် ရှိစေသင့်၏။
ဂုဏ်သတင်းလည်း တရားသဖြင့် ပြန့်နှံ့စေရသည်။ ခမ်းခမ်းနားနား မဝတ်စားပဲ ခြိုးခြိုးခြံခြံ
ကျင့်ကြံနေထိုင် စားသောက်နိုင်ရမည်။ သီလ သမာဓိ ပညာတို့လည်း ပြည့်နိုင်သမျှ ပြည့်အောင်
ဖြည့်ကြရမည်။ သို့မှသာ သာသာနာပြုရာ၌ ထိုက်တန်သမျှ အထမြောက်နိုင်ပါလိမ့်မည်။

ဧသေဝ နယော-တည်း၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ သီလ အစရှိသည်တို့တွင်၊
[ရှေးနိဿယ၌ “ဧတ္ထ-ဤ စတုက္က၌” ဟု စွဲ၏] သီလံ-ကို၊ လောကီယ လောကုတ္တရံ-
လောကီသီလ လောကုတ္တရာသီလကို၊ (ဘဂဝတာ) ကထိတံ-ပြီ၊ တထာ-တူ၊
သမာဓိ ပညာ စ-တို့ကိုလည်း၊ (လောကီယ လောကုတ္တရာ-တို့ကို၊ ကထိတာ-
ကုန်ပြီ) ဝိမုတ္တိ-ဝိမုတ္တိဟူသည်၊ အရဟတ္တဖလဝိမုတ္တိယေဝ-အရဟတ္တဖိုလ် ဟူသော
ဝိမုတ္တိသာတည်း၊ ဉာဏဒဿနံ-ဉာဏဒဿန ဟူသည်၊ ဧကေနဝိသတိဝိဓံ-တခုဖြင့်
ယုတ်လျော့သော နှစ်ဆယ်အပြားရှိသော၊ (တဆယ့်ကိုးပါး အပြားရှိသော၊)
ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏံ-တည်း၊ နော ပရန္တိအာဒိသု-ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ
ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ပရပုဂ္ဂလံ-တပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ တယာပိ-သင်သည်လည်း၊
သီလသမ္ပန္နေန-သီလနှင့်ပြည့်စုံသူသည်၊ ဘဝိတုံ-ငါ၊ ဝဋ္ဋတိ-သင့်၏၊ ဣတိ-သို့၊
ဝတ္တာ-၍၊ သီလံ-ကို၊ သမာဒိယတိ ယထာ-ကောင်းစွာယူသကဲ့သို့၊ (ကိုယ်တိုင်
ဆောက်တည်စေ) န ဂဏှာပေတိ-မယူစေ၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဝါကျတို့၌၊
ဧသေဝ နယော-တည်း။

ပန-ဆက်၊ စတူသု-လေးယောက်ကုန်သော၊ ဧတေသု-ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊
ပဌမော-ပဌမပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (မိမိ၏အကျိုးငှါသာ ကျင့်၍ သူတပါး၏ အကျိုးငှါ
မကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊) ဝတ္ထလိတ္ထေရသဒိသော-အရှင်ဝတ္ထလိထေရဲနှင့် တူသော
ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဒုတိယော-ဒုတိယပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (သူတပါး၏
အကျိုးငှါသာကျင့်၍ မိမိ၏အကျိုးငှါ မကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊) ဥပနန္တ
သကျပုတ္တသဒိသော-သာကီဝင်မင်းသား ဖြစ်သော အရှင်ဥပနန္တနှင့် တူသော
ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (ဟောတိ-၏) တတိယော-တတိယပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (မိမိ သူတပါး
နှစ်ဦးသား၏ အကျိုးငှါ ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊) သာရိပုတ္တ မောဂ္ဂလာန
တ္ထေရသဒိသော-အရှင်သာရိပုတြာထေရ်၊ အရှင်မောဂ္ဂလာန်ထေရ် တို့နှင့်တူသော
ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (ဟောတိ) စတုတ္ထော-စတုတ္ထပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (မိမိသူတပါး
နှစ်ဦးသားလုံး၏ အကျိုးကို မကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊) ဒေဝဒတ္တသဒိသော-
အရှင်ဒေဝဒတ်နှင့် တူသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (ဟောတိ) ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-
၏။

၁၇၄။ အတ္တန္တပါဒိသု-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊)
(ယော-သည်) အတ္တာနံ-မိမိကို၊ တပတိ-လောင်မြိုက်တတ်၏၊ ဝါ-ပူပန်စေတတ်၏၊
ဒုက္ခာပေတိ-ဆင်းရဲစေတတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော-သည်) အတ္တန္တပေါ-
မည်၏၊ အတ္တနော-၏၊ ပရိတာပနာနယောဂံ-ထက်ဝန်းကျင့် ပူပန်စေကြောင်း
အကျင့်ကို အဖန်ဖန် အားထုတ်မှုကို၊ (အနုတ္တော-၌ ကံအဖြစ်ဖြင့် စပ်) ဝါ-

ထက်ဝန်းကျင် ပူပန်စေကြောင်း အကျင့်ကို အဖန်ဖန်အားထုတ်သည် မည်လောက် အောင်၊ (အနုယုတ္တော-၌ ကြိယာဝိသေသနာ စပ်၊) အတ္တပရိတာပနာနုယောဂ်-ကို၊ (အနုယုတ္တော ဟောတိ-၌စပ်၊) ဤမျှနောက် အတ္တန္တပနိဒ္ဒေသ ဆုံးသည့် တိုင်အောင် ပုဒ်တို့၏ နိဿယကို သီလက္ခန္ဓာဘာသာဋီကာ မဟာသီဟ နာဒသုတ် တပေါပက္ကမ ကထာအဖွင့်၌ ရေးခဲ့ပြီ။ ထို့ကြောင့် ဤ၌ အနည်းငယ် ကွဲလွဲသော ပုဒ်တို့ကိုသာ နိဿယ ရေးပါမည်။ အစေလကောတိ(ပေ)ဟတ္ထေန-လက်ဖြင့်၊ အပလေခတိ-ပယ်ရှားသောအားဖြင့် ခြစ်တတ်၏၊ ဝါ-သုတ်တတ်၏၊ ဣတိ-ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ (ဘဂဝါ-သည်၊) ဒဿေတိ-၏၊ တေ-ထို အတ္တန္တပ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဒဏ္ဍကံ-တုတ်ချောင်းငယ်ကို၊ သတ္တောတိ-သတ္တဝါဟူ၍၊ ပညပေန္တိ ကိရ-ပတ်ကြကုန်သတတ်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တေသံ-ထို အတ္တန္တပ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ပဋိပဒံ-အကျင့်ကို၊ ပူရေန္တော-ဖြည့်ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဧဝံ-ဤသို့ ကျင့်ကြီး ကို စွန့်ပြီးလျှင် လက်ဖြင့်သုတ်မှုကို၊ ကရောတိ-၏။

ဘဒ္ဒန္တ-အရှင်ဘုရား၊ (ပေ) န တိဌဘဒ္ဒန္တိကော၊ ဟိ-မှန်၊ ဧတံ တဒုဘယမ္ဘိ-ထိုလာခြင်း ရပ်ခြင်း နှစ်ပါးစုံကိုလည်း၊ တိတ္ထိယာ-တို့သည်၊ (ပ) နရောန္တိ-ကုန်၊ အဘိဟဋ္ဌန္တိ-ကား၊ (ပေ) ဧဝံ-သို့၊ အာရောစိတဘိက္ခံ-လျှောက်အပ်သော ဆွမ်းကို (န သာဒိယတိ-၌ စပ်၊) (ပေ) န သက္ကိတ္တိသုတိ-ကား၊ သံကိတ္တေတွာ-စုပေါင်း ကြွေးကြော်၍၊ ကတဘတ္တေသု-ပြုအပ်သော ဆွမ်းတို့ကို၊ ဝါ-ဘုံလောင်းတို့ကို၊ (ဒိယုမာနေသု-ပေးလှူအပ်ကုန်သော်၊ န ဂဏှာတိ-မခံယူ၊) (ပေ) မာနုဿကာ-ဝေယျာဝစ္စ ပြုသောလူတို့သည်၊ ဘတ္တဂေဟံ-စဖိုအိမ်သို့၊ သစေ ပဝိသန္တိ-ကုန်အံ့၊ (ပေ) နိဝါရာဒိသု-နိဝါရ အစရှိသည်တို့၌၊ တာဝ-ဒဒ္ဒလ စသည်တို့မှရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဌာ-သော၊) နိဝါရာ နာမ-မည်သည်၊ အရညေ-၌၊ သယံ ဇာတာ-အလိုလို ဖြစ်သော၊ ဝိဟိဇာတိ-ကောက်စပါးမျိုးတည်း၊ ဒဒ္ဒလန္တိ-ကား၊ စမ္မကာရေဟိ-သားရေနယ်သမားတို့သည်၊ ဒဗ္ဗံ-သားရေကို၊ ဝိလိခိတွာ-ခြစ်၍၊ ဆဉ္စိတကသဋ္ဌ-စွန့်ပစ်အပ်သော အဖတ်တည်း၊ သိလေသောပိ-သစ်စေးကိုလည်းကောင်း၊ သေဝါလောပိ-မှော်ကိုလည်းကောင်း၊ ကဏိကာရာဒိရုက္ခနိယျာသောပိ-မဟာလှကားပင် အစရှိသော သစ်ပင်တို့၏အစေးကိုလည်းကောင်း၊ ဟဋ္ဌံ-ဟဋ္ဌဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ကဏန္တိ-ကား၊ ကုဏ္ဍကံ-ဆန်ကွဲတည်း၊ အာစာမောတိ-ကား၊ ဘတ္တဉာဏုလိကာယ-ထမင်းအိုး၌၊ လဂ္ဂေါ-ကပ်ငြိသော၊ ဈာမောဒနော-မီးလောင်အပ်သော ထမင်းချိုး (ဂျိုး)တည်း၊ တံ-ထိုထမင်းချိုးကို၊ ဆဉ္စိတဌာနော-စွန့်ပစ်အပ်သော အရပ်၌၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ခါဒတိ-၏၊ ဩဒနကပ္ပိယန္တိပိ-ထမင်းဖြင့်

ပြုအပ်သော ကစည်ရည် (ပအုံးရည်-ပုံးရည်) ဟူ၍လည်း၊ (အာစရိယာ) ဝဒန္တိ-ကုန်၏။ (ပေ)

အဇိနကိုပန္နိ-ကား၊ အဇ္ဈေ-အလယ်၌၊ ဖာလိတံ-ခွဲအပ်သော၊ တဒေဝ-ထိုသားရေကိုပင်၊ ဝါ-ထိုသစ်နက်ရေကိုပင်၊ သခုရကန္တိပိ-ခွါနှင့် တကွ ဖြစ်သော သစ်နက်ရေဟူ၍လည်း၊ ဝါ-ခြေသည်းမြွှာနှင့် တကွဖြစ်သော သစ်နက်ရေဟူ၍လည်း၊ ဝဒန္တိ-ကုန်၊ (ပေ) ဘိက္ခဝေ-တို့၊ သေယျထာပိ-ဥပမာမည်သည်ကား၊ တန္တာဝုတာနံ-ယက်ကန်းစင်၌ ချည်တို့ကို ဖြန့်ခင်း၍ ရက်အပ်ကုန်သော၊ ဝတ္ထာနံ-အဝတ်တို့တွင်၊ ယာနိ ကာနိစိ-အမှတ်မထား တပါးပါးသော အဝတ်တို့သည်၊ (သန္တိ) တေသံ-ထို အဝတ်တို့တွင်၊ ကေသကမ္မလော-လူ၏ဆံပင်ဖြင့် ရက်အပ်သော ကမ္မလာကို၊ ပဋိကိဋ္ဌော-အညှိဆုံးဟူ၍၊ အက္ခာယတိ-ဆိုအပ်၏။ ဝါဠကမ္မလန္တိ-ကား၊ အဿဝါဠာဒီဟိ-မြင်းမြီး အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ကတကမ္မလံ-ပြုအပ်သော ကမ္မလာကို၊ (ဓာရေတိ-၌ စပ်၊) ဥဗ္ဘဋ္ဌကောတိ-ကား၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်၌၊ ဌိတကော-တည်သူသည်၊ (မထိုင်ပဲ ရပ်နေသူသည်၊) ဥက္ကဋ္ဌိကပ္ပဓာနမနုယုတ္တောတိ-ကား၊ ဥက္ကဋ္ဌိကဝီရိယံ-ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ကြောင်း ဝီရိယကို၊ အနုယုတ္တော-အဖန်ဖန်အားထုတ်သည်၊ (ဟောတိ) ဂစ္ဆန္တောပိ-သွားသော်လည်း၊ ဥက္ကဋ္ဌိကောဝ-ဆောင့်ကြောင့်သာ၊ ဟုတ္တာ-၍၊ ဥပ္ပတိတ္တာ ဥပ္ပတိတ္တာ-ခုန်၍ခုန်၍၊ (ခုန်ဆွခုန်ဆွ) ဂစ္ဆတိ-၏၊ (ပေ) ဝိဟရတိ။

၁၇၅။ ပရံ-သူတပါးကို၊ တပတိ-လောင်မြိုက်တတ်၏၊ ဝါ-ပူလောင်စေတတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပရန္တပေါ-မည်၏၊ ပရေသံ-သူတပါးတို့၏ ပရိတာ ပနာနုယောဂံ-ထက်ဝန်းကျင် ပူပန်စေကြောင်း အကျင့်ကို အဖန်ဖန်အားထုတ်မှုကို၊ ဝါ-အားထုတ်သည်မည်လောက်အောင် အကျင့်ကို အဖန်ဖန် အားထုတ်မှုကို၊ ဝါ-အားထုတ်သည်မည်လောက်အောင်၊ ပရပရိတာပနာနုယောဂံ-သူတပါးတို့ကို ထက်ဝန်းကျင် ပူပန်စေကြောင်း အကျင့်ကို အဖန်ဖန် အားထုတ်မှုကို၊ ဝါ-အောင်၊ (အနုယုတ္တော ဟောတိ-၌ စပ်၊) ဧဠကော-သိုးတို့ကို၊ ဥရဗ္ဘာ-ဥရဗ္ဘတို့ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ-ကုန်၏၊ ဥရဗ္ဘေ-သိုးတို့ကို၊ ဟနတိ-သတ်တတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဩရဗ္ဗိကော-ကမည်၏၊ [ဤအလို “ဟနတိ” အနက်၌ ကိကပစ္စည်း သက်သည်ဟု မှတ်ပါ၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌လည်း ဤနည်း အတိုင်း ဆို၏။ ကစ္ဆည်းကျမ်း၌ကား “ဥရဗ္ဗံ ဟန္တာ-ဇီဝတိ”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ “ဟန္တာ ဇီဝတိ” အနက်၌ ကိကပစ္စည်း သက်သက်ဟု ဆိုသည်၊] သူကရိကာဒီသုပိ-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ ဧသေဝ နယော-တည်း၊ လုဒ္ဒေါတိ-ကား၊ ဒါရုဏော-ကြမ်းတမ်းသည်၊ ကက္ခဠော-ခက်ထန်သည်၊ (ဟောတိ-

၌စပ်) ပစ္စယာတကောတိ-ကား၊ မစ္ဆပန္နော-ငါးတို့ကို နောင်ဖွဲ့တတ်သော၊
ကေဝဇ္ဇော-တံငါသည်သည်၊ (ဟောတိ) ဗန္ဓနာဂါရိကောတိ-ကား၊ ဗန္ဓနာဂါရဂေါ
ပကော-နောင်အိမ်ကို စောင့်ရှောက်တတ်သော ထောင်ကြပ်သည်၊ (ဟောတိ)
[ဘဏ္ဍာဂါရေ နိယုတ္တော ဘဏ္ဍာဂါရိကောဟု-နိယုတ္တအနက်၌ ဣက-
ပစ္စည်းသက်၊ ကုရုရကမ္မန္တာတိ-ကား၊ ဒါရုဏကမ္မန္တာ-ကြမ်းတမ်းသော အလုပ်ရှိ
ကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ)

၁၇၆။ မုဒ္ဓါဝသိတ္တောတိ-ကား၊ ခတ္တိယာဘိသေကေန-ခတ္တိယအဘိသိက်ဖြင့်၊
ဝါ-ခတ္တိယ၏ ဦးထိပ်၌ သွန်းလောင်းကြောင်း ရေစင်ဖြင့်၊ မုဒ္ဓနိ-ဦးထိပ်၌၊
အဘိသိတ္တော-သွန်းလောင်းအပ်သော၊ (ရာဇာ-၌ စပ်) ပုရတ္ထိမေန နဂရသာတိ-
ကား၊ နဂရတော-မှ၊ ပုရတ္ထိမဒိသာယ-အရှေ့အရပ်၌၊ (သန္တာဂါရိ ကာရာပေတွာ၌
စပ်) သန္တာဂါရန္တိ-ကား၊ ယညသာလံ-ယင်တင်းကုပ်ကို၊ (အလှူမဏ္ဍပ်ကို)၊ ခရာဇိနံ
နိဝါသေတွာတိ-ကား၊ ခွဲနှင့်တကွဖြစ်သော၊ ဝါ-ခြေသည်းမြှာနှင့် တကွဖြစ်သော၊
အဇိနစမ္ပ-သစ်နက်ရေကို၊ နိဝါသေတွာ-ဝတ်၍၊ သပ္ပိတေလေနာတိ-ကား၊ သပ္ပိနာ
စ-ထောပတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ (အဗ္ဘုတိတွာ ၌စပ်) ဟိ-မှန်၊ သပ္ပိ-ကို၊ ဌပေတွာ-
ထား၍၊ အဝသေသော-သော၊ ယော ကောစိ-အကြင်အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့ဥသံ
အလုံးစုံသော၊ သေဟော-အဆီ အစေ့၊ တေလန္တိ-တေလဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊
ကဏ္ဍုဝမာနောတိ-ကား၊ နခါနံ-လက်သည်းတို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ဆိန္နတ္တာ-
ဖြတ် အပ်ပြီးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကဏ္ဍုဝံ တဗ္ဗကာလေ-
အယားဖျောက်ထိုက်ရာ အခါ၌၊ တေန-ထိုသားချိုဖြင့်၊ ကဏ္ဍုဝမာနော-
အယားဖျောက်လျက်၊ (ပဝိသတိ-၌စပ်)

အနန္တရိတာယာတိ-ကား၊ အသန္တတာယ-ခင်းအပ်သော အခင်းမရှိသော၊
(ဘူမိယာ၌ စပ်) [အဘိဓေယျတ္ထ အဖွင့်တည်း၊ “အန္တရေ ဟိတံ ဌပိတံ အန္တရဟိတံ
နတ္ထိ အန္တရဟိတံ ယဿာတိ အနန္တရဟိတာ ဘူမိ”ဟု ဝစနတ္ထပြု၊ “မိမိနှင့် မြေ၏
အကြားဝယ် ခင်းအပ်သော အခင်းမရှိသော” ဟု သဒ္ဓတ္ထပေးပါ၊ သရူပ
ဝစ္ဆာယာတိ-ကား၊ သဒိသဝစ္ဆာယ-တူသော အဆင်းရှိသော နွားငယ်ရှိသော၊
(ဂါဝိယာ-၌စပ်) ဂါဝိ-နွားမသည်၊ သေတာ-ဖြူသည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံ
သတိ) ဝစ္ဆောပိ-နွားငယ်သည်လည်း၊ သေတောဝ-ဖြူသည်သာ၊ (ဟောတိ) (ဂါဝိ-
သည်)၊ ကဗရာ ဝါ-ပြောက်ကျားသော အဆင်းရှိသည် သော်လည်းကောင်း၊ ရတ္တာ
ဝါ-နီသော အဆင်းရှိသည် သော်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)-အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)
ဝစ္ဆောပိ-သည်လည်း၊ တာဒိသော ဝ-ထိုမိခင်နွားမ၏ အဆင်းကဲ့သို့ ရှုအပ်သော
အဆင်းရှိသည်သာ၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ သရူပဝစ္ဆာယ-တူသော ရုပ်အဆင်းရှိသော

နွားငယ်ရှိသော၊ (ဂါဝိယာ၌ စပ်) သောဇေ မာဟာတိ-ကား၊ သော ရာဇာ-သည်၊ ဇေ-သို့၊ ဝဒေတိ-ပြော၏။ ဝစ္ဆတရာတိ-ကား၊ တရုဏဝစ္ဆကဘာဝံ-နုသော နွားငယ်၏ အဖြစ်ကို၊ အတိက္ကန္တာ-လွန်ကုန်သော၊ ဗလဝဝစ္ဆာ-အားရှိသော နွားငယ်တို့ကို၊ (ဟညန္တ-၌စပ်) [“ဝစ္ဆံ တရုဏံ အတိက္ကမန္တိတိ ဝစ္ဆတရာ” ဟု ပြုပါ၊ နုသော နွားငယ် အဖြစ်ကို လွန်ကုန်သော အားရှိသော နွားငယ်တို့၊] သတ္တာ ယာတိ-ကား၊ ပရိက္ခေကရုဏတ္ထာ စေဝ-ယဇ်တင်းကုပ်၏ အကာအရံကို ပြုခြင်း အကျိုးငှါလည်းကောင်း၊ ယညဘူမိယံ-ယဇ်ပူဇော်ရာ မြေ၌၊ အတ္တရုဏတ္ထာယ စ-ခင်းခြင်းအကျိုးငှါလည်းကောင်း၊ (လူယန္တ-၌ စပ်)

၁၇၇။ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေတိ-ကား၊ ဣမသ္မိံ ယေဝ အတ္တဘာဝေ-ဤပစ္စုပ္ပန် အတ္တဘော၌ပင်၊ (ဝိဟရတိ-၌စပ်) နိစ္ဆာတောတိ-(ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ တဏှာ-တဏှာကို၊ ဆာတံ-ဆာတ ဟူ၍၊ ပုစ္ဆတိ-၏၊ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သာ-ထိုတဏှာသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ နိစ္ဆာတော-မည်၏။ သဗ္ဗကိလေသာနံ-အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့၏၊ နိဗ္ဗုတတ္တာ-ငြိမ်းအေးပြီး ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နိဗ္ဗုတော-ငြိမ်းအေးပြီးသည်၊ အန္တောတာပန ကိလေသာနံ-အတွင်း၌ လောင်မြိုက်တတ်သော ကိလေသာတို့၏၊ ဝါ-အတွင်း၌ ပူလောင်စေတတ်သော ကိလေသာတို့၏၊ အဘာဝါ-မရှိခြင်းကြောင့်၊ သီတလော-အေးမြသည်၊ (ဟုတွာ) ဇာတော-ဖြစ်သူတည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သီတိဘူတော-မည်၏၊ [အဘူတတဗ္ဗောအနက်၌ စိ-ပစ္စည်း၊ တနည်း-စ အနုဗန်ရှိသော ဤ-ပစ္စည်း၊] ဈာနမဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနသုခါနိ-ဈာန်ချမ်းသာ၊ မဂ်ချမ်းသာ၊ ဖိုလ်ချမ်းသာ၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာတို့ကို၊ ပဋိသံဝေဒေတိ-ခံစားနိုင်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သုခပဋိသံဝေဒိ-မည်၏၊ ဗြဟ္မဘူတေန အတ္တနာတိ-ကာ၊ သေဋ္ဌာဘူတေန-မြတ်သည် ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ အတ္တနာ-ဖြင့်၊ (ဝိဟရတိ-၌စပ်) ပန-ဆက်၊ ဣမံ ပုဂ္ဂလံ-ဤ စတုတ္ထဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒတော-ဘုရားပွင့်တော်မူရာအခါမှ၊ ပဌာယ-၍၊ ဒဿေတုံ-ငှါ၊ ဣမ တထာဂတောတိအာဒိ-ကို၊ ဘဂဝါ အာဟ-ပြီ၊ [ဤပုဂ္ဂိုလ် မျိုးသည် ဘုရားလက်ထက်တော်အခါမှ ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ဘုရားပွင့်တော်မူရာ ကာလမှ စ၍ ပြတော်မူရသည်။]

[ဤမှနောက် ပုဒ်ရေနံပါတ် ၁၈၀-ဆုံးသည်တိုင်အောင် ဝါကျတို့တွင် တထာဂတပုဒ်၊ ပါဏာတိပါတံ ပဟာယ စသော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်သည် သီလက္ခန္ဓ် အဋ္ဌကထာ ဗြဟ္မဇာလသုတ် စူဠသီလ၌လည်းကောင်း၊ “တံ ဓမ္မံ သုဏာတိ

ဂဟပတိ ဝါ” စသော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်သည် ထိုအဋ္ဌာကထာ သာမညဖလသုတ် ပဏီတတရသာမညဖလဝဏ္ဏ၌လည်းကောင်း၊ ကာယပရိဟာရိကေန စသော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်သည် ထိုသုတ် သန္တောသကထာ၌လည်းကောင်း၊ တိုက်ရိုက်သော ကြောင့် ထိုဘာသာဋီကာဝယ်နိဿယ အဓိပ္ပါယ် အပြည်အစုံ ပြထားပြီ၊ ထို့ကြောင့် ထို၌ မပါသော “ဘိက္ခုနံ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော ပုဒ်ကိုသာ နိဿယ ရေးပါမည်။

ဘိက္ခုနံ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နောတိ-ကား၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ အဓိသီလသင်္ခါတာ-အဓိသီလဟု ဆိုအပ်သော၊ ယာ သိက္ခာ-အကြင် သိက္ခာသည်၊ (အတ္ထိ) တဉ္စ-ထို သိက္ခာသို့လည်းကောင်း၊ (သမာပန္နော-၌စပ်၊ ယတ္ထ စ-အကြင် သိက္ခာပုဒ် ၌လည်း၊ ဧတေ-ဤရဟန်း တို့သည်၊ သဟ-တကွ၊ ဇီဝန္တိ-အသက်ရှင်ကြရကုန်၏၊ ဝါ-ဖြစ်ကြရကုန်၏၊ ဧကဇီဝိကာ-သဘောတူသော အသက်မွေးခြင်း ရှိကုန်သည်၊ သဘာဂဝုတ္တိနော-သဘော တူသော ဖြစ်ခြင်း ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ သဂဝတာ-သည်၊ ပညတ္ထသိက္ခာပဒသင်္ခါတံ-ပညတ်တော်မူအပ်သော သိက္ခာပုဒ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ တံ သာဇီဝဉ္စ-ထိုသာဇီဝသို့ လည်းကောင်း၊ (သမာပန္နော-၌စပ်) တတ္ထ-ထိုသိက္ခာ၊ သာဇီဝ၌၊ သိက္ခနဘာဝေန-ကျင့်ခြင်း ရှိသူ၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ သမာပန္နော-ကောင်းစွာရောက်ပြီ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဘိက္ခုနံ သိက္ခာသာဇီဝ သမာပန္နော-မည်၏၊ သမာပန္နောတိ-ပုဒ်၏၊ (အတ္ထော-၌ စပ်)သိက္ခ-အဓိသီလသိက္ခာတို့ အတူတကွ အသက်မွေးရာ ဖြစ်ရာ ဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်တော်ကို၊ အဝီတိက္ကမန္တော-မလွန်ကျူးသည်၊ ဟုတ္တာ စ-ဤလည်းကောင်း၊ တဒုဘယံ-ထိုသိက္ခာ၊ သာဇီဝ-၂ပါးစုံသို့၊ ဥပဂတော-ကပ်ရောက်သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍) (ပါဏာတိပါတံ ပဟာယ စသည်၌စပ်) ဣတိ အတ္ထော၊ ဤ ပုဒ်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာပဌမပါရာဇိက၌ ရေးခဲ့ပြီ၊ ဖရုသဝါစ၏ အဓိပ္ပါယ် ကို တိကနိဒ္ဒေသ မဓုဘာဏီ ပုဒ်အဖွင့်၌ ဖွင့်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဤ၌ မဖွင့်တော့။

၁၈၁။ သော စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသ္မာတိ-ပါဌ်၏၊ အရိယေန-မြတ်သော၊ ဣမိနာ သီလက္ခန္ဓေန-ဤ သီလဂုဏ်နှင့်၊ သမန္နာဂတော-သော၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ စက္ခုဝိညာဏေန-ဖြင့်၊ ရူပံ-ရူပါရုံကို၊ ပဿိတွာ-၍၊ (န မိတ္တဂ္ဂါဟိ ဟောတိ-စသည်၌ စပ်) ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ သေသပဒေသုပိ-ကြွင်းသော သောနေန သဒ္ဓံ သုတ္တာ စသော ဝါကျတို့၌လည်း၊ ယံ-အကြင် အဆုံးအဖြတ် စကားရပ်ကို၊ ဝတ္ထုပ္ပံ-ဆိုထိုက်၏၊ တံ သဗ္ဗံ-ထို အလုံးစုံကို၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊ ဝုတ္တမေဝ-ဆိုအပ်ပြီး သည်သာ၊ [ဝိဘင်းအဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ၊] အဗျာသေက သုခန္တိ-ကား၊

ကိလေသေဟိ-တို့သည်။ အနဝသိတ္တသုခံ-မသွန်းလောင်းအပ်သော သုခကို၊ ဝါ-မထည့်ခပ်အပ်သော သုခကို၊ (ပဋိသံဝေဒေတိ) အဝိကိဏ္ဏ သုခံ-ကိလေသာတို့နှင့် ရောနှောခြင်း မရှိသော သုခကို၊ (တနည်း) အဝိကိဏ္ဏ သုခံ-ရူပါရုံ စသည်တို့၌ ပျံ့နှံ့ခြင်း မရှိသော သုခကို၊ ဣတိပိ-သို့လည်း၊ ဝုတ္တံ-ရှေး အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ ဣန္ဒြိယသံဝရသုခံ-ဣန္ဒြေတို့ကို စောင့်စည်းကြောင်း သီလဟူသော သုခသည်၊ ဒိဌာဒိသု-မြင်အပ်သော ရူပါရုံ အစရှိသည်တို့၌၊ ဒိဌမတ္တာဒိဝသေန-မြင်အပ်ကာမျှ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပဝတ္တတာယ-ဖြစ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ အဝိကိဏ္ဏ-ရူပါရုံ အစရှိသည်တို့ကို ခံစားကြောင်းသုခနှင့် ရောပြွမ်းခြင်း မရှိသည်၊ ဝါ ပါ၊ အစရှိသည်တို့ပဲ ပြန်ကြခြင်းမရှိသည်၊ ဟောတိ-၏။

၁၈၂-၆။ သော အဘိက္ကန္တေ ပဋိက္ကန္တေတိ-ကား၊ မနုဿန္တနံ-မနိန္ဒြေ ဟူသော ခြောက်ခုမြောက်ရှိကုန်သော၊ ဣန္ဒြိယာနံ-စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ဝံဝရေန-စောင့်စည်းကြောင်း သီလနှင့်၊ သမန္နာဂတော-သော၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ အဘိက္ကန္တပဋိက္ကန္တာဒိသု-အစရှိကုန်သော၊ သတ္တသု-ကုန်သော၊ ဣမေသု ဌာနေသု-ဤ အရာတို့၌၊ သတိသမ္ပဇည ဝသေန-သတိသမ္ပဇည၏ အစွမ်းဖြင့်၊ သမ္ပဇနကာရီ-ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့် သိလျက် ပြုလေ့ရှိသည်၊ ဝါ-ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ဉာဏ်ကို အသုံးပြုလေ့ရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တတ္ထ-ထိုအဘိက္ကန္တေ ပဋိက္ကန္တေ အစရှိသော ပါဠိ၌၊ ယံ-အကြင် အဆုံးအဖြတ် စကား ရပ်ကို၊ ဈာနဝိဘင်္ဂေ-၌၊ (မယာ) ဝုတ္တမေဝ-သည်သာ၊ [ဤမှ နောက်ပုဒ်ရေနံပါတ် (၁၈၂) ဆုံးသည်တိုင်အောင် ဝါကျများသည် သီလက္ခန္ဓ်အဋ္ဌကထာ သာမညဖလ သုတ် နိဝရဏပုပ္ဖဟာနကထာ ၌လည်းကောင်း၊ (၁၈၅)၌ ပါသော ဝါကျများသည် ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ ဝေရဉ္စကဏ္ဍ အာသဝက္ခယဉာဏ ကထာ၌လည်းကောင်း တိုက်ရိုက်ပါပြီးဖြစ်၍ ထိုဘာသာဋီကာတို့ဝယ် အဓိပ္ပါယ် အပြည့်အစုံရေးထားပြီ။]

သရာဂါဒိသု-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) အပ္ပဟိ နောတိ-ကား၊ ဝိက္ခမ္ဘနပုပ္ဖဟာနေန ဝါ-ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ (ဈာန်တည်း ဟူသော ဝိက္ခမ္ဘနပုပ္ဖဟာန် ဖြင့်သော်လည်းကောင်း) တဒဂ်ပဟာနေန ဝါ-ဖြင့် သော် လည်းကောင်း၊ (ဝိပဿနာဉာဏ် တည်းဟူသော တဒဂ်ပဟာနေန ဝါ-သော် လည်းကောင်း၊ [ဝိပဿနာဉာဏ် ဖြစ်သောကြောင့် ဝိက္ခမ္ဘနပုပ္ဖဟာန်၏ နောက်၌ ထားသည်၊] သမုဇ္ဈေဒပုပ္ဖဟာနေန ဝါ-ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ (မဂ်တည်းဟူသော သမုဇ္ဈေဒပုပ္ဖဟာန်ဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ အပ္ပဟိနာ-မပယ်အပ်သေး။

၁၈၇။ လာညီ ဟောတီတိ အာဒိသု-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) လာဘီတိ-ကား၊ လာဘဝါ-ရခြင်းရှိသည်၊ ပဋိနိလဘိတွာ-ရ၍၊ ဌိတော-တည်သည်၊ (ဟောတိ-နည်း၊) အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿာတိ-ကား၊ နိယကဇ္ဈတ္တသင်္ခါတေ-နိယကဇ္ဈဟု ဆိုအပ်သော၊ (မိမိ၌ ရှိ၍ ဖြစ်သေ အဇ္ဈတ္တဟု ဆိုအပ်သော) အတ္တနော-၏၊ စိတ္တေ-၌၊ ဥပ္ပန္နဿ-သော၊ စေတောသမထဿ-စိတ်၏ ကိလေသာတို့မှ ငြိမ်းအေးကြောင်းဖြစ်သော သမာဓိကို၊ (လာဘီ ဟောတိ) အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယာတိ-ကား၊ အဓိပညာသင်္ခါတာယ-လွန်ကဲသော ပညာဟု ဆိုအပ်သော၊ ခန္ဓဓမ္မေသု-ခန္ဓငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့၌၊ အနိစ္စာဒိ ဝသေန-အနိစ္စ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပဝတ္တာယ-ဖြစ်သော၊ ဝိပဿနာယ-ကို၊ (လာဘီ ဟောတိ) ရူပသဟဂတာနန္တိ-ကား၊ ရူပနိမိတ္တာရမ္မဏာနံ-ကသိုဏ်း ရုပ်နိမိတ်ဟူသော အာရုံရှိကုန်သော၊ ရူပါဝစရ သမာပတ္တိနံ-တို့ကို၊ (လာဘီ ဟောတိ။) အရူပဂတာနန္တိ-ကား၊ ရူပနိမိတ္တာရမ္မဏာနံ-ကသိုဏ်းရုပ်နိမိတ်ဟူသော အာရုံရှိသည် မဟုတ်ကုန်သော၊ အရူပသမာပတ္တိနံ-တို့ကို၊ (လာဘီ ဟောတိ) စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ပဌမော-မဌမပုဂ္ဂိုလ် ကို၊ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘီ-ရှစ်ပါးသော သမာပတ်ကို ရခြင်းရှိသော၊ ပုထုဇ္ဇနော-ဟူ၍၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော) ဒုတိယော-ဒုတိယပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ သုက္ခဝိပဿကအရိယသာဝကော-ဈာန်အစေး မကပ်သဖြင့် ခြောက်ကပ်သော အစေးရှိသော အရိယသာဝက ဟူ၍၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော) တတိယော-တတိယပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘီ-သော၊ အရိယသာဝကော-ဟူ၍၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော) စတုတ္ထော-စတုတ္ထပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ လောကီယမဟာဇ္ဇနော-လောကီလူအများ ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

၁၈၈။ အနုသောတဂါမိအာဒိသု-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) အနုသောတဂါမိတိ-ဟူသော ပါဌ်ဖြင့်၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော-၌စပ်) ဝဋ္ဋသောတံ-ဝဋ်တည်းဟူသော အလျဉ်သို့၊ အနုဂတော-အစဉ်လိုက်သော၊ ဝဋ္ဋသောတေ-၌၊ နိမုဂ္ဂေါ-နစ်မြုပ်သော၊ ပုထုဇ္ဇနော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ပဋိသောတဂါမိတိ-ကား၊ ပဋိသောတဂမနော-ဝဋ်တည်းဟူသော အလျဉ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်နိဗ္ဗာန်သို့ သွားသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ဧတံ-ဤ ပဋိသောတဂါမိဟူသော အမည်သည်၊ အနုသောတံ-ဝဋ်တည်းဟူသော အလျဉ် အားလျော်သော အောက် အကြေသို့၊ အဂန္တာ-မလိုက်မူ၍၊ ပဋိသောတံ-ဝဋ်တည်း ဟူသော အလျဉ်၏ဆန့်ကျင်ဘက် နိဗ္ဗာန်သို့၊ ဂစ္ဆန္တဿ-သွားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ အဓိဝစနံ-အမည်တည်း၊ ပါပဉ္စ ကမ္မံ န ကရောတီတိ-ကား၊ ပညတ္တံ-ပညတ်တော်မူအပ်

သောဝီတိက္ကမန္တော-ကျူးလွန်လျက်၊ န ကရောတိ-မပြု။ သဟာပိ ဒုက္ခေန သဟာပိ ဒေါမနဿေနာတိ-ကား၊ ကိလေသပရိယုဋ္ဌာနေ-ကိလေသာတို့၏ ထကြွခြင်းသည်၊ သတိ-သော်၊ ဥပ္ပန္နေန-သော၊ ဒုက္ခဒေါမနဿေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိမ္ပိ-တကွလည်း၊ (ဗြဟ္မစရိယံ စရတိ)၊ ပရိပုဏ္ဏန္တိ-ကား၊ တိဿန္တ-ကုန်သော၊ သိက္ခာနံ-တို့တွင်၊ ဧကာယဝိ-တပါးသော သိက္ခာဖြင့်လည်း၊ အနန္တံ-မယုတ်လျော့အောင်၊ (စရတိ)၊ ပရိသုဒ္ဓန္တ-ကား၊ နိရုပတ္တိလေသံ-ညစ်နွမ်းကြောင်း ဖြစ်သော ကိလသာ မရှိအောင်၊ (စရတိ)၊ ဗြဟ္မစရိယန္တိ-ကား၊ သေဌစရိယံ-မြတ်သော အကျင့်ကို၊ (စရတိ)၊ ဣမိနာ ဝါရေန-ဤ ဒုတိယဝါရဖြင့်၊ သောတာပန္နသကဒါဂါမိနော-ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ (ဘဂဝတာ)၊ ကထတာ-ကုန်ပြီ၊ ပန-ပဂိုဟာရပက္ခမှတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့၊ တေ-ထိုသောတာပန်၊ သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ရုဒန္တာ-ငိုကုန်လျက်၊ ဗြဟ္မစရိယံ-ကို၊ စရန္တိကံ-ကျင့်ကြကုန်သလော၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ အာမ-အိမ်း၊ ကိလေသရာဒနန-ကိလေသာ တည်းဟူသော ငိုခြင်းဖြင့်၊ ရုဒန္တာ-လျက်၊ စရန္တိနာမ-ကျင့်ကြကုန်သည် မည်၏၊ သီလသမ္ပန္နော-သော၊ ပုထုဇ္ဇနဘိက္ခုပိ-ကိုလည်း၊ ဧတ္ထေဝ-ဤပဋိသောတ ဂါမိပုဂ္ဂိုလ်၌သာ၊ သင်္ဂဟိတော-ပြီ။

ဌိတတ္ထောတိ-ကား၊ ဌိတသဘာဝေါ-မြဲမြံခိုင်ခံ့ တည်တံ့သော သဘောရှိသော၊ (ပုဂ္ဂလော-သည်၊) ဟိ-ချဲ့၊ အနာဂါမိ-သည်၊ ကာမရာဂဗျာပါဒေဟိ-တို့သည်၊ အကမ္မနီယစိတ္တတာယ စ-မတုန်လှုပ်စေအပ်သော စိတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ တမ္မာ လောကာ-ထို ဗြဟ္မာ့လောကမှ၊ အနာဝတ္ထိဓမ္မတာယ စ-ပြန်လည်ခြင်း သဘောမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဌိတသဘာဝေါ နာမ-တည်တံ့သော သဘောရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏၊ တိဏ္ဏောတိ-ကား၊ တဏှာသောတံ-တဏှာတည်းဟူသော အလျဉ်ကို၊ ဥတ္တိဏ္ဏော-လွန်မြောက် ပြီးသော၊ (ပုဂ္ဂလော) ပါရဂူတောတိ-ကား၊ နိဗ္ဗာနပါရ-နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကမ်းတဘက်သို့၊ ဂတော-ရောက်သော၊ (ပုဂ္ဂလော) ထလေ တိဌတိတိ-ကား၊ အရဟတ္တသမာပတ္တိ ဖလေ-အရဟတ္တဖိုလ်တည်းဟူသော ကြည်းကုန်း၌၊ တိဌတိ-၏၊ စေတောဝိမုတ္တိန္တိ-ကား၊ ဖလသမာဓိ-အရဟတ္တဖိုလ်သမာဓိကို၊ [ပါဠိတော်၌ “စေတောဝိမုတ္တိ ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်ကို”ဟု ပေးပါ၊] ပညာဝိမုတ္တိန္တိ-ကား၊ ဖလဉာဏ်-အရဟတ္တဖိုလ်ပညာကို၊ [ပါဠိတော်၌ “ပညာဝိမုတ္တိ-ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကို”ဟု ပေးပါ၊] အယံ ဝုစ္စတိတိ ခိဏာသဝေါ-ကို၊ တိဏ္ဏော ပါရဂူတော ထလေ တိဌတိ ဗြာဟ္မဏောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ဟိ-

မှန်၊ ဧသ (ဧသော)-ဤ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဗာဟိတပါပတာယ-မျှောအပ်ပြီးသော မကောင်းမှု ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-မကောင်းမှုတို့ကို မျှောပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဗြာဟ္မဏောနာမ-မည်၏၊ [ရှေးနိဿယ၌ “ဗာဟိတပါပတာယ-အပပြုအပ်ပြီးသော မကောင်းမှု ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်” ဟု ပေး၏၊ “ဗဟိ ကတန္တိ ဗာဟိတံ”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ ဖြစ်နိုင်ပါမည်လော၊ ဤပုဒ်၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ ဝေရဉ္စကဏ္ဍ “ဝေရဉ္စော ဗြာဟ္မဏော” ပုဒ်အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီး]

၁၈၉။ အပ္ပဿုတာဒီသု-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) အပ္ပကံ သုတံ ဟောတီတိ-ကား၊ နဝင်္ဂေ-၉-ပါးသော အင်္ဂါရှိသော၊ သတ္ထု သာသနေ-မြတ်စွာဘုရား၏ ဆုံးမကြောင်းဖြစ်သော တရားတော်၌၊ ဝါ-တွင်၊ ကိစ္ဆိဒေဝ-တစုံတခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ထောက်-အနည်းငယ်သော သတ္ထု သာသနာသည်၊ ဝါ-ကို၊ သုတံ-နာယူမှတ်သား ဆောင်ထားအပ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ န အတ္ထမညာယ-န ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပန္နော ဟောတီတိ-ကား၊ အဋ္ဌကထဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ [အတ္ထံ-၏ အဖွင့်၊] ပါဠိဉ္စ-ပါဠိတော်ကို လည်းကောင်း၊ [ဓမ္မံ-၏ အဖွင့်၊] ဇာနိတွာ-၍၊ လောကုတ္တရဓမ္မဿ-အား၊ အနု ရူပဓမ္မံ-လျော်သော တရားဟူသော၊ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒ်-မဂ်၏ ရှေးအဖို့၌ ဖြစ်သော အကျင့်ကို၊ ပဋိပန္နော-ကျင့်သည်၊ န ဟောတိ-မဟုတ်၊ ကုမိနာ နယေန-ဖြင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌၊ အတ္ထော၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၁၉၀။ သမဏမစလောဒီသု-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) သမဏမစလောတိ-ကား၊ သမဏအစလော-လှုပ်ရှား မယိုင်မြဲခိုင်သော သမဏဖြစ်သော၊ (ပုဂ္ဂလော ကတမော စ) မကာရော-မ-အကွရာသည်၊ ပဒသန္တိကရော-ရှေ့နောက်ပုဒ်တို့၏ ဆက်စပ်မှုကိုပြုတတ်၏၊ နိစ္စလသမဏော-တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသော သမဏဖြစ်သော၊ ထိရသမဏော-ခိုင်မြဲသော သမဏဖြစ်သော၊ (ပုဂ္ဂလော ကတမော စ) က္ကတိ အတ္ထော-နက်၊ အယံ ဝုစ္စတီတိ-ကား၊ အယံ သောတာပန္နော-ဤ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သာသနေ-၌၊ မူလဇာတာယ-ဖြစ်သော အမြစ် အရင်းရှိသော၊ သဒ္ဓါယ-သဒ္ဓါဖြင့်၊ ပတိဋ္ဌိတတ္ထာ-တည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သမဏမစလောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ပန-ကား၊ သကဒါဂါမီ-သည်၊ ရဇ္ဇန-ကိလေသဿ-တပ်မက်သော ကိလေသာ၏၊ အတ္ထိတာယ-ရှိသေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သမဏပဒုမောတိ-ဟူ၍၊ ဝါ-ပဒုမ္မာ ကြာနီပန်းကဲ့သို့ နီမြန်းသော သဘောရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍၊ ဝုတ္ထော-ဟောတော် မူအပ်ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ က္ကဓ-ဤ စတုတ္ထ၌၊ ရတ္ထဌော-တပ်မက်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော

အနက်သည်၊ ပဒုမတ္တော နာမ-ပဒုမ၏ အနက်မည်၏။ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တံ-ရှေး
အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ။

အနာဂါမိ-သည်၊ ကာမရာဂသင်္ခါတဿ-ကာမရာဂဟု ဆိုအပ်သော၊
ကိလေသဿ-တပ်မက်တတ်သော ကိလေသာ၏။ နတ္ထိတာယ-မရှိသည်၏
အဖြစ်ကြောင့်၊ သမဏပုဏ္ဏရိကောတိ-ဟူ၍၊ ဝါ-ပုဏ္ဏရိက်ကြာဖြူ အသွင်ကာမရာဂ
အနိမ္မ ကင်းစင်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍၊ ဝုတ္တော-ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ ဣဓ-ဤ စတုတ္ထ၌၊
ပဏ္ဏရဋ္ဌော-ဖြူစင် သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သည်၊ ပုဏ္ဏရိကဋ္ဌော နာမ-
ပုဏ္ဏရိက၏ အနက်မည်၏။ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တံ-ရှေး အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ၊
ခိဏာသဝေါ စ-ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း၊ ထဒ္ဒဘာဝကရာနံ-ကြမ်းတမ်း သည်၏
အဖြစ်ကို ပြုတတ်ကုန်သော၊ ကိလေသာနံ-တို့၏။ အ ဘာဝေန-ကြောင့်၊
သမဏေသု-တို့တွင်၊ သမဏသုခုမာလော နာမာတိ-မည်၏ ဟူ၍၊ သိမ်မွေ့သော
သမဏ မည်၏ ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော-ပြီ၊ စ-ဆက်၊ ဧသ (ဧသော)-ဤ
ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အပ္ပဒုက္ခဋ္ဌေနပိ-ဒုက္ခ မရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော
အနက်ကြောင့်လည်း၊ သမဏသုခုမာလောယေဝ-သိမ်မွေ့နူးညံ့သော သမဏ
မည်သည်သာ၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [အင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာ စတုတ္ထ နိပါတ်
ဒု-ပဏ် မစလဝဂ် ပုတ္တသုတ်၌ သမဏ မစလ စသည်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို အကျယ်
ပြထားသေး၏။]

စတုတ္ထနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ၊

၅။ ပဉ္စကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၁၉၁။ ပဉ္စကေ-၌၊ တကြာတိ-ကား၊ အာရဘတိ စ ဝိပုဋိသာရီ စ ဟောတိတိ
အာဒိနာ-ဤသို့ အစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ တေသု ဥဒ္ဓိဋ္ဌပုဂ္ဂလေသု-
ထို အကျဉ်း ပြအပ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ယွာယန္တိ-ကား၊ ယော အယံ-အကြင်
ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (အာရဘတိ စ-စသည်၌ စပ်) အာရဘတိတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဌ၌၊
(လဗ္ဘမာနော-သော) အာရမ္မ သဒ္ဓေါ-အရမ္မကြိယာကို ဟောသော သဒ္ဓါသည်၊
ကမ္မကိရိယာ ဟိသနဝီရိယဝိကောပနာပတ္တိဝိတိက္ကမေသု-ကံစူသော အနက်၊
ပြုလုပ်အပ်သောအနက်၊ ဖျက်ဆီးခြင်းဟူသော အနက်၊ အာပတ်ကို လွန်ကျူးခြင်း
ဟူသော အနက်တို့၌၊ ဝတ္တတိ-ဖြစ်၏။ တထာ ဟိ-ထို စကားကို ချဲ့ဦးအံ့၊ ဧသ

(ဧသော)-ဤ အရမ္မကြိယာကို ဟောသောသဒ္ဒါသည်။ ယံကိဉ္စိ-အမှတ် မရှိ တစုံတခုသော၊ ဒုက္ခ-ဒုက္ခကို၊ သမ္ဘောတိ-ခံစားရ၏။ သဗ္ဗ-အလုံးစုံသော ဒုက္ခသည်။ အာရမ္မပစ္စယာ-မိမိကိုယ်တိုင် အားထုတ်အပ်သော အကုသိုလ်ကံဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ (သမ္ဘောတိ-၏။) ဣတိ-ဤပါဠိရပ်၌၊ ကမ္မေ-ကံဟူသော အနက်၌၊ အာဂတော-လာပြီ၊ [ခုဒ္ဒကနိကာယ် သုတ္တနိပါတ် မဟာဝဂ် ဒွယတယ တာနုပဿနာသုတ်၊] မဟာရမ္မာ-များစွာ အားထုတ်အပ်သော ကြိယာ ရှိကုန် သော၊ ဝါ-များစွာ အားထုတ်အပ်သော ကိစ္စရှိကုန်သော၊ တေ မဟာယညာ- ထိုကြီးစွာသော ယဇ်တို့သည်၊ မဟာပွလာ-များသောအကျိုးရှိကုန်သည်၊ န ဟောန္တိ- ကုန်၊ ဣတိ-ဤ ပါဠိရပ်၌၊ ကိရိယာယံဝ-ပြုအပ်သော ကိစ္စဟူသော အနက်၌၊ (အာဂတော။) [ပဉ္စကအင်္ဂုတ္တရ တတိယပဏ် တိကဏ္ဍကဝီရိယ အာရမ္မတိသုတ်။]

သမဏံ ဂေါတမံ-ကို၊ ဥဒ္ဒိဿ-ရည်စူး၍၊ ပါဏံ-သတ္တဝါကို၊ အာရဘန္တိ- သတ်ဖြတ်ကြကုန်၏၊ ဣတိ-ဤ ပါဠိရပ်၌၊ ဟိသနေ-ညဉ်းဆဲခြင်းအနက်၌၊ (အာဂတော။) [မဇ္ဈိမပဏ်၊ ဂဟပတိဝဂ် ဇီဝကသုတ်၊] ဗုဒ္ဓသာသနေ-မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၌၊ အာရဘထ-အစစွာ အားထုတ်ကြ ကုန်လော့၊ နိက္ကမထ- ကောသဇ္ဇမှ ထွက်မြောက်ကြကုန်လော့၊ ယုဉ္ဇထ-ပြီးစီးအောင် အားထုတ်ကြ ကုန်လော့၊ [စ၍ အားထုတ်ပြီးနောက် ကောသဇ္ဇ ဖြစ်၍ ပျင်းရိနေတတ်၏၊ ထိုကဲ့သို့ မပျင်းရိအောင် အားထုတ်ကြ-ဟူလို] ဣတိ-ဤ ပါဠိရပ်၌၊ ဝိရိယေ-အားထုတ်ခြင်း ဟူသော အနက်၌၊ (အာဂတော။) [သဂါထာဝဂ္ဂ ဗြဟ္မသံယုတ် ဒုတိယဝဂ် အရုဏဝတီသုတ်၊] ဗီရိယဉာဏ ဂါမသမာရမ္မာ-ဗီရိယံ၊ ဉာဏဂါမတို့ကို ဖျက်ဆီးခြင်းမှ၊ ပဋိဝိရတော-ရှောင်ကြဉ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-၌၊ ဝိကောပနေ- ဖျက်ဆီးခြင်းဟူသော အနက်၌၊ (အာဂတော။) [သီလက္ခန္ဓာ ဗြဟ္မဇာလသုတ် စူဠသီလအခန်း၊] အာရဘတိ စ-အာပတ်ကို လွန်ကျူးသော အားဖြင့် အားထုတ် လည်း အားထုတ်၏၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရီ စ-နှလုံး မသာမယာ ရှိခြင်းသည်လည်း၊ ဟောတိ- ၏၊ ဣတိ-၌၊ အယံ ပန-ဤ အာရမ္မကြိယာကို ဟောသော သဒ္ဒါသည်ကား၊ အာပတ္တိဝီတိက္ကမေ-အာပတ်ကို လွန်ကျူးခြင်း ဟူသော အနက်၌၊ အာဂတော- ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ဤသို့ ဤအရာ၌ အာရမ္မ သဒ္ဒါ၏ အာပတ်ကို လွန်ကျူးခြင်း အနက်၌ လာသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) အာပတ္တိဝီတိက္ကမဝသေန-အာပတ်ကို လွန်ကျူးခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ အာရဘတိ စေဝ-အာပတ်ကိုလွန်ကျူးသော အားဖြင့် အားထုတ်လည်း အားထုတ်၏၊ တပစ္စယာ-ထိုအာပတ်ကို လွန်ကျူးခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရီစ-သည်လည်း၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ အယံ-ဤ

ဆိုအပ်ပြီးကား၊ စေတ္တ-အာရဘတိ စ ဝိပဋ္ဌိသာရီ စ ဟောတိ ဟူသော ပါဠိ၌၊
အတ္ထော-တည်း။

[ရှေး အဋ္ဌကထာ စာအုပ်တို့၌ “စေတောဝိမုတ္တိန္တိ-စသည် ရှိသေး၏။] စေတောဝိမုတ္တိန္တိ-ကား၊ ဖလသမာဓိ-အရဟတ္တဖိုလ်သမာဓိကို၊ ပညာဝိမုတ္တိန္တိ-ကား၊ ဖလဉာဏ်-အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်ကို၊ (နပ္ပဇာနာတိ) ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိတိ-ကား၊ အနဓိဂတတ္တာ-မရအပ်သေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ယထာသဘာဝတော-အကြင်ကြင် ဟုတ်မှန်သာ သဘောအားဖြင့်၊ န ဇာနာတိ-မသိ၊ ယတ္ထဿာတိ-ကား၊ ယသို့-အကြင် အရဟတ္တဖိုလ် တည်းဟူသော အရာ၌၊ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ယံ ဌာနံ-အကြင်အရဟတ္တဖိုလ် တည်းဟူသော အရာသို့၊ ပတွာ-၍၊ ဧတဿ ပုဂ္ဂလဿ-ဤပုဂ္ဂိုလ်၏။ [“ယသို့ အဿ” ကို ထပ်ဖွင့်သည်။] ဥပ္ပန္နာ-ဖြစ်ပြီးသော အကုသိုလ်နှင့် တူကုန်သော၊ ပါပကာ-မိမိကိန်းရာသတ္တဝါကို အပါယ်လေးရွာသို့ ရောက်စေတတ်ကုန်သော၊ အကုသလာ-အကုသိုလ် ဖြစ်ကုန်သော၊ မဗ္ဗာ-တို့သည်၊ အပရိသေသာ-အကြွင်းအကျန် မရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) နိရုဇ္ဈန္တိ-ချုပ်ကုန်၏၊ ဣတိ အတ္ထော-ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော) ပန-ပရိဟာရပက္ခမှ တပါး စောဒက ပက္ခကို ဆိုဦးအံ့၊ ကိ-အဘယ်အရာသို့၊ ပတွာ-ရောက်၍၊ တေ-ထိုအကုသိုလ် တရားတို့သည်၊ နိရုဇ္ဈန္တိ-ချုပ်ကုန်သနည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ အရဟတ္တမဂ္ဂံ-သို့၊ (ပတွာ-၍၊ တေ-တို့သည်၊ နိရုဇ္ဈန္တိ-ချုပ်ကုန်၏။) ပန-ကား၊ ဖလပ္ပတ္တဿ-အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ (တေ-ထို အကုသိုလ်တရားတို့သည်၊) နိရုဒ္ဓါ နာမ-ချုပ်ပြီးတို့မည်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ ဧဝံ သန္တေပိ-ဤသို့ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးသော် အကုသိုလ်တို့ ချုပ်ပြီးသည် မည်ပါသော်လည်း၊ ဣဓ-ဤ ပဉ္စကအရာ၌၊ မဂ္ဂကိစ္စ ဝသေန-အရဟတ္တမဂ်၏ ကိစ္စ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဖလမေဝ-အရဟတ္တဖိုလ် ကိုသာ၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီး၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

အာရမ္မဇာတိ-ကား၊ အာပတ္တိဝိတိတ္တမသမ္ဘဝါ-အာပတ်ကို လွန်ကျူးခြင်း ကြောင့် ကောင်းစွာဖြစ်ကုန်သော၊ (အာသဝါ) ဝိပဋ္ဌိသာရဇာတိ-ကား၊ ဝိပဋ္ဌိသာရတော-နှလုံးမသာယာခြင်းကြောင့်၊ ဇာတာ-ဖြစ်ကုန်သော၊ (အာသဝါ) ပဝဗ္ဗန္တိတိ-ကား၊ ပုနပျန်-အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်၊ ဥပ္ပဇ္ဇနေန-ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့်၊ ဝဗ္ဗန္တိ-တိုးပွားကုန်၏၊ သာဓူတိ-သာဓု ဟူသည်၊ အာယာစနသာဓု-တောင်းခြင်းအနက်ကို ဟောကော သာဓုတည်း၊ ဣဒံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ အာယသ္မတာ-အရှင်သည်၊ ဝတ-စင်စစ်၊ ယာဝ-အလွန် အကဲသာလျှင်၊ အပရဒ္ဓဉ္စ-ချွတ်ယွင်းလည်း၊ ချွတ်ယွင်းစေအပ်ပြီ၊ ဧဝံ သန္တေပိ-ဤသို့၊ ချွတ်ယွင်းစေပါသော်လည်း၊ မယံ-တို့သည်၊ အာယသ္မန္တံ-အရှင်ဘုရားကို၊ ယာစာမ-

တောင်းပန်ပါကုန်၏။ ဒေသေတဗ္ဗယုတ္တကဿ-ဒေသနာ ပြောထိုက်သည်၏ အဖြစ်နှင့်ယှဉ်သော အာပတ်ကို၊ ဒေသနာယ-ဒေသနာ ပြောခြင်းအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဝုဋ္ဌာ တဗ္ဗယုတ္တကဿ-ထထိုက်သည်၏ အဖြစ်နှင့် ယှဉ်သော အာပတ်ကို၊ ဝုဋ္ဌာပနေန-ထစေခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ [ဤအလို “ဝုဋ္ဌာပနေန” ဟု ရှိပါစေ၊] (တနည်း)ဝုဋ္ဌာတဗယုတဏှံ -ထထိုက် သည်၏ အဖြစ်နှင့် ယှဉ်သော အာပတ်မှ၊ ဝုဋ္ဌာနေန-ထခြင်းအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ အာဝိကာတဗ္ဗယုတ္တကဿ-ထင်စွာပြုခြင်း အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ (ဒေသနာ ပြောခွင့် မရသေး၍ ထင်စွာ ပြုခြင်းအားဖြင့်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊) အာရမ္မဇေ-အာပတ်ကို လွန်ကျူးခြင်းကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော၊ အာသဝေ-အာသဝေါတို့ကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ သုဒ္ဓန္တေ-စင်ကြယ်သောအဖို့၌၊ ဌိတဘာဝပစ္စဝေက္ခဏေန-တည်သည်၏ အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်းအားဖြင့်၊ (မိမိမှာ အာပတ်မှစင်ကြယ်ပြီးဟု ဆင်ခြင်ခြင်းအားဖြင့်၊) ဝိပုဋ္ဌိသာရဇေ-နှလုံးမသာယာခြင်းကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော၊ အာသဝေ-တို့ကို၊ ပဋိဝိနောဒေတွာ-ပယ်ဖျောက်၍၊ နိဟရိတွာ-ထုတ်ပယ်၍၊ ဝိပဿနာစိတ္တဉ္စေဝ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာပညဉ္စေ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဘာဝေတု-မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေပါလော့၊ ဝါ-တိုးပွားစေပါလော့၊ ဣတိ-ဤအနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ (ဝုတ္တံ ဟောတိ။)

အမုနာ ပ မိမန ပုဂ ဝလေနာတိ-ကား၊ ပ မိမန-ပ မိ ဖြစ်သော၊ ဧတေန ခိဏာသဝပုဂ္ဂလေန-ဤ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်နှင့်၊ (ပါဠိတော်၌ လာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် ငါးပါးမြောက်ဖြစ်သော၊ “နာရဘတိ စ ဝိပုဋ္ဌိသာရိ စ ဟောတိ” ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်၊) သမာသမော ဘဝိဿတိတိ-ကား၊ လောကုတ္တ ရဂုဏေဟိ-လောကုတ္တရာဂုဏ်တို့ဖြင့်၊ သမဘာဝေနေဝ-တူသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် သာလျှင်၊ သမော-တူသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်ပါလိမ့်မည်၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ခိဏာသဝေန-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့်၊ ဝါ-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို ဥပမာပြသဖြင့်၊ ဩဝဒိတဗ္ဗော-ဆုံးမထိုက်၏၊ ဣတိ အတ္ထော-ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော၊) [သမေန သမော သမသမော-ဟု ပြု၊ သမေန-၌၊ ဘာဝပုဓာန ကြံပါ၊ တူမျှသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် တူမျှသောပုဂ္ဂိုလ်၊ ထပ်တူထပ်မျှ ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊]

အာရဘတိ န ဝိပုဋ္ဌိသာရိ ဟောတိတိ-ကား၊ အာပတ္တိ-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် အာပတ်သို့ရောက်ပါသော်လည်း၊ တံ-ထိုအာပတ်ကို၊ ဒေသေတု-ဒေသနာပြောခြင်းငှါ၊ သဘာဝပုဂ္ဂလံ-သဘောတူသောပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ပရိယေသုတိ-ရှာမှီး၏၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုသို့ သင့်သောအာပတ်ကို

ဒေသနာ ပြောခြင်းငှါ သဘောတူသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရှာနေသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
ဝိပုဋ္ဌိသာရီ-နှလုံးမသာယာခြင်း ရှိသည်။ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ [ရှေးစာအုပ်တို့၌
“အင်္ဂုတ္တရကထာယံ ပန ဝုဋ္ဌိတတ္တာ န ဝိပုဋ္ဌိသာရီ ဟောတိတိ ဝုတ္တံ”ဟူသော
ဝါကျ မပါ၊ နောက်ပြင်စာအုပ်တို့၌ ပါ၏] ပန-ဝါဒန္တရကား၊ အင်္ဂုတ္တရဋ္ဌကထာယံ-
၌၊ ဝုဋ္ဌိတတ္တာ-အာပတ်မှ ထပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရီ-သည်။ န
ဟောတိ၊ ဣတိ-ဤအနက် အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။

န အာရဘတိ ဝိပုဋ္ဌိသာရီ ဟောတိတိ-ကား၊ အာပတ္တိ-သို့၊ နာပဇ္ဇတိ-မရောက်၊
ပန-ထိုသို့ပင် မရောက်ပါသော်လည်း၊ ဝိနယပညတ္တိယံ-ဝိနည်းပညတ်တော်၌၊
အကောဝိဒတ္တာ-မကျွမ်းကျင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အနာပတ္တိယံ-
အာပတ်မဟုတ်သည်၌၊ အာပတ္တိသညီ-အာပတ်ဟု ဖြစ်သော သညာရှိသည်၊
ဟုတွာ-၍၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရီ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ [ဤဝါကျလည်း ရှေးစာအုပ်တို့၌ မပါ၊]
ပန-ဝါဒန္တရကား၊ အင်္ဂုတ္တရဋ္ဌကထာယံ-၌၊ သင်္ကတကြိမ်၊ အာပတ္တိ-သို့၊ အာပဇ္ဇိတွာ-
၍၊ တတော-ထိုအာပတ်မှ၊ ဝုဋ္ဌာယ-ထ၍၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ ကိဉ္ဇာပိ နာပဇ္ဇတိ-
အကယ်၍ကား မရောက်ပါပေ၊ ပန-ထိုသို့ မရောက်ပါသော်လည်း၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရီ-
ကို၊ ဝိနောဒေတု-ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှါ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်၊ ဣတိ-ဤ အနက်
အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။

န အာရဘတိ နပုဋ္ဌိသာရီ ဟောတိတိ-ကား၊ အာပတ္တိ-သို့၊ နေဝ အာပဇ္ဇတိ-
မရောက်၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရီ-သည်။ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ ပန-ပရိဟာရပက္ခမတပါး
စောဒနပက္ခကို ဆိုဦးအံ့၊ ဧသ (ဧသော) ပုဂ္ဂလော-ဤ စတုတ္ထပုဂ္ဂိုလ်သည်၊
ကတမာ-အဘယ် ပုဂ္ဂိုလ် နည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊
ဩဿဋ္ဌဝီရိယပုဂ္ဂလော-ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်ခြင်း၌ စွန့်လွှတ်အပ်သော
ဝီရိယရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ [ကမ္မဋ္ဌာန်း အားမထုတ်၊] ဟိ-မှန်၊ သော-ထို
စတုတ္ထပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ မေ-ငါ့အား၊ ဣမသ္မိ ဗုဒ္ဓကာလေ-ဤ ဘုရားလက်ထက်တော်
အခါ၌၊ ပရိနိဗ္ဗာနေန-ပရိနိဗ္ဗာ စံခြင်းဖြင့်၊ ကိ-အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊
အနာဂတေ-နောင်အခါ၌၊ မေတ္တေယျသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ-မေတ္တေယျမြတ်စွာ
ဘုရား လက်ထက်တော်အခါ၌၊ ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမိ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံအံ့၊ ဣတိ-ဤ
သို့ကြ၍၊ ဝိသုဒ္ဓသီလော-စင်ကြယ်သော သီလ ရှိသည်၊ (သမာနော)ပိ-ဖြစ်ပါသော်
လည်း၊ ပဋိပတ္တိ-မဂ် ဖိုလ်ရကြောင်း အကျင့်ကို၊ န ပူရေတိ-မဖြည့်ကျင့်၊ သောပိ-
ထို စင်ကြယ်သော သီလရှိလျက် မဂ် ဖိုလ်ရကြောင်းဖြစ်သော အကျင့်ကို မကျင့်
သော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း၊ (ဩဝဒိတဗ္ဗော-၌စပ်၊) [ရှေးစာအုပ်တို့၌ “သော ဟိ”ဟု

ရှိ၏။ အာယသွာ-အရှင်ဘုရားသည်၊ ကိမတ္ထံ-ငှါ၊ ပမတ္တော-မေ့လျော့သည်၊ (ဟုတွာ) ဝိဟရတိ-နေပါသည်၊ ပုထုဇ္ဇနဿ နာမ-ပုထုဇဉ်၏ မည်သည်၊ ဂတိ-ဂတိသည်၊ အနိဗ္ဗဒ္ဓါ-မမြဲ၊ ဟိ-မှန်၊ အာယသွာ-သည်၊ မေတ္တေယျ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ-၏၊ သမ္မုဒဘာဝံ-မျက်မှောက်၏ အဖြစ်ကို၊ လဘေယျပိ-ရသော်လည်း ရရာ၏။ န လဘေယျပိ-မရသော်လည်း မရရာ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အရဟတ္တတ္ထာယ-အရဟတ္တဖိုလ်အကျိုးငှါ၊ ဝိပဿနံ-ကို၊ ဘာဝေတိ-မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေပါလော့၊ ဝါ-တိုးပွားစေပါလော့၊ ဣတိ-သို့၊ ဩဝဒိတဗ္ဗောဝ-ဆုံးမထိုက်သည်သာ၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းကို၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

၁၉၂။ ဒတွာ အဝဇာနတီတိ အာဒိသု-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္တော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)ဧကော-တပါးသော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ မဟာပုညော-ကြီးသော ကံရှိသည်၊ (ဟုတွာ)စတုပစ္စယလာဘီ-လေးပါးသော ပစ္စည်းတို့ကို ရခြင်းရှိသည်၊ [“မဟာပုညော”ကို ထပ်ဖွင့်သည်။] ဟောတိ-၏၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ စိဝရာဒိနိ-သင်္ကန်း အစရှိသော ပစ္စည်းတို့ကို၊ လဘိတွာ-၍၊ အညံ-အခြားသော၊ အပ္ပပုည-နည်းသော ကံရှိသော ရဟန်းကို၊ အာပစ္ဆတိ-သင်္ကန်းအစရှိသည်တို့ဖြင့် ပန်ပြော၏၊ (အလိုရှိလျှင် ယူဖို့ရန် လျှောက်ထား၏။) သောပိ-ထို အပ္ပပုညရဟန်းသည်လည်း၊ တသ္မိ-ထို မဟာပုညရဟန်းသည်၊ ပုနပျုနံ-အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်၊ အာပစ္ဆန္တေပိ-သင်္ကန်း အစရှိတို့ဖြင့် ပန်ပြောသော်လည်း၊ ဂဏှာတိ ယေဝ-ယူမြဲ ယူသည်သာ၊ အထ-ထိုမှနောက်၌၊ အဿ-ထိုထပ်ကာ ထပ်ကာယူသော ရဟန်းအား၊ (ဥပ္ပါဒေတုကာမော-၌စပ်၊) ဝါ-၏၊ (မင်္ဂလာဘာဝံ-၌စပ်၊) ဣတရော-အခြားသော မဟာပုညရဟန်းသည်၊ ထောကံ-အနည်းငယ်၊ ကုပိတော-စိတ်ဆိုးသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ မင်္ဂလာဘာဝံ-မျက်နှာမသာယာသည်၏ အဖြစ်ကို၊ (အပ္ပပုညရဟန်း၏ မျက်နှာမသာယာသည်၏ အဖြစ်ကို)၊ ဥပ္ပါဒေတုကာမော-ဖြစ်စေခြင်းငှါ အလိုရှိသည်၊ (ဟုတွာ)ဝဒတိ-ပြော၏၊ (ကိ-နည်း၊) အယံ-ဤရဟန်းသည်၊ အတ္တနော-၏၊ ဓမ္မတာယ-သဘောအားဖြင့်၊ စိဝရာဒိနိ-တို့ကို၊ န လဘတိ-မရ၊ အမေ-တပည့်တော်တို့ကို၊ နိဿယ-၍၊ (မှီရမှ၊) လဘတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝဒတိ-၏၊ ဧဝံ-သို့၊) (ဤဆိုအပ်ပြီးသော အခြင်အရာဖြင့်၊) ပုဂ္ဂလော-သည်၊ ဒတွာ-၍၊ အဝဇာနတိ နာမ-အောက်ချ၍ မှတ်ထင်သည်မည်၏၊ ဝါ-အထင်သေးသည် မည်၏။

၂၇၀။ ပန-ကား၊ ဧကော-တပါးသော ရဟန်းသည်၊ ဧကေန-တပါးသောရဟန်းနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဒွေ(ဝဿာနိ)-နှစ်နှစ်ပတ်လုံးသော်

လည်းကောင်း၊ တိဏိဝဿာနိ-သုံးဝါတို့ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ [“ဒွေ တိဏိ”
နေရာဝယ် “ဒွေတ္တိဏိ” ဟု သမာသ်ရှိလျှင် ကောင်း၏။] ဝသန္တော-နေလသော်၊
ပုဗ္ဗေ-၌၊ တံ ပုဂ္ဂလံ-ကို၊ ဂရံကတွာ-အလေးအမြတ်ပြု၍၊ ပစ္ဆာ-၌၊ ကာလေ-
အခါသည်၊ ဂစ္ဆန္တေ ဂစ္ဆန္တေ-သွားလသော် သွားလသော်၊ ဝါ-လွန်လသော်
လွန်လသော်၊ စိတ္တိကာရံ-စိတ်မဟုတ်သော်လည်း စိတ်ကဲ့သို့ ပြုမှုကို၊ ဝါ-
အရိုအသပြုမှုကို၊ န ကရောတိ-မပြု၊ အာသနာပိ-နေရာမှလည်း၊ န ဝုဋ္ဌာတိ-
မထတော့၊ ဥပဋ္ဌာနမ္ပိ-ဆည်းကပ်ရာအရပ်သို့လည်း၊ န ဂစ္ဆတိ-မသွားတော့၊ ဧဝံ-
ဤသို့၊ (ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊) ပုဂ္ဂလော-သည်၊ သံဝါသေန-
အတူတကွနေခြင်းကြောင့်၊ အဝဇာနာတိ နာမ-မည်၏၊ ဝါ-မည်၏။ [
ဤပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို “အရောဝင်တော့ အရိုသေတန်သည်” ဟု ဆိုကြသည်။]

အာဓေယျမုခေါတ်-ကား၊ အာဒိတော-အစ၌၊ (ရှေးဦးစွာ) ဓေယျမုခေါ-
ထားလိုက်သော နှုတ်စကားကို ယူခြင်းရှိသည်၊ ပဌမသ္မိ ယေဝ-ပဌမပြောအပ်သော
စကား၌သာ၊ ဌပိတမုခေါ-ထားအပ်သော နှုတ်စကားကို ယူခြင်းရှိသည်၊ (ဟောတိ)
ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ အဓိမုစ္စိတာ ဟောတိတိ-ကား၊ သဒ္ဓါတာ-ယုံကြည်တတ်
သည်၊ ဟောတိ-၏။ [“သဒ္ဓါဓိမောက္ခော”ကဲ့သို့ အဓိ+မုစ ဓာတ်သည် ယုံကြည်ခြင်း
အနက်ဟော၊ တု-ပစ္စည်း၊ သဒ္ဓါတာ--၌လည်း သံ+ဓာ ဓာတ် တု-ပစ္စည်းပင်တည်း။]

၁။ အာဓေယျမုခေါ။ ။ “အာ+ဓေယျ”၌ အာ-ကို “အာဒိတော” ဟု ဖွင့်၏၊ ထို အာဒိ
ဟူသည်လည်း “ပဌမကြားအပ်သော စကားတည်း” ဟု
လည်းကောင်း၊ “တော-ပစ္စည်းလည်း သတ္တမီအနက်ဟော”ဟုလည်းကောင်း သိစေလို၍
“ပဌမဝစနသ္မိ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဧဝံ-ကား ရသင့်၍ ထည့်အပ်သော ပုဒ်တည်း၊ ဓေယျ-၌ ဓာ-
ဓာတ်သည် ဌပန အနက်ဟော၊ ဣ-ပစ္စည်းသည် တ-ပစ္စည်း၏ အနက် ဟောဟု သိစေလို၍
“ဌပိတ” ဟု ဖွင့်သည်၊ [ဋီကာ၌ကား “ဌပေတွာ” ဟု ဖွင့်၏။]

မုခ အနက်။ ။ ဤအဖွင့်မျှဖြင့် မုခ၏အနက်သည် မထင်ရှားသေး၊ နောက်၌
“ကထံ ဂဏှာတိ” ကို ထောက်၍ မုခ-ဖြင့် မုခ-မှ ထွက်သော
စကားကို ယူခြင်းတိုင်းအောင် ဌာနျူပစာရအားဖြင့် ယူရသည်ဟု မှတ်ပါ၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌
“အဝိစာရေတွာ အာဒိကထာယ ဧဝံ ဌပိတ ဂဟဏောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ”ဟု
အဖြောင့်ဖါင့်သည်။

၀စနတ္ထ။ ။ အာဒိတော+ဓေယျ-အစစွာ ကြားအပ်သော စကား၌+ထားအပ်၊
အာဓေယျ+မုခံ (နုတ်ဖြင့် ပြောအပ်သော စကားကို ယူခြင်း၊)
ယဿာတိ အာဓေယျမုခေါ-အစစွာ ကြားအပ်သော စကား၌ ထားအပ်သော
နှုတ်ထွက်စကားကို ယူခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ [အင်္ဂုတ္တိုရ်၊ အဋ္ဌကထာ၊ ပစ္စကနိပါတ်၊ တတိယ-
ပဏ်၊ တိကဏ္ဍကိဝဂ်၊ အဝဇာနာတိသုတ်၌ တမျိုးဖွင့်ထားသေးသည်။]

တကြ-ထို အာဓေယျမုခ အဓိမုစ္စိတ၏ အဖြစ်၌၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ နယော-အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်ကြောင်းနည်းတည်း၊ ဧကော-သော၊ ပုဂ္ဂလော-သည်၊ သာရုပ္ပယေဝ-ရဟန်းတို့၏ အကျင့်အား လျောက်ပတ်သည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ဧသော-ဤ ရဟန်းသည်၊ အသာရုပ္ပေါ-ရဟန်းတို့၏ အကျင့်အား မလျောက်ပတ်သော ရဟန်းတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ကထေတိ-ပြော၏၊ (ပဌမ ပြော၏) တံ-ထိုပဌမပုဂ္ဂိုလ်ပြောအပ်သော စကားကို၊ သုတွာ-ကြား၍၊ ဧသ (ဧသော)-ဤ နားထောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ နိဋ္ဌ-ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏၊ [“အသာရုပ္ပပုဂ္ဂိုလ်”ဟု ဆုံးဖြတ်သည်၊] ပုန-တဖန်၊ အညေန-အခြားသော၊ သဘာဂေန-သဘောတူသော၊ ဘိက္ခနာ-သည်၊ အယံ-ဤရဟန်းသည်၊ သာရုပ္ပေါ-ရဟန်းတို့၏ အကျင့်အား လျောက်ပတ်သော ရဟန်းတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေပိ-ပြောအပ်ပါသော်လည်း၊ [နောက်၌ “ဝုတ္တောပိ” ဟု ရှိလတ္တံ့၊] တဿ-ထိုဒုတိယပြောသော ရဟန်း၏၊ ဝစနံ-ကို၊ န ဂဏှာတိ-မယူတော့၊ (လက်မခံတော့)၊ အသုကေန နာမ-ဤမည်သော ရဟန်းသည်၊ အယံ-ဤ ရဟန်းသည်၊ အသာရုပ္ပေါ-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ အမှာကံ-တပည့်တော်တို့အား၊ ကထိကံ-ပြောအပ်ပါပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ပုရိမာဘိက္ခုနောဝ-ရှေးဦးစွာ ပြောဆိုသော ရဟန်း၏သာ၊ ဝစနံ-ကို၊ ဂဏှာတိ-အတည်ယူ၏။

အပရောပိ-တပါးသော ရဟန်းသည်လည်း၊ တဿ-ထို အာဓေယျမုခ ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဒဿိလံ-သီလမရှိသော ရဟန်းကို၊ သီလဝါတိ-သီလရှိသော ရဟန်းဟူ၍၊ ကထေတိ-၏၊ တဿ-ထို ပဌမပြောသော ရဟန်း၏၊ ဝစနံ-ကို၊ သဒ္ဓဟိတွာ-ယုံကြည်၍၊ ပုန-တဖန်၊ အညေန-အခြားသော ဒုတိယ ရဟန်းသည်၊ ဧသ (ဧသော) ဘိက္ခု-သည်၊ အသာရုပ္ပေါ-တည်း၊ အယံ-ဤ အသာရုပ္ပိရဟန်းသ်၊ တုမာကံ-အရှင်ဘုရားတို့၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ သပဿကံမိတုံ-ငှါ၊ န ယုတ္တော-မသင့်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တော-ပြောအပ်သည်၊ (သမာနော)ပိ-သော်လည်း၊ တဿ-ဒုတိယပြောသော ရဟန်း၏၊ ဝစနံ-ကို၊ အဂ္ဂဟေတွာ-မယူမူ၍၊ (မယူပဲ) ပုရိမဿေဝ-ရှေးဦးစွာ ပြောသော ရဟန်း၏သာ၊ ကထံ-ကို၊ ဂဏှာတိ-အတည်ယူ၏၊ အပရော-သည်၊ ဝဏ္ဏမ္ပိ-ဂုဏ်ကိုလည်း၊ ကထိတံ-ပြောဆိုအပ်သည် ကို၊ ဂဏှာတိ-၏၊ အဝဏ္ဏမ္ပိ-ဂုဏ်၏ ဆန့်ကျင့်ဘက်အဖြစ်ကိုလည်း၊ ကထိတံ-ပြောဆိုအပ်သည်ကို၊ ဂဏှာတိ ယေဝ-သည်သာ၊ အယမ္ပိ-ဤရဟန်းသည်လည်း၊ အာဓေယျ မုခေါယော-အာဓေယျမုခပုဂ္ဂိုလ်မည်သည်သာ၊ ဝါ-ရှေးဦးစွာ ကြားအပ်သော စကား၌ ထားလိုက်သော နှုတ်ဖြင့် ပြောအပ်သော စကားကို မှတ်ယူခြင်း၊ ဝန်ခံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်မည်သည်သာ၊ အာဓာတဗ္ဗမုခေါ-ရှေးဦးစွာ

ကြားအပ်သော စကား၌ ထားလိုက်သော နှုတ်ဖြင့်ပြောအပ်သော စကားကို မှတ်ယူခြင်း၊ ဝန်ခံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ယံ ယံ-အကြင် အကြင် အကြောင်းအရာကို၊ သုဏ္ဍာတိ-ရှေးဦးစွာ ကြားရ၏။ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထို ရှေးဦးစွာ ကြားအပ်သော အကြောင်းအရာ၌၊ ဌပိတမုခေါ-ထားအပ်သော နှုတ်ဖြင့် ပြောအပ်သော စကားကို မှတ်ယူခြင်း၊ ဝန်ခံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ဣတိ အတ္ထော-နက်။ [ယခုအခါ ခေါင်းဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဆရာတော်ဖြစ်သူတို့သည် ရှေးဦးစွာ ကြားအပ်သော စကားကို အမှန်ယူထားမိတတ်ကြသည်။]

လောလောတိ-ကား၊ သဒ္ဓါဒီနံ-သဒ္ဓါ အစရှိသည်တို့၏။ [အာဒိ-ဖြင့် ဘတ္တိ၊ ပေမ၊ ပသာဒ-တို့ကို ယူ။] ဣတ္ထရကာလဌိတိကတ္ထ-တိုလှသော ကာလမျှ တည်ခြင်းရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဿဒ္ဓိယာဒိဟိ-အဿဒ္ဓိယ အစရှိသော အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်၊ လုလိတဘာဝေန-နိပ်စက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ လောလော-လျှပ်ပေါ်လော်လည်သူမည်၏။ [လုလ-ဓာတ်သည် မဒ္ဒန-အနက် ဟောတည်း။ “လုလီယတေတိ လောလော” ဟု ပြု။ “လျှပ်ပေါ်လော်လည်” ဟူသော အနက် ကား ဝေါဟာရတ္ထတည်း။] ဣတ္ထရသဒ္ဓေါတိ-ကား၊ ပရိတ္တသဒ္ဓေါ-နည်းသော သဒ္ဓါရှိသည်၊ အပရိပုဏ္ဏသဒ္ဓေါ-မပြည့်သော သဒ္ဓါရှိသည်၊ (ဟောတိ) သေသေသုပိ-ဣတ္ထရသဒ္ဓ-မှ ကြွင်းသော ဣတ္ထရဘတ္တိ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-တည်း၊ ပန-အထူးကား၊ ဧတ္ထ-ဤဣတ္ထရ၊ ဘတ္တိ-အစရှိသော ပုဒ်တို့တွင်၊ ပုနပ္ပုနံ-အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်၊ ဘဇနဝသေန-ဆည်းကပ်ခြင်းတည်း၊ ပေမံ-ပေမ ဟူသည်၊ သဒ္ဓါပေမံ-သဒ္ဓါဖြင့် ချစ်ခြင်သည်လည်းကောင်း၊ ဂေဟသိတပေမမ္ပိ-အိမ်၌ မှီသော လူဝတ်ကြောင်တို့၏ ချစ်ခြင်းမျိုးသည်လည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋတိ-သင့်၏၊ ပသာဒေါ-ပသာဒဟူသည်၊ သဒ္ဓါပသာဒေါ-သဒ္ဓါဟူသော ကြည်ညိုခြင်းသာတည်း။

ဧဝံ ပုဂ္ဂလော လောလော ဟောတိတိ-ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ ဣတ္ထရသဒ္ဓါဒိတာယ-နည်းငယ်တိုလှသော သဒ္ဓါရှိသူ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုဂ္ဂလော-သည်၊ လော လောနာမ-လျှပ်ပေါ်လော်လည်သူ မည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဟလိဒ္ဓိရာဂေါဝိယ-နန္ဒင်းဖြင့် ဆိုးအပ်သော အရောင်သည် ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ထုသရာသိမှိ-ဖွဲ့အစု၌၊ ကောဋ္ဌိတခါဣကော ဝိယ-စိုက်ထားအပ်သော သစ်ငုတ်သည်ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အဿပိဋ္ဌိယံ-မြင်း၏ ကျောက်ကုန်း၌၊ ဌပိတကုမ္ဘဏ္ဍံ ဝိယ စ-ထားအပ်သော ဖရုံသီးကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အဘိဓာန်၌

“ကုမ္ဘဏ္ဍော တု စ ဝလ္လိဘော” ဟု ပုလ္လိင်ရှိ၏။ အနိဗဒ္ဓဌနော-မမြဲသော တည်းခြင်းရှိသည်။ (ဟုတ္တာ-၍) မဟုတ္တေန-တမဟုတ်ဖြင့်၊ (ချက်ချင်း) ပသီဒတိ-ကြည်ညို၏။ မဟုတ္တေန-ဖြင့်၊ ကုပ္ပတိ-အကြည်ညိုပျက်၏။ [“ကုပ္ပတိ-အမျက်ထွက်၏” ဟု ရှေးနိဝံ ယ ပေး၏။ မနော မောမူဟောတိ-ဟူသော ပါဠိ၏။ အညာဏဘာဝေန-ဉာဏ်မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မနော-နဲ့ညှို့၏။ အဝိသဒတာယ-မသန့်ရှင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (အသိဉာဏ်၏ မသန့်ရှင်း မထက်မြက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) မောမူဟော-အလွန် တွေဝေသည်၊ (ဟောတိ) မဟာမူဠော-ကြီးစွာတွေဝေသူတည်း။ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

၁၉၃။ ယောဓာဇိဝူပမေသု-ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ယောဓာဇိဝေါတိ-ကား၊ ယုဒ္ဓူပဇိဝိနော-စစ်တိုက်ခြင်းဟူသော အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းရှိသူတို့သည်၊ ဝါ-စစ်တိုက်ခြင်းကို မှီ၍ အသက်မွေးသူတို့သည်၊ (ပဉ္စ) ရဇဂုန္တိ-ကား၊ ဟတ္ထိအဿာဒိနံ-ဆင် မြင်း အစရှိသော စစ်တပ်တို့၏၊ ပါဒပ္ပဟာရဘိန္နာယ-ခြေတို့ဖြင့် ပုတ်ခတ်ခြင်းကြောင့်ကွဲပျက်သော၊ ဘူမိယာ-မြေမှ၊ ဥဂ္ဂတံ-အထက်သို့ တက်သော၊ ရဇကုန္တံ-မြူမှုန်အစုကို၊ (ဖုံလုံးကြီးကို)၊ (ဒိသွာ သံသီဒတိ-၌စပ်)၊ န သန္တုမ္ဘတိတိ-ကား၊ သန္တုမ္ဘာ-ကောင်းစွာတောင့်၍၊ ဌာတု-တည်ခြင်းငှါ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်၊ သဟတိ ရဇဂုန္တိ-ကား၊ ရဇကုန္တံ-မြူမှုန်အစုကို၊ ဒိသွာပိ-မြင်၍လည်း၊ အဓိဝါသေတိ-မိမိ၏ အထက်၌ ဝင်သက်တည်နေစေနိုင်၏။ ဝါ-ခံနိုင်၏။ ဓဇဂုန္တိ-ကား၊ ဟတ္ထိအဿာဒိပိဌေသုဝါ-ဆင်မြင်း အစရှိသည်တို့၏ ကျောက်ကုန်းတို့၌လည်းကောင်း၊ ရထေသု ဝါ-ရထားတို့၌လည်းကောင်း၊ ဥဿာပိတာနံ-အထက်၌ ထောင်မတ်စေအပ်ကုန်သော၊ ဝါ-စိုက်ထူအပ်ကုန်သော၊ ဇောနံ-အလံတို့၏၊ အဂ္ဂံ-အစုကို၊ (ဒိသွာ-သံသီဒတိ)၊ ဥဿာရဏန္တိ-ကား၊ ဟတ္ထိအဿရထာဒိနဉ္စေ-ဆင် မြင်း ရထား အစရှိသည်တို့၏ လည်းကောင်း၊ ဗလကာယဿ စ-စစ်သည် ပိုလိပါအပေါင်း၏လည်းကောင်း၊ ဥစ္စာသဒ္ဓမဟာသဒ္ဓံ-အထက်သို့ မြင့်သော အသံ၊ ဘေးပတ်ဝန်းကျင်သို့ ကျယ်ပြန့်သော အသံကို၊ (သတွာ-သံသီဒတိ။)

သမ္ပဟာရေတိ-ကား၊ သမာဂတေ-စစ်တပ်ချင်း ရင်ဆိုင်လသော်၊ အပ္ပမတ္တကေပိ-အနည်းငယ်မျှလည်း ဖြစ်သော၊ (မပြောပလောက်သော)၊ ပဟာရေ-ပုတ်ခတ်ခြင်းကြောင့်၊ (ထိုးခုတ်ခြင်းကြောင့်)၊ (ဟညတိ)၊ ဟညတိတိ-ကား၊ ဝိဟညတိ-ပင်ပန်း၏၊ ဝိဃာတံ-ပင်ပန်းခြင်းသို့၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်၏၊ ဗျာပဇ္ဇတိတိ-ကာ၊ ဝိပတ္တိ-စိတ်ပျက်ခြင်းသို့၊ အာပဇ္ဇတိ-၏၊ ပကတိဘာဝံ-ပင်ကိုယ်၏ အဖြစ်ကို၊ ဇဟတိ-စွန့်၏၊ သဟတိ သမ္ပဟာရန္တိ-ကား၊ ဒုတ္တယော-နှစ်ချက် သုံးချက်ကုန်သော၊ ပဟာရေ-ထိုးခုတ်ခြင်းတို့သို့၊ ပတွာပိ-ရောက်ပါသော်လည်း၊

(အထိုးအခုတ် ခံရပါသော်လည်း) သဟတိ-ခံနိုင်၏။ အဓိဝါသေတိ-၏။ တမေဝ သင်္ဂါမသီသန္တိ-ကား၊ တမေဝ ဇယခန္ဓာဝါရဌာနံ-ထို စစ်အောင်မြင်ရာဖြစ်သော သစ်တပ်မြို့အရပ်ကို၊ အဗ္ဗာဝသတိတိ-ကား၊ သတ္တာဟမတ္တံ-ခုနစ်ရက် အတိုင်း အရှည်ရှိသော ကာလပတ်လုံး၊ အဘိဘဝိတွာ-လွမ်းမိုး၍၊ အာဝသတိ-နေ၏။ ကိ ကာရဏာ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ (အာဝသတိ-နည်း) လဒ္ဓပ္ပဟာရာနံ-ရအပ်သော ထိုးခုတ်ခြင်းရှိကုန်သော စစ်သားတို့အား၊ (ဒဏ်ရာရလာသော စစ်သားတို့အား) ပဟာရဇဂ္ဂနတ္ထဉ္စေဝ-ထိုးခုတ်အပ်သော ဒဏ်ရာကို ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်း အကျိုးငှါလည်းကောင်း၊ (ဆေးကုဖို့ရန် လည်းကောင်း) ကတကမ္မာနံ-ပြုအပ်ပြီးသော တိုက်ခိုက်မှုရှိကုန်သော စစ်သားတို့အား၊ ဝိသေသံ-အလုပ်အထူးကို၊ (တိုက်ရည် ခိုက်ရည်ကို) ဥတွာ-၍၊ ဌာနန္တရဒါနတ္ထဉ္စေ-ထူးကဲသောအရာကို ပေးခြင်းအကျိုးငှါလည်းကောင်း၊ (ရာထူးတိုးမြှင့် ပေးဖို့ရန်လည်းကောင်း) ဣဿရိယသုခါနုဘဝနတ္ထဉ္စေ-အစိုးရသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ချမ်းသာကို ခံစားခြင်းအကျိုးငှါလည်းကောင်း၊ (အာဝသတိ-၏)

၁၉၄။ ဣဒါနိ-၌၊ ယသွာ-ကြောင့်၊ သတ္တု-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ယောဓာဇိဝေဟိ-စစ်တိုက်ခြင်းဟူသော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းရှိသူတို့ဖြင့်၊ ဝါ-စစ်တိုက်ခြင်းကို မှီ၍ အသက်မွေးသူတို့ဖြင့်၊ ကိစ္စံ-အလုပ်ကိစ္စသည်၊ နတ္ထိ-မရှိပါ၊ ပန-ထိုသို့ပင် ယောဓာဇိဝေဟိဖြင့် ကိစ္စမရှိပါသော်လည်းကောင်း၊ သာသနေ-၌၊ တထာရူပေ-ထိုသို့ ယောဓာဇိဝေဟိနှင့်တူသော သဘောရှိကုန်သော၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ပုဂ္ဂလေ-တို့ကို၊ ဒဿေတုံ-ငှါ၊ ဣဒံ ဩပမံ-၍ ဥပမေယျစကားကို၊ (ဘဂဝတာ) အာသတံ-ဆောင်တော်မူအပ်ပြီ၊ တသွာ-ကြောင့်၊ တေ ပုဂ္ဂလေ-ထို ဥပမေယျဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ဒဿေန္တော-ပြတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝမေဝန္တိအာဒိ-၍သို့ အစရှိသော စကားကို၊ (ဘဂဝါ)အာဟ၊ တတ္ထ-ထို ဥပမေယျ စကားရပ်၌၊ သံသီဒတိတိ-ကား၊ မိစ္ဆာဝိတက္ကသို့-မိစ္ဆာဝိတက်၌၊ (ကာမ ဝိတက် စသည်၌)ဝိသီဒတိ-အထူးသဖြင့် သက်ဝင် နစ်မြုပ်၏၊ အနုပဝိသတိ-အစဉ်လိုက်သော အားဖြင့် ဝင်၏၊ န သက္ကောတိ ဗြဟ္မစရိယံ သန္တာရေတုန္တိ-ကား၊ ဗြဟ္မစရိယဝါသံ-မြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်သုံးခြင်းကို၊ ဝါ-ကျင့်သုံးအပ်သော မြတ်သော အကျင့်ကို၊ အနုပစ္စိန္တမာနံ-မပြတ်အောင်၊ ဂေါပေတုံ-စောင့်ရှောက်ခြင်းငှါ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်။

ဘိက္ခဝဒုဗ္ဗလျံ အာဝိကတွာတိ-ကား၊ သိက္ခာယ-အဓိသီလသိက္ခာ၌၊ ဒုဗ္ဗလဘာဝံ-အားမရှိသူ၏ အဖြစ်ကို၊ ပကာသေတွာ-ထင်ရှားပြ၍၊ (ဟိနာယာဝတ္တတိ-၌စပ်) ကိမဿ ရဇဂ္ဂသိန္တိ-ကား၊ တဿ ပုဂ္ဂလဿ-၏။ ရဇဂ္ဂံ

နာမ-မြူအစု၏ အဖြစ်မည်သည်။ ကိ-အဘယ်နည်း။ ဣတိ-သို့၊ (ဘဂဝါ) ဝဒတိ-၏။ [“ရဇဂ္ဂသို့”၌ သို့-ဝိဘတ်သည်။ ပဌမာအနက်၌ သက်သည်ဟု သိစေလို၍၊ ရဇဂ္ဂ နာမ”ဟု ဖွင့်သည်။] အဘိရူပါတိ-ကား၊ အဘိရူပဝတိ-လွန်ကဲသော အဆင်းရှိ၏။ ဒဿနီယာတိ-ကား၊ ဒဿနယောဂ္ဂါ-ကြည့်ရှုခြင်းကို ထိုက်၏။ ပါသာဒိကာတိ-ကား၊ ဒဿနေနေဝ-မြင်ရခြင်းဖြင့်ပင်၊ စိတ္တပ္ပသာဒါဝဟာ-စိတ်၏ ကြည်လင်ခြင်းကို ဆောင်နိုင်၏။ ပရမာယာတိ-ကား၊ ဥတ္တမာယ-လွန်မြတ်သော၊ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယာတိ-ကား၊ သရီရဝဏ္ဏေန စေဝ-ကိုယ်၏ အဆင်းနှင့် လည်းကောင်း၊ အင်္ဂသဏ္ဌာနေနစ-အင်္ဂါကြီးငယ်တို့၏ ပုံသဏ္ဌာန်နှင့်လည်းကောင်း၊ (သမန္နာဂတာ ဟောတိ။)

၁၉၆-၇-၈။ ဦဟသတိတိ-ကား၊ အဝဟသတိ-အောက်ချ၍ ရယ်၏။ ဝါ-တိုးတိုးရယ်၏။ ဝါ-ပြုံး၏။ ဥလ္လပတိတိ-ကား၊ ကထေတိ-စကားပြော၏။ ဥဇ္ဈတိတိ-ကား၊ ပါဏိ-လက်ခုပ်ကို၊ ပဟရိတွာ-ပုတ်ခတ်၍၊ (တနည်း၊) ပါဏိ ပဟရိတွာ-လက်ခုပ်တီး၍၊ မဟာဟသိတံ-ကျယ်စွာသော ရယ်ခြင်းကို၊ ဟသတိ-ရယ်၏။ ဥပ္ပဏ္ဍေနကထံ-ပြောင်လှောင်ကြောင်းစကားကို၊ ကထေတိ-ပြော၏။ အဘိနိ သိဒတိတိ-ကား၊ အဘိဘဝိတွာ-လွှမ်းမိုး၍၊ သန္တိကေ ဝါ-အနီး၌သော် လည်းကောင်း၊ ဧကာသနေ ဝါ-တခုတည်းသော နေရာ၌သော်လည်းကောင်း၊ နိသိဒတိ-၏။ ဒုတိယပဒေပိ-အဘိနိပဇ္ဇတိ-ဟူသော ဒုတိယပုဒ်၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-တည်း၊ အဇ္ဈောတ္ထရတိတိ-ကား၊ အဝတ္ထရတိ-လွှမ်းမိုး၏။ ဝိနိဝေဌေတွာ ဝိနိမောစေတွာတိ-ကား၊ ဂဟိတဌာနတော-ကိုင်အပ်ရာအရပ်မှ၊ တဿ-မာတုဂါမ၏။ ဟတ္ထံ-လက်ကို၊ ဝိနိဝေဌေတွာ စေဝ-ဖြေ၍ လည်းကောင်း၊ မောစေတွာ စ-လွှတ်စေ၍ လည်းကောင်း၊ (ယေန ကာမံ ပက္ခမတိ) ဧတ္ထ-ဤ ယောဓာဇီဝုပမနိဒ္ဒေသ၌၊ သေသံ-ဖွင့်အပ်ပြီးသော ပုဒ်မှ ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ-သည်သာ။

၁၉၉။ ပိဏ္ဏပါတိကေသု-ပိဏ္ဏပါတိကပဉ္စကတို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) မန္တုတ္တာ မောမူဟတ္တာတိ-ကား၊ သမာဒါနံ-ဓုတင်ဆောက်တည်နည်းကို၊ နေဝ ဇာနာတိ-မသိ၊ အာနိသံသံ-ဓုတင်၏ အကျိုးဆက်ကို၊ န ဇာနာတိ-မသိ၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ အတ္ထနော-၏၊ မန္တုတ္တာ-နဲ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-ညံ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မောမူဟတ္တာ-လွန်စွာတွေဝေသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အညာ ဧကနေဝ-မသိခြင်း ကြောင့်သာ၊ ပိဏ္ဏပါတိကော-ပိဏ္ဏပါတိဓုတင်ကို ဆောင်သည်၊ ဟောတိ-၏။ ပါပိဇ္ဈော ဣစ္ဆာပကတောတိ-ကား၊ ပိဏ္ဏပါတိကဿ-ပိဏ္ဏပါတိ ဓုတင်ဆောင်သည် ဖြစ်၍၊ သတော-ဖြစ်သော၊ မေ-အား၊ အယံ-ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပိဏ္ဏပါတိကော-ပိဏ္ဏပါတိဓုတင် ဆောင်သူတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ သိ၍၊ စတုပစ္စယ

သက္ကာရံ-လေးပါးသော ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ကောင်းစွာပြုမှုကို၊ ဝါ-ကောင်းစွာပြုအပ်သော ပစ္စည်းလေးပါးကို၊ ကရိယန္တိ-ပြုကုန်လတ္တံ့၊ လဇ္ဇီ-မကောင်းမှုမှ ရှက်ခြင်းရှိသူတည်း၊ အပ္ပိစ္ဆော-နည်းသော အလိုရှိသူတည်း၊ ဣတိ အာဒိတိ-ဤသို့ အစရှိကုန်သော၊ ဂုဏေဟိ စ-ဂုဏ်တို့ဖြင့် လည်း၊ သမ္ဘာဝေသန္တိ-ချီးမွမ်းကြကုန်လတ္တံ့၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ပါပိကာယ-ယုတ်မာသာ အလိုသည်၊ အဘိဘူတော-လွမ်းမိုးအပ်သည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ ပိဏ္ဍပါတိကော-သည်။ ဟောတိ-၏၊ ဥမ္မာဒဝသေန-ရူးသွပ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှါ၊ စရန္တော ပန-လှည့်လည်သူသည်ကား၊ ဥမ္မာဒါ-ရူးသွပ်ခြင်းကြောင့်၊ စိတ္တဝိက္ခေပါ-စိတ်၏ ပျံ့လွင့်ခြင်းကြောင့်၊ ပိဏ္ဍပါတိကော နာမ-မည်သည်၊ ဟောတိ-၏။

ဝဏ္ဏတန္တိ-ကား၊ ဣဒံ ပိဏ္ဍပါတိကဏီ နာမ-ဤ ပိဏ္ဍပါတ်စုတင်ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်၏ အကြောင်းအင်္ဂါ၊ သမာဒါန စေတနာ မည်သည်ကို၊ ဗုဒ္ဓေဟိ စ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓသာဝကေဟိ စ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝဏ္ဏိတံ မသတ္တံ-ချီးမွမ်းတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤ သို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ပိဏ္ဍပါတိကော-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ အပ္ပိစ္ဆတံယေဝ နိဿာယာတိအာဒိသု-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗေ) ဣတိ-ဤသို့၊ ပိဏ္ဍပါတ်စုတင်ကို ဆောင်ခြင်းဖြင့်၊ အပ္ပိစ္ဆော-နည်းသော အလိုရှိသူသည်၊ ဘဝိဿာမိ-အံ၊ မေ-၏၊ ဣဒံ ပိဏ္ဍပါတိကဏီ-သည်၊ အပ္ပိစ္ဆတာယ-နည်းသော အလိုရှိသူ၏ အဖြစ်အကျိုးငှါ၊ သံဝတ္တိဿဘိ-ဖြစ်လတ္တံ့၊ ဣတိ-ဖြင့်၊ သန္တုဋ္ဌော-တင်းတိမ်ရောင့်ရဲလွယ်သူသည်၊ ဘဝိဿာမိ-အံ၊ မေ-၏၊ ဣဒံ ပိဏ္ဍပါတိကဏီ-သည်၊ သန္တုဋ္ဌိယာ-တင်းတိမ်ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်းငှါ၊ သံဝတ္တိဿ-ဖြစ်လတ္တံ့၊ ဣတိ-ဖြင့်၊ ကိလေသေ-တို့ကို၊ သလ္လိခိဿာမိ-နည်းပါးအောင် ခြစ်ပစ်အံ့၊ မေ-၏၊ ဣဒံ ပိဏ္ဍပါတိကဏီ-သည်၊ ကိသေသသလ္လေခနက္ကာယ-ကိလေသာတို့ကို နည်းပါးအောင် ခြစ်ပစ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ သံဝတ္တိဿတိ-လတ္တံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ပိဏ္ဍပါတိကော-သည်၊ ဟောတိ-၏။

ဣဒမေတ္ထိတန္တိ-ကား၊ ကလျာဏာယ-သော၊ ဣမာယ ပဋိပတ္တိယာ-ဤပိဏ္ဍပါတ်စုတင် အကျင့်ဖြင့်၊ အတ္တိဘာဝံ-အကျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝါ-တနည်း၊ ဣမိနာ ပိဏ္ဍပါတမတ္တေနာ-ဤ ပိဏ္ဍပါတ်ဆွမ်းမျှဖြင့်၊ အတ္တိဘာဝံ-အလိုရှိသူ၏ အဖြစ်ကို၊ (နိဿယ ပိဏ္ဍပါတိကော ဟောတိ) ယံ ယံ-အကြင် အကြင် ဆွမ်းကို၊ လဒ္ဓံ-ရအပ်ပြီ၊ တေန တေနဝ-ထိုထို ရအပ်သော ဆွမ်းဖြင့်သာ၊ ယာပနဘာဝံ-မျှတခြင်းရှိသူ၏ အဖြစ်ကို၊ နိဿာယ-၍၊ (ပိဏ္ဍပါတိကော ဟောတိ)

ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ အဂ္ဂေါတိ-ကား၊ ဇေဋ္ဌကော-အကြီးအကဲတည်း၊ သေသာနိ-
အဂ္ဂေါပုဒ်မှ ကြွင်းသော သေဋ္ဌော၊ ဥတ္တမော-အစရှိသော ပုဒ်တို့သည်၊ တဿေဝ-
ထို အဂ္ဂေါ-ပုဒ်၏သာ၊ ဝေဝစနာနိ-ဝေဝုဇ် ပရိယာယ် စကားလှယ်ပုဒ်တို့တည်း။

ဂဝါဒိရန္တိ-ကား၊ ဂါဝိတော-နွားမမှ၊ ဒီရံ နာမ-နို့ရည်မည်သည်၊ ဟောတိ-
၏၊ ဂါဝိယာ-နွားမနှင့်၊ ဝိနာ-ကင်း၍ (ဒီရံ နာမ-မည်သည်၊) န (ဟောတိ၊)-မဖြစ်၊
ဒီရမ္မာ ဒဓိတာဒိသုပိ-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-တည်း၊ ဧဝ
မေဝန္တိ-ကား၊ ပဉ္စသု-ငါးမျိုးကုန်သော၊ ဧတေသု ဂေါရသေသု-ဤ နွားမမှ
ဖြစ်သာအရသာတို့တွင်၊ သပ္ပိမဏ္ဍော-ထောပတ်ကြည်သည်၊ အဂ္ဂေါ-
အသာဆုံးသည်၊ (ဟောတိ)ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝံ-တူ၊ ပဉ္စသု-ကုန်သော၊
ဣမေသု ပိဏ္ဍပါတိကေသု-ဤပိဏ္ဍပါတ်စုတင်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ယွာယံ
(ယော အယံ)-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အပ္ပိစ္ဆတာဒီနိ-နည်းသော အလိုရှိသူ၏ အဖြစ်
အစရှိသည်တို့ကို၊ နိဿာယ-၍၊ ပိဏ္ဍပါတိကော-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ အယံ-ဤ
ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ ပါမောက္ခာစ-ပဓာနဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်
လည်းကောင်း၊ ဥတ္တမော စ-အထူးသဖြင့် မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊
ပဝရော စ-အပြားအားဖြင့် မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ၊)
ပန-ဆက်၊ ပဉ္စသု-ကုန်သော၊ ဣမသု ပိဏ္ဍပါတိကာ-ပိဏ္ဍပါတ်စုတင်ဆောင်
ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ဒွေဝ-နောက်နှစ်ပါးသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဇနာ-ရဟန်းတို့သည်၊
ပိဏ္ဍပါတိကာ-ပိဏ္ဍပါတ်စုတင်ဆောင် အစစ်တို့တည်း၊ တဘေယ-
ရှေ့သုံးပါးတို့သည်၊ န ပိဏ္ဍပါတိကာ-ပိဏ္ဍပါတ်စုတင်ဆောင် အစစ်တို့ မဟုတ်
ကုန်၊ ပန-ထိုသို့ပင် ပိဏ္ဍပါတ်စုတင်ဆောင် အစစ် မဟုတ်ပါကုန်သော်လည်း၊
နာမ မတ္တေန-ပိဏ္ဍပါတိက ဟူသော အမည်မျှဖြင့်၊ ပိဏ္ဍပါတိကာ-ပိဏ္ဍပါတိကတို့
မည်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏၊ ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကာဒိသုပိ-ခလုပစ္ဆာဘတ္တိက
အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-တည်း၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

ပဉ္စကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

၆-ဆက္ကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၂၀၂။ဆက္ကေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) တကြာတိ-ကား၊ ဆသု-
ကုန်သော၊ တေသု ပုဂ္ဂလေသု-ထို ဥဒ္ဒေသ၌ ပြအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ တေန ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ-ကား၊ သော ပုဂ္ဂလော-ကို၊ အနာစရိယကေန-

ဆရာမရှိသည်။ (ဟုတွာ) အတ္တနာ-ကိုယ်တိုင်း၊ ဥပ္ပါဒိတေန-ဖြစ်စေအပ်သော၊
 တေန သဗ္ဗညုတညာဏေန-ထို သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကြောင့်၊ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓေါ-
 သဗ္ဗညုဘုရားရှင်ဟူ၍၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ တေနာဒိအာဒိသုပိ-ဤသို့
 အစရှိသော ဝါကျတို့၌လည်း၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) တေန ပစ္စေကသမ္မောဓိ
 ဉာဏေန-ထို ပစ္စေက သမ္မောဓိဉာဏ်ကြောင့်၊ သော ပုဂ္ဂလော-ကို၊ ပစ္စေက
 သမ္မုဒ္ဓေါ-ဟူ၍၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) တေန သာဝကပါရမီဉာဏေန-ကြောင့်၊ တေ ပုဂ္ဂလာ-
 တို့ကို၊ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလာနာ-အရှင်သာရိပုတြာ၊ အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်တို့ ဟူ၍၊
 (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) [ပါရံ-တဘက်ကမ်းရောက် ပြီးမြောက်သော ဉာဏ်သို့၊ မယတိ ဂစ္ဆတိ-
 ရောက်တတ်၏၊ ဣတိ ပါရမီ-ဤသို့ ဝစနတ္ထ ပြု၍ အပြီးအဆုံးသို့ရောက်မှ ပါရမီဟု
 ခေါ်ရသည်၊ အခြား ရဟန္တာတို့ကား သာဝကာဉာဏ်၏ အပြီးအဆုံးသို့ မရောက်ပဲ
 အရှင် သာရိပုတြာ၊ အရှင် မောဂ္ဂလ္လာန်တို့သာ အပြီးအဆုံးသို့
 ရောက်တော်မူကြသည်။] ဒုက္ခဿ-၏၊ တေန အန္တကရဏေန-ထို အဆုံးကို
 ပြုခြင်းကြောင့်၊ တေ ပုဂ္ဂလာ-တို့ကို၊ အဝသေသာ-အရှင်သာရိပုတြာ၊
 အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်တို့မှ ကြွင်းကုန်သော၊ အရဟန္တာ-ရဟန္တာတို့ဟူ၍၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော)
 ဣတ္ထတ္ထံ-ဤသို့ပြားသော လူ့အဖြစ်သို့၊ ဝါ-ဤကာမဘုံသို့၊ တေန အနာဂမနေန-
 ထို မလာခြင်းကြောင့်၊ သော ပုဂ္ဂလော-ထို ဩရစ္ဆာဂီယ သံယောဇဉ်ကို
 ပယ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အနာဂါမီ-ဟူ၍၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) ဣတ္ထတ္ထံ-သို့၊ ဝါ-သို့၊ တေန
 အာဂမနေန-ထိုလာခြင်း ကြောင့်၊ တေ ပုဂ္ဂလာ-တို့ကို၊ (ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊
 သီလဗ္ဗတပရာမာသ သံယောဇဉ်တို့ကို အကြွင်းမဲ့ပယ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ကာမရာဂ၊
 ဗျာပါဒတို့ကို နည်းပါးစေသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊) သောတာပန္နသကဒါဂါမိနော-
 သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်၊ သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဟူ၍၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-ကုန်၏၊ ဣတိ-
 အပြီးတည်း။

ဆက္ကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

၇-သတ္တကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၂၀၃။ သတ္တကေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) သင်္က နိမ္မဂ္ဂေါတိ-ကား၊
 ဧကဝါရံ-တကြိမ်၊ နိမ္မဂ္ဂေါ-နစ်မြုပ်သည်၊ (သမာနာ-သော်၊) နိမ္မဂ္ဂေါ-နစ်မြုပ်မြဲ
 နစ်မြုပ်သည်သာ၊ (ဟောတိ-၏-၌စပ်) ဧကန္တကာဠကဟိတိ-ကာ၊ ဧကန္တနေဝ-
 စင်စစ်အားဖြင့်သာ၊ ကာဠကေဟိ-မည်းမှောင် ကုန်သော၊ နတ္ထိကဝါဒအဟေတုက
 ဝါဒအင်္ဂါရိယဝါဒသင်္ခါတေဟိ-နတ္ထကဝါဒ၊ အဟေတုကဝါဒ၊ အင်္ဂါရိယဝါဒဟု
 ဆိုအပ်ကုန်သော၊ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဓမ္မေဟိ-နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ တရာတို့နှင့်၊

(သမန္နာဂတော ဟောတိ။) ဧဝံ ပုဂ္ဂလောတိ-ကား၊ ဣမိနာ ကာရစေန-
ဤမည်းမှောင်သော နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတရားတို့နှင့် ပြည့်စုံသည်၏ အဖြစ်ဟူသော
အကြောင်းကြောင့်၊ ပုဂ္ဂလော-သည်၊ ဧကဝါရံ-တကြိမ်၊ နိမုဂ္ဂေါ-နစ်မြုပ်သည်၊
(သမာနော)-တထာ-ထို နစ်မြုပ်မြဲတိုင်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နိမုဂ္ဂေါ-
သည်သာ၊ ဟောတိ-၏၊ ဟိ-မှန်၊ ဧတဿ-ဤ ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ပုန-တဖန်၊ ဘဝတော-
ဘဝမှ၊ ဝုဋ္ဌာနံ နာမ-ထခြင်းမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-သို့၊ (အာစရိယာ-တို့သည်၊)
ဝဒန္တိ-ကုန်၏၊ မက္ခလိဂါသာလာဒယော ဝိယ-မက္ခလိဂေါသာလ အစရှိသော
ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကဲ့သို့၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊ နရကဂ္ဂီနံ ယေဝ-ငရဲမီးတို့၏သာလျှင်၊
အာဟာရော-လောင်စာသည်၊ ဟောတိ-၏။

သာဟု သဒ္ဓါ ကုသလေသု ဓမ္မေသုတိ-ကား၊ ကုသလဓမ္မေသု-တို့၌သဒ္ဓါ
နာမ-ယုံကြည်ခြင်းမည်သည်၊ သာဓု-ကောင်း၏၊ လဒ္ဓိကာ-လဒ်ရှိ၏၊
(ရှေးနိဿယ၌ ဤပုဒ်မပါ။) ဣတိ-သို့၊ ဥမ္မုဇ္ဇတိ-ပေါ်၏၊ သော-ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊
တာဝတကေနေဝ-ထိုမျှလောက်ဖြင့်သာ၊ (ကုသိုလ်တရား တို့၌ ယုံကြည်ခြင်းသည်၊
ကောင်း၏ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းဖြင့်သာ) ကုသလေန-ဖြင့်၊ ဥမ္မုဇ္ဇတိနာမ-ဖော်သည်
မည်၏၊ သာဓု ဟိရိတိအာဒိသုပိ-အစရှိသော ဝါကျတို့၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-
တည်း၊ ဟာယတိယေဝါတိ-ကား၊ စင်္ဂဝါရေ-ကဝါသည်တို့၏ ဆပ်ပြာစစ်ကြောင်း
အဝတ်၌၊ အာသိတ္တဥဒကံ ဝိယ-လောင်းအပ်သော ရေကဲ့သို့၊ ဧကန္တေန-စင်စစ်အား
ဖြင့်၊ ပရိဟာယ တေဝ-ဆုတ်ယုတ်သည်သာ၊ ဧဝံ ပုဂ္ဂလောတိ-ကား၊ ဧဝံ-သို့၊
သာဓု သဒ္ဓါတိ-ဟူ၍၊ ဣမေသံ သဒ္ဓါဒိနံ-ဤသဒ္ဓါ အစရှိသော တရားတို့၏၊
ဝသေန-အစွမ်းဖြင့်၊ ဧကဝါရံ-တကြိမ်၊ ဥမ္မုဇ္ဇိတွာ-ဖော်၍၊ တေသံ-ထိုသဒ္ဓါ
အစရှိသော တရားတို့၏၊ ပရိဟာနိယာ-ဆုတ်ယုတ်ခြင်းကြောင့်၊ ပုန-တဖန်၊
နိမုဇ္ဇတိယေဝ-ငုပ်မြဲငုပ်သည်သာ၊ (ကေ ဝိယ-အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ် တို့ကဲ့သို့နည်း၊)
ဒေဝဒတ္တာဒယော ဝိယ-အရှင်ဒေဝဒတ် အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ကဲ့သို့တည်း။)

၁။ စင်္ဂဝါရ။ ။ စင်္ဂ-ဓာတ်၊ စင်္ဂ-ဓာတ်သည် လှုပ်ခြင်းအနက်ကိုဟော၏၊ ဆပ်ပြာ
စစ်ကြောင်း အဝတ်သည် စစ်သောအခါ (အနယ်များလာလျှင်၊)
လှုပ်၍ လှုပ်၍ ပေးရ၏၊ ထို့ကြောင့် “စင်္ဂီယတေ-လှုပ်စေအပ်၏၊ ဣတိ စင်္ဂော-ဆပ်ပြာစစ်
အဝတ်သည် အမှုန် အဖတ်တို့ကို မပါအောင် တားမြစ်တတ်၏၊ ထို့ကြောင့် “ဝါရေတိ-အမှုန်
အဖတ်တို့ကို တားမြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ဝါရော-“စင်္ဂော စ+ဝါရော စာတိ စင်္ဂဝါရော”ဟု
ကြံပါ။ “စင်္ဂဝါရ”ဟု မူကွဲရှိ၏။]

ဟိ-မှန်၊ ဒေဝဒတ္တော-အရှင်ဒေဝဒတ်သည်၊ အဋ္ဌ-ကုန်သော၊ သမာပတ္တိ
ယော-သမာပတ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပဉ္စသု-ကုန်သော၊ အဘိညာယော စ-
လောကီအဘိညာဉ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗတ္တေတွာပိ-ဖြစ်စေပြီး၍လည်း၊ ပုန-
တဖန်၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ ပဋကဏ္ဍကတာယ-ဆန့်ကျင့်ဘက်ဆူးငြောင့်၏ အဖြစ်
ကြောင့်၊ တေဟိ ဂုဏေဟိ-ထိုဂုဏ်တို့မှ၊ (သမာပတ် ရှစ်ပါး၊ လောကီအဘိညာဉ်
ငါးပါးတို့မှ) ပရိဟိနော-ဆုတ်ယုတ်သည်၊ (ဟုတွာ) ရူဟိရူပါဒကမ္မ-ဘုရားရှင်၏
ခြေမတော်၌ သွေးကို ဖြစ်စေတတ်သောကံကိုလည်းကောင်း၊ သံယဘေဒကမ္မဉ္စ-
ညီညွတ်သော သံဃာ၏ သင်းခွဲကြောင်းဖြစ်သော ကံကိုလည်းကောင်း၊ ကတွာ-
၍၊ ကာယဿ-ဥပါဒိန္နကခန္ဓာကိုယ်၏၊ ဘေဒါ-ပျက်စီးခြင်းကြောင့်၊
ဒုတိယစိတ္တဝါရေန-နှစ်ခုတို့၏ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော စိတ်တကြိမ် အားဖြင့်၊
နိရယေ-အဝီစိငရဲ၌၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ဖြစ်ရပြီ၊ ကောကာလိကော-ကောကာလိကသည်၊
ဒွေ=၂-ပါးကုန်သော၊ အဂ္ဂသာဝက-အဂ္ဂသာဝကတို့ကို၊ ဥပဝဒိတွာ-စွပ်စွဲ၍၊ ဝါ-
စွပ်စွဲခြင်းကြောင့်၊ ပဒုမနိရယေ-ပဒုမငရဲ၌၊ နိဗ္ဗတ္တော-ဖြစ်ရပြီ။

နေဝ ဟာယတိ နော ဝဗုတိတိ-ကာ၊ အပ္ပဟောန ကကာလေပိ-မစွမ်းနိုင်ရာ
အခါ၌လည်း၊ န ဟာယတိ-မဆုတ်ယုတ်၊ ပဟောနကကာလေပိ-မစွမ်းနိုင်ရာ
အခါ၌လည်း၊ န ဝဗုတိ-မတိုးတက်၊ ပန-ဆက်၊ ဧတံ ဥဘယမ္ပိ-ဤ
မဆုတ်ယုတ်ခြင်း၊ မတိုးတက်ခြင်း နှစ်ပါးစုံကိုလည်း၊ အဂါရိကေနပိ-အိမ်၌နေသူ
လူဝတ်ကြောင်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အနဂါရိကေနပိ-အိမ်မရှိသော
ရဟန်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒီပေတဗ္ဗ-ပြထိုက်၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဧကစ္စော-အချို့သော၊
အဂါရိကော-အိမ်၌ နေသူ လူဝတ်ကြောင်သည်၊ အပ္ပဟောနကကာလေ-၌၊
ပက္ခိကဘတ္တံ ဝါ-လဆန်းပက္ခ၊ လဆုတ်ပက္ခ၌ ပေးလှူအပ်သော ဆွမ်းကို
သော်လည်းကောင်း၊ သလာကဘတ္တံ ဝါ-စာရေးတံ မဲချ၍ ပေးလှူအပ်သော
ဆွမ်းကို သော်လည်းကောင်း၊ ဝဿာဝါသိကံ ဝါ-မိုးလပတ်လုံး နေသော
ရဟန်းတို့အား ပေးလှူအပ်သော သင်္ကန်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ (ဝါဆို သင်္ကန်းကို
သော်လည်းကောင်း) ဥပနိဗန္ဓာပေတိ-ကပ်၍ စွဲမြဲစေ၏၊ ဝါ-အမြဲလှူ၏၊ သော-
ထို လူသည်၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ ပဟောနကကာလေပိ-၌လည်း၊ ပက္ခိကဘတ္တံ
ဒိမတ္တမေဝ-ပက္ခိကဘတ် အစရှိသော အလှူမျှကိုသာ၊ ပဝတ္တေတိ-ဖြစ်စေ၏၊ [“ပို၍
မလှူ” ဟုလို၊] အနဂါရိကောပိ-အိမ်မရှိသော ရဟန်းသည်လည်း၊ အာဒိမ္ပိ-အစ၌၊
(ရဟန်းဖြစ်စဉ်)၊ ဥဒ္ဒေသံ ဝါ-ပါဠိကို သင်ယူခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-
သင်ယူအပ်သော ပါဠိကိုလည်းကောင်း၊ ဓုတဂီ ဝါ-ဓုတင်ကိုလည်းကောင်း၊
ဂဏှာတိ-ယူ၏၊ ဝါ-ဆောက်တည်၏၊ မေဓာဗလဝီရိယသမ္ပတ္တိယာ-ပညာနှင့်

ပြည့်စုံခြင်း၊ အားနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ ဝီရိယနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်၊ ပဟောန ကကာ
လေပိ-၌လည်း၊ တတော-ထို့ထက်၊ (ပါဠိကိုသင်ယူခြင်း၊ စုတင်ကို ဆောက်တည်
ခြင်းထက်၊) ဥတ္တရီ-အလွန်၊ န ကရောတိ-မပြု၊ ဧဝံ ပုဂ္ဂလောတိ-ကား၊ ဧဝံ-သို့၊
သဒ္ဓါဒီနံ-သဒ္ဓါအစရှိသော တရားတို့၏၊ ဣမာယ ဌိတိယာ-ဤတည် တံခြင်း
ကြောင့်၊ ပုဂ္ဂလော-သည်။ ဥမ္မုဒ္ဓိတွာ-ဖော်၍၊ ဌိတော-တည်သည် မည်သည်၊
ဟောတိ-၏။

ဥမ္မုဒ္ဓိတွာ ဝိပဿတိ ဝိလောကေတိတိ-ကား၊ သောတာပနော-သောတာပန်
ဖြစ်သော၊ ပုဂ္ဂလော-သည်၊ ဥဌဟိတွာ-ထ၍၊ [ဥမ္မုဒ္ဓိတွာ-၏အဖွင့်၊] ဂမနမဂ္ဂ-
သွားကြောင်းလမ်းကို သော်လည်းကောင်း၊ ဂန္ထဗ္ဗ-သွားထိုက်သော၊ ဒိသံ ဝါ-
အရပ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဩလောကေတိ နာမ-ကြည့်သည် မည်၏၊ ဥမ္မုဒ္ဓိတွာ
ပတရတိတိ - ကား၊ သကဒါဂါမိပုဂ္ဂလော-သကဒါဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊
ကိလသတနုတာယ-ကိလေသာတို့၏ နည်းပါးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
ဥဌဟိတွာ-၍၊ ဂန္ထဗ္ဗ ဒိသာဘိမုခေါ-သွားထိုက်သော အရပ်သို့ ရွေးရှုသည်၊
(ဟုတွာ) ပတရတိ နာမ-ကူးသွားသည် မည်၏၊ ပတိဂါပေ တေဓိဟောတိတိ-
ကား၊ အနာဂါမိပုဂ္ဂလော-အနာဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဥဌာယ-ထ၍၊ ဝိလောကေတွာ-
အထူးထူး အပြားပြားကြည့်၍၊ ပတိရိတွာ-ကူးသွား၍၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ ဧကသ္မိ
ဌာနေ-တခုသော အရပ်၌၊ ပတိဌာပတ္တော နာမ-ထောက်တည်ရာသို့ ရောက်သည်
မည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တိဌတိ-ရပ်နေတော့၏၊ ပုန-တဖန်၊ န အာဂစ္ဆတိ-မလာ၊
[အနာဂါမိနှင့် လျော်အောင် “ န ပုန အာဂစ္ဆတိ”ဟု ဆိုဟန်တူသည်။ တိဌတိနှင့်
လျော်အောင် “ န ပုန အာဂစ္ဆတိ”ဟု ရှိလျှင်လည်း ကောင်း၏၊] တိဏ္ဏော ပါရင်တာ
ထလေ တိဌတိတိ - ကား၊ သဗ္ဗကိလေသာယံ-အလုံးစုံသော ကိလေသာ
တည်းဟူသော ရေအလျဉ်ကို၊ တရိတွာ-ကူးမြောက်၍၊ ပရတိရံ-တဘက်ကမ်းသို့၊
ဂန္ဓာ-ရောက်၊ နိဗ္ဗာနထလေ-နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကုန်း၌၊ ဌိတော နာမ-
တည်သည် မည်သည်၊ ဟောတိ-၏။

ပန-ဆက်၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ ဣမေ ပုဂ္ဂလော-တို့ကို၊ ဥဒကောပမေန-
ရေတည်းဟူသော ဥပမာဖြင့်၊ ဒီပိတာ-ပြအပ်ကုန်ပြီ၊ ကိရ-ချဲ့၊ သတ္တ-ကုန်သော၊
ဇယံဝါဏီဇာ-ခြေဖြင့် သွားသော ကုန်သည်တို့သည်၊ ဝါ-ခြေကုန်သည်တို့သည်၊
အဒ္ဓါနမဂ္ဂပဋိပန္နာ-အခွန်ရှည်သော ခရီးကို သွားကုန်သည်၊ (သမာနာ-ကုန်လသော်)
အန္တရာမဂ္ဂေ-လမ်းခရီးအကြား၌၊ ဧကံ-တခုသော၊ ပုဏ္ဏနဒိ-ရေဖြင့်ပြည့်သော
မြစ်သို့၊ ပါပုဏီသု-ရောက်ကြကုန်ပြီ၊ တေသု-ထို ခုနစ်ယောက်သော
ခြေကုန်သည်တို့တွင်၊ ပဌမံ-စွာ၊ ဝါ-ရေကို ကြောက်တတ်သော၊ ပုရိသော၊ သည်၊

ဩတိဏ္ဏဌာနေ ယေဝ-ရေသို့ သက်ဆင်းရာ အရပ်၌ပင်၊ နိမုဒ္ဓိတွာ-နစ်မြုပ်၍၊ ပုန-တဖန်၊ ဥဌာတုံ-ထခြင်းငှါ၊ (ဖော်ခြင်းငှါ) နာသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်၊ အန္တောယေဝ ရေ၏ အတွင်း၌သာ၊ မစ္ဆကစ္ဆပဘက္ခော-ငါးလိပ်တို့၏ အစာသည်၊ ဇာတော-ဖြစ်ပြီ။

ဒုတိယော-နှစ်ယောက်မြောက်ဖြစ်သော ယောကျ်ားသည်။ ဩတိဏ္ဏဌာနေ-၌၊ နိမုဒ္ဓိတွာ-နစ်မြုပ်၊ သက္ခိ-တကြိမ်၊ ဥဌာတုံ-ထ၍၊ (ဖော်၍၊ ပုန-တဖန်၊ နိမုဒ္ဓိ-နစ်မြုပ်သည်၊ (ဟုတွာ) ဥဌာတုံ-ငှါ၊ နာသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်၊ အန္တောယေဝ-၌သာ၊ မစ္ဆကစ္ဆပဘက္ခော-သည်၊ ဇာတော-ပြီ။

တတိယော-သုံးယောက်မြောက်ယောကျ်ားသည်။ နိမုဒ္ဓိတွာ-၍၊ ဥဌာတုံ-ထပြီ၊ (ဖော်ပြီ) သော-ထို ယောကျ်ားသည်၊ နဒိယာ-၏၊ မဇ္ဈေ-အလယ်၌၊ ဌတွာ-ရပ်၍၊ ဩရတော-ဤဘက်ကမ်းသို့၊ အာဂန္တု-လာခြင်းငှါ၊ န (အသက္ခိ)-မစွမ်းနိုင်၊ ပရတော-ဟိုဘက်ကမ်းသို့၊ ဂန္တု-သွားခြင်းငှါ၊ န အသက္ခိ-နိုင်၊ စတုတ္ထော-လေးယောက်မြောက် ယောကျ်ားသည်၊ ဥဌာယ-ထ၍၊ ဌိတော-ရပ်လျက်၊ ဥတ္တရဏတိတ္ထံ-ကူးတက်ကြောင်း ဆိပ်ကမ်းကို၊ ဩလောကေသိ-ကြည့်ပြီ၊ ပဉ္စမော-ငါးယောက်မြောက် ယောကျ်ားသည်၊ ဥတ္တရဏတိတ္ထံ-ကို၊ ကြလောကေတွာ-၍၊ ပတရိ-ကူးတက်ပြီ၊ ဆဋ္ဌော-ခြောက်ယောက်မြောက် ယောကျ်ားသည်။ တရိတွာ-ကူးတက်၍၊ ပါရိမတိရံ-ဟိုဘက်ကမ်း အနီးသို့၊ ဂန္တာ-သွား၍၊ (ကမ်းမရောက်ခင် သွား၍)၊ ကဋ္ဌိပ္ပမာဏေ-ခါး အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဥဒကေ-၌၊ ဌိတော-ရပ်နေပြီ၊ သတ္တမော-ခုနစ်မြောက်ယောကျ်ားသည်၊ ပါရိမတိရံ-သို့၊ ဂန္တာ-၍၊ ဂန္ဓစုဏ္ဏာဒီတိ-နံသာမူနံ၊ အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ နှတွာ-ရေချိုး၍၊ ဝရဝတ္ထာနိ-ကောင်းမြတ်သော အဝတ်တို့ကို၊ နိဝါသေတွာ-ဝတ်၍၊ သုရဘိဝိလေပနံ-ကောင်းသော အနံ့ရှိသော နံသာပျောင်းကို၊ ဝိလိမ္ပိတွာ-လိမ်းကျံ၍၊ နီလုပ္ပလမာလာဒီနိ-ကြာညိုပန်း အစရှိသည် တို့ကို၊ ပိဋန္တိတွာ-ပန်ဆင်၍၊ နာနာလင်္ကာရပဋိပဏ္ဍိတာ-အမျိုးမျိုးသော တန်ဆာတို့ဖြင့်တန်ဆာဆင်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ) မဟာနဂရံ-မြတ်သော မြို့တော်သို့၊ ပဝိသိတွာ-ဝင်၍၊ ပါသာဒဝရံ-မြတ်သော ပြာသာဒ်ထက်သို့၊ အာရုယု-တက်၍၊ ဥတ္တမဘောဇနံ-မွန်မြတ်သော ဘောဇန်ကို၊ ဘုဉ္ဇိ-သုံးဆောင်ပြီ။

တတ္ထ-ထို ဥပမာစကားရပ်၌၊ သတ္ထ-ကုန်သော၊ ဇယံဝါဏီဇာ-တို့ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗာ)ဝိယ-သိထိုက်ကုန်သကဲ့သို့ (တထာ) သတ္ထ-ကုန်သော၊ ဣမေ ပုဂ္ဂလာ-တို့ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗာ) နဒိ-မြစ်ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗာ)ဝိယ-သိထိုက်သကဲ့သို့၊ (တထာ)

ဝဋ်-သံသရာဝဋ်ကို၊ (ဝေဒိတဗွဲ့) ပဌမဿ-သော၊ ဥဒကဿဘိရုကဿ-သော၊ ဝါ-သော၊ ပုရိဿ-၏၊ ဩတိဏ္ဏဌာနေ ယေဝ-၌သာ၊ နိမုဇ္ဇနံ-နစ်မြုပ်ခြင်းကို၊ (ဝေဒိတဗွဲ့) ဝိယ-ကဲ့သို့၊ (တထာ)မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကဿ-မိစ္ဆာ အယူရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝဇ္ဇေ-၌၊ နိမုဇ္ဇနံ-ကို၊ (ဝေဒိတဗွဲ့) ဥမ္မုဒ္ဓိတွာ-၍၊ နိမုဂ္ဂပုရိသော-နစ်မြုပ်သော ယောကျ်ားကို၊ (ဝေဒိတဗွဲ့) ဝိယ-ကဲ့သို့၊ (တထာ) သဒ္ဓါဒိနံ-သဒ္ဓါ အစရှိသော တရားတို့၏၊ ဥပတ္တိမတ္တကေန-ဖြစ်ခြင်း မျှဖြင့်၊ ဥမ္မုဒ္ဓိတွာ-ဖော်၍၊ တေသံ-ထို သဒ္ဓါ အစရှိသော တရားတို့၏၊ ပရိဟာနိယာ-ဆုတ်ယုတ်ခြင်း အားဖြင့်၊ နိမုဂ္ဂပုဂ္ဂလော-ကို၊ (ဝေဒိတဗွဲ့) နဒိယာ-၏၊ မဇ္ဈေ-၌၊ ဌိတော-တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဝေဒိတဗွဲ့)ဝိယ-ကဲ့သို့၊ (တထာ) သဒ္ဓါဒိနံ-တို့၏၊ ဌိတိယာ-တည်ခြင်း အားဖြင့်၊ ဌိတပုဂ္ဂလော-ကို၊ (ဝေဒိတဗွဲ့) ဥတ္တရဏတိတ္ထံ-ကို၊ ဩလောကေန္တော-ကြည့်သော ယောကျ်ားကို၊ (ဝေဒိတဗွဲ့) ဝိယ-ကဲ့သို့၊ (တထာ) ဂန္ထဗ္ဗမဂ္ဂံ-သွားထိုက်သော လမ်းကို သော်လည်းကောင်း၊ ဂန္ထဗ္ဗဒိသံ ဝါ-သွားထိုက်သော အရပ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဩလောကေန္တော-သော၊ သောတာပန္နော-ကို၊ (ဝေဒိတဗွဲ့။)

ပတရိတပုရိသော-ကူးတတ်သော ယောကျ်ားကို၊ (ဝေဒိတဗွဲ့)ဝိယ-ကဲ့သို့၊ (တထာ) ကိလေသတနုတယ-အဖြစ်ဖြင့်၊ ပတရန္တော-ကူးတတ်သော၊ သကဒါဂါမီ-ကို၊ (ဝေဒိတဗွဲ့) တရိတွာ-ကူးတတ်၍၊ ကဋိမတ္တေ-ခါး အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ (ခါးလောက်ရှိသော) ဥဒကေ-၌၊ ဌိတပုရိသော-ရပ်နေသော ယောကျ်ားကို၊ (ဝေဒိတဗွဲ့)ဝိယ-ကဲ့သို့၊ (တထာ) အနာဝတန္တိတဓမ္မတာယ-ပြန်လည်ခြင်း သဘော မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဌိတော-သော၊ အနာဂါမီ-ကို၊ (ဝေဒိတဗွဲ့)နုတွာ-၍၊ ပါရိမတီရံ-သို့၊ ဥတ္တရိတွာ-၍၊ နိဗ္ဗာနထလေ-နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကုန်း၌၊ ဌိတော-သော၊ ဒိဏာသဝ ဗြဟ္မဏော-ရဟန္တာ ဖြစ်သော ဗြာဟ္မဏကို၊ (ဝေဒိတဗွဲ့) ထလေ-ကုန်း၌၊ ဌိတ ပုရိသဿ-၏၊ နဂရံ-သို့၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ ပါသာဒဝရံ-သို့၊ အာရုယျ-၍၊ ဥတ္တမဘောဇနဘုဉ္ဇနံ-မွန်မြတ်သော ဘောဇဉ်ကို သုံးဆောင်ခြင်းကို၊ (ဝေဒိတဗွဲ့)ဝိယ-ကဲ့သို့၊ (တထာ) ဒိဏာသဝဿ-၏၊ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏံ-နိဗ္ဗာန်ဟူသော အာရုံရှိသော၊ ဖလသမာပတ္တိ-အရဟတ္တဖိုလ် သမာပတ်ကု၊ အပ္ပေတွာ-ရောက်၍၊ ဝါ-ဝင်စား၍၊ ဝိတိနာမနံ-အချိန်ကို လွန်စေခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗွဲ့-၏၊ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တာဒယော-ဥဘတောဘာဂ ဝိမုတ္တ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊

ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊ (ဧကကနိဒ္ဒေသ၌။) (မယာ-သည်။) ပကာသိတာယေဝ-
ထင်ရှားပြအပ်ပြီးကုန်သည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

သတ္တကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ-သည်။ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

၂၀၇။ အဋ္ဌကနဝကနိဒ္ဒေသဝိ-အဋ္ဌကနိဒ္ဒေသ၊ နဝကနိဒ္ဒေသတို့ကို လည်း၊
ဟေဋ္ဌာ-၌၊ (ဧကကနိဒ္ဒေသ၌)၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏။

၁၉-ဒသကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၂၀၉။ ဒသကနိဒ္ဒေသ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ဣဓာတိ-ကား၊
ကာမာဝစရဘူမိယံ-ကာမာဝစရဘုံ၌၊ (နိဋ္ဌာ-ပြီးဆုံးခြင်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ၌စပ်၊)
ကာမာဝစရဘူမိယံ-၌၊ သတ္တက္ခတ္တုပရမာဒီနိ-သတ္တက္ခတ္တုပရမ သောတာပန် အစရှိ
သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ကာမာဝစရဘူမိယညေဝ-၌သာ၊ နိဋ္ဌာ-ပြီးဆုံးခြင်းသည်၊ ဟောတိ-
၏၊ ကာမာဝစရတ္တဘာဝေနေဝ-ကာမာဝစရ အတ္တဘောဖြင့်သာလျှင်၊ အရ
ဟတ္ထပုတ္တိ စ-အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အနုပါဒိသေသ
နိဗ္ဗာနပုတ္တိ စ-ဝိပါက် ကမ္မဇရုပ် အကြွင်းမရှိသော နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ခြင်းသည်
လည်းကောင်း၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဣဓ ဝိဟာယာတိ-ဟူသော
ပုဒ်၏၊ ကာမာဝစရေ-ကာမာဝစရဖြစ်သော၊ ဣဓ အတ္တဘာဝေ-ဤအတ္တဘော၌၊
ဝါ-ကို၊ ဝိဟာယ-စွန့်၍၊ သုဒ္ဓါဝါသတ္တဘာဝေ-သုဒ္ဓါဝါသ အတ္တဘော၌၊ ဌိတာနံ-
တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ နိဋ္ဌာ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဟိ-
မှန်၊ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိအာဒယော-အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိ အစရှိသော အနာဂါမ်
ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဣဓ-ဤ ကာမာဝစရ အတ္တဘော၌၊ အနာဂါမိဖလံ-သို့၊ ပတ္တာ-
၍၊ ဣတော-ဤကာမာဝစရ အတ္တဘောမှ၊ စုတာ-စုတေကုန်သည်၊ (သမာနာ)
သုဒ္ဓါဝါသေသု-သုဒ္ဓါဝါသဘုံတို့၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ-ဖြစ်၍၊ တေန အတ္တဘာဝေန-ထို
အတ္တဘောဖြင့်၊ အရဟတ္တဉ္စေဝ-သို့လည်းကောင်း၊ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတုဉ္စ-

၁။ အနာဂါမိဖလံ(ပေ) သုဒ္ဓါဝါသေသု။ ။ ဤ နေရာ၌လည်း ကောင်း၊ အခြားနေရာတို့၌
လည်းကောင်း၊ “ကာမဘုံဝယ် အနာဂါမ်
ဖြစ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ သုဒ္ဓါဝါသဘုံတို့၌ ဖြစ်ကြ၏”ဟုသာ ပြလေ့ရှိ၏။ [အနာဂါမိနော
ပန သုဒ္ဓါဝါသေသု ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟ-ဝိထိမုတ်ပိုင်း၊] အဓိပ္ပါယ်ရေး ဆရာတို့ကား
ကာမဘုံ၌ အနာဂါမ်ဖြစ်ပြီးသော်လည်း သုဒ္ဓါဝါသဘုံဝယ် အမြဲဖြစ်ရမည်ဟု မဆိုလိုကြ၊
အခြားသော ဘုံတို့မှလည်း ဖြစ်နိုင်သည်”ဟု ဆိုကြသည်။

အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတ်တို့လည်းကောင်း၊ ပါပုဏန္တိ-ရောက်ကြကုန်၏။
တေန-ထို့ကြောင့်၊ ကုမေသံ ပဉ္စန္ဒ ကုဓ ဝိဟာယ နိဋ္ဌာတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ-
ပြီ။

ဒသကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

နိဂမနကထာ အဖွင့်

စ-စာကိုယ်ပြီးဆုံး ကမ္မတံဖုံးဖို့ နိဂုံးကို ဆိုဦးအံ့၊ ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှ အတိုင်း
အရည်ရှိသော “နိပုဏတ္ထံ ပကရဏံ”အစ “ကုမေသံ ပဉ္စန္ဒ ကုဓ ဝိဟာယ နိဋ္ဌာ”
တိုင်အောင်သော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ (နိဋ္ဌိတာ-၌စပ်၊) ဝေ-စင်စစ်၊ လောကေ-
သတ္တလောက၊ ဩကာသလောက၌၊ အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော-အတူမဲ့ငြား တပါးတည်း
သော ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်တော်မူသော၊ သတ္တာ-လူ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏၊ ဆရာစင်စစ်
ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ တိဒဿာလယေ-တာဝတိံမည် နတ်တို့ပြည်
၌၊ နာတိသင်္ခေပတော-အလွန်အမင်း မကျဉ်းလှသောနည်းအားဖြင့်၊ ယံ ပုဂ္ဂလ
ပညတ္တိ-အကြင် ပုဂ္ဂလပညတ် ပါဠိတော်မြတ်ကု၊ ဒေသေသိ-ကရုဏာလှုံဆော်
ရွှေဉာဏ်တော်ဖြင့် ထုတ်ဖော်ကျူးသိ ဟောမိန့်တော်မူခဲ့လေပြီ၊ တဿာ-(ပုဂ္ဂလပ
ညတ္တိယာ)-ထို ပုဂ္ဂလပညတ် ပါဠိတော်မြတ်၏၊ ဒီပဘာသာယ-သီဟိုဠ်ကျွန်းသား
လူအများတို့၏ ဘာသာဖြင့် သင်္ခတံ-ပြုစီရင်အပ်သော၊ အဋ္ဌကထဉ္စေဝ-
သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာကိုလည်းကောင်း၊ အာဂမဋ္ဌကထာယောစ-သုတ္တန်အဋ္ဌကထာ
တို့ကို လည်းကောင်း၊ အသေသတော-အကြွင်းမရှိသော အားဖြင့်၊ ဩဂါဟေတွာ-
ဉာဏ်ဖြင့်သက်ဝင်၍၊ ယဟိ ယဟိ-အကြင် အကြင် ပါဠိရပ်၌၊ အသံကိဏ္ဏော-
အခြားဂိုဏ်းတို့၏ အယူဝါဒနှင့် ရောနှောခြင်း မရှိသော၊ ယော ယော အတ္ထော-
အကြင် အကြင် အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ သုဝိဘတ္ထော-ရှေးဆရာတို့ကောင်းစွာ
ဝေဖန်အပ်ပြီ။

တတော တတော-ထိုထို အဋ္ဌကထာမှ၊ တံ-ထိုထို အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊
(တံ-တပုဒ်ကျေ၊) ဂဟေတွာ-ယူ၍ လည်းကောင်း၊ အတိဝိတ္ထာရံ-အလွန်အမင်း
ကျယ်ဝန်းသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍လည်းကောင်း၊ ဝိသုဒ္ဓိ
မဂ္ဂေ-၌၊ ယံ-အကြင် အဆုံးအဖြတ် စကားရပ်ကို၊ (မယာ-သည်၊) ဝုတ္တံ-ပြီ၊
တံ-ထို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ လာသော အဆုံးအဖြတ်စကားရပ်ကို၊ အနာဒါယ-မယူမူ၍
လည်းကောင်း၊ (ဤကျမ်း၌ မယူမူ၍လည်းကောင်း၊) နာတိသင်္ခေပဝိတ္ထာရနယေန-
အလွန်အမင်း မကျဉ်း အကျယ်သောနည်းအားဖြင့်၊ အယံ အဋ္ဌကထာ-ကို၊
သင်္ခတာ-ကောင်းစွာ ပြုစီရင်အပ်ပြီ၊ တံ ဧတံ-ထို အဋ္ဌကထာကို၊ တန္တိယာ-

ပါဠိအားဖြင့်၊ သတ္တမတ္ထေဟိ-၇-အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဘာဏဝါရေဟိ-
 ဘာဏဝါရတို့ဖြင့်၊ သဒ္ဓမ္မဿ-ဘုရားဟောဖော် တရားတော်၏၊ စီရင်္ဂိတတ္ထံ-
 ကြာမြင့်စွာတည်ခြင်း အကျိုးငှါ၊ သင်္ခရောန္တေန-ပြုစီရင်သော၊ မယာ-သည်၊ ယံ
 ကုသလံ-အကြင် ဉာဏသမ္ပယုတ် တိဟိတ် ဥက္ကဋ္ဌ ကုသိုလ်မြတ်ကို၊ သမ္ပတ္တံ-
 ကောင်းစွာ ရောက်အပ် ရအပ်ပြီ၊ တေန-ထိုဉာဏသမ္ပယုတ် တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌ
 ကုသိုလ်မြတ်ကြောင့်၊ ပါဏယော-ကောင်းကျိုးလိုလား သတ္တဝါများ တို့သည်၊
 သုခုမံ-သိမ်မွေ့နက်နဲသော၊ သိဝံ-ဘေးခပ်သိမ်းတို့၏ အေးငြိမ်းကြောင်းဖြစ်သော၊
 သဒ္ဓမ္မံ-သူတော် သူမြတ် ဟောဖော်အပ်သည့် ပုဂ္ဂလ ပညတ် အဋ္ဌကထာကို၊
 ဝိသုဒ္ဓေန-တဏှာ၊ မာန စသည်လွတ်ကင်း အထူးသန့်ရှင်းသော၊ စမ္မစက္ခုနာ-
 ဉာဏ်စက္ခုဖြင့်၊ ဩလောကေန္တု-ကြည့်ရှုနိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း၊ ဣတိ-
 အပြီးတည်း။

ပုဂ္ဂလပညတ္တိ အဋ္ဌကထာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။